

Partileşme Süreci-1: Perspektif ve Değerlendirmeler

Derleyen: H. Fırat

Partileşme Süreci-1

**Perspektifler
ve
Değerlendirmeler**

F K S E N Y A Y I N C I L I K

Partileşme Süreci-1

Perspektifler ve Değerlendirmeler

Derleyen: H. FIRAT

EKSEN

YAYINCILIK

EKSEN Basım Yayın Ltd. Şti

Laleli Caddesi, No: 52/5

Aksaray/İstanbul

Tel: (212) 638 28 83

Fax: (212) 517 39 49

Baskı Tarihi: Ocak 1998
Baskı: Kayhan Matbaası

ISBN: 975-7271-17-9

Partileşme Süreci-1
Perspektifler
ve
Değerlendirmeler

Derleyen: H. FIRAT

İÇİNDEKİLER

- 7 Sunuş
- 9 Büyük Devrimin Aynasında Parti Davası
- 27 EKİM I. Genel Konferansı'nın Toplanmasına İlişkin Karar
- 43 EKİM I. Genel Konferansı Bildirisi
- 59 Parti: Proletaryanın Devrimci Öncüsü
- 80 Sol Harekette Durum ve Gelişme Sürecimizin , Bazı Sorunları
- 99 Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin!
- 117 Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi
- 139 EKİM 2. Genel (Olağanüstü) Konferansı Bildirisi
- 161 EKİM'in Yeni Dönemi
- 166 '94 Dönemeci
- 173 MK Değerlendirmeleri
- 192 1995: Atılımlar ve Parti Yılı
- 199 Parti Yılı ve Partileşme Süreci ·
- 206 EKİM 3. Genel Konferansı Bildirisi
- 229 '80'li Yılların İkinci Yarısı: Bir Dönemin Sonu
- 239 Yeni Bir Yılın Başında Sol Harekette Durum
- 249 '96'ya Girerken Komünist Hareket
- 259 Yıldönümünde Durum Değerlendirmeleri
- 264 Herşey Parti Kuruluş Kongresi İçin!
- 274 Partili Kimliğin Birikimleri
- 293 Sol Hareket Üzerine Değerlendirmeler
- 345 Reformizm, Siyasal Mücadele ve Sınıf Hareketi
- 356 Önderlik Boşluğu ve Önderlik İddiası

SUNUŞ

Komünist hareket on yıllık bir parti inşa sürecinin ardından bugün partinin kuruluş kongresini toplama aşamasına geldiğini kamuoyuna açıklamış bulunmaktadır. Böyle bir dönemde komünist hareketin parti sorununa ilişkin temel perspektiflerini ve inşa sürecinin somut seyrine ilişkin bazı temel değerlendirmelerini devrimci okura sunmanın apayrı bir önemi var. Elinizdeki kitapla bu yapıyor.

Komünist bir hareketin parti inşa sürecini genel siyasal gelişmelerden, sınıf hareketinin somut seyrinden ve genel sol hareketin durumundan ayrı düşünmenin ve ele almanın olanağı yoktur. Nitekim bu derleme için seçilmiş metinler de çoğu durumda bu genel çerçeveyi içeriyor. Fakat yine de bunların dolaysız olarak parti sorununa ve parti inşa sürecinin somut seyrine ilişkin metinler (üstelik komünist hareketin buna ilişkin çok sayıda metninin yalnızca bir kısmı) olduğunu özellikle belirtelim. Örne-

ğın partileşme sürecinin temel bir boyutu ve alanı olan örgütsel sorunlara ilişkin hemen hiçbir metne burada yer verilmemiştir. Bu kitapta yalnızca temel perspektiflere ilişkin metinler ile daha çok yıldönümleri ya da toplanan örgüt konferanslarına denk gelen inşa süreci değerlendirmeleri yer almaktadır. Siyasal değerlendirmelere, sınıf hareketi ve sınıf çalışmasına ilişkin değerlendirmelere ve nihayet örgüt sorunlarına ilişkin metinlere yer vermekten özel bir tutumla kaçınılmıştır. (Bunların çok geçmeden ayrıca kendi konularına göre kitaplaştırılıp devrimci okura sunulacağını bu vesile ile belirtelim). Bunun tek istisnası genel sol harekete ilişkin değerlendirmelerdir. Komünist hareket birçok durumda kendini sol harekete ilişkin daha genel bir çerçeve içinde değerlendirme yoluna gittiği içindir ki, bu derleme içinde sol harekete ilişkin değerlendirmelerin belli bir ağırlığı vardır.

Derlemeye alınan metinler kronolojik bir sıra içinde sunulmuştur. Bu temel perspektifler ile somut değerlendirmelerin içiçe geçmesi gibi bir sakınca yaratmakla birlikte, gelişme sürecinin seyrini izlemeyi kolaylaştırdığı için tercih edilmiştir.

Bunun tek istisnası Ekim Devrimi'nin 80. yıldönümü vesilesiyle kaleme alınan *Büyük Devrimin Aynasında Parti Davası* başlıklı yazıdır. Okur bu yazıyı derlemeye bir sunuş olarak ele almalıdır.

Ocak '98

Ekim Devrimi'nin 80. yıldönümü
Büyük devrimin aynasında
parti davası

-I-

Ekim Devrimi ve devrimin partisi

Yüzyılımıza damgasını vuran en büyük tarihsel olay olan Sosyalist Ekim Devrimi'nin 80. yıldönümünü yaşıyoruz. Ekim Devrimi, tüm insanlığı sarsan, yeni bir çağ açan, ezilenlerin ve sömürülenlerin kurtuluş umutlarını görülmemiş ölçüde büyütmekle kalmayan, bunu bizzat açtığı çığır içinde somutlayan, bir gerçeklik haline getiren muazzam önemde ve kapsamda bir tarihsel olaydır. Biz komünistler için, dünyanın ve Türkiye'nin tüm gerçek devrimcileri için, böyle bir devrimin yıldönümünü kutlamak, herşeyden önce, ondan daha dikkatli bir biçimde öğrenmenin, onun derslerini, elde ettiği muazzam tarihsel başarının temel etkenlerini daha derinlemesine incelemenin ve özümlemenin bir vesilesi olabilmelidir.

Hareketimiz, tam on yıl önce, Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümünde, onun maddi kazanımlarının tümünden tahrip edileceği, fikir

ve ideallerinin dünya ölçüsünde görülmemiş bir çok yönlü getici saldırı kampanyasının hedefi haline getirileceği gelişmelerin hemen öncesinde mücadele sahnesine çıktı. Kendisi için EKİM ismini benimsedi ve daha en baştan “Yeni Ekimler İçin!” şiarını yükseltti. O kendine özgü evrede bu tercih ve tutumun bizim için rastlantı ya da sıradan bir davranış olmadığını, duygusal nedenlere ise hiç dayanmadığını aradan geçen on yıllık süre yeterli açıklıkta gösterdi. Bu on yıllık süre içinde biz tutum ve tercihlerimize ideolojik bir içerik ve maddi bir gerçeklik kazandırmaya çalıştık. Bunu yaparken Ekim Devrimi’nden, onu hazırlayan ön süreçlerden ve onu dünya ölçüsünde izleyen sonraki süreçlerden en iyi biçimde öğrenmeye çalıştık. Bu nedenledir ki Ekim Devrimi’ni önceleyen ve Ekim Devrimi’ni izleyen süreçlerin teorik ve pratik mirası, muazzam önemdeki dersleri, bizim kimliğimizin şekillenmesinde temelli bir rol oynamıştır.

20. yüzyıl çok sayıda devrime sahne oldu; denilebilir ki yüzyılımız bir devrimler yüzyılı oldu. Onyıllar boyunca halk devrimleri ve milli kurtuluş devrimleri birbirini izledi. Fakat Ekim Devrimi bu devrimler zincirinden herhangi biri olmadığı gibi, onlardan herhangi biriyle de kıyaslanamaz bir özel konuma ve niteliğe sahip bir devrimdir. Ekim Devrimi yalnızca tüm öteki devrimlerin önünü açmakla kalmayan, onların tümünü kapsayan ve aşan bir anlama, öneme ve kapsama sahip olmak yönünden de çağımızda apayrı bir yere sahiptir. O teorik ve pratik yönden hala da aşılamayan muazzam bir evrensel tarih olayıdır. O yalnızca proleter devrimler çağını açmakla kalmadı, bugün önümüzde hala da tarihin kaydettiği en ileri proleter devrim örneği olarak durmaya devam etmektedir. Yüzyılın ilk muzaffer devrimi olduğu halde, sonradan onu peş peşe bir dizi başka halk devrimi izlemiş olduğu halde, bugün gücü ve etkisi bakımından tüm ötekilerle kıyaslanamaz bir yere ve canlılığa sahip olmasının gerisinde de bu özel, bu kendine özgü tarihsel konum vardır.

Bu gerçekler gözetilmeden, Ekim Devrimi’nin çağımızdaki bu kendine özgü yeri anlaşılmadan, onun özel etkisi altında bir politik kimlik geliştirmenin gerçek anlamı ve önemi de yeterince

değerlendirilemez.

Ekim Devrimi'nden, onun düşünsel temeli olan Marksizm-Leninizm'den öğrenmek, bugün biz komünistler için parti sorunu çerçevesinde apayrı bir güncellik taşımaktadır. Komünistler bugüne kadarki parti inşa süreçlerinde buna zaten çok özel bir dikkat gösterdiler. Devrimi örgütlemenin herşeyden önce devrime önderlik edecek partiyi örgütlemek demek olduğu bilinciyle hareket ettiler. Bu konuda Lenin'den ve Bolşevizmin pratiğinden en iyi biçimde öğrenmeye ve öğrendiklerini gerçekleştirmeye çalıştılar.

Rusya proletaryasıyla et ve tırnak gibi kaynaşmış Bolşevik partisinin başarılı önderliği olmasaydı, Ekim Devrimi'nin zaferi de mümkün olamazdı. Bu bir öznel iddia değil, matematiksel kesinlikte bir tarihsel gerçekliktir. Muzaffer Ekim Devrimi'ni hazırlayan tüm sürecin olayları apaçık bir biçimde gösteriyor ki, devrimin hazırlanmasında, zaferinde ve kazanımlarının korunmasında parti, öncü ve yönetici bir güç olarak, belirleyici bir role ve konuma sahiptir.

Devrimin neden Rusya'da başarı kazandığının ve aynı dönemde Avrupa'da neden bu kadar kolay yenilgiye uğradığının açıklayıcı temel unsurlarından biri de budur. Elbetteki Rusya'da devrimin muzaffer olmasıyla Avrupa'da devrimlerin kolayca yenilgiye uğramasının tek açıklaması bu değildir. Böyle bir iddia devrim sorununu basite ve tek boyuta, öznel boyuta indirgemek demek olur. Devrimin koşulları derinlemesine ve genişlemesine oluşmadan hiçbir devrimci parti, ne kadar doğru bir çizgi izlerse izlesin, ne kadar militan ve gözüpek olursa olsun, herhangi bir devrim yapamaz. Fakat eğer bu koşullar oluşmuşsa, hazırlıklı ve yetenekli bir öncü kuvvet olarak parti olmadan, koşulları oluşmuş bir devrimi muzaffer bir sona bağlamak da mümkün olamaz. Rusya'nın kendine özgü konumu yalnızca emperyalist çağın tüm çelişkilerinin düğümlenip yoğunlaştığı, bu temel üzerinde devrimci bunalımın en derin bir biçimde patlak verdiği bir ülke olması değil, yanısıra, bu ülkede başından itibaren bunun bilincinde olan ve tarihsel hazırlığını da bu çerçevede yapan bir devrimci sınıf partisinin varolması ve devrimci sürecin en kritik anlarında, kendi

tarihsel rolünü büyük bir başarıyla ve gözüpek bir biçimde oynayabilmiş olmasıdır.

Dolayısıyla biz, Ekim Devrimi'nden öğrenmenin herşeyden önce bu devrimde partinin oynadığı özel rolden öğrenmek demek olduğu gerçeğini, bu gerçeğin özel önemini, yalnızca Rusya'daki devrimin başarısından değil, yanısıra Avrupa'daki devrimlerin kolay yenilgisinden giderek de görebiliriz. Bizzat Lenin tarafından Avrupa'daki devrimci bunalımın patlamalara dönüşmesinin hemen öncesinde, Alman Kasım Devrimi'nden yalnızca bir ay önce (9 Ekim 1918) kaleme alınan şu satırlarda dile getirilen kaygılar da bu aynı gerçeğin özel önemine işaret etmektedir: *"Avrupa için en büyük talihsizlik, onun için en büyük tehlike, orada devrimci bir parti olmamasıdır. Scheidmannlar, Renaudeller, Hendersonlar, Webbler ve hempaları gibi hainlerin partileri, ya da Kautsky gibi uşak ruhlular var. Devrimci parti yok Avrupa'da. Gerçi yığınların güçlü bir devrimci hareketi bu yanlış düzeltebilir, ama bu olgu büyük bir talihsizlik ve büyük bir tehlike olarak kalıyor."*

Lenin'in bu kaygılarının yersiz olmadığını, sürecin sonraki seyriyle doğrulandığını biliyoruz. Lenin'in Avrupa'da devrimci partilerin olmamasını "büyük bir talihsizlik ve büyük bir tehlike" sayması şaşırtıcı değildir. Zira Lenin, siyasi yaşamının başından itibaren, partinin devrimci sürecin ilerletilmesinde ve devrimin zaferinde oynayacağı olağanüstü rolü büyük bir derinlikle kavrayan büyük bir devrimcidir. Onun, bir devrim ülkesinde, tüm dikkatini ve enerjisini devrimci sınıf partisinin örgütlenmesine, bu örgütlenmenin her koşul altında korunup geliştirilmesine vermesinin gerisinde bu vardır.

Özetle, biz komünistler, proletaryanın kendi bağımsız öncü partisi yoksa proletarya devriminin asla zafere ulaşamayacağı konusundaki bugünkü berrak bilincimizi ve bu alandaki kesin ve kararlı tutumumuzu herşeyden çok Lenin'in teorisine, Bolşevizmin pratiğine ve muzaffer Ekim Devrimi'nin derslerine borçluyuz. Bu böyle olduğuna göre, parti inşa sürecimizin parti kimliğinin ilanına varacağı bu özel evrede, Ekim Devrimi'ni zafere götüren partinin kendisine, onun öncü misyonunu başarıyla oynayabilme-

sinin gerisindeki temel etkenlere her zamankinden daha özel bir dikkat göstermemiz gerektiği herhangi bir özel açıklama gerektirmez.

-II-

“Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olmaz”

Bir devrimler yüzyılı olan 20. yüzyıl içinde Ekim Devrimi'nin teorik ve pratik yönden hala da aşılamadığını söylemiştik. Bu aynı gerçek Ekim Devrimi'nin zaferini hazırlayan parti için de geçerlidir. Bitmekte olan yüzyılımızın tarihi Bolşevik Partisini aşan daha ileri bir devrimci parti örneği kaydetmedi. Hala aşılamayan bir devrime önderlik eden partinin de henüz aşılamamış olması anlaşılır bir durumdur. Zira devrimci bir partinin konumunu, kimliğini ve kapasitesini önderlik ettiği ve zafere ulaştırdığı devrimden ayrı düşünmek mümkün değildir.

Bu nedendir ki Ekim Devrimi'nin teori ve pratiğinden öğrenmek, işin özünde, ona önderlik eden partiden, bu partinin teorisinden ve tarihsel pratiğinden öğrenmek demektir.

“Marksist teorinin sağlam temeli”

Lenin, 1920'de, Komünist Enternasyonal II. Kongresi'nin hemen öncesinde, Bolşevizm deneyiminden Komünist Enternasyonal için sonuçlar çıkarırken, “siyasal bir düşünce akımı olarak ve siyasal bir parti olarak Bolşevizm, 1903'ten beri vardır” diyor ve daha ilerde şu olgunun altını çiziyor: “Bolşevizm, 1903'te marksist teorinin son derece sağlam temeli üzerinde yükseldi.” (*“Sol” Komünizm...*)

Bu, Bolşevizmin sağladığı tarihsel başarının temel etkenlerinden ilkinde ışık tutuyor. Lenin'in verdiği tarih üzerinden Bolşevizmin şekillenmesinin başlangıç evresine baktığımızda, 1920'de gözlemlenen olgunun daha baştan bu şekillenmeye ışık tutan berek bir bilincin ürünü ve ifadesi olduğunu görürüz.

Marksist bir hareketin çıkışından itibaren marksist teori tabanında yükselmesi, ilk bakışta herhangi bir özel anlam taşımayan olağan bir durummuş gibi görünür. Oysa Bolşevizmin ilk şekillenme evresine baktığımızda, bunur, bizzat dönemin genel “marksist hareketi” içinde, bir yandan teoriyi revize eden “legal marksizm”e, öte yandan “teoriye karşı tam bir umursamazlığı” dar pratikçilikle birleştiren “illegal ekonomizm”e, kendiliğindencilige ve kuyrukçuluğa karşı kararlı ve kapsamlı bir mücadele içinde başarılı olduğunu görürüz. Bir başka ifadeyle, “Bolşevizmin 1903’te marksist teorisinin son derece sağlam temeli üzerinde yüksel”mesi, burada başarıya çıkardığımız temel fikir temelinde (Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olmaz”) yürütülen sıkı ve kararlı bir mücadele sayesinde olanaklı olabirmiştir. Lenin, öncü devrimci bir partinin ve devrimci bir sınıf hareketinin şekillenmesinde devrimci teorisinin taşıdığı çok özel ve belirleyici önemi, tam da bu mücadeleler içinde vurgulamıştır: **“Öncü savaşıççı rolünün ancak en ileri teorisinin klavuzluk ettiğı bir parti ile yerine getirilebileceğini belirtmek istiyoruz.”** (*Ne Yapmalı?*, 1902)

Türkiye’de son 30 yıldır Lenin’in devrimciler arasında en çok okunan birkaç kitabından biri olan *“Ne Yapmalı?”* çoğu durumda örgütsel dar kafalılığa (ve bunun kaçınılmaz bir ürünü olan dar pratikçiliğe) bir dayanak olarak kullanılmaya çalışılmıştır. Bu davranış, geleneksel devrimci hareketin Marksizmi inceleme tarzına ve anlama kapasitesine de iyi bir göstergedir. Bu bize, bir dizi grup şahsında gösterilen onca çabaya rağmen, devrimci bir sınıf partisinin inşası yolunda neden bir arpa boyu yol alınamadığının da bir açıklamasını vermektedir. Oysa bu temel eserin en temel fikri, tam da burada başlığa çıkanlar cümlede ifadesini bulmaktadır: **“Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olmaz”!**

Bu vurguyla; Rusya’daki hareketin o gün için muzdarip olduğu dar pratikçilikten, kendiliğindencilikten, örgütsel dağınıklık ve şekilsizlikten, pratik çalışmada ilkellik ve amatörlükten kurtulmanın temel önkoşuluna işaret edilmiş olmaktadır. Bununla; başarılı bir teorik çalışma olmaksızın, “hareketin başarılı bir büyümesi(nin) olanaksız”lığı vurgulanmış olmaktadır. Dahası Lenin,

daha da ileri giderek ve bu konuda bizzat Engels'e dayanarak; proletaryanın devrimci sınıf mücadelesinin çokça sanıldığı gibi yalnızca *"iki biçiminin (siyasal ve iktisadi) değil, teorik mücadeleyi ilk ikisi ile bir tutarak üç biçimi"* nin olduğunun altını çiziyor. Marksist bir hareketin, özellikle de bir ilk şekillenme sürecindeyse, henüz genç ve deneyimsizse, "proletaryanın devrimci hareketinin teorik yönüne" özel bir dikkat göstermek zorunda olduğunu hatırlatıyor. Ve tüm bunlar, bizde garip ve gülünç bir biçimde örgütsel dar kafalılığa, bunu tamamlayan kısır ve amaçsız dar pratikçiliğe dayanak yapılmaya çalışılan aynı *Ne Yapmalı* da ortaya konuluyor.

"Marksizmde aslolan onun devrimci diyalektiğidir"

Fakat sorun partinin ve proletaryanın devrimci sınıf mücadelesinin başarılı bir gelişmesi için devrimci teorinin taşıdığı özel önemi vurgulamakla bitmiyor. Bundan da önemli olan teorinin yöntemidir. Teoriyi devrimci ve işlevsel kılan, onu cansız ve yararsız bir dogmalar yığını, ya da amaçsız bir aydın gevezeliği olmaktan çıkararak, tam da onun bilimsel devrimci yöntemidir. Lenin'in teorik çabası şahsında Bolşevizmin büyük tarihsel başarısı ve üstünlüğü tam da buradadır. Lenin ve Bolşevizm için Marksizm bir bilimdir. Bir dogmalar yığını değil, fakat bir eylem klavuzudur. Marksizmde aslolan, onun devrimci diyalektiğidir.

Bolşevizm Marksizmi böyle kavradığı içindir ki, işçi sınıfının öncü ve devrimin yönetici gücü bir parti olmayı başarabildi. Marksizmin bu bilimsel devrimci ele alınışı olmasaydı, Bolşevik Partisi Rusya gibi geri bir köylü ülkesinde hala da aşılamayan görkemli bir proleter devrimin öncüsü olmayı başaramazdı. Bunu anlayamayan ve Ekim Devrimi'ni gözden düşürmeye çalışan II. Enternasyonal bilgiçlerine Lenin'in verdiği açık ve sade yanıt, Bolşevizmin Marksizme nasıl yaklaştığının da bu açıdan veciz bir ifadesidir: *"Hepsi kendilerine marksist diyorlar, ama marksizm anlayışları çekilmez bir biçimde bilgiççedir. Marksizmde belirleyici olan şeyi, yani onun devrimci diyalektiğini hiç anlayamamışlardır."*

(Devrimimiz, 1923)

Ölümünün hemen öncesinde bunları söyleyen Lenin'in, siyasal yaşamının daha en başından itibaren sorunu hep böyle ele aldığı ise biliyoruz:

"Biz tam olarak Marx teorisinin tabanı üzerindeyiz: Yalnızca bu teori, sosyalizmi bir ütopya olmaktan çıkararak bilim haline getirmiş, bu bilimi sağlam temeller üzerine oturtmuş ve bu bilimi daha da geliştirmek ve tüm ayrıntıları ile işlemek için tutulması gereken yolu göstermiştir."

"... Biz Marx'ın teorisini, bitirilmiş ve dokunulmaz bir şey olarak asla görmüyoruz; tersine bizim inancımıza göre, bu teori yalnızca, sosyalistlerin, yaşamın gerisinde kalmak istemiyorlarsa, her yönde daha da geliştirmek zorunda oldukları bilimin temelini atmıştır. Bizim kanımızca, Marx'ın teorisini bağımsız olarak daha çok geliştirmek, özellikle Rus sosyalistleri için zorunludur; çünkü bu teori yalnız, ayrı ayrı, İngiltere'de Fransa'da olduğundan başka türlü, Almanya'da Rusya'da olduğundan başka türlü uygulanan genel ilkeleri verir." (Programımız, 1899)

Devrimci teori ve kitlelerin tarihsel pratiği

Ve marksist bilimsel teorinin bu yönetsel ele alınışını tamamlayan kritik bir başka nokta. Devrimci teori yalnızca devrimci eyleme klavuzluk etmekle kalmaz, aynı zamanda onunla sıkı sıkıya bir ilişki içinde gelişir. Bu ise, yalnızca devrimci teorinin pratiğin ortaya çıkardığı gerçek sorunlara yanıt oluşturması anlamına gelmez, fakat aynı zamanda, onun bizzat proletaryanın ve emekçi kitlelerin devrimci pratiğinden beslendiğini, bu pratik içinde sınındığını, zenginleştiğini, ve en önemlisi, kesin biçimini aldığını da gösterir. Bir başka ifadeyle, devrimci teori yalnızca kitlelerin tarihsel devrimci eylemine yön vermekle kalmaz, aynı zamanda bizzat bu tarihsel zeminde gelişip serpilme, arınma ve güçlenme, kesin biçimini alma olanağı bulur.

Bu çerçevede ve bu anlamda, devrimci teorik çaba, aynı zamanda, gerçek devrimci yığın hareketinden ve bizzat devrimin

kendisinden öğrenmesini bilmek anlamına gelir. Bu ise, kitlelerin yürüyen mücadelesine örgütlü bir güç olarak aktif biçimde katılmak, ona fiilen önderlik etmek, onu sürekli olarak daha ileri düzeylere çıkartmak için gereken her çabayı harcamak ölçüsünde, bu türden bir önderlik pratiği içinde mümkün olabilir ancak. Ve yine bu, devrimci teorik çabanın neden ancak devrimci bir örgütlü yaşam içinde mümkün olabileceğine ışık tutar. Aynı şekilde, ancak devrimci örgütlü çaba içinde mümkün olabilen bir devrimci teorik gelişme ile bireysel aydınların en iyi durumda akademik sınırları aşamayacak olan kısır çabaları arasındaki derin uçurumu gösterir.

Sonuç olarak; Bolşevizm kendi muazzam tarihsel başarısını, aynı zamanda devrimci teorinin bu tarz bir ele alınışına borçludur. Lenin, devrimci teoriye ilişkin bu son noktayı; *“bir dogma olmayan, ancak son biçimini gerçek yığın hareketinin ve gerçek devrimci bir hareketin pratik eylemi ile yakın ilişki içinde olan, doğru devrimci teori”* (*“Sol” Komünizm...*, 1920) tanımlaması içinde, en özlü bir biçimde ortaya koyar. Ve bundan dolayıdır ki, *“Bir yandan, Bolşevizm, 1903’te marksist teorinin son derece sağlam temeli üzerinde yükseldi”* derken, hemen devamında şunları ekler: *“Öte yandan, teorinin bu kaya gibi temeli üzerinde yükselen Bolşevizm, deneyim zenginliği yönünden dünyanın hiç bir yerinde eşi olmayan onbeş yıllık (1903-1917) bir tarih pratiği yaşadı.”*

Dolayısıyla, bolşevizmin kendine özgü teorik gelişmesini, Marksizmin sağlam teorik temeliyle Rusya’daki devrimci eylemin diyalektik ilişkisi ve etkileşimi içinde kavramak gerekir. Her gerçek devrimci öncü sınıf partisi de kendi teorik şekillenmesini ancak kendine özgü böyle bir tarihsel gelişme süreci içinde bulabilir.

-III-

“İktidar savaşımında, proletaryanın örgütten başka bir silahı yoktur”!

“İktidar savaşımında, proletaryanın örgütten başka bir silahı yoktur. ... Proletarya, ancak, marksizmin ilkeleri üzerinde ideolojik olarak birleşerek ve bunu, milyonlarca emekçiyi bir işçi sınıfı

ordusu halinde kaynaştıran maddi örgüt birliğiyle pekiştirerek, yenilmez bir güç haline gelebilir ve gelecektir. Ne Rus otokrasininin bunak yönetimi ne de uluslararası sermayenin ömrünü doldurmuş egemenliği bu orduya dayanabilecektir.”

Bu sözler Lenin’in proletarya partisinin örgütsel sorunlarını ele aldığı “*Bir Adım İleri, İki Adım Geri*” başlıklı eserinin bitiş pasajından alınmıştır. Parti saflarındaki aydın oportünizminin örgütsel yansıması olan örgüt ve disiplin tanımaz bireyci ve kibirli aydın anarşizmine yöneltilmiş sert bir saldırının finalinde ifade edilen bu fikirler, sonraki tarihin ışığında ele alındığında, apayrı bir anlam kazanmaktadır. Tarih bize, Marksizmin ilkeleri üzerinde sağladığı ideolojik birliğini maddi örgüt birliğinde somutlayan ve pekiştiren Rus proletaryasının devrimci öncüsünün, böylece “milyonlarca emekçiyi bir işçi sınıfı ordusu halinde” kaynaştırabildiğini, bu sayede yenilmez bir güç haline geldiğini, bu güce ne Rus otokrasisi ve burjuvazisinin ne de uluslararası sermayenin dayanabildiğini apaçık biçimde gösterdi.

Örgüt, sosyalizm ile sınıf hareketinin maddileşmiş birliğinin gerçekleştiği alandır. Marksist teorinin sağlam temeli üzerinde kurulan ideolojik birlik ancak bir maddi örgüt birliğinde somutlandığı zaman gerçek bir anlam taşır ve gerçek bir güç haline gelir. Ve elbette partinin gerçek işlevi de ancak bu sayede olanaklı hale gelebilir. Devrimci teoriyle, toplumsal gelişme ve sınıf mücadelesi yasalarının bilgisiyle ve nihayet devrimci eylem tecrübesiyle donanımlı silahlanmış bir parti örgütü, proletaryanın sınıf bağımsızlığının biricik güvencesi ve sermayeye karşı dış dış mücadelesinin en temel silahıdır.

Bolşevizmi yenilmez kılan; kendi varlığını, uzun mücadeleler içinde inşa edilmiş, en güç koşullar altında bile Lenin’in deyişiyle diş ve tırnakla savunulmuş ve korunmuş bir örgütsel yapıda cisimleştirmiş olmasıdır. Örgüt yoksa, ihtilalci bir örgütsel yapıda ete-kemiğe bürünmemişse eğer, devrimci teoriden ve bu teori temelinde bir ideolojik birlikten sözetmenin de bir anlamı kalmaz. Bu durumda bir öncü partiden sözetmenin ise zaten hiçbir olanağı kalmaz. Parti, varlık koşulunu ve somut anlamını,

ideolojik birliği örgütsel birlikle tamamlamada, onda maddileştirip somutlamada bulur. Parti, gücünü saflarındaki ideolojik ve örgütsel birlikten, bu birliğin somut ifadesi ve göstergesi olan disiplinin-den alır.

Lenin, partiyi “proletaryanın sınıf birliğinin en yüksek biçimi” olarak tanımlar. Bu, parti örgütünün de proletaryanın sınıf örgütlenmesinin en yüksek biçimi olduğu anlamına gelir. Parti sınıfın öncü örgütlenmesi, onun yönetici çekirdeğidir. Böyle olunca, sınıfın en ileri, en gelişmiş, devrimci sınıf bilinciyle donanmış öğelerini kapsar. Lenin, Komünist Enternasyonal İkinci Kongresi’nde, parti ile sınıf arasındaki bu ayrımı, bu tür bir ayrımın ürünü olan öncü parti ile onun sınıfa ve sömürülen yığınların geniş kesimlerine önderlik edebilme yeteneği arasındaki ilişkiyi şöyle ortaya koymaktadır: “Kapitalizm üzerinde zafer, yönetici komünist parti, devrimci sınıf, yani proletarya ve yığın, yani emekçiler ve sömürülenlerin tümü arasında doğru ilişkiler kurulmasını gerektirir. Yalnızca komünist parti, eğer gerçekten devrimci sınıfın öncüsü ise, eğer saflarında bu sınıfın en iyi temsilcilerini barındırıyorsa, eğer tamamıyla bilinçli ve özverili, direngen bir devrimci savaşım deneyimi ile yetişip çelikleşmiş komünistlerden bileşmiş bulunuyorsa, eğer bu parti kendi sınıfının tüm yaşamına ve, onun aracılığıyla, tüm sömürülenler yığına çözülmez bir biçimde bağlanmayı ve bu sınıf ile bu yığına mutlak bir güven esinlemeyi biliyorsa -kapitalizmin bütün güçlerine karşı en gözüpek ve en amansız sonal savaşımında, yalnızca böyle bir parti proletaryayı yönetmeye yeteneklidir.”

Örgüt yalnızca bir araçtır ve bir araç olarak amaca uygun olmak zorundadır. Amaca uygunluk herşeyden önce örgütün ideolojik temelinde ve sınıfsal yapısında anlamını bulur. Marksist ideolojik kimlik ve proleter sınıfsal temel, parti örgütünün amaca uygunluğunun olmazsa olmaz koşullarıdır. Ama amaca bu uygunluk, kendini aynı zamanda örgütün varoluş biçiminde de gösterebilmelidir. Komünistler, Lenin’in parti düşüncesi ve Bolşevik deneyimin en ileri ve olgun sonuçları temeli üzerinde, partinin varoluş sorununu konuya ilişkin temel metinlerinde iki boyutlu

olarak ele aldılar. Bunlardan ilki düzen karşısında, ikincisi ise sınıf içinde konumlanıştır.

Bunlardan ilki hakkında söylediklerimizin özü şöyledir: “İdeolojik kimliği, sınıfsal konumu ve tarihsel-siyasal amaçlarıyla proletaryanın sınıf partisi, kurulu düzen karşısında ihtilalci bir konumdadır ve varoluş biçimi de buna uygun olmak zorundadır. Partinin ihtilalci esaslara dayalı illegal örgütlenme ihtiyacı buradan doğmaktadır. Parti örgütlenmesinin tek ve mutlak varoluş biçimi olmamakla birlikte, illegalite, temel ve ilkesel önemde bir sorundur. İlegalite sorununun özü, düzenin hukuksal çerçevesi içine sığıp sığmamak değil, bizzat düzenin içine sığmamaktır.”

Çarlık otokrasisi koşullarında her zaman illegal bir örgütsel temele sahip olmuş Bolşevizmin illegalite konusundaki aşırı ilkesel titizliğini görebilmek için, tasfiyeciliğe ve örgütsel yansıması olan legalizme karşı verilen çok yönlü kesintisiz mücadeleye bakmak yeterlidir. Fakat Bolşevizmin bu alandaki tutumunu salt Rusya'nın siyasal özgürlükten yoksun otokratik koşulları ile ilişkilendirenler Lenin'in Komünist Enternasyonal İkinci Kongresi'ndeki tezlerini kanıt gösterebiliriz. Bu tezlerde, “yasal çalışma ile yasa-dışı çalışmayı birleştirme mutlak zorunluluğu”nu ilkesel önemde gören Lenin, sorunu şöyle ortaya koymaktadır: “Bütün ülkelerde, hatta en özgür, en ‘yasalci’ ve en ‘barışçıl’, yani sınıflar savaşımının en az keskin olduğu ülkelerde bile, her komünist parti için yasal çalışma ile yasa-dışı çalışmayı, yasal örgütlenme ile yasa-dışı örgütlenmeyi sistemli biçimde birleştirmeyi kesinlikle zorunlu olarak görme zamanı gelmiştir.”

Komünistlerin parti örgütlenmesinin varoluş biçimine ilişkin ikinci temel nokta hakkında söylediklerinin özü ise şöyledir: “Parti örgütünün sınıf içinde varoluş biçimi ise, fabrika hücreleri temeline dayalı bir parti örgütlenmesi temel leninist düşüncesinde ifadesini bulur. Parti sosyalizm ile sınıf hareketinin birliği ise, fabrika hücreleri temeline dayalı bir parti örgütlenmesi de bu birleşmenin temel ve tarihsel amaçlara, herşeyden önce iktidarı ele geçirme amacına, en uygun örgütsel gerçekleştirme biçimidir. Tarihsel deneyim, parti örgütlenmesinin sınıf bünyesindeki bu

varoluş biçimiyle onun ihtilalci niteliği ve hareket kabiliyeti arasındaki kopmaz ilişkiyi bütün açıklığı ile göstermiştir.”

Bu konuda ise, Lenin’in, partinin işçi kitleleriyle sınıksız bağlar kurması zorunluluğuna, buna ulaşmak için de partinin fabrika hücreleri temeline oturmasına ilişkin temel düşüncesinin en veciz ifadesi olan “her fabrika bizim kalemiz olmalı” sözlerini hatırlatmakla yetiniyoruz.

Komünist partisi gücünü saflarındaki ideolojik ve örgütsel birlikten, bu birliğin somut ifadesi olan disiplinden alır demiştik. Proletarya partisinde disiplin, ideolojik ve örgütsel birliğin hayati bir etkeni, partinin önderlik fonksiyonunun, savaşıma gücü ve kapasitesinin zorunlu bir koşuludur. Bolşevik Partisini karakterize eden en temel özelliklerden birisinin onun “demirden disiplin”i olması bu açıdan rastlantı değildir. Bolşevik Partisi, verimli bir iç demokrasiyi katı ve sağlam bir disiplinle birleştirmeyi başarabilen bir parti oldu. Lenin’in önemle altını çizdiği gibi, bunu onun sağlam marksist ideolojik temelinden ve proleter kitlelerle kurduğu güçlü bağlardan ayrı düşünmek mümkün değildir.

Güçlü, örgütlü, deneyimli ve amansız bir sınıf olan burjuvaziye karşı mücadelesinde proletaryaya ve emekçi yığınlara önderlik etmek iddiasındaki bir parti, saflarında sağlam bir disiplin anlayışı ve uygulamasını egemen kılmadan bu misyonunu gerçekleştirme başarısı gösteremez. Lenin, üç Rus devriminin toplam deneyimi üzerinden, “proletaryanın mutlak merkezîliği ve sınıf disiplininin burjuvazi üzerindeki zaferinin temel bir koşulu olduğunu” söyler ve sayısız kereler, bu disiplinde en ufak bir gevşeme ya da zayıflamayı, proletaryayı burjuvaziye karşı mücadelede silahsızlandırma girişimi sayar.

Elbetteki proletarya partisinde disiplin, körükörüne olmak bir yana, yine Lenin’in sözleriyle, “düşünce ve bilincin en yüksek düzeyi”ne dayanır. Bu düşünce ve bilinç, proletarya devriminin ve komünist partisinin çıkarlarını herşeyin üzerinde tutmada ifadesini bulur. Bu temel üzerinde daha somut olarak ise proletarya partisinde disiplin, Lenin’in sözleriyle, şu anlama gelir:

“Eylemde birlik, tartışma ve eleştiride özgürlük: İşte biz

disiplini böyle tanımlıyoruz. Öncü sınıfın demokratik partisine layık olan biricik disiplin de budur. İşçi sınıfının gücü örgütlenmesinde yatar. Kitlelerin örgütü yoksa, proletarya bir hiçtir; örgütlüyse de herşeydir. Örgüt demek, eylem birliği, bütün pratik çalışmada birlik demektir.“

Parti disiplini, iç tartışma ve eleştiriyi dışlamak bir yana, güçlü ve bilinçli bir disiplin anlayışı ve uygulamasının önkoşulu olarak varsayar: “Ancak yetkili organlar bir kez karara varduktan sonra, biz bütün Parti üyeleri, **tek bir adam gibi** davranırız” (Lenin). Disiplin sorununun asıl özü ve kritik anlamı, işte burada, bir kez sonuca varılıp karar alındıktan sonra, uygulamada bütün parti üyelerinin “tek bir adam”mış gibi davranabilmelerinde yatmaktadır.

Proletarya partisinde disiplinin önemi, anlamı, gerçekleşme şekli üzerine çok şey söylenebilir. Gelgelelim bu soruna açıklık getirmekle birlikte sorunun pratikte çözümünün taşıdığı güçlüğü herhangi bir biçimde ortadan kaldırmaz. Sorunun pratik çözümü zorlu, sabırlı ve uzun süreli bir mücadeleyi ve deneyimi gerektirir. Lenin’in bizzat Bolşevizm deneyiminden hareketle ve soruna ilişkin kolaycı ve hayalci eğilimleri eleştirirken söyledikleri olağanüstü bir önem ve derinlik taşımaktadır. Bu nedenle onları burada olduğu gibi yinelemeyi yararlı buluyoruz:

“Ortaya çıkan ilk sorular şunlardır: Proletaryanın devrimci partisinin disiplini nasıl korunmaktadır? Nasıl denetlenmektedir? Nasıl güçlendirilmektedir? Önce, proletarya öncüsünün sınıf bilinciyle ve onun kendini devrime adanmasıyla, onun sağlamlığı, özverişi ve kahramanlığıyla. İkincisi, çalışan insanların en geniş yığınlarıyla, başta proletarya ile, **ama aynı zamanda** çalışan insanların **proleter** olmayan yığınlarıyla belirli ölçüde bağ kurma, en yakın ilişkiler sürdürme, ve -eğer derseniz- onların içinde erime yeteneğiyle. Üçüncüsü, bu öncü tarafından uygulanan siyasal önderliğin doğruluğuyla, geniş yığınların, doğru olduklarını **kendi öz deneyimleriyle** görmeleri kaydıyla, siyasal strateji ve taktiklerinin doğruluğuyla. Bu koşullar olmaksızın, görevi burjuvaziyi devirmek ve toplumun tümünü değiştirmek olan gerçekten

ileri sınıfın partisi olma yeteneğindeki bir partide, disiplin sağlanamaz. Bu koşullar olmaksızın, disiplini yerleştirmek için yapılan bütün girişimler, kaçınılmaz olarak başarısızlığa uğrar ve laf ebeliği ve soytarırlıkla sonuçlanır. Öte yandan, bu koşullar birden ortaya çıkmaz. Bunlar ancak uzun çaba ve çetin deneyimlerle yaratılırlar. Bunların yaratılması, bir dogma olmayan, ancak son biçimini gerçek yığın hareketinin ve gerçek devrimci bir hareketin pratik eylemiyle yakın ilişkisi içinde alan, doğru devrimci teoriyle kolaylaştırılır.” (*“Sol” Komünizm...*)

Bolşevizmin deneyiminden hareketle, proletarya partisinin ideolojik kimliği ile örgütsel kimliğinin yanısıra sınıfsal kimliğini de ayrı bir bölüm olarak ele alıp irdeleme yoluna gidebilirdik. Fakat hâlkçılığa karşı on yılı bulan ideolojik mücadele süreci içerisinde bunu o kadar çok yaptık ve bizzat Lenin’den ve Bolşevizmin tarihsel deneyiminden bu konuda öylesine çok yararlandık ki, burada yeni bir yinelemeyi gerekli görmüyoruz.

Burada şu kadarını söyleyebiliriz: Siyasal ve örgütsel varlığını bütün bir devrim öncesi dönem boyunca neredeyse yalnızca proletaryaya dayandıran ve saflarını sürekli olarak proletaryadan gelme sınıf bilinçli işçilerle besleyen Bolşevik Partisi, bu anlamda tarihin gördüğü en proleter partidir de aynı zamanda. Rusya gibi sanayi proletaryasının toplumun yalnızca küçük bir azınlığını oluşturduğu bir ülkede, kendine yaşam alanı olarak neredeyse tamamen bu sınıfı seçen Bolşevik Partisinin bu pratiği, partinin sınıf kimliği konusundaki açık leninist bilincin bir yansımasıdır.

Kasım '97

Perspektifler
ve
Değerlendirmeler

EKİM I. Genel Konferansı'nın toplantısına ilişkin karar

Sevgili Yoldaşlar,

İlk oluşum süreci olarak değerlendirebileceğimiz bir dönem, üç yılı bulan bir ideolojik, politik ve örgütsel gelişmeyi geride bırakan hareketimiz, bugün artık yeni bir aşamaya geçişin eşindedir. Bu geçişi olanaklı kılacak gücü ve dinamizmi, hareketimiz, ancak yeni bir ideolojik atılım ile bunu tamamlayacak yeni örgütsel ve politik açılımlarda bulabilir. Bu atılım ve açılımların gerçekleşme platformu, toplanması artık bir ihtiyaç haline gelen Örgüt Konferansımız olacaktır. Ön hazırlıklar, özellikle de ideolojik ön hazırlık ve tartışmalar için ihtiyaç duyulacak süreyi şimdiden saptamak güç olduğuna göre, kesin tarihi şimdiden saptanamayacak olan Konferansımızın hiç değilse önümüzdeki bir yıl içinde toplanması hedeflenmelidir.

Son toplantısında, hareketimizin geride bıraktığı dönemi değişik yönleriyle ve bir bütün olarak ele alan, sorunlarımızı, ihti-

yaçlarımızı ve görevlerimizi tartışan Merkez Komitesinin, yaptığı değerlendirme ve aldığı kararların genel çerçevesini ve esasını bu şekilde özetlemek mümkün.

MK toplantısına konu olmakla birlikte hareketimizin oluşum ve gelişme süreçlerinin toplu bir yeniden değerlendirmesine burada girmeyeceğiz. İlkin bu, bugüne kadar belli vesilelerle ve çeşitli yönleriyle zaman zaman yapıldı ve yayınlarımıza da yansdı. İkinci olarak, böyle bir toplu değerlendirme daha çok Konferansa sunulacak Merkez Komitesi faaliyet raporunun konusudur. Ve son olarak, böyle bir toplu yeniden değerlendirmeyi yapmak ve bundan gerekli tüm sonuçları çıkarmak, hareketimizin ulaştığı bu evrede artık esas olarak bir konferans sorunudur ve zaten Konferansımızın asli görevlerinden biridir.

Bununla birlikte, alınan Konferans kararını gerekçelendirmek, Konferans için öngörülen misyon ve hedefleri temellendirmek, toplu ve çok yönlü olmasa bile hareketimizin belli gelişme süreçlerini, bu süreçlerin belli özgünlüklerini değerlendirebilmek ölçüsünde olanaklıdır. Örneğin, hareketimizin yeni bir aşamaya geçişin eşiğinde bulunduğunu, fakat bunun önkoşulunun, bu geçişi olanaklı kılacak temel itici etkenin, geline aşamada kendini dayatan yeni bir ideolojik atılım olduğunu tespit ettiğimize göre, bundan ne anladığımızı da açıklıkla ortaya koymak durumundayız. Bu amaçla ve bu sınırlar içinde toplantımızın bazı değerlendirmelerini genel çizgiler içinde ortaya koyacağız.

Biz bir toplumsal devrim hareketiyiz, bir ihtilal örgütüyüz. Toplumsal devrimin, ihtilalin yönlendirici ve sürükleyici gücü olacak leninist bir partinin yaratılması yakıcı çabası içindeyiz. Bizim acil sorunumuz parti, temel sorunumuz devrim ve iktidardır. Tüm teorik, politik ve örgütsel sorunlarımızın temel ekseni bunlardır. Tüm çabalarımızın yöneleceği şaşmaz hedefler bunlar olmalıdır. Dolayısıyla ve hiç kuşkusuz, Konferansımızın asıl gündemi bu sorunlardır. Tüm öteki sorunların genel ve ortak ekseni, parti ve devrimdir. Türkiye devriminin temel teorik ve taktik sorunlarının yanısıra, dünya devriminin ve sosyalizminin tarihsel deneyimleri konusunda açıklığa kavuşmak, bu deneyimlerin ışığın-

da teorik bakımdan gelişip güçlenmek, dünyanın bugünkü tablosu, bugünün dünyasında devrimci süreçler, dinamikler ve olanaklar, dünya komünist ve işçi hareketinin bugünkü durumu ve sorunları, tüm bunlar **parti ve devrim** davasının sorunlarıdır bizim için. Konferansın tüm gündemi, tüm tartışmaları, tüm çözümleme ve kararları bu ikili etrafında oluşmalı, şekillenmeli, bu ikili davaya hizmet etmelidir.

Öte yandan, bu perspektifin de bir yansıması olarak, daha ortaya çıkış anından itibaren hareketimizin sahip olduğu üstünlüklerden biri, sorunlarını kendi örgütünün sınırlı durumu içinde değil fakat devrimci hareketin ve işçi hareketinin genel sorunları ve ihtiyaçları çerçevesinde ele almak, görev ve hedeflerini bu geniş çerçeve içinde tanımlamaktır. Böyle olunca, tabidir ki Konferansımızın gündemi de devrimci hareketin ve işçi hareketinin temel ve yakıcı sorunlarına, bu sorunlardan çıkan görev ve ihtiyaçlara göre şekillenecektir. Ele alacağı sorunlar, tespit edeceği görevler ve hedefler, tek kelimeyle yerine getireceği misyon, buna göre belirlenecektir. Muhakkak ki örgütümüzün kendi gelişmesinin özgün sorunları, bugün ulaştığı aşamada karşı karşıya bulunduğu kendine özgü somut görevleri de ele alınacak, somut sonuçlara ve kararlara varılacaktır. Fakat bütün sorun, bunu sözünü ettiğimiz geniş çerçeve içinde ve ona tabi olarak yapabilmektir. İşin özünde bizim için sorun, EKİM hareketinin teorik, politik ve örgütsel gelişme ihtiyaçları değil, tam da bu aynı alanlarda genel olarak Türkiye komünist hareketinin ihtiyaçları ve karşı karşıya bulunduğu görevlerdir. Kendi rolümüz, kendi misyonumuz bu çerçeve içinde belirecek, belirlenecektir.

Türkiyeli komünistler bugün ciddi teorik, politik ve örgütsel sorunlarla yüzyüzeler. Evrenseli kucaklayan bir teorik gelişme ve yetkinleşme; politik sorunlarda ve görevlerde netlik; işçi sınıfını temel alan ve tüm topluma hitabeden etkin bir siyasal faaliyet; böyle bir faaliyetin güvencesi ve yürütücüsü olarak ihtilalci bir sınıf örgütlenmesi; ve tüm bunların cisimleşmiş bir birliği ve ifadesi olarak, leninist bir işçi sınıfı partisi. Tüm bunlar aynı görevler ve sorunlar zincirinin kopmaz halkalarıdır; bir bütün

oluşturmaktadırlar. Sorunların politik ve örgütsel boyutları hareketimizin bir dizi değerlendirmesine konu olmuş bulunmaktadır. Bu değerlendirmeler konuya ilişkin Konferans tartışmaları için bir **hareket noktası** olabilecek yeterliliktedirler bizce. Kaldı ki bu sorunlar Merkez Yayın Organı'nda tekrar tekrar işlenmektedirler de.

Sorunların asıl önemli boyutu doğal olarak teorik alandır. Hareketimizin yeni bir teorik atılım ihtiyacı çerçevesinde ve bunun genel planda aslında Türkiyeli komünistlerin karşı karşıya bulunduğu bir acil ihtiyaç olduğu düşüncesiyle, teorik alandaki sorunlarımız, görevlerimiz ve Konferans'ın bu alanda **bir başlangıç olarak** atabileceği ilk adımlar üzerinde durmak istiyoruz. Konferans öncesi tartışmalar ve hazırlıklar bakımından ayrı bir önem taşımaktadır bu.

Neden yeni bir ideolojik atılım?

Bu soruya ilişkin en kapsamlı ve açıklayıcı yanıtta, bizzat kendi bugüne kadarki ideolojik gelişme süreçlerimizin taşıdığı özgünlüklerin somut değerlendirmesinden giderek ulaşabiliriz. Bu ise bizi hareketimizi ortaya çıkaran dinamiklere, bu dinamiklerin kendine özgü karakterine ve kapsamına, bunların ideolojik gelişmemizde nasıl ifade bulduğuna, ne gibi sonuçlar yarattığına bakmaya götürür.

Halkçı bir ideoloji ve küçük-burjuva bir toplumsal kimlikle karakterize olan geçmiş devrimci hareketten bir kopma olarak ortaya çıkış, hareketimizin en belirgin özelliklerinden biridir. Halkçılıktan bu kopuş, özü ve niteliği bakımından, teoride ve pratikte küçük-burjuva sosyalizminden proleter sosyalizmine bir geçişi hiç kuşkusuz. Bununla birlikte ortaya çıkışımızdaki bu özellik, doğal olarak genel şekillenmemizi olduğu kadar, onun özü ve temeli demek olan ideolojik şekillenmemizi de çeşitli bakımlardan etkiledi, hatta koşullandırdı.

Bilindiği gibi, bizi küçük-burjuva hareketten kopmaya götüren süreçler, içinden geldiğimiz örgütlerin geride bıraktığı yıkıntıyı sorgulamakla başlamıştı. Bu evrede tartışma ve eleştiri henüz politika ve örgüt sorunları çerçevesinde sürüyordu. Fakat eski

örgütlerimizin ve bir bütün olarak Türkiye devrimci hareketinin geride bıraktığı politik süreçlerin belirgin küçük-burjuva toplumsal karakteri, bizi hızla hareketin sınıfsal konumunu ve bakış açısını sorgulamaya, buradan da teorik ve programatik temelini tartışmaya götürdü. Yaşadığımız ideolojik sıçramanın iki temel ve dinamik ögesi, marksist dünya görüşünün proleter sınıf özü ve devrimci yöntemi konusunda ulaştığımız açıklıklar oldu. Birincisi halkçılığı anlamının ve aşmanın itici gücü olurken, ikincisi onun dogmatik, donmuş teorik önyargılarını ve kalıplarını bir bir kırıp geride bırakmak olanağı sağladı bize. Bu ikili sayesinde gerisi bir bakıma kendiliğinden geldi. Halkçı teori ve program bütün büyüsunü bir anda yitirdi. Bu teori, program, politika ve pratikleri hedef alan eleştirici çaba, hareketimizi şekillendiren, ona bugünkü marksist-leninist kimliğini ve gelişme düzeyini sağlayan ideolojik atılımın temellerini ve kapsamını oluşturdu. Marksist dünya görüşünün proleter sınıf özünde ve bilimsel devrimci yönteminde açıklık, Türkiye devriminin temel ve taktik sorunlarında açıklık, Türkiye devrimci hareketinin geçmişten bugüne gelişme süreçlerinde açıklık, tüm bunlar birarada hareketimize belli bir ideolojik güç ve dinamizm kazandırdı.

Fakat öte yandan, daha önce de ifade ettiğimiz gibi, bu ideolojik gelişme bir bakıma bünyesinden koptuğumuz ve eleştirisi temelinde geliştiğimiz geçmiş devrimci hareketin teorik-siyasal platformuyla koşullanmış, büyük ölçüde onunla sınırlanmıştı. Geçmiş devrimci hareketin teorik ve politik perspektiflerini kendi özgünlükleri, demek oluyor ki, kısırlığı ve darlığı içinde ele alıp eleştirmek, gerek kapsam gerekse derinlik bakımından bizim teorik gelişmemizde de belli bir sınırlılığa yolaçtı. Eleştiri esas olarak Türkiye devriminin teorik ve taktik sorunları çerçevesinde, ya da daha doğru bir ifadeyle, Türkiye devrimci hareketinin buna ilişkin teorik ve taktik anlayışlarının ele alınması çerçevesinde kaldı. Bu, ele alınan sorunların evrensel ve tarihsel boyutlarıyla işlenmesinde kaçınılmaz olarak belli sınırlılıklar ve darlıklar yarattı. Özellikle devrim sorununa ilişkin tartışmalarda, gerek halkçılığın kaynakları ve gerekse leninist bakışımızın temelleri

konusunda buna aykırı olumlu bir tutum sergilendiyse de, bu bile yeterli olamadı.

Oysa tartışılan tüm sorunlar tarihsel ve evrensel boyutlar taşıyordu. Türkiye devrimci hareketinin kendine özgü gibi görünen sorunları, gerçekte dünya devrimci hareketinin her ülkeye belli özgünlüklerle yansıyan genel sorunlarıydı. Teori alanında bilimsel tutum ve yöntemin yitirilmesi, marksist teorinin cansız dogmalara, sloganlara indirgenmesi ve bunun bir sonucu olarak teorik kısırlaşma, halkçılık ve demokratizmde ifadesini bulan teorik sapma ve deformasyonlar, sosyalizmin küçük-burjuva ve milliyetçi yorumları, proleter enternasyonalizminden uzaklaşmada ifadesini bulan ulusal bencillik, dargörüşlülük ve sınırlılıklar vb., tüm bunların yalnızca Türkiye'ye özgü bir yanı yoktu. Dünyada modern revizyonizme karşı tavır alan ve ortadoks marksist olmak iddiasındaki partilerin bile yaygın ortak zaafıydı bunlar. İspanya gibi gelişmiş kapitalist bir ülkede işçi sınıfını hala sözde burjuva devrimin ve demokratik cumhuriyetin sorunlarıyla şaşırtanların varlığı yanında, Türkiye'deki burjuva demokratik önyargılar hayli hafif ve masum kalırdı. Brezilya'da "faşizm tehlikesi"ne karşı burjuva merkez ve sol partilerle ittifak arayanların yanında, Türkiye'deki anti-12 Eylülcü reformist taktikler devrimci bile sayılabılırdı. Bunlar yalnızca örneklerdir. Fakat sorunların genel ve evrensel olduğuna çarpıcı kanıtlardır. Bizim teorik gelişmemiz bakış açısı olarak, mantık olarak sorunların bu evrensel boyutlarını kucaklamakla birlikte, somut muhteva olarak Türkiye devrimci hareketinin özgün kavrayışlarının eleştirisi ve aşılmasıyla sınırlıdır henüz. Ancak ortaya çıkış koşullarımızın kendine özgü durumuyla açıklanabilecek, bir ölçüde ve ancak bir dönem için mazur görülebilecek bu durum, geline aşamada artık bir yetersizliğin, bir zaafın ifadesi sayılmalı ve geride bırakılabilmelidir.

Fakat sorun bu kadarla da bitmiyor. Sözünü ettiğimiz genel sorunların tarihsel kaynakları bir yana, başlıbaşına bir temel sorunlar demeti oluşturan dünya sosyalizminin yaşadığı tarihsel süreçler ve sonuçlar var orta yerde. Yüzyılın ilk yarısında muazzam bir güce ulaşan dünya komünist hareketi, bugün yalnızca

bir yıkıntıdan ibarettir. Komünist idealleri sürdürmek çabasındaki sınırlı güçler ise (ki bunlar hiç de “kardeş” parti bildiklerimizden ibaret değil) parçalı ve dağınık durumdadırlar. Başta Ekim Devrimi, yüzyılın ilk yarısını kapsayan devrimler ve devrimci değişimler dalgasıyla elde edilen toplumsal ve siyasal mevziler bugün hemen hemen tümünden yitirilmiş bulunmaktadır. Sosyalist inşa süreçleri kesintiye uğramış, yozlaşma ve restorasyonlarla sonuçlanmıştır. Tüm bu tarihsel deneyimi değerlendirmek, sonuçlar ve dersler çıkarmak, bundan yeni teorik sonuçlara ulaşmak tüm dünya komünistleri gibi ülkemiz komünistlerinin de önünde temel bir sorun olarak durmaktadır. Bu geçmiş tarihsel deneyimler anlaşılmadığı, bundan gerekli sonuçlar çıkarılamadığı sürece, dünya devriminin ve sosyalizminin gelecekteki başarılı bir gelişmesinden kesin olarak sözedilemez. Bu bir yana, uluslararası marksist-leninist hareketin ciddi yeniden bir canlanışından bile sözedilemez. Modern revizyonist akımda ifadesini bulan sonuçlara tavır almanın böyle bir yeniden canlanmaya kesin olarak yetmediğini, bürokratik bozulmayı ve revizyonist ideolojik yozlaşmayı yaratan toplumsal, politik ve düşünsel ön süreçler konusunda, dünya komünist hareketinin, bu arada Stalin dönemi SBKP’sinin ve Komintern’in bizzat kendi ideolojik ve politik zaafı ve hataları konusunda açıklığa kavuşmadıkça bunun mümkün olamayacağını, son otuz yılın uluslararası “anti-revizyonist” deneyimi açıklıkla göstermiştir.

30 yıldır modern revizyonizme karşı mücadele eden marksistler olmasına rağmen, Kruşçevleri ve Kruşçevizmi ortaya çıkaran ön süreçleri tahlil etmek ve anlamak için bir çabanın gösterilmemesi gerçekten şaşırtıcı bir olgudur. Bunun kendisinin bile tahlile ve anlaşılma ihtiyacı vardır. Kruşçevleri ve Kruşçevizmi ortaya çıkaran ön süreçleri anlamak zorundayız. SBKP’nin ve Sovyet toplumunun Kruşçevizme bu denli kolay uyum sağlamasının nedenlerini incelemek ve anlamak zorundayız. Kruşçev ve avanesinin “hain”liği ancak öznel bir faktör olabilir; oysa Kruşçevizmin kendisi nesnel toplumsal bir olgudur. Bir marksistin başka türlü düşünmesi mümkün değildir. Marksistler II. Enternasyonal reviz-

yonizmini, klasik revizyonizmi, belli toplumsal koşulların ürünü toplumsal bir olgu olarak tahlil edip tanımladılar. Gariptir ki “anti-revizyonist akım” otuz yıldır “hain Kruşçev kliği” edebiyatının ötesine fazla geçememiştir. Sosyalizmi ve dünya komünist hareketini yıkıma götüren süreçleri “hain klik”lerle açıklamak hafifliği daha başından bize ters ve yabancı gelmişti. Bir düşünce ve bir siyasal akım olarak modern revizyonizm bir toplumsal üründür. Modern revizyonizm küçük-burjuva bürokrat ve aristokrat kastı yaratmadı, tersine, zaten var olan böyle bir kastın kendini sistemli bir ideolojik temele, politik programa ve kimliğe büründürmesinin ifadesi oldu yalnızca. Partide ve iktidarda bu tür bir kastaşmayı ve yozlaşmayı yaratan süreçleri, nesnel ve öznel etkenleri anlamak zorundayız.

Öte yandan, yozlaşma ve çürüme yalnızca iktidar partilerinde de yaşanmadı. Bir bütün olarak dünya komünist hareketini de kapsadı ve onu bugün bir yıkıntı haline getirdi. Bunu yalnızca Kruşçevizm’in gücüne ve dayatmalarına yormak, bir başka hafiflik olabilir ancak. Avrupa komünist partilerindeki ideolojik bozulma ve revizyonist eğilimlerin savaşın hemen ertesinde belirmeğe başladığının güçlü kanıtları var. Bunu besleyen tarihsel ve toplumsal koşullar kadar, bunu kolaylaştıran ideolojik etkenler de incelenmek durumundadır. Bunun bizi dosdoğru Komintern 7. Kongresi’nin ideolojik platformuna ve politik sonuçlarına götüreceği kuşkusuzdur. Dimitrov’un Kongre’ye sunduğu eklektik raporu ve sonrasındaki bir dizi belgeyi yeniden incelersek, Avrupa komünist partilerindeki ideolojik yozlaşmanın ve reformculuşmanın bir çok başlangıç ögesini orada bulmakta hiç de güçlük çekmeyiz. Savaş sonrası dönemde kendi burjuva hükümetlerine katılan ve savaşın sarstığı burjuva toplumlarının yeniden oturmasına yardımcı ya da alet olan komünist partilerinin bu vahim sonuçlar yaratan tutumlarını ancak 7. Kongre’nin ideolojik platformu ve Komintern’in savaşa karşı çelişkili ve tutarsız tutumlarıyla birlikte anlayabiliriz.

Tüm bu örnekler öncelikle konunun yöntemsel çerçevesine ve kapsamına işaret etmeye yöneliktir. Bu sınırlı örnekler bile

önümüzde ciddi bir teorik inceleme ve değerlendirme alanı olduğunu gösteriyor. Bunu yapmak, revizyonist akım karşısında Marksizm'in genel teori ve ilkelerini samimiyetle savunan çeşitli partilerin, buna rağmen neden emperyalist rekabette artık başa gürşen bir ülkede bile hala demokratik devrim programına çakılıp kaldığını, bir başka ülkede "faşizm tehlikesi"ne karşı mücadele gerekeceğiyle burjuva muhalefetin yedeğine düştüğünü anlamamızı da kolaylaştıracaktır. Popülizmin ve demokratizmin tek, hatta belki de asıl kaynağının maoculuk olmadığını, maoculuğa yöneltilen keskin eleştirilere rağmen "kardeş" partilerin ve Türkiye'deki bir dizi grubun hala aynı ideolojik zaafı taşımaya devam etmeleri dahi göstermektedir. Bundan çıkan sonuç, dünya komünist hareketinin geçmişini değerlendirmenin ve anlamının, asıl olarak, dünya komünist hareketinin bugününü anlamak, onu bugünkü kısırlık ve kişiliksizlikten kurtarmak bakımından canalıcı bir önem taşıdığı gerçeğidir. Bu, dünya komünist hareketinin geçmişini değerlendirmeyi, **bugüne ve geleceğe dönük sorunlarımız ve görevlerimiz çerçevesinde** ele almamız gerektiği anlamına gelir. Akademizme, liberal savrulmalara ve kaba bir inkarcılığa düşmemek bakımından tek doğru tutum ve yöntem budur.

Ekim Üçüncü Yılında başlıklı başyazımızda (*Ekim*, sayı: 25, Ekim 1989) daha bir yıl önce de belirtildiği gibi, bu bizim için hiç de yeni bir perspektif değil. Hareketimizin önplandaki kadroları bu tarihsel sorunların ve onların taşıdığı muazzam önemin daha ilk çıkışımızdan itibaren farkındaydılar. Fakat yalnızca teorik hazırlığımız henüz bu alanda sağlıklı değerlendirmeler yapabilmemize elvermediği için değil, bundan daha önemli bir etken olarak, tam da o dönemde bu sorunlar üzerinde ulusal ve uluslararası çapta yoğun bir liberal ideolojik saldırı kampanyası yürütüldüğü için, bu sorunları gündemimize almaktan geri durduk. Devrim ve sınıf mücadelesinin sorunlarını önplana çıkardık ve dünya sosyalizminin inkarcı bir saldırı ile karşı karşıya olan geçmiş kazanımlarını ve mirasını savunduk.

"Biz başından beri geçmişi değerlendirmenin evrensel bir boyutu da olduğu bilinciyle hareket ettik". diyen *Ekim*'in yukarıda

sözü edilen başyazısı, bu tutumumuzu şöyle ifade etmişti:

“... öncelikle kendi hareketimizin yakın geçmişini değerlendirmek, anlamak ve aşmakla başlanmalıydı. Bu hize, sosyalizmin tarihsel deneyimini, dünya komünist hareketinin geçmişini sağlıklı bir değerlendirmeye tabi tutacak teorik, politik ve moral güç ve olanakları da sağlardı. Böylece, ‘sosyalizmin sorunları’nu tartışmak bizim için, hoş ve sorumsuz aydınların amaçsız akademik gezvelikleri olmaktan çıkar, asli devrimci görevlerimizden kopmadan, gerçekleştirmeye çalıştığımız devrim ve kurmak hedefinde olduğumuz sosyalizm için, mirasçısı ve çağdaş sürdürücüleri olduğumuz bir geçmişten, sosyalizmin ve dünya komünist hareketinin geçmişinden, gerekli deney ve dersleri çıkarmak çabası olurdu”

Ulaştığı aşamada hareketimiz, “geçmişini değerlendirmenin evrensel boyutunu” gündemine almak durumundadır. Bunu sağlıklı bir şekilde başarabilmenin “teorik, politik ve moral güç ve olanak”larına artık az çok sahiptir. Doğu Avrupa’daki çöküntünün yarattığı tartışmalar ve zihinlerde yarattığı karışıklıklar gözönüne alındığında bu alandaki görevimize yönelmede geç kaldığımız bile söylenebilir. Ulaşacağımız açıklıklar ve sonuçlar, yalnızca sosyalizm mücadelesine teorik, politik ve örgütsel cephelerde yeni bir güç katmakla kalmayacak, modern revizyonizme ve popülizme karşı mücadelede bize yeni güçlü ideolojik silahlar da sağlayacaktır.

Önümüzdeki teorik sorunların bir diğer boyutu, dünyanın bugünkü tablosudur. Bu tablo çok çeşitli öğeler içermektedir. Dünya kapitalizminin bugünkü durumu, çelişkileri, eğilimleri; Doğu Avrupa’daki çöküntü ve bu çöküntü sonrasında emperyalist dünyanın iç ilişki ve çelişkilerinde yaşanmakta olan gelişme ve değişimler (dünyanın “yeni düzeni”); kapitalist dünyanın çeşitli alanlarında sınıf mücadeleleri; işçi sınıfının durumu ve çeşitli ülkelerin işçi hareketleri; dünyada ilerici, devrimci ve komünist güçler ve akımlar vb. Genel tablonun değişik öğelerini oluşturan tüm bu sorunlar bizi yakından ilgilendirmektedir. Yalnızca kendi devrimimizin sorunlarıyla bağlantılı yönleri bakımından da değil; tam da dünya devriminin asli sorunları olarak. Marksist-leninistler olarak kaldığımız ve proleter enternasyonalizmi ilkesini herşeyin üstünde tuttuğumuz

sürece başka türlü davranamayız. Dünya devriminin sorunları her zaman bizim asli sorunlarımızdır, öyle olmalıdır.

Bu alana bugüne kadar yeterli ilgi göstermediyse eğer, bu ulusal dargörürlüğümüzden değil teorik çalışma alanındaki yetersizliklerimizdendir. Sözü edilen sorunlar görüldüğünden zor ve kapsamlıdır. Zira bugünkü dünya tablosunu tam olarak değerlendirebilmek ve anlayabilmek, ancak ikinci emperyalist savaş sonrası süreçleri bugüne olan evrimleri içinde değerlendirebilmek ölçüsünde olanaklıdır. Oysa bu dönem, dünya komünist hareketinin yaşadığı yıkım ve içine girdiği teorik kısırlaşma nedeniyle bugüne dek doğru dürüst tahlil edilememiştir. Bu işimizi daha da güçleştirmektedir. Fakat bu yapılamadan da dünya devriminin sorunları, olanakları, güçlükleri anlaşılacaktır. Uluslararası işçi hareketinin stratejik ve taktik sorunlarına ve görevlerine isabetli çözümler üretilemeyecektir. Bugünkü dünyayı tam ve doğru kavramak, doğru ve başarılı bir politikanın zorunlu koşuludur. Aynı şekilde bu yapılamadan Türkiye devriminin de olanakları ve engelleri tam yerli yerine oturtulamayacaktır. Yaşadığı dünyanın mevcut tablosunu, ilişkilerini, çelişkilerini, olayların gelişme seyrini, devrimci ve karşı-devrimci dinamiklerini vb., tahlil edip anlayamayan bir marksist hareket düşünülemez. Bu yapılamadığı sürece evrensel bakış ve enternasyonalist perspektif kaçınılmaz bir biçimde dayanaksız iddialar olarak kalır.

Geniş bir teorik çalışma alanı demek olan tüm bu sorunlar zincirinin zorlu bir manzara oluşturduğuna kuşku yok. Tarihsel evrimin on yıllardır biriktirdiği el değmemiş sorunlardır bunlar. Ya da yalnızca liberal, troçkist, “bağımsız” marksist bir kısım aydınların el attığı, kendilerine göre inceledikleri ve tartıştıkları sorunlardır. Ortadoks olmak iddiasındaki marksistler ise ya bu sorunlara gözlerini kapamışlar, ya yeni olan sorunlar karşısında eskimiş bazı formülleri ve çözümleri incelemekten öteye gidememişler, ya da en kötüsü, bu sorunların bilincinde bile olamamışlardır. Bugün önümüzde kapsamlı bir manzara sergileyen bu sorunlar, bize uluslararası marksist-leninist hareketin bugünkü

durumu hakkında dolaysız bir fikir verebilir. Hareketin uzun yıllardır yaşamakta olduğu tıkanıklığın ve çoraklığın hem nedeni hem de sonucudurlar bu çözülememiş sorunlar. Uluslararası marksist-leninist hareketin geçmişini ve bu temelde kendini anlayamadan yeni bir canlanma ve toparlanma yaşaması, dolayısıyla da tarihsel evrimin biriktirdiği çeşitli sorunların üstesinden gelmesi gerçekten güç olurdu.

Biz, yalnızca hareketimiz de değil, bir bütün olarak Türkiye'li komünistler, bu sorunların ne ölçüde üstesinden gelebiliriz? Uluslararası hareketin önünde on yıllardır birikmiş, onu ezip buraltırmış bu sorunları çözmeye gücü ve yeteneğini belli bir ülkenin komünistleri gösterebilirler mi? Bunlar önemli ve gerçekten zorlu sorular. Fakat biz iyimser ve inançlıyız. Türkiye'nin devrimci kaynaşmalara sahne ve evrensel sonuçlar yaratacağına inandığımız büyük bir toplumsal devrime gebe toprağı, aynı zamanda, bu sorunları üstlenmenin ve üstesinden gelmenin de güçlü bir zeminidir. Devrim toprağı devrimci teoride büyük atılımların da toprağı olmuştur genellikle. Sorunların gündemimize tüm kapsamı ve açıklığı ile girmiş olması bile büyük bir ilerlemedir ve bir rastlantı değildir. Bugün dünyanın hiç bir yerinde bu sorunlara bu denli geniş, canlı, yakıcı ve denebilir ki kitlesel bir ilgi gösterilebildiğini sanmıyoruz. Mücadele içindeki binlerce devrimci ve devrimci işçi bu sorunlarda açıklığa kavuşma isteğı ve susuzluğu içindedir. Muhakkak ki bu da bir rastlantı değil. Ciddi teorik sorunlar münferit ya da sorumsuz aydınların, akademisyenlerin değil, devrim yapmak heyecan ve çabası içindeki devrimcilerin gündemine girmişlerse eğer, bu, bu sorunların az çok tatmin edici bir çözümü için koşulların olgunlaştığına bir gösterge sayılmalıdır. Öte yandan, Türkiye'nin marksist-leninistleri yaşayacaklarsa, iddia ve misyonlarını sürdüreceklerse eğer, bu sorunları üstlenmek, üstesinden gelmek, çözmek zorundadırlar. Türkiye'deki genel marksist-leninist potansiyel ve birikim gözönüne alındığında, bunun başarılacağından kuşku duymak için bir neden olduğunu sanmıyoruz.

Liberal aydınların ve troçkist mezheplerin ideolojik kargaşaya,

inkarcılığa, daha da kötüsü, siyasal ve örgütsel tasfiyeye dayanak yaptıkları bu sorunların, Türkiyeli marksist-leninistlerin çözüm gündemine leninist bir temelde ve **sağlıklı bir biçimde** girebilmesi için hareketimiz üzerine düşeni yapabilmelidir. Konferansımız, bu sorunları hiç değilse genel çerçevesiyle ele almayı, ilk yaklaşım ve değerlendirmelerini ortaya koymayı, ve böylece, bu sorunların çözümüne götürecek sürecin başlangıç adımlarını atmaya başarabilirse eğer, bu hareketimiz için yeni bir ideolojik ve politik atılımın zemini olacaktır. Dahası, bizzat bu ilk adımın kendisi, bu sorunların çözümüne katkıda bulunabilecek güçlerin birliğine de büyük bir itilim kazandıracaktır. Bu son noktayı gözden kaçırmamalıyız; Türkiye gibi zengin bir toprakta teorik gelişme ve atılımın önemli potansiyel güçleri vardır. Bütün sorun onları sağlam bir eksenle birleştirebilmek, doğru bir yörüngeye çekebilmektir.

Hareketimizin küçük-burjuva sosyalizminden ideolojik kopuşunu ve son üç yıldır yaşadığı ideolojik gelişmeyi örgütümüzün en üst platformu olarak değerlendirmek, doğaldır ki Konferansımızın asli görevlerinden biridir ve temel bir gündem maddesidir. İdeolojik gelişmemizin esasını toparlayan yazılar şimdilerde yeniden basılmaktadır ve bu tüm yoldaşlar için onları **yeniden** incelemede belli bir kolaylık demektir. Bu mutlaka yapılabilir, Konferans öncesinde ve Konferansa bir hazırlık olarak bugüne dek yazdığımız herşey eleştirci bir gözle ve dikkatle **yeniden incelenmeli ve tartışılabilir**. İdeolojik gelişmemizin içeriği, sınırları, gücü ve kuşkusuz yetersizlikleri konusunda sağlam bir yargıya ulaşabilmek bakımından önemli ve gereklidir bu.

Burada, son toplantımızdaki tartışmalar temelinde, kendi yargımızı da kısaca özetlemek istiyoruz. Daha önce de ifade etmiştik, bizim ideolojik gelişmemizin esasını Türkiye devriminin temel ve taktik sorunlarına ilişkin görüşlerimiz oluşturuyor. Bu alanda, gerek sorunları ele alış yöntemi gerekse genel teorik çerçeve bakımından sağlam bir konumdayız. Net ve isabetli tespitlerimiz var ve zaten hareketimizin mevcut ideolojik gücü asıl buradan

gelmektedir. Devrimin sorunlarını tartışırken konuları tarihsel ve evrensel boyutta irdelemeye ve kavramaya çalıştık. Açıkça irdeleyip eleştirmiş olmasak bile, dünya komünist hareketinin bu alandaki geçmiş ve mevcut hatalı görüşlerini gözönünde bulundurduk ve bunların olumsuz etkisinden sakındık. İdeolojik gelişmemizin daha önce üstünde durulan kusurları yanında, bu kendi payımıza olumlu bir tutumdu hiç kuşkusuz.

Fakat bununla birlikte, güçlü olduğumuzu düşündüğümüz bu aynı alanda bile henüz ciddi yetersizliklerimiz, dolayısıyla önemli görevlerimiz var. Gerek Türkiye'nin toplumsal-siyasal gerçeklerine, gerekse bu çerçevede Türkiye devriminin teorik ve politik sorunlarına ilişkin görüşlerimiz henüz genel değerlendirme ve tespitlerden öteye geçmiyor. Bunları açmak, işlemek, geliştirip derinleştirmek somut incelemeler içinde somut çözümlenmelere tabi tutmak durumundayız. Bunun yapılamaması şimdi bile ciddi karışıklıklara neden olabiliyor. Kürt ulusal sorunu buna bir örnektir. Devrimci bir temelde gelişiyor olsa da milliyetçilik ile sosyalizm arasındaki ilkesel farkı unutanlar, Kürt ulusal devrimci hareketini "sosyalist" görme eğilimi taşıyanlar çıkabiliyor zaman zaman. Ya da, ulusal devrimci hareketi **ezilen ulusun meşru hakları** çerçevesinde desteklemek ile, ulusal sorunun **proletaryanın sınıf perspektifleri ve çıkarları** temelinde bir çözümünü savunmak, bu çerçevede Türk ve Kürt işçilerinin şaşmaz bir şekilde ortak politik sınıfsal örgütlenmesini savunmak biçimindeki ikili tutumu ve görevi bağdaşmaz sayanlar olabiliyor. Köylü sorunu bir başka örnek olarak verilebilir. Köylülük içinde farklılaşmanın önemli boyutlar kazandığı ve köylülüğün kapitalist ilişkiler içinde yeni toplumsal kategorilere dönüştüğü gerçeğini görebilmek, popülist şartlanmalardan kurtulma bakımından kuşkusuz büyük önem taşır. Fakat bu farklılaşmanın somut boyutları, ortaya çıkmış yeni tabakalaşmanın somut biçimleri, farklı katmanların gücü, istemi, tepkileri vb., tüm bunlar konusunda somut bir tahlil ve açıklık tutarlı bir politika izleyebilmenin önkoşuludur.

Öte yandan. gerek tarihsel sorunların ve deneyimlerin, gerekse bugünkü dünya sorunlarının incelenmesi ve kavranması

alanında atacağımız adımların, Türkiye devriminin ve genel olarak politik mücadelenin sorunları konusunda önümüze yeni ufuklar açması da beklenmelidir. Bu çabanın bize bugünkü ideolojik konumumuzun gücünü ve yetersizliklerini daha iyi anlama olanağı sağlayacağı kesindir.

Konferansımız, Türkiye devriminin programatik, stratejik ve taktik sorunlarına ilişkin perspektiflerimizi, tüm öteki tartışma ve değerlendirmelerin ışığında yeniden, daha güçlü, daha tam ve daha somut tanımlamak durumundadır.

Çağdaş dünyanın sorunlarını ele almadaki ciddi yetersizliklerimizden daha önce söz etmiştik. Bu alanda pek az şey yapmış bulunuyoruz. Doğu Avrupa'daki gelişmelere gösterilen yakın ilginin ürünü metinlerimiz ise doğal olarak, dünya komünist hareketinin geçmiş süreçleri ve sosyalist inşa deneyimleri konusundaki zayıflığımızın belirgin izlerini taşıyor.

Teorik çalışmanın çeşitli alanlarında geride bıraktığımız üç yıllık dönemde şüphe yok ki daha ciddi adımlar atılabilirdi. Fakat öznel zaaflarımız bir yana bırakılırsa, bu alanda değerlendirilebilecek kadroların sınırlılığı, bu sınırlı kadroların bir bölümünü bile hiç değilse bir dönem politik ve örgütsel görevlere ayırmak zorunluluğu, politik yaşamın taktik (aktüel) sorunlarına gösterilmesi gereken zorunlu ilgi, bu çerçevede gazeteden gelen gerçekten ağır ve periyodik yükler vb., tüm bunlar belli birikim zayıflıkları ile de birleşince, arzulanan düzeyde bir çalışma koyulmadı ortaya. Bunlara, bu toplantımızda üzerinde önemle durulan ve görüşlerimizi açmada kuşkusuz dizginleyici bir rol oynayan mükemmeliyetçi eğilimi de eklemek gerek. Özellikle tarihsel sorunların ele alınmasında ifade bulan bu eğilim, sorunların önemi, çapı, kaygan zeminlere düşmeye müsait karakteri vb. haklı gerekçelere dayansa bile, ulaştığımız ilk sonuçların ortaya konmasına, hiç değilse tartışmaya açılmasına engel olmamalıydı. Bu, sorunların tüm örgütün ve belki de dışımızdaki devrimci çevrelerin katkılarıyla geliştirilmesine de olanak sağlardı. Nitekim ilk ortaya çıkışımızda da böyle olmuştu. Ulaştığımız ilk sonuçları açıklıkla ortaya koymak bir bakıma yolu açmış, giderek bu görüş-

ler geliştirilip olgunlaştırılmıştı.

Hareketimiz toplumda yeni bir devrimci canlanmanın uç verdiği bir dönemde ortaya çıktı. Bu canlanmaya, onun ortaya çıkarıldığı sorunlara ve görevlere yakın bir ilgi gösterdi. Mücadelenin siyasal sorunlarına bu yakın ilgi denebilir ki hareketimizin temel üstünlüklerinden biridir. Bu üstünlüğümüzün temeli teoriyi pratikten, düşünceyi eylemden ayrı ele almayan yöntemsel ve ilkesel kavrayışımızdı. Politik sorunlara bu yakın ilgiyi, politik çalışmaya ve örgütsel oluşum ve gelişmeye gösterilen özenle de birleştirebilmek, hareketimizin sağlıklı gelişmesinin zemini oldu. Güçlerin değerlendirilmesi bakımından bunun teorik çalışmada belli bir zayıflığa yolaçmak pahasına olduğu bir gerçek olsa bile, sonuç hareketimiz için olumludur. Zira politik mücadeleden ve örgütsel şekillenmeden koparılmış bir teorik çabanın iyi ve sağlıklı sonuçlara varamayacağı genel bir gerçek olmanın ötesinde, bizzat bizimle aynı dönemde işe başlayan çeşitli çevrelerin kendine özgü deneyimiyle bile doğrulanmıştır. Akademizm, liberal savrulmalar, politik ve örgütsel tasfiye, aydın elitizmi vb., tüm bu deneyimlerin değişik biçimleri ve olumsuz sonuçları olmuştur.

Bugün geride bırakılan üç yıllık dönemde ortaya konan siyasal tespit, tutum ve tahlillerimize birarada bakıldığında, bunların isabetli olduğunu, zaman ve olaylar tarafından doğrulandığını görüyoruz. Bunu teorik-politik perspektiflerimizin, olaylara bakış açımızın olumlu bir sınanması sayabiliriz.

Konferansımızın toplanacağı dönemin, Türkiye’de toplumsal hareketliliğin ve siyasal olayların yeni boyutlar kazandığı bir evre olacağı muhakkaktır. Dönemi, gelişmeleri, tek tek siyasal sorunları, devrimci dinamiklerin verili durumunu, imkanları ve ihtimalleri değerlendirmek, ortaya devrimci hareketin ve mücadelenin önünü açacak değerlendirmeler koymak, görevler ve taktikler saptamak Konferansımızın temel bir sorunu, temel bir görevi olacaktır.

Yoldaşça Selamlar
Merkez Komitesi /Eylül ‘90

EKİM 1. Genel Konferansı Bildirisi

(Parça)

Mevcut tüm örgütlerimizin seçilmiş delegeler temelinde tam ve geniş bir temsiline dayanan EKİM 1. Genel Konferansı yapıldı. Hareketimiz bu aşamaya dört yıla yaklaşan zorlu bir gelişme süreci içinde ulaştı. Dört yıl önce sınırlı sayıda komünistin Türkiye devrimci hareketinin geleneksel ideolojik-politik platformundan köklü bir kopuşuyla başlayan süreç, ideolojik, politik ve örgütsel bir gelişme bütünlüğü içinde ilerleyerek, EKİM’c gerçek manada bir siyasal hareket kimliği kazandıran bir aşamaya vardı. Konferansımız bu süreci bir ilk oluşum dönemi olarak değerlendirmekte, yeni doğan bir siyasal hareket için yeni olmanın güçlükleriyle dolu bu dönemin asgari bir başarıyla geride bıraktığını, EKİM’in onu partiye yakınlaştıracak yeni bir gelişme dönemine girdiğini tespit etmektedir.

‘80’li yılların ortası ve onu izleyen ilk yıllar, Türkiye devrimci hareketi için, 12 Eylül’le başlayan gerileme ve karmaşanın hala

sürdüğü bir dönemdi. Yenilginin sersemletici etkisi henüz bütünüyle atılamadığı gibi, yenilgi ortamında boyveren ve onun sonuçlarından beslenen liberal tasfiyeci akımın yarattığı güçlü kan kaybı da bir türlü durdurulamamıştı; tersine, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'da başlayan yeni dönemin gerici-liberal rüzgarı tasfiyeci süreçlere taze kan sağlamakta, devrimci hareketin yaşadığı kargaşayı arttırmaktaydı. Yenilginin ortaya çıkardığı gerçekler geçmişi halkçı teori ve programlarına olan inançları sarsmış, fakat bunları marksist dünya görüşü temelinde aşma yeteneği gösterilemediği ölçüde, bu durum, bir ideolojik belirsizlik, ya da daha da kötüsü bir ideolojik kargaşa etkenine dönüşmüştü. Oysa aynı dönemde toplumda yeni bir devrimci canlanışı haber veren ilk kıpırdanışlar işçi hareketi şahsında kendini ortaya koymaktaydı. Tüm belirtiler, Türkiye'nin, odağında işçi sınıfının bulunacağı yeni bir devrimci döneme girmekte olduğunu işaretlemekteydi.

Geçmişin küçük-burjuva ideolojik-politik platformundan marksist-leninist bir kopuş, hem devrimci hareketi kolay bir yenilgi ve dağılmaya götüren bir niteliği aşmak, ve hem de, yeni bir döneme girmekte olan işçi hareketinin teorik, politik ve örgütsel ihtiyaçlarına denk düşecek bir yeni yöneliş içine girebilmek demektir. Yenilginin uyarıcı sonuçları bir yandan, gelişmekte olan işçi hareketinin olumlu baskısı öte yandan, ileriye doğru bu tür bir sıçrama için uygun bir zemin oluşturmaktaydı.

EKİM, bu ortamın bir ilk ürünü olarak doğdu ve bu ihtiyacın somut bir karşılığı oldu. Türkiye'nin nesnel devrimci olanaklarından ve gelişmekte olan işçi hareketinden de aldığı manevi güçle, o güne kadar hep liberal tasfiyeci bir konuma geçişin bir manivelası olarak kullanılagelen geçmiş eleştirisini, ilk kez devrimci bir temelde yapmayı başararak marksist-leninist bir platforma ulaştı. Yalnızca iç ve uluslararası liberal tasfiyeci dalgaya karşı değil, yanısıra, geçmişin yanlışlığı pratik içinde kanıtlanmış küçük-burjuva halkçı platformuna tutunmakta ısrar edenlere karşı da, marksist-leninist bir alternatif olarak çıktı ortaya.

Konferansımız, içten ve dıştan birbirini güçlendirerek esen tasfiyeci rüzgarlara direnerek ve bir yenilgi ve dağılma ortamının

içinden, bütünüyle yeni (marksist-leninist) bir ideolojik çizgiye dayanan, farklı (proleter) bir sınıf yönelimi içine giren, yeni bir anlayış ve mücadele kültürüyle donatılmaya çalışılan kadrolara dayalı, her geçen gün daha çok sayıda sınıf bilinci kazanmış işçi önderini safılarında toplayan bir marksist-leninist proleter sınıf örgütü çıkarmayı başarmış EKİM'i, onu yaratan tarihsel ortamı ve toplumsal-siyasal dinamikleri, böyle değerlendirmektedir.

Konferansımız, EKİM'in katettiği bu mesafenin ve ulaştığı gelişme düzeyinin ifadesi olduğu kadar, onun bugün artık yeni bir döneme girdiğinin de bir göstergesidir. Partileşme sürecinde bir kilometre taşıdır.

(...)

* 12 Eylül saldırısıyla işçi sınıfının 20 yılda biriktirdiği hak ve kazanımları bir hamlede tırpanlayan ve onu ağır yaşam koşullarına mahkum eden Türk burjuvazisi, tam da bu yolla, Türkiye işçi sınıfını tarihinin en büyük atılımına hazırlamış oldu. İşçi sınıfının son yıllarda sürekli güçlenerek ve yaygınlaşarak sürmekte olan hareketliliğini toplu olarak değerlendiren Konferansımız, geçmiş onyılların deneyim ve birikimi üzerinde yükselen bugünkü işçi hareketinin, kendi gelişme tarihinin en ileri safhasına ulaştığı görüşündedir. Her yenisi bir öncekini aşan kesikli dalgalar halinde ilerleyen işçi hareketi gelişme çizgisini sürdürecektir. Kendi gücüne güven, birlik ve dayanışma bilinci ve pratiği, eylem potansiyeli, yasal çerçeveyi aşma isteği ve yeteneği, politikleşme eğilimi, sayıları sürekli çoğalan geniş bir öncü işçiler kuşağı, tüm bunlar işçi hareketinin olumlu ya da güçlü yanlarıdır.

Nedir ki, tüm bu üstünlüklerine, geçmişe göre sağlanan tüm bu ilerlemelere rağmen, işçi hareketinin bugünkü düzeyi henüz geri bir gelişme safhasının ifadesidir. İşçi sınıfı hala sendikal mücadele ve örgütlenmenin son derece dar çerçevesi içindedir. Politik bilinci çok zayıf, politik eylemi çok geridir. İktisadi istemler ve büyük ölçüde kendisiyle sınırlı dar demokratik siyasal istemler uğruna mücadelenin ötesini, henüz yeni yeni ve ancak en gelişmiş kesimlerinde zorlayabiliyor. Kendi dışına bakamıyor, nesnel bakımdan öncü konumuna sahip bir sınıf olarak, toplumun öteki

emekçi ve ezilen kesimlerinin çıkarlarına henüz sahip çıkamıyor. Pratikteki nispi ileri konumuna rağmen, burjuva bilincin güçlü etkisi altındadır. Yasaları aşan, belli zamanlarda işlevsiz kılan bir eylem yeteneği kazanmış olmakla birlikte, henüz ihtilalci gelenekler geliştirebilmiş değil, vb. Ve kuşkusuz, işçi sınıfı hareketinin nedenleri kendisini aşan asıl eksikliği ise, öncü işçi kuşağı ile birleşmeyi başarabilmiş bir devrimci sınıf öncüsünden (partisinden) hala yoksunluğudur. Partiden yoksunluk, devrimci sınıf önderliğinden yoksunluk demektir.

Türkiye işçi sınıfının en temel ve acil ihtiyacı, ideolojik ve örgütsel bağımsızlığının bir ifadesi olarak öncü örgütüne, komünist sınıf partisine kavuşmaktır. Komünistler tüm çabalarını işçi hareketinin bu en temel ve en acil ihtiyacına yöneltmelidirler. Teorik boyutu marksist-leninist teori ve ilkelerle aydınlanmış sağlam bir marksist program ve taktikler demetine kavuşmak olan bu görevin, pratik ve örgütsel boyutu ise, işçi sınıfı hareketiyle politik ve örgütsel bağları geliştirmek, sınıfın en ileri, en devrimci ögeleriyle birleşmektir. Bu sonuncusu işçi hareketine pratik müdahale çabası içinde, onu politik ve örgütsel yönden geliştirmek çabası içinde başarılabilir; ve bu başarı, görevin teorik boyutunu sağlıklı bir temelde geliştirmenin de uygun maddi zeminini oluşturur. İşçi sınıfının ileri ve öncü kesimlerini kazanmak ve bir bütün olarak sınıf hareketinin politik-örgütsel gelişmesinde mesafe katetmek, sağlam bir teorik temel ve doğru bir çizgiye sahip olmak kadar, işçi hareketinin kendi dinamik gelişiminin ortaya çıkardığı olanakları en iyi şekilde değerlendirmek ölçüsünde olanaklıdır. Bu, işçi hareketinin gelişme seyrini doğru kavramayı, bu seyre başarılı bir müdahale için gerekli taktiklere ve özgül siyasetlere sahip olmayı gerektirir. Sınıf hareketinin dar sendikal hareket/örgüt zeminini parçalamak, işçilerin dikkatini, bilincini ve eylemini temel toplumsal ve politik sorunlara yöneltmek komünistler için politik-pratik müdahale alanındaki en acil görevdir.

(...)

* Türkiye tarihinde modern sınıflaşmanın ileri boyutlar kazandığı ve toplumu sarsan büyük hareketliliklerin yaşandığı son

30 yıl, bu nesnel-toplumsal zeminle de bağlantılı olarak, Türkiye sol hareketi için yeni bir dönem olmuştur.

'60'lı yıllarda sol adeta yeniden doğdu, tarihinde ilk kez olarak kitleselleşti ve toplumun gündemine girdi. Ne var ki, orta sınıf aydınlarından sola kitlesel akışın ideolojik baskısı, Kemalizm'in yedeğinde kalan eski TKP'nin reformist mirası ve dünya ölçüsünde revizyonizmin etkisi, birarada, '60'lı yılların Türkiye solu için, düzen çerçevesini ve kurumlarını aşamayan bir burjuva sosyalizmi dönemi olarak yaşanmasına yolaçtı. Burjuva sosyalizminin yeniden doğuş dönemine bu egemenliği, Türkiye solunun sonraki yıllarına, şimdilerde artık açıkça ve tümüyle bir düzen ögesi haline gelmiş güçlü bir reformist kanat miras bıraktı.

'60'lı yılların sonuna doğru gitgide radikalleşen kitle hareketlerinin uygun zemini, bu hareketlerin içinden yetişen ve alt sınıflardan gelen genç devrimcilerde (uluslararası devrimci akımın da etkisiyle) radikal bir politik şekillenişle birleşince, reformist gelenekten devrimci bir kopmanın olanakları oluştu. Bu devrimci kopma, tüm '70'li yıllara ve solun büyük bir kesimine damgasını vurdu. Öte yandan, devrimci akımın bu etkili varlığının yanısıra, esas olarak da devrimci yükselişin baskısı ve bu baskı altında reformist politikaların iflası, bu aynı yıllarda solun reformist kanadından bazı kopmalara ve solun devrimci kanadının bu kopmalarla güçlenmesine yolaçtı.

Bununla birlikte, çok sayıda örgütün toplamından oluşan solun bu devrimci kanadı, gerek toplumsal ortamı ve dayanakları, gerek burjuva sosyalizminin değişik biçimlerde süregelen ideolojik etkisi, gerekse de uluslararası ideolojik kaynakları dolayısıyla, kendi öznel iddiaları ne olursa olsun, küçük-burjuva sosyalizmini aşamadı.

Türkiye solu 12 Eylül dönemine, '60'lı ve '70'li yıllarda şekillenen ve '70'li yıllar boyunca solun reformist ve devrimci kanatlarını oluşturan bu iki ana akımla girdi. Kendi özsel zayıflıkları ve karşı-devrimin baskısı bu iki akımı bir çözülmeye ve tasfiye sürecine soktu. Küçük çaplı bazı karşı koyuşlar ve kopmalar dışında tutulursa, solun geleneksel reformist kanadı ruhunu düzene

teslim etti ve sol içindeki tarihine böylece bir son verdi. Onlardan boşalan yeri bu kez devrimci kanadın bünyesinde yaşanan çözülme ve tasfiye süreçlerinin ortaya çıkardığı yeni reformist akım ve çevreler doldurdular. Öte yandan, demokrasi ve sosyalizmi bulanık bir biçimde içiçe taşıyan çelişkili yapısıyla devrimci hareket, '80'li yıllar boyunca yaşadığı çözülme ve iç ayrışmayla, yalnızca geriye dönük olarak reformizmi değil, ileriye yönelik olarak proleter sosyalizmini de besleyecek olanaklara sahipti. EKİM, bu tür bir dinamizmin ürünü olarak, devrimci hareketin bir dizi alanda kendine özgü üstünlükleri olan belli bir kesiminden kopmayla oluştu. Fakat dört yıla yaklaşan gelişme süreci içinde devrimci hareketin çok değişik gruplarından kopan yeni unsurlarla birleşmeyi de başardı bu arada. (Konferansımızın kendisi aynı zamanda bu çeşitliliğin de yansıdığı bir platform oldu.)

Bugün devrimci harekete bir bütün olarak bakıldığında, Türkiye'nin son derece uygun nesnel ortamına rağmen, devrimci grupların politik ve örgütsel planda bir kısırlık, ideolojik planda ise bir belirsizlik ve bunalım içinde oldukları görülmektedir. Ana sorun geçmişin yüklerini atamamak, marksist temellere dayalı devrimci bir ideolojik yenilenmeyi başaramamaktır. Eski teorik-politik görüşlere olan güven yitirilmiş, ama bunlar aşılammıştır. Bu zaaf örgütsel kargaşayı beslediği gibi, olayların kendiliğinden itmesiyle girilen "sınıf yönelimi"nin sağlıklı bir zemine oturmasını da olanaksız kılmaktadır. Böylece '80'lerin son birkaç yılında girilen "toparlanma" heyecanı ile bir ölçüde yatıştırılan ya da öyle görünen iç tartışma ve arayışlar, şimdilerde yeniden yoğunlaşmaktadır. Bu sağlıklı bir gelişmedir. Zira '80'lerin ortasından farklı olarak, Türkiye'nin bugünkü nesnelliği, iç arayışları büyük ölçüde ileriye yöneltecek özelliklere sahiptir. Bu bağlamda EKİM'e düşen sorumluluklar da büyüktür. Zira EKİM, bu arayışları etkileme, ileriye yönelişleri hızlandırma ve ileriye çıkmayı başaracak öğelerle birleşme yeteneğine ve olanaklarına sahip tek örgüttür bugün için.

* Komünistler ve sınıf bilincine erişmiş işçiler için bugün en

acil sorun partileşmektir. İşçi sınıfının marksist-leninist temellere dayalı partisini gecikmeksizin yaratmak, Türkiye’de olayların bugün ulaştığı düzey ve izlediği seyrin de dayattığı bir görevdir. Gelişme dinamizmini sürdüren işçi hareketi, bugün müdahale ve önderlik yeteneğine sahip bir devrimci öncüden yoksunluğun zayıflıklarını yaşıyor.

Konferansımız partileşme sürecini, birbirine kopmaz şekilde bağlı, organik olarak içiçe geçmiş bir teorik, politik ve örgütsel gelişme süreci olarak kavramaktadır. Kendi geçmişimizden olduğu kadar, uluslararası komünist hareketin tarihsel geçmişinden birikip bugünün komünistlerine miras kalan sorunların yanısıra, günümüz dünyasının ve Türkiye’sinin yaşadığı karmaşık sorunların bir ihtiyaç haline getirdiği teorik atılım, partileşme sürecinin esas halkasıdır. Başarılı ve sağlıklı bir politik ve örgütsel gelişim ancak bu tür bir atılımla güvence altına alınabilir. Partileşmeye varacak bir politik ve örgütsel gelişimin temel alanını işçi sınıfı, esas içeriğini ise sınıfın öncü kesimiyle birleşmek ve sınıfın kitleleriyle bağları geliştirmek oluşturmaktadır.

Bugüne dek esas olarak birbirlerinden kopuk gelişen Türkiye devrimci hareketi ile işçi sınıfı hareketi, parti güçlerinin biriktiği iki ayrı alandır. İşçi sınıfının önemli bir kesimi sosyalizm fikriyle yüzyüze gelmiş öncü kuşağı ile, devrimci hareketin bünyesinde saklı duran ve ileriye çıkma eğilimi taşıyan marksist potansiyel, birarada partinin temel potansiyel güçlerini ifade etmektedirler. Bu potansiyel güçleri harekete geçirmede ve partileşme süreci içinde birleştirmede, ideolojik ve örgütsel bir konum kazanmış komünistlerin çabası özel, hatta belirleyici bir önem taşımaktadır. Komünistler için esas olan sınıfın ileri öncü kesimlerini kazanmaktır. Deneyimler gösteriyor ki, teorik gelişme gücüyle de birleştirilmiş bu tür bir çaba ve başarı, devrimci hareketin bünyesinde proletarya sosyalizmine yönelme eğilimindeki öğeleri ileriye çekmeyi, kazanıp birleştirmeyi kolaylaştırmaktadır.

Bütün bunlar birarada, partileşme sürecinin, komünistler için aynı zamanda bir birleşme süreci olduğu anlamına gelir. Konferansımız, Türkiye’nin bugünkü özgün koşullarında birlik sorunu-

nu parti sorununun ayrılmaz bir parçası olarak ele almaktadır. Bu konuda buraya kadar söylenenlere ek olarak, daha önce EKİM tarafından değişik vesilelerle dile getirilen, ne var ki somut birlik girişimlerimiz sırasında anlamı ve önemi zaman zaman yeterince gözetilmeyen, üç temel noktayı yeniden vurgulamayı gerekli görmektedir.

1) Devrimci hareketin değişik kesimleri kök aldıkları geleneğe bağlı olarak, ilk ideolojik şekillenmelerini, ya modern revizyonizmin, ya çağdaş popülizmin, ya da ikisinin birarada etkisi altında yaşamışlar, sonraki evrimlerine rağmen bu etkiyi değişik düzeylerde bugüne dek taşımışlardır. Bu nedenle, ancak bu ideolojik geçmişle marksist-leninist temellere dayalı bir hesaplaşma eğilimi ve çabası içinde bulunan kişi, çevre ve örgütler, bizim için, *“grup kaynaklarından bağımsız olarak, proleter sosyalizminin güçlerini oluşturdular ve birlik perspektifimiz içinde yer alırlar.”*

2) *“Birlik sorunu sözkonusu olduğunda, ... net ve kararlı bir sınıf yönelimi, ayrı ve özel bir önem taşır. Zira gerçek komünistlerin birliği kadar, hatta bundan da önemli ve acil olan komünistlerin sınıfla birliğidir. Komünistlerin birliği, komünistlerin sınıfla birliği sorununa ve sürecine bağlı ele alınmalıdır. Bu hem birliği kolaylaştıracak, hem de kalıcı ve sağlıklı kılacaktır. Sınıf hareketiyle kararlı ve militan bir birlik kurma çabası içinde değil de, aydın ya da sınıf dışı çevre ve örgütlerin görüşme diplomasisine, bu nedenle de kaçınılmaz olarak ideolojik uzlaşma ve tavize dayalı olacak bir birlik istemi, kolay gerçekleşemeyecek, gerçekleşse bile ne sağlıklı ne de uzun ömürlü olabilecektir.”*

3) *“Şüphesiz ki parti birliği, temeli bu olmakla birlikte asla ideolojik-politik bir ortak kimlikte birleşmekten ibaret değildir. Parti yanısıra mücadele ve örgüt birliği demektir. Mücadelenin ve örgütlenmenin ilkelerinde ve pratiğinde anlaşmak, birleşmek ve kaynaşabilmek demektir.”*

* Düzenin karşı karşıya bulunduğu çözümsüz sorunları netleştiren iktisadi ve politik olayların genel seyri, işçi sınıfı, Kürt halk kitleleri ve toplumun öteki bazı yoksul katmanlarındaki hare-

ketlenmeler, bu olayların ve bu hareketlenmelerin gözle görülür hale getirdiği Türkiye'nin devrimci olanakları, Türk burjuvazisini işi sıkı tutmaya, baskı ve teröre dayalı temel politikalar ycdğinde, onları tamamlayacak bir biçimde bazı yeni taktikler ve yöntemler izlemeye yöneltmiş bulunuyor. Aslında yeni olmayan fakat git-gide inceltilen bu taktiklerle güdülen hesap, kitle hareketlerinin önünü almak, kitlelerdeki mücadele potansiyelini bu taktikler çerçevesinde açılan düzen içi kanallarda boğmak, ve son olarak, kitle mücadelelerini devrimcileştirmenin ve iktidar hedefine yöneltmenin güvencesi olan komünist ve devrimci hareketi tecrit edip ezmektir. Konferansımızın çalışmalarını sürdürdüğü günlerde ilk öğeleri açıklanan "Kürt reformu" ve 141-142. maddelere ilişkin değişiklik planı, bu çerçevede bir anlam taşımaktadır. Bu yeni girişimin en belirgin hedefi, gerek Türkiye genelinde gerekse Kürdistan'da solun reformist ya da reformizme eğilimli kesimleri düzen legalitesi içine alınıp ehlileştirilirken, devrimci çözümlerde ve iktidar perspektifinde, bunun bir gereği olarak da ihtilalci örgütlenme ve yöntemlerde ısrar eden kesimleri tecrit edip ezmeyi kolaylaştırmaktır.

Ehlileştirme planlarının içyüzünü yığınlar önünde açığa çıkarmak, gerçekte baskı ve terör politikalarının tamamlayıcı öğeleri olan bu "reformlar"ı sözde düzenin bir yumuşaması olarak sunma eğilimi ya da çabası içinde olan reformist-legalist odakları teşhir etmek, kendilerini tecrit edip ezmek gerici politika ve çabalarını boşa çıkarmak, komünistlerin ve devrimcilerin bugünkü en önemli taktik görevleri arasındadır.

Bu politikaları boşa çıkarmanın bir boyutu da, ihtilalci örgütlenme ve mücadele biçim, araç ve yöntemlerinde yetkinleşmektir. Devrimin örgütlü militan güçleri, kendilerini acımasız teröre karşı her yönüyle hazırlayabilmelidirler. Bunun için geniş olanaklar sunan kitle hareketliliklerinden en iyi şekilde yararlanmasını bilmeli, tecrite ve ezilmeye karşı militan kitle mücadelelerinin en iyi güvence olduğunu her zamankinden daha çok hatırlamalıdır.

Öte yandan, burjuva legalitesinin tuzaklarını bütün açıklığı ile teşhir etmek çabasını, mücadelenin zoruyla yaratılmış legal

olanaklardan, dahası, burjuvazinin solun reformist kesimini ehli-
leştirmek hesabıyla yarattığı ek olanaklardan, devrimci amaçlarla,
devrimci mücadele ve örgütlenmenin hizmetinde, en iyi şekilde
ve sonuna kadar yararlanmak çabasıyla birleştirmesini bilebil-
melidirler. Gerici “reform” planlarının bazı öğelerini gerisin geri
burjuvaziye karşı kullanmak, yalnızca bir devrimci ustalık sorunu-
dur. İhtilalci bir örgütsel temele sahip her örgüt bunda az çok
başarılı olabilir. Yalnızca basın alanında değil, fakat olanaklı tüm
alanlarda, legal biçim, yöntem ve araçlardan sonuna kadar ya-
rarlanabilir. Burjuvazinin yeni girişimlerinin bir amacının da legal
alanı icazetçi konumu benimseyenlerle sınırlamak, komünist ve
devrimci örgütlerin bu alanı kullanmasını engellemek olduğu göz-
önüne alınır, legal olanakları ısrarla ve ustalıklarla kullanma dev-
rimci taktiğinin önemi daha iyi anlaşılır. Kitle hareketinin baskısı
ve yarattığı olanaklar bu açıdan da değerlendirilebilmelidir.

* Kitle hareketlerini devrimcileştirmek, barışçıl mücadelelerden
militan eylemlere, sokak gösterilerine geçmesini kolaylaştırmak,
devletin militarist güçlerine meydan okuyacak, gerektiğinde onlar-
la yüzyüze gelmekten, çatışmaktan, bu yolla eylem olanaklarını
genişletmekten geri durmayacak bir çizgide ilerletmek, güncel
görevlerin önemli bir boyutudur. Kürdistan’da kitle mücadeleleri,
devrimci önderliğin de varlığı ve katkısı sayesinde, çoktan bu
niteliğe ve düzeye ulaşmış bulunmaktadır. İşçi hareketi tüm
eylemliliğine rağmen bu düzeyin henüz çok gerisindedir. Fakat
burjuva legalitesinin sınırlarını parçalayan Zonguldak eylemi, işçi
sınıfının militan patlamalara yatkınlığının bir göstergesi olmuştur.

Komünistler işçi hareketinin politik bilincini ve militan eylem
yeteneğini ilerletmek için azami bir çaba sarfetmelidirler. Bunu,
proleter yığınları, yalnızca onları da değil, genel olarak emekçi
yığınları, militan siyasal mücadelelerden geçerek silahlı bir genel
ayaklanmada tepe noktasını bulacak bir devrimci sürece hazırlama-
nın bir gereği olarak kavramalıdır. Böyle bir süreci yalnızca
iradi çabalarla yaratmak kuşkusuz olanaksızdır, fakat eğer toplu-
mun potansiyel devrimci olanakları kadar olayların bugünkü ge-

nel seyri de böyle bir süreci şimdiden kuvvetli bir ihtimal olarak hissettiriyorsa, buna bugünden ve en iyi şekilde hazırlanmak ve yığınları kendi yönümüzden hazırlamak, gelecekte doğacak nesnel olanakları heba etmemenin de güvencesidir. Yığınlara militan mücadele yöntemlerinin ve sermaye iktidarını devirmenin biricik yolu olarak silahlı ayaklanmanın propagandasını yapmak ise, komünistlerin her zamanki görevlerinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Konferansımız, yalnızca bir kısmını ve özetle sunduğumuz genel perspektiflere ve görevlere ilişkin değerlendirmelerini, EKİM'in bir örgüt olarak somut durumu, konumu ve görevlerine ilişkin değerlendirmelerle birleştirmeye çalıştı.

EKİM, dört yıla yaklaşan gelişme çabası içinde ve bugün gelinen yerde ideolojik gelişmesinin köşe taşlarını döşemiş, belli bir kadro birikimine ulaşmış ve bu birikimi bir ilk örgütsel çökürdeği şekillendirmede belli bir başarıyla değerlendirmiştir. Türkiye'de komünist hareketin güç ve potansiyeli EKİM'den ibaret olmakla birlikte, EKİM'in attığı adımların, katettiği mesafenin Türkiyeli komünistler için en önemli kazanım olduğu tartışmasızdır. Bu özgün konumunu en iyi şekilde ve Türkiye komünistlerinin partileşme amacı doğrultusunda kullanabilmek, EKİM için canalıcı bir sorumluluktur.

Katettiği mesafenin taşıdığı önem rağmen, EKİM, henüz işin başındadır. Ciddi görevler, sorunlar ve zaafarla yüzyüzedir. Kendini yenilemeyi ve geliştirmeyi sürekli güçlendirilen bir çaba olarak ele almak zorundadır. Teorik alandaki sorumluluklarına az sonra değineceğiz. Politik alanda proleter kitleler üzerinde politik etkinlik kurmak ve bunu sürekli geliştirmek yakıcı bir görevdir. Yeni bir örgüt olmak, ilk oluşum döneminin zorunlu ve isabetli bir tercihi olarak illegal alanla sınırlanmak ve legaliteyi gereğince kullanamamak, etkili ve sistemli bir politik faaliyet için bir ilk kadro birikimi yaratma zorlu çabasının üstesinden ancak gelebilmek, vb. nedenler, onun henüz çok dar ve politik etkisi sınırlı bir hareket olmasına yolaçmıştır. Ama artık bu ilk oluşum safhası

geride kalmıştır. Artık genişlemek, politik etkisini yaymak potansiyel koşullarına sahiptir, bunun olanaklarını biriktirmiştir. Bunu kullanmak sorunu ve göreviyle karşı karşıyadır. Toplum içinde ve proleter yığınlar üzerinde etkinlik geliştirebilmek, politik faaliyetin açık-gizli, legal-illegal, barışçıl-militan tüm araç, biçim ve yöntemlerini kullanmayı gerektirdiği gibi, olaylara, özellikle işçi hareketliliğine etkili ve sistemli bir pratik müdahale çabasını da gerektirir. Bu ise, militan, kararlı ve ısrarlı bir çabanın yanısıra, herşeyden önce bu müdahalenin sorunları konusunda politik bir açıklık ve netlik gerektirir.

EKİM bir ilk örgütsel omurga yaratmıştır. Fakat bu omurgayı fabrika tabanına dayalı hücre örgütlenmesi ile gerçek bir temele kavuşturmak gibi asli bir sorun ve görevle yüzyüzedir. Bugünün bu acil görevi, aynı zamanda stratejik bir politik-örgütsel görevdir. Fabrikaları iktidar mücadelesinin ve devrimin kaleleri haline getirmek buradan geçer. Bugün için temel örgütlenme alanlarımız olan büyük sanayi kentlerinin proleter kitlelerinde yaşanan hareketlilik ve bu hareketliliğin sayılarını sürekli çoğalttığı öncü kuşak işçiler, bu örgütlenme hedefi için geniş potansiyel olanakları ifade etmektedir. Bir dizi fabrikadaki ilk ilişkilerimiz ise bunun mevcut somut olanaklarını... Bu ilişkileri genişletmek ve çoğaltmak çabası, fabrikalar temeline dayalı hücrelerle örgütsel temelimizi örmek çabasıdır da.

Örgütsel alandaki bir diğer temel görevimiz, mahalli örgütlenmelerimizi geliştirmek, olaylara ve kitlelerdeki hareketliliğe kendini uydurabilecek, bunların ortaya çıkardığı ve çıkaracağı müdahale ihtiyaçlarına zamanında ve az çok yeterli bir biçimde cevap verebilecek düzeyde teçhizatlandırmaktır. Bu aynı zamanda iyi kurulmuş bir örgütsel-teknik altyapı demektir.

EKİM, yeni bir çizgi, yeni bir gelenek, yeni bir kültür demektir. Ama bu, yeni dönem kadroların belli bir oranına rağmen, tüm bu yeniliklerin aslında geçmişten devralınan kadrolarla başarılmaya çalışıldığı gerçeğini değiştirmez. İşçi kökenli kadrolarımızın bir kesimi için de aynı şey geçerlidir. Bu, ideolojik, politik ve örgütsel her düzeyde, değişik kadrolarda değişik ölçülerde ol-

mak üzere geçmişin izlerinin, önyargılarının, alışkanlıklarının yeni örgüt yaşamına taşınabilmesi demektir. Geçmişin bu etkilerini kazımak, örgüt yaşamımızın önemli bir sorunu ve kadro politikamızın önemli bir unsurudur. Sorun yalnızca geçmişin kalıntılarından da gelmiyor. EKİM, gelişme sağladığı ölçüde, bu, bugünün çok değişik örgüt ve çevrelerinden ona en ileri öğelerin akmasını da sağlıyor. Bu yoldaşlar, hareketimizin temel teorik görüşleri ve politikalarıyla birleştikleri için saflarımıza geliyor olsalar bile, iradeleri dışında geldikleri örgütlerin bir kısım ideolojik önyargılarını ve örgütsel alışkanlıklarını da birlikte getiriyorlar. Gerek mücadelenin yeni kazanımları olsun, gerekse başka saflardan gelsin, tüm yeni yoldaşlarını kendi ideolojik ve örgütsel potansında yeniden biçimlendirmek, örgüt yaşamımızın bugünkü temel sorunlarından biridir.

Öte yandan, gerek devrimci gelişmenin ortaya çıkardığı ihtiyaçlara cevap verebilen, gerekse sertleşen mücadelenin acımasız koşullarına ve gereklerine dayanabilecek bir kafa ve yürekle donatılmış hem bilinçli hem ihtilalci komünist kadro tipini yaratmak ve geliştirmek, EKİM'in temel örgütsel görevleri arasındadır. EKİM üyeleri, bilen, düşünen, kavrayan, uygulayan, yargılayan, eleştiren, haklarını sonuna kadar kullanan, görev ve sorumluluklarına ise sadakatle sarılan, bilinçli, inisiyatifli, kişilikli, militan komünistler olabilmelidirler. Hareketimizin ideolojik konumu ve kendine esas aldığı proleter sınıf zemini kadar, sosyalizmin ve dünya komünist hareketinin tarihsel deneyiminden çıkardığı ve kendi örgüt yaşamına ımaletmeye çalıştığı eleştirici sonuçlar da bu nitelikte bir kadrolaşmanın olanaklarını oluşturmaktadır. Aynı zamanda bir "örgüt kürsüsü" olan Merkez Yayın Organımız, tüm yetersizliğine rağmen, katedilen mesafenin bir göstergesi sayılmalıdır.

Türkiye'deki devrimci gelişmeler ve evrensel düzeyde sonuçlar yaratacak bir devrimi vaadeden olanaklar, Türkiyeli komünistlerin dış dünya ile ilişkilerinin önemini olağanüstü artırmaktadır. Türkiye devrimini dünyaya tanıtmak, dünyada Türkiye devrimi ile dayanışma olanaklarını geliştirmek, olayların bugünkü düzeyinde olduğu gibi gelecekte de büyük önem taşıyacaktır. Avrupa'nın

çeşitli ülkelerine dağılmış ve sayıları bir kaç milyonu bulan Türk ve Kürt işçi kitlesi, bugüne kadarki deneyimin de gösterdiği gibi, bu tür bir çaba için son derece elverişli bir ortam ve dayanağı ifade etmektedir. Bu kitle aynı zamanda Türkiye ve Kürdistan'daki devrimci gelişmelere dıştan bir devrimci siyasal destek olanağı olabildiği gibi, Türkiye'deki devrimci politik faaliyete önemli maddi-teknik olanaklar da sunabilmektedir. Sorunun tüm bu yönlerini birarada değerlendiren Konferansımız, yurtdışı faaliyetimizin güçlendirilmesini ve geliştirilmesini bir başka önemli görev saymaktadır.

EKİM'i I. Genel Konferans safhasına getiren Merkez Komitemiz, Konferansımızın toplanmasına ilişkin karar metninde, Türkiyeli komünistlerin içinde bulunduğumuz dönemdeki sorunlarını şöyle özetlemekteydi: *"Türkiyeli komünistler bugün ciddi teorik, politik ve örgütsel sorunlarla yüzyüzeler. Evrenseli kucaklayan bir teorik gelişme ve yetkinleşme; politik sorunlarda ve görevlerde netlik; işçi sınıfını temel alan ve tüm topluma hitabeden etkin bir siyasal faaliyet; böyle bir faaliyetin güvencesi ve yürütücüsü olarak ihtilalci bir sınıf örgütlenmesi; ve tüm bunların cisimleşmiş bir birliği ve ifadesi olarak, leninist bir sınıf partisi."*

"Tüm bunlar aynı görevler ve sorunlar zincirinin kopmaz halkalarıdır; bir bütün oluşturmaktadırlar", diyerek devam eden değerlendirme, bu *"sorunların asıl önemli boyutu doğal olarak teorik alandır"*, sonucuna varıyordu.

Konferansımız teorik faaliyeti, teorik sorunlarda gelişme ve yetkinleşmeyi hareketimizin tüm faaliyetinin en canalıcı halkası olarak değerlendirmektedir. Politik ve örgütsel faaliyetin doğru bir çizgide, sağlıklı ve başarıyla geliştirilebilmesinin güvencesi buradan geçer. Nedir ki teorik çalışmaya atfettiğimiz bu önem, devrimci siyasal mücadelenin her zaman için teorik açıklığa duyduğu olağan ihtiyacın ötesindedir. Sorun Türkiye devriminin kendine özgü sorunlarında açıklığa kavuşmanın da ötesindedir. Yalnızca Türkiye'de değil bir bütün olarak dünyada, devrimci komünistlerin, belki de uluslararası komünist hareketin tarihinin hiç-

bir döneminde karşılaşılmamış ciddi teorik sorunlarla yüzyüze oldukları bir gerçektir. Karşı karşıya bulunulan sorunların manzarası baş döndürücüdür.

Bu sorunlar yığını dünya komünist hareketinin yüzyılımızdaki gelişme çizgisiyle doğrudan bağlantılıdır. Dünya komünist hareketinin ezici bir bölümüyle yüzyılımızın ikinci yarısında içine girdiği ve bugün açık bir sosyal-demokratlaşma ile sonuçlanan yozlaşma süreci, tarihsel gelişmenin ortaya çıkardığı yeni sorunlara ilişkin olarak marksist-leninist teorik gelişmenin zaafa uğramasına yolaçmıştır. Bu devrimci işçi hareketinin yeni sorunlar karşısında donanımsızlığı anlamına geliyor. Bu sorunların yalnızca dünya planındaki genel gelişmelerden ibaret olmaması, çok daha önemli olarak, sosyalist inşa deneyimlerinin sonuçta başarısızlığa uğramasının ve dünya komünist hareketinin bir çöküntü yaşamasının yarattığı sorunlarla birleşmesi, kargaşayı artırmakta ve boyutlandırmaktadır.

Tüm bunlar birarada, teorik alanda güçlenmeyi, bir teorik atılımı, Türkiye’de ve dünyada yakıcı hale getirmektedir. Devrim toprağının devrimci teoride büyük atılımların da zemini olduğu gerçeğinden hareketle, Konferansımız, bu alanda Türkiyeli komünistlere büyük sorumluluklar düştüğü inancındadır.

Konferansımız, solun hemen tüm kesimlerinde, aslında tüm dünya solunda, özel bir ilgiye ve yoğun tartışmalara konu olan sosyalist inşa deneyimlerine ve bir bütün olarak dünya komünist hareketinin tarihsel deneyimlerine de bir teorik atılım ihtiyacı çerçevesinden bakmaktadır.

(...)

Konferansımız, tarihin günümüz komünistlerine hemen her alanda birikmiş önemli güçlükleri aşma görevi yüklediğine ve bu tarihsel sorumluluk ve görevlerin bilince çıkarılması gerektiğine işaret etmiştir.

Düne göre sosyalizmin nihai zaferi açısından daha olgunlaşmış bir dünyada, muzaffer bir Türkiye devriminin rolü ve etkileri kendi coğrafyasıyla sınırlı olmayacaktır.

Bu gerçeğin kendisi, Türkiye işçi sınıfının ve komünistlerinin

tarihsel sorumluluğunu artırmaktadır. Bu tarihsel sorumluluk yerine getirildiği ölçüde, rüzgarı bu sefer kesin bir biçimde tersine döndürme onuru, Türkiye proletaryasına ait olacaktır.

İlk adım, ihtilalci proletarya partisinin yaratılmasıdır.

Bu görev, sol harekette ve işçi sınıfında birikmiş olan sosyalist potansiyelin birleşmesini zorunlu kılmaktadır.

Devrimin samimi takipçileri ve sınıfın öncü kuşağı bu tarihsel çağrıya kulak vermelidir, vermek zorundadır.

En güncel görev proletarya partisidir!

En büyük görev, en büyük çıkar proletarya devrimidir!

Tek sorumluluk dünya devrimi için Türkiye devrimine karşıdır!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

EKİM I. Genel Konferansı

Mart 1991

Parti: Proletaryanın devrimci öncüsü (Esaslar, görevler ve olanaklar)

I

İşçi sınıfı devrimcileri olarak komünistler için devrimci sürecin bugünkü evresinde en acil görev, Türkiye işçi sınıfının mark-sist-leninist temellere dayalı devrimci sınıf partisini yaratmaktır. Komünistler bu sorunu çözüme kavuşturmadan devrimci siyasal mücadelelerinde kalıcı nitelikte hiçbir temel adım atmayı umamazlar. Parti, sonraki adımların da güvencesi zorunlu bir ilk adımdır. Devrim ve iktidar mücadelesinin bugün kavranması gereken en önemli halkasıdır. Zira “iktidar savaşımında, proletaryanın, örgütten başka silahı yoktur”. Tarihsel deneyimin ürünü bu temel düşünce, 20. yüzyılın bütün bir sonraki deneyimi tarafından ayrıca ve kesin bir biçimde doğrulanmıştır. Proletarya, nesnel tarihsel konumuyla çağdaş toplumun bu devrimci öncü sınıfı, bilinçli ve örgütlü öncüsü olarak partisine kavuşamadığı sürece, tarihsel amaçlarına başarıyla yürüebilmek bir yana, bugünkü toplum içinde bağımsız bir siyasal sınıf konumu bile kazanamaz.

Fakat komünistler için parti sorununun taşıdığı aciliyet yalnızca bu tarihsel ve ilkesel öneminden gelmiyor. Bugünün Türkiye'sinde olayların seyri ile işçi hareketinin ulaştığı gelişme düzeyi, parti sorununa ayrıca pratik bir siyasal aciliyet de kazandırmış bulunuyor. Devrimci bir bunalımı olgunlaştıracak olayların hızlandığı ve yayıldığı bir dönemi komünistlerin hala partisiz yaşıyor olmaları, bugünün en temel zaafıdır. Gelişen işçi hareketi bu zaafın tüm olumsuz sonuçlarıyla yüzyüzedir. Bu konuda, eylem düzeyinde katedilen mesafeye rağmen hareketin hala sendikalizmin kısır döngüsü içinde sıkışıp kalmasını hatırlamak bile yeter. Hareketliliğin sayılarını sürekli çoğalttığı ve genel bir eğilim olarak devrimcileştirdiği öncü işçiler ise, kendilerini kucaklayacak gerçek bir sınıf partisinden yoksun kaldıkları sürece, sınıfın gerçek öncüleri kimliğini kazanmaktan da uzak kalacaklardır. Daha da kötüsü, parti örgütlenmesinin temel dayanağını oluşturacak bu unsurlar, "sınıfa yöneliş" in moda olduğu bir dönemde, bir örgüt arayışı içinde solun reformist ya da devrimci-demokrat sayısız kümelenmesi içinde dağılmakta, böylece sosyalizm adına işçi hareketine sağlıksız bir bölünmenin ve ideolojik çarpıklığın tohumlarını taşımaktadırlar.

Bu koşullar altında, parti sorununun çözümünde yaşanan her gecikme, dönemin devrimci olanaklarını gereğince değerlendirememeye, hareketlilik içindeki bir işçi sınıfının politik ve örgütsel yönden gelişmeye bu oldukça elverişli döneminde ona gerekli önderliği yapamamaya, ve son olarak, ihtilalci bir sınıf partisine sağlam ve kalıcı bir dayanak olabilecek geniş bir öncü kesimin parti arayışını karşılıksız bırakmaya neden olmaktadır.

Kuşkusuz ki marksist-leninist temellere dayalı bir örgütsel kimlik kazanmayı başarmış komünistler örgütlü güçleriyle olayların ve sınıfın içindedirler. Sınıf hareketinin politik gelişimini hızlandırmak, sınıf öncülerini sosyalizme ve örgütlü mücadeleye kazanmak için, politik-örgütsel faaliyetlerini gitgide daha güçlü ve sistemli hale getirmek çabasındadırlar. Fakat onları kendilerini bir parti olarak ifade ve ilan etmekten zorunlu olarak alıkoyan tüm yetersizlikler, doğal olarak bu çabalarda da bir yetersizlik

ve zaaf olarak ifade bulmaktadır. Sınıf hareketinin ihtiyaç duyduğu ve ileri işçilerin aradığı, adına layık gerçek bir sınıf partisidir. Geleneksel devrimci hareket bünyesinde son yılların en önemli olayı olarak yaşanan iç ayrışma ve kopmanın, bugün ortaya bu ihtiyacı karşılamak üzere önemli bir parti birikimi çıkardığı bir gerçektir. Fakat yine de bir bütün olarak alındığında, komünistler, bugünkü ideolojik, politik ve örgütsel gelişme düzeyleriyle henüz kendilerini bir parti olarak ifade etmenin uzağındadırlar.

Partileşme bir süreçtir; birbirleriyle kopmaz biçimde bağlı, içiçe geçmiş bir ideolojik, politik ve örgütsel gelişme süreci. Partileşmenin bu boyutlarını birbirinden koparmak, ya da içlerinden birine ötekileri ihmal edecek biçimde tek yanlı bir ağırlık vermek, sürecin tümünü sakatlayacak, zaafa uğratacaktır. Politik ve örgütsel gelişmeden koparılmış bir teorik gelişme, devrimci pratik amaçlarından kopmuş olmanın kaçınılmaz sonunu yaşayarak, oportünizm ya da aydın akademizmi olarak yozlaşacaktır. Teorik gelişme ve yetkinleşme temeli üzerine oturmayan bir politik ve örgütsel gelişme ise, ortaya bir örgüt çıkarsa bile, bu öncü sınıfa yaraşır bir biçimde en ileri teoriyle donanmış gerçek bir partiden tümüyle farklı bir şey olacak, sınıfa ve devrimci mücadeleye önderlik yeteneği ve kapasitesinden yoksun kalacaktır.

Partileşmeye yönelik politik ve örgütsel çabanın esası, sınıf hareketiyle bağ kurmak, sınıfın ileri unsurlarını sosyalizme kazanmak ve sınıfın öncü kesimi olarak örgütlemektir. Bunun yanı sıra, bu sürece tabi bir biçimde, devrimci hareket içinde değişik grupların bünyesinde dağınık duran marksist potansiyeli ayrıştırmak ve ihtilalci sınıf partisi çatısı altında birleştirmektir.

II

Teorik gelişme, partileşme sürecinin esas ve tayin edici hal-kasıdır. Zira parti, herşeyden önce sağlam bir marksist-leninist teorik temel ve bu temel üzerinde beliren net bir ideolojik kimlik demektir. Parti programı, bu çabanın özlü, süzülmüş ve yetkin bir ifadesinden başka bir şey olmayacak, aynı şekilde, partinin taktik ilkeleri de bu çabanın bir ürünü olarak netleşecektir. Devrim-

ci teorinin anlamını ve işlevini doğru kavrayan ve teorik gelişme kavramını da bu kavrayış içinde ele alan her marksist-leninist için, partileşme süreci içinde teorik gelişmenin taşıdığı tayin edici önemi anlamakta bir güçlük yoktur. Teorik gelişme, eşlik ettiği ve yolunu açtığı politik ve örgütsel gelişme süreçlerinin sağlıklı ve başarılı olabilmesinin güvencesidir. Aynı şekilde teorik gelişme, tüm marksist potansiyeli tek bir parti çatısı altında birleştirebilmenin etkili bir yolu ve zorunlu bir önkoşuludur.

İçinden geçmekte olduğumuz tarihsel dönemde, marksist-leninistler için teorik gelişme kavramının bizzat bu tarihsel dönemin niteliğinden gelen kendine özgü bir kapsamı ve içeriği vardır. Günümüzde dünya ölçüsünde marksist-leninistlerin karşı karşıya bulunduğu teorik sorunlar, dünya sosyalizminin herhangi bir başka tarihsel dönemiyle kıyaslanamayacak ölçüde kapsamlı, karmaşık ve zorludur. Bu sorunların üstesinden gelecek teorik kuvvetler ise hiç bir dönemle kıyaslanamayacak ölçüde zayıf, yetersiz ve dağınıktır. İçaçıcı bir tespit olmamakla birlikte gerçek budur ve sorunun üstesinden gelebilmek için her şeyden önce bu gerçeği (güçlüğü) bütün açıklığıyla tespit edebilmek gereklidir.

Kuşkusuz sorun hiç de yalnızca tarihsel evrimin bugün ortaya çıkardığı yeni sorunların teorik tahlili ihtiyacından ibaret değildir. Bu kadarı, her tarihsel dönemin kendi olağan teorik gelişme ihtiyacının ötesinde bir anlam ve güçlük ifade etmezdi. Asıl kapsamlı ve zorlu olan, geçmişten birikip bugünün marksist kuşağına miras kalan muazzam sorunlar yığınıdır. Bu yığın yalnızca teorik inceleme ve açıklık gerektiren nesnel süreçler ve olgular toplamından oluşsaydı, tüm güçlüğüne rağmen, bu yine de bir ölçüde kaldırılabilir bir durum olurdu. Fakat asıl vahim olan, yakın geçmişten devralınan teorik mirasın bizzat kendisinden kaynaklanan sorunlardır.

Revizyonizmin büyük tarihsel tahribatı, bilimsel marksist teorinin geliştirilmesinde kuşaklar arası bir kopukluk (boşluk) yaratmakla kalmadı, yanısıra, kendi doğrultusunda yarattığı etkiler yoluyla olduğu kadar yolaçtığı karşı tepkilerle de, dünya sosyalizmini genel bir teorik kargaşa içine soktu. Geleneksel komünist

hareketin yozlaştığı bir evrede devrimci bir siyasal akım olarak yükselen çağdaş popülizm, bir dizi varyasyonu, sosyalizm adına revizyonizmin devrimci alternatifi olarak benimsendi ve yakın döneme damgasını vurdu. Bu olgu, Komintern'in 1930'larda şekillenen teorik mirası temeli üzerinde, ondan da güç alarak, teorinin bir dizi temel sorununda etkisi hala güçlü bir biçimde süren popülist çarpıklıklara yolaçtı. Revizyonizme karşı marksist-leninist teorinin devrimci ilkelerinde direnmek çabası ve iddiasındaki küçük bir kesimin yaptığı ise, Komintern'in teorik mirasını dogmatik bir tarzda incelemek, pratik mirasını eleştirisiz olarak benimsemek ve taklit etmekten öteye gidemedi. Bu yalnızca geçmişin zaaflarını devralmak değildi; bu iş daha sonraki bir tarihsel evrede yapıldığı için, devranılan mirasın da gerisine düşmek anlamına geliyordu.

Bütün bunlardan çıkan sonuç, bugünün marksist-leninistlerin öncelikle bir teorik arınma ve netleşme sorunuyla yüzyüze olduklarıdır. Bu, teorinin bilimsel yöntemi, devrimci özü ve temel esasları sözkonusu olduğunda geçmişe (klasiklere) dönmek, ara dönemin dogmatizminden ve onunla elele giden teorik deformasyonlarından arınmak, fakat öte yandan, bunu, tam da bugünün gerçek sorunlarına marksist-leninist teorinin ruhuna uygun gerçek yanıtlar bulabilmek üzere yapmak, bugünü kavramanın ve ilerlemenin ayakbağı haline gelen tüm eskimiş kalıp, çözüm ya da formülleri kararlılıkla terketmek demektir. Yığılmış bulunan ve teorik açıklık gerektiren sorunların üstesinden gelebilmenin zorunlu önkoşuludur bu.

Ortaya çıkışlarını ve mevcut ideolojik şekillenmelerini (henüz yetersizlikler taşınsa bile) bu önkoşulu gerçekleştirmeye borçlu olan Türkiyeli komünistler, böylece partileşme sürecinin teorik cephesindeki kritik bir sorunu geride bırakmış bulunmaktadırlar. Geçmişin ağır bir yük oluşturan kısırlaştırıcı şartlanmışlıklarından sıyrılabilmiş olmak son derece önemli bir adım olabilmekle birlikte, buna gerçek teorik sorunların geniş alanına bir ilk çıkışın ötesinde abartılı bir önem vermek, kendini bekleyen asıl teorik görevleri küçümsemek anlamına gelecektir. Zira teorik arınma ve netleşme, Türkiye ve dünya devriminin temel ve taktik

sorunlarının tahlili temelinde, bir teorik derinleşme ve yetkinleşme aşamasına geçmek için yalnızca bir önkoşuldur.

Şüphe yok ki bu kadarını başarabilmiş olmak bile, ancak gerçek sorunlara yönelik bir teorik çabanın ürünü olabilirdi. Komünistler bunu, Türkiye devriminin bir dizi temel ve taktik sorununda, teorinin devrimci özüne ve toplumun nesnel gelişme düzeyine uygun düşen bir teorik açıklığa ulaşma çabası içinde başardılar. Ulaştıkları bu ilk sonuçlarda derinleşmek ve yetkinleşmek, ve bunu, sosyalizmin ve dünya komünist hareketinin tarihsel deneyimlerinin eleştirici tahlili ve çağdaş dünyanın bugünkü temel sorunlarının tahlili ile birleştirerek, -ya da daha doğru bir ifadeyle, bu temel üzerinde-yapmak. İşte partileşme çabasındaki komünistleri bekleyen teorik sorunların geniş alanı.

İçinden geçmekte olduğumuz tarihsel anın ayırdedici özelliklerinden biri de, dünyada ve Türkiye’de sol için bir dönemin kesin bir biçimde kapanıyor olmasıdır. Dünya komünizminin yaşadığı yozlaşma, ortaya revizyonist, popülist ve bu ikisinden de izler taşıyan bir tür ilkel ve dogmatik marksist akımlar çeşnisi çıkarmıştı. Gericici burjuva propagandanın “sosyalizmin yıkılışı” olarak sunduğu şey, gerçekte uluslararası dayanaklarıyla birlikte tüm bu ideolojik akımların yıkılışıdır. Bunun kendisi, Türkiye’de ve dünya ölçüsünde, Marksizm-Leninizm’in gerçek devrimci temeli üzerinde bir yeniden şekilleniş ve yükselişin zeminidir. Tarihsel deneyimin özümsemesi temeli üzerinde yükselen yeni tip marksist-leninist sınıf partilerinin ortaya çıkacağı bir dönem olacaktır bu. Türkiye devrimci hareketini oluşturan çok sayıda parti, örgüt, grup ve çevrenin yaşamakta olduğu ideolojik kimlik bunalımı, aslında kuşkusuz her ülkenin kendi iç özgünlükleri zemini üzerinde olmak üzere, dünya solu ölçüsünde genel bir olaydır. Bu bunalımın kendisi, yakın geçmişin tüm bozucu etkilerinden arınmak ve tarihsel deneyimin özümsemesine dayalı bir ileriye sıçrayışı yaşamak için bir olanaktır da. Şu veya bu ülkenin marksist-leninist eğilimli güçlerinin bunu ne zaman ve ne ölçüde başarabilecekleri bir dizi özgün faktöre bağlıdır. Devrimci bir toprağın ve gelişmekte olan bir proleter sınıf hareketinin son derece uygun nesnel zemini

üzerinde duran Türkiyeli marksist-leninistlerin bu açıdan son derece önemli bir şansa sahip buldukları ise tartışmasıdır.

III

Parti, sosyalizm ile sınıf hareketinin örgütlü birliğidir. Bu temel ve özlü tanım, öncü partinin ideolojik kimliği ile sınıfsal kimliğini içiçe vurgulamaktadır. Sosyalizm proletaryanın düşünsel temeliyse, proletarya da sosyalizmin toplumsal-maddi temelidir. Parti, bu iki ögenin tarihsel kaynaşmasının cisimleşmiş bir ilk birliğidir ve bu kaynaşmayı tüm sonuçlarına götürmenin temel tarihsel aracıdır.

Aynı temel düşünce partileşme sürecinin pratik boyutlarını da bütün açıklığı ile ortaya koyar. Bize gerekli olan, kuvvetli bir **marksist-leninist teorik temeli sağlam bir proleter sınıf tabanı** ile birleştirebilen, marksist-leninist ideolojik kimliği proleter sınıf kimliği ile aynı örgüt yapısı içinde kaynaştırabilen bir partidir. Dolayısıyla teorik gelişme, ancak kendisine sınıf hareketiyle birleşme çabası, sınıfın en ileri unsurlarını teorik gelişmenin sonuçları temelinde sosyalizme kazanmak ve sınıfın öncü kesimi olarak örgütlemek çabası eşlik ettiği takdirde, gerçek bir proleter öncünün inşasıyla taçlanabilir. Bu kavrayış ve buna uygun bir pratik içinde inşa edilmiş bir parti, yalnızca bilimsel bir teoriyle donanmış bir öncü müfreze olmakla kalmayacak, aynı zamanda, işçi sınıfının bir parçası ve örgütlenmesinin en üst biçimi olacak, dolayısıyla sınıfın örgütlü öncü müfrezesi sıfatını taşımaya hak kazanacaktır. Aynı şekilde, teorik gelişmenin kendisi, bizzat bu çabaya hizmet ettiği ölçüde, onun ihtiyaçlarına yöneldiği ve önünü açtığı ölçüde, devrimci partinin devrimci teorisi olmak niteliğini gerçekten kazanabilecektir. Bu pratik amaçtan kopmuş her teorik çabanın, en iyi durumda bile ortaya çıkaracağı sonuçlar, pratik yaşam karşısında etkisiz ve ölü aydın ürünleri olmaktan öteye gidemezler.

Partinin ideolojik kimliği ile sınıfsal kimliğinin birbirinden koparılamayacağına ilişkin düşünce, bir marksist için temel önemde fakat basit bir gerçektir. Ne var ki uluslararası komünist hareketin uzun bir tarihsel döneme damgasını vuran yozlaşma süreci-

nin yarattığı teorik kargaşa, bu basit gerçeği tümüyle unutturmuş olmasa bile bir hayli bozmuş ve bulandırmıştır.

Bunun olumsuz sonuçları, yakın geçmişindeki toplumsal-siyasal hareketliliğine küçük-burjuva katmanların ve onların aydın temsilcilerinin damgasını vurduğu Türkiye’de özellikle belirgindir. Solun devrimci kanadının popülist ideolojisi, parti sorununda önce “ideolojik önderlik”, sonra da fiilen bir küçük-burjuva “halk” partisi olarak ifade bulmuştur. Solun reformist kanadında ise, parti sorunu, modern revizyonizmin bürokratik-elitist karakterine uygun bir biçimde, ya bir aydınlar kulübü, ya da küçük-burjuva aydınlar ile sendika bürokratlarının birliği olarak ifade bulmuştur.

Marksist-leninist hareketin doğumunda parti sorununa ilişkin bu temel zaafın tespiti ve eleştirisi özel bir yer tutmaktadır. Bu sanılabileceği ya da hep bu yolla karartılmaya çalışıldığı gibi salt bir pratik-örgütsel sorun değil, tersine, tam da marksist dünya görüşünün özüne ilişkin temel bir teorik-felsefi sorundur. Sosyalist inşanın tarihsel deneyimleriyle de birlikte düşünüldüğünde, bu sorun, yalnızca bugün ve iktidarı alma süreci içinde değil, sonraki dönem için de büyük bir tarihsel öneme sahiptir. Proletarya sosyalist devrimin öncüsü, sosyalist toplumun kurucusu yegane toplumsal kuvvettir. Bu tarihsel misyonu onun adına ve yerine başka hiç bir güç gerçekleştiremez. Tarihsel deneyim böyle iddia ve hevesleri bugün acı bir iflasla noktalamıştır. Partinin öncü rolü, tarihsel amaçlarını gerçekleştirmede proletaryaya yol göstermek, örgütleyip seferber etmekte ifadesini bulur. Bunu ise ancak, yalnızca en ileri teori ile silahlanarak değil, aynı zamanda devrimci sınıfın kopmaz bir parçası ve en ileri kesiminin örgütlü ifadesi olursa yerine getirilebilir. Partileşme sürecinin bu başlangıç evresinde, bu basit fakat uzun yıllar hayli bulandırılmış gerçeğin altı ne kadar çizilse azdır.

Türkiye’nin bugünkü koşulları bu tip bir partinin inşası için son derece uygun koşullar ve olanaklar sunmaktadır. Yeni dönem hareketliliğinin odağında belirgin bir biçimde işçi sınıfı var. Bu döneme partisiz girmiş olmak komünistler için bir temel zaaf olmakla birlikte, bu hareketliliğin kendisi bu zaafı gidermek için

bulunmaz bir şanstır. Fakat bu şansı en iyi şekilde kullanabilmek komünistlerin göstereceği politik ve örgütsel yeteneğe ve girişkenliğe bağlıdır. Sınıfın yaşamakta olduğu hareketlilik, ideolojik perspektifleri ne olursa olsun tüm sol akımları kendiliğinden ve karşı konulmaz bir biçimde kendine çekiyor. Sınıf hareketine politizasyonu taşıyarak oynadığı olumlu role rağmen, bu “sınıfa yöneliş” furyası başarı sağladığı ölçüde, uzun vadede işçi sınıfı hareketine bozucu etkiler de taşıyacaktır. Partinin sınıf içindeki kadro rezervleri de böylece bir ölçüde heba olacaktır.

Bu yönüyle bakıldığında, teorik gelişmeyi sınıf içindeki pratik-örgütsel gelişmeyle birleştirmek, ilkesel bir gereklilik olmanın ötesinde, koşulların dayattığı pratik bir zorunluluktur. Reformizmin ve küçük-burjuva sosyalizminin sınıfın ileri kesimlerini ideolojik ve örgütsel yönden kendi etkilerine alma çabalarına seyirci kalan her partileşme iddiası, bir oportünist ikiyüzlülük değilse eğer, vahim bir politik zaafın ifadesi olacaktır. Sınıf hareketinin ortaya sosyalizme eğilim duyan ve parti arayışı içinde olan hayli kalabalık bir öncü kuşak çıkardığı bir evrede ve ortamda, parti sorununu sınıf hareketinden kopuk ve bu öncü kuşağa rağmen çözme eğilimi ve girişimleri, ciddiyetten yoksundurlar ve ancak küçük-burjuva ya da aydın oportünizminin bir yansıması olabilirler.

EKİM safalarında birleşmiş komünistlerin, güç ve olanaklarının en sınırlı olduğu bir evrede dahi, ulaştıkları teorik açıklığın yanısıra, pratiğin sunduğu olanakları görmenin de açıklığı ile hareket ederek, pratik ilgilerini sınıf hareketine yöneltmeleri son derece isabetli bir tutum olmuştur. Biriktirilen güçler, yaratılan örgütsel olanaklar, komünistleri, işçi hareketinin pratik seyrine daha sistemli ve etkili bir biçimde müdahale etmek, bu çabayla içiçe, sınıf öncülerinin daha geniş bir kesimini sosyalizme ve partileşme sürecine kazanmak aşamasına getirmiştir. Partinin örgütsel inşası, bu çaba içinde sağlıklı ve kalıcı bir yapıya ve temele kavuşacaktır. Aynı şekilde, sınıf hareketine müdahale çabası içinde kazanılan bu proleter güçler, ideolojik güçlenmeyle birarada, tüm komünistlerin parti birliğini sağlama sorununun çözücü dinamikleri olarak da temel bir rol oynayacaklardır.

Teorik ve politik ilgilerini proletarya hareketinin tüm temel ve taktik, tarihsel ve güncel sorunlarına yoğunlaştırmak zorunda olan komünistler, öte yandan, gelişmenin henüz bu evresinde, eldeki güçlerin bugünkü düzeyinde, pratik ilgi ve çabalarını hala da yalnızca işçi sınıfı üzerinde, üstelik onun esas olarak da en ileri, en gelişmiş kesimleri üzerinde yoğunlaştırmak durumundadırlar. İşçi sınıfı içinde ve onun en ileri kesimleri şahsında ihtilalci bir sınıf partisi yaratmak acil görevinin şaşmaz gereği budur.

IV

Partileşme sürecinin bir öteki temel halkası örgüt sorunu, partinin örgütsel temellerini yaratmak sorunudur. Örgüt, sosyalizm ile sınıf hareketinin maddeleşmiş birliğinin gerçekleştiği alandır. Kuşkusuz parti salt bir örgütsel yapıya indirgenemez; çok daha kapsamlı ve kapsayıcı bir varlıktır, örgüt onun varoluş koşullarından yalnızca biridir. Fakat bu öylesine bir koşuldur ki, onsuz bir parti gerçekte bir hiçtir. Partinin ideolojik kimliği ile sınıfsal kimliği ancak bir örgüt yapısı içinde birleşip kaynaşabilir, bir anlam ve istikrar kazanabilir. Kendisi ideolojik bir kavrayışın ve siyasal bir amacın ürünü olan örgüt, ama öte yandan, sağlıklı ve tutarlı bir ideolojik gelişmenin en uygun zemini ve siyasal amaçlara başarıyla yürüebilmenin yegane ve vazgeçilmez aracıdır. Partinin marksist-leninist ideolojik kimliği kuşkusuz ki bilimsel bir teorik çaba ile yaratılabilir. Fakat bu kimliği korumak ve geliştirmek, ancak proleter sınıf tabanı üzerinde örgütsel bir varoluşla olanaklı olabilir ve güvenceye alınabilir. Parti, ancak örgütsel varoluşu sayesinde ki, devrimci düşünce ve politikanın taşıyıcısı ve uygulayıcısı, hareketin sürekliliğinin güvencesi olabilir. Bu ilkesel öneminin ötesinde, soruna partileşme sürecinin pratik sınırları içinden bakıldığında, sınıf hareketine müdahale ve sınıfın öncüleriyle birleşme süreci içinde şekillenen örgüt, şekillendiği andan itibaren, bu müdahale ve birleşmeyi ilerletmenin de yegane aracıdır.

Partinin ideolojik ve sınıfsal kimliğine ilişkin belirlemeler, örgüt sorununun iki temel yönünü kendiliğinden çıkarmaktadır

ortaya. Bir diğerk temel yön, örgütün varoluş biçimidir. İki anlamda; ilkin düzen karşısında ve ikinci olarak, sınıf içinde. Bu iki varoluş biçimi arasında ise kopmaz bir ilişki vardır.

İdeolojik kimliği, sınıfsal konumu ve tarihsel-siyasal amaçlarıyla proletaryanın sınıf partisi, kurulu düzen karşısında ihtilalci bir konumdadır ve varoluş biçimi de buna uygun olmak zorundadır. Partinin ihtilalci esaslara dayalı illegal örgütlenme ihtiyacı buradan doğmaktadır. Parti örgütlenmesinin tek ve mutlak varoluş biçimi olmamakla birlikte, illegalite, temel ve ilkesel önemde bir sorundur. İlegalite sorununun özü, düzenin hukuksal çerçevesi içine sığıp sığmamak değil, bizzat düzenin içine sığmamaktır. Türkiye gibi polis rejiminin hüküm sürdüğü bir ülkede, bu sorun, ilkesel öneminin ötesinde, parti için pratik bakımdan da hayati bir sorundur. İhtilalci kimlik korunduğu sürece, bu, bir parti için varolup-olmama sorunudur.

Partinin düzen karşısındaki ihtilalci ideolojik-politik perspektifi teorik çabayla kazanılsa bile, bu ancak, örgütsel varoluş biçimiyle de ihtilalci bir konumda bulunan bir parti yapısıyla güvenceye alınabilir. Bu ikincisi yoksa, ya parti kesin bir biçimde tasfiye edilecektir, ya da bu akibete uğramamak için, utanç verici bir tutumla, başlangıçtaki ihtilalci ideolojik-politik perspektifini bizzat kendi tasfiye edecektir. İhtilalci bir illegal parti sorununun ilkesel önemi tam da buradan gelmektedir.

İhtilalci örgütlenmeye karşı güçlü bir legalist tasfiyeci akımın varolduğu günümüz koşullarında, parti örgütlenmesini illegal temeller üzerinde hazırlama pratik çabası sağlam ve sarsılmaz inatla sürdürülmeli ve bu çaba tasfiyeciliğe karşı sürekli bir mücadeleyle birleştirilebilmelidir. Fakat öte yandan, partinin bu zorunlu varoluş biçiminin tamamlayıcı ögesi, onun legal biçim, araç ve yöntemleri en iyi şekilde ve sonuna kadar kullanabilmesidir. Düzen karşısında partinin ihtilalci varoluş biçimini ilkesel önemde gören komünistler için, sorun, legal araç ve olanakları küçümsemek ya da bunları illegal örgütlenmenin karşısına koymak değil, illegal bir parti örgütlenmesi ve faaliyeti temeli üzerinde, bu temel koşulla uyum içinde, tüm legal biçim, yöntem ve araçlardan sonuna kadar ve

ustalıkla yararlanabilmektir. Legal olanakları illegal örgütlenme ve faaliyete tabi bir biçimde, onun hizmetinde kullanabilmektir. Zira bu yapılmaksızın, partinin illegal örgütlenmesini koruyup geliştirmek kadar, onun kitleler içindeki etkinliğini ve gücünü geliştirip güçlendirmek de, son derece güç, hatta olanaksız olacaktır.

Parti örgütünün sınıf içinde varoluş biçimi ise, fabrika hücreleri temeline dayalı bir parti örgütlenmesi temel leninist düşüncesinde ifadesini bulur. Parti sosyalizm ile sınıf hareketinin birliği ise, fabrika hücreleri temeline dayalı bir parti örgütlenmesi de bu birleşmenin temel ve tarihsel amaçlara, herşeyden önce iktidarı ele geçirme amacına, en uygun örgütsel gerçekleşme biçimidir. Tarihsel deneyim parti örgütlenmesinin sınıf bünyesindeki bu varoluş biçimiyle onun ihtilalci niteliği ve hareket kabiliyeti arasındaki kopmaz ilişkiyi bütün açıklığı ile göstermiştir.

Fabrikalar, hergünkü olayların gösterdiği gibi, işçi hareketinin mücadele merkezleridir. Hareketin gücü fabrikalarda yatmakta, kalbi fabrikalarda atmaktadır. Bu gücü kullanmak, politik yönden geliştirmek, bilincini ve örgütlenmesini ilerletmek isteyen bir partinin, buna uygun bir örgütsel konumlanış içinde olması, işin doğası gereğidir. İşçi sınıfına en kolay ulaşabilmenin, onu en güçlü şekilde kucaklayabilmenin, en geniş kesimlerini etkileyebilmenin, mücadeleye de en etkili şekilde seferber edebilmenin yolu, fabrika çalışması ve örgütlenmesinden geçer. Fabrika temeline dayalı bir politik çalışma ve örgütlenme, partinin proleter toplumsal tabanının ve proleter sınıf bileşiminin olduğu kadar, eylem gücü ve yeteneğinin de güvencesidir. Bu aynı zamanda, sınıf düşmanının saldırılarına karşı sağlam ve yıkılmaz bir örgüt yaratabilmenin de en uygun ve güvenceli bir zemindir. Parti düzen karşısındaki ihtilalci (illegal) varoluş biçimine en uygun zemini, fabrika hücreleri temeline dayalı bir örgütlenmeyle bulabilir. İki varoluş biçimi arasında daha önce sözü edilen kopmaz ilişki, buradan doğmaktadır.

Dünya komünist hareketinin tarihsel deneyimi, parti yaşamına ilişkin sorunların da hayati önemde olduğunu göstermektedir. İş yaşamında devrimci ilkeleri ve ilişkileri egemen kılamayan partiler, zamanla bir iç çürüme yaşayabilmektedirler. Kuşkusuz bu herşey-

den önce partinin ilkeli ve sağlam ideolojik konumuyla, militan devrimci mücadelesiyle ve devrimci sınıfla kopmaz ilişkileriyle bağlantılı bir sorundur. Devrimci bir iç yaşam **ancak bu temel üzerinde** gerçekleştirilebilir. Fakat bu temel üzerinde, parti iç yaşamını düzenleyen ilke ve esasların, gelenek ve değerlerin taşıdığı önem sanıldığından da büyüktür.

V

Tüm marksist potansiyeli aynı ideolojik ve örgütsel çizgide birleştirmek, parti sorununun bir öteki halkasıdır. Bu bir tercih değil, değerlendirilmesi gereken objektif bir olanak ve ihtiyaçtır. Bu objektif olanağı sunan, sol hareketin geleneksel yapısı ve bu yapıda, gerek kendi iç evrimiyle, gerekse de Türkiye'deki ve dünyadaki nesnel gelişmelerin dolaysız etkisiyle, yaşanan çözülme ve bundan beslenen ayrışma eğilimidir.

Tümü de '60'lı yıllarda başgösteren toplumsal hareketlilik ve sol uyanıştan kök alan geleneksel sol yapılarda, bugün yaşanmakta olan sonu gelmez bunalım bir rastlantı değildir. Bu bunalımın temelinde, bu yapıların güç ve yaşam kaynağı olan küçük-burjuva toplumsal zemindeki çözülme ile onları ideolojik bakımdan şekillendiren iç ve uluslararası kaynakların çöküşü yatmaktadır. Bu konjonktürel ve geçici değil, yapısal ve kalıcı bir bunalımdır. Çözüm, çözülme, ayrışma ve bir yeniden saflaşma olarak yaşanıyor, böyle yaşanmak zorundadır.

Bu iç çözülme, ayrışma ve saflaşma sürecini marksist-leninist doğrultuda etkilemek ve ileriye çıkacak güçlerle birleşmek, EKİM'in birlik politikasının esasını oluşturmaktadır.

Dönemin belirgin özelliği olan politik-örgütsel güçsüzlük, dünya ölçüsünde içinden geçilmekte olan tarihsel konjonktürün sürekli güçsüzlük duygusu yayan ezici manevi etkisiyle birleşince, bu, sol harekette, yaygın ama tam da kendini besleyen bu nedenler dolayısıyla son derece sağlıklı bir birlik eğilimine yolaçmaktadır. Sol harekette geleneksel olarak son derece zayıf olan misyon duygusunu tümünden felce uğratan bu tür arayışlar, ideolojik ve ilkesel sorunlarda esneklik adı altında gösterilen uzlaşmacı ve pazarlıkçı

tutumlarına rağmen, birleşmeyle sonuçlanmadığı gibi, eldeki güç ve olanakların tüketilmesi ya da zayıflatılmasıyla son bulabilmektedir.

EKİM, daha başından itibaren, kaçınılmaz olarak darkafalı bir sekterizmle elele giden bu sağlıklı liberal eğilimlere kesin bir tavır aldı. Birlik sorununa, bir öznel ihtiyaç, iyiniyet ve “özveri”ye dayalı bir öznel arayış değil, sol hareketin tarihsel özelliklerinden, evriminden ve bugün artık ayrışmalar için uygunlaşmış çelişkili karakterinden doğan bir nesnel olanak olarak yaklaştı. Nesnel temellere dayalı sağlam bir birlik perspektifi ve politikasının, ancak sol hareketin tarihsel oluşum ve evriminin tahlilinden çıkarabileceği düşüncesini ısrarla savundu. Birleşme zemininin ideolojik ve ilkesel esaslarını da buna uygun bir biçimde tanımladı.

Sol hareketimizin 70 yılı aşan bir tarihi var. Bunun ilk 40 yılına TKP damgasını vurdu. İşçi sınıfının devrimci öncüsü olmak iddiasındaki TKP, hiç bir zaman kitlesel bir proleter sınıf tabanı edinemedi. İdeolojik-politik bakımdan Kemalizm’den güçlü bir biçimde etkilenen sosyal-reformist bir aydınlar partisi olarak kaldı. Tek başına egemen olduğu bu tarihsel zaman diliminin son on yılında ise tümüyle tasfiye oldu.

‘60’lı yıllar, ileri boyutlar kazanmış hızlı kapitalist gelişmenin uyardığı sınıf çelişmeleri zemini üzerinde, Türkiye’nin modern tarihinde o güne dek görülmemiş büyük bir toplumsal hareketliliğe sahne oldu. Günümüze kadar uzanan sonraki bütün bir dönem damgasını vuran sol hareket, bu toplumsal hareketlilik zemini üzerinde bir bakıma yeniden doğdu. İlk ideolojik-politik biçimlenişini yaşadı, toplumsal dayanaklar edindi. Ağırıklı olarak şehrin küçük-burjuva katmanları, orta sınıf aydınları, öğrenciler ve sol sendika bürokrasisinden oluşan bir toplumsal taban, solun bu yenden şekillenişine belirgin bir biçimde kendine özgü toplumsal rengini verdi. Solun düşünsel temelleri ise, bu küçük-burjuva toplumsal zemin üzerinde ve ona uygun bir biçimde, orta sınıf aydınlarınca şekillendirildi. İçten TKP’nin reformist mirası ve Kemalizmin “çağdaş yorumu”, dıştan modern revizyonizm ve burjuva karak-

terdeki milliyetçi popülizm (milliyetçi-darbeci akım), bu ilk ideolojik şekillenişin kendine özgü karakterini belirleyen başlıca kaynaklar oldular.

Bu toplumsal ideolojik şekilleniş içinde ortaya çıkan ve dönemin başlıca iki sol sosyalist akımını oluşturan TİP ve MDD Hareketinin sosyalizm anlayışları, düzen sınırlarını ve kurumlarını aşamayan bir reformist kimliğin ifadesiydi. Bu iki akım, programlarının ideolojik-sınıfsal özünde değil, gerçekleştirilmesi yol ve yöntemlerinde ayrılıyordu. TİP reformcu-parlamentarist, MDD Hareketi ise radikal-darbeci yöntemleri savunuyor ve izliyorlardı. Bu iki başlıca akım '70'li yıllara egemen sayısız sol parti, grup ve çevrenin iki ana kaynağı oldular ve ideolojik-programatik miraslarıyla bu sonraki dönemi uzun yıllar etkilediler.

TİP'in sonraki döneme bıraktığı, güçlü bir reformist-legalist gelenektir. Bunun toplumsal taşıyıcıları, küçük-burjuva aydınlar ile sol sendika bürokrasisi oldu. Başlıca politik temsilcilerini TKP, TİP ve TSİP'te buldular ve bu sonraki dönemde, sosyalizm iddiasındaki solun reformist kanadını oluşturdular.

MDD Hareketi ise, radikal eğilimi sayesinde kendine çekmeyi başardığı militan gençlik önderleri şahsında, '70'li yıllara damgasını vuran devrimci-demokratik akıma kaynaklık etti. MDD Hareketindeki iç çözülme ve ayrışmalarla ortaya çıkan '71 Devrimci Hareketi, solun uzun bir tarihsel dönemi kapsayan reformist geleneginden devrimci bir kopmaydı. Politik mücadelede düzen aşılmış, başlıca kurumlarıyla devlet karşıya alınmıştı. Hareketin kendine özgü ideolojik şekillenişini karakterize eden ise, MDD'den devralınan programatik mirasın, o günün dünyasında sosyalizm adına dünya devrimci akımına egemen olan devrimci popülizmin etkisi altında, devrimci bir yeniden tanımlanmasıydı. Özü itibarıyla sosyalizmin popülist bir deformasyonu, ya da aynı anlamda, sosyalizmin bir küçük-burjuva yorumuydu.

12 Mart sonrasında ortaya çıkan ve solun devrimci kanadını oluşturan sayısız devrimci örgüt, bu hareketin mirası üzcrinde şekillendi. Devralınan miras, pratik deneyimlerin yardımıyla ve yeni dönemin devrimci kitleli hareketliliğinin uygun ortamında,

bazı kaba ideolojik-politik zaaflarından arındırılmakla birlikte, sınıfsal öz ve programatik çerçeve itibarıyla korundu. Solun devrimci kanadı, '70'li yılların ikinci yarısını kapsayan devrimci yükseliş ortamında, büyük bir politik güç ve küçük-burjuva katmanlarda ifade bulan geniş bir toplumsal dayanak elde etti. Bu küçük-burjuva toplumsal zemin üzerinde ve dünya sol hareketindeki bölünmüşlüğün etkisi altında kendi içinde sayısız bölünmeye uğradı. Fakat ideolojik, politik ve sınıfsal temel karakteriyle, bir ve aynı akımın ifadesi olarak kaldı: Devrimci küçük-burjuva sosyalizmi. Yine de bu gerçek, devrimci hareketin '70'li yıllarda belli kesimler halinde yaşadığı bazı iç farklılaşmaların önemini ve anlamını ortadan kaldırmaz. Bu farklılaşmalar devrimci demokrasinin bir kesimini gitgide reformist sola yakınlaştırırken, bir öteki kesimini reformizm ve revizyonizmle araya daha kesin sınır çizgileri çizmeye ve bu temel üzerinde daha tutarlı bir devrimci kimlik edinmeye yöneltmiştir. Bu teoride dogmatik bir içerikle de olsa Marksizme, pratikte ise işçi sınıfına bir yaklaşma demektir. Bu farklılaşmanın taşıdığı ideolojik ve politik anlam sonraki dönemde daha iyi görülebilir hale geldi. Reformizme yaklaşan kesim '80'lerde yaşanan güçlü liberal dejenerasyonun ağırlıklı kaynağı olurken, öteki kesim, liberalizmi de beslemekle birlikte, proleter sosyalizmine yönelik bir ilk ileri çıkışın öncelikli kaynağı oldu. Öte yandan, devrimci yükselişin devrimci etkisi, '70'li yılların ikinci yarısında solun reformist kanadı içindeki devrimci öğelerin ayrışmasını ve kopmasını olanaklı kıldı.

'60'lı yıllarda yeniden şekillenen sol hareket, '80'lere geldiğinde gelişmesinin doruğuna ulaşmıştı. Solun tarihi bakımından '80'li yılların ayırdedici özelliği, reformist ve devrimci kanatlarıyla, bir bütün olarak hareketin girdiği bunalım, çözülme ve dağılma süreçleridir. Doğal olarak, bu öncelikle karşı-devrimin baskısı altında yaşandı. İdeolojik-politik karakterleri, örgütsel yapıları ve toplumsal dayanaklarıyla, zor döneme dayanıksız olduklarını gös-terdiler tüm sol parti ve örgütler.

Fakat '80'li yılların ikinci yarısında girilen yeniden toparlanma dönemi, yaşanan bunalımın, karşı-devrimin kendine özgü koşulla-

rıyla sınırlı ve geçici değil, tersine yapısal olduğunu, hareketi dönülmez bir biçimde bir iç ayrışma ve saflaşmaya zorladığını gösterdi.

İlkin, doğuş ve gelişme döneminde hareketi besleyen geleneksel toplumsal dayanaklar yitirilmişti. Küçük-burjuva katmanlar belirgin bir biçimde mücadeleden kopmuş, yorgun ve yılgın düşmüşlerdi. Öğrenci hareketi kitlesel karakterini kaybetmiş, geçmiş dönemlerin görkemiyle kıyaslandığında, tanınmaz hale gelmişti. Aydınlar hemen tümüyle düzene yamanmışlardı. Sol sendika bürokrasisi ise DİSK'in tasfiyesiyle birlikte büyük güç kaybetmiş, yeni dönemde şekillenen kesimi ise burjuva reformizminin destekçisi haline gelmişti. O güne dek hareketi beslemiş toplumsal tabandaki bu dağılma, geleneksel sol hareketin yaşadığı bunalımın maddi zeminiydi.

İkinci olarak, bunalım ideolojik cephedeydi. Solun reformist kanadı tam bir ideolojik çöküş ve çürümeye uğradı, açıkça düzen yanlısı bir konuma geçti. Devrimci-demokrasi ise, halkçı teori ve programları etkili ve cazip kılan küçük-burjuva dalganın kırılmasıyla, bir ideolojik kimlik bunalımına girdi. Türkiye'nin modern gerçeklerinin artık daha iyi görülebiliyor olması da, eski teorilere derin bir güvensizliği besleyen bir başka etken oldu. Yeni dönemin hareketliliğine damgasını vuran işçi sınıfına yönelik, bu bunalımı iyice artırdı. Zira tam da bu sayede, eski ideolojik şekilleniş ile yeni sınıfsal yöneliş arasındaki çelişki, daha açık görülür hale geldi.

Yapısal bunalımın üçüncü temel kaynağı ise, şekilleniş ve gelişme döneminde solun değişik kesimlerine uluslararası dayanak olmuş, ideolojik, politik ve moral yönden beslemiş başlıca odakların yaşadığı çözülme ve çöküş oldu. Eski toplumsal dayanaklarını kaybeden, eski ideolojik konumuna artık güvensizlik duyan sola son darbe, uluslararası dayanaklarından da yoksun kalmak oldu. Bu son gelişme, dünya sosyalizminin tarihsel geçmişinden ve akibetinden gelen sorunların daha derinden ve sarsıcı bir biçimde hissedilmesine yolaçtı. Tüm bu etkenlerin içiçe geçmiş baskısı altında, geleneksel yapılarda bir çözülme, ayrışma ve bir yeniden saflaşma kaçınılmazdı.

İşte marksist-leninistlerin birlik perspektifi, bu ayrışma ve saflaşma içinde, geçmişi ileriye, proleter sosyalizmine yönelik olarak aşacak, net bir sınıfsal bakışa, sosyalizm programına ve ihtilalci sınıf örgütlenmesi fikrine ulaşacak güçleri, yalnızca onları kapsamaktadır.

Tüm bu çözücü dinamiklerin henüz etkisini bugünkü kadar açık ve etkili biçimde gösteremediği bir dönemde, geçmişin tahlili ve eleştirisi temelinde marksist-leninist bir kopmayla ortaya çıkan EKİM, tam da bu yolla, hareketin çelişkili, bir yönüyle liberalizme fakat öteki yönüyle sosyalizme açık ikili karakterinin sunduğu olanakları gördü ve kendi birlik perspektifini bu temelde şekillendirdi. *"Herkes Kendi Bayrağı Altında!"* şiarıyla yola çıkan EKİM, çıkışının henüz erken bir tarihinde (solu saran liberal birlik cereyanından çok önce, 1988 sonbaharında), şu perspektifi formüle etti:

"Devrimci hareket bir bütün olarak bugün bir iç bunalım, ayrışma ve saflaşma süreci yaşıyor. Bir bütün olarak Türkiye devrimci hareketinin yapısı ve bazı temel özellikleri (demokrasi ve sosyalizm ideallerini içiçe temsil etme, Marksizmden değişik düzeylerde etkilenme, işçi sınıfına duyulan samimi yakınlık vb.), bunu olanaklı kılmaktadır. Hangi kesimden, ne zaman, ne ölçüde ileriye, Marksizme yönelen güçler ya da unsurlar çıkabilir? Bu konuda şimdiden kesin şeyler söylenemez. Ama marksist-leninistlerin ideolojik mücadeleleri ve siyasal çabaları, gelişecek işçi hareketinin olumlu etkisi, uluslararası revizyonizmin iyice çürümesi, Batı kapitalizmiyle açıktan bütünleşerek ve Marksizme açık ve kaba saldırılara girişerek bugün yaşamakta olduğu yeni süreçlerin tersten olumlu etkisi vb. etkenler, bunu kolaylaştıracaktır. Marksist-leninist teorinin esaslarından ve temel ilkelerinden taviz vermeksizin, Türkiye devrimci hareketine bu geniş perspektifle bakmak, umutlu ve güvenli olmak, tekkecilikten ve dargörüşlülükten kaçınmak gerekir."

Bu geniş perspektife uygun davranan hareketimiz bu amaçla soldaki tüm gelişmeleri yakinen izlemiş, mümkün ya da muhtemel tüm olanakları değerlendirmek kaygısı içinde olmuştur. Geçmiş

ideolojik konumuna göre önemli bir ilerleme sağlamış bir aydın çevreye gösterilen ilgi de bunun ürünü oldu. Fakat EKİM, bu çevrenin politik ve örgütsel bakımdan içinde bulunduğu açık tutarsızlığın ideolojik anlamını pratik ilişkilerde yeterince değerlendiremedi. Partinin aydın öge ihtiyacını haklı olarak gözeten ve devrimci harekette hayli sınırlı aydın potansiyelini bu çevrenin şahsında değerlendirmek devrimci kaygısıyla gösterilen birlik girişimi, bu çevrenin geçmiş legalist-reformist geleneğinden ve aydın karakterinden gelen zaaflarının sanıldığından da güçlü olduğunu gösterdi ve birlik amacı çerçevesinde başarısızlığa uğradı. Fakat neticede, kendisini gizleyen peçeyi yırtarak aydın oportünizmini açığa çıkarmak, ideolojik gelişmeyi politik ve örgütsel gelişmeyle tamamlamak eğilimindeki bir kısım devrimciyi ise oportünist kanattan ayırıştırarak gibi bir önemli başarıyı da sağlamış oldu.

Devrimci hareketin ihtilalci sınıf partisine açık aydın öğeleriyle birleşmek hala da önemli olmakla birlikte, birlik sorunu herşeyden önce çeşitli gruplara dağılmış sosyalist işçilerle ve sınıf hareketiyle bağı olan devrimci güçlerle marksist-leninist bir çizgide ve sınıf tabanına dayalı bir ihtilalci örgüt zemininde birleşmek sorunudur. Partileşme sürecine hizmet edecek, gerçekten güç katacak asıl birlik (dolayısıyla parti) güçleri, devrimci hareketin bu alanda birikmiş potansiyelidir. Aydın ya da bugün için sınıf dışı güçleri kazanmak doğal olarak bu sürece tabidir. Bu sonuncu güçlerin, kendi objektif konumlarının da etkisiyle, tutarlı ve ilkeli olmaktan uzak, pazarlıkçı, ideolojik uzlaşma, taviz ya da bulanıklığa dayalı ve görüşme diplomasisi yöntemine eğilimli bir birlik arayışı içinde olduklarını deneyimler gösteriyor. İlkeli ve amaca uygun bir birlik çabası, bu sağlıksız eğilimlere karşı kesin bir mücadeleyi de kapsamak zorundadır.

Ayrışma ve saflaşma süreçlerinde etkili olabilmenin ve ileriye çıkacak güçlerle birleşebilmenin tayin edici iki faktörü, ideolojik güçlenme ile sınıf hareketiyle birleşmede katedilecek mesafedir. Bu iki faktörün birleşik gücü ve etkisi, birlik sorununu çözenin, marksist potansiyeli partileşme süreci içinde birleştirebilmenin tutarlı

ve biricik etkili yoludur. Bu temelde kavranmış bir birlik çabası, ideolojik sorunlarda netlik ve tutarlılık arayan sağlam devrimcilerle, şu veya bu gruba dağılmış devrimci işçileri karşı konulmaz bir biçimde kendi kanalında toplayacaktır.

VI

EKİM, devrimci hareketin girdiği iç ayrışma sürecinin erken bir döneminde, hareketin geleneksel platformundan kesin ve köklü bir kopuş olarak doğdu. Gelişmesinin daha başlangıç aşamasında partileşme sürecine somut bir bakışı ifade eden şu değerlendirmeyi yaptı:

“Küçük-burjuva sosyalizminin demokrasi ve sosyalizm ideallerini yıllarca içiçe temsil etmiş olmasının bir sonucu olarak, Türkiye devrimci hareketinde proleter sosyalizminin önemli bir potansiyel gücü çeşitli grupların bünyesinde dağılmış olarak varlığını sürdürüyor. Dolayısıyla ayrışma zamana yayılarak sürecektir.

“Biz, bugün için, genel ideolojik mücadelenin yanısıra, bunun vazgeçilmez bir tamamlayıcısı olarak, ancak kazandığımız güçleri en iyi biçimde örgütlendirip mevzilendirebildiğimiz, yeni, eskisinden farklı, bir siyasal sınıf örgütlenmesi ve pratiği gerçekleştirebildiğimiz ölçüde, sözkonusu ayrışmayı hızlandırabilir ve proleter sosyalizminin saflarına eskinin kazanımı yeni güçler katabiliriz. Öte yandan, yine bunu yapabildiğimiz ölçüde, genişlik ve derinlik açısından tarihinin en ileri boyutlarını kazanmakta olan işçi hareketinin ortaya çıkardığı ve çıkaracağı yeni güçlerin en geniş ve en iyi kesimini kazanmak da olanaklı olacaktır.

“Kısaca şöyle ifade edebiliriz: Gerek geçmişin birikimi olan ve halihazırda varolan eski güçlerden, gerekse de işçi hareketindeki canlanmanın ortaya çıkaracağı yeni güçlerden mümkün olan en çoğunu proleter sosyalizminin saflarına katmak, siyasal faaliyet ve örgütlenmede atacağımız adımlara bağlı; ideolojik-siyasal yönelimimizi, siyasal-örgütsel bir kimliğe kavuşturup, maddi bir güce dönüştürebilmemize bağlı. Düşünceyi eylemle, teoriyi kendine uygun pratikle tamamlayamadığımız sürece, hiç bir inandırıcılığımız olmayacak, dahası ideolojik bozulma ve yozlaşma kaçınılmaz

olacaktır. Bu kısa açıklama Merkez Komitemizin tarihi ve güncel boyutlar taşıyan büyük görev ve sorumluluklarını vurgulamak içindir.” (Nisan 1988)

Burada, partileşme sürecini birbirleriyle kopmaz bir biçimde bağlı bir ideolojik-politik ve örgütsel gelişme süreci olarak kavramakla kalmayan, fakat partinin maddi güçlerinin iki alanını da isabetle değerlendiren, açık bir kavrayış var.

Fakat daha da önemli olanı, bunun kesin bir misyon bilinci içinde ele alınışdır. EKİM, kendini sonraki sürecin etkin ve sürekli bir dinamiği olarak tanımlamakta, ilk kopuş olmanın büyük sorumluluk bilinciyle yaklaşmaktadır görev ve hedeflerine.

Bütün bir sonraki gelişme sürecini bu perspektif çerçevesinde yaşayan EKİM'i, biriktirdiği ideolojik ve örgütsel güçlerden dolayı, bugün, partileşme sürecinin bu evresinde, daha büyük sorumluluklar beklemektedir. Bu, ihtilalci bir sınıf partisi arayışı içindeki öncü işçilere ve bir parti çatısı altında birleştirilmek ihtiyacı içindeki tüm marksist-leninist potansiyele karşı yerine getirilmesi gereken vazgeçilmez bir sorumluluktur.

EKİM, tüm temel alanlardaki görev ve hedeflerini, çıkışında olduğu gibi bugün de, partileşme sürecinin görev ve hedefleri içinde tanımlamakta, onunla özdeş olarak ele almaktadır.

**EKİM I. Genel Konferansı
Mart 1991**

Sol harekette durum ve gelişme sürecimizin bazı sorunları

Komünistler, kuşkusuz bütünüyle objektif gerçeklerden hareketle, Türkiye'nin devrimci olanakları, olayların bu olanakların gerçekliğini doğrulayan seyri üzerinde bugüne dek belki biraz da fazlasıyla durdular. Yenilgi döneminden arta kalan ve Sovyetler Birliği ile Doğu Avrupa'daki gelişmelerden beslenerek yeniden güç kazanan umutsuzluğa ve karamsarlığa karşı mücadele ihtiyacı, bir dönem için bunu gerektirmekteydi. Bu dönem artık geride kalmıştır. Türkiye devrimci hareketi, büyük bir bölümüyle zor dönemlere ve dünya ölçüsündeki ters gelişmelere dayanıksız küçük-burjuva demokratik öğelerden oluşan güçlerinin bir kısmını da bu son liberal dalgaya kaptırdıktan sonra, nihayet ileriye bakmanın önplana geçtiği yeni bir döneme girmiş bulunmaktadır. Hareketin ayakta kalmayı başaran ve bugün mücadeleyi iyi-kötü sürdüren kesimleri, belli vurgu farklılıklarıyla bu aynı gerçek, Türkiye'nin devrimci olanakları, üzerinde birleşmektedirler. Kendi

başına alındığında bu gelişme kuşkusuz önemli olmakla birlikte, dünya ölçüsündeki gerici liberal cereyanın hız kestiği bir dönemde ve Türkiye’de olayların ulaştığı bugünkü aşamada, artık çıplak gözle algılanabilir hale gelmiş bu nesnel gerçek üzerinde bir fikir birliğine varmak pek bir güçlük taşımadığı gibi, çok anlamlı da olmamaktadır. Her zaman için asıl sorun bu olanakları değerlendirebilmekte odaklaşmaktadır. Buna uygun bir ideolojik ve örgütsel donanım içinde olabilmek, bunun gerektirdiği enerji, kararlılık ve politik inisiyatifi gösterebilmektir.

Devrimci hareketimizin gerçek gücü ve çehresi tam da bu alanda bütün açıklığı ile ortaya çıkmakta ve yazık ki durum pek de parlak görünmemektedir. Kağıt üzerinde Türkiye devrimci hareketi çok sayıda parti ve grup örgütlenmesinden oluşmaktadır. Oysa gerçek politik yaşam içinde bunu görmek mümkün değil. Politik müdahale pratiği içinde bulunanların, gelişmeleri şu veya bu ölçüde örgütlü bir politik faaliyet ile etkilemeye çalışanların sayısı bir elin beş parmağını zar zor geçmektedir. Hızlanan olaylar ve kendini dayatan pratik görevler, bazı siyasal yapıların gerçek politik yaşam içinde hiçbir şey ifade etmediklerini, bazı grupların gerçekte artık tasfiye olduklarını, öteki bazılarının ise kendi sınırlı güçlerini örgütlemek ve seferber etmek yeteneğinden yoksun bulduklarını daha açık görülür hale getirmiştir. İstanbul işçi hareketinin ve devrimci potansiyelin merkezidir; fakat siyasal yaşamın yoğunlaştığı şu günlerde, ciddi bir politik işlevi olmayan legal dergiler platformu olmasa, bazı grupların siyasal varlığını farketmek tümüyle olanaksız olabiliyor. Devrimci süreçlere müdahale ihtiyacı yakıcılığını artırdığı ölçüde, bir dizi devrimci çevre ve grubun ne ifade edip etmediği daha iyi görülür hale gelecektir. Komünistler görüntüyü aşip politik gelişmelerin giderek daha net algılanabilir hale getirdiği devrimci hareketin pratik gerçekliğini yerli yerine oturtmalıdırlar. Bunun siyasal önemi büyüktür. Böylece kendi görev ve sorumluluklarını daha kapsamlı ve derinlemesine kavrama olanağı bulacaklar, bunlara daha enerjik bir biçimde sarılabileceklerdir.

Dünya ölçüsündeki son gerici-liberal cereyanının çürütüp tas-

fiye ettiği bazı gruplar ile Devrimci Sol gibi gençlik ve şehrin küçük-burjuva katmanları içinde devrimci demokrat bir radikal çizgide az çok istikrar bulan bir hareketi bir yana bırakalım. Komünistler de ayrı tutulursa, devrimci hareketin geriye kalan kesimlerini iki ana kategoride toplamak mümkündür.

Birinci grup, aydın öğelerin ağırlıkta bulunduğu, entellektüel bakımdan az çok gelişmiş, varlıklarını legal platformlarda ve legal dergiler aracılığıyla sürdüren, görüşleriyle devrimci bir kategoride yeralan, fakat pratikleriyle güçlü bir legalist-reformist geleneğin uzantıları olarak kaldıklarını da son dört-beş yıllık deneyimleriyle daha belirgin gösterenlerden oluşmaktadır. Bu gruba girenler teorik etkinlikleriyle belli bir ilgi konusu olmaktadırlar. Kendilerini devrimci politik faaliyet ve bunun taşıyıcısı olarak ihtilalci bir örgütlenme alanında üretmek konusunda ise, hem yeteneksiz hem gönülsüz olduklarını göstermiş bulunmaktadırlar. İçlerinden bir kesim bunu gelinen yerde açıkça kabullenmek durumunda kalmıştır. Birkaç çevreden oluşan öteki bir kesim ise, yıllardır bir sonuca bağlayamadığı legal bir sözde devrimci işçi partisi fikri ile hala oyalandığı ölçüde bununla teselli bulmakta, politik iddiasızlığını kabullenmekte zorlanmaktadır. Komünistlerin temel zayıflıklarından hareketle aydın oportünizmi olarak nitelediği bu devrimci aydın potansiyeli, öte yandan işçi sınıfının devrimci iktidar mücadelesi içinde değerlendirilebilecek önemli bir entellektüel birikimin de ifadesidir.

İkinci grubu oluşturanlar ise, geçmişlerinden gelen bir politik-örgütsel varlığa ve birikime sahip bulunan, dar bir alanda olsa bile politik mücadeleye pratik olarak katılan, örgütsel etkinlikler gösteren, fakat öte yandan geçmişin halkçı ideolojik platformunu ve politik-örgütsel çizgisini aşamamanın yarattığı sıkıntılardan bir türlü kurtulamayan gruplar toplamından oluşuyor. Bu kategoriye girenler bugün genel olarak bir “sınıf yönelimi” içindedirler. Fakat tam da bunun kendisi bu grupların geçmişten gelen ideolojik ve örgütsel şekillenmeleriyle bir uyumsuzluğu açığa çıkarıyor. Bu gruplar tabandan gelen yenilenme ve ileriye sıçrama basıncı ile örgüt yönetimlerinin eskiyi sürdürme direnci arasında sürekli bir

iç huzursuzluğa mahkum kalıyorlar. Üstü ne kadar örtülmeye çalışılırsa çalışılsın bu hareketler bir ideolojik dağılma içindedirler. Kendilerine olan güvenlerini yitirmişlerdir. Proleter sınıf mücadelesinin stratejik ve taktik ihtiyaçlarına karşılık verecek bir perspektif ve ideolojik donanımdan yoksunluk, bu hareketlerin sınıfa yönelik politik ve örgütsel etkinliklerini bir darlığa ve kısırlığa mahkum ediyor. Teorik gerilik örgütsel kısırlık ile eleledir bu gruba giren kesimlerde. Devrimci hareketin bu kesimi, ancak halkçılığı aşan bir ideolojik ve örgütsel yenilenme platformunda değerlendirilebildiğinde son derece verimli ve yararlı olabilecek ve bugünün ölçüleri içinde önemli bir kadrosal birikime sahiptir.

Devrimci hareketin bu iki kategorik kesimindeki en diri ve sağlam öğelerinden oluşan entellektüel ve kadrosal birikimi tek bir kanalda, proletaryanın devrimci sınıf partisi kanalında birleştirebilmek, komünistlerin partileşme çabalarının temel boyutlarından birini oluşturmaktadır. Devrimci örgüt ve çevreler yıllardır bir bunalım yaşamaktadırlar. Bu özünde bir kendini yenileyememe ve üretememe bunalımıdır. Gelişmelerin hızlandığı, varolmanın giderek politik faaliyet ve mücadele yeteneği ve kapasitesine bağlandığı bir dönemde, olayların buna uygun bir ideolojik ve örgütsel donanımdan yoksun olanları bir kenara itip tasfiye edeceğini kestirmek hiç de güç değil. Devrimci örgütlerin geçmiş sorunlarından gelen bunalım, şimdi artık bir de bu etkenden beslenmekte, derinleşmektedir. Şu dönemde iç huzursuzlukların artması, arayışların çoğalması bu etkenle sıkı sıkıya bağlantılıdır. Öte yandan uzayan ve kendi içinden bir çıkış ve çözüm olanağı yaratamayan bir bünyesel bunalım, bir hareketi kaçınılmaz bir biçimde bir iç çürüme ile yüzyüze bırakır. Dünün bir kısım devrimci çevreleri böyle bir çürüme içinde bugün neredeyse tükenme noktasına gelmişlerdir.

Tüm bunlar birarada komünistlerin karşı karşıya bulunduğu sorumluluklara da işaret ediyor. Komünist hareketin her cephede başarılı bir gelişme sergilemesi ileriye dönük arayışlar için bir toplanma kanalı oluşturacaktır. Buldukları bünyelerdeki iç imkanları zorlayarak ileriye çıkmak isteyen, ama tam da bu iç

imkanların sınırlılığı nedeniyle bunu başaramayan ögelerin, ileriye, proleter sosyalizme yönelmeleri üzerinde de bir basınç ve motivasyon unsuru olacaktır bu.

*

Komünistler için başından itibaren bütün sorun, altını özenle çizdikleri devrimci olanakların değerlendirilebilmesi oldu. Stratejik bir kavrayış içinde, bu, devrimci süreçlere müdahale etmek, bunun için de öncelikle ve bir an önce partileşmek, proletaryanın devrimci sınıf öncüsünün ideolojik ve örgütsel temellerini yaratmak demektir. Ne ölçüde başarılı olduklarından bağımsız olarak, komünistler, bugüne kadarki tüm ideolojik, politik ve örgütsel çabalarını bu amaç etrafında odaklaştırdılar. Parti bugün de yalnızca tüm dikkatlerin üzerinde yoğunlaşacağı bir sorun olarak kalmamalı, çözümü hız faktörüyle birlikte ele alınmalıdır. Hız faktörünü gözden kaçırmak ya da yeterince değerlendirememek, parti sorununun çözümünde belli belirsiz bir kendiliğindenci eğilimle kolkola giden bir rehavete yolaçabilmektedir. İçinde bulunduğu **özgün** koşullarda hızımızı koşullayan, olayların hızı olmalıdır. Bugünün Türkiye’inde süreçler gitgide hızlanmaktadır. Bu hızı bir ölçüde olsun yakalayamadıktan sonra Türkiye’nin devrimci olanakları üzerine söylenenler anlamsız söz yığını olarak kalacaktır.

Komünistler için en büyük şanssızlık, Türkiye’nin yeni bir devrimci yükseliş dönemine girdiği bir evrede, ideolojik ve örgütsel bakımdan son derece hazırlıksız bir siyasal akım olarak ortaya çıkmış olmaktır. Bu, hem olayların çok gerisinde kalmaya yolaçmış ve hem de devrimci hareketin bünyesindeki sosyalizm potansiyeliyle tek kanalda birleşmeyi geciktirip güçleştirmiştir. İşçi hareketine henüz son derece sınırlı bir müdahaleyi gerçekleştirebilecek bir örgütsel düzeye bile, şimdilerde ancak ulaşmış bulunuyoruz. Kaldı ki, bu örgütsel düzey dahi üzerinde az sonra duracağımız gibi bugün ciddi sorunlarla yüzyüzedir. Sınıf partisi yaratmanın en kritik halkası olan teorik gelişme alanında ise henüz ciddi görevlerle yüzyüzeyiz. Kısaca, olayların nesnel akışıyla komünistlerin öznel hazırlığı arasında, bu ikincisinin aleyhine olarak, bugün büyük bir uçurum var ve bu mesafe gitgide

büyümektedir.

Olayların ivmesi günbegün artmaktadır. Yıllardır sürekli bir gelişme ve genişleme çizgisi izleyen işçi hareketi, bugün artık kendini rejimle politik çatışmalar içine sürükleyen bir yeni gelişme aşamasının sancılarını çekmektedir. Böyle bir döneme örgütsüz ve politik bir önderlikten yoksun giriyor olması işçi hareketini ciddi sorunlar, kolay yenilgilerle yüzyüze bırakacak, uzun yılların mücadele birikimini zaafa uğratacaktır. Şehrin yarı-proleter kitleleri ile küçük-burjuvazinin alt katmanlarının da politik aktivite kazanacağı bir yeni döneme giriyoruz. Öncü kesimi örgütlü bir politik kimlik kazanmış bir işçi hareketi, bu katmanları kolaylıkla kendi politik etki alanına sürükleyebilir. Oysa bugünkü durumuyla işçi hareketi bu konumdan hemen tümüyle yoksundur. Kürdistan'daki devrimci süreç de ilerlemektedir. Kürt ulusal devrimci hareketi büyük mesafeler katetmiş bulunmaktadır. Geline yerde kazandığı mevzileri korumak ve gelişmesini sürdürebilmek için girdiği arayışların taşıdığı bozucu risklerle yüzyüzedir. Bir süredir sergilediği tutarsızlıklara son olarak bir yenisini eklemiş, seçimlerde SHP-HEP burjuva reformist blokunu desteklemiştir. Türkiye devrimci ve işçi hareketinden gerekli desteği bulamadığı sürece, bu tutarsızlıkları yenilerinin izleyeceğinden kuşku duyulmamalıdır.

Öte yandan, Türkiye'yi kuşatan bölgeler zincirinde de olaylar hızlanmaktadır. Bir bunalım ve devrim ülkesi olan Türkiye, dıştan dünyanın şu gün için belki de en bunalımlı bölgelerini içeren bir coğrafya ile çevrilidir. Karmaşık çelişkiler ve devrimci kaynaşmalar bölgesi olan Ortadoğu'da bugün hummalı bir emperyalist faaliyet vardır. Emperyalist dünya, çelişkileri kontrol altına almak, Filistin ve Kürt halklarının devrimci birikimlerini bir tehdit olmaksızın çıkarmak istemektedir. Balkanlar "balkanlaşmakta". böylece derin bir iktisadi-toplumsal bunalımın kitlelerde yarattığı hoşnutsuzluk Yugoslavya örneğinde olduğu gibi ulusal boğazlaşmalara kanalize edilmektedir. Benzer olaylar Kafkasya'da yaşanmaktadır. Emperyalizmin Ortadoğu'daki siyasal-askeri etkinlikleri bölgedeki devrimci birikimi tehdit etmekte, Türkiye devriminin geleceğini ise çok yakından ilgilendirmektedir. Balkanlar, Kafkasya

ve Sovyetler Birliği'nin öteki bölgelerindeki ulusal hareketler ve boğazlaşmalar çevreye, bu arada Türkiye'ye, olumsuz bir hava yaymaktadırlar. Oysa Türkiye'de odağında işçi hareketinin bulunduğu bir devrimci toplumsal hareketlilik, tüm bu bölgeler üzerinde tersten ve devrimci bir cereyana dönüşebilir. Örgütlü bir gelişme seyri kazanmış bir devrimci mücadele süreci, emperyalizmin Ortadoğu'daki etkinliklerine büyük bir darbe vurabilir, bölgedeki devrimci akımlar için olumlu bir güç ve etki kaynağına dönüşebilir.

Komünistler görev ve sorumluluklarını belirlerken, bu görev ve sorumlulukları gerçekleştirmek çabası gösterirlerken, olayların bu kapsamını ve hızını hesaba katmak zorundadırlar. Hızlanan devrimci süreçlere hazırlıksız yakalanmak bir şanssızlık olsa bile, bu süreçlerin aynı hızla çoğalttığı olanaklarla açığı mümkün mer-tebe azaltmak gibi bir şansa sahip bulunduğumuzu da unutmamak gerekir. Bir süre önce yine bu sütunlarda dile getirilen bir düşünceyi yinelemek istiyoruz: *"Hem olanakların bilincinde olmak ve hem de müdahale için hiç bir aşamanın geç sayılamayacağı inancıyla hareket etmek, iyi devrimci olmanın bugünkü en önemli kriterlerinden biridir."*

*

EKİM, beşinci mücadele yılına I. Genel Konferansını gerçekleştirmiş olarak giriyor. Kendisi ideolojik ve örgütsel gelişme düzeyimizin bir ifadesi olan Konferansımız, değerlendirme ve kararlarıyla, hareketimizin yeni döneme ilişkin gelişme perspektiflerini, görev ve hedeflerini açıklıkla tespit etmiş bulunmaktadır. Bu görev ve hedeflere, içinden geçmekte olduğumuz dönemde komünistlerin önünde çözülmesi en acil sorun olarak duran partileşme görevi çerçevesinde belli bir bütünlük de kazandırılmıştır.

Hareketin genel gelişme süreci içinde biriktirmiş bulunduğu güçleri en iyi şekilde düzenleyerek, somut olarak, proleter kitle hareketini geliştirmeyi ve bu çaba içinde sınıfın ileri kesimlerini kazanıp örgütlemeyi hedefleyen bir örgütlü çalışma içinde seferber edebilmek, tespit edilmiş görevlerin temel bir boyutudur. Sınıf hareketine politik müdahale ve sınıfın ileri ögelerini sosyalizme

kazanma çabası içinde örgütlenmek, bugün tüm dikkatlerimizi yoğunlaştırmamız gereken bir pratik-örgütsel görev olarak durmaktadır önümüzde.

Konferans'tan bu yana geçmiş bulunan 7 aylık çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde, özellikle İstanbul'da gelecek vaad eden belli adımlara rağmen, genel olarak alındığında ciddi yetersizlikler ve zaaflarla yüzyüze olduğumuz görülmektedir. EKİM, örgütsel oluşum ile politik faaliyetin gelişmesini her zaman karşılıklı ilişki ve kopmaz bağlar içinde ele aldı. Örgütsel gelişmenin somut politik faaliyetten ayrı gerçekleşemeyeceğini, sağlıklı ve amaca uygun bir örgütlenmenin militan bir politik çalışma içinde gelişip serpileceğini hep gözönünde tuttu. Bununla birlikte, bugünkü durumumuza somut olarak bakıldığında, uygulamada bu bağın zayıfladığı, örgütsel yetersizliklerin, örgüt yaşamı ve işleyişindeki kusurların, çalışma tarzındaki ciddi zaafların, politik faaliyet kapasitemizi önemli ölçüde kullanılamaz hale getirdiği görülmektedir. Örgüt ilişkilerine ve faaliyetimize çeki düzen vermek, çalışma tarzımızı düzeltmek, bir bütün olarak örgütsel yaşam ve gelişmenin sorunlarına hızlı çözümler bulmak, şu dönem için hareketimizin en acil sorunu durumundadır.

Öncelikle örgütsel sorunlarımızın özünü ve genel çerçevesini iyi tespit etmek gerekiyor. Bizim sorunlarımız, hiç de belli bir ideolojik çizginin doğasına ve ihtiyaçlarına göre şekillenmiş bir örgütsel yapıda pratik faaliyet süreci içinde sık sık ortaya çıkması kaçınılmaz olan gelip geçici türden aksaklıklardan oluşmamaktadır. Böyle olsaydı eğer sorunun kendisi sınırlı, çözümünü ise nispeten kolay olurdu. Bizde sorun çok daha temelli ve kapsamlı nedenlere dayanmaktadır. Konferansımız EKİM'i "yeni bir çizgi, yeni bir gelenek, yeni bir kültür" olarak tanımladı. Bu yeniliğin örgüt anlayışımıza ve politika pratiğimize henüz yeterince nüfuz edememiş olması gerçeği, örgütsel sorunlarımızın asıl kaynağını vermektedir. EKİM, ideolojik konumuna ve sınıf yönelimine uygun bir örgütsel yapı ile çalışma tarzı ortaya koymakta henüz zorlanmaktadır. Hareket geliştikçe, faaliyetinin kapsamı genişledikçe bu uyumsuzluk ve zorlanma daha açık bir biçimde ortaya

çıkılmaktadır. Sorunlarımızın özü ve esası bu çelişkide düğümlenmektedir. Bugün, EKİM'in ideolojik gelişmesi ile örgütsel gelişmesi arasında yalnızca birincisi lehine bir mesafe değil, aynı zamanda bu iki gelişme alanı arasında deyim uygunsu belli bir kan uyumsuzluğu da var. Yeni ideolojik konumun siyasal-sınıfsal doğasına uygun bir örgüt anlayışı ve uygulaması yeterince geliştirilemediği ölçüde, doğan boşlukta, geçmişten miras küçük-burjuva anlayış ve alışkanlıklar yeni örgüt yaşamımızın üstüne bir ağırlık olarak çökebilmektedir. Önderlik anlayışında, ilişkilerde, işleyişte, çalışma biçimi ve yöntemlerinde, iç demokrasi ve disiplin anlayışlarında, bu eski zihniyetin sayısız örneğini görmek ve göstermek hiç de zor değil. Bu son derece ciddi bir durumdur. Yalnızca örgüt yaşamımızı bozmakla, örgütsel-pratik faaliyetimizi zaafa uğratmakla kalmamakta, EKİM'in yeni kimliğinin pratikte somutlaşmasını güçleştirdiği ölçüde, bilinç karışıklıklarına da neden olmaktadır. İdeolojik çizgimize, politik görüşlerimize yakınlık duyan, ama farkımızı politik-örgütsel pratiğimiz içinde de görmek isteyen dışımızdaki bazı devrimcileri tereddüte düşürdüğü gibi, pratik bir farklılığı sergileyememek ölçüsünde, bizzat içimizde, proleter sosyalizmi ile küçük-burjuva sosyalizmi arasındaki ayrım çizgilerini silikleştirmede ifadesini bulabilecek bir liberal eğilime de zemin olmak tehlikesini taşımaktadır.

EKİM'in elinde bugün son derece önemli bir kadro birikimi var. Bu büyük bir kazanç, çok önemli bir ilk birikimi ifade etmektedir. Sınıf sınıf bilinci kazanmış öncülerini ile yeni dönemde ileriye çıkmayı başarmış eski devrimcilerden oluşan bu kadro, kendi şahsında bir dizi üstünlüğü taşımaktadır. Hareketimizin çizgisi üzerinde bir ideolojik birlik; hareketin konumuna ve misyonuna ilişkin açık bir görüş ve kesin bir inanç; görev ve sorumluluk bilinci ile büyük bir mücadele isteği ve enerjisi; ve en önemlisi, örgütümüzün şimdiki yetersizliklerine ve zaafalarına haklı ve devrimci temellere dayalı kesin bir tahammülsüzlük var bu kadrolarda. Elbette bu kadroların ciddi ideolojik ve örgütsel yetersizlikleri de var. Fakat bu son derece doğaldır; çözümü bir örgüt ve önderlik sorunudur. Aksayan ise budur. Bu kadronun ideolojik konumu-

muza uyumlu sağlam bir örgütsel yapı içinde politik görevlerimize seferber edilebilmesi, bütünüyle bir önderlik sorunudur. *Ekim*'in örgütsel ve politik çalışmaya ilişkin sorunlarımızı irdeleyen eski bir yazısında yeralan şu görüşler bugün hala tümüyle geçerlidir:

"... Sorun tek tek yoldaşların değil bir bütün olarak hareketimizin sorunudur. Yeni bir çalışma tarzına intibakta zorlanan bir bütün olarak hareketimizin kendisidir. Çözümü de doğal olarak bir önderlik sorunudur. Geçmişten devralınan mevcut kadrolarda her yönüyle bir dönüşümü gerçekleştirebilmek, leninist çizgimizin ruhuna ve ihtiyaçlarına uygun leninist bir örgüt yapısı ve yaşamı kurmak, bu örgütü devrimci sınıfa yaraşır bir politika pratiği içine sokabilmek, tüm yoldaşların aktif katılımını ve katkısını gerektirse de, temelde bir önderlik sorunudur. Dolayısıyla mevcut durumun sorumluluğu da herkesten çok hareketimizin önderliğinin omuzlarındadır." (Sayı:30, s.15)

Teori ile pratik arasındaki uyumun ilkesel önemine, ideolojik gelişme ile örgütsel gelişmenin organik bütünlüğüne çıkışından itibaren özel bir önem vermiş bir hareketin dört yıllık bir sürecin ve bir örgüt konferansının ardından bu düzeyde ve kapsamda örgütsel sorunlarla yüzyüze kalması ciddi bir tutarsızlığın ifadesidir. Ortada koşullarla ya da güçlerin yetersizliği ile izah edilebilir bir durum yoktur. Ortada zayıf kalan bir önderlik fonksiyonu vardır. Örgüt sorunu salt pratik değil, ideolojik-politik çerçevesi olan temel bir sorundur. EKİM, örgüt sorununu bu asıl çerçevesi içinde ve pratik gelişmelerle sürekli somut bağını kurarak incelemek ve irdelemek, kadrolarını yalnızca programatik ya da taktik sorunlarda değil, aynı zamanda örgüt sorununda da ideolojik bir kavrayışla ve pratik deneyimle donatmak konusunda yeterli çabayı sarfetmemiştir.

Sorunun bir başka boyutu daha var. Örgüt politik müdahale ve önderlik aracıdır; bu tür bir çaba içinde kendi gerçek yapısını, işleyişini, kadrolarını bulur, geleneklerini ve değerlerini oluşturur. Ne var ki örgütün politik müdahale faaliyeti, bu faaliyetin sorunlarında ideolojik ve politik bakımdan tam bir açıklık gerektirir. Örgütün önüne sınıf hareketine müdahale ve sınıf öncüsünü ka-

zanmayı görev ve hedef olarak koymak, kendi başına yeterli ve anlamlı değil. Bu çabaya ışık tutacak somut politika ve taktikler geliştirmek, bu tür bir çabanın ortaya çıkardığı ve çıkaracağı sorunları sürekli irdelemek, örgüt kadrolarını ve birimlerini bu alanda donatmak da gereklidir. Yürüteceği faaliyetin somut sorunları konusunda donanımsız kalan örgüt birimleri ya atalet içinde kalırlar, ya da verimsiz ve sonuçsuz bir çaba içinde çırpınır dururlar. Bu alandaki önderlik boşluğunu kendi kavrayışlarıyla gidermeye çalıştıkları ölçüde ise, bu, bir dizi sağlıksız sonuçla birlikte örgütün pratik faaliyet hattında birliği yokeder. Her birim ya da mahalli alan kendine göre bir pratik faaliyet hattı saptar ve uygular. Sonuç kaçınılmaz olarak bir amatörlük ve kargaşa olur. Aynı şeyleri, örneğin legal araç ve olanakların daha etkin kullanımı ile ilgili ya da örneğin gençlik alanında birikmiş güçleri inisiyatifli bir çalışmaya yöneltme niyetiyle ilgili de söyleyebiliriz. Hareketimiz, bugün legal alanı daha geniş kullanmaya başladığı ölçüde, bunu illegal örgütlenme ve faaliyete tabi, onu geliştirip güçlendirerek yapmak konusunda ciddi yetersizlikler taşıdığını da ortaya koymaktadır. Buna ilişkin bir örgütsel eğitim ve donanım sağlanamadığı takdirde, legal yöntem ve olanakların kullanımı hareketimizi görünürde güçlendiren, gerçekte ise legalize olma riski ile yüzyüze bırakan bir sürece dönüşebilecektir. Aynı şekilde gençlik alanındaki güçlere geniş bir inisiyatif tanımak, fakat bunu, komünist bir gençlik örgütlenmesinin ilkesel ve pratik sorunlarından bugünün gençlik hareketinin sorunlarına dek uzanan bir dizi konuda ideolojik-politik bir donanımla birleştirmeksizin yapmak, gençlik kadrolarını altından kalkamayacakları sorunlarla yüzyüze bırakmak demektir. Amatörlüğe ve kendiliğindencilığe bile bile kapı aralamaktır.

Örgütsel alandaki sorunlarımızın bir başka kaynağı ise tam da budur. Hareketimiz yalnızca örgütsel şekillenmenin sorunlarında değil, pratik faaliyetin politik sorunlarını işlemede de zayıf ve yetersiz kalmış, bu da örgütsel gelişmemizi ve oturmuşluğumuzu sınırlayan, geciktiren ve zedeleyen bir faktöre dönüşmüştür. Bu, önderlik fonksiyonunun aksadığı bir diğer temel alandır.

Hareketimiz gelişmesini sürdürmektedir. Gözden kaçırılmaması gereken bir temel nokta, bugün karşı karşıya bulunduğumuz sorunların tam da yaşamakta olduğumuz gelişmeyle birlikte ortaya çıkıyor olmasıdır. Bu yönüyle sorunlarımız aynı zamanda bir büyüme zaafiyeti olarak görülmelidir. Hareket geliştikçe, örgütsel faaliyetin alanı ve kapsamı genişledikçe, bu gelişmenin ihtiyaçlarına özellikle önderlik düzeyinde yeterince yanıt verilememektedir. Bu, çözücü sorumluluğa da kendiliğinden işaret ediyor: EKİM önderliği ve, önderliğin taşıyıcısı olarak Merkez Yayın Organı (*Ekim*). Fakat öte yandan, tüm bu sorunlar ve ihtiyaçlar, bütün bir örgütsel birikimimiz, tüm kadrolarımız harekete geçirildiği ölçüde çözülebilir ve karşılanabilir. Bu ise, sorunlarımızın tüm örgüte maledilmesini, tüm örgütü kucaklayan bir çözücü tartışmanın başlatılmasını, çözüm doğrultusunda tüm örgüt güçlerinin seferber edilmesini gerektirir. Tüm bu çabaların yönlendiricisi ve taşıyıcısı olması gereken Merkez Yayın Organı'nı, *Ekim*'i etkili bir silah olarak kullanmayı gerektirir.

*

Örgütsel sorunlarımızın ve taktik önderlik ihtiyaçlarımızın bugün için kendini acil olarak dayatan önceliği ne olursa olsun, komünistler kendilerini bekleyen sorumlulukların genel kapsamını ve önemini hiç bir biçimde gözden kaçırmamalıydılar. EKİM I. Genel Konferansı; içinden geçmekte olduğumuz genel gelişme evresinde, komünistlerden acil çözüm bekleyen sorunun kapsamını, "*Parti: Proletaryanın Devrimci Öncüsü*" başlıklı değerlendirme ve karar metninde ortaya koymuş bulunmaktadır. Burada görevlerin ideolojik, politik ve örgütsel boyutları bir bütünlük içinde ifade edilmiştir. Bu görevler bütünü hareketimiz için bağlayıcı bir hareket hattıdır. Bu nedenle tüm örgüt birimlerimiz ve tüm yoldaşlarımız tarafından tekrar tekrar incelenmeli, tartışılmalı ve uygulanmalıdır. EKİM, bu görevleri her düzeyde gerçekleştirmek için üzerine düşeni yapmak sorumluluğu ile yüzyüzedir.

İlgili karar metninde bu görevlerin ilki şöyle özetlenmektedir:

“Teorik gelişme partileşme sürecinin esas ve tayin edici halkasıdır. Zira parti herşeyden önce sağlam bir marksist-leninist teorik temel ve bu temel üzerinde beliren net bir ideolojik kimlik demektir. Parti programı bu çabanın özlü, süzölmüş ve yetkin bir ifadesinden başka bir şey olmayacak, aynı şekilde, partinin taktik ilkeleri de bu çabanın bir ürünü olarak netleşecektir. Devrimci teorinin anlamını ve işlevini doğru kavrayan ve teorik gelişme kavramını da bu kavrayış içinde ele alan her marksist-leninist için, partileşme süreci içinde teorik gelişmenin taşıdığı tayin edici önemi anlamakta bir güçlük yoktur. Teorik gelişme, eşlik ettiği ve yolunu açtığı politik ve örgütsel gelişme süreçlerinin sağlıklı ve başarılı olabilmesinin güvencesidir. Aynı şekilde teorik gelişme, tüm marksist potansiyeli tek bir parti çatısı altında birleştirebilmenin etkili bir yolu ve zorunlu bir önkoşuludur.”

Kendini pratik olarak dayatmış bulunan acil örgütsel sorunlara rağmen, orta vadede bakıldığında, EKİM’in taşıdığı sorumluluğun kritik halkası teorik gelişme ihtiyacıdır. Bugüne kadar bu yükü hareketimizin tek yayın organı olarak *Ekim* taşıdı ve doğal olarak bunda zorlandı. *Ekim* artık bu yükü, teorik ağırlıklı bir dergiyle paylaşacak bir aşamaya gelmiştir. Bu, bir Merkez Yayın Organı olarak *Ekim*’in asıl işlevi olan politik ve örgütsel önderliği daha uygun koşullarda gerçekleştirebilmesi olanağı demektir. İçinden geçmekte olduğumuz şu günlerde buna özellikle ihtiyacımız var.

Ekim ‘91

Yeni bir dönemin başında

Sol hareket dünyada ve Türkiye’de bir tarihsel dönemi geride bırakmış bulunmaktadır.

Dünya ölçüsünde geride bırakılan, Ekim Devrimi’yle başlayan ve 20. yüzyıla damgasını vuran bir tarihsel dönemdir. Ekim Devrimi’nin yarattığı tarihsel çığır içinde gelişen, birbirinden farklı fakat birbirine çok yakından bağlı devrimci gelişme süreçlerinden oluşan bir dönemdir bu. Tarihsel ölçüler içinde ele alındığında, bu devrimci bileşenlerden her biri, önce görkemli bir gelişme evresi yaşamış, sonra da her biri kendine özgü nedenlerle ve kendine özgü bir biçimde tarihsel ömrünü tüketmiştir. Geleneksel komünist hareket uzun bir evrimin ardından bugün artık tümüyle sosyal-demokratlaşmıştır. Milli kurtuluş hareketleri, pek az istisnaıyla, kendi tarihsel dönemlerini çoktan kapattılar. Sosyalist inşa süreçleri ise tıkanıp tersine dönerek dünya kapitalist sistemiyle tam bir bütünleşme ile son buldu. Bu sonuncusunun son evresi aynı

zamanda 70 yıllık bir dönemin de kesin bir biçimde sonunu işaretlede.

Türkiye sol hareketinin geride bıraktığı, ilkin, kendi şekillenmesini de derin etkilemiş bu uluslararası tarihsel dönemdir. Fakat, ikinci olarak, sol hareketimiz Türkiye'nin son otuz yıllık çalkantılı yaşamı içinde şekillenen kendine özgü bir gelişme dönemini de geride bırakmıştır. Bu ikincisinin sonunu getiren nedenler, ilkiyle sıkı sıkıya bağlantılı olmakla birlikte, yine de kendine özgü iç dinamiklerinden kaynaklanmıştır.

Bugünün en acil görevi olan parti sorunu, dünyada ve Türkiye'de bu dönemlerin kesişerek geride kaldığı bu kendine özgü koşullarda çıkmaktadır biz Türkiyeli komünistlerin önüne. Devrimci sürecimizin bugünkü evresinde devrim mücadelesinin çözücü halkası olan bu görev, parti inşası, içinden geçmekte olduğumuz bu kendine özgü koşulların ortaya çıkardığı sorunlar ve ihtiyaçlar gözetilerek gerçekleştirilebilir ancak.

Komünistler parti sorununa ilişkin olarak bugüne kadar iki önemli noktayı birarada vurgulayageldiler. Bunlardan birincisi, partileşmenin, birbirine kopmaz şekilde bağlı, organik olarak içiçe geçmiş bir teorik-politik ve örgütsel gelişme süreci olarak kavranması gerektiğidir. Bunu tamamlayan ikinci önemli nokta ise, teorik gelişmenin bu sürecin tayin edici halkası olduğudur. Teorik gelişmenin tayin ediciliğine yapılan bu özel vurgu, yalnızca, teorinin her zaman için tartışmasız bir önem taşıyan olağan işlevinden kaynaklanmamaktadır. Elbette teorik gelişme her zaman için önemlidir; eşlik ettiği ve önünü açtığı politik ve örgütsel gelişme süreçlerinin sağlıklı ve başarılı olabilmesinin temel güvencesidir.

Ne var ki, komünistlerin teorik gelişmenin önemine yaptıkları vurgu, Türkiye'de ve dünyada geride kalan dönemin bıraktığı sorunlarla da sıkı sıkıya bağlantılıdır. Bu sorunları kapsamayan hiçbir teorik çaba, ortaya yeni dönemin ihtiyaçlarına yanıt verebilen bir marksist-leninist devrimci sınıf partisi çıkaramaz. Yeni dönemin partisi, adına ve misyonuna uygun düşecekse eğer, geçmiş dönemin eleştirel bir değerlendirmesinden çıkan temel

sonuçlar üzerinde ykselebilmelidir.

Bir dönemin sonu yeni bir dönemin başlangıcı anlamına gelir. Bugün yeni bir dönemin başında bulunmaktayız. Komünist hareket açısından ele alındığında, bu yeni dönemin bir kısım unsurları kuşku yok ki geride kalan dönemin bağrında belirdi ve şekillendiler. Ne var ki, eski dönemin ryeyen ve dağılan güçleri, her şeye rağmen yine de bu yeni unsurları bir biçimde etki altında tuttular, bu lde sınırladılar, bozdular. Bugün artık ilk defadır ki, yeni dönemin ihtiyaçlarına cevap verebilecek kimlikte bir hareketin şekillenmesinin n nesnel bakımdan bütünüyle aılmış bulunmaktadır.

Bununla birlikte, bu hiçbir biçimde geçmişin ezici ağırlığından kolayca kurtulabilmek anlamına gelmiyor. Tersine koca bir tarihsel dönemin bir yıkıntıya dönüşerek geride kalması, bu yıkıntının yeniliği lsnde, bugünün kadrolarının omuzlarına bir yük olarak binmektedir. Bu öylesine bir yüktür ki, geçmişi anlamak ve açıklamaktaki her zorlanma, en samimi devrimcilerin bile zihnini ezmekte, inançlarını zorlamakta, mücadele kapasitelerini sınırlamaktadır. Tek başına bunun kendisi bile geride kalan dönemin marksist yönteme dayalı bir değerlendirmesini ve eleştirisini bir ihtiyaç olarak dayatmaktadır. Bununla birlikte, sorun ne bundan ibarettir, ne de bu sorunun en önemli, hatta en acil yönüdür.

20. yüzyıl insanlık tarihinin en yoğun ve hareketli dönemidir. Maddi kazanımlarımızın tamamına yakınına bir yıkıntıya dönüşmüş haliyle geride bırakıyor olsak bile, biz komünistler, yine de 20. yüzyılın bu yoğunluğunu ve hareketliliğini temel taraflardan biri olarak yaşamış bir tarihsel hareketin mirasçıları olarak yeterli onura ve övünç kaynaklarına sahibiz. Fakat bununla yetinemeyiz. Kavgayı kalınan yerden sürdürmek ve her alanda geçmişi aşan yeni tarihsel pratiklere kendimizi her bakımdan hazırlamak sorumluluğu ile yüzyüzeyiz. Geride kalan dönemin marksist bir eleştirisi tam da bundan dolayı özellikle gereklidir. Yüzyılımıza Marksizm-Leninizm bayrağı altında ve sosyalizm amacı doğrutusunda damgasını vuran devrimci süreçler paha biçilmez de-

neyimlerle doludur. Son derece zengin pratiklerdir bunlar. Onları anlamak çabası, onların bilimsel marksist yönetime dayalı bir değerlendirilmesi ve eleştirisi, bu çabanın başarısıyla orantılı olarak, marksist-leninist düşünceyi, bilimsel sosyalist teoriyi zenginleştirecektir. Bunda sağlanacak her başarı, katedilecek her mesafe, bugünün komünistlerini bugünün ve geleceğin devrimci pratiklerinde çok daha donanımlı ve hazırlıklı kılacaktır.

Bugün komünistler için önemli bir talihsizlik, geçmişin bu zengin pratiklerine, zaman içinde bugüne gelindikçe, gitgide dozu artan bir teorik bozulmanın eşlik etmiş olmasıdır. Zorlu pratiklerin yarattığı zorlanmalar bu tür bir bozulmanın zemini olmuşlardır. Bunun kendisi de bugüne bir mirastır ve bugünü fazlasıyla biçimlendirmiştir. Bunun üstüne bir de revizyonizmin ve popülizmin yarattığı teorik tahribat binmiştir. Bu açıdan ele alındığında, geride kalan dönemin eleştirel bir değerlendirmesi, bir yönüyle de bir teorik arınma ve netleşme ihtiyacı olarak çıkmaktadır ortaya.

Bu sonuncu nokta, komünistlerin yakın dönem değerlendirmelerinde şöyle ifade edilmiştir:

“Bütün bunlardan çıkan sonuç, bugünün marksist-leninistlerinin öncelikle bir teorik arınma ve netleşme sorunuyla yüzyüze olduklarıdır. Bu teorinin bilimsel yöntemi, devrimci özü ve temel esasları sözkonusu olduğunda geçmişe (klasiklere) dönmek, ara dönemin dogmatizminden ve onunla elele giden teorik deformasyonlarından arınmak, fakat öte yandan, bunu, tam da bugünün gerçek sorunlarına marksist-leninist teorinin ruhuna uygun gerçek yanıtlar bulabilmek üzere yapmak, bugünü kavramanın ve ilerlemenin ayakbağı haline gelen tüm eskimiş, kalıp, çözüm ya da formülleri kararlılıkla terketmek demektir. Yığılmış bulunan ve teorik açıklık gerektiren sorunların üstesinden gelebilmenin zorunlu önkoşuludur bu.

“Geçmişin ağır bir yük oluşturan kısırlaştırıcı şartlanmışlıklarından sıyrılabilmiş olmak son derece önemli bir adım sayılmakla birlikte, buna gerçek teorik sorunların geniş alanına bir ilk çıkışın ötesinde abartılı bir önem vermek, kendini bekleyen asıl teorik görevleri küçümsemek anlamına gelecektir. Zira teorik

arınma ve netleşme, Türkiye ve dünya devriminin temel ve taktik sorunlarının tahlili temelinde bir teorik derinleşme ve yetkinleşme aşamasına geçmek için yalnızca bir önkoşuldur.”

Devrim ve sosyalizm mücadelesinin sorunları bugünden geleceğe uzanmaktadır. Devrimci bir teorik çaba işin özünde ve esasında geçmişe değil, geleceğe dönük olur. Bugünün Türkiye'sinin ve bugünün dünyasının temel ve güncel sorunlarını esas alır. Bu noktada bir kuşku, bir karışıklık olamaz. Fakat tam da bu tür bir perspektif, geçmişle sıkı bir hesaplaşmayı da gerektirir. Zira geleceği kucaklayabilmek, geçmişi aşabilmek ölçüsünde olanaklıdır. Çok çeşitli biçimlerde geçmişin ağırlığı altında ezilen zihinlerin, bugünün ve geleceğin sorunlarını doğru anlaması ve başarıyla çözmesi olanaklı değildir.

Teorik görevler sözkonusu olduğunda, bugünün sol hareketi içinde, belirgin bir biçimde birbirinden ayrılan ve görünürde karşı karşıya duran iki eğilim var. İlki daha çok aydın çevrelerce temsil edilmektedir. Bu çevreler teorik görevlere yaptıkları tek yanlı bir abartılı vurguyu politik ve örgütsel alandaki zayıflıklarını örtmenin, hiç değilse mazur göstermenin bir aracına dönüştürmek eğilimindedir. Bu konunun gösterdikleri teorik çabayı anlamsız ve işlevsiz kıldığını ya görememekteyler, ya da bu olgu onları gerçekte pek ilgilendirmemektedir.

Öteki eğilim bunun tam tersidir ve devrimci hareketimizin çeşitli gruplarınca temsil edilmektedir. Bunlar ise, güncelliğe dayalı bir dar pratiği kendi başına idealleştirmektedirler. Sözde politika ve pratiğe vurgu adına muazzam teorik sorunları görmezden gelmekte, gerçekte ise aslında fazlasıyla farkında oldukları teorik zayıflık ve çözümsüzlüklerini böylece örtmek istemektedirler.

Birbirinin tersyüz edilmiş olan bu eğilimlerle başından itibaren araya sınır çeken ve aydın oportünizmine olduğu kadar dar pratikçiliğe karşı da mücadele eden komünistler ise, şu bütünsel perspektifi savunageldiler:

“Türkiyeli komünistler bugün ciddi teorik, politik ve örgütsel

sorunlarla yüzyüzedirler. Evrenseli kucaklayan bir teorik gelişme ve yetkinleşme; politik sorunlarda ve görevlerde netlik; işçi sınıfını temel alan ve tüm topluma hitapeden etkin bir siyasal faaliyet; böyle bir faaliyetin güvencesi ve yürütücüsü olarak ihtilalci bir sınıf örgütlenmesi; ve tüm bunların cisimleşmiş bir birliği ve ifadesi olarak, leninist bir sınıf partisi.”

“Tüm bunlar aynı görevler ve sorunlar zincirinin kopmaz halkalarıdır; bir bütün oluşturmaktadırlar.”

Bu perspektif, aynı zamanda, yayın hayatına başlayan *Ekimler*'in alanını, işlevini ve bu işlevin ele alınışını da birarada vermektedir.

Ekimler
Mart '92

Komünist bir siyasal sınıf örgütü için!

I

İdeolojik gelişmemizde örgüt sorunu başından itibaren özel bir yer tutmakla birlikte, sorunun pratik gündemimize asıl kapsamıyla girişi yaklaşık olarak 1990 yılı başına tekabül eder. 1989 Kasım'ında gerçekleşen Merkez Komitesi toplantısı bu doğrultuda bir dönüm noktası kabul edilebilir. *Ekim*'in yayınlanmasından yaklaşık iki yıl sonrasındır bu. Harcanan tüm çabalara rağmen kalıcı bir örgütsel şekillenmenin ilk dayanakları olabilecek sınırlı bir kadrolaşma ancak bu süre içinde gerçekleşebilmişti. Gündemdeki sorun, eldeki güçleri örgütsel bakımdan en iyi şekilde düzenleyerek, örgütsel gelişmeyle içiçe yürüyecek bir politik faaliyeti organize etmek ve onu sürekli bir biçimde geliştirmekti.

Bu, doğal olarak, örgüt sorununa ilişkin o güne kadar daha çok konunun genel ideolojik anlamı ve önemi çerçevesinde kalmış tartışmaların, gitgide daha çok kendi özgül durumumuzla bağ-

lantılı olarak pratikleşmesini de gündeme getirdi. S. Engin yoldaşın kısa ama sorunun sunulduğu yönünden özlü ve anlamlı yazısı (*Örgütlenme ve Politik Çalışma, Ekim*, sayı: 28, Ocak 1990) bu doğrultuda bir ilk ciddi girişimdi. *Ekim*'de bunu izleyen bir başka yazı, "*Örgütsel ve Politik Çalışma: Sorunlarımız, Görevlerimiz...*" başlığı ile yer aldı (sayı: 30, Mart 1990). Bu yazıda yer alan bir paragrafı, bugün gündemimizin en önemli ve acil konusu olan örgüt sorununun taşıdığı kritik önemin ilkesel ve siyasal anlamını yeniden vurgulamak için, buraya aktarmak yararlı olacaktır.

"Teorik görüş ve ilkelerimiz ne denli doğru ve isabetli olursa olsun, sağlam temellere dayalı bir ihtilalci örgüte ve ancak böyle bir örgüt sayesinde her koşul altında kesintisiz olarak sürdürülebilecek olan sistemli bir politik-pratik çabaya sahip olmaksızın ve olamadığımız sürece, bunlar güzel ama ölü sözler olmaktan öte bir anlam ifade etmezler. Böyle bir durumla yüzyüze kalırsak eğer, devrimci bir sınıfın temsilcisi komünist bir siyasal hareket olarak değil, olsa olsa sınıf dışı devrimci bir aydın çevre olarak adlandırılmaya hak kazanırız. Zamanla kaçınılmaz olarak ilke ve amaçlarımızdan uzaklaşır, açmazlar ve çaresizlikler içinde yozlaşır, kaybolur gideriz."

Bu açık ve anlamlı uyarıdan bu yana iki yılı aşkın bir zaman geçti. Bu iki yıl içinde örgütsel ve politik çalışmada öncesiyle kıyaslanamaz düzeyde ciddi adımlar atıldı. EKİM, bir örgütsel omurgaya oturdu. Yeni güçler edindi, kadrolaşmada belli mesafeler katetti. Demokratik temsil esasına dayanan bir konferans topladı. En acil görev olan partileşme sorununa ilişkin görev ve hedeflerini saptadı. Yeni Merkez Komitesi'ni seçti. Daha etkin bir siyasal faaliyet yürütecek olanaklara kavuştu. Legal olanakları gitgide daha geniş ve değişik biçimleriyle kullanmaya başladı.

Kısaca EKİM, örgütsel oluşum ve politik faaliyet yeteneği bakımından bugün hiçbir biçimde iki yıl öncesiye kıyaslanamaz bir gelişme düzeyine ulaşmıştır. Pratik göstergeler yönünden her bakımdan daha ileridedir. Bu, EKİM'in bir siyasal hareket kimliği kazanmaya başladığı bir dönemdir.

Fakat tüm bunlara rağmen, yukarıya aktarılan sözlerde or-

taya konan uyarının hareketimiz için taşıdığı kritik önem, aradan geçen süre içinde azalmamış, tersine artmıştır. Örgütsel durumumuza ilişkin olarak hemen tüm örgüt çapında genel bir rahatsızlık ve acil bir müdahale beklentisi bulunduğuna göre, bu demektir ki bütün bir örgüt ortadaki bu çelişkiyi şu veya bu biçimde görmekte, hissetmektedir.

İçinde bulunulan durumdan genel rahatsızlık ve acil müdahale beklentisi, sorunları aşmak bakımından önemli bir avantaj olmakla birlikte, sorunlarımızın özü, niteliği ve kapsamı doğru kavranmadığı sürece, örgüt içinde bu konuda bir görüş ve kavrayış birliği oluşmadığı sürece, tek başına fazla bir anlam ifade etmeyecektir. Bunun için öncelikle sorunu etraflıca tartışmak, bu tartışmalarla içiçe yürüyen bir müdahaleyi planlamak ve gerçekleştirmek gerekmektedir. Bu, artık daha fazla ertelenemez bir görev olarak durmaktadır önümüzde.

II

Bundan altı ay önce yayınlanan *Ekim Beşinci Yılında* başlıklı başyazıda, örgütsel sorunlarımızın niteliği ve genel çerçevesine ilişkin şu değerlendirmeye yer verilmekteydi:

“Öncelikle örgütsel sorunlarımızın özünü ve genel çerçevesini iyi tespit etmek gerekiyor. Bizim sorunlarımız, hiç de belli bir ideolojik çizginin doğasına ve ihtiyaçlarına göre şekillenmiş bir örgütsel yapıda pratik faaliyet süreci içinde sık sık ortaya çıkması kaçınılmaz olan gelip geçici türden aksaklıklardan oluşmamaktadır. Böyle olsaydı eğer, sorunun kendisi sınırlı, çözümü ise nispeten kolay olurdu. Bizde sorun çok daha temelli ve kapsamlı nedenlere dayanmaktadır. Konferansımız EKİM’i ‘yeni bir çizgi, yeni bir gelenek, yeni bir kültür’ olarak tanımladı. Bu yeniliğin örgüt anlayışımıza ve politika pratiğimize henüz yeterince nüfuz edememiş olması gerçeği, örgütsel sorunlarımızın asıl kaynağını vermektedir. EKİM, ideolojik konumuna ve sınıf yönelimine uygun bir örgütsel yapı ile çalışma tarzı ortaya koymakta henüz zorlanmaktadır. Hareket geliştikçe, faaliyetin kapsamı genişledikçe bu uyumsuzluk ve zorlanma daha açık bir

biçimde ortaya çıkmaktadır. Sorunlarımızın özü ve esası bu çelişkide düğümlenmektedir. Bugün, EKİM'in ideolojik gelişmesi ile örgütsel gelişmesi arasında yalnızca birincisi lehine bir mesafe değil, aynı zamanda bu iki gelişme alanı arasında deyim uygunsu belli bir kan uyuşmazlığı da var. Yeni ideolojik konumun siyasal-sınıfsal doğasına uygun bir örgüt anlayışı ve uygulaması yeterince geliştirilemediği ölçüde, doğan boşlukta, geçmişten miras küçük-burjuva anlayış ve alışkanlıklar yeni örgüt yaşamımızın üstüne bir ağırlık olarak çökebilmektedir. Önderlik anlayışında, ilişkilerde, işleyişte, çalışma biçimi ve yöntemlerinde, iç demokrasi ve disiplin anlayışlarında, bu eski zihniyetin sayısız örneğini görmek ve göstermek hiç de zor değil."

"Bu son derece ciddi bir durumdur. Yalnızca örgüt yaşamımızı bozmakla, örgütsel-pratik faaliyetimizi zaafa uğratmakla kalmamakta, EKİM'in yeni kimliğinin pratikte somutlaşmasını güçleştirdiği ölçüde, bilinç karışıklıklarına da neden olmaktadır. İdeolojik çizgimizde, politik görüşlerimize yakınlık duyan, ama farkımızı politik-örgütsel pratiğimiz içinde de görmek isteyen dışımızdaki bazı devrimcileri tereddüte düşürdüğü gibi, pratik bir farklılığı sergileyememek ölçüsünde, bizzat içimizde, proleter sosyalizmi ile küçük-burjuva sosyalizmi arasındaki ayrım çizgilerini silikleştirmede ifadesini bulabilecek bir liberal eğilime de zemin olmak tehlikesini taşımaktadır." (Vurgular şimdi yapıldı.)

Bu yazı yazık ki yeterince tartışılmadı. Tartışıldığı kadarıyla da yüzeysel ve kısır değerlendirmelere konu edildi. Hatta bundan hareketimizin katettiği önemli mesafenin gözden kaçırıldığı, kazanımlarımız konusunda inkarcı davranıldığı şeklinde tuhaf sonuçlar çıkaran yoldaşlarımız bile oldu.

Oysa bu yazıdaki değerlendirme ve tanımlamalar son derece önemliydi ve ideolojik çizgimizin esaslarını kavramış her Ekimcinin anlayabileceği açıklık ve netlikteydi. Bu yazının özellikle de yukarıya aktarılan değerlendirmeleri, saflarımızda yaygın ve hareketi gerçek bir silkinişe götürecektir verimli bir tartışmanın başlangıcı olabilmeliydi.

Beşinci Yıl başyazısının bir çözüm reçetesi sunmadığı tar-

tışmasıdır. Fakat sorunu doğru koyuyor ve tanımlıyordu. Bu bir sorunun doğru çözümünün önkoşuludur. Gerekli olan çözüm reçetesi değil, ideolojik çizgimizle uyumlu, doğru ve sağlam bir örgüt perspektifidir. Buna ise öncelikle sorunun doğru konuluşu ile ulaşılabilir. *Beşinci Yıl* başyazısının anlamı, önemi ve değeri asıl olarak buradadır. Henüz yeni ve son derece dar olan örgüt yaşamımızın hergün kendini yeniden üreten sayısız sorunları var. Bunları kendi içinde tartışarak ve her birine kendi başına bir çözüm bularak örgütsel sıkıntılarımızın geride kalacağını sanmak vahim bir yanılğı olur. Bu tür bir tartışma ve çözüm arayışı, bir kısır döngü yaratmanın ötesinde, gerçek bir tuzaktır da. Bu, ideolojik çizgimizin sınıf perspektiflerimizin gereklerine uygun bir politik ve örgütsel gelişmenin sorunlarını tartışmak yerine, bugünkü verili örgütsel varlığımızın darlığına kendimizi hapsetmek, gide gide ideolojik çizgimizden kopmak olur.

Teknik yönleri dışında tutulursa, örgüt sorunu hiçbir zaman kendi başına konulamaz. Özü ve esas içeriği yönünden o her zaman ideolojik çizginin bir ögesi, bir türevi olarak ele alınmak zorundadır. Bir örgüt her zaman, yapısıyla, yönelimiyle, kadrolarıyla, faaliyetinin muhtevasıyla, kendisine rehberlik eden ideolojik çizgiye göre şekillenmek zorundadır. Bu çizginin doğasına uygun olmalı, onun ihtiyaçlarına göre biçimlenmeli ve konumlanmalıdır. Ancak bu takdirde kendisini şekillendiren ideolojik çizginin gerçek taşıyıcısı ve onu pratikte gerçekleştirmenin bir aracı olabilir.

Cesaretle sormamız gereken soru şudur: EKİM'in mevcut örgütsel gelişmesi ideolojik çizgisinin içeriği ile ne ölçüde uyumludur? Soruyu yanıtlamadan önce, yukarıda sözü edilen Mart 1990 tarihli yazıda, yani bundan iki yıl önce, örgütsel biçimlenme ve gelişmenin önümüze ciddi bir pratik sorun olarak ilk kez çıktığı bir sırada, sorunun ortaya nasıl konulduğuna bir bakalım.

“Bizde yeni olan, geçmişin küçük-burjuva teorik-siyasal kavrayışını geride bırakmış olmanızdır. O halde örgüt ve politik çalışma pratiğinde de buna uygun bir değişim içinde olabilmeli, her bakımdan daha ilerde, devrimci sınıfın konumuna yakışır nitelikte bir pratik koymalıyız ortaya. Şöyle de diyebiliriz: Teorik

kavrayışında geçmişti aştığını söyleyen bir hareket, bunu pratik davranışında da göstermek ve kanıtlamak zorundadır.

“... Halihazırdaki örgütsel sorunlarımız, öz olarak, teorik perspektiflerimize uygun yeni bir örgüt ve politika pratiği yaratmadaki uyumsuzlukların ya da zorlanmaların yansımalarıdır. **Bu aynı şeyi, geçmişin teorik-politik perspektiflerinden kopmuş, ama bu aynı geçmişin küçük-burjuva zihniyetinden, örgüt ve politik çalışma alışkanlıklarından henüz yeterince kopamamış, kendini bu açıdan henüz gereğince yenileyememiş olmanın ifade ettiği çelişkinin sonuçları olarak da tanımlayabiliriz.** Bugün gönlüyle, ideolojik tercihiyle, teorik ve programatik görüşleriyle bizden olan, saflarımızda bulunan, fakat alışkanlıklarıyla, örgüt anlayışı ve çalışma tarzıyla hala 10 yıl öncesinde yaşayan çok sayıda yoldaşımızın varlığı bir gerçektir...”

“... Yeni bir çalışma tarzına intibakta zorlanan, bir bütün olarak hareketimizin kendisidir. Çözümü de, doğal olarak bir önderlik sorunudur. **Geçmişten devralınan mevcut kadrolarda her yönüyle bir dönüşümü gerçekleştirebilmek, leninist çizgimizin ruhuna ve ihtiyaçlarına uygun leninist bir örgüt yapısı ve yaşamı kurmak, bu örgütü devrimci sınıfa yaraşır bir politik pratik içine sokabilmek, tüm yoldaşların aktif katılımını ve katkısını gerektir-**se de, temelde bir önderlik sorunudur. Dolayısıyla mevcut durumun sorumluluğu da herkesten çok hareketimizin önderliğinin omuzlarındadır.”

“Öncelikle kavramamız gereken, tüm bu sıralananları gerçekleştireceğimiz maddi-toplumsal zeminin işçi sınıfı olduğudur. Küçük-burjuva teori ve politiklardan kopmayı küçük-burjuva ortam ve pratiklerden kurtulma adımıyla tamamlamak, temel bir sorumuzdur. **Örgütsel şekillenmenin, mevcut kadroları yenilemenin, yeni kadrolar edinmenin, etkin bir politik çalışmanın temel alanı işçi hareketidir. Teorik yönelimimizle tutarlı olabilmek için, örgütsel şekillenmemizi ve politik faaliyetimizi, gecikmeksizin işçi sınıfına yöneltmeliyiz.** Bunun anlamını, önemini ve gereklerini kavrayamamış bir yoldaş, bizim popülist harekete yönelttiğimiz eleştiriden bir şey anlayamamış demektir.” (Vurgular

şimdi yapıldı.)

EKİM, Türkiye devrimci hareketinin geçmiş dönemine damgasını vurmuş popülist ideolojik kimlik ile onu tamamlayan küçük-burjuva toplumsal tabana dayalı örgüt pratiğinin eleştirisi temelinde gelişti. Bugüne dek bir çok vesileyle vurgulandığı gibi, geçmiş hareketin ideolojik kimliğini kavramada, onun örgüt ve politika pratiğinin küçük-burjuva toplumsal-siyasal niteliği bizim için önemli bir uyarıcı olmuş, bir bakıma eleştirinin bir ilk hareket noktasını oluşturmuştur. Geçmiş hareketin bu politika ve örgüt pratiği ile ideolojik-politik kimliği arasındaki ilişkiyi ve bütünlüğü açığa çıkarmak ve sergilemek, EKİM'in geleneksel devrimci hareketten kopuşunun esas halkasıdır.

Bu nedenledir ki, ortaya çıktığı dönemde EKİM, parti sorununun sosyalizm ile işçi hareketinin örgütsel birliğinde ifadesini bulan asıl içeriğine, dolayısıyla da **bu nitelikte bir partiyi ortaya çıkaracak bir politik ve örgütsel gelişme sürecine özel bir önem vermiştir.** Doğal olarak, ortaya çıkış döneminde, bu yalnızca bir perspektif olarak kalabilirdi. Bu perspektifi gerçekleştirecek güç ve olanaklar ancak zamanla biriktirilebilirdi. Ne var ki bu ilk birikime ulaştığı andan itibaren hareketimiz, **ideolojik yönelimini pratikte ciddi bir sınıf yönelimi ile birleştirebilmeli, örgütsel şekillenmesini bu çaba içinde gerçekleştirmeli, geliştirmeli, güçlendirmeliydi.** EKİM, ideolojik kimliği ile tutarlı olabilmek için, örgütsel gelişmesini ve kadrolaşmasını, **sınıf hareketine bir politik müdahale süreci olarak yaşayabilmeliydi.** EKİM'in hala da gereğince yapamadığı, başaramadığı tam da budur. İdeolojik gelişme ile örgütsel gelişme arasındaki "belli bir kan uyuşmazlığı" buradan gelmekte, anlamını bu başarısızlıkta bulmaktadır.

Dolayısıyla yukarıda sorulan sorunun yanıtı da kendiliğinden belirlemektedir. Pratik olarak yaşadığı tüm gelişmeye rağmen, mevcut durum ideolojik çizginin ışığında değerlendirildiğinde, sorun esas itibarıyla hala iki yıl önce konulduğu gibi durmaktadır önümüzde: EKİM ideolojik çizgisinin ifade ettiği yeniliği politik ve örgütsel kimliğinde de gerçekleştirmek zorundadır. **Bu ise eldeki tüm güçleri sınıfa yönelik bir çalışma doğrultusunda yeniden**

konumlandırmak ve bu çalışma içinde yeniden şekillendirmek demektir. Geçmişin küçük-burjuva teori ve politikalarından kopmayı aynı geçmişin küçük-burjuva zihniyetinden, örgüt ve politik çalışma anlayışlarından kopmak adımı ile birleştirmek; sınıf çalışmasını, sınıfın öncü kesimini kazanma faaliyetini, aynı zamanda **bu yenilenme sürecinin kendisi olarak kavramak**, bugün de önümüzde duran asıl görevdir. EKİM'in temel "örgütsel sorun"u, tam da budur.

III

Eldeki imkanlarla siyasal faaliyetimizi geliştirmek için harcadığımız çabalara rağmen, Konferansı önceleyen dönemde kazandığımız kadrolar, hemen tümüyle, yaşadığımız ideolojik gelişmenin etkisiyle şu ya da bu gruptan kazandığımız eski ya da yeni devrimcilerdi. İdeolojik platformumuza yaklaştıkları ölçüde saflarımıza akan bu yoldaşlar, beraberlerinde kendi eski şekillenmişliklerinden kaynaklanan fakat bize yabancı olan anlayış ve alışkanlıkları da taşımaktaydılar. Hazırda bu insan malzemesini yeniden biçimlendirecek oturmuş bir örgütsel yapımız ve politik faaliyetimiz yoktu. Atılmış bulunan ilk adımlara rağmen, herşey henüz çok yeni, zayıf ve oturmuşluktan uzaktı. Bu yapıyı tam da sürekli kazandığımız bu yeni güçlerle örmek, sistemli ve oturmuş bir pratik siyasal faaliyeti bizzat onlarla gerçekleştirmek ihtiyacındaydık.

Bu durum, sürekli kazanılan yeni yoldaşların kendi ideolojik çizgimizde sıkı ve sürekli denetlenen iyi bir eğitimini, politik ve örgütsel perspektiflerimizle donanımını gerektirirdi. Bu yapılabildiği ölçüde, bu kadrolarla ideolojik çizgimizle uyumlu bir politik faaliyet ve örgütsel şekillenme sürecini yaşamak olanaklı hale gelir, kolaylaşırdı. Yapılamadığı ölçüde, bu tür bir insan malzemesiyle oluşturulan bir örgütsel yapı, hareketin ideolojik çizgisine uygun bir pratik yönelimin taşıyıcısı olmakta kaçınılmaz olarak zorlanırdı. Konferans, bu sorunu, bunun örgüt yaşamı için yarattığı gerçek ve potansiyel sakıncaları, bunun önünü almanın yol ve yöntemlerini şöyle özetledi:

“EKİM, yeni bir çizgi, yeni bir gelenek, yeni bir kültür demektir. Ama bu, yeni dönem kadrolarının belli bir oranına rağmen, **tüm bu yeniliklerin aslında geçmişten devralınan kadrolarla başarılmaya çalışıldığı gerçeğini** değiştirmez. İşçi kökenli kadrolarımızın bir kesimi için de aynı şey geçerlidir. Bu, ideolojik, politik ve örgütsel her düzeyde, değişik kadrolarda değişik ölçülerde olmak üzere geçmişin izlerinin, önyargılarının, alışkanlıklarının yeni örgüt yaşamına taşınabilmesi demektir. **Geçmişin bu etkilerini kazımak, örgüt yaşamımızın önemli bir sorunu ve kadro politikamızın önemli bir unsurudur.** Sorun yalnızca geçmişin kalıntılarından da gelmiyor. EKİM, gelişme sağladığı ölçüde, bu, bugünün çok değişik örgüt ve çevrelerden ona en ileri öğelerin akmasını da sağlıyor. Bu yoldaşlar, hareketimizin temel teorik görüşleri ve politikalarıyla birleştikleri için saflarımıza geliyor olsalar bile, iradeleri dışında geldikleri örgütlerin bir kısım ideolojik önyargılarını ve örgütsel alışkanlıklarını da birlikte getiriyorlar. Gerek mücadelenin yeni kazanımları olsun, gerekse başka saflardan gelsin, **tüm yeni yoldaşları kendi ideolojik ve örgütsel potasında yeniden biçimlendirmek, örgüt yaşamımızın bugünkü temel sorunlarından biridir.”** (*Konferans Bildirisi*, vurgular şimdi yapıldı.)

Şüphesiz ki, konferansın kapsamlı ve ayrıntılı tartışmaları içinde, yukarıda tanımlanan sorun ve ondan çıkan görevler, daha genel bir çerçeve içinde, bu çerçevenin organik bir iç ve alt ögesi olarak ele alınmıştı. Bu genel çerçeve, hareketimizin partileşme perspektifinde ifadesini bulmaktadır. Bu perspektif konuya ilişkin konferans metninde, tüm temel öğeleriyle, bu öğelerin birbirleriyle olan organik ilişkileri içinde ortaya konulmuş bulunmaktadır. (Ne yazık ki bir çok yol gösterici temel belgemiz gibi, bu metin de örgütçe yeterince incelenmemiş, tartışılmamış, sonuçta yeterince anlaşılammıştır.) Burada, ideolojik çizgi, sınıf yönelimi ve örgütsel şekillenme teorik-organik bir bütünlük oluştururlar. Dünya görüşüyle, idolojik-politik çizgisiyle **marksist-leninist**, sınıfsal temeli, yapısı ve bileşimiyle **proleter**, düzen karşısında politik-örgütsel konumlanışıyla **ihtilalci**, bir devrimci sınıf partisi yaratma

perspektifidir bu.

EKİM’de kazandığı güçleri yeniden biçimlendirme sorunu, bu güçlerin ortaya konulmuş bulunan partileşme çizgisi doğrultusunda bir pratik seferberliği görevi ile örtüşür. Bu pratik görev, sınıfı eksen alan, ısrara dayalı sürekli ve sistemli bir politik faaliyetten başka bir şey değildir. Çok daha somut ifade edersek, sözkonusu olan, işçi sınıfı içinde belirlenmiş alanları ve fabrika birimlerini ısrarlı ve sürekli bir biçimde “döven” (bu ifade “alan dövme” şeklinde ve konferans tartışmalarında kullanılmıştı) bir politik faaliyet çizgisine oturmaktır. Örgütsel biçimlenmemiz ancak bu faaliyet içinde asıl şekline kavuşacaktır. İdeolojik planda proleter sosyalizmi perspektifine ulaşmış kadroların, pratikte **sınıf devrimciliğine** uygun bir yeniden biçimlenmesi ancak bu faaliyet içinde gerçekleşecektir. Sınıfın en ileri, sınıf bilincine ulaşmış devrimci öğeleri bize ancak bu tür bir çabanın ürünü olarak akacak, saflarımızı devrimci sınıfsal özellikleriyle güçlendirebileceklerdir. Bu süreç, bu tür bir çalışma, bir yanıyla sınıf öncülerini bize iterken, öteki yönüyle sınıf kitlesi üzerindeki politik etkimizi günbegün artıracak, yayacaktır. Politik ve örgütsel kültürümüz, mücadele değerlerimiz, ihtilalci geleneklerimiz de, sınıfı devrimcileştirme çabasında ifadesini bulan bu pratik mücadele süreci içinde oluşacak, gelişecek, yerleşecektir. **Fabrika hücreleri temeline kavuştuğu ölçüde** gerçek bir komünist sınıf örgütü olarak adlandırılmaya hak kazanacak bir devrimci sınıf partisi de, ancak bu çizgide bir çabanın ürünü olabilecektir.

Örgütsel gelişmemizin ve dolayısıyla sorunlarımızın gerçek ve geniş alanı aslında budur. Ne var ki, bu tür bir yönelime girmedeki yetersizliğimiz ve yeteneksizliğimiz, bizi deyim uygunsu kendi içinde şekillenen ve zaman zaman dışa dönük hedefsiz ve systemsiz bir faaliyet yürüten bir örgüt olmak ve öyle kalmak riskiyle yüzyüze bırakmaktadır. Bu aynı zamanda, kazanılan güçlerin “kendi ideolojik ve örgütsel potamızda yeniden biçimlendirmek” görevinin de kendiliğinden zaafa uğraması demektir. Bu ikisinden birarada çıkan sonuç ise, hareketin genel ideolojik-politik gelişmesiyle ve devrimci hareketin geçmişine yönelttiği eleştirinin

yardımıyla edindiği yeni anlayış ve değerler dışında tutulursa, geçmişten kalma küçük-burjuva politik ve örgütsel kültürün yeni örgütsel yapıda da kendini göstermesi, yeniden üreme olanağı bulmasıdır. Zira fiili planda değişim sürecine girilememiştir. Küçük-burjuva teori ve politiklardan kopuş, küçük-burjuva ortam ve pratiklerden kopuş adımıyla birleştirilememiştir. Bu durumda, sınıf dışı bir kendi içinde örgütsel şekilleniş kısırlığı, beraberinde, aynı kısırlıkta tartışmalarla içiçe büyüyen bir dizi anlamsız “örgütsel sorun” da üretecektir kaçınılmaz olarak.

Mevcut örgütsel durumumuz yazık ki bugün biraz böyledir.

IV

Yeni bir soruyla yüzyüzeyiz. EKİM, kendi ideolojik gelişmesine uygun düşen, saptanmış politik-örgütsel perspektiflerini gereği olan bir politik faaliyet ve örgütsel oluşumu gerçekleştirmede neden zorlanmıştır? Burada tarihsel dönemden, dış ortamdan, işçi hareketindeki güçlü zaafardan sözemenin fazla bir anlamı yok. Zira tartıştığımız sorun objektif güçlükler ve engeller değil, kendi zaaflarımız ve yetersizliklerimizdir. Gelişme dönemimizin kendine özgü koşullarında, biriktirdiğimiz güç ve imkanlarla yapabileceklerimiz, neden gereğince yapılmadığıdır. Daha da açıkçası, tartıştığımız sorun, yaşadığımız gelişmenin nicel boyutları değil (ki bu dış koşullara yakından bağlıdır), fakat bizzat niteliğidir. Bu ise, dış koşullardan çok ideolojik çizginin bir sorunudur.

Yeni sorunun kısa ve özlu yanıtı şudur: İdeolojik zayıflık! Muhtemeldir ki, ideolojik çizgide kazandığımız doğrultuyu pratikte gerçekleştirmede zayıf kalışımızın çok daha özgün ve karmaşık nedenleri olması gerektiğine inanan yoldaşlar, böyle bir yanıt belli bir şaşkınlıkla karşılayacaklardır. Kabarık bir liste olarak sıralanabilecek bir dizi başka zaaf ve yetersizliğimiz düşünüldüğünde, belli sınırlar içinde bu yoldaşlar haksız da sayılmayacaklardır. Fakat göremedikleri ya da yeterince değerlendiremedikleri nokta şu olacaktır: Tüm bu zaaf ve yetersizliklerin gerisinde bulunan, tüm bunları bir tek ortak paydada kesip birleştiren asıl zayıflık nedir? Bunun tartışmasız yanıtı olacaktır ideolojik zayıflık.

Peki nedir ideolojik zayıflık? Onu nasıl anlamak gerekir? Bu soru yersiz değildir. Zira ideolojik güçlülük kavramı Türkiye’de özellikle elitist aydın çevrelerce dejenere edilmiş, asıl anlamından saptırılmıştır. Bunun etkileri saflarımıza da yansıyabilmektedir. Bu entellektüel üretim ile, çok yazmak ve “yeni” şeyler yazmak ile karıştırılabilmektedir. Oysa ideolojik güçlülük özü itibarıyla, sağlam bir ideolojik platformda bulunabilmek ve onda ısrar edebilmektir. Temel sorunlarda doğru bakabilmek, ilkelerde tutarlı ve sağlam olabilmektir. İdeolojik birikim ancak bu koşulla bir anlam ifade edebilir, ideolojik konumu pekiştiren bir faktöre dönüşebilir.

EKİM’in yaşadığı ideolojik gelişmenin gücü de ancak bu bakışla doğru olarak değerlendirilebilir. Bizim için ideolojik planda geçmişi aşmanın birbirine sıkı sıkıya bağlı iki temel halkası, “Halkçılıktan proleter sınıf çizgisine, demokratizmden net bir sosyalizm perspektifi ve proleter devrim programına” ulaşmak oldu. Bu “marksist dünya görüşünün proleter sınıf özü ve devrimci yöntemi konusunda ulaştığımız açıklıklar” sayesinde başarılıydı. Halihazırda da EKİM’in ideolojik çizgisinin asıl anlamı, gücü ve dinamiklerini burada ifade bulmaktadır.

Fakat ideolojik planda doğru bakmanın, ilkelerde tutarlı ve sağlam durmanın gerçek ölçütü, temelde her zaman, bizzat izlenen pratiktir. İdeolojik planda sağlanan ilerleme kendine uygun bir pratikte ifade bulmuyorsa, bu çizgiyi uygulama ısrarı ve kararlılığı ile birleşmiyorsa, buradaki tutarsızlığın gerisinde aslında ideolojik zayıflık var demektir.

Bu, hareketin bütünü düşünüldüğünde, ideolojik çizginin kavranamadığını, özümseyip içselleştirilemediğini gösterir.

Dolayısıyla, ideolojik zayıflık, bir tutarsızlığı ifade eder. Kaçınılmaz olarak ve sürekli bir biçimde karşımıza çıkacak olan şu veya bu güçlük, terslik ya da engel karşısında kolay bir gerilemeyi anlatır. İşçi eylemlerinin dalgalar halinde geliştiği bir ortamda sınıfa yönelim çabasının ve heyecanının bir olağandışılığı yoktur. Bu bir ideolojik yenilenme yaşanmadan da gösterilebilir bir davranıştır. Nitekim geleneksel devrimci grupların büyük

çoğunluğu bunu kendiliğinden yaşamışlardır. Sınıf hareketi yarattığı sarsıcı etki ile onları kendine çekebilmiştir. Bizim için önemli ve ayırdedici olması gereken, sınıf hareketinin somut seyrinden bağımsız olarak, işçi sınıfının “tarihsel devrimci misyonu ve bu sınıf karşısında komünistlerin özel misyonu konusunda bilimsel bir açıklığa ve kesinliğe sahip” olarak, onun politik ve örgütsel gelişimi için her türlü çabayı tutarlı ve ısrarlı bir çizgide sürdürebilmektir. Onun “yolgösterici, eğitici ve örgütleyici ögesi” olmak için ısrarla çalışmak, bu ideolojik, politik ve örgütsel konumu fiilen gerçekleştirmede inatçı, ısrarlı ve kararlı olabilmektir. Oysa ki, bu çabanın ortaya çıkardığı ilk güçlüklerin ardından ya da sınıf hareketinde son bir yıldır yaşanan nispi durgunluk dolayısıyla, kafası karışabilen yoldaşlarımız olabilmektedir. Bu kafa karışıklığı birazcık yol alsın, öğrencilerin “daha devrimci” olduğunu yeniden keşfetmeye, hatta hareketimizde “uvriyerizm” belirtileri görmeye bile varabilecektir. Fakat ideolojik zayıflık işte tam da budur. Temel perspektiflerde, onlardan doğan taktik hedef ve görevlerde, geçici güçlükler ve konjonktürel dalgalanmalara aldırmadan ısrarlı olma gücü ve iradesini yeterince gösterememenin gerisindeki gerçek zayıflık, bundan başka bir şey olamaz.

Yayınlanmış bulunan Konferans Belgeleri içinde, EKİM’in ilk örgütsel şekilleniş sürecini değerlendiren bir metin yer almaktadır. Bugün saflarımızda yer alan yoldaşlarımızın çok büyük bir çoğunluğunun harekete sonradan katıldığı ve bu nedenle bu ilk oluşum dönemini somut olarak yaşamadığı düşünülürse, bu belgeyi örgütte dikkatle incelemenin ve tartışmanın önemi daha iyi anlaşılır. Fakat bu önem, yalnızca hareketin ilk dönemlerini kavramak ihtiyacından gelmemektedir. Bu belgeyi inceleyip tartışmak, aynı ölçüde, hareketin bugünkü sorunlarını bu geçmiş süreçlerin ışığında doğru değerlendirebilmek bakımından da önemlidir.

Bu konuda şimdilik bizim için önemli olan nokta şudur: Başlangıçta bir elin beş parmağını zar zor geçen bir grup yoldaştık. İki yıl boyunca güçlerimiz son derece sınırlı, ilişkilerimiz zayıf, olanaklarımız kıt. Fakat ideolojik perspektiflerimiz, tersinden olarak son derece kuvvetliydi. Yaşadığımız ideolojik gelişmeden doğan

kuvvetli bir misyon duygusuna ve bilincine, ona denk düşen bir iddiaya sahiptik. Hiç bir şeyimiz yoktu, fakat çok şeyi varedebilirdik... İdeolojik güçlülük bu inancı tok bir biçimde yaratıyordu içimizde. İlk adımdaki bir çok güçlük ve hayal kırıklığı, bazı yoldaşları yarı yolda bıraksa bile, hareketin ısrarlı ve kararlı yürüyüşünü durduramadı. Bu ısrarlılık ve kararlılık EKİM'e sürekli bir biçimde güç kazandırdı. Ağır, güç, gerilimli ve zayıfları döken bir süreç, hareketi bir dönemin ardından bir ilk konferans toplayabilecek bir siyasal-örgütsel düzeye ulaştırdı. EKİM, bir siyasal hareket düzeyine ulaştı.

Konferans, EKİM'in o aşamaya kadarki gelişmesini önemli bir başarı olarak değerlendirmekle birlikte, onun için gerçek bir komünist siyasal sınıf örgütüne dönüşme döneminin asıl şimdi başladığını da isabetle tespit etti. Zira bazı ilk ilişkilere rağmen EKİM hala sınıf dışı bir kadro örgütüydü. İşçi sınıfının en gelişmiş kesimleri içinde politik etkisini yaymak ve onların en iyi öğeleriyle saflarını sürekli bir biçimde güçlendirmek sorunuyla yüzyüzyeydi. Yaratmayı başardığı "örgütsel omurga"yı, "fabrika tabanına dayalı hücre örgütlenmesi ile gerçek bir temele kavuşturmak gibi asli bir sorun ve görev" vardı önünde. Bu acil ve aynı zamanda stratejik önemde politik-örgütsel görev doğrultusunda mesafe katetmedikçe, demek oluyor ki EKİM ayağını işçi sınıfı tabanına basmadıkça, adına ve iddiasına uygun gerçek bir komünist hareket olarak nitelenemez, sınıf partisi olmaya doğru büyüyemezdi.

Örgüt konferansı, bu görev ve hedefleri tespit etmekle kalmamakta, bunu, bu görev ve hedeflere yönelteceğimiz önemli güç ve olanakların da biriktiği tespiti ile birleştirmekteydi.

Çelişki ve tutarsızlık şurada ki, EKİM tam da güç kazandığı, pratikte önemli adımlar attığı bir evrede, ideolojik perspektiflerinde belli bir zayıflık göstermeye başladı. Bu zayıflık, politik ve örgütsel çizgi doğrultusunda yürümekte yeterli kararlılık gösterememek olarak ortaya koydu kendini. Kazandığı güçleri yeniden eğitmede ve tespit edilmiş hedeflere yöneltmedeki yetersizlikler besledi bu zayıflığı.

Bir çok vesileyle belirtildiği gibi, buradaki esas itibarıyla bir önderlik yetersizliğidir. Merkez Komitesi, hareketin birikmiş güç ve imkanlarını, konferansın tespit ettiği görev ve hedeflere yöneltmekte başarısız kalmıştır. Bunun nedenleri üzerine çok şey söylenebilir. Fakat temeldeki neden, bir kez daha ideolojik zayıflıktır. Tespit edilmiş doğrultuda yürümede yeterli kararlılığı ve tutarlılığı öncelikle MK gösterememiştir. MK'daki bu zayıflığın örgütün toplamına ve toplam faaliyetlerine yansımaları ise kaçınılmazdı. MK edinilen yeni güçleri eğitmede ve dönüştürmede, bu dönüşümü ise bizzat saptanmış politik-örgütsel doğrultularda bir pratik seferberlik olarak gerçekleştirmede zayıf kaldığı ölçüde, bu yeni güçler, daha önce değinilen nedenlerle objektif olarak hareketi geriye çekeceklerdi.

Az tartışılan, bu nedenle pek anlaşılamayan *Beşinci Yıl* başyazısında yeralan temel tespitlerin biri şuydu:

“Sorunun bir başka boyutu daha var. Örgüt politik müdahale ve önderlik aracıdır; bu tür bir çaba içinde kendi gerçek yapısını, işleyişini, kadrolarını bulur, geleneklerini ve değerlerini oluşturur. Ne var ki örgütün politik müdahale faaliyeti, bu faaliyetin sorunlarında ideolojik ve politik bakımdan tam bir açıklık gerektirir. Örgütün önüne sınıf hareketine müdahale ve sınıf öncüsünü kazanmayı görev ve hedef olarak koymak, kendi başına yeterli ve anlamlı değil. Bu çabaya ışık tutacak somut politika ve taktikler geliştirmek, bu tür bir çabanın ortaya çıkardığı ve çıkaracağı sorunları sürekli irdelemek, örgüt kadrolarını ve birimlerini bu alanda donatmak da gereklidir. Yürüteceği faaliyetin somut sorunları konusunda donanımsız kalan örgüt birimleri ya atalet içinde kalırlar, ya da verimsiz ve sonuçsuz bir çaba içinde çırpınıp dururlar. Bu alandaki önderlik boşluğunu kendi kavrayışlarıyla gidermeye çalıştıkları ölçüde ise, bu, bir dizi sağlıksız sonuçla birlikte örgütün pratik faaliyet hattında birliği yokeder. Her birim ya da mahalli alan kendine göre bir pratik faaliyet hattı saptar ve uygular. Sonuç kaçınılmaz olarak bir amatörlük ve kargaşa olur.”

Nispeten pratik bir alana ilişkin gibi görünen bu zaafın geri-

sindeki asıl neden de yine ideolojik zayıflıktır. Bir hareketin temel ideolojik çizgisi yeterince sindirilemediği sürece, onu özgül alanlara uyarlamak ve ona bir pratik uygulama gücü kazandırmak da olanaklı olmayacaktır. Bunu kolaylaştırmanın bir yolu, bir ideolojik çizgiyi sürekli geliştirmek, ayrıntılarda işlemektir. Ama bir türlü kavranamayan bir diğer yolu ise, bir çizgiyi ayrıntılarda işleyebilmenin çok büyük ölçüde, onun konulmuş bulunan genel çerçevesinden çıkan ilk sonuçlarını pratikte gerçekleştirmek çabasıdır. Teorik gelişme ile pratik gelişme arasında çoğu zaman gözden kaçırılan bu türden bir diyalektik ilişki vardır. Pratikte sorunların içine gerçek anlamda girilmedikçe, bu sorunların zorlamasıyla şu veya bu genel görüşü ayrıntılarında ve somut bir politika olarak geliştirmek de olanaklı olamamaktadır.

V

Bir hareketin kendi ideolojik-politik doğrultusunda yürümede zorlanması şüphe yok ki çok kritik bir zaafın ifadesidir. Bu tutarsızlığı uzatmak ve ona katlanmak bir hareketi kaçınılmaz bir biçimde oportünizme götürür. Fakat bu zorlanmayı anlamak gücü ve yeteneği de gösterebilmelidir. Yeni bir hareketi her alanda ve her düzeyde şekillendirmek sanıldığı kadar kolay bir iş değildir. Hareketimiz, dünyada ve Türkiye’de geride kalmış bulunan bir tarihsel dönemin alışkanlıklarından, zaaflarından, önyargılarından sıyrılarak, yaşanmış bir tarihsel tahribatın olumsuz ağır yükünü göğüsleyerek, kendini bu geçmişi aşan bir yeni temel üzerinde yaratmaya çalışıyor. Bunda zorlanmasını, belli bocalamalar yaşamasını, zaman zaman geçmişten gelen zaafılara takılmasını, sukünetle düşünüldüğünde anlamak olanaklıdır.

Fakat yineleyelim ki, buna katlanmak, bunu olağanlaştırmak oportünizm olacaktır. Dolayısıyla hareketimiz, tepeden tırnağa silkinmek, kendisini bugünkü düzeye ulaştıran gelişmenin mantığını yeniden ve daha derinden kavramak, bu gelişmeyi, geleneksel hareketten kopuşumuzun ideolojik mantığı doğrultusunda sürekli bir biçimde ilerletmek ve her alanda kendine uygun sonuçlara vardırmak zorundadır.

Bir ideolojik yeniden silkiniş sorunun asıl canalıcı ve çözücü halkasıdır. Tüm örgüt EKİM'in yaşadığı ideolojik gelişmenin anlamı, kapsamı, politik ve örgütsel uzantıları üzerinde yeniden eğitilmek ihtiyacı ile yüzyüzedir. Tüm temel ideolojik belgelerimizi, politik yazılarımızı tekrar tekrar incelemek, örgütte ve organlarda tartışmak, tüm örgüt üye ve aday üyelerinin önünde erteleyemeyecekleri bir sorumluluk ve görev olarak durmaktadır.

Konferansımızın temel belgeleri yayınlanmış bulunmaktadır. Bu belgelerin esasını oluşturan *Değerlendirme ve Kararlar*, kendi konuları çerçevesinde, hareketimizin yaşadığı ideolojik gelişmenin en ileri ve özlü ifadeleridir. Bu belgelerin örgütün elinde yol gösterici birer gerçek silaha dönüşebilmesi gerekir. Zamanın eskiteceği metinler değildir bunlar. Örgüt bugüne kadar yapamadığını şu andan itibaren yapmalı, bu belgelere hakettiği ilgiyi gösterebilmelidir. Örgüt sorunlarımızın özünü kavramak sabırsızlığı içindeki yoldaşlar, *Değerlendirme ve Kararlar*'ı döne döne inceleyebilmelidirler.

Bu yazıya ek ve bu tartışmanın tamamlayıcı bir parçası olarak, bugüne kadar yayınlanmış bulunan temel örgütsel yazılarımızın bir derlemesini ayrıca sunuyoruz. Buradaki değerlendirmeyi tam ve doğru anlayabilmek için bu derleme, aşağıda sıralanan Konferans Belgeleri ile bir arada ve özenle incelenmek zorundadır. Kuşkusuz kendi başına bu inceleme ve bunun üzerine oturan tartışmalar sorunlarımızı çözmeyecektir. Fakat çözüme götüreceği yolu açacaktır. Bundan kuşku duyulmamalıdır.

- 1) MK'nın I. Genel Konferansın Toplanmasına İlişkin Kararı
- 2) Parti: Proletaryanın Devrimci Öncüsü
- 3) İşçi Hareketi ve Sosyalist Hareket
- 4) Örgütsel Sorunlar
- 5) EKİM'in İlk Örgütsel Şekillenışı Üzerine Değerlendirme

EKİM, "kan uyuşmazlığı" olarak özetlenen çelişkinin sonuçlarına artık daha fazla katlanamayacağı ve katlanmak istemediği bir noktada bulunmaktadır. EKİM, bu çelişkiyi köklü bir zihniyet

değişimi ile, güç ve olanakların bu değişime uygun bir yeniden düzenlenişi ile gidermek ihtiyaç ve isteği içindedir. Örgüt bünyesinde MK'dan en alt birime kadar duyulan rahatsızlık bunun göstergesidir. Bunun tek bir önkoşulu var. Örgüt her düzeyde, gösterdiği değişim arzusuna uygun bir enerji ve kararlılıkla hareket etmeli, sorunlardan duyduğu rahatsızlığı bu sorunları anlamak ve aşmak inancı ve çabası ile birleştirmelidir.

Komünist bir siyasal sınıf örgütünü her alanda inşa etmek için ileri!

Mayıs 1992

Solda tasfiyeciliğin yeni dönemi

12 Eylül 'ü izleyen yıkımın ardından ve 1987 yılından başlayarak, görünürde nispi bir toparlanma yaşayan geleneksel devrimci hareket, son iki yılda ve büyük bir bölümüyle, yeni bir dağılma ve tasfiye süreci içine girmiş bulunmaktadır. Zaten geleneksel olarak zayıf ve bulanık olan iktidar perspektifinin felce uğramasında ve ihtilalci kimliğin gitgide yitirilmesinde ifadcsini bulan bu yeni süreç, artık kendine (bu yeni gerçekliğine) uygun düşen daha açık ideolojik ifadeler de kazanıyor. Teorik kargaşa ve ideolojik belirsizlik ortamında bir pratik olarak yaşanan kendiliğindencilik ve legalizm, bugün artık uygun biçimlerde teorize ediliyor, ideolojik bir muhteva kazanıyor. 59. sayısında (Ağustos '92) ve "Solda Ters Akıntı" başlığı altında bu yeni duruma işaret eden *Ekim*, bunu, 12 Eylül'le başlayan tasfiye sürecinin yeni ve bunu yaşamakta olanlar için artık son aşaması olarak değerlendirmişti. Bunun anlamı, devrimci siyasal mücadele tarihimizin

bir dönemine damgasını vuran küçük-burjuva devrimciliğinin, bir dizi grup ve çevre şahsında, uzun ve karmaşık evrimini, gelinen aşamada küçük-burjuva reformizmi olarak noktalamakta olmasındı. Böylece, 12 Eylül'ü izleyen uzun yıllar boyunca sürekli bir biçimde reformizme ve liberalizme doğru kan kaybeden, fakat buna rağmen geçmişin bir kısım devrimci ideolojik politik mevzilerinde iyi-kötü tutunmaya çalışanlar, geçmişle idare etmenin olanaklarını nihayet tükettiler ve kaçınılmaz akibete uğradılar.

Bu gerçekten kaçınılmaz bir akibet miydi? Bu sorunun yanıtını kolaylaştıracak sınırlandırılmış bir başka soru sorulabilir: Nasıl oldu da, 1987-90 yıllarının içte nispeten uygun olan konjonktüründe toparlanma çabası gösteren ve bunu bir ölçüde başardıklarını sananlar, bunu izleyen son iki yılda, bu kadar hızlı bir biçimde yeni bir tasfiye sürecinin içine girdiler? Bunu kendi içinde ve somut olarak incelemek gerekir. Fakat bugünden bakılarak söylenebileceklere geçmeden önce, daha işin başında, bu toparlanma çabasının belli bir iyimserlik ve heyecan eşliğinde sürdüğü o ilk yıllarda, bugünü o günden haber veren değerlendirme ve uyarılara bir göz atmak daha anlamlı olabilir. Eğer o günün iyimser ortamında dile getirildiğinde kötü kehanet gibi görünen uyarı ve değerlendirmeler, bugün geride bırakılan süreçler tarafından doğrulanmış iseler, o halde bu uyarı ve değerlendirmelerin içeriği, yaşanmış bulunan bugünkü akibetin kaçınılmaz olup olmadığının yanıtını da, bir ölçüde kendi içinde taşıyor demektir.

Toparlanma yılının (1987) ilk aylarında yayınlanan ilk çıkış belgesinin daha ilk satırlarında, "*Güncel sorun, geçmişin köklü ve kapsamlı bir değerlendirmesini yapmaktır. Bu yaşam ve ilerleme koşuludur*" (Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış, Eksen Yayıncılık, s.9-10) uyarısını yapan EKİM, bir yıl sonra ve bir vesileyle, sorunu şöyle özetlemişti:

"Karşı-devrim dönemi devrimci harekette bir bütün olarak örgütsel dağılmaya ve çok yönlü bir bunalıma yolaçtı. Bugün çeşitli devrimci gruplarda bu bunalımdan kurtulmak ve örgütsel dağınıklığı gidermek çabası var. Son bir kaç yıldır hız kazanmış bu toparlanma çabaları mücadele isteğinin ifadesi görülüp sevinç

ve saygıyla karşılanırsa bile, devrim davasına ve devrimci hareketin kendisine karşı sorumluluk, gösterilen çabaların yüzeysel, kısır ve uzun vadeli bakıldığında ömürsüz olduğu gerçeğine işaret etmemizi gerektiriyor.

“Bunalımı aşmak ve kalıcı bir toparlanmayı sağlamak, bunalıma yolaçan temel etkenleri doğru bir şekilde tespit etmek, çözümlenmek ve anlamak ölçüsünde olanaklıdır. Devrimci hareketin büyük bir bölümü bu bakıştan yoksundur. Ayakta kalmış az sayıda kadroyu çok sınırlı bazı yeni güçlerle takviye ederek siyasal faaliyetin bazı kısa dönemli gereklerine yönelmek çabasını bunalımdan çıkış ve toparlanma sananlar var. Kaba bir yanılgıdır bu ve köklü sorunları perdeleyerek bunalımı geçici süreler için küllemeye hizmet eder yalnızca. Kaldı ki somut olarak bakıldığında, birikmiş sorunların ağırlığı karşısında buna bile yaramıyor. Devrimci hareketin bunalımı görmek isteyen herkes için açık-seçik belirtileriyle sürüyor.” (Devrimci Harekette Reformist Eğilim, Eksen Yay., s.49-50)

Bu uyarı, tarihsel bir perspektif içinde, devrimci hareketin yaşamakta olduğu küçük burjuva bunalımın toplumsal anlamı, ideolojik-programatik muhtevası ve uluslararası kaynaklarının tahlili ile de birleşiyordu, aynı yazının içinde. EKİM bu çabasını sayısız kez yineledi. Ne var ki, geleneksel örgütlerin tepelerine hakim küçük-burjuva tutuculuğu, başlangıçta tabanda çok güçlü bir istek ve beklenti olan geçmişin muhasebesi ihtiyacını, zaman içinde ve toparlanma çabalarının ilk gözboyayıcı başarıları sayesinde bastırmayı, gitgide unutturmayı başarabildi. Bu çifte “başarı” aldatıcıydı; bugünkü hızlı dağılıma ve tasfiyeyi hazırlamaktan başka bir işe yarayamazdı.

Dün geçmişle hesaplaşmanın önünü tıkayanlar, bugün o geçmişin de gerisine düşmenin başını çekiyorlar. Dünün eskide direnme tutuculuğu, yeni iç ve uluslararası koşullarda, bugün legalist reformist bir kimliğe dönüşüyor. Dün geçmişi devrimci bir temelde aşmaya ayak direyerek, böylece geçmişin liberal eleştirisine girişenlerin işlerini kolaylaştıranlar, bugün kendileri de aynı liberal platforma sürükleniyorlar.

Dolayısıyla, sorunun yanıtı şöyle özetlenebilir. Geleneksel

devrimci yapılar, yaşadıkları çok yönlü bunalımı tahlil edip üzerine gitmedikleri sürece, bugünkü akibetle kaçınılmaz olarak karşı karşıya kalacaklardı. Konjonktürel başarılar, bu akibeti belki bir parça geciktirebilirdi; fakat bu, sorunların ağırlaşarak ilerde yeniden gündeme gelmesini ve yeni bir yıkımın temeli olmasını engelliyemezdi. Nitekim 1987-90 yılı boyunca sürekli güç kazanan kitle hareketindeki bir ilk duraklama, devrimci harekette yeni bir tasfiyeciliğin boy vermesine yetebilmiştir. Siyasal mücadelede kural-ır; bunalımların üzerinde atlanmaz. Ya bunalım tahlil edilir, anlaşılır ve aşılar, ya da yıkıcı etkileri bir süre için sınırlanabilirse bile, o kaçınılmaz olarak kendi hükmünü icra eder. Yıkım ve tasfiye ile sonuçlanır.

EKİM, geçmişi değerlendirmek çabasını, geleneksel devrimci gruplarda toplu bir yenilenmenin değil, fakat sağlıklı bir “iç ayrışma ve saflaşma”nın bir olanağı olarak değerlendirdi hep. Bir çok vesileyle, ve örneğin, geride bıraktığı ilk iki yıla ilişkin değerlendirmesinde, bunu şöyle ifade etti:

“Biz, geçmişi değerlendirmeye dönük her ciddi çabanın bayrakların netleşmesini kolaylaştıracağı, devrimci grupların çelişik-eklektik konumlarında yaşanılması kaçınılmaz olan ve karşı-devrim döneminde zaten bir ölçüde kendiliğinden yaşanmış da olan çözülme ve saflaşmanın bilince çıkarılacağı, ideolojik-siyasi ifadeler kazanacağı, hareketin bünyesinde içiçe bulunan komünist, devrimci-demokrat ve liberal eğilimli öğelerin bilinçli bir ayrışma ve saflaşma sürecine gireceği düşüncesinde ve inancında olduk.” (Devrimci Harekette Reformist Eğilim, Eksen Yay., s.146-147)

Eğer EKİM, geleneksel yapıların kendi içinde yenilenebileceğine inansaydı, aynı yerde de ifade edildiği gibi, bu, “bilimsel kavrayışı yitirmek, nesnel gerçeklikten kopmak demek olurdu”. Devrim saflarında buna dönük olarak var olan ve hep kırmaya çalıştığı ham hayallerin batağına bizzat kendi düşmüş olurdu.

II

Türkiye'nin yakın geçmişinde ve kent ve kır küçük-burjuvazisinin damgasını taşıyan devrimci toplumsal-siyasal çalkantı-

lar içinde kazandığı (bugüne kadar da yenileyemediği) ideolojik-politik ve örgütsel kimlik, geleneksel devrimci grupların bugün yaşamakta olduğu tasfiyenin tarihsel kökenini ve temellerini oluşturmaktadır. Fakat bu durum bizi hiç de, '87 sonrası süreçlere, bu tarihsel temel üzerinde, fakat yine de kendine özgü koşulları ve yapısı içinde bakmak yükümlülüğünden kurtarmaz. Bu yapıldığında, bugünkü tasfiye sürecinin kendine özgü niteliği ve başlıca unsurları konusunda somut bir fikir edinmek de, olanaklı olabilecektir. Kuşku yok ki, belli safhalarını değişik vesilelerle zaten değerlendirmiş bulduğumuz bu süreci, burada, ancak en genel çizgiler içinde tanımlamakla sınırlıyabiliriz kendimizi.

Karşı-devrim döneminin yarattığı ölü sessizliği, daha 1984 yılında yırtılmaya başlamıştı. Kürdistan'da gerilla savaşı başlamış, büyük kentlerde ise hoşnutsuzluğun yankısı ilk işçi toplantıları gerçekleşmişti. Fakat yine de asıl dönüm noktası, 1987 yılı oldu. Bir dizi gelişme 1987 yılında üstüste bindi. İşçi hareketliliğinde ve grevlerde, geçmiş sessizlikle kıyaslandığında gerçek bir atılım yaşandı. İşçiler yeni dönem hareketliliğinin merkezinde olduklarını açıkça gösterdiler. Kitle katılımındaki sınırlılığına rağmen öğrenci hareketliliği de toplumda belli bir yankı buldu. Kürdistan'daki gerilla savaşının gücü ve etkisi daha iyi hissedilmeye başlandı. 12 Eylül'ün, düzeni bunalıma iten hiç bir temel sorunu çözemediği, tersine ağırlaştırdığı açığa çıktı. Burjuvazinin 1987 yılı boyunca en çok kullandığı tabir, "istikrar" oldu. Bu, varolan değil, fakat istenendi. Erken seçime bu parolayla gidildi.

1987 yılı yeni bir hareketlilik dönemini haber veriyordu ve bu hareketliliğin odağında işçilerin bulunacağını gösteriyordu. Olayların sonraki yıllarda aldığı seyir, bu ilk işaretleri tümüyle doğruladı.

Grevlerle başlayan işçi hareketliliği, yıldan yıla yayıldı; daha geniş ve daha geri kesimleri içine aldı; daha ileri biçimler kazandı. Devrimci saflarda ilgi, umut ve heyecan yarattı. '89 Baharı ve onu izleyen yılın büyük grev ve eylem dalgası, burjuva yazarlara

bile “sınıfa karşı sınıf” sözleri ettirebildi. Öğrenci hareketi, yeni dönemde çok şey vaad etmediğini göstermekte gecikmedi. 12 Eylül’ün en önemli sonuçlarından birini gençlik alanında elde ettiği, zamanla daha iyi anlaşıldı. Kürt hareketi ise, istikrarlı ve başarılı gelişimini sürdürerek, tüm toplumun gündemine çıkmamacasına oturdu. Cumhuriyet dönemi inkarcı politikaları tuzla buz oldu. Gerilla hareketi, özgürlük istemiyle ayağa kalkan politik kitle gösterileriyle birleşti; bu gelişme hareketi yeni bir safhaya ulaştırdı. Bu, ‘89 sonu ve ‘90 başına denk geliyordu.

Düzen cephesine gelince, iktisadi ve siyasal bunalım, işçi hareketi ile Kürt hareketinin gitgide güç kazanan çifte baskısı altında, ancak şiddetlenebilirdi. Erken seçim istikrar getirmemiş, tersine, parlamentonun yeni bileşimi, daha başından bir istikrarsızlık unsuru olmuştu.

Aynı dönemde uluslararası planda ise ters rüzgarlar esiyordu. Gorbaçov’la birlikte başlayan yeni süreç, tam da 1987 yılından itibaren, etkisi sürekli artan bir gerici liberal cereyana dönüştü dünya ölçüsünde. Bu süreç, önce Doğu Avrupa’nın çöküşüne, hemen ardından ise Sovyetler Birliği’nin dağılışına yolaçtı. Arnavutluk’taki gelişmelerle noktalandı. ‘90 yılı, Türkiye’de yeni dönem hareketliliğinin doruğa çıktığı bu yıl, dünya ölçüsünde süren gerici anti-komünist kampanyanın da doruğu oldu.

İşçi hareketliliği ile devrimci saflarda yenilgi sonrası ilk ciddi toparlanma girişiminin aynı yıla (1987) denk gelmesi, dikkate değer bir kesişmeydi. Gelişen hareketliliğe henüz hemen hiç katkısı olmayan devrimci gruplar, kuşku yok ki, toparlanma çabası doğrultusunda ondan yine de anlamlı bir moral destek aldılar. Bu yıldan başlayarak, ulusal ve uluslararası plandaki gelişmeler birbirine zıd bir seyir izledi ve devrimci hareketin her bir kesimi, bu zıd cereyanların çifte baskısını yaşadı.

İki belirgin eğilim görüldü. ‘80 öncesinde devrimci hareketin reformizme en yakın kesimlerini oluşturan ve 12 Eylül sonrasında liberal tasfiyeci bir platforma kayanlar, dikkatlerini daha çok

dıştaki gelişmelere yönelttiler. Bu güçlü dış tasfiyeci baskının altında iyice ezilip, tümden dağıldılar.

Yenilgiye rağmen devrimci kimliği koruyanlar ise, dikkatlerini içteki gelişmelere yönelttiler. Bunu toparlamak, dağılmış bulunan örgütsel yapılarını yeniden inşa etmek için uygun bir ortam olarak değerlendirmeye çalıştılar. Dışarıdaki gelişmeleri ise gözucuyla izlemekle yetindiler. ("Anti-revizyonist" gelenekten gelenler, Doğu Avrupa'daki gelişmeleri kendi geçmiş tespitlerinin doğrulanışı sayarak bir süre için teselli buldular, ta ki Arnavutluk'taki rejim de çökene kadar.)

Dikkatleri içe yöneltmek ve yeniden örgütlenerek gelişmekte olan kitle hareketliliğini devrimci bir doğrultuda etkileme çabası göstermek, kuşkusuz doğru devrimci bir tutumdur. Bununla birlikte, bu işi geçmişin yüklerini atmadan, yaşanmakta olan bunalımı aşmadan yapmaya kalkmak, peşinen sonuçsuz kalması kaçınılmaz bir sürecin içine girmek demektir. Bu kelimenin en tam anlamıyla bir kendiliğindenciliktir. Temel sorunların görmezlikten geldiği, savunulamaz hale gelmiş teorik-programatik temellerin uykuya yatırıldığı, stratejik önceliklerin (demek oluyor ki iktidar perspektifinin) gözden kaçırıldığı bir durumda, başka türlü de olamazdı.

Bu durumda, yürütölen faaliyetin motivasyon öğesi olarak, gündelik gelişmelere yetişmek (gerçekte yalnızca ardından sürüklenmek) ve bu çaba içinde elde edilecek küçük başarılarla yenilgi döneminde büyük darbe yemiş moral dayanakları bir ölçüde onarmak kaygısı kalınıştı geriye.

Kendiliğindencilik en vurucu ifadesini, '87 sonrasının moda eğilimi haline gelen "sınıf yönelimi"nde buldu. Devrimci hareketin alışıl gelmiş halkçı jargonu bir anda değişti. İşçi sınıfı vurgusu en geri kesimlerde bile belirgin bir tutuma dönüştü. Türkiye devrimci hareketi işçi sınıfını nihayet keşfetmişti. Ne var ki, EKİM'in zamanında ve her vesileyle vurguladığı gibi, burada popölist platformdan köklü bir kopuş ve gerçek bir ideolojik ilerleme değil, fakat yalnızca kendiliğinden yaşanan bir pratik yönelim vardı. Zira sahnede yalnızca işçiler vardı ve siyasal faaliyet için etkileyici bir çekim alanı oluşturuyorlardı.

Bu kadarının bile, artık yüksek sesle savunulamaz hale gelen popülist ideolojik mevzilerde hayli gedikler açtığı, bu mevzileri iyiden iyiye yıprattığı, elbette bir gerçektir. Böyle olmakla birlikte, sorgulanıp açık bir eleştirinin konusu haline getirilmediği sürece, özü işçi sınıfının kapitalist toplum içindeki yerini ve tarihsel devrimci misyonunu yerli yerine oturtmamakta ifadesini bulan eski kavrayış, bir “sistem” olarak varlığını sürdürecekti. Bir süre için küllenmiş bu 20 yıllık bilincin sahneye yeniden sökün etmesi için, işçi hareketinin birazcık duraklaması, öğrencilerde umut vaadeden hafiften bir hareketlenme, ya da örneğin köylülük ve küçük-burjuvazinin toplumsal ağırlığını oluşturduğu Kürt ulusal hareketinin ezici bir baskısı, fazlasıyla yeterdi de artardı. Nitekim bunun son iki yılda örnekleri fazlasıyla görüldü.

Kendiliğindenciliğin kendini gösterdiği bir öteki alan, yeni dönemin bir öteki yaygın modası haline gelen “sosyalizm” vurgusuydu. Ama “devrim”in yanına (“devrim ve sosyalizm!”), ama “demokrasi ve bağımsızlık”ın yanına (“demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm!”) sosyalizm nihayet halkçı devrimci hareketin temel şiarları içindeki yerini alabildi. Gelgelelim kendi geçmiş sınıfsal kavrayışını, toplumsal dayanaklarını ve bu temel üzerinde şekillenen gerçek kimliğini sorgulamadan halkçı söylemi “işçicilik” ile değiştirmenin ne kadar bir anlamı vardıysa, “sosyalizm” modasının da ancak o kadar bir anlamı olacaktı halkçılığın yaşadığı bu sözde değişimde. Gerçekte, demokratizmde ifadesini bulan ideolojik kavrayış ile demokratik devrim programı (ufku), yerli yerinde duruyordu. Bu sosyalizm şalı birazcık aralandığında, hemen altında, geçmiş şiarların bile hayli gerisine düşen “İş, ekmek, özgürlük!” perspektifi (sarı Türk- İş’in bu beylik sloganı) boylu boyunca uzanıyordu.

Bu “sosyalizm” modası, yine kendiliğinden bir biçimde, kaydedilmeye değer bir başka yenilik daha getirdi. Eskiden, devrimci hareketi oluşturan grupların herbiri, tüm diğerleri için ne tür bir niteleme yapıyor olursa olsun, kendi de içinde hareketin toplamını, “devrimci-demokrat” hareket ortak paydası altında eşitliyordu. EKİM, bunu, zamanında yeterince bilincinde olunmasa da,

hareketin ortak gerçekliğinin iyi ve özlü bir tanımı olarak değerlendirilmiş ve sosyalizmin, kendi öz bayrağını açarak, kendini bu “devrimci demokrat hareket”ten ayırması şiarını atmıştı.*

Ne var ki, “sosyalizm” modası, beraberinde, bu tanımın bu kez “sosyalist hareket” ya da “sosyalistler” olarak yenilenmesini de getirdi. Bu “yeni”liğin başını Kuruçeşme liberalleri çekti ve onlardan başlayarak, bu tanımlama her türlü liberal birlik politikasının dayanağı olarak kullanılmaya çalışıldı. EKİM, bu liberal açılıma, onun siyasal anlamına, erken bir tarihte (Kasım ‘89) işaret etmiş, bu tutumu, *“sol hareketteki köklü konum farklılıklarını, ayrışma ve saflaşmada katedilen mesafeyi ‘genel sosyalist hareket’ gibi liberal bir kavram içinde karartmaya çalışmak”*, olarak nitelemişti. (*Devrimci Harekette Reformist Eğilim*, Eksen Yay., s.165-166)

Kürdistan’daki yeni devrimci süreç, 12 Eylül kolay yenilgisinin ezik ruh halini uzun süre üzerinden atamayan geleneksel devrimci hareket için, sürekli güçlenen bir siyasal moral kaynağı oldu. Devrimci ulusal hareketten bu yönüyle hep beslenen bir çok grup, buna rağmen, PKK şahsında ifadesini bulan ulusal devrimci önderliğe karşı sağlıklı ve tutarlı bir tutum almakta uzun süre bocaladı. Kendi geçmiş önyargılarının gücünü kırmakta hayli zorlandı. Gerilla hareketinin devrimci kitle hareketiyle birleştiği bir aşamada, nihayet gerçeği kabullenmek ve mücadeleyi PKK üzerinden desteklemek tutumuna ulaşabildi. Yazık ki, bu da, ciddi bir kavrayış değişikliğinden çok, bir kez daha olayların gücüyle, başarılı bir gelişme çizgisi izleyen PKK hareketinin artık görmezden gelinemez devrimci gerçekliği ile olanaklı olabildi. Demek oluyor ki, bir kez daha, kendiliğinden bir gelişmeydi yaşanan. Bu nedenledir ki, ulusal hareket, kendi anlamı ve sınırları içinde, bir türlü yerli yerine oturtulamadı. Dünün kör sekterizmi bu kez bir teslimiyet eğilimine dönüştü bazı grupların şahsında.

Fakat ‘87 toparlanmasına hakim kendiliğindencilığın kendini asıl gösterdiği alan, bir kez daha kendiliğindencilığın o değişmez klasik alanı, yani taktik ve örgütsel sorunlar alanıydı.

Siyasal mücadelede kendiliğindencilik, kendini her zaman

teorik-siyasal perspektiflerdeki zayıflık ya da belirsizliğin dolaysız bir ürünü olarak gösterir. Türkiye devrimci hareketinin yeni döneme “legale hücum”la başlaması, bir yeniden toparlanmaya değil, olsa olsa tasfiyeciliğin bir yeni dönemine yolaçabilirdi. Nitekim öyle de oldu. Buna rağmen bu alana ilişkin sorunlar üzerinde durmayacağız. Zira EKİM bu temel zaaf üzerinde sayısız defa ve fazlasıyla ayrıntılı bir biçimde durmuştur. *Devrimci Harekette Reformist Eğilim* başlıklı uzun incelemede ve legalist tasfiyeciliğin en tipik temsilcileri üzerinden, bunun ayrıntılı bir eleştirisi ayrıca yapılmıştır. Bu durumda, burada kendimizi, 1992 yılı gerçekliğine yıllar öncesinden (Ekim ‘87) işaret eden şu satırları yeniden hatırlatmakla sınırlayabiliriz:

“Fakat bugün görülen yeniden toparlanma ve örgütlenme çabalarını legal yayınlar eksenine oturtma eğilimi, tasfiyeci ve tehlikeli sonuçlar yaratacak bir siyasal ufuksuzluk ve bölünük göstergesidir yalnızca. Bu, son 20 yılda iki büyük karşı-devrim saldırısının acı ve yıkıcı sonuçlarını yaşamış devrimci hareketin derslerinden henüz fazlaca bir şey öğrenilmediğinin göstergesi olduğu kadar, düzenin köklü ve çözümsüz sorunları üzerinde gelişen bugünkü çatışmanın geleceğini kestirememe kısa görüşlülüğünün de kanıtıdır.” (Ekim, sayı:1, başyazı, *Devrimci Harekette Reformist Eğilim içinde*, s.200)

1987-90 döneminde yaşanan sözde toparlanma çabasının anlamı özetle şuydu: Köklü ve kapsamlı nedenlere dayalı bir yapısal bunalım tahlil edilip, anlaşılıp aşılacağına, görmezlikten gelinmiş, dahası üstü örtülmeye ve üstünden atlanılmaya kalkışılmıştı. Bununla bağlantılı olarak, “yaşam ve ilerleme koşulu” olan geçmişin muhasebesi ihtiyacı karşılanmamış, tersine yeni dönemin gündelik başarılarıyla unutturulmaya çalışılmıştı. Tam da bu sayede, hareketin bünyesinde ileriye ve geriye dönük öğelerin sağlıklı bir iç ayrışma ve saflaşmasının önü tıkanmış, bu ise yalnızca geriye dönük eğilimlere yaramış, düzene ve liberalizme doğru sürekli bir kan kaybına yol açmıştı. Bir yenilgi döneminin ardından ve yeni bir dönemin başında, iktidar perspektifinin bir gerçeği olarak, stratejik önceliklere dayalı bir taktik çizgi izleneceğine

tam bir dargörüşlülük ve kendiliğindencilik örneği sergilenerek, günü kurtarmaya dayalı bir kolaycılık yoluna sapılmıştı. Uzun vadeli gerçek bir gelişme kaygısıyla değil, fakat geçmişten arta kalan güçleri olanaklıysa yeni dönemde bir ölçüde takviye ederek kendini kanıtlama hevesiyle hareket edilmişti.

Kısacası, geleneksel devrimci hareket geleneksel davranış çizgisini izleyerek bir kez daha işi kolay yanından almış, kolaycılığı seçmiş, fakat tam da bu nedenle, gerçekte kendini bütünüyle zora sokmuştu. Yenilgi dönemini izleyen bir toparlanma çabasını bu perspektifle ele almak, hareketi büyük bir riskle karşı karşıya bırakmak demektir. İçinden geçilen tarihsel evrenin olumsuz ezici ağırlığı ile de birleştiğinde, bu risk hareketin tümünden tasfiyesine de gidip varabilirdi. Tasfiyeyi burada yalnızca fiziki yokoluş biçimiyle düşünmemek gerekir. Geleneksel devrimci kimliği yitirmek, bunu daha geri ya da olumsuz başka kimliklerle değiştirmek de tasfiyenin bir biçimidir. Son bir kaç yılda 15-20 yıllık bir geçmişi olan bazı partiler tasfiyeci bir dağılma ile yok olup giderlerken (örneğin TKP-B), diğer bazıları, kelimenin politik değil fakat olağan sosyolojik anlamıyla, bir tarikata dönüşebildiler (TKP-İşçinin Sesi).

III

Toparlanma döneminin sonu (1990 yılı), bu sözde toparlanmanın sınırları ve sonuçlarının da bütün açıklığıyla görülmesine vesile oldu.

1987'de başlayan kitle hareketliliği ağır, sancılı, kesikli bir biçimde, fakat sürekli genişleyerek ve daha ileri biçimler kazanarak, '90 yılında tepe noktasına vardı. '90, boydan boya bir hareketlilik yılıdır. "91'e Girerken" başlıklı başyazısında (Ocak '91), *Ekim*, bu hareketliliğin bilançosunu şöyle özetliyordu:

"Geride kalan yılın devrimci yükselişi somut bir gerçeklik haline getiren kitle eylemleri bilançosuna kabaca bir göz atalım. Yılın ilk ayları, özellikle şubat ayı, yoğun işçi eylemliliğine sahne oldu. Aynı dönemde buna küçük üreticilerin direnişi ve öğrenci eylemleri eşlik etti. Sürmekte olan işçi eylemliliğine Mart'ta bu

kez, Kürdistan'da patlak veren ve Kürt ulusal hareketinde yeni bir safhaya geçişin ifadesi olan sarsıcı siyasal kitle direnişleri ve gösterileri eklendi. Mayıs'da Türkiye işçi sınıfı tarihinin en geniş katılımlı 1 Mayıs eylemi yasalara ve yasaklara rağmen gerçekleşti. Yaz ayları küçük memurların ve 'memur' sayılan emekçi kesimlerin eylemleriyle geçti. Eylül ayında proleter kitle hareketinde yeni bir kabarışın ilk işaretleri ortaya çıktı. Yeni bir dalganın gelmekte olduğu Kasım ayı kaynaşmalarıyla kesinleşti. Aralık ayı boyunca ise beklenen gerçekleşti. Zonguldak maden işçilerinin militan grevi ve haftalarca süren politik gösterileri, 26 Aralık grevleri, 3 Ocak genel uyarı grevi ve nihayet maden işçilerinin 70 bin kişiyle sürdürdüğü 5 günlük 'Ankara'ya Yürüyüşü' eylemi, proleter kitle hareketindeki bu yeni kabarışın somut ifadeleri oldular. Devrimci yükselişin geride kalan yıla ilişkin bilançosunu tamamlamak için şunları da eklemek gerekiyor: '90 yılı boyunca sanayi kentlerinde onbinlerce işçinin coşkulu politik sloganlarla katıldığı çok sayıda yürüyüşler, mitingler ve salon toplantıları yapıldı. Bu yılın toplamında yaklaşık 300 bin işçi greve gitti. Yılın yalnızca son bir ayında grevde olan işçi sayısı 200 bini buldu. Bu sayıya her an 100 bin grevciyi daha ekleyebilecek anlaşmazlıklar ise hala çözümlenebilmiş değil. Bu rakamlara tek tek işyerlerindeki direniş eylemleri dahil değildir. Örneğin grev yasağı kapsamındaki binlerce linyit işçisi son iki ay boyunca değişik biçimler alan fiili direnişler içinde oldular." (Siyasal Gelişmeler ve İşçi Hareketi, Eksen Yayıncılık, s.70)

Dikkate değer olgu şudur: Bu büyük hareketlilik yılı, görünürde devrimci hareket için bir moral kaynağı olmasına ve Doğu Avrupa'nın çöküşü nedeniyle dünyada esen gerici dalganın yıkıcı etkisini bir ölçüde sınırlamasına rağmen, gerçekte devrimci hareketin bunalımına yeni boyutlar ekledi. Zira bu büyük hareketlilik yılı, çok sayıda devrimci "parti" ve örgütten oluşan Türkiye devrimci hareketinin olayların ne kadar gerisinde, ona müdahalede ne denli hazırlıksız, çaresiz ve yeteneksiz olduğunu da açığa çıkardı. Toparlanma, yeniden örgütlenme ve önderliğe hazırlanma çabalarının köksüzlüğünü ve kofluğunu gözler önüne serdi. Bunun ken-

disi bir iç güvensizlik, gelişen olaylara müdahale kapasitesi ve yeteneği konusunda bir umutsuzluk etkeni oldu. İddiasızlaşmayı besledi, sürmekte olan bunalıma yeni boyutlar ekledi.

Fakat bu kadarla kalmadı. Bu kadarla kalsaydı, kitle hareketinin gelişme seyrinden alınan güçle durum bir ölçüde ve bir süre için yine kurtarılabilirdi. Oysa olayların seyri başka türlü gerçekleşti. '90 yılı hareketliliği, biz de dahil, yaygın biçimde yeni devrimci yükselişin ilk sarsıcı safhası olarak değerlendirildi. Hareketin yeni ve daha ileri bir safhaya geçeceği sanıldı. Halbuki sonraki gelişmeler, bunun, '87'de başlayan hareketliliğin izlediği seyir içinde ulaştığı en üst ve son safha olduğunu, ardından ise bir gerileme ve nispi durgunluk döneminin geldiğini göstermekte gecikmedi. Körfez savaşı (Ocak-Şubat '91) bu gerilemenin başlangıcını işaretler. İşçi hareketi tümüyle durulmadı, fakat eski hızını ve genişliğini kaybetti, mevzi bir nitelik kazandı. Öncü işçi kitle-sini hedef alan geniş çaplı tensikatların işçi hareketini güçten düşürdüğü, '87-'90 hareketliliğinin onu bir ölçüde yorduğu, önderlik boşluğu ve örgütlenme zayıflığı nedeniyle politik bir mecraya girmekte zorlandığı ölçüde çaresizliğe ittiği, ücret kayıplarının bir ölçüde telafi edilmesinin ise onu kısmen yatıştırdığı, zamanla daha iyi anlaşıldı.

Bu gelişme devrimci harekete yeni bir darbe oldu. Zaten güçsüzlük ve kendine güvensizlik ruh hali içindeki devrimci saf-larda, bu kez, olayların seyrine ilişkin olarak ciddi tereddütler ve güvensizlikler belirdi. O güne kadar, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki çöküntünün olumsuz etkilerini, içteki gelişmelerden aldıkları güçle bir ölçüde dengelemeyi başaran devrimci grup ve çevreler, olayların Arnavutluk'taki çöküntüyle (Şubat 1991) nok-talandığı tam da bu aynı safhada, dış dünyadaki bu olumsuz gelişmelerin yıkıcı etkilerine de, gitgide daha güçlü bir biçimde maruz kaldılar.

Burjuvazinin, "Kürt reformu" ve "141-142 reformu" adı altında yeni bir "ehlileştirme" politikasını devreye sokması, yine bu döneme rastlıyor. Bir yandan devrimci örgütleri yoketmeyi hedefleyen sistematik bir terör, öte yandan onları legal alana sürerek,

düzenin legalitesi içine alarak ehlileştirme amacı -bu ikisi birbirinin tamamliyordu. Bu politika burjuvazi yönünden son derece akıllıcaydı ve Türkiye sol hareketinin zayıflıklarını en iyi biçimde hesaba katmaktaydı.

Tüm bu farklı, fakat etkileri birbirine eklemlenen etkenler, birarada, solda yeni bir tasfiyeci süreç için son derece uygun bir zemin oluşturdu. 1991 yılı boyunca tasfiyeci erozyon içten içe yaşandı ve 20 Ekim seçimlerinin ardından, açık bir ideolojik içerik kazandı. Yeni tasfiyeci açılımlarda ve “proje”lerde ifade buldu. Uzun yıllardır süren bir bunalımın yeni bir safhası olarak yaşandığı için de, artık bir çürüme ve yokoluş sürecine dönüştü.

Bu yeni sürecin itici faktörleri, kullanılan argümanlar, büyük bir çeşitlilik gösteren devrimci grup ve çevrelerin herbirine göre, farklı farklı olabildi. Nedir ki kritik sorunlarda bir paralellik sözkonusuydu.

Başlangıçta bu, güçlü bir liberal birlik cereyanı olarak gösterdi kendini. 1991, “birlik” argümanının en çok kullanıldığı, bu doğrultudaki girişimlerin yeniden canlandığı bir yıl oldu. Bu cereyana temel oluşturan yeni bazı ideolojik değerlendirmeler de bu arada gündeme geldi. Bir çok çevre Doğu Avrupa’daki ve Sovyetler Birliği’ndeki gelişmeleri, soldaki “yapay” ayrılıkların ortadan kalkması ve “sosyalistlerin birliği”nin kolaylaşması olarak değerlendirdi. (Daha çok devrimci hareketin liberalleşen unsurlarının paylaştığı bu düşünceyi, *Kurtuluş* gazetesi, Temmuz ‘91 tarihli başyazısında, en açık biçimiyle formüle etti).

Kendi dışındaki grupları kendine “birlik” muhatabı saymayan öteki bazı gruplar ise (örneğin TDKP), aynı liberal cereyanı, açık alan açılımları adı altında, örgütten ve zorlu mücadeleden kaçan yılgın ve yorgun eski devrimcileri kucaklamayı amaçlayan (güçlenme ihtiyacını sözde bu yolla gidermeye çalışan) proje ve politikalar çerçevesinde yaşadılar.

Liberal birlik cereyanı güçsüzlüğün, iddiasızlaşmanın bir ürünüydü. Hiç bir ilerleme yaratamaz, tersine, yalnızca tasfiyeci bir etken olarak rol oynardı. EKİM I. Genel Konferansı belgelerinde bu, şöyle değerlendirilmişti:

“Dönemin belirgin özelliği olan politik-örgütsel güçsüzlük, dünya ölçüsünde içinden geçilmekte olan tarihsel konjonktürün sürekli güçsüzlük duygusu yayan ezici manevi etkisiyle birleşince, bu, sol harekette, yaygın ama tam da kendini besleyen bu nedenler dolayısıyla son derece sağlıklı bir birlik eğilimine yol açmaktadır. Sol harekette geleneksel olarak son derece zayıf olan misyon duygusunun tümünden felce uğratan bu tür arayışlar, ideolojik ve ilkesel sorunlarda esneklik adı altında gösterilen uzlaşmacı ve pazarlıkçı tutumlara rağmen, birleşmeyle sonuçlanmadığı gibi, eldeki güç ve olanakların tüketilmesi ya da zayıflatılmasıyla son bulabilmektedir.” (Değerlendirme ve Kararlar, Eksen Yay., s.133)

Yeni tasfiyeci sürecin bir öteki temel etkeni ve alanı, legalizmin yeni boyutlar kazanmasıydı. Güçsüzlük, kolay güç edinme kaygısı, ihtilalci bir örgütsel konumlanışa ve faaliyete uygun güçler edinmedeki güçlükler, soluksuzluk vb., tüm bunlar, legalizmin cereyanının çok bilinen “itici güçleri” idi. Fakat yeni dönemde yeni olan, ilkin, bu eğilimin burjuvazinin izlediği politiklardan da etkilenmesi ve ona paralel düşmesiydi; ikinci olarak ise, bunun, yayın, dernekleşme vb. alanlardan “açık parti” alanına yaptığı büyük sıçramaydı. 20 Ekim seçimlerinden ve bu seçimde SP’nin gösterdiği sözde başarıdan çıkarılan derin bir sonuç olmuştu bu. *Ekim, Mart ‘92 tarihli başyazısında, bu tasfiyeci “sıçrama”ya ilişkin olarak şunları yazmıştı: “15-20 yıldır ihtilalci sınıf partisi sorununun hep kenarında dolaşanlar, bunu hala da çözemedikleri bugünkü koşullarda, tüm ilgi, dikkat ve çabalarını bu en acil ve belirleyici göreve yönelteceklerine, legal bir partinin yararlarını saymakta yarışıyorlar.”*

Bu gerçek bir ideolojik çöküntü, tam bir tasfiyeci bataktı artık. İktidar perspektifi, stratejik bakış vb. şeyler artık anlamını yitirmişti. “Politika yapmak”, “meşruiyet kazanmak” türünden kılıflar içinde, iddiasızlaşıp sıradanlaşmaktı sözkonusu olan. Geleceğe değil geçmişe bakmak, yeni ve diri güçler üzerine değil düzenin kendi sınırları içine aldığı yılmış, yorulmuş “birikim” üzerine politika yapmaktı. İhtilalci örgütten ve pratikten kaçışa denk düşen, onu meşrulaştıran araç ve yöntemlere yönelmekti. Devrimci öncü

parti sorununun hala çözülmediği bir evrede tartışılan legal parti projeleri, ideolojik çürümenin en dolaysız bir ifadesi sayılmıyordu.

Yeni tasfiyeciliğin bir başka itici etkeni, şaşırtıcı ve paradoksal görünse de, Kürt ulusal hareketinin yaşadığı muazzam gelişme oldu. Devrimci yükselişe ve işçi hareketindeki gelişmelere ilişkin umutlar sürdüğü sürece, Kürt hareketinin devrimci başarıları, Türkiye devrimci hareketi üzerinde olumlu bir etkide bulunuyor, devrimci gelişmeleri hızlandırmada onu motive ediyordu. Fakat Türkiye'deki gelişmelerin hız kestiği bir evrede, ve dahası, devrimci hareketin yıllardır ciddi bir ilerleme kaydedemediği gerçeğinin ortaya çıktığı bir durumda, Kürdistan'da hareketin kendi gelişme seyrini sürdürmesi, bir çok devrimci grup ve çevrenin üstünde bir ağırlığa dönüştü. Kürt devrimci hareketi karşısında eziklik giderek ona karşı bir teslimiyete yolaçtı.

Türkiye devrimci hareketinin daha anlamlı bir misyonun taşıyıcısı olabileceğine olan inancını kaybeden PKK ise, gündeme getirdiği yeni politikalarla bu tasfiye edici baskıyı ayrıca ve iyice ağırlaştırdı. Bir yandan güdümlü parti projeleri geliştirerek, öte yandan devrimci hareketi HEP içinde yardımcı bir kuvvet olarak değerlendirmek isteyerek yaptı bunu. "HEP'te birlik" projesi, işin özünde, Türkiye devrimci hareketini, demokrasi mücadelesi yoluyla Kürdistan'daki özel savaşı sınırlayacak, ulusal kurtuluş mücadelesini bir ölçüde rahatlatacak bir göreve mahkum etme, onu taktik bir yedek kuvvet olarak değerlendirme projesiydi.

HEP'in esas itibarıyla Kürt orta sınıflarının egemenliğinde olduğu düşünülürse, bu projenin tasfiyeci içeriği daha net bir biçimde anlaşılır. Fakat tuhaftır, PKK'nın Türkiye için güdümlü bir devrimci parti projesiyle bir arada gündeme getirdiği bu taktik, bir dizi devrimci grup ve çevreden destek buldu, hiç değilse hayırhah bir tutumla karşılandı. Öte yandan, başarılı ve güven verici mücadelesiyle büyük kentlerin Kürt kökenli devrimci birikimini kendine çeken PKK, bir de bu yoldan devrimci hareket üzerinde tasfiye edici bir baskıya dönüştü. Türkiye devrimci hareketi kendi rolünü oynayamadığı sürece, bu kaçınılmaz olarak böyle olacaktı.

Burada DYP-SHP koalisyonun başlangıçta yarattığı açık ya da örtülü “yumuşama” beklentilerine, gericiliğin “demokratikleşme saldırısı” karşısında devrimci safların ideolojik-politik yönden donanımsızlığına, bunun tasfiyeci süreçlere kazandırdığı hıza ise ayrıca değinmiyoruz. Zira tasfiyeci legalist açılımların yeni vesilelerinden biri olmuştur bu yalnızca.

1987-90 dönemi boyunca güç kazanan “sınıf yönelimi” modasının işçi hareketinin nispi bir durgunluğa girmesiyle birlikte hız kestiğini ve güç kaybettiğini de bu arada kaydedelim. Bu kimilerini “verimli” bir alan olan öğrencilere, kimilerini solun “açık alan”da değerlendirilmesi gereken geçmiş “birikimi”ine, kimilerini de Kürt ulusal hareketiyle teselli bulmaya yöneltti. İşçi sınıfı iktisadi mücadele alanını aşmak konusundaki “yeteneksizliği” ile çabuk itibar kaybetti böyleleri nezdinde. Bazı sol aydınlar, Kürt devrimciliğinin yüceltilmesi temelinde, işçi sınıfını aşağılamaya vardırırdılar işi. Eski popülist önyargılar daha inceltmiş biçimleriyle yeniden boy verdi. “Sınıf yönelimi” gerçek bir ideolojik ilerlemenin değil de daha çok işçi hareketindeki kendiliğinden gelişmenin bir ürünü olduğuna göre, hareketteki gerilemenin, bu kez tersinden olarak, aynı yönelimi “kendiliğinden” gözden düşürmüş olmasına şaşırılmaması gerekir.

Doğaldır ki, bu arada “sosyalizm” vurgusu da “demokrasi mücadelesi” lehine olarak güç kaybetti. Buna da şaşırılmaması gerekir. Tasfiyeci-legalist projeler, siyasal anlamını, elbetteki “demokrasi mücadelesi” ve programında bulacaklardı.

IV

‘80’li yılların ikinci yarısı Türkiye ve dünya sol hareketi için bir dönemin sonudur. Türkiye’de ‘80’li yıllar, ‘60’lı yıllarda yeniden şekillenmiş sol hareketin, devrimci ve reformist kanatlarıyla, bir bütün olarak bunalıma girdiği, çözülme ve dağılma yaşadığı, bir tarihsel zaman dilimi oldu. Bunun, solun tarihsel şekillenmesinden gelen, kendine özgü dinamikleri vardı. 1987-90 dönemi bir yeniden toparlanma dönemi olarak görüldü. Fakat zaman bunun bir görüntüden ibaret olduğunu göstermekte gecikmedi.

Dünya ölçüsünde ise, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki gelişmeler '80'li yılların ikinci yarısına damgasını vurdu ve vardıkları sonuçlarla tüm dünyayı, fakat özellikle dünya sol hareketini derinden sarstılar. Her bir ülkede tarihsel olarak kendine özgü bir biçimde oluşmuş sol hareketin bir dönemine, karşı konulmaz bir biçimde son verdiler. Sol parti ve örgütleri yeni bir dönemin eşğine getirdiler. Yeni ayrışmaları ve saflaşmalar, bunun ürünü yeni oluşumları zorladılar. Türkiye sol hareketini de derinden etkileyen bu süreç, halen dünya ölçüsünde devam etmektedir.

EKİM içinden kopup geldiği geçmişin bir kısım izlerini üzerinde, belli kalıntıları ise içinde hala taşıyor olmakla birlikte, eskinin değil, Türkiye'de ve dünyada başlayan bu yeni dönemin bir hareketidir. EKİM, geçmişten, geleneksel hareketten bir kopuştur, ileriye doğru gerçek bir sıçramadır.

1987 yılı, Türkiye'de olayların seyri ve devrimci hareket için bir dönüm noktası olan bu kritik tarih, aynı zamanda EKİM'in doğduğu yıldır. Bu rastlantısal değil, EKİM'i yaratan koşullar ve dinamiklerle birlikte düşünüldüğünde, son derece mantıksaldır. 1987 yılı, Türkiye'nin yakın geçmişine damgasını vuran küçük-burjuva hareketliliğinin ve bu temel üzerinde, bu hareketlilik içinde kendini bulmuş ve oluşturmuş küçük-burjuva devrimciliğinin/sosyalizminin, artık geride kaldığı gerçeğinin daha net görülebildiği bir dönemeci işaretler. EKİM, bu gerçekliğin bilincidir.

Geleneksel devrimci-demokrat hareket için toparlanma yılları olan 1987-90 dönemi, EKİM içinse bir ilk ideolojik, politik ve örgütsel şekillenme sürecidir. Kopuşun ve ideolojik gelişmenin gücü ve dinamizmi, öznel bakımdan en elverişsiz maddi koşullarda siyasal yaşam alanına giren EKİM'i, '90 yılı tamamlandığında, I. Genel Konferansı'nı toplayabilecek örgütsel düzeye ulaştırabilmişti. EKİM I. Genel Konferansı'nın hareketin o aşamaya kadar ki gelişme düzeyi ve sınırları konusundaki değerlendirmesi, yeterince gerçekçidir: O güne kadar ki süreç, EKİM için, esas itibarıyla, ideolojik gelişmenin sağladığı olanaklar temeli üzerinde, bir ilk kadro potansiyelinin biriktirilmesi evresidir. Konferans sonrası süreç ise, EKİM için, o güne kadar biriktirdiği güçleri örgütsel bakımdan

düzenleyeceği ve sistematik bir politik faaliyete yönelteceği bir dönemin başlangıcı olacaktır:

“EKİM saflarında birleşmiş komünistlerin, güç ve olanaklarının en sınırlı olduğu bir evrede dahi, ulaştıkları teorik açıklığın yanısıra, pratiğin sunduğu olanakları görmeyen de açıklığı ile hareket ederek, pratik ilgilerini sınıf hareketine yöneltmeleri son derece isabetli bir tutum olmuştur. Biriktirilen güçler, yaratılan örgütsel olanaklar, komünistleri, işçi hareketinin pratik seyrine daha sistemli ve etkili bir biçimde müdahale etmek, bu çabayla içiçe, sınıf öncülerinin daha geniş bir kesimini sosyalizme ve partileşme sürecine kazanmak aşamasına getirmiştir. Partinin örgütsel inşası, bu çaba içinde sağlıklı ve kalıcı bir yapıya ve temele kavuşacaktır. Aynı şekilde, sınıf hareketine müdahale çabası içinde kazanılan bu proleter güçler, ideolojik güçlenmeyle birarada, tüm komünistlerin parti birliğini sağlama sorununun çözücü dinamikleri olarak da temel bir rol oynayacaklardır.” (Değerlendirme ve Kararlar, s.129)

1987’de ortaya çıkan ve en büyük olanaksızlıkları altederek I. Genel Konferansını toplamak aşamasına ulaşabilen EKİM, yazık ki, konferansla başlayan bu yeni süreçte, önüne koyduğu görevleri gerçekleştirmede başarısızlığa uğramıştır. EKİM, kendini yaratan ilk atılımı, kendini geliştiren yeni bir atılımla birleştirememiştir. EKİM, o güne kadarki gelişmesini, esas itibariyle ideolojik gelişmesine borçluydu. İdeolojik gelişmenin gücüyle yaratılan güç ve olanakları, örgütsel bakımdan en iyi biçimde düzenleyerek sistematik bir politik faaliyet ve mücadeleye yönlendirmek aşaması, aynı zamanda teori-pratik bütünlüğünün, EKİM’in kendi teorik-ideolojik perspektiflerini maddi bir kuvvete dönüştürme yeteneğinin pratikte sınanacağı bir aşama demektir. Beşinci yıla giriş değerlendirmesinde de ifade edildiği gibi, EKİM bunda belirgin bir zorlanma yaşamış, “kan uyumsuzluğu” olarak tanımlanan olgu ortaya çıkmıştır. Aynı değerlendirmede, bunun asıl kaynağının önderlik planındaki zaafiyetler olduğu, giderilememesi, kan uyumsuzluğunun sürmesi durumunda. bunun hareketi sıkıntılara, giderek bunalıma iteceği vurgulanmıştır.

EKİM geride kalan yıl içinde önderlik planında doğan tı-

kanmayı gideremedi ve bunun sonuçları giderek bir örgütsel bunalıma vardı.

EKİM I. Genel Konferansı Ocak-Şubat 1991'de toplandı. Bu tarih, tam da, 1990 yılında tepe noktasına varan proleter kitle hareketinin gerilediği ve bunun daha önce üzerinde durulmuş çerçevede geleneksel devrimci hareket üzerinde yeni bir tasfiyeci sürece yola çıktığı dönemeci işaretler. EKİM, bu yeni tasfiyeciliğin kendini ortaya koyduğu tüm biçimleri, kullandığı tüm argümanları az-çok zamanında teşhis etti ve buna direndi. Fakat buna rağmen, bugünden bakıldığında daha net görülüyor ki, Türkiye'nin ve Türkiye sol hareketinin bu son iki yıllık koşulları ve süreçleri, EKİM üzerinde de bir tasfiyeci basınca dönüşmüş, EKİM saflarında belli gedikler açabilmiştir. EKİM bu toplumun içindedir ve devrimci hareketin bir parçasıdır. Böyle olunca, toplumda yaşanan ve sol hareketi tasfiyeci bir dağılmayla yüzyüze bırakan gelişmelerin, yaşayan bir varlık olarak EKİM'de de az-çok yankı bulmaması düşünülemezdi. Bu değil, tersi anormal bir durum olurdu.

Bununla birlikte, bu yankılanmanın yaratacağı etki ve sonuçlar, EKİM'in kendi gerçek durumu, bunu göğüsleme ve kendi çizgisinde kararlılıkla yürüme hazırlığı ve yeteneği ile, dolaysız olarak bağlantılıydı. EKİM, kendi görev ve sorumluluklarını gerçekleştirirne, ideolojik gelişmesini buna uygun bir politik ve örgütsel gelişmeyle tamamlamada zorlandığı ölçüde, bu onu yeni tasfiyeci süreç karşısında bir ölçüde donanımsız ve savunmasız bırakırdı, öyle oldu.

EKİM, 5. yıla giriş değerlendirmesinde, "kan uyuşmazlığı"-nın giderilememesinin yaratacağı sonuçlara önden şöyle işaret etmiştir:

"Bu son derece ciddi bir durumdur. Yalnızca örgüt yaşamımızı bozmakla, örgütsel-pratik faaliyetimizi zaafa uğratmakla kalmamakta, EKİM'in yeni kimliğinin pratikte somutlaşmasını güçleştirdiği ölçüde, bilinç karışıklıklarına da neden olmaktadır. İdeolojik çizgimize, politik görüşlerimize yakınlık duyan, ama farkımızı politik-örgütsel pratiğimiz içinde de görmek isteyen dışımızdaki bazı devrimcileri tereddüte düşürdüğü gibi, pratik bir farklılığı sergileyememek ölçü-

sünde, bizzat içimizde, proleter sosyalizmi ile küçük-burjuva sosyalizmi arasındaki ayrım çizgilerini silikleştirmede ifadesini bulabilecek bir liberal eğilime de zemin olmak tehlikesini taşımaktadır.”(Ekim Beşinci Yılında, sayı:49, Ekim ‘91)

Zaman bu yerinde kaygının temelsiz olmadığını gösterdi.

EKİM, kendi sorununu çözecektir. Bu güç ve olanaklara fazlasıyla sahiptir. Yaşadığı örgütsel bunalım bu güç ve olanakları da harekete geçirmiş, yeni bir dinamizme kavuşturmuştur. O yola çıktığı fakat henüz bunu gerçekleştirebilecek güç ve olanaklardan yoksun olduğu bir evrede (Ekim 1988), kendi perspektiflerini şöyle tanımlamıştı:

“Gerek geçmişin birikimi olan ve halihazırda var olan eski güçlerden, gerekse işçi hareketindeki canlanmanın ortaya çıkaracağı yeni güçlerden mümkün olan en çoğunu proleter sosyalizminin saflarına katmak, siyasal faaliyet ve örgütsel şekillenmede atacağımız adımlara bağlı. Düşünce eylemle, teori kendine uygun pratikle tamamlanmadığı sürece hiç de inandırıcı olunamayacağı, dahası ideolojik bozulma ve yozlaşmanın kaçınılmaz olacağı konusunda EKİM yeterince açık bir kavrayışa sahiptir.

“EKİM, geçmişte ve bugün örnekleri hayli çok devrimci çevrelerden bir yenisi olmak istemiyor. Bu, kısırlaşma, yozlaşma ve somutta yokoluş demektir. Biz toplumumuzun en ileri, en devrimci sınıfının, Türkiye işçi sınıfının en iyi, en diri, en ileri güçlerini bünyesinde toplayan, bu güçlerin birikimini, deneyimini, enerjisini, maddi varlığını en ileri derecede kucaklayan gerçek bir proleter sınıf öncüsünün yaratılmasını hedefliyoruz. Bir hütün olarak hareketimiz, tüm yoldaşlarımız buna uygun davranmalı, buna uygun bir perspektife ve hayal gücüne, buna uygun bir bilince ve yüreğe sahip olmalı, bunu karşılayacak bir enerji ve çaba koymalıdır ortaya.”(Devrimci Harekette Reformist Eğilim, s.58)

Bu perspektif bugün her zamankinden daha günceldir. EKİM, bunun hakkını vermek sorunu ve sorumluluğu ile yüzyüzedir ve bunun olanaklarına sahiptir. EKİM, önüne sınırlı bir misyon koyamaz. Bu tasfiye ve yokoluş demektir. Bugün solda görünürdeki hercümerce rağmen, gerçekte sahne fazlasıyla nettir. Solda dört

temel kanal vardır. Sayısız grup ve çevreden oluşan genel sol hareket, ayrışıp saflaşarak, bu temel kanallar içinde eriyecektir.

Kürdistan'da ulusal hareket PKK'nın şahsında önderliğini bulmuştur ve yolunu yürümektedir. Türkiye'de solun reformist kanalını (küçük-burjuva reformizmini) az-çok hakkını vererek dünyanın Sosyalist Partisi, bugünün İşçi Partisi doldurmaktadır. Küçük-burjuva radikalizminin bayrağı bugün için Devrimci Sol'un elindedir ve dirençle taşınmaktadır.

Solda son bir temel mücadele kanalı vardır: Proleter sosyalizmi.

EKİM, ideolojik-politik platformuyla yeterince net bir biçimde doldurduğu bu mücadele kanalını, bir örgüt olarak da siyasal yaşam içinde hakkıyla doldurmak sorunuyla yüzyüzedir.

EKİM, kendi misyonunun hakkını vermek sorunuyla yüzyüzedir.

Ekim 1992

EKİM 2. Genel (Olağanüstü) Konferansı Bildirisi

EKİM, bir süredir yaşamakta olduğu iç örgütsel bunalımın bir zorunluluk haline getirdiği Olağanüstü Konferansını bir iç mücadele sürecinin ardından başarıyla gerçekleştirdi. Olağanüstü Konferansımız, soldaki yeni dönem tasfiyeciliğinin içimizdeki kaba bir yankısı olan ve konferans öncesinde yıkıcı bir hizip karakteri kazanan unsurları **ihraç ederek** saflarımızın dışına attı. Konferansımız, ilkesizliğin ve ideolojik omurgasızlığın yalnızca **EKİM'e karşı birlik** gibi uğursuz bir amaçla bir araya getirdiği bu “beş benzemez”ler tasfiyeciliğini tasfiye etmekle sınırlamadı kendini. EKİM'in ideolojik ve örgütsel gücü bakımından bu önemli bir başarı olmakla birlikte, konferansımız için bundan da önemli olan, soldaki yeni dönem tasfiyeciliğinin saflarımızda bu denli kaba bir biçimde yankı bulabilmesinin temellerine inebilmektir. Bu, EKİM'in oluşum ve gelişme süreçlerini yeniden irdelemek ve değerlendirmek, liberal tasfiyeciliğin gelişme zemini haline

gelen önderlik zaafiyetlerini ve örgütsel sorunlarımızı tartışmak, değerlendirmek ve gerekli sonuçları çıkartmak demektir. Konferansımız bu amaca asgari bir başarıyla ulaştığı inancındadır. Elde edilen ilk sonuçların süreç içinde derinleştirilmesi, EKİM’de liberal tasfiyeciler savrulmalara kaynaklık edebilen zaafın köklü bir biçimde yokedilmesi olanağını verecektir örgütümüze.

Sermayenin devrimci güçlere karşı “topyekün savaş”ında ifadesini bulan olağanüstü koşullara ve tasfiyeciliğin örgütümüzü saldırılara açık hale getiren kural tanımazlığına rağmen, EKİM konferans öncesi süreci gerçek bir iç demokrasi uygulayarak yaşamıştır. EKİM’in girdiği iç örgütsel bunalımın kavranmasını kolaylaştıracak tüm belgeler, MK içi yazışmalar, MK toplantı tutanakları örgüte sunulmuştur. Tasfiyeciler öğelerin kişisel saldırı ve spekülasyon numunesi metinleri tüm örgüt üye ve aday üyelerine iletilmiştir. Oluşan alt örgütsel platformlarda tasfiyeciler görüşlerini dilediklerinde ortaya koyma olanaklarını bulmuşlardır. Türkiye’nin küçük-burjuva devrimci örgüt geleneklerinin alışık olmadığı bu yeni davranış biçimi, bu gerçek iç demokrasi karşısında EKİM’in tasfiyeciler öğelerden tek beklentisi, Olağanüstü Konferansa kadar örgüt ilke ve kurallarına, örgüt disiplinine riayet etmek olmuştur. Ne var ki, ideolojik olarak geriye, geçmişin o eskimiş ve bugün artık bir liberal yozlaşma zemini haline gelmiş platformuna düşen tasfiyeciler öğeler, iç mücadele araç ve yöntemlerinde de geçmişin davranış biçimlerini en berbat haliyle uygulamışlardır. Örgüt kurallarını, disiplinini ve güvenliğini hiçe sayarak her yolu mübah görmüşler ve örgütlü bir hizip olarak çalışmışlardır.

Bu karakterlerini konferans platformuna da taşıdılar. Daha ilk oturumlarda düştükleri ideolojik zavallılık ve kendi iç birliklerini ellerinde olmayarak yitirme doğrultusundaki açık gelişmeler, onları ucuz bahanelerle konferans çalışmalarını sabote etmeye ve platformu terketmeye yöneltmiştir. Böylece konferans öncesi süreçte denemeye çalıştıkları, fakat örgütün sabırlı ve dikkatli tutumuyla engellediği konferanstan kaçış girişimlerini, konferansın ilk oturumlarının ardından gerçekleştirmiş oldular. Fakat bu ilk oturumlar bile bu öğelerin ilke ve fikirden yoksun olduklarını,

ideolojik aczini, kendi aralarında **ideolojik dağılma** ve **hizipçi suç ortaklığı** dışında herhangi bir ortak zemine sahip olmadıklarını göstermeye yetmiştir. Bundan dolayıdır ki konferansımız, EKİM'in iç demokraside sonuna kadar ısrar ederek ve hizipçi tahriklere karşı sabır göstererek bu öğeleri konferans platformuna kadar getirmiş olmasını, herşeye rağmen bir kazanım saymaktadır.

Öte yandan EKİM, koşulların tüm olağandışılığına rağmen, mevcut tüm örgütlerinin tam ve geniş bir temsiline dayanan bir Olağanüstü Konferans toplamak yoluna giderek de başarılı bir iç demokrasi örneği vermiştir. Konferansta temsil edilmeyen iki çalışma bölgesi (Ankara ve Zonguldak), tasfiyeciliğin başını çeken iki eski MK üyesinden birinin, kendi önderlik anlayışı ve pratiğinin yansımaları bir sorumsuzluk ve kaba ihmalkarlık sayesinde **tümden** tasfiye etmeyi başardığı çalışma bölgeleri olmuştur. (Bir öteki tasfiyeci yöneticinin örgütsel ilişkileri sıfırlamayı başardığı bir diğer temel çalışma bölgesi (İzmir) ise, ancak hemen konferans öncesinde bölgeye gönderilen bir üye tarafından temsil edilebilmiştir.)

Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi başlıklı değerlendirmede, EKİM'in Olağanüstü Konferansımızla noktalanmış örgütsel bunalım süreci, genel çerçevesiyle şöyle özetlenmektedir:

“1987’de ortaya çıkan ve en büyük olanaksızlıkları altederek I. Genel Konferansı’nı toplamak aşamasına ulaşabilen EKİM, yazık ki konferansla başlayan bu yeni süreçte önüne koyduğu görevleri gerçekleştirmedi başarısızlığa uğramıştır. EKİM, kendini yaratan ilk atılımı, kendini geliştiren yeni bir atılımla birleştirememiştir. EKİM, o güne kadarki gelişmesini esas itibarıyla ideolojik gelişmesine borçluydu. İdeolojik gelişmenin gücüyle yaratılan güç ve olanakları örgütsel bakımdan en iyi biçimde düzenleyerek sistematik bir politik faaliyet ve mücadeleye yöneltmek aşaması, aynı zamanda teori-pratik bütünlüğünün, EKİM’in kendi teorik-ideolojik perspektiflerinin maddi bir kuvvete dönüştürme yeteneğinin pratikte sınanacağı bir aşama demektir. Beşinci yıla giriş değerlendirmesinde de ifade edildiği gibi, EKİM bunda belirgin bir zorlanma

yaşamış, 'kan uyumsuzluğu' olarak tanımlanan olgu ortaya çıkmıştır. Aynı değerlendirmede bunun asıl kaynağının önderlik planındaki zaafiyetler olduğu, giderilememesi, kan uyumsuzluğunun sürmesi durumunda hareketi sıkıntılara, giderek bunalıma iteceği vurgulanmıştı. EKİM geride kalan yıl içinde önderlik planında doğan tıkanmayı gideremedi ve bunun sonuçları giderek bir örgütsel bunalıma vardı." (s.16)

EKİM I. Genel Konferansı'nın çalışmaları kapsamlı bir gündem çerçevesinde gerçekleşmiş, ortaya *Değerlendirme ve Kararlar* başlığı altında kamuoyuna sunulan ideolojik, politik ve örgütsel perspektifleri çıkarmıştı. Bu konferans yeni bir hareket olan EKİM'nin gelişme süreçlerinde gerçek bir kilometre taşıydı. O güne kadarki gelişmesi EKİM'e nihayet bir siyasal örgüt kimliği kazandırmış, I. Genel Konferansını toplamak bunun somut bir ifadesi olmuştu. Şimdi EKİM'in önünde onu parti öncesi bir siyasal örgütten gerçek bir sınıf partisine ulaştıracak bir gelişme çizgisi uzanıyordu. *Değerlendirme ve Kararlar*'da ifadesini bulan ideolojik, politik ve örgütsel perspektifler, bu gelişme çizgisinin temel ve taktik esaslarını içermektedir. Hedefler yeterli açıklıkta, görevler yeterli somutlukta belirlenmiş, örgütün önüne ideolojik, politik ve örgütsel tüm cephelerde yeni bir atılımı gerçekleştirme görevi konmuştu. Özetle, EKİM I. Genel Konferansı'nın sonuçları açık ve sağlam perspektifler, güçlü bir iddia, kuvvetli bir misyon bilinci demektir.

Ne var ki ve ne yazık ki, EKİM I. Genel Konferansı, bu perspektiflerin gerçekleştirilmesine başarıyla ve kararlılıkla önderlik edebilecek, EKİM'in iddiasını kendinde cisimleştirmiş, onun misyonunun taşıyıcısı bir önderlik ekibini kendi içinden çıkarmayı başaramamıştır.

Geleneksel hareketten kopmuş ve tümüyle yeni temeller üzerinde kendini şekillendirmeye çalışan bir harekete önderlik etmenin tüm zorluklarına kararlılıkla katlanan, bu zorluklar karşısında işin kolayına kaçmayan, sözde kolay çözümlere eğilim duymayan, aynı anlama gelmek üzere temel ideolojik ve ilkesel konularda ısrarlı, stratejik öncelikleri gözetmede kararlı, kendi içinde

uyumlu ve anlaşmış bir kolektif önderlik ekibini kendi bünyesinden çıkarmayı başaramamak, örgütümüzün daha ilk oluşumundan beri süregelen temel bir zaafı olmuştur. Olağanüstü Konferansımız, oluşum süreçlerinin başlangıcından alarak, bu temel zaafı bir çok yönüyle irdelemeye ve sonuçlar çıkarmaya bu nedenle özel bir önem vermiştir.

Bu, EKİM I. Genel Konferansının önemine uygun biçimde ve kapsamda ele almayı ihmal ettiği bir temel sorundu. Her ciddi devrimci örgütte önderlik organının taşıdığı özel kritik önem ölçüsünde, ilk konferansımızın bu zaafı örgütümüze ağır bir faturaya dönüştürmüştür. Önce görev ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde bir önderlik zayıflığı olarak kendini gösteren olgu, hızla bir tasfiyeci yozlaşma zemini haline gelebilmiştir.

Bu zaafın yarattığı ağır tahribat, EKİM I. Genel Konferansını izleyen dönemin kendine özgü zorluklarıyla orantılı olmuştur. Bu, gerek genel siyasal koşullar, gerekse EKİM'in gelişme sürecinin girdiği yeni evrenin kendi sorunları bakımından gerçekten ciddi zorluklarla dolu bir dönemdi.

'90 yılının kitle kaynaşmaları büyük umutlar yaratmış olmakla birlikte, yeni dönemin karşı-devrim cephesinden bir karşı-saldırı dönemi olacağı, I. Genel Konferansımız tarafından daha başından tespit edildi. Doğu Avrupa'daki çöküşün Arnavutluk'ta utanç verici bir çöküntüyle noktalanmasının, Körfez savaşında emperyalist pervasızlığın, işçi hareketinin tam bu günlerde karşı karşıya kaldığı kapsamlı saldırıya tepkisizliğinin, tüm bu olayların devrimci hareketin zayıf öğeleri üzerinde kaçınılmaz olarak geriletici etkileri olacaktı. Fakat I. Genel Konferansımız bundan ötesini gördü. Politik olayların genel seyrinin ve kitle hareketliliğinin "gözle görülür hale getirdiği Türkiye'nin devrimci olanakları, Türk burjuvazisini işi sıkı tutmaya, baskı ve teröre dayalı temel politikalar yedeğinde, onları tamamlayacak bir biçimde bazı yeni taktikler ve yöntemler izlemeye yöneltmiş bulunuyor" değerlendirmesini yaptı. Karşı-devrimin buna ilişkin amaç ve hedefleri konusunda açık uyarılarda bulundu:

"Konferansımızın çalışmalarını sürdürdüğü günlerde ilk öğeleri

açıklanan ‘Kürt reformu’ ve 141-142. maddelere ilişkin değişiklik planı, bu çerçevede bir anlam taşımaktadır. Bu yeni girişimin en belirgin hedefi, gerek Türkiye genelinde gerekse Kürdistan’da solun reformist ya da reformizme eğilimli kesimleri düzen legalitesi içine alınıp ehlileştirilirken, devrimci çözümlerde ve iktidar perspektifinde, bunun bir gereği olarak da ihtilalci örgütlenme ve yöntemlerde ısrar eden kesimleri tecrit edip ezmeyi kolaylaştırmaktır.” (*Değerlendirme ve Kararlar*, s.46)

Burada konferansımızı izleyecek dönemin dış zorluklarına ilişkin açık bir perspektif yansımaktadır. Ne var ki aynı konferansımızın seçtiği Merkez Komitesi’nin bir bölümü daha işin başında, bu zorlukları göğüsleyecek, örgütün ideolojik ve taktik perspektiflerinde kararlılık gösterecek, bu zorluklar ortamında ve hareketin belirlenmiş çizgisi doğrultusunda örgüte önderlik edecek kimliğe, kişiliğe, kapasiteye ve özgüvene sahip olmadığını göstermekte gecikmemiştir. Siyasal koşullardan gelen güçlüklerin ve basıncın bu unsurlar üzerindeki etkisi, kendi gücüne güvensizlik, atalet, iddiasızlık biçiminde başgöstermiş ve utanç verici bir ideolojik dağılmaya varmıştır. Benzer her durumda olduğu gibi, dikkatler kendi dışına kaymış ve bu çerçevede liberal birlik eğilimleriyle legalist çözümler kolaycılığına varmıştır. Konferansta ortaya konulmuş örgüt iradesini kaba bir biçimde çiğneme, örgüte ve örgütsel sorumluluklara yabancılaşma, bunun öteki yüzü olmuştur.

Özetle, I. Genel Konferansımızı izleyen dönemde karşı-devrimin kendini en şiddetli biçimde hissettiren basıncının EKİM Merkez Komitesi’nin bir bölümü üzerindeki ilk yankısı gerçek bir yalpalama olmuş, bu ideolojik dağılmaya varmış, giderek liberal tasfiyeciliğin bugünkü zeminini döşemiştir. (EKİM saflarında boyveren bu liberal tasfiyeciliğin baş kişisinin, 12 Eylül’ü izleyen karşı-devrim döneminde solda boyveren liberal tasfiyeci odaklardan birinin de baş kişilerinden biri ve kendi deyimiyle “gevşek bir yurtdışı grubu”nun başı olmasını, bugünkü olayların ışığında bir rastlantı saymıyoruz. Kuşku yok ki böyle öğelerin EKİM saflarına kabul edilmesinin siyasal sorumluluğu örgütümüzündür ve bizim bundan çıkaracağımız önemli dersler vardır.)

1. Genel Konferansımızı izleyen dönemin EKİM'e özgü iç cephesine gelince. Bu alandaki sorunlar ve görevlerin oluşturduğu güçlükler de önderliğin ideolojik-politik konumu ve sağlamlılığı için gerçek bir sınav alanıydı. Bu güçlükler herşeyden önce, EKİM'in bütünüyle yeni temeller üzerinde gelişmek perspektifine sahip yeni bir hareket olmasından kaynaklanmaktaydı. O güne kadarki gelişme süreci içinde esas itibarıyla ideolojik gelişmesi sayesinde biriktirdiği güçleri, en iyi şekilde düzenleyip örgütlemek ve tespit edilmiş siyasal görevlere yöneltmek, konferansın hemen ardından EKİM'i bekleyen en temel ve en acil görevlerden biri, birincisiydi. Bu aynı zamanda geleneksel küçük-burjuva devrimci hareketten köklü bir ideolojik kopuş yaşamış olan yeni bir hareketin, buna uygun bir örgütsel yapı, politik faaliyet ve mücadele pratiğini gerçekleştirme kapasitesi ve yeteneğinin sınanacağı bir görev alanıydı. İdeolojik kavrayışlar, politika ve örgüt pratiğinin gerçekleşmesi sürecinde sınavdan geçecekti. İdeolojik gelişme süreci içinde fikir planında anlaşmış görünen kadroların, işin lafzında mı yoksa devrimci özünde mi birleştikleri bu dönemin faaliyeti içinde açığa çıkacaktı.

Hareketin tümü için bir sınavdı bu. Ama 1. Genel Konferans'ın seçmiş bulunduğu Merkez Komitesi için bu daha da özel bir sınavdı. O bir önderlik organıydı; EKİM'in bu doğrultudaki gelişmesine önderlik etmek ve yönetmek sorumluluğu ile yüzyüze idi. İdeolojik gelişmeyi kendine uygun düşen bir politik ve örgütsel gelişmeyle ete kemiğe büründürmek, onun görev ve sorumluluğunun asıl kapsamıydı ve merkezi yönetici organ olmasının getirdiği geniş yetkilerinin asıl çerçevesiydi.

Fakat yazık ki, yeni Merkez Komitesi'nin sonradan içinden tasfiyeci elebaşların çıktığı bir bölümü, bu denli zorlu bir görevin yanına bile yanaşmadı. Bunlar, EKİM için henüz başlayan gerçek bir siyasal pratik evresinin daha ilk adımında, EKİM çizgisinin özüne yabancı olduklarını, onunla hiç de gerçek manada birleşemediklerini, o güne dek tapındıkları görüşleri yalnızca içeriksiz sözcaklıları düzeyinde anladıklarını ortaya koydular. Bugün, EKİM'i EKİM yapan herşey üzerinde tepinme düşkünlüğünün

bir parçası olarak, ideolojik çizgimizi “boş söz kalıpları” olarak niteliyorlar. Bununla aslında EKİM çizgisine ilişkin dünkü gerçek kavrayışlarını bilince çıkarmış oluyorlar. EKİM’in ideolojik çizgisinin gelişmesine bir nebze dahi katkıları olmayan, yalnızca kapıldıkları umutlar çerçevesinde bu çizgiye ruhsuzca tapınan ve anlamına nüfuz etmeden ezbere tekrarlayan bu öğeler, bugünkü umutsuz ruh halleri içinde bu çizgiyi tıpiyorlar ve ondan “söz kalıbı”ndan öte bir şey alamadıklarıyla kendilerini ele veriyorlar.

EKİM I. Genel Konferansı sonrası süreç, dış ve iç zorlukların EKİM üzerinde oluşturduğu birleşik basınç altında, bazı EKİM “yönetici”lerinin yeni bir hareketi tüm zorluklara rağmen yaratmanın dinamik ve sürükleyici öğeleri değil, eski geleneksel hareketin gelişme süreci içindeki yeni bir harekete bir süre için katılma gücü bulabilen kalıntıları olduğu gerçeğini açığa çıkarmıştır. Bu unsurlar ilerleme dinamizmi gösteremedikleri için geriye düşmüşler, olayların seyri içinde düşkünleşmişler, bu sürecin son safhasında ise EKİM’e karşı gerici bir tasfiyeci güruha dönüşmüşlerdir.

Şüphe yok ki EKİM’de ortaya çıkan tasfiyecilik solun genelinde yeni bir tasfiyeci çürümeye yolaçan şu son iki yılın kendine özgü koşullarıyla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Bu koşullar öncesiyle ilişki içinde *Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi* (EKİM 6. Yılında) başlıklı değerlendirmede irdelenmiştir. Bu, EKİM’deki tasfiyeciliğin kavranmasını kolaylaştıran genel çerçeveyi de vermektedir. Fakat bizzat aynı değerlendirmede de ifade edildiği gibi, bu koşulların ve bunun solda yolaçtığı tasfiyeci eğilimlerin EKİM’de de yankısını bulması, EKİM’in kendi zaafı ve zayıflıkları temelinde olanaklı olabilmıştır. Bu zaaf ve zayıflıklar, birikip yoğunlaşıp içinde bulunduğumuz bu evrede belli unsurların şahsında bir tasfiyeci kimlik ortaya çıkarmış olmakla birlikte, hiç de yeni değildir. Tersine EKİM’in ilk oluşum evresinden ve gelişim özelliklerinden kök almaktadır. EKİM buna ilişkin değerlendirmelerini kamuoyuna ayrıca sunacaktır.

Önderlik sorunu da dahil genel olarak EKİM’in sorunu, geleneksel hareketten kopmayla ortaya çıkan yeni bir hareketi her

cephede geliştirmek, yeni temeller üzerinde varetmek sorunudur. EKİM, bu iddialı ve zorlu sürece, zorluklarla dolu bir tarihsel kesitte, **en az hazırlık ve en sınırlı güçlerle** girmiştir. Bu onun yaşadığı gelişme güçlüklerinin genel zeminidir. Bu genel zemindir ki, hareketi şekillendirmekle yüzyüze olan ilk kadroların bir kısmını süreç içinde bunaltıp eleyebilmiştir. EKİM'in öznel zaafı ise bunu kolaylaştırmıştır.

EKİM, gelişmesinin daha ilk anından itibaren temel öncemde bir zaaf gösterdi. Kendisine kopma, yeni bir hareket olarak ileriye çıkma olanağı veren nesnel ve öznel etkenleri sürekli irdeleyip değerlendirdiği halde, tersinden olarak, kendi gelişmesini sınırlayan ve bozan nesnel ve öznel etkenleri yeterince irdeleyip değerlendiremedi. Bu onu buna ilişkin ihmal ölçüsünde savunmasız bıraktı ve bir zaaf alanı olarak rol oynadı.

Geçmişe egemen küçük-burjuva devrimciliğini bilince çıkarmak ve onunla mücadele içinde kendini geliştirmek, EKİM'in temel bir üstünlüğü idi. Fakat bu üstünlüğün ortaya çıkardığı ilk güçler, tam da bu aynı geçmişin ürünüydüler, onun tarafından şekillendirilmişlerdi. Bu olgu, küçük-burjuva devrimciliğinin ideolojik platformuna, mücadele ve örgüt anlayışına, gelenek, zihniyet ve alışkanlıklarına karşı genel planda yürütölen mücadeleyi, hareketin **kendi iç cephesinde** de aynı şiddet ve kararlılıkla sürdürmeyi gerektiriyordu. Bu ihtiyaç ve görev aslında erken bir tarihte ifade de edilmişti. Örneğın: "EKİM, yeni bir ideolojik konumu ifade ediyor olsa da, bu hareketi oluşturan kadroların, insan malzemesinin, geçmiş siyasal ve örgütsel pratikten geldiğini, uzun yıllar geçmiş çizgiyle eğitildiğini, eski örgütlerin alışkanlıklarıyla yoğrulduğunu unutmamak gerekir. ... Geçmişin siyasal ve örgütsel pratiğinden bize miras kalan kusur ve alışkanlıkların zamanla aşılabileceğı gerçeğı, zamana dönük kaderci bir bekleyişi değil, geçmişin kalıntılarına karşı bilinçli ve sürekli bir mücadeleyi gerektirir." (*Ekim*, sayı:15, Aralık 1988)

İç mücadele ve dönüşüm ihtiyacına ilişkin bu açık perspektif, sonuç alıcı bir müdahale ve mücadele pratiğı haline gelememiştir EKİM içinde. Bu mücadele eksik, zayıf, sınırlı ve kesikli kalmıştır.

Bu, EKİM'in genel planda mücadele konusu ettiği küçük-burjuva devrimciliğine **bizzat kendi içinde bir yaşama alanı bırakması** demektir. Bunun tahrip edici etkisi tepeden tabana tüm örgütte yaşayagelmiş, iç ve dış güçlüklerin kesiştiği ilk uygun ortamda, tasfiyeciliğin yeşerdiği bir zemine dönüşebilmiştir.

Öte yandan EKİM'in gelişme süreci, aynı zamanda, soldaki tasfiyeciliğin her çeşitine karşı kesintisiz bir mücadele süreci olmuştur. Fakat eğer buna rağmen o gelişmesinin ileri bir aşamasında ve üstelik bir kısım yönetici kadrosunun şahsında kendi içinde bir tasfiyeci eğilimle yüzyüze kalmışsa, bu açık ve dikkate değer olgu, EKİM'in tasfiyeciliğe karşı mücadelesinin belli bir alanda son derece zayıf kaldığına işaret eder. Bu, bir kez daha EKİM'in kendi iç alanıdır. Devrimci hareketin genelinde yaşanan tasfiyeci sürece karşı açık ve kararlı bir mücadele yürüten hareketimiz, bu aynı sürecin saflarımızda kaçınılmaz olarak yankı bulacağı gerçeğini yeterli açıklıkta hesaba katamamıştır. Bu belli bir rehavete yolaçmış, bugünkü liberal savrulmanın daha başlangıçta varolan köklerine ve sonraki süreç içinde kendini belli biçimlerde ortaya koyan ilk belirtilerine karşı verilmesi gereken açık ve sonuç alıcı mücadeleyi ihmal etmeye götürmüştür.

İşin aslında soldaki tasfiyeci cereyanın EKİM'de yankı bulması ilk değildir. Bu yankı, bugün saflarımızın dışına düşmüş bir kısım başka öğelerde, tam da bugünkü biçimiyle, ayırım çizgilerini silme, liberal birlikçilik ve legalist eğilimler olarak ifade bulmuştur. Fakat 1987-90 dönemi, dünyadaki ters gelişmelere rağmen Türkiye'de kitle hareketliliği dönemiydi. EKİM ise ilk güçlü ideolojik mevzilerini oluşturmuştu ve bununla güç topluyordu. Bu iki avantaj zayıf öğelerin tasfiyeci eğilimlerinin kolayca bertaraf edilmesi olanağı sağlıyordu EKİM'e. Fakat tam da bu kolaylık iç ideolojik mücadelede rehavete yolaçan bir etken haline gelebilmişti. Öte yandan, EKİM'in bu avantajlardan gelen gücü, saflardaki potansiyel tasfiyeci eğilimleri dizginliyor, geriletiyor, uykuya yatırıyor.

Tasfiyeciliğin yeşerdiği bir başka alan, EKİM'in kendi ideolojik gelişmesi ile örgütsel gelişmesi arasında gerekli uyumu kuramama-

nın yarattığı sorunlardır. Bunun ayrım çizgilerini silmede ifadesini bulacak bir liberal ideolojik dağılma alanına dönüşebileceğine, EKİM daha bir yıl önceden, beşinci yıla giriş değerlendirmesinde işaret etmiştir. Bugün gerçekleşen ise bu olmuştur.

Asıl olumsuz etkisini I. Genel Konferans'tan sonra ortaya koymuş olmakla birlikte, bu uyumsuzluğun kökleri de hareketin başlangıç evresindedir. EKİM'in yaşadığı ideolojik sıçramanın hareketi şekillendirmek sorumluluğu üstlenmiş tüm yönetici kadroları aynı biçimde kucaklayamaması, politik ve örgütsel önderlik sorumluluğu üstlenmiş bir kısım kadroların şahsında ciddi sorunlara yolaçmış ve örgütsel gelişmeyi zaafa uğratmıştır.

Bu nedenledir ki, örgüt sorunu, EKİM'in bu en güçlü alanı aynı zamanda onun için bir sorunlar ve zaaf alanına dönüşebilmiştir.

EKİM'in gelişme süreçlerini değerlendiren temel belgelerin önemle altını çizdiği bir temel olgu var: EKİM'i ortaya çıkaran sürecin ilk hareket noktası geleneksel hareketin anti-leninist küçük-burjuva örgüt ve parti anlayışını sorgulamak ve bunun karşısına leninist parti ve örgüt anlayışını çıkarmak olmuştur. Buradan hareketle sınıfsal kimlik, bakış açısı ve giderek teorik ve programatik temelin sorgulanmasına ve eleştirisine ulaşılmış, EKİM'i geleneksel hareketten kopmaya bu zincirleme süreç ulaştırmıştır. (Bkz. Örneğin, EKİM'in Doğuşu ve Örgütsel Şekillenışı Üzerine, *Değerlendirme ve Kararlar*, s.277-305)

Bir ikinci temel olgu canalcı bir ilkesel kavrayışa ilişkindir. EKİM çıkışından itibaren teori-pratik bütünlüğü üzerinde döne döne durmuş; "Bu bütünlüğün temel, olmazsa olmaz koşulu örgüttür. Teori, taktik ve örgüt bütünlüğü ancak ve yalnızca örgüt aracılığıyla gerçekleştirilebilir", temel kavrayışı ile hareket etmiştir.

Üçüncü temel olgu ise ikincisinin uzantısıdır. EKİM, "sağlam temellere dayalı bir ihtilalci örgüte ve ancak böyle bir örgüt sayesinde her koşul altında kesintisiz olarak sürdürülebilecek olan sistemli bir politik-pratik çabaya sahip olmaksızın" tüm ideolojik-politik iddiaların havada kalacağı düşüncesine kararlılıkla sarılmıştır. Bu nedenledir ki, legalizm furyasının dorukta olduğu ve 20

yıllık geleneksel hareketlerin kolay güç toplamak kaygısıyla legal dergilere sarıldıkları bir sırada, en zor yolu seçmiş, illegal bir yayın organıyla işe başlamıştır. Bunu ihtilalci bir örgütü yaratmanın temel bir aracı ve yöntemi olarak görmüş, ilk sayısının başyazısının son satırlarında, bu bilinçli ve cüretli tercihi şu kuvvetli sözlerle ilan etmiştir: “*Ekim*, bu gerçeklerin bilinciyle ve ihtilalci bir proletarya hareketinin sınıf örgütünün gelişim eksenini olmak hedefiyle illegal olarak çıkıyor.” EKİM, Türkiye devrimci hareketinin geçmiş ve o günkü gerçeklerinin bilinci ve eleştirisiyle bu yolu tuttuğu sırada, henüz yola çıkmış yeni bir hareket olarak kadro, güç ve imkan bakımından düşünülebilecek en elverişsiz başlangıç koşullarına sahipti.

Bu sağlam perspektif ve politika sayesinde ki, bugün tüm kusurlarına rağmen Türkiye’de tümüyle ayrı bir konuma sahip EKİM isimli bir örgüt vardır ve 20 yıllık örgütler eriyip yok olurken, o içindeki tortulardan arınarak yolunu yürüyor.

Ama bu temel olgulara ve onlar sayesinde bugün ulaşılan sonuçlara rağmen, yine de örgüt sorunu, EKİM’in bu en güçlü alanı, aynı zamanda onun için gerçek bir zaaf alanıdır. Bu zaafın anlamı ve kapsamı, Beşinci Yıl değerlendirmesinde (*Ekim*, sayı:49, Ekim 1991) ve *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* başlıklı henüz kamuoyuna yayınlanmamış örgüt içi belgede (Mayıs 1992) ortaya konmuştur. Politik faaliyet ve örgütsel şekillenme alanında kendini ortaya koyan bu zaafın gerisinde ise, her iki belgede vurgulandığı gibi bir önderlik zaafı vardır.

Yeni bir hareket olarak EKİM’in temel bir yetersizliği, yaşadığı ideolojik gelişmeyi ve ortaya koyduğu temel iddiayı kişiliğinde somutlamış, ideolojik gelişme ile somut örgütsel gelişmeyi birarada gerçekleştirecek bir önderlik ekibine sahip olamaması, zaman içinde de bunu çıkarmayı başaramamasındadır. Hareketin başlangıç döneminden kaynaklanan bu yetersizlik, I. Genel Konferansımızın ardından hızla gerçek bir zaaf alanına dönüşmüş, o güne kadar örgütsel şekillenme ihtiyacına yanıt veremeyen örgüt yöneticileri, bu andan itibaren örgütün ideolojik perspektiflerinden, iddiasından ve misyonundan uzaklaşma sürecine girmişlerdir. Bunun pratik

sonuçları örgütü sahipsiz bırakmak olmuş, ideolojik dağılmayı tamamlayan bu kaba sorumsuzluk, çok geçmeden bugünkü tasfiyeci kimliğin şekillendiği bir zemine dönüşmüştür. Böylece Ekim I. Genel Konfransı tarafından aynı zamanda bir “örgütsel atılım” dönemi olarak tanımlanan son birbuçuk yıl, örgütsel sorunların biriktiği, zamanında yapılmış bir uyarıdaki ifadeyle, ideolojik gelişme sayesinde kazanılmış ve biriktirilmiş güçlerin örgütsel beceriksizlik nedeniyle heba edildiği bir döneme dönüşmüştür. Bu tahribat konusunda fikir edinebilmek için, bu süreç içerisinde, bugün tasfiyeci olan iki eski yöneticinin temel çalışma bölgelerinin **tasfiye olduğunu** hatırlatmak bile yeterlidir.

EKİM’in geçmişten beri süregelen zaafı ve yetersizlikleri tasfiyeciliğe uygun bir yeşerme zemini yaratmış olmakla birlikte, I. Genel Konferansımız sonrasında bunlara eklenen yeni zaafılar, duruma zamanında bir müdahaleci geciktirerek sorunu ağırlaştırmıştır. Bu zaafıların en önemlisi, çıkışından itibaren EKİM’in en temel değerlerinden ve silahlarından birini oluşturan **açıklık** ilkesinin çığnenmiş olmasıdır.

EKİM I. Genel Konferansı çalışmalarını Şubat 1991 sonunda tamamladı. Bu konferansta seçilmiş Merkez Komitesi’nin hareketin politik ve örgütsel faaliyetini yönetmek görev ve sorumluluğunu üstlenmiş bölümü, ilk toplantısını 1991 Mayıs’ında yaptı. Daha bu ilk toplantısında yaptığı ilk ve tek gerçek iş ise, örgütün iradesinin gerçekleştiği en üst platformu, kendisini seçmiş ve yürüteceği faaliyetin ideolojik, politik, örgütsel çerçevesini ve doğrultusunu belirlemiş örgüt konferansını, onun çalışmalarını “yalana çevirmek” oldu. Kendisini bizzat seçmiş, görev ve yetkilerle donatmış bir örgüt konferansına karşı alınmış bu eş benzeri görülmedik tutum, ilgili MK bölümü için bir siyasal iflas göstergesi olmanın ötesinde, içlerinden ikisi için EKİM’in ideolojik platformundan ve politik misyonundan kopma doğrultusunda atılmış bir ilk kocaman adımdı.

Bu adımın ilk sonuçları, örgütün merkezi önderlik sorumluluklarını bir yana itmek, hareketin önündeki görevlere ve cindeki güçlere sırtını dönmek, gözünü dışarıya dikmek ve bu

çerçevede kendi sorumluluklarını birlik politikasına ihale etmek olmuştur. Başlangıçta bunun için masum bir alan seçilmiş, konferansın ayrıntılarıyla tartıştığı ve dayatılan koşullar nedeniyle kesin bir biçimde reddettiği “Kurtuluş Hareketi” çevresiyle birlik gündeme alınmıştır. İlgili MK bölümü sayesinde örgütümüzü bir yıl meşgul eden ve sonunda kaba bir iflasla noktalanın bu özel olayın sembolik anlamı şuradadır. İdeolojik bakımdan belirsiz ve kaypak, örgüt kimliğinden yoksun bu çevreyle, ancak onların EKİM çizgisinde, EKİM çatısı altında ve EKİM örgütü içinde özüm-senmeleri temelinde birlik yapılabilirdi. Konferansın çizdiği çer-çeve özü itibarıyla bunu emrediyor ve eşit koşullarda bir birliği net bir biçimde reddediyordu. Bunun gerisinde kalan her birleşme formülü, EKİM’in ideolojik platformunu, kimliğini ve misyonunu tartışmalı hale getirmek olacaktı. Nitekim MK’nın ilgili bölümünün KH çevresi ile birlik girişiminin kendileri için sonucu bu olmuştur.

Fakat tüm bunlardan örgüt ancak tam bir yıllık gecikmeyle haberdar olabilmiştir. Bunun zamanında yapılamaması tasfiyeci dağılmanın örgüt üzerindeki tahrip edici etkisini artırmış, örgüt zamanında buna müdahale olanağından yoksun bırakılmıştır. Tümü olduğu gibi kamuoyuna sunulacak MK içi yazışmaların tanıklık ettiği gibi MK’nın bir grubu, örgüt ilkelerinin suç derecede çiğ-nenmesi demek olan bu kapalılığı kırmak için her safhada çaba göstermiş, fakat nedenleri ne olursa olsun sonuçta bunu başarama-dığı ölçüde, ortaya çıkan suçun sorumluluğuna bir yönüyle ortak olmuştur.

Devrimci bir örgüt yaşamının kurulup korunmasında, örgüt-ün ve örgüt çizgisinin karşı karşıya kalacağı iç ve dış saldırıla-rın örgütün tüm güçleri seferber edilerek göğüslenmesinde, açık-lık ilkesinin, Lenin’in “Işık, daha çok ışık!” şiarının taşıdığı mu-azzam devrimci önem, EKİM’in son bir yıllık deneyimi ile yeni-den kanıtlanmıştır. Örgütümüz bu ilkenin çiğnenmesine bir daha olanak tanımamak kararlılığındadır. Şu ana kadar örgüte sunulmuş bulunan ve son bir yıllık iç örgütsel süreçlerimize ışık tutan her-şey konferansımız sonrasında olduğu gibi devrimci kamuoyuna sunulacaktır.

EKİM, kamuoyuna *Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi* başlıklı bir broşür olarak sunulan 6. yıla giriş değerlendirmesinde, solda yaşanmakta olan tasfiyeci erozyonun son iki yılın kendine özgü koşulları ve sorunları içinde aldığı yeni biçimleri tahlil etmektedir. Bu değerlendirme **tüm temel noktalarda** içimizde yeşeren liberal tasfiyeciliğe de ışık tutmaktadır. İçimizdeki tasfiyecilik **aynı koşulların** ve **aynı sorunların** bir yan ürünü olmuştur. Benzerlik yalnızca aynı koşulların ürünü olmakta değil, fakat daha da önemlisi, bunun beslediği ideolojik, politik ve örgütsel eğilimlerin **paralelliğinde** de kendini göstermiştir. Bunu şaşkıncı bulmuyoruz. Zira bugün içimizde tasfiyeciliğin taşıyıcısı olan ögeler, tam da geleneksel sol hareketin o geleneksel ideolojik platformundan, politika ve örgüt anlayışından, zihniyet ve alışkanlıklarından köklü bir biçimde kopmayı başaramayanlardır. Zor koşullar içinde doğan fakat büyük umutlar yaratan EKİM, bir süre için bu ögelere de umut vermiş, onları beraberinde **sürüklemiştir**. Fakat siyasal koşullardaki ağırlaşmanın örgütümüzün gelişme süreçlerindeki ilk güçlüklerle kesiştiği yerde, bu kişiler **geçmişten kopamadıklarını**, EKİM'le bütünleşemediklerini göstermekte gecikmemişlerdir. Önemsiz gibi görünen sorunlarda kendini ortaya koyan kaymaların yarattığı kaygan zemin, hızla kendi içinde bir mantıksal bütünlüğe varmış, onları EKİM öncesinde buldukları yerlere, halkçı oportünizmin o bugün artık yalnızca bir **tasfiyeci yozlaşma** zemini olan ideolojik-politik mevzilerine savurmuştur. Aydın oportünizmi ile halkçı oportünizmin bugüne kadar eleştiri adına EKİM'e yönelttiği ne varsa, geriye düşen bu ögelerin elinde bugün EKİM'e karşı bir "platform"a dönüştürülmüştür.

Bu bir ideolojik dağılma ve iflas platformudur. Tüm temel noktalarda EKİM'in ideolojik platformundan kopma, örgüte yabancılaşma, sınıfa güvensizlik, özgüven duygusunu ve misyon bilincini yitirme, bu dağılma ve iflasın birbirine eklenen, içiçe oluşan halkalarıdır.

Tasfiyecilik ideolojik çöküntüsünü, EKİM ile geleneksel halkçı-devrimci hareket arasındaki temel ideolojik-programatik ayrım

çizgilerini silme girişiminde ortaya koymaktadır. EKİM I. Genel Konferansı belgelerinde, bugün tasfiyeci saldırının ana hedefi olan bu ayrım çizgilerinin özü ve niteliği şöyle tanımlanır: “Halkçı bir ideoloji ve küçük-burjuva bir toplumsal kimlikle karakterize olan geçmiş devrimci hareketten bir kopma olarak ortaya çıkış, hareketimizin en belirgin özelliklerinden biridir. Halkçılıktan bu kopuş, özü ve niteliği bakımından, teoride ve pratikte küçük-burjuva sosyalizminden proleter sosyalizmine bir geçişi hiç kuşkusuz.” (*Değerlendirme ve Kararlar*, s.14) Aynı yerde net bir biçimde ifade edilmektedir ki, EKİM’in yaşadığı ideolojik sıçramanın iki temel ve dinamik ögesi, “marksist dünya görüşünün proleter sınıf özü ve devrimci yöntemi konusunda ulaştığı açıklıklar” olmuştur. İlki halkçılığı anlamının ve aşmanın itici gücü olurken, ikincisi onun dogmatik donmuş kalıplarını ve önyargılarını bir bir kırıp geride bırakma olanağını sağlamıştır. EKİM’in proleter sosyalizminde ifadesini bulan ideolojik, politik ve örgütsel kimliği, bu temel üzerinde ve bu çaba içinde şekillenmiştir.

Saflarımızda ortaya çıkan tasfiyecilik ise, EKİM’i Türkiye solunun sosyalist devrim programını savunan bir yeni grubu sanmakta, öyle algılamakta, buna indirgemektedir. EKİM’i sol hareketin “41. grubu” olarak sıradanlaştırma tasfiyeci eğilimi ve girişiminin gerisinde bu kavrayış yatmaktadır.

Tasfiyeci iflas “platformu”nun en ayırdedici unsurlarından biri olan liberal birlikçilik düşüncesi de bu çerçevede temellenmektedir. Tasfiyeci düşünüş tarzına göre, “lafta ne derlerse desinler” devrimci hareketi oluşturan tüm gruplar kapitalizme karşı sosyalizm için mücadele etmektedirler ve bölünmüş bir “genel sosyalist hareket”i oluşturmaktadırlar. Bu, Türkiye solunun liberal tasfiyeci çevrelerinin o çok bilinen liberal argümanıdır. EKİM’in ideolojik konumu sosyalist devrim programına indirgenince ve bu programatik ayrım da sokaktaki adam “sağduyusu”nu aşmayan bir muhakeme tarzıyla aşılmca, liberal tasfiyeci “platform” için geniş bir birlik alanı ve olanağı kendiliğinden doğmaktadır. Gerçekte ise deneyimlerin hep kanıtladığı gibi bu bir ideolojik omurgasızlaşma, politik kimliğini ve misyonunu yitirme, yitip gitme

alanıdır. Bı bir dağılma ve iflas alanıdır.

Solda liberal birlikçilik eğiliminin büyük güç kazandığı evre ile bunun EKİM saflarında yankı bulması zaman dilimi olarak tamı tamına örtüşmektedir. Bu, 1987’de hız kazanan kitle hareketliliğinin doruğu 1990 yılını hemen izleyen o hız kesme ve nispi gerileme evresidir. Örtüşme liberal birlik eğiliminin gerekçelendirilmesinde de görülmektedir. Bugün tasfiyecilik biçimini alan EKİM saflarındaki liberal birlikçilik eğiliminin kendine özgü yanı ise, onun bir ideolojik dağılmadan doğmaktan çok, böyle bir dağılmaya gidip varmasıdır. Bizdeki tasfiyecilik, ayırım çizgilerinin silikleştirilmesinden birlik sorununa varmamış, daha çok tersinden yolalmış, birlik sorununu kendisi için hızlı bir biçimde geriye düşmenin bir eğik düzlemi haline getirmiştir. Tasfiyeciliğin taşıyıcısı olan öğelerde **öteden beri izlenegelen** ideolojik zayıflık ve yalpalama ile EKİM’in ideolojik cereyanı altında geri plana düşmüş geçmişin liberal-halkçı ideolojik önyargıları, bu eğik düzlemin hızlı bir biçimde oluşmasının kaynağı olmuş, işi hayli kolaylaştırıcı ve hızlandırıcı bir rol oynamıştır.

Sınıfa yabancılaşma ve güvensizlik, tasfiyeci ideolojik dağılma ve politik iflasın bir öteki temel alanıdır. Bu yabancılaşma ve güvensizlik, EKİM’in sınıf yöneliminden, bu yönelimde ifadesini bulan politik ve örgütsel perspektiflerden kopmaya, popülist geleneğin en ilkel önyargılarına kaba bir dönüşe yolaçmıştır. Bu “parti güçleri” adı altında solun mevcut yıpranmış güçleri üzerine politika yapma ile “sınıf temelinden bağımsız” sözde bir “profesyonel devrimci çekirdek” örgütlenmesi düşüncelerinde ifadesini bulmuştur. Bunlardan ilki, o liberal birlikçilik politikasının yeşerdiği alandır; ikincisi ise, sol hareketin 20 yıllık sınıfdışı mezhepçi-bürokratik örgüt anlayışına çekilmiş yeni bir ciladır. Tasfiyecilerin sınıf heyecanı ve yönelimi 1987-90 döneminin genel sol modasının o köksüz ve yüzeysel sınırlarını aşamamış, son iki yılın nispi durgunluğu bu heyecanı ve yönelimi hızla “demode” etmiş, sınıfa yabancılaşma ve güvensizlik, eski halkçı argümanlar eşliğinde yeniden önplana çıkmıştır.

İşçi sınıfına yabancılaşma ve güvensizlik, Türkiye sol hareket-

tinin temel bir karakteristiği ve tarihsel bir geleneğidir. Zaman içerisinde incelmış, kılık değiştirmiş, farklı teori ve anlayışlarda ifade bulmuş, fakat hep **yaşayagelmıştır**. EKİM'in ortaya çıkışı bu ideolojik-politik geleneğe büyük bir darbe olmuştur. EKİM bu geleneğe vurarak ve popülist önyargıları parçalayarak, Marksizm-Leninizmin özü demek olan proletaryanın tarihsel rolü düşüncesini boş bir soyut söz olmaktan çıkarmış, politik ve örgütsel perspektiflerini bu temel teorik kavrayış çerçevesinde şekillendirmiştir. Bu halkçı ideolojiden kopuşun en temel halkalarından biri olmuş, bu soruna ilişkin kavrayışı EKİM'in marksist-leninist kimliğinin **temel taşlarından** birini oluşturmuştur.

Tasfiyecilik EKİM'in ideolojik gelişmesinin dinamik özünü kavramadaki yeteneksizliğini, onun muhtevasını oluşturan temel görüşleri anlayamamak yeteneksizliği ile de birleştirmektedir. EKİM çizgisinin ideolojik özünü "sosyalist devrim" gibi bu çizgi içindeki bir **yan sonuca** indirgeyenler, EKİM'in sınıf yönelimini de '87-90 döneminde solda kendiliğinden yaşanan sınıfa akışla karıştırma budalalığına düşebilmişlerdir. Bunca yıl EKİM saflarında yer almış bu budalalar çoktan kavramış olmalıydı ki, EKİM'de sınıf yönelimi ve sınıfa dayalı örgüt perspektifi, '87-90 dönemindeki işçi hareketliliğinin kendiliğinden yarattığı bir politik-pratik refleks değil (böyle sanmak EKİM'i geleneksel halkçı gruplarla karıştırmak olurdu), fakat halkçı geleneğin en temel ideolojik zaaflarından birine yöneltilmiş köklü eleştirinin bir "yan ürünü", bir zorunlu ve mantıksal sonucuydu. EKİM için marksist-leninist teorinin temel bir sorunu etrafında, proletaryanın modern kapitalist toplumdaki yeri ve tarihsel devrimci rolü çerçevesinde oluşmuş bir politik ve örgütsel perspektifi götürüp işçi hareketinin gündelik gel-gitleri içinde değerlendirmeyi kalkmak, gerçek bir şaşkınlığın ve tam bir cehaletin ürünü olabilir ancak.

Tasfiyeci dağılmanın bir öteki karakteristiği, soldaki genel legalist cereyanın içimizdeki kaba bir yankısı olmaktır. EKİM'de boyveren tasfiyecilik, illegal temellere dayalı bir ihtilalci sınıf örgütlenmesini geliştirmenin güçlükleri karşısında tam bir geri-leme ve yılgınlık, legal alanı araç ve yöntemler kolaycılığına ise

tam bir teslimiyettir. Bu ise, EKİM'in temel stratejik önceliklerinden ve bunlara dayalı örgüt ve taktik çizgisinden temelli bir kopuştur.

“İhtilalci örgütlenmeye karşı güçlü bir legalist tasfiyeci akımın varolduğu günümüz koşullarında, parti örgütlenmesini illegal temeller üzerinde hazırlama pratik çabası sağlam ve sarsılmaz bir inatla sürdürülmeli ve bu çaba tasfiyeciliğe karşı sürekli bir mücadele ile birleştirilebilmelidir. Fakat öte yandan, partinin bu zorunlu varoluş biçiminin tamamlayıcı ögesi, onun legal biçim, araç ve yöntemleri en iyi şekilde ve sonuna kadar kullanabilmesidir. Düzen karşısında partinin ihtilalci varoluş biçimini ilkesel önemde gören komünistler için, sorun legal araç ve olanakları küçümsemek ya da bunları illegal örgütlenmenin karşısına koymak değil, illegal bir parti örgütlenmesi ve faaliyeti **temeli üzerinde, bu temel koşulla uyum içinde**, tüm legal biçim, yöntem ve araçlardan sonuna kadar ustalıkla yararlanabilmektir. Legal olanakları illegal örgütlenme ve faaliyete **tabi** bir biçimde, onun **hizmetinde** kullanabilmektir.” (*Değerlendirme ve Kararlar*, s.131)

Bu açık ve ilkesel perspektife rağmen, tasfiyeciler, illegal örgütlenme ve faaliyeti geliştirip güçlendirmeye **tabi**, onun **hizmetinde** kullanılması gereken legal araç ve yöntemleri, bu örgütlenme ve faaliyetin güçlüklerinden **kaçışın** bir alanı ve olanağı olarak görmüşlerdir. Güçsüzlük ruh haliyle liberal birlik platformuna kayanlar, birliği güç yetersizliğini gidermenin sözde bir çözüm yolu olarak görenler, illegal temellere dayalı bir ihtilalci örgütlenme yaratmanın güçlükleri karşısında ise legalizme kapılmışlardır. EKİM'in daha başlangıç adımı, ihtilalci bir sınıf örgütlenmesinin temel “gelişme eksenini” olarak tanımladığı Merkez Yayın Organını güçlendirmek ve yaymak için I. Genel Konferansımızdan beri kılını kıpırdatmayanlar, bu aynı süreç içinde tüm umutlarını bir legal siyasal gazeteye bağlamışlar ve bunu hareketimiz üzerinde tasfiyeci bir basınca dönüştürmüşlerdir. Bu aynı sürecin tasfiyecilerin tüm umutlarını liberal birlik girişimlerine kilitlediği bir dönemi işaretlemesi, dikkate değer bir olgudur. Kendi dışına ve “açık alana” bakakalan tasfiyeci öğeler, bu arada örgütü-

müze, kendi özgüçlerimize ve olanaklarımıza yabancılaşmışlar, bunların düzenlenişine, örgütlenişine ve seferberliği görev ve sorumluluklarına sırt çevirmişlerdir. Üstelik bu işlerden birinci derecede sorumlu oldukları halde...

EKİM'in ideolojik çizgisi ile bundan kaynaklanan sınıf yönelimi ve ihtilalci örgüt çizgisi arasında teorik-organik bir bütünlük vardır. "Dünya görüşüyle, ideolojik-politik çizgisiyle **marksist-leninist**, sınıfsal temeli, yapısı ve bileşimiyle **proleter**, düzen karşısında politik-örgütsel konumlanışıyla **ihtilalci**, bir devrimci sınıf partisi yaratma perspektifidir bu." (*Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin*)

Tasfiyeci dağılma, aynı bütünlüğü, tüm bu temel noktalarda geriye düşerek izlemiştir. EKİM'in popülizme ve reformizme karşı kazandığı temel ideolojik mevzilerin terki, zorunlu ve kaçınılmaz olarak, politik ve örgütsel sonuçlarını da ortaya koymuş, sınıf yönelimi ve ihtilalci sınıf örgütü fikrinden ve pratiğinden kopuşla sonuçlanmıştır. Tasfiyeci dağılma, EKİM ile olan tüm ideolojik-politik bağların yitirilmesi, EKİM gerçekliğine ve misyonuna tam bir yabancılaşmadır.

Geleneksel devrimci küçük-burjuva demokrasisinin büyük bir bölümüyle reformculuğa evrildiği bir aşamada onun popülist ideolojik platformuna dönüş, siyasal ve örgütsel sorunlarda da bu reformist-legalist eğilimin bir parçası haline gelmesiyle sonuçlanırdı. Olan tümüyle budur. EKİM saflarında ortaya çıkan tasfiyecilik, soldaki "ters akıntı"nın içimizde beliren küçücük bir dereciğidir. 20 Ekim 1991 erken genel seçimleriyle birlikte solda kendini ortaya koyan ne kadar tasfiyeci politik ve örgütsel açılım varsa, bugün EKİM'de tasfiyeciliğin taşıyıcısı olan öğelerde anında yankısını bulmuştur. Kimisi olduğu gibi, kimisi "kendine özgü" bir biçimde. Yeni hükümeti izleyen "yumuşama" beklentilcri ve bu çerçevede "açık alanın önemi", SP'nin seçim "başarısı" ve bu çerçevede "HEP'de birlik projesi" bunun tümüyle açık örnekleri olurlarken; legal alana güç yığına ve bu alanı, hem bir ilde tüm çalışma alanlarının "açık cephesi" olarak ve hem de tüm ülke çapında kendi içinde, hiyerarşik bir merkezi organizasyona ka-

vuşturmak düşüncesi ise bunun nispeten örtük örnekleri olmuştur. Kendi içerisinde yeterince açık olan bu sonuncusunun “örtük”lüğü, onun gerçekte, solun yeni modası “açık devrimci parti”nin bir kısım işlevleri yerine düşünülmesindedir. EKİM bünyesinde bulunduğu sürece, bu kadar kaba bir tasfiyeci düşünce ancak böyle inceltilmiş biçimler içinde ileri sürülebilirdi. Hatırlatalım ki, “HEP’te birlik” gibi o masum görünümlü önerinin gerisinde de aynı tasfiyeci düşünce vardır.

Karşı-devrimci basıncın, devrimci siyasal mücadeledeki zorlukların, bu basınç ve zorluklar karşısında dayanıksız küçük-burjuva öğelerdeki dağılmanın bir ürünü ve ifadesi olan tasfiyecilik; teorik sorunları küçümseme, ideolojik ayrımları karartma, politik sorunlarda liberalizm, örgüt sorunlarında legalizm demektir. İlkesiz ve omurgasız bir oportünizm demektir. Devrimci iddianın yitilmesi, misyon duygusunun felce uğraması demektir. Tasfiyecilik, EKİM safalarında ortaya çıkan kendi küçücük örneği üzerinden, tüm bu temel ve evrensel özelliklerini yeniden kanıtlamıştır.

Tasfiyecilik iddiasız bir kimlik ve kişiliktir; içimizden çıkan tasfiyeciler bu kimliğin ve kişiliğin prototipleri olmuşlardır. Onların EKİM’e yönelttiği en temel suçlamalardan biri, “EKİM kendini amaçlaştırıyor” biçimindedir. EKİM’i “41.grup” olarak algılamının ürünü bu beylik suçlamanın ilk sahipleri hiç de bugünün tasfiyecileri değildir. EKİM’in ideolojik-politik sınır çizgilerini net çizmesi ve bu çerçevede kendi iddiasını ve misyonunu net bir biçimde tanımlaması, bugüne kadar güçlükler karşısında yılgınlığa kapılan ve yorulan tüm öğeler tarafından, ama yalnızca onlar tarafından, EKİM’in kendini amaçlaştırması olarak nitelendi ve bize kendimize “bölünmüş sosyalist hareketin” yeni bir grubu gözüyle bakmamız önerildi. Ayrım çizgilerini silme, ideolojik omurgasızlık, liberal birlikçilik eğilimi, politik ve örgütsel sorunlarda gevşek bir oportünizm, örgütten ve sorumluluklardan kaçış, “açık alan” ve aydın çevre hayranlığı, tüm bunlar eksiksiz olarak hep bu suçlamaya ve öneriye eşlik ettiler. Fakat ilgi çekicidir; bu öğelerin tümü de ideolojik olarak yozlaştılar, devrimci kimliklerini koruyamadılar, dosdoğru düzenin içine yuvarlandılar. EKİM’in ulaştığı

düzeyden aşağıya düşüşün yaratacağı kaçınılmaz bir sonuçtur bu. şimdiki tasfiyeci güruhu bekleyen akibet de kesin olarak budur.

İdeolojik çizgimizden kopmuş, örgütümüze ve misyonumuza yabancılaşmış, bunu hizipçi bir suçortaklığı ile birleştirmiş bu unsurlar, konferansımızca EKİM'den ihraç edilmişlerdir. Bu karar konferansımız toplantı halinde iken kendilerine bildirilmiştir. Aynı bildirimle birlikte kendilerinden ellerinde bulunan ve EKİM'e ait olan tüm maddi değerleri en kısa sürede örgütümüze teslim etmeleri istenmiştir. Bu istemimizi devrimci kamuoyu önünde bir kez daha yineliyor ve tasfiyeci yol arkadaşlarını bu konuda bir yanlışlaşma düşmemeleri konusunda önemle uyarıyoruz.

EKİM'de tasfiyecilik tasfiye edilmiştir. O yürüyüşünü zayıflatan ayak bağlarından kurtulmuş, son aylarda örgüt içi yaşamımızı kirleten kokuşmuş bir tortuya dönüşen unsurlardan kendini arındırmıştır. Gücünden bir şey kaybetmemiş, tersine son bir yıldır bu gücün kullanımını sınırlayan ağırlıkları silkip atmıştır.

Konferansımız bunu için en acil fakat en kolay yanı olarak değerlendirmektedir. EKİM'de düşkünlük derecesinde bir liberal tasfiyeciliği besleyen tüm kaynakların kurutulması ile kendi asli sorumluluklarını gerçekleştirecek bir çalışma ve seferberlik, görevlerimizin asıl alanıdır. Komünistler tüm güç ve iradeleri ile bu zor alanı kucaklayacaklardır. EKİM'in ideolojik çizgisi, bu güç ve iradenin hem kaynağı hem güvencesidir.

Hareketimiz en büyük olanaksızlıklar ile en zor engelleri altederek bugüne ulaşmıştır. EKİM, bu mücadeleler içinde oluşturulmuş bir ideolojik ve örgütsel kimliktir. EKİM, bir siyasal ve örgütsel değerler sistemidir; bunlarda ifadesini bulan bir ileri düzeydir. Komünistler bu kimliği ve kişiliği, bu değerler sistemini ve düzeyini kararlılıkla savunacak, özenle koruyup geliştireceklerdir.

Komünistler işçi sınıfının devrimci öncüsü partiyi yaratacak, devrime ve sosyalizme yürüyeceklerdir.

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın Komünizm!

EKİM Olağanüstü Konferansı/ Aralık '92

EKİM'in yeni dönemi

EKİM bir dönemi geride bırakmış bulunmaktadır.

I. Genel Konferansımızı izleyen bu dönem, Türkiye devrimci hareketinde yeni bir tasfiyeci dalga olarak yaşandı ve bizim saflarımızda da önemli bir tahribata yolaçtı. Hareketin örgütsel cephesinde ciddi bir önderlik zayıflığı olarak kendini gösteren ve gelişme süreçlerimizde çarpıklıklara yolaçan bu dönem, Olağanüstü Konferansımızla birlikte bugün artık geride kalmıştır.

EKİM yeni döneme yalnızca ayakbağlarını çözerek, yozlaşmış ve yabancılaşmış öğelerden saflarını temizleyerek değil, çok daha önemli olarak, kusurlarını, gelişmesini bozup sınırlayan zaaflıyet alanlarını sert ve uzlaşmaz bir mücadele konusu haline getirerek girmektedir. Bu önemli bir başarı ve yeni bir dönemin başında büyük bir avantajdır. Ne var ki bu bitmiş sonuçlanmış olmak bir yana, henüz başlamış bulunan ve hiç ara verilmeksizin kararlılıkla sürdürülmesi gereken bir mücadeledir. Olağanüstü Konfe-

ransımızın bu konuda uyarı niteliğindeki değerlendirmesi yeterince net, gerekleri bakımından ise yaşamsaldır.

“EKİM’de tasfiyecilik tasfiye edilmiştir... Konferansımız bunu işin en acil fakat en kolay yanı olarak değerlendirmektedir. EKİM’de düşkünlük derecesinde bir liberal tasfiyeciliği besleyen tüm kaynakların kurutulması ile kendi asli sorumluluklarını gerçekleştirecek bir çalışma ve seferberlik, görevlerimizin asıl alanıdır. Komünistler tüm güç ve iradeleri ile bu zor alanı kucaklayacaklardır. EKİM’in ideolojik çizgisi, bu güç ve iradenin hem kaynağı hem güvencesidir.”

Şu tekrar tekrar vurgulanmalı ve her yoldaş tarafından hep akılda tutulmalıdır. Tasfiyecilik bizdeki eksiklik ve zaafaların kendisi değil, fakat yalnızca yoğunlaşmış ve irinleşmiş bir biçimi oldu. Tasfiyeciliğin tasfiyesi kendi başına sorunu çözmemiş, fakat yalnızca çözüm için uygun koşullar yaratmıştır. Şimdi önümüzde kusurlarımızı gidermek, zaaflarımızın kökünü kazımak, görev ve hedeflerimizi gerçekleştirmek sorumluluğu vardır. Bu geniş ve uzun süreli bir mücadele alanıdır. Bu zorlu mücadele, en az tasfiyeciliğe karşı verilen ölçüsünde kararlı, o ölçüde kesin ve uzlaşmaz olmak zorundadır.

EKİM, Türkiye devrimci hareketinin yeni bir mezhebi değil, parti öncesi bir örgüt ve bir parti inşa hareketidir. Bu konum ve nitelik, onun görev ve sorumluluklarının kapsamını da vermektedir. 1. Genel Konferansımızın belgelerinde (*Değerlendirme ve Kararlar*) bu görev ve sorumlulukların teorik, politik ve örgütsel kapsamı, organik bütünlüğü içinde ve yeterince açık bir biçimde ortaya konmuş bulunmaktadır.

Tasfiyecilik EKİM’in iddiasını ve misyonunu, onun teorik, politik ve örgütsel alanlardaki görev ve hedeflerini sınırlayıp daraltarak, bir parti inşa hareketinin değil “41. grup” konumunda bir yeni mezhebin ihtiyaçları derekesine indirgeyerek, boşa çıkarmak istedi. Tasfiyeciliği tasfiye etmiş bulunan EKİM’in önünde ise, görev ve hedeflerini hiçbir biçimde sınırlayıp daraltmadan, fakat bu görev ve hedeflerin farklı alanları arasında zaafa uğramış bulunan bütünlüğü ve uyumu yeniden kurmak ve pekiştirmek acil

görevi durmaktadır. Bunun gerekleri kararlılıkla yerine getirilecektir.

EKİM'de aksayan, perspektiflerindeki bulanıklık ya da boşluk değil, bunları gerçekleştirme güç ve iddiasındaki yetersizliktir. Özgüven ve misyon duygusundaki zayıflamadır. Dış koşulların baskısı ile görevlerin ağırlığı bu zayıflığı beslemiştir. Tasfiyeciliğe varan idolojik dağılma buradan doğmuştur.

EKİM bu açıdan kendini yeniden bulmalıdır. Yeniden diyoruz, zira EKİM'in çıkışı gerçek bir iddia ve özgüvene dayalı idi. O kendisini I. Genel Konferansa ulaştıran ilk büyük gelişme atılımını buna borçluydu. Cüret etmiş ve başarmıştı. Buna gücü yetmeyenleri yolda bırakarak ve dönüp bir an bile geriye bakmayarak...

Sonradan tasfiyeci platforma kayan insanların hareketimiz üzerindeki en büyük tahribatı, onun bu güçlü yanını içten içe kemirmek ve zayıflatmak olmuştur. Bu tür öğeler, daha başından itibaren, biri diğerine bu uğursuz görevi bir miras olarak devredererek, güçsüz, güvensiz, iddiasız ve zavallı kişiliklerini hareketimizin bir niteliği haline dönüştürmek istemişlerdir, EKİM'in düzeyine yükselceklerine, onu kendi düzeylerine düşürme eğilimi ve çabası içinde olmuşlardır. Olağanüstü Konferansımız hem bu tasfiyeci düşünce ve davranış çizgisinin son temsilcilerini süpürüp atarak, hem de böylelerinin saflarımızda ortaya çıkışını ve yaşama imkanı bulmasını kolaylaştıran zaaflarımızı irdelleyerek, önemli bir başarı elde etmiştir.

Şimdi EKİM yeniden, bu kez bizi partiye ulaştıracak bir perspektif ve ruhla, cüret edecek ve başaracaktır.

Iddialı olmak, soyut değil fakat tümüyle somut bir niteliktir. Iddia, kendini soyut sözlerde değil, sağlam perspektiflerde ve onlara dayalı somut gelişme süreçlerinde ortaya koymak zorundadır. Komünistler bunun bilincindedirler.

Örgüt yapımız ve yaşamımızdaki zaafı gidermek, sistematik bir siyasal faaliyet yürütme yeteneğinde bir örgütsel konuşma ve çalışma tarzına ulaşmak, hareketimizin bugün en acil ihtiyacı durumundadır. Güç, dikkat, enerji ve çaba bugün buna, bu

acil ihtiyaca yöneltmiştir.

Ne var ki, zayıflığı örgütsel bunalım süreci içerisinde çıplak biçimde açığa çıkmış iç ideolojik birliğimizi kuvvetlendirip pekiştirmek, ideolojik kavrayışı sürekli bir biçimde derinleştirmek, bu acil görevlerimizi sağlıklı bir biçimde başarabilmenin zorunlu koşuludur. Bunun anlamı ve önemi kavranmadıkça, bunalım ögelerine dönüşen sorunlarımızın gerçek ve kalıcı bir çözümüne de ulaşamayacaktır.

Politik çalışmada kendiliğindenciliğin ve dar pratikçiliğin, örgütsel alanda şekilsizliğin, ilkelliğin, amatörlüğün gerisinde, her zaman ideolojik kavrayış zayıflığı, “teoriye karşı tam bir umursamazlık” vardır. Komünistler bu basit fakat yaşamsal doğruyu her zamankinden daha fazla akılda tutmalıdırlar.

I. Genel Konferansımızı izleyen dönem hareketimizin gelişmesinde önemli adımlara sahne olabiliyordu, olmadı. Bu iki yıl kaybedilmiştir. Olağanüstü Konferansımız bu gerçeği yüreklilikle ifade etmiştir. Fakat bunu, önümüzdeki yılda geride kalan dönemin kayıplarını da telafi etmek çağrısıyla birleştirmiştir. EKİM, bu çağrıyı gerçek kılacak tüm potansiyel olanaklara sahiptir. Herşey bu olanakların ne ölçüde örgütlenip seferber edilebileceğine bağlıdır. Kendi deneyimimiz doğru ve sağlam perspektiflerin başarısının önkoşulu olduğunu, fakat asla kendisi olmadığını bir kez daha göstermiştir.

Başarı, bu perspektiflere sıkı sıkıya sarılarak, onları tüm güçlülere ve engellere rağmen yaşama uygulama gücü, iradesi ve ısrarı gösterilerek, bizzat ve somut olarak örgütlenebilmelidir.

İç mücadele süreci ve Olağanüstü Konferans, bugün hareketimize belli bir dinamizm kazandırmıştır. Fakat bugünkü haliyle bu henüz tatmin edici olmaktan uzaktır. Hareketin gerçek bir sarsıntı ve silkinişe ihtiyacı var. Bu doğrultuda bilinçli ve sürekli bir çaba gereklidir. Rehavet, gevşeklik, laçkalık, sorumsuzluk, tüm bunlar, tasfiyeciliği karakterize eden ilkelik ve amatörlüğün yan sonuçları idi ve örgüt yaşamımızda epeyce iz bıraktılar. Ka-

zandığımız dinamizmi bu izlerin tümünden kazınmasına da yöneltelemiyiz. Bu bize görevlerimizin tüm cephelerindeki yükleri cesaretle üstlenmek ve başarıyla gerçekleştirmek doğrultusunda daha güçlü bir dinamizm kazandıracaktır.

1 Ocak '93

'94 Dönemeci

'93 yılını hareketimiz için bir yeni dönemin başlangıcı ilan etmiştik. Aradan geçen bir yıl, tasfiyeci tahribatla gelişme süreçlerimizin zaafa uğratıldığı bir dönemin gerçekten geride bırakıldığını, EKİM'in yeni bir dinamik gelişme dönemine girdiğini dost-düşman herkese yeterli açıklıkta göstermiş bulunmaktadır.

Şimdi yeni bir yılın başındayız. Önümüzde '94 yılı uzanıyor ve biz onu buradan hareketimiz için bir dönemeç yılı ilan ediyoruz. Ne anlamda? Yanıtı bir yıl önceki "*Ekim'in Yeni Dönemi*"nden aktarıyoruz:

"EKİM'in çıkışı gerçek bir iddia ve özgüvene dayalı idi. O kendisini I. Genel Konferansa ulaştıran ilk büyük gelişme atılımını buna borçluydu. Cüret etmiş ve başarmıştı. Buna gücü yetmeyenleri geride bırakarak ve dönüp bir an bile geriye bakmayarak... Şimdi EKİM yeniden, bu kez bizi partiye ulaştıracak bir perspektif ve ruhla, cüret edecek ve başaracaktır."

'93 yılının somut adımları ve gelişme birikimi gösteriyor ki, '94 yılı partiye ulaşmada bizim için gerçek bir dönemeç olacaktır. Gelişme süreçlerimizin bugünkü düzeyi gözetildiğinde, olanaklarımız ve güçlüklerimiz birarada değerlendirildiğinde, '94 yılını bir parti yılı haline getirmek kuşkusuz kolay değil, bunu beklemiyoruz. Ne var ki bu bir yıla sığdıracağımız çalışma, bu çalışmanın ürünü olacak gelişme düzeyi, bizi partiye bir hayli yakınlaştıracak, '94 yılını geride bıraktığımızda parti ile aramızda işin esasının halledilmiş olması anlamında, çok fazla bir mesafe kalmış olmayacaktır.

Girmekte olduğumuz yılın dönemeç yılı ilan edilmesinin anlamı budur. Bu bir iddia kuşkusuz. Fakat komünistler, '93 yılını "Ekim'in Yeni Dönemi" ilan ederlerken de, iddialı olmanın soyut değil fakat tümüyle somut bir nitelik olduğunu, iddianın kendini soyut sözlerde değil fakat "sağlam perspektiflerde ve onlara dayalı somut gelişme süreçlerinde ortaya koymak zorunda" olduğunu akılda tuttuklarını, önemle hatırlatmışlardı. Bu bağlamda, '94 yılını bizi partiye ulaştıracak bir dönemeç haline getirebilmek, partiyle aramızdaki mesafeyi doğru değerlendirmek ve hareketin tüm güçlerini ve olanaklarını bu mesafeyi tüketecek bir biçimde planlamak ve harekete geçirmekle olanaklıdır. Bu bir doğru değerlendirme, öncelikleri isabetle saptama ve eldeki güçleri planlı bir biçimde yoğunlaştırma sorunudur.

Parti, proletaryanın gerçek öncüsü rolünü oynayacak, cylemiyle bu sığata hak kazanacak devrimci sınıf partisi, komünistlerin öznel bir zorlaması değil, fakat sınıf hareketinin gerçek ve bugün için son derece acil bir ihtiyacıdır. Sınıf hareketi mücadele isteğini ve potansiyelini yıllardır göstermekte, fakat içine sıkışıp kaldığı dar zemini parçalama, devrimci politik kanallara akma gücünü bir türlü gösterememektedir. Onun her çıkışı, her özel direnişi ya da her genç eylem dalgası, devrimci önderlik boşluğunun açmazlarıyla yüzyüze kalmaktadır. Ya sonuçsuz, ya da daha da kötüsü, mevzi direnişlerde olduğu gibi, yıkıcı moral sonuçlar yaratacak biçimde yenilgilerle yüzyüze kalmaktadır.

Her zaman böyle olmayabilir, fakat bugünün Türkiye'sinde

sınıf hareketinin ileriye sıçrayamaması ile yaşadığı devrimci önderlik boşluğu arasında kopmaz bir ilişki vardır. Sınıfın kendiliğinden hareketi yıllardır ortaya önemli olanaklar çıkarmış, fakat bu olanakları değerlendirebilecek, işçilerin hoşnutsuzluğuna ve öfkesine yeni kanallar açacak bir devrimci siyasal çaba, bir önderlik yeteneği ve kapasitesi ortaya konamamıştır. Sınıf hareketinin temel sorunu tam da budur.

Fakat komünistlerin birçok kere tekrarladıkları gibi, bugünün Türkiye”sinin “sorun”u da yine burada odaklanmaktadır. Türkiye işçi sınıfı nesnel toplumsal varlığı ile toplumda özel bir ağırlığa sahiptir. Fakat bu bir politik ağırlığa dönüşemediği ölçüde, sonuç siyasal süreçlerde bir tıkanma ve yozlaşma olmaktadır. Açmazlarına ve sonu gelmez çok yönlü bunalımına rağmen düzenin bugünkü gücü, işçi sınıfının güçsüzlüğünden, onun bağımsız politik bir kuvvet olamamasından kaynaklanmaktadır. Kürdistan’daki devrimci süreci zorlayan, gelişimini zora sokan ve onu belli risklerle yüzyüze bırakan da yine bu aynı zaaftır.

Devrimci siyasal mücadelenin temel sorunu sınıf hareketinin politik kuvvetini ortaya koyamamasıdır. Sınıf hareketinin temel sorunu ise, devrimci bir önderlikten, politik ve örgütsel gelişimini kolaylaştıracak ve hızlandıracak gerçek bir öncü müdahaleden yoksunluğudur. Bugünkü koşullarda parti sorununun hayati önemi bu ihtiyaçta odaklanmaktadır. Bu devrimci siyasal mücadelede gerçek bir mesafe katetmenin çözücü, dolayısıyla kavranacak halkasıdır.

Komünistler olarak, geleneksel devrimci harekete egemen halkçı demokratik kimlikle hesaplaşarak ve sınıfın sosyalist önderlik ihtiyacını karşılamak iddiasıyla siyasal mücadele sahnesine çıktık. Doğal olarak başından itibaren en acil sorun parti kimliği kazanmaktı. Bugün 6 yılı geride bırakmış bulunuyoruz. Yazık ki henüz bu ilk temel adımı atabilmiş değiliz. Bunun ortaya çıkış koşullarımızla ve kuşkusuz bizi çevreleyen iç ve uluslararası koşullarla yakın bir ilişkisi var. Fakat aynı ölçüde kendi öz zaaf ve yetersizliklerimizle de yakın bir ilişkisi var.

Hareketimizin gelişme süreçlerini birçok kere değerlendirdik

ve bunların neler olduğunu her seferinde irdeledik. Kuşku yok ki bunlar içinde en büyük önemi taşıyanlardan biri, hareketimizin yaşadığı önderlik zaafiyeti olmuştur. Dünyada ve Türkiye’de geride kalan tarihsel dönem ile içinden geçmekte olduğumuz tarihsel evrenin özelliklerini ve sorunlarını doğru değerlendiren, görev ve sorumluluklarımızı bunun içinde kavrayan, ve bunu, bir eylem, bir yaratma ve varetme iradesi olarak ortaya koyabilen, bu çerçevede dönemin tüm güçlüklerini göğüsleyebilen bir önderlik ekibine sahip olamamak olmuştur. Geride kalan yıllar içinde hareketimiz bir dizi “yönetici” çıkarmış, fakat yazık ki hareketin gelişme ihtiyaçlarına yanıt verebilen birleşmiş ve kenetlenmiş gerçek bir önderlik ekibi çıkaramamıştır. Yönetici olma hakkı (“hukuk”u) kazanıp da hareketin önderlik ihtiyacına yanıt verebilen bir kişilik ve kapasite ortaya koyamayanlar, her zaman gelişme süreçlerini tıkayan bürokratik engellere, giderek bunalım öğelerine dönüşürler. Son derece elverişsiz koşullarda ortaya çıkan ve ilerlemeyi kolaylaştıracak olumlu bir geçmiş birikim devralamayan EKİM, bu önderlik zaafiyetinin olumsuz etkilerini ve tasfiyeci sonuçlarını yaşamak durumunda kaldı. Olağanüstü Konferansımızın gündemini çok büyük ölçüde “EKİM’de Önderlik Sorunları” tartışmasının oluşturması bu açıdan şaşırtıcı değildir.

Fakat eğer bugün EKİM’in bir dönemi gerçekten geride bırakabildiğini söylüyorsak, bu ifadesini herşeyden önce, hareketimizin nihayet anlaşmış ve kenetlenmiş bir önderlik ekibine sahip olma olanağını yakalamış olmasında bulmaktadır.

Tam da bu sayede, EKİM, I. Genel Konferansını izleyen dönemde sarsıntı geçirmiş olan iç ideolojik birliğini daha ileri bir düzeyde yeniden kurmuştur. Moral gücünü, iddialı kimliğini, misyon bilincini yenilemekle kalmamış, onu geçmişle kıyaslanmayacak ölçüde güçlendirmiştir de. Bugün saflarımıza son derece iyimser, güçlü, başarıma azmi dolu bir ruh hali egemendir. Bu sorunlarımızın bittiği değil (sorunlar kolay kolay bitmez), fakat onların üstesinden gelme iradesinin varlığı anlamına gelmektedir.

Tasfiyeci tahribat dönemini izleyen son bir yıllık pratik gelişme bilançosu bu olguyu somut olarak da kanıtlamaktadır. Şu son

bir yılda EKİM adeta yeniden yapılanmıştır. Örgütsel oluşum ve gelişme, altyapı, iç yaşam, çalışma tarzı, siyasal faaliyet kapasitesi vb., tüm alanlarda bu böyledir. Bir il hariç (Zonguldak) tasfiye edilmiş çalışma bölgeleri yeniden örgütlenmiş, dahası bugüne dek ulaşamadıkları bir faaliyet kapasitesine kavuşturulmuşlardır. Hareketimizin gelişme sürecinde hep özel bir yer tutmuş olan MYO ile örgüt arasındaki bütünleşmede önemli mesafeler katedilmiştir. Yayın periyodu 15 güne indirilmiş ve bir yıllık süre içinde bu tam bir düzenlilikle sürdürülmüştür. Daha da önemlisi dağıtımı beş yıl boyunca hiçbir zaman bini aşmamış olan *Ekim*, bugün yurtdışı satışı hariç 4 bini bulan bir tiraja ulaşmıştır. Bu bir yıl içinde altıya katlanan bir gelişme demektir ve gerçek bir ilerleme ifadesidir. *Ekim* artık devrimcilere ve ileri işçilere yaygın olarak ulaştırılmaktadır. (Orta vadede bunun olumlu sonuçları görülecektir.) Dikkatler sınıf çalışmasında yoğunlaşmış, fabrika çalışmasında mesafe almak il örgütlerimiz için özel bir kaygı ve ısrarlı bir çaba halini almıştır. Örgütsel gelişmedeki mesafe ve illegal temelin güçlendirilmesi, legalitenin de etkin kullanılmasını kolaylaştırmış, hareketimiz özellikle İstanbul'da legal araçlarla seçilmiş birimler üzerinden işçi kitlelerine seslenme olanağı elde etmiştir. Buna saflarımıza artan sayıda yeni insanın katılması, gençlik çalışmasına sonuç alıcı bir müdahalenin ilk adımları ve başka bazı somut gelişme adımları eklenebilir.

Bununla birlikte tüm bunlar yeni gelişme sürecinin sadece bir ilk basamağı sayılmalıdır. Bu adımların kendi içindeki öneminden çok, bunların hazırladığı, koşulladığı ve kolaylaştırdığı yeni gelişme sürecidir asıl önemli olan. Bu ise henüz önümüzde uzanan dönemin sorunudur. '94 yılını iyi değerlendirmenin, onu gerçekten kazanmanın, hareketimizin gelişmesinde ve öncü parti niteliğine ulaşmasında gerçek bir dönüm noktası haline getirmenin önemi de, burada ifade bulmaktadır.

Önderlik sorununun belirleyici rolünü ve önemini saklı tutarsak, başarımızın temel koşulu, ideolojik kavrayışı derinleştirmek, örgütte bir bütün olarak ideolojik düzeyi yükseltmek, ideolojik birliği pekiştirmektir. İdeolojik zayıflığın ve bunun kaçınılmaz

ürünü olan ideolojik dağılmanın hareketimizin gelişme süreçlerini hangi sorunlarla karşı karşıya bıraktığını, tasfiyecilik olayı yeterli açıklıkta göstermiştir. Bu olumsuz deneyimi hep gözönünde bulundurmalıyız.

Tüm olumlu grafiğe ve somut gelişme göstergelerine rağmen, bugün halen bir toparlanma süreci içindeyiz. Bu hala uğraşmamız ve altetmemiz gereken çok sayıda sorunun varlığı demektir. Kısmi başarılar her zaman bir kendinden menunüyet ruh hali ve bunun ürünü bir rehavet yaratır. Bu en büyük tehlikedir. Hiçbir biçimde gevşememeli, tersine işi her zamankinden daha sıkı tutmalıyız. Örgütsel gelişme ve yetkinleşmeye her türlü özeni göstermeyi sürdürmeliyiz. Sınıf çalışması ile örgütsel gelişmemiz organik bir süreç olarak kaynaşmalıdır. Örgütsel gelişmeyi, bu gelişme içinde kadrolaşmayı, sınıf içinde siyasal çalışmadan ayrı ele alamayız. Sınıfın hiç değilse en ileri kesimleriyle kaynaşmada mesafe alamadığımız sürece, gerçek manada bir devrimci sınıf öncüsü olmaya hak kazanamayız. Bize gerekli olan, sosyalizm ile sınıf hareketinin cisimleşmiş birliğinin bir ifadesi, bu tarihsel sürecin bir ilk adımı olacak olan bir partidir. Geleneksel devrimci harekete egemen küçük-burjuva parti anlayışını ve pratiğini gerçek manada aşmak da ancak böyle bir parti yaratmakla sonuçlanmış ve kesinleşmiş olacaktır.

Yeni dönemde özel önem taşıyan bir önceki sorun, illegal çalışmayı artık yeni bir düzeyde, daha etkili araçlar ve daha zengin biçimlerle sürdürülebilen bir legal çalışma ile birleştirebilmektir. Bunda çok geç kaldığımızı biliyoruz. Fakat bu gecikmişliğin gerisinde tam da illegal bir örgütsel temel yaratmadaki gecikmişlik vardır. Zira bu ikincisinde, illegalitede az çok bir mesafe almak, ilkinin (legal çalışmayı) doğru ve etkin bir biçimde sürdürebilmenin zorunlu önkoşuludur. Bu gözden kaçırıldı mı, sonuç (sol harekette hep görüldüğü gibi) legalizmi ve tasfiyecilik olmaktadır.

Son bir yılda örgütü oturtmak, MYO'yu güçlendirmek ve örgütle bütünleştirmek doğrultusunda atılan adımlar, legal çalışmayı daha etkin bir biçimde gündeme almayı da olanaklı kılmıştır. Bugün bu alanda etkin bir faaliyet ortaya koymak, artık ha-

reketimizin gelişmesinin olmazsa olmaz koşullarından biri haline gelmiştir.

Devrimci hareket tasfiye sürecini yaşamaya devam ediyor. Tasfiyeciliğe karşı mücadele önümüzdeki dönemde yeni bir içerik kazanacaktır. Zira küçük-burjuva demokratizmi sınıf hareketinin gelişimini bozup sınırlayan rolü ile sahnededir. Tasfiyeciliğe karşı mücadele bugün artık bu kanaldan sınıf hareketine yaratılan engelleri de parçalama mücadelesidir bizim için. Tasfiyeci eğilime karşı mücadele, öte yandan, dünün ve bugünün birikimi olan ve bugün çeşitli devrimci grupların saflarında bulunmakla birlikte ileriye çıkma potansiyeli taşıyan devrimci öğeleri kazanma mücadelesidir bizim için.

1 Ocak '94

MK Değerlendirmeleri

(Parça)

II- Partileşme sürecinin sorunları

İşçi sınıfı günden güne ağırlaşan çok yönlü bir kriz dönemine öncü partisinden yoksun olarak giriyor. Çelişkilerin keskinleştiği ve çatışmaların daha da sertleşeceği bir yeni döneme işçi sınıfının bir kez daha partileşme düzeyi kazanmış bir devrimci önderlikten yoksun olarak giriyor olması, şüphe yok ki, bugün devrimci siyasal mücadelenin en temel zaafı durumundadır. Bu zaafın sorumluluğu ise işçi sınıfı devrimcileri olarak biz komünistlerin omuzlarındadır. Saflarımızda haklı olarak yoğun bir ilgi ve heyecanla karşılanan '94 *Dönemeci* başlıklı değerlendirme bu sorumluluğa açık bir biçimde işaret etmektedir. Fakat bununla kalmamakta, komünistlerin, sınıfın devrimci önderlik ihtiyacını süratle karşılama istek ve kararlılıklarını da ortaya koymaktadır.

Bilindiği gibi, bu temel belgede, '94 yılı, parti sorununda

çözücü adımların atıldığı bir dönemeç yılı ilan edilmiştir. Bu belirleme, hareketimizin katettiği bugünkü gelişme düzeyi ve biriktirdiği potansiyel olanaklar ile bugünün Türkiye'sinde sınıfın devrimci önderlik ihtiyacını karşılama acil sorununun içiçe değerlendirilmesine dayanmaktadır. Türkiye'nin bugünkü özgül siyasal ortamı içinde parti sorununun taşıdığı acil, demek oluyor ki çözücü önemi tam olarak değerlendirebilmek için, sözkonusu temel belgenin bu konuya ilişkin şu son derece önemli gözlemini burada incelemek yararlı olacaktır:

“Her zaman böyle olmayabilir, fakat bugünün Türkiye'sinde sınıf hareketinin ileriye sıçrayamaması ile yaşadığı devrimci önderlik boşluğu arasında kopmaz bir ilişki vardır. Sınıfın kendiliğinden hareketi yıllardır ortaya önemli olanaklar çıkarmış, fakat bu olanakları değerlendirebilecek, işçilerin hoşnutsuzluğuna ve öfkesine yeni kanallar açacak bir devrimci siyasal çaba, bir önderlik yeteneği ve kapasitesi ortaya konamamıştır. Sınıf hareketinin temel sorunu tam da budur.

“Fakat komünistlerin bir çok kere tekrarladıkları gibi, bugünün Türkiye'sinin ‘sorun’u da yine burada odaklanmaktadır. Türkiye işçi sınıfı nesnel toplumsal varlığı ile toplumda özel bir ağırlığa sahiptir. Fakat bu bir politik ağırlığa dönüşemediği ölçüde, sonuç siyasal süreçlerde bir tıkanma ve yozlaşma olmaktadır. Açmazlarına ve sonu gelmez çok yönlü bunalımlarına rağmen düzenin bugünkü gücü işçi sınıfının güçsüzlüğünden, onun bağımsız politik bir kuvvet olamamasından kaynaklanmaktadır. Kürdistan'daki devrimci süreci zorlayan, gelişimini zora sokan ve onu belli risklerle yüzyüze bırakan da yine bu aynı zaaftır.

“Devrimci siyasal mücadelenin temel sorunu sınıf hareketinin politik kuvvetini ortaya koyamamasıdır. Sınıf hareketinin temel sorunu ise, devrimci bir önderlikten, politik ve örgütsel gelişimini kolaylaştıracak ve hızlandıracak gerçek bir öncü müdahaleden yoksunluğudur. Bugünkü koşullarda parti sorununun hayati önemi bu ihtiyaçta odaklanmaktadır. Bu devrimci siyasal mücadelede gerçek bir mesafe katetmenin çözücü, dolayısıyla kavranacak halkasıdır.”

Demek ki sorun asla bir örgütün kendi iç gelişme ihtiyaçlarını karşılamaya, onu adına "parti" denecek yeni bir gelişme düzeyine kendi içinde ulaştırmaya indirgenemez. Sorun asıl olarak, toplumun verili sınıfsal ilişkileri içinde ve bugünün Türkiye'sinin çatışmalı ortamında işçi sınıfına layık bir devrimci önderliği yaratmaktır. Sınıfın mücadelesini kucaklama ve devrimci hedeflere yönlendirme yeteneğinde olan bir öncü sınıf örgütü kimliğine ve kapasitesine ulaşmaktır. Sorunu bu açıklıkla tanımlamak, sınıfın öncü partisini yaratma sürecinin teorik ve pratik yönlerini doğru kavramak olanağı verecektir bize. Küçük-burjuva devrimciliğinin sınıf partisi sorununu alabildiğince yozlaştırdığı bir ülkede bu noktaya özel bir dikkat göstermek kesinlikle gereklidir.

Türkiye işçi sınıfı tarihinin hiçbir döneminde kendisiyle buluşma yeteneği gösteren devrimci bir politik önderliğe kavuşamadı. Bugüne kadar işçi sınıfını temsil etmek, onun öncüsü olmak iddiasıyla ortaya çıkan parti ve örgütler, ya TKP örneğinde olduğu gibi gerçekte kurulu düzeni aşamayan sosyal-reformist akımlar oldular, ya da '70'li yılların devrimci demokrasisi türünden, küçük-burjuva bir toprakta yeşerip gelişen sınıf dışı halkçı-devrimci parti ve örgütler olarak kaldılar. Küçük-burjuva dalganın kırılması ve sınıf hareketinin sahnenin önplanına belirgin bir biçimde çıkmasına bağlı olarak bu sonuncular (devrimci-demokratlar) nihayet işçi sınıfına yöneldiklerinde ise, kendi geçmiş ideolojik-sınıfsal kimliklerini aşamadıkları için sınıfın devrimci önderlik ihtiyacını karşılayabilecek yeteneği de doğal olarak gösteremediler.

Bugün işçi sınıfı hareketinin politik ve örgütsel gelişme düzeyindeki şaşırtıcı yetersizliği bu tarihsel zaafıtan ayrı düşünemeyiz. Ya da daha açık bir ifadeyle, sınıf hareketinin bir türlü sendikal cendereyi kıramamasını, nispeten ileri kesimlerinin bile reformist-legalist bir düşünüş ve davranış tarzını fazlaca aşamamasını, bugüne kadarki mücadelelerinde işçi sınıfının devrimci bir parti önderliği ile buluşamaması temel tarihsel gerçeği ile birlikte kavrayabiliriz ancak.

Halbuki, 15-16 Haziran türünden istisna örnekler dışında fazlaca bir militan eylem geleneği sergilememiş olsa bile, son 30 yıl

içerisinde işçi sınıfımız büyük bir hareketlilik yaşamıştır. Yüzbinlerce işçi grevlerden, direnişlerden, yürüyüşlerden, protesto gösterilerinden geçmiştir. Sonradan politizasyon düzeyi yüksek küçük-burjuva hareketlilik tarafından gölgelenmiş olması yanıltıcı olmamalıdır; gerek '60'lı gerekse '70'li yıllardaki büyük kitlesel çalkantılar döneminde, her seferinde ilk hareketlenen işçiler oldular. Dahası bu hareketliliği en son ana kadar koruyan da yine onlardı. (12 Mart'ı 15-16 Haziran Direnişi, 12 Eylül'ü ise geniş çaplı işçi grevleri öncelemiştir.) İçinde yaşadığımız yeni dönemde (12 Eylül sonrasında) ilk hareketlenen ve halen bunu sürdüren de bir kez daha işçiler oldular.

Bununla birlikte sınıf kitlelerinin bu mücadeleler içinde kendiliğinden kazandığı belli deneyimler dışında, sınıf hareketinin biriktirdiği ve bugüne aktardığı elle tutulur siyasal ve örgütsel kazanımlar yoktur. Devrimci bir önderlikten her zaman yoksun kalan, örgütsel planda sendika bürokratlarının, siyasal planda reformist ve sosyal-reformist partilerin denetiminden çıkamayan ya da pek az durumda çıkan mücadelelerden bundan fazlası da beklenemezdi doğal olarak.

Hoşnutsuzluğu ve huzursuzluğu günden güne çoğalan proleter kitleler şu günlerde yeni bir hareketlenme içindedirler. Sermayenin ardı arkası kesilmeyen saldırıları sınıf hareketine yeni bir ivme kazandırmaktadır. Bu koşullar içinde hareketimiz sınıf hareketinin devrimci önderlik ihtiyacını karşılayacak bir gelişme düzeyine, ki bu parti demektir, bir an önce ulaşmak zorundadır.

EKİM'in ortaya çıkışında küçük-burjuva örgüt ve parti anlayışının eleştirisi özel bir yer tutmuştur. Bu eleştiriden süzölmüş en temel sonuçlar 1. Genel Konferansımızın parti sorununa ilişkin metninde en özlü biçimde formüle edilmiştir. Parti sorununda temel adımları gerçekleştirmek acil sorunu ve sorumluluğu ile yüzyüze olduğumuz bir sırada, bu metindeki perspektifi yeniden yeniden incelemek, tartışmak, sindirmek ve önümüzdeki somut gelişme süreçlerini buradaki genel esaslar ışığında düşünmek ve planlamak büyük önem taşımaktadır. Bu metinde sınıfın devrim-

ci öncüsü olarak partinin ideolojik, sınıfsal ve örgütsel kimliği birbirleriyle organik bağlantıları içinde ve bir bütün halinde sunulmuştur. Aynı metin, sol hareketin geçmişini ve bugünkü somut durumunu da genel çizgiler içinde irdeleyerek, sınıfın devrimci öncüsünü yaratmak sorumluluğunun neden Ekimci komünistlerin omuzlarında bulunduğunu da ortaya koymuştur.

MK, tüm örgütü, tüm örgüt birimlerini, saflarımızda mücadele eden tüm komünist militanları hareketimizin bu temel belgesini yeniden ve özel bir dikkatle incelemeye çağırmaktadır. Buradaki esasların derinlemesine kavranması, partileşme sürecimizin başarıyla ilerletilmesine ilişkin görevlerimizin kavranmasını ve gerçekleştirilmesini kolaylaştıracaktır.

Parti öncesi bir komünist örgütün partileşme süreci, esası itibarıyla bir nitelik geliştirme sürecidir. Parti düzeyine ulaşmak, bir niceliği çoğaltmaktan çok bir niteliği yaratmak ve geliştirmek sorundur (ki bu süreç kendi niceliğini de kaçınılmaz olarak kendisiyle birlikte üretecektir). Nitelik kendini ideolojik-politik açıklık ve sağlamlıkta, örgütsel oluşumda, kadrolaşmada, politik faaliyet kapasitesinde, ve kuşkusuz, proleter kitleleri etkileme, harekete geçirme ve onlara başarıyla önderlik etme yeteneğinde gösterir.

Parti düzeyine ulaşabilmek için öncelikle temel ve taktik sorunlara ilişkin olarak teorik-ideolojik perspektiflerimizi oluşturmak ve geliştirmek durumundayız. Küçük-burjuva devrimciliğini karakterize eden kendiliğindenci ve dar pratikçi gelenek bu temel sorunun anlamını ve önemini gereğince değerlendirmede ciddi karışıklıklara yolaçmıştır.

Bugünün Türkiye'sinde iki temel olgu yan yanadır. Bir yanda devrimci bir önderlikten yoksun yığınların kendiliğinden eylemi, öte yanda yığınlara önderlik etmek iddiasındaki çok sayıda "öncü" grubun kendiliğindenci faaliyeti. İkinciler birinciye önderlik etmek iddiasındadırlar. Oysa önünden ötesini doğru dürüst göremeyenler olarak kendileri önderliğe muhtaçtırlar.

Türkiye devrimci hareketinde kendiliğindencilüğün temel bir zaaf, geleneksel bir kimlik olduğunu hep vurgulayageldik. Ne

var ki devrimci hareketin Şu içinde bulunduğumuz evresi perspektifsiz çalışma, demek oluyor ki kendiliğindencilik bakımından, geçmiş hiçbir dönemle kıyaslanamayacak boyuttadır. IŐın dikka-te değer olan yanı, kitlelerin pratik eylemindeki her gelişmenin, sol hareketin saflarında dar pratikiliğin g ve meşruluk kazanması biçiminde yankılanmasıdır. Oysa nc kimlik bunun tam tersi bir kavrayış ve tutumda ifadesini bulur. “Yığınların kendiliğinden kabarıŐı ne kadar büyük ve hareket de ne kadar yaygın olursa, sosyal-demokrasinin teorik, siyasal ve örgütsel çalışması için daha yüksek bir bilinç göstermesi gereği de o lde artar.” (Lenin, *Ne Yapmalı?*)

Komünist partisi, sınıfın bilinçli öncüsüdür. Öncü müfreze kavramı, öncelikle bu nitelikte ifade bulur. Bilinçli nc, devrimci teori ile silahlanmış, proletarya hareketinin temel ve taktik sorunlarında açıklığa kavuşmuş, harekete kılavuzluk etme, yol gösterme yeteneğine sahip öncü demektir. Bu düzeye ulaŐamayan, bu vasfı kendi için bir kimlik haline getirmeyi başaramamış olan bir örgüt, doğal olarak ortaya bir önderlik kapasitesi koyamaz. Hareketin ardından sürüklenmek akibetinden de kurtulamaz. Lenin’in sözleriyle, öncü savaŐçı rolünü ancak en ileri teorisinin kılavuzluk ettiği bir parti yerine getirebilir.

Komünistler parti inşa sürecinin bu yönüne başından itibaren haklı bir özel ilgi gösterdiler. Bunun nedeni yalnızca onsuz bir öncü kimlik dŐnlemeyeceđi basit gerçeği değildir elbet. Bu sorunun taşıdığı büyük önem içinden geçmekte olduğumuz özel tarihsel dönemle de sıkı sıkıya bağlantılıdır.

Türkiye devrimci hareketinin 12 Eyll’ izleyen yıllarda içine düştüğü ve halen de yaşamakta olduğu derin ideolojik karmaŐa yeterince açık bir olgudur. Fakat bunu tamamlayan ve ona yeni boyutlar katan bir öteki temel olgu, dünya lsndeki büyük ideolojik kargaŐadır. Dünya lsnde bir bütün olarak devrimci harekete bir ideolojik karışıklık egemendir. Bunun anlamı, tarihsel nedenleri ve ortaya çıkardığı görevlerin kapsamı üzerinde de komünistler birçok vesileyle (bu arada parti sorunu üzerine yukarıda anılan temel belgede) durmuŐlardır. Doğal olarak kendi önlerinde

duran teorik gelişme görevlerine de bu çerçevede yaklaşmışlardır.

Denebilir ki teorik gelişme sorununun özel önemi ve genel kapsamı üzerinde saflarımızda bugün genel bir açıklık egemendir. Bu elbette bir üstünlüktür. Ne var ki, bu üstünlüğü tersten tamamlayan ve aşamadığı ölçüde parti kimliği kazanma sürecimizi zaafa uğratan bir ciddi tutarsızlığımız da var. Saflarımızda bir çok yoldaş teorik-ideolojik gelişme süreçlerimizi şaşırtıcı bir edilgenlikle izlemektedir. Yazı ve incelemelerimiz şöylece bir okunmakta, bununla yetinilmektedir. Onları dikkatle, yeniden yeniden ve anlaşılmasını kolaylaştıracak ek kaynaklarla birlikte inceleme tutumuna nadiren rastlanmaktadır. Marksist-leninist teorinin esaslarını, bunları içeren klasik metinleri inceleme ve kavrama çabası da aynı şekilde son derece sınırlıdır. Marksist-leninist olmak iddiasındaki insanların kendi dünya görüşlerinin temel kaynaklarına bu ilgisizliğini anlamak mümkün değildir. Dahası var. Buradaki her zayıflık ya da yetersizlik, hareketin ideolojik çizgisini doğru kavrama, özümleme ve yaratıcı bir biçimde pratiğe uygulama çabasını da zora sokar. Hatta denebilir ki olanaksız kılar. Somutta da böyle olmaktadır. Tasfiyeciliğe kolay kapılan bir takım unsurların yalnızca devrimci kişiliklerindeki zayıflıkların değil, fakat aynı zamanda Marksizm-Leninizmin devrimci teorisi alanındaki bilgisizliklerinin de kurbanı olduklarını unutmamak gerekir. '94 Dönemeci yazısının ideolojik kavrayışı derinleştirmeye, örgütte bir bütün olarak ideolojik düzeyi yükseltmeye çağrısı bu açıdan nedensiz değildir. Bu sorun başarılı bir gelişme sürecinin temel koşuludur ve zaten ilgili metinde de sorun böyle konulmaktadır.

Hiçbir abartmaya düşmeksizin denebilir ki, marksist-leninist dünya görüşünün genel esaslarını bilmeyen, Marx ve Lenin'in teorinin temel sorunlarına ilişkin eserlerini inceleyip kavramayan bir kimsenin, hareketimizin ideolojik çizgisini doğru anlaması ve bunu uygulama yeteneği göstermesi olanaksızdır. Böyle bir kimsenin EKİM yandaşlığı biçimseldir ve her türlü aykırılığın (bu arada "kan uyuşmazlığı"nın) da temel nedenlerinden biridir.

Bu sorun, parti düzeyi kazanma süreci içinde ve bizzat bu düzeyi kazanabilmek için hızla aşmamız gereken temel bir zaafı

oluşturmaktadır. Partinin bilinç ve önderlik düzeyi elbette tek tek kadrolarının düzeyine indirgenemez. Ama kuşku yok ki bundan ayrı da düşünülemez.

Partileşme sürecimizin örgüt cephesi bugün güçlü ve zayıf yönleri birarada içeriyor. EKİM, Türkiye devrimci hareketinin geçmiş deneyiminden çıkardığı sonuçları da gözeterik ihtilalci bir örgüt yaratma sorununda tavizsiz davrandı. Bu alanda her türlü kolaycılığı reddetti. Her şart altında varlığını koruma yeteneğinde, siyasal faaliyetini kesintisiz olarak sürdürebilen, bu sürekliliği profesyonel bir omurgayla güvence altına almakla kalmayan, onu fabrika hücreleri tabanına, bu biricik sağlam zemine oturabilen bir örgütsel niteliğe ve gelişme düzeyine ulaşmayı, kendisi için şaşmaz bir hedef olarak benimsedi. Böyle bir örgütsel yapıyı inşa edebilmek için her türlü güçlüğün üstesinden gelmek kararlılığı gösterdi. Legalist-tasfiyeci cereyanlara karşı kesintisiz bir mücadele yürüttü ve bu cereyanın içimizdeki yankılarını kararlılıkla tasfiye etti. Polisin yoketme çabasını boşa çıkardı ve aldığı kısmi darbeleri hızla onarma iradesi ve yeteneği gösterdi.

Eski örgütlerin dağıldığı ve tasfiye olduğu bir dönemde, ihtilalci bir illegal örgüt inşa etme bilinç ve kararlılığı ile ortaya çıkan ve kısa zamanda böyle bir örgütlenmenin ilk temellerini atarak ona süreklilik kazandıran, bu nispeten kısa zamana bu arada iki örgüt konferansı da sığdıran EKİM'in, örgütsel gelişme alanındaki görelî başarısı yeterince açık olmalı. Herşey bir yana, legalizmin moda olduğu bir dönemde, bugün 96. sayısı çıkmış bulunan ve bir yılı aşkın bir süredir 15 günlük periyodlarla yayınlanan bir Merkez Yayın Organının kesintisiz yayın faaliyeti (ki bunun Türkiye'de başka bir örneği de yoktur), örgütsel düzeyimiz ve deneyimimiz konusunda bir fikir verebilmektedir. Örgütümüz polisin tüm saldırılarına rağmen siyasal faaliyetini illegal araç ve yöntemlerle (bildiri, afiş, pul, broşür vb.) sürdürmede de önemli bir deneyim elde etmiştir. Kadrolarını bu tür bir pratik etkinlik içinde yetiştirmektedir. Partinin illegal örgütsel temeli ve faaliyeti

için küçümsenmemesi gereken bir ön birikimdir bu.

Ne var ki, örgüt alanı, daha sonra belli yönlerini daha somut irdelemeyi düşündüğümüz yoğun bir yetersizlikler ve zaaflar alanıdır da bizim için.

Bir kere örgütsel mekanizmamız henüz çok dar ve daha da kötüsü oturmuş olmaktan uzaktır. Darlığı çalışma bölgelerinin sınırlılığı anlamında kullanmıyoruz. Bu elbette var. Örgütümüz yıllardır Türkiye'nin belli başlı sanayi kentlerinde çalışma yürütmektedir. Polisin darbelerine ve tasfiyeciliğin tahribatlarına rağmen bu çalışma bölgelerinde varlığımızı korumak, ya da yeniden var etmek ısrarı ve başarısı gösterilmiştir. Ne var ki gelinen yerde artık örgütsel varlığımızı ikinci dereceden önemli bazı başka sanayi kentlerine doğru geliştirmek görevi ile de yüzyüzeyiz.

Fakat darlığı asıl olarak mahalli örgütlerimizin örgütsel mekanizmalarını alta doğru geliştirmek ve siyasal faaliyeti kolaylaştıracak yan ya da çeper örgütlenmeler yaratmak alanındaki yetersizlikler anlamında kullanıyoruz. Bu yetersizlik bir güç yetersizliği değildir işin özünde. Hareketimizin elinden bugüne dek hayli kabarık sayıda insan geçti. Fakat bunlardan yeterli ölçüde kadrolaşmayı başaramadığımız ölçüde, örgütsel organizasyonumuzu geliştirmede çok yetersiz kaldık. Bugün daha alt birinilerle ya da yan ve çeper örgütlenmelerle yürütebileceğiniz birçok pratik işi yönetici komiteler eliyle yürütüyoruz. Doğal olarak bu komitelerin kendi asli politik-örgütsel alanları ve faaliyetleri üzerinde yoğunlaşmalarını engelliyor. Buna ek olarak, örgütsel omurgamızı gündelik olarak polis saldırısı riski ile yüzyüze bırakıyor. Belirtmeye gerek yok ki, bu tür bir organizasyon ve dolayısıyla çalışma tarzı gerçekte bir amatörlük göstergesidir.

Bu zaafların kendisi -kuşkusuz tek etken olarak değil- beraberce bir oturmamışlığı da getiriyor. Sürekliliğini uzun süre koruyabilen komitelerimizin sayısı hayli sınırlıdır. Sık sık yapılan ve elbette bir sağlıksızlık göstergesi olan değişiklikler, deşifreyon ve polis saldırıları, bu arada tasfiyeciliğin yol açtığı kayıplar, bunun başlıca nedenleri arasındadır. Ne var ki bunlar daha çok biçime ilişkin nedenlerdir. Oturmamışlığın gerisinde asıl olarak, or-

gan çalışmasının ele alınışı, iç işleyiş ve denetim, disiplin, işbölümü ve kolektivizm, tüm bunları birarada kesen ideolojik kavrayış düzeyi gibi daha temelli ve öze ilişkin nedenler vardır.

Bir bütün olarak ele alındığında, örgütte devrimci iç yaşamın geliştirilmesinde ve pekiştirilmesinde de önemi küçümsenemez zayıflıklar vardır. Örgüt iç yaşamının gündelik yaşamın her anını ve alanını kapsayacak şekilde sürekli devrimcileştirilmesi temel bir sorundur. Saflarımızdaki her kadro yaşamının tümünde, her anında ve her sorununda, bir komünist devrimci gibi düşünebilmeli, davranabilmeli ve yaşayabilmelidir. Proleter devrimci dünya görüşü onun kişiliğine sinmeli, tüm yaşamını şekillendirmelidir.

Elbette bunun başarılması kişilerle ilgili bir sorun olmaktan öteyedir. Bu alanda başarı örgüt yaşamının ele alınışı ve düzenlenişi ile olanaklıdır. Değerlerin oluşturulması ve yerleştirilmesi, ilke ve kurallarda titizlik, disiplinin gereklerinde tavizsizlik, sürekli ve karşılıklı (üstten alta ve alttan üste) denetim, eleştiri-özleştirme silahının etkili kullanımı, bütün bunlar örgüt yaşamını devrimcileştirmenin yöntemleri ve mekanizmalarıdır.

Bugün örgüt yaşamımızda ciddi bozukluklar var. Küçük-burjuvazi, düşünüş ve davranış biçimleriyle, değerleriyle, ruh haliyle, saflarımızda küçümsenmemesi gereken önemli mevzilere sahip. Bazı kişilerin şahsında umulmadık zayıflıkların şu veya bu vesileyle açığa çıkması bu çerçevede kavranmalıdır. Bunu ilgili kişilerle ilgili ve onlarla sınırlı bir olgu saymak kendini aldatmaktır. Onlar sadece bu zaafı sayesinde kişiliğini yaralamış ya da tüketmiş uç örnekler sayılmalıdır. İç yaşamımızdaki bozukluklara karşı sert ve uzlaşmaz bir savaş proleter öncü kimliği kazanma sürecimizin ayrılmaz bir parçasıdır.

Gündelik politik faaliyetlerimiz ise bu haliyle son derece yetersiz olduğu gibi tek yanlıdır da. Bu yetersizliği daha sonra çeşitli yanlarıyla irdedeceğiz. Şimdilik bunun, gerek kapsamı ve içeriği, gerek hızı ve yoğunluğu, gerekse de ulaştığı alanlar bakımından oldukça yetersiz bir faaliyet olduğunu hatırlatmakla yetinelim. Perspektif zayıflığı ve atalet bunun bir nedeniyse, iller ve birimler düzeyinde hızlı, yoğun ve sürekli bir faaliyeti olanaklı

kılacak bir teknik donanımı halen de sağlayamamış olmak bunun öteki bir temel nedenidir. Merkezi olarak hazırlanan ve sunulan propaganda-ajitasyon araçlarına bağımlılık, bununla yetinme tutumu, aklın alacağı bir şey değildir. Büyük ölçüde bununla sınırlı kalan bir faaliyet il komitelerinin temel bir alanda işlevsiz kalması anlamına gelir.

Siyasal faaliyetimiz aynı zamanda tek boyutludur da. Şu anlamda ki, büyük ölçüde genele hitap eden "dışardan" bir faaliyet durumundadır. Oysa genele hitap eden bir faaliyeti belirlenmiş somut birimler (fabrikalar) üzerinden yürüyen "içerden" bir faaliyetle tamamlamak durumundayız. Bu ikincisinde elle tutulur adımlar atılmadıkça, kitlelerle bağlarımızı geliştirme, onları eyleme yöneltme, ya da eylem içindekilere müdahale etme olanağını bir türlü bulamayız. Herşey bir yana bunun maddi ortamından bile yoksun kalırız.

Bu bizi partileşmenin bir başka temel boyutu olan sınıfla birleşme ve öncüyü sosyalizme kazanıma sorununa getiriyor ki, bunu örgüt ve siyasal çalışmanın bir dizi öteki sorunuyla birlikte ayrıca ele alacağız.

III- Siyasal faaliyetin sorunları

Türkiye işçi sınıfı yüzyılı aşan tarihsel geçmişine rağmen, esas gövdesi itibariyle nispeten yeni ve genç bir toplumsal oluşumdur. Saflarının hızla kalabalıklaşması '50'li yıllardan itibaren dir. '60'lı ve '70'li yıllarda bunun büyük boyutlara ulaştığını, işçi sınıfının nesnel varlığı ile toplumda özel bir ağırlığa kavuştuğunu biliyoruz. Tarihsel ölçülerle alındığında henüz hayli genç olan bu sınıf, buna rağmen geride bıraktığımız son 30 yıla geniş çaplı bir hareketliliği sığdırmayı başarabilmiştir. Türkiye tarihinde yeni bir dönemi, alt sınıfların hareketlenmesi ve bu temel üzerinde Türkiye sol hareketinin kitleleşmesi dönemini başlatan '60 sonrası, oluşumundaki nispi yeniliğe rağmen işçi sınıfının taşıdığı mücadele ve eylem dinamizmini fazlasıyla kanıtlamıştır.

Türkiye işçi sınıfı saflarındaki genişlemeye de bağlı olarak,

kendi tarihi içinde ilk olarak '60'lı yıllarda hissedilir bir güç olarak mücadele sahnesine çıktı. Ve bu tarihten itibaren, topluma genel bir sessizliği ve hareketsizliği egemen kılmayı başaran askeri rejimler dönemi dışında, hep yaygın bir hareketlilik içinde oldu. Tartışma gerektirmeyecek kadar açık olan bu olgu hakkında özellikle belirtilmesi gereken iki husus var.

Bunlardan ilki, işçi sınıfının yalnızca ekonomik hak taleplerine dayalı grev hareketi içinde olmadığı, fakat aynı zamanda, politik talepler de ileri sürerek ya da politik nedenlere de bağlı olarak eyleme geçtiğidir. Kavel direnişi ve Saraçhane mitingiyle başlayan '60'lı yılların eylemliliği, sonunda tümüyle politik bir eylem olan 15-16 Haziran direnişi ile doruğuna ulaşmış noktalanmıştır. '70'li yıllarda ise, DGM direnişi, görkemli 1 Mayıs gösterileri, 20 Mart faşizmi protesto direnişi, Tariş ve Tekel direnişleri, Maden-İş Genel Başkanı'nın katledilmesini protesto siyasal direnişi, sayısız miting ve siyasal gösteriye kitlesel katılımlar, işçi sınıfındaki politik mücadele potansiyelinin somut örnekleri oldular. İkinci önemli husus ise, sınıfın esas karakteri itibarıyla kendiliğinden olan bu hareketliliğinin hem ürünü ve hem de itici gücü olarak ortaya çıkan ileri işçi kuşağının, genel bir eğilim olarak, sola ve sosyalizme yönelmeleri gerçeğidir.

Önemli bir politik mücadele potansiyeli taşıyan ve bunu fiili olarak da gösteren yaygın bir işçi hareketi ile sola ve sosyalizme eğilim duyan bir ileri işçiler kuşağı, '60'lı ve '70'li yılların birbirleriyle bağlantılı bu toplumsal-siyasal olguları, sosyalizm ile sınıf hareketinin birliği için, bu kritik tarihsel gelişmenin gerçekleşmesi için, son derece uygun bir tarihsel ortamın varlığı demektir. Oysa bu birleşmenin yaşanmadığını biliyoruz. Sosyalizm ile sınıf hareketinin birliği bir yana, genel olarak devrimci hareket ile sınıf hareketi arasında herhangi bir birleşme yaşanabilmiş değil. Sınıf hareketinin bugünkü genel politik zayıflığı ile devrimci hareketin bugünkü güçsüzlüğünün ve bunalımının temelinde aynı zamanda bu tarihsel gerçeklik vardır.

Burada bunun ayrıntılarına girmek gereksizdir. Zira bu sorun komünistler tarafından birçok vesileyle ele alınmış ve irde-

lenmiştir. Şu kadarını söylemekle yetinelim: '60'lı yıllar, TİP ve MDD Hareketi şahsında, düzen sınırlarını ve kurumlarını aşamayan bir burjuva sosyalizminin sol adına egemen olduğu bir dönemdi. Bu akımlardan birinin popülist-parlamentarist, ötekinin darbeci kimlikleri nedeniyle sınıf hareketine özel bir ilgiden kaçınmaları bir yana, onunla şu veya bu vesileyle temasa geldikleri ölçüde ise, sosyalizm adına taşıdıkları bilinç kaba bir reformizmden öteye geçememiştir. Güçlü bir kitle desteğine ulaşan '70'li yılların devrimci demokrasisi ise, bunu esas itibarıyla kentin ve kırsal politizasyon düzeyi yüksek küçük-burjuva katmanları ya da sınıf dışı yoksul kesimleri içinde başarmış, genel bir eğilim olarak sınıf çalışmasına özel bir ilgiden uzak kalmıştır. Proleter sosyalizmi bakış açısından yoksun olan bu akımın sınıf hareketine ilgisi herhangi bir "halk" katmanına gösterilen ilginin sınırlarını aşamamıştır, ya da ancak olayların zorlamasıyla önemsiz ölçülerde aşabilmiştir. Devrimci bir müdahalenin yokluğu koşullarında sınıf hareketi sendika bürokrasisi içinde yuvalanmış revizyonistler ile sosyal-demokrasinin ideolojik ve örgütsel denetiminde kalmıştır.

Devrimci hareketin tümü de kendisini marksist-leninist olarak niteleyen ve sınıfın öncü partisini yaratmak iddiasında olduğunu söyleyen sayısız grubu, sınıf hareketinin bu canlı döneminde neden ona bu ölçüde uzak kaldıklarını bugüne dek izah edebilmiş değildirler. Bir ara piyasaya biraz utangaçça sürülen izahlardan biri, o dönem ileri bir devrimci politizasyonun küçük-burjuva katmanlar tarafından gösterildiği, dolayısıyla devrimci kitle hareketinden kopulmak istenmediği sürece, bu kesimler üzerinde yoğunlaşmanın günün devrimci görevleri açısından kaçınılmaz olduğu şeklindedir. Burada kısmi bir gerçek payı elbette yok değil. '70'li yıllarda küçük-burjuva katmanların daha ileri bir politikleşme düzeyi içinde oldukları bir gerçektir. Fakat bu olgu bizzat küçük-burjuva devrimci akımın varlığı ve gösterdiği siyasal çabadan ayrı kavranamaz.

Bu grupların tümü de tam da bu küçük-burjuva hareketliliğin dolaysız ürünleriydiler. Ondan doğdular, onunla beslendiler, onun içinde kadrolaştılar ve onun bağrında bir örgütsel yapı oluşturdu-

lar. Onlar küçük-burjuva kitle hareketiyle etle-tırnak gibiydiler. Onun ürünü olmakla kalmadılar, kendi varlıkları ve pratik çabaları ile onu yaydılar, militanlaştırdılar, politik kimliğini geliştirdiler ve tam da bu sayede yarattıkları ağırlık ile işçi hareketini gölgelemiş oldular. Oysa aynı dönemde işçiler de yaygın bir eylemlilik içindeydiler. 12 Mart'ı izleyen dönemde öğrencilerle birlikte ilk hareketlenen, küçük-burjuva katmanlardan önce işçiler olmuşlardı. Daha 1976'da görkemli 1 Mayıs gösterisi ve DGM direnişiyile, bu arada 12 Mart'ı hemen izleyen anti-faşist gösterilere yaygın katılımlarıyla taşıdıkları politik potansiyeli açıkça ortaya koymuşlardı. Ne var ki işçi hareketi revizyonistlere ve reformistlere kalmıştı, bırakılmıştı. Onlar ise, tersine, sınıf hareketini sınırlamak, canlılığını dizginlemek, bilincini reformizmle kötürümleştirmek için ellerinden geleni hiçbir ciddi devrimci engelle karşılaşmadan kolayca yaptılar.

Aynı dönemde Marksizm-Leninizmin devrimci özünü ve proleter sınıf karakterini kavramış, parti inşa sürecini sosyalizm ile sınıf hareketinin tarihsel birliğini gerçekleştirme perspektifiyle ele alan bir siyasal akım varolabilseydi, kuşkusuz ki, siyasal çabasını öncelikle hareketlilik içindeki işçi sınıfına yöneltir, onun bilincini ve eylemini devrimcileştirmek için her yolla çaba gösterir, bunu, dönemin halk hareketinin sağlıklı ve istikrarlı bir önderlik altında gelişmesinin de temel güvencesi sayardı.

Fakat süreçler kendi seyrini izlemiştir. '70'li yılların güçlü demokratik küçük-burjuva kitle hareketi, küçük-burjuva sosyalizmine mensup sayısız grup şahsında kendi temsilcilerini ve önderliğini bulmuş, bu sayede politik ve örgütsel olarak gelişip serpilmiştir. İşçi hareketi ise bundan yoksun kalmış, burjuva ya da küçük-burjuva reformist düzen akımlarının denetiminden kurtulamamıştır.

Yakın geçmişe ilişkin bu kısa özetleme, komünistlerin, komünist partisini devrimci sosyalizm ile sınıf hareketinin örgütlü birliği olarak ele alan temel marksist-leninist düşünce üzerinde neden özel bir önemle durduklarına, popülizmin bu yönüne neden ısrarla işaret ettiklerine de ışık tutmaktadır. Kolayca anlaşılacağı

gibi, bu doğrultudaki mücadele, basitçe ve yalnızca, bu alandaki küçük-burjuva kafa karışıklığının, düşünsel önyargıların bir eleştirisi değildi. Gerçekte ve asıl olarak, bir döneme damgasını vuran bir siyasal pratiğin eleştirisiydi.

Fakat bu mücadele, teorik planda hedeflenen amaca bugün artık fazlasıyla ulaşmış bulunmaktadır. Küçük-burjuva sosyalizminin bir döneme egemen olan anlayışı teorik planda yenilmiş, alt edilmiştir. Küçük-burjuva devrimciliğinin kolay yenilgisi ve bunu izleyen dağılma, küçük-burjuva katmanların geçmişteki devrimci coşkusunu artık yitirmiş olması, ve en önemlisi, yeni dönemin kitle hareketliliğini uzun yıllardır belirgin biçimde işçi sınıfının temsil etmesi, bütün bu dış etkenler, kuşkusuz ki bu alandaki ideolojik mücadelenin başarısı için büyük kolaylıklar sağlamışlardır.

Bununla birlikte bu henüz eksik ya da yarım bir başarıdır. Zira marksist-leninist kavrayış henüz kendine uygun bir pratiğin açık başarısı ile taçlanmamıştır. Zira devrimci proleter sosyalizmi ile sınıf hareketinin örgütlü birliğinin ifadesi bir komünist partisi henüz yaratılamamıştır.

Sınıf hareketinin pratik seyrine etkili ve sistemli bir siyasal müdahale, sürekli ve ısrarlı bir siyasal propaganda-ajitasyon faaliyeti ile sınıf kitlelerinin bilincini ve eylemini geliştirme, onun halen içinde kıvranıp durduğu dar sendikal zemini parçalama, sınıf hareketinin öne çıkardığı ileri işçi kuşağını komünist hareketin saflarına kazanma, komünist örgütlenmeyi bu unsurlarla geliştirme ve fabrikalar zeminine artık nihayet oturtma, tüm bunlar partileşme sürecinin pratik yönüdür. Komünistler yıllardır bu perspektife dayalı bir pratik yönelim içindedirler ve bunda ısrarlı olmuşlardır. Fakat ortada henüz az-çok tatmin edici sayılabilecek bir pratik mesafe yoktur.

Siyasal görevlerimiz, pratik siyasal faaliyetimizin sorunlarına, bu gerçeğin ışığında yaklaşmalıyız. Sınıf hareketiyle birleşme ve örgütsel gelişmeyi fabrika zeminine oturtma sorunu, gelişmemizin bugünkü düzeyinde, gelip sınıf hareketine yönelik pratik faaliyetimizin gücü ve başarısına bağlanmış bulunmaktadır.

Bu faaliyetteki her somut başarı, parti inşa sürecinin pratik

alanında yeni bir adım, parti düzeyine yükselmeye somut bir mesafe demektir. Dolayısıyla politik çalışmanın sorunları, bugünkü gelişme koşullarımız içinde, parti inşa sürecinin pratik alanında başarının sorunlarıyla, somut olarak, sınıf hareketiyle bağ sorunu ile örtüşmektedir.

Sınıfın geniş kitleleri, yıllardır, bir türlü kırılamayan son derece dar bir zemin üzerinde fakat bitmeyen bir hareketliliği yaşıyorlar. Güçlü ve zayıf yönler burada içiçedir. Belli durulma dönemlerini içeren fakat süregelen bir kitlesel eylemlilik onun güçlü yanını, sınırlı talepler ve sendikal çerçeveyi aşmamak ise zayıf yanını oluşturmaktadır. Sözkonusu olan tipik kendiliğinden bir harekettir.

Bu son ifade, sınıf hareketinin kendiliğinden niteliğine bu vurgu, komünistler için onu küçümsemeyi değil, tam tersine, onun bu gerçekliğinden hareketle önderlik fonksiyonunu, somut olarak, sınıf hareketine siyasal bir müdahaleyi olağanüstü önemsemeyi anlatır. Devrimci bir önderlikten yoksun olmakla kalmayan, sürekli ve sistemli bir biçimde, sendika bürokrasisi eliyle uygulanan çok bilinçli bir saptırıcı ve dizginleyici müdahale ile yüzyüze olan işçi hareketi, buna rağmen gelişimini sürdürüyor. İstemlerinde ısrar ediyor, sermayenin her yeni saldırı adımını belli bir duyarlılık ve eylemsel çıkışlarla karşılıyor. Direncini ve dinamizmini kaybetmiyor. Bu devrimci siyasal çalışma için, işçilerin bilincini, eylemini ve örgütlenmesini geliştirip devrimcileştirmek için, son derece elverişli bir ortam demektir. Eksik olan, tam da böyle bir müdahalenin kendisidir. Zayıf, kusurlu, yetersiz, dinamizmden yoksun olan, tam da devrimci siyasal çabadır.

Öte yandan, sınıf hareketine devrimci bir siyasal müdahale için, bugün genel siyasal ortam da son derece elverişlidir. Kapitalist düzenin yapısal krizi gitgide ağırlaşmaktadır. Krizde olan yalnızca ekonomi değil, fakat toplumsal sistemin tümüdür. Baskı, terör, siyasal cinayetler, kurumlaşmış işkence, kontr-gerilla, siyasal ve ahlaki kokuşmuşluk, yolsuzluk, rüşvet ve skandallar, emperyalist merkezlere köleliğin en utanç verici biçimleri, kardeş bir ulusa karşı yürütülen kirli bir yoketme savaşı, düzen partilerinin tek programda birleşmeleri ve işlevsizleşmeleri, parlamentonun çürü-

müşlüğü ve devre dışı kalmışlığı, generallerin ve polis şeflerinin rejimde tuttuğu yer, sermaye ile içiçe olan medyanın kokuşmuşluğu, kadının metalaştırılmasının aldığı boyut, gençliğin içine düşürüldüğü umutsuzluk, tüm bunlar ve daha niceleri, sürekli ağırlaşan sömürüyü, işsizliği, açlığı, yoksulluğu, konutsuzluğu, insan sağlığının hiçe sayılmasını, doğal zenginliklerin yağmalanmasını, çevrenin tahribini vb. tamamlamaktadır. Sayısız sorunla yüzyüze olan, akla hayale gelmedik kötülükleri üreten ve gündelik olağan uygulamalar haline getiren bu düzenin yığınlar önünde teşhiri için, sayısız vesileler ve görülmemiş bir malzeme var bugünün Türkiye'sinde. Herşey bu fırsatlardan ve malzemeden sürekli yararlanarak, bunların ifade ettiği temel siyasal gerçekleri her yolla yığınlara açıklamaktır. Bu, sürekli ve sistemli bir politik çalışma, güçlü bir propaganda-ajitasyon faaliyeti, etkin bir siyasal teşhir çabası demektir.

Ve siyasal faaliyetin sorunları, herşeyden önce bu görevlerin bilincinde olmak demektir. Bunları hayata geçirmeyi olanaklı kılabacak sağlam ve dinamik bir örgütlenmeye ve teknik donanımına sahip olmak demektir. Ve son olarak, bu tür bir faaliyetin başarısı için, illegal ve legal yöntem ve araçları bir arada, yanyana, birbirlerini tamamlayacak biçimde kullanabilmek demektir.

Sağlam bir ideolojik-politik perspektif, başarılı bir siyasal faaliyetin temel önkoşullarından ilkidir. Bu kuşkusuz öncelikle devrimin temel ve taktik sorunlarına ilişkin ideolojik bir açıklık ve bunun tüm örgütte, tüm kadrolar tarafından özümlemiş olması anlamına gelir. Genel perspektiflerde, devrimin stratejik hedefleri ve sorunlarında yeterli açıklığa sahip olmayan bir çalışmanın, yönsüz-hedefsiz bir dar pratikçilik olarak kısırlaşması kaçınılmazdır. Fakat kendi başına genel hedeflerin doğru belirlenmiş olması da kendini üreten ve zenginleştiren bir çalışma için yeterli değildir. Önemli ve kritik olan nokta, bunu dönemin koşulları içinde somutlayabilmektir. Dönemi, somut koşulları, sınıf hareketinin o anki mevcut durumunu isabetle değerlendirebilmektir. Somut görevleri bu çerçevede saptamaktır. Pratik müdahalenin yol, yöntem ve araçlarında bir açıklığa sahip olabilmektir vb. Bu mücadelenin taktik sorunları ve görevleri üzerine bir açıklık demektir.

Buradan örgüt yaşamı için çıkarılması gereken somut bir pratik sonuç şudur: Örgüt, başarılı bir siyasal çalışmanın temel bir önkoşulu olarak kendi ideolojik çizgisini kadrolarına kavratmalı, bu amaçla sistematik bir eğitim çabası içinde olmalıdır. Aynı şekilde, örgüt birimleri hareketin perspektiflerinin taşıyıcısı olan yayın organlarını, başta Merkez Yayın Organı olmak üzere, yürütecekleri somut siyasal çalışmanın ihtiyaçları çerçevesinde düzenli olarak incelemeli ve tartışmalıdırlar.

Örgütsel organizasyondaki yetkinleşme, başarılı bir politik faaliyetin bir öteki temel önkoşuludur. Sorun biçim olarak bir örgütsel yapıya sahip olmak değildir elbette. Asıl sorun, oturmuş, işbölümünü gerçekleştirmiş, kendini düşman karşısında koruma ustalığını olaylara seri ve etkin bir müdahale yeteneği ile birleştirmeyi başarabilen bir örgütsel gelişme düzeyini yakalamaktır. Bu, örgütün genel bir niteliği olmakla kalmamalıdır. Aynı zamanda ve kuşkusuz asıl olarak, her örgütsel birimin, her komite ve hücrenin somut bir niteliği de olmak durumundadır. Örgütlerimiz bugün büyük ölçüde bundan yoksundurlar. Bu nedenle de, olaylara müdahalede edilgen kaldıkları gibi, yazılı propaganda-ajitasyon faaliyetinde de, büyük ölçüde merkezi araçlara bağlı (daha doğrusu bağımlı) kalmaktadırlar.

Belli siyasal olaylara ilişkin (örneğin yerel seçimler ya da 1 Mayıs) merkezi propaganda-ajitasyon materyallerinin kendilerine zamanında ve yeterli miktarda ulaştırılamamasını haklı olarak eleştiri konusu eden örgüt birimlerinin, fakat öte yandan, bu politik yoğunlaşma dönemlerinde neden yalnızca kendilerini bu araçlarla sınırladıkları ve neden bu sınırlılıktan yakınmayı akıllarına getirmedikleri üzerinde düşünmek zorundayız. Kaldı ki örgüt birimleri yalnızca politik yoğunlaşma dönemlerinde de değil, fakat hergün, her an kitleleri hedefleyen bir politik çalışma içinde olmak zorundadırlar. Dolayısıyla da bunu olanaklı kılacak bir teknik-örgütsel donanımına sahip olmak durumundadırlar. Bu başarılmadıkça, hızla akıp giden olaylara, patlak verip geçen eylemlere seri bir müdahalede bulunmak, gündelik olarak belirip kaybolan fırsatlardan yararlanmak hemen tümüyle olanaksız olur. Ancak

belli politik yoğunlaşma dönemlerinde ya da önemli bazı özel gelişmeler vesilesiyle, zaman zaman gelen, gelecek olan merkezi faaliyet araçlarına bağımlı ve bununla sınırlı bir politik çalışma -bu, bugün aşılması gereken temel bir zaaftır örgüt birimlerimiz için.

İllegal çalışmayı legal çalışmayla doğru bir biçimde birleştirmeyi başarabilmek, başarılı bir politik çalışmanın bir üçüncü temel önkoşuludur. Bu sorunun teorik çerçevesi, ilkesel anlamı ve politik önemi, komünistler tarafından bugüne kadar yeterli açıklıkta ortaya konmuştur. Ne var ki pratik uygulama alanında, ciddi yetersizliklerimizin yaşandığı bir başka temel sorun durumundadır. İllegal araç ve yöntemleri legal araç ve yöntemlerle birleştirmeyi başarmak, her temel çalışma alanının gündelik faaliyetinin temel bir özelliği olmak durumundadır. Sorunun böyle kavranamaması pratikteki yetersizliklerimizin temel nedenlerinden biridir.

Legal alan ve araçları kullanmak denilince akla öncelikle yayın faaliyeti gelmektedir. Legal yayın araçlarının legal alanı etkin bir biçimde kullanmak bakımından taşıdığı özel önem elbette reddedilemez. Böyle araçlar yalnızca kendi dolaysız etkileri sayesinde değil, fakat kendileriyle birlikte yaratacakları ek imkanlar sayesinde de, kitleleri devrimcileştirmeyi amaçlayan siyasal çalışmamız için yeni ufuklar açacaklardır. Bu yeterince açıktır. Fakat en az bunun kadar önemli olan, legal imkanları ve yöntemleri her çalışma alanında ve biriminde değerlendirebilmeyi başara bilmek, bu konuda ustalaşabilmektir. İllegal çalışma ile legal çalışma gerçek yaşamda hergünkü faaliyetin birbirinden koparılamaz iki yönüdür. Nitekim gündelik faaliyette birimler bunu farkında olmadan bir ölçüde yaşamaktadırlar da. Fakat önemli olan bunu bilinçle ele almak, geliştirmek, zenginleştirmek, illegal temeli zedeledikten tersine koruyup geliştirecek tarzda kullanabilmektir.

Başarılı bir siyasal faaliyetin bu temel önkoşullarının yanı sıra, onun somut yürütülüş tarzına ilişkin olarak ele alınması gereken bir dizi başka sorun var. Bunlar örgüt yaşamımızın belli sorunlarıyla birlikte ayrıca ele alınacaklardır.

1995: Atılımlar ve parti yılı

Her bakımdan önemli bir yeni yıla girmiş bulunuyoruz. '94 yılının gelişme ve birikimleri buna işaret ediyor.

Sermaye düzeni 1994 yılına ani bir ağırlaşma gösteren ekonomik bunalımla girmişti. 5 Nisan saldırısından itibaren bu bunalımın faturası bir dizi tedbir ve mekanizma ile emekçi sınıfların omuzlarına bindirildi. Buna rağmen yılın sonunda ekonomik göstergeler bilançosu krizde herhangi bir hafifleme göstermiyor. Bir dizi gösterge (enflasyon, büyüme hızı, bütçe açığı, işsizlik, dış borç vb.), tüm cumhuriyet dönemi için negatif anlamda rekor düzeylerde seyrediyor. Dozu artırılan kirli savaş giderleri bu arada bunalımı ağırlaştırarak ek bir faktör olmaya devam ediyor.

İktisadi bunalımı hafifletmede kapitalist düzen için her zaman tek çıkar yol faturayı işçilere ve emekçilere ödettirmek olmuştur. 1995 bütçesi ve özelleştirme yasası, sermayenin bu değişmez politikayı yeni yılda daha da ağırlaştırarak sürdüreceğini göstermektedir.

Buna karşılık, son bir yıl içinde büyük ücret ve hak kayıplarına uğrayan işçi ve emekçilerin buna öyle kolay razı olmayacaklarını gösteren işaretler de çoğalıyor. Eylül ayından itibaren başgösteren yeni kitle hareketliliği, aydan aya güçlenerek, kamu çalışanlarının 20 Aralık genel iş durdurma eylemiyle '94 yılı içindeki en ileri düzeyine ulaştı. Tüm zayıflıklarına rağmen, 20 Aralık ve onu önceleyen bir dizi kitle eylemliliği, toplumun kokuşmuş düzen tarafından kirletilen havasına karşı taze bir rüzgar olarak esti. Kaldı ki bu henüz bir başlangıçtır; kitle hareketi henüz yeni yeni hız kazanıyor ve bir çok işaret, dipten gelen dalganın kendini asıl olarak '95 yılı içinde yüzeye vuracağını gösteriyor. '95 yılının özelleştirme yılı ilan edilmesi ve yeni yıl bütçesinin kapsamlı bir saldırı programı olarak bağlanması, bu gelişmeye özel bir ivme kazandıracaktır.

Elbetteki sermaye sınıfı bu çaptaki bir iktisadi saldırının ancak çok yönlü siyasal tedbirler ve tuzaklar eşliğinde uygulanabileceğinin bilincindedir. Kendi cephesinden devlet terörü ve baskı yasaları, sınıf hareketi "içinden" ise sendika bürokrasisi, onun klasik silahlarıdır ve bunları yıllardır etkin bir biçimde kullanıyor. Dört yıllık hükümet icraatıyla paçavraya çevrilen sosyal-demokrasiye yeni bir çehre kazandırma girişimleri aralıksız sürüyor. Dinsel gericiliğin ve onun esas çatısı olan Refah Partisi'nin ise, sosyal hoşnutsuzlukları dizginlemede ve saptırmada ne denli etkili bir araç ve olanak olduğunu gitgide daha iyi anlayan sermaye, göstermeye çalıştığı aldatıcı rahatsızlığa rağmen bu kesime yeni etkinlik alanları açıyor.

Bu arada devreye sokulan iki yeni silahı daha var düzenin. Bunlardan ilki, Kürdistan'da özel timler kılığında yıllardır kirli savaşta etkin biçimde kullanılan MHP'dir. Kitle hareketliliğinin başgösterdiği bir sırada, MHP'li terör çetelerinin bir çok kentte öğrencilere ve direnişçi işçilere karşı sistematik bir saldırıya girişmeleri, nihayet metropollerde de devreye sokulduklarını gösteriyor. Öteki yeni silah "Yeni Demokrasi Hareketi"dir. MHP ile sivil terörü devreye sokan sermaye, eski TÜSİAD başkanı ile de "sivil toplum"u devreye sokuyor.

Düzenin tüm bu araç ve olanakları, bu sistematik hazırlıkları karşısında, işçi sınıfı ve emekçiler cephesi, duruma tahammülsüzlük ve mücadele isteğinin güçlenmesi dışında, yazık ki büyük bir donanımsızlık içindedir halihazırda. Kitlelerin politik bilinci zayıf, politik nitelikte bir örgütlenmeleri ise halihazırda yoktur. Örgütlü devrimci hareket henüz son derece cılız ve gelişmekte olan kitle hareketine müdahalede etkisizdir. Dahası, 12 Eylül karşı-devriminin tahribatı ortamında dünün devrimci hareketinden dönüşen ve sınıf hareketinin bugünkü geri düzeyine sağladığı uyumla palazlanmaya çalışan yeni reformist akım, bu tür bir devrimci müdahalenin önüne ek güçlükler çıkarmaktadır. Başta Türk-İş yönetimi olmaz üzere sendika merkez yönetimleri, bir-iki istisnasıyla gerçek birer ihanet karargahı olarak iş görmektedirler. Sermayenin işçi sınıfı hareketi içindeki sadık uşakları olarak hareket etmektedirler. Sınıf hareketinin baskısını hisseden ve birşeyler yapmak gereği duyan alt kademe sendika bürokratları ise, yeni türden sosyal-reformist akımlardan aldıkları politik desteğin de verdiği rahatlıkla, ayak sürümeyi sürdürmektedirler.

Gelişmekte olan sınıf hareketinin bugün sermaye devletini büyük sıkıntılara sokan Kürt özgürlük hareketi gibi önemli bir müttefiği elbette vardır. Fakat yazık ki politik yönden bugün için hala son derece zayıf olan ve sistematik bir tarzda estirilen güçlü şovenist rüzgarın etkisinden tam kurtulamayan geniş işçi-emekçi kitleleri, bunun açık bir bilincinden henüz yoksundurlar. Ancak en ileri kesimler Kürt özgürlük mücadelesinin taşıdığı özel önemi hissetmekte, fakat onlar da büyük bir bölümüyle bu bilinci etkin bir politika olarak kitlelere yansıtmakta zayıf davranmaktadırlar. Yeni reformizmin bu sorunda da olumsuz bir rol oynamakta, oportünist ve korkak bir tutumla hareket etmektedir.

Kürt hareketinin kendisine ve Kürt sorununun yeni yıldaki muhtemel seyrine gelince, bu artık büyük ölçüde Türkiye'nin metropollerindeki mücadelenin seyrine bağlıdır. İşçi ve emekçi hareketindeki muhtemel bir politik sıçrama, özgürlüğü için savaşan Kürt halkının önüne yeni ufuklar ve olanaklar açacaktır. Ters-i durumda ise, bugünkü kilitlenme devam edecektir. PKK'nın,

Türkiye'deki devrimci gelişmelerin gecikmesi durumunda, bu kilitlenmeye uluslararası platformlarda bir çıkış arayacağı, dolayısıyla sistem içi bir "siyasal çözüm"ü zorlayacağı, bugün her zamankinden daha açık görülür hale gelmiştir.

Kitle hareketinin son aylarda ivmelenen gelişmesi düzenin sıkıntılarını ağırlaştıracağı gibi, kendi cephesindeki bir dizi zaaf ve zayıflığın üstesinden gelinmesi için de elverişli bir zemin oluşturacaktır. Herşeyden önce, işçi sınıfının ve emekçilerin gelişen eylemliliğine karşı tutum, her parti ve kurumun gerçek konumunun bizzat mücadele içindeki kitlelerce anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Devlet aygıtından sendika bürokrasisine, adil düzen demagoglarından terör şebekesi MHP'ye kadar...

Bununla birlikte, önemli gelişmelere gebe bu yeni döneme öncü partiden yoksun olarak giriyor olmak, bugün işçi sınıfı hareketinin en büyük eksikliği olmayı sürdürüyor. Komünistler, bu ihtiyaca henüz yanıt vermeyi başaramamış olmanın, sınıf hareketinde yankı bulacak bir önderlik müdahalesi düzeyi ve kapasitesi yakalayamamanın ağır sorumluluğunu taşımaktadırlar omuzlarında.

"Parti, proletaryanın gerçek öncüsü rolünü oynayacak, eylemiyle bu sığfata hak kazanacak devrimci sınıf partisi, komünistlerin öznel bir zorlaması değil, fakat sınıf hareketinin gerçek ve bugün için son derece acil bir ihtiyacıdır." Bu tespit, '94 yılına girilirken kaleme alınan '94 Dönemeci başlıklı başyazıda tartışılan sorunların ana eksenini durumundaydı. Hareketimizin sorunları, sorumlulukları ve görevleri bu temel ihtiyaç üzerinden tanımlanıyor ve '94 yılının bir "dönemeç" yılı haline getirilmesi için bilinçli ve planlı bir azami çaba bu çerçevede talep ediliyordu.

O güne kadarki gelişme süreçlerimiz ve o günkü gerçeklerimizden hareketle, '94 yılını bir parti yılı haline getirmenin güç, fakat "'94 yılını geride bıraktığımızda parti ile aramızda işin esasının halledilmiş olması anlamında" çok fazla bir mesafenin bırakılmamış olmasının ise olanaklı olduğu vurgulanıyordu: "'94 yılını bizi partiye ulaştıracak bir dönemeç haline getirebilmek, parti ile

aramızdaki mesafeyi doğru değerlendirmek ve hareketin tüm güçlerini ve olanaklarını bu mesafeyi tüketecek bir biçimde planlamak ve harekete geçirmekle olanaklıdır. Bu bir doğru değerlendirme, öncelikleri isabetle saptama ve eldeki güçleri planlı bir biçimde yoğunlaştırma sorunudur.”

Nisan tarihli *MK Değerlendirmeleri* de bu amaçla kaleme alınmıştı. Bu değerlendirmelerde hareketimizin zaaf noktaları, temel eksiklikleri, öncelikli görevleri, sorunlara ve görevlere ilişkin yoğunlaşma alanları yeterli açıklıkta ortaya konulmaktaydı. Burada bütün sorunlar partileşme süreci ekseninde tartışılmış, bu süreç bir nitelik geliştirme süreci olarak tanımlanmış, niteliği geliştirmenin ise kendini “ideolojik-politik açıklık ve sağlamlıkta, örgütsel oluşumda, kadrolaşmada, politik faaliyet kapasitesinde, ve kuşkusuz proleter kitleleri etkileme, harekete geçirme ve onlara başarıyla önderlik etme yeteneğinde” göstereceği gerçeği üzerinde durulmuştu.

Geride bıraktığımız kritik yılın bilançosu tartışmalı bir mahiyet taşımaktadır. Komünistler bu yıla elbetteki bazı önemli adımları sığdırmayı başardılar. Herşey bir yana yıllardır eksikliği gelişmemizi sınırlayan önemli bir etken olan legalitenin kullanımında ciddi bazı yeni adımlar atıldılar. Ki bu, '94 *Dönemeci* değerlendirmesinde üzerinde önemle durulan sorunlardan biriydi: “Yeni dönemde özel önem taşıyan bir öteki sorun, illegal çalışmayı artık yeni bir düzeyde, daha etkili araçlar ve daha zengin biçimlerle sürdürülebilen bir legal çalışma ile birleştirebilmektir. ... Son bir yılda örgütü oturtmak, MYO'yu güçlendirmek ve örgütle bütünleştirmek doğrultusunda atılan adımlar legal çalışmayı daha etkin bir biçimde gündeme almayı da olanaklı kılmıştır. Bugün bu alanda etkin bir faaliyet ortaya koymak artık hareketimizin gelişmesinin olmazsa olmaz koşullarından biri haline gelmiştir.”

Sınıf hareketinin sorunlarına bağlı olarak mücadelenin ideolojik cephesinde gösterilen çabalar, öngörülen görevler doğrultusunda atılan bir başka önemli adım idi: “Devrimci hareket tasfiye sürecini yaşamaya devam ediyor. Tasfiyeciliğe karşı mücadele önümüzdeki dönemde yeni bir içerik kazanacaktır. Zira küçük-

burjuva demokratizmi sınıf hareketinin gelişimini bozup sınırlayan rolü ile sahnededir. Tasfiyeciliğe karşı mücadele bugün artık bu kanaldan sınıf hareketine yaratılan engelleri de parçalama mücadelesidir bizim için.” Komünistler geride kalan yıl içinde bu bilinçle hareket etmişler ve sınıf hareketinin karşısına yeni engeller ve sorunlar çıkaran tasfiyeci oportünizmin gerçek platformunu başarıyla ortaya koymuşlardır.

Ne var ki, tam da önden özel bir uyarıyla dikkat çekilen sorunlar alanında sıkıntılar yaşamayı hala da sürdürüyoruz. ‘94 *Dönemeci*’nde sorun şöyle konulmuştu: “Tüm olumlu grafiğe ve somut gelişme göstergelerine rağmen, bugün halen bir toparlanma süreci içindeyiz. Bu hala uğraşmamız ve altetmemiz gereken çok sayıda sorunun varlığı demektir. Kısmi başarılar her zaman bir kendinden memnuniyet ruh hali ve bunun ürünü bir rehavet yaratır. Bu en büyük tehlikedir. Hiçbir biçimde gevşememeli, tersine işi her zamankinden daha sıkı tutmalıyız. Örgütsel gelişme ve yetkinleşmeye her türlü özeni göstermeyi sürdürmeliyiz. Sınıf çalışmasıyla örgütsel gelişmemiz organik bir süreç olarak kaynaşmalıdır. Örgütsel gelişmeyi, bu gelişme içinde kadrolaşmayı, sınıf içinde siyasal çalışmadan ayrı ele alamayız. Sınıfın hiç değilse en ileri kesimleriyle kaynaşmada mesafe alamadığımız sürece, gerçek manada bir devrimci sınıf öncüsü olmaya da hak kazanamayız.”

Burada özetlenen sorunlar *MK Değerlendirmeleri*’nin de esas içeriğini oluşturmaktadır. Yukarıdaki değerlendirme ve onun açınlanması olan *MK Değerlendirmeleri*, bugün de tüm güncelliğini ve özel önemini korumaktadır. Sorunlarımızın çerçevesi, kritik noktaları ve buna bağlı olarak öncelikli görevler, esas itibarıyla değişmemiştir. Sorun; bu sorunların çözümünde ve bu görevlerin gerçekleştirilmesinde etkin ve dayatıcı bir önderlik iradesi ortaya koymak, tüm örgütü bu doğrultuda sarsmak, seferber etmek ve dönüştürmektir. Bu sürecin başarısı bizi partiye ulaştıracaktır. Kuşkusuz bu ideolojik cephedeki sorunların ve görevlerin öneminin azaldığı değil, fakat bu alandaki görevlerin başarılı çözümünün de, hareketimizin geldiği bugünkü aşamada, artık önemli ölçü-

de örgüt ve pratik-siyasal çalışma cephesinde yaşanacak gelişme sürecine bağlandığı anlamına gelmektedir.

'94 yılı partiye ulaşmada gerçek bir dönemeç yılı olmadı. Fakat bunun nedenleri konusunda paha biçilmez açıklıklar kazandırdı. Örgütümüzün üst platformu bunun daha kapsamlı ve derinlemesine bir değerlendirmesini muhakkak ki ortaya koyacaktır. Siyasal gelişmeler ve sınıf hareketinin seyri, komünistler olarak acilen parti düzeyini yakalamamızı bize tarihi bir sorumluluk olarak dayatmaktadır. '95 yılı içerisinde bunun bilinciyle hareket edeceğiz, tüm zaaf noktalarımızın, bütün yetersizlik alanlarımızın üzerine özel bir ısrar ve kararlılıkla gideceğiz. Kuşkusuz ki bu, örgütümüzün gerçek kimliğini ve kadrolarını bulması anlamına gelecektir.

Bu inanç ve kararlılıkla, '95 yılını buradan hareketimiz için yeni atılımlar ve bunların ürünü olacak öncü parti yılı ilan ediyoruz.

Ocak '95

Parti yılı ve partileşme süreci

“İşçi sınıfı devrimcileri olarak komünistler için devrimci sürecin bugünkü evresinde en acil görev, Türkiye işçi sınıfının mark-sist-leninist temellere dayalı devrimci sınıf partisini yaratmaktır. Komünistler bu sorunu çözüme kavuşturmadan devrimci siyasal mücadelelerinde kalıcı nitelikte hiçbir temel adım atmayı umamazlar. Parti, sonraki adımların da güvencesi zorunlu bir ilk adımdır. Devrim ve iktidar mücadelesinin bugün kavranması gereken en önemli halkasıdır.” (*Değerlendirme ve Kararlar*, s.121)

EKİM I. Genel Konferansı'nın parti sorunu üzerine değerlendirmesi bu sözlerle başlıyor. Bugün aradan dört yıl geçmiş bulunmaktadır. Komünistler henüz bu en acil görevin üstesinden gelmeyi başarabilmiş değiller. Bununla birlikte, bu arada katettikleri mesafe ile bugün bu görevin üstesinden gelmeye her zamankinden daha yakın oldukları da bir gerçektir. Tasfiyeci tahribat hareketimize iki çok önemli yılı kaybettirmemiş olsaydı eğer, bel-

ki de bu sorunu daha erken bir zamanda çözmeyi başarmış olacaktık. Yine de, yaşadığımız gecikme temelde kendi zaaf ve yetersizliklerimizin bir sonucu olmuştur ve zaten tasfiyecilik de, bu zemin üzerinde tahrip edici etkisini gösterebilmiştir.

Hareketimizin doğuş, oluşum ve gelişme süreçleri ele alınırken, onu çevreleyen dış ortam ile başlangıç noktasındaki güç ve imkanlar mutlaka hesaba katılabilmeli, değerlendirme bu temelde yapılmalıdır. Bu elbette kendi hata, zaaf ve yetersizliklerimizin gözden kaçırılmasına dayanak yapılamaz. EKİM bunu hiçbir zaman yapmamıştır. Tersine, kendinde aksayanı önplana çıkarmaya her zaman özel bir özen göstermiştir. Fakat sorunları yalnızca kendi zaaflarımız üzerinden kavramaya yönelik bir eğilim, kaba metafizik-idealist bir bakış açısının ifadesi olmaktan öteye gidemez. Böyle bir bakış açısı, zayıflıklarımızı yerli yerine oturtmada başarısız kalacağı gibi, üstünlüklerimizi de gereğince değerlendiremez. Dolayısıyla, tüm güçlülere ve yetersizliklerimize rağmen, bizi bugün öncü bir sınıf partisi olmanın eşiğine ulaştıran güç ve dinamizmin kaynağını da kavrayamaz.

Sancılı ve ağır bir gelişme süreci yaşadık, buna kuşku yok. Fakat en elverişsiz koşullarda sınırlı güç ve imkanlarla yola çıkan bir hareket olarak bugün ulaştığımız gelişme düzeyinin heyecan verici olduğuna kuşku yoktur. Yükseliş döneminin verimli ortamında biriktirdikleri güç ve olanaklardan arta kalanla yol yürümeye çalışan, bu yürüyüş esnasında sürekli bocalayan, çözülen, dağılan, kan kaybeden, ideolojik zayıflık ve belirsizlikler içinde bunalan geleneksel örgütler gerçeği karşısında, güç ve imkanlarını politik mücadelenin güçlüklerle dolu bir evresinde kendi öz dinamizmiyle yaratan bir komünist örgüt, bir EKİM gerçekliği durmaktadır bugün orta yerde.

Bu gücün kaynağı, elbette ideolojik-politik çizgimizdir. Bu çizgi, geleneksel hareketin düşünce ve pratiğinin eleştirisi ve aşılması mücadelesinin ürünü olmuştur. EKİM'deki sürekliliğin, sancılı gelişme sürecine rağmen sonuçta hep daha ileriye çıkabilmenin ve bugün işçi sınıfının devrimci öncü partisi düzeyine yaklaşabilmenin kaynağı ve güvencesi bu ideolojik çizgi olmuştur.

Komünistler tasfiyeci çabaların hareketimiz ile ilgili en zayıf bir görüntüye yolaçtığı bir sırada bile bu konuda açık bir bilinçle hareket ettiler: “Hareketimiz en büyük olanaksızlıklar ile en zor engelleri altederek bugüne ulaşmıştır. EKİM bu mücadeleler içinde oluşturulmuş bir ideolojik ve örgütsel kimliktir. EKİM, bir siyasal ve örgütsel değerler sistemidir; bunlarda ifadesini bulan bir ileri düzeydir. Komünistler bu kimliği ve kişiliği, bu değerler sistemini ve düzeyini kararlılıkla savunacak, özenle koruyup geliştireceklerdir.

“Komünistler işçi sınıfının devrimci öncüsü partiyi yaratacak, devrime ve sosyalizme yürüyeceklerdir.” (*Devrimci Politika ve Örgütleme Sorunları*, s.32)

Kendi üstünlüklerinin bilincinde olmak, fakat kendi zayıflıklarına karşı açık yürekli ve acımasızca davranmak, kendi üstünlüklerini kendi zayıflıklarını gidermenin bir dayanağı olarak kullanmasını bilmek -bu, bugüne kadar hareketimize egemen olmuş bir davranış çizgisidir. Gelişme dinamizmini sürdürmemizin, hedeflere yakınlaşmamızın, zayıflıklarımızı yenmemizin ve önümüzde çıkarılan engelleri parçalayıp yıkmamızın bir temel açıklaması da buradadır. “Atılımlar ve Parti Yılı” ilan edilen bir sürecin başında, saflarımızdaki tüm komünistler, bu davranış çizgisini her zamankinden daha açık ve daha derinlemesine kavramak ve bunun bilinciyle hareket etmek zorundadırlar. Nereden nereye ve ne sayede gelebildiğimizi tüm kapsamı ve yönleriyle görebilmeli; fakat bunu tam da, neyi ne ölçüde henüz başaramadığımızı ve nasıl başarabileceğimizi anlamanın bir dayanağı olarak kullanmalıdırlar.

“Teorik gelişme, partileşme sürecinin esas ve tayin edici halkasıdır. Zira parti, herşeyden önce sağlam bir marksist-leninist teorik temel ve bu temel üzerinde beliren net bir ideolojik kimlik demektir. Parti programı, bu çabanın özlü, süzülmüş ve yetkin bir ifadesinden başka bir şey olamayacak, aynı şekilde, partinin taktik ilkeleri de bu çabanın bir ürünü olarak netleşecektir. ... Teorik gelişme, eşlik ettiği ve yolunu açtığı politik ve örgütsel

gelişme süreçlerinin sağlıklı ve başarılı olabilmesinin güvencesidir.”
(*Değerlendirme ve Kararlar*, s.123-124)

Geleneksel devrimci hareketin en ileri ve en iyi niyetli kesimleri bile, çıkışından itibaren EKİM’in ısrarla vurguladığı bu bakış açısını anlamakta güçlük çektiler. Onu tekyanlılığın bir göstergesi, gelişmenin pratik-örgütsel yönünü küçümsemenin bir ifadesi sayabildiler. Oysa sorunun genelde her zaman belirleyici olan önemi bir yana. İçinden geçmekte olduğumuz tarihsel evreyle (biri ulusal öteki genel planda yaşanan iki büyük yenilginin yarattığı büyük ideolojik kargaşayla) bağlantısı da bir yana. Bizim kendine özgü koşullarımızda, popülist deformasyonun yarattığı 20 yıllık karışıklığı gidermek, siyasal mücadelede marksist-leninist bir yenilenmenin ürünü olabilecek açık ve güçlü ideolojik perspektiflere ulaşmak, örgütsel-pratik gelişmeyi bu perspektifler temeli üzerinde yaşamak, tüm bunlar ancak ideolojik gelişmenin kritik ve belirleyici önemini kavramakla olanaklıydı.

Bu doğru kavrayış, EKİM’e bugün geleneksel hareketten temel noktalarda tümüyle farklı bir ideolojik kimlik kazandırmakla kalmamış, tam da öngörüldüğü gibi, doğru perspektifler ışığında yürüyen bir politik-örgütsel gelişmenin de önkoşulu ve sağlam zemini olmuştur:

Genel planda olduğu kadar Türkiye devriminin temel sorunlarıyla da ilgili olarak, popülist ideolojik şartlanmaların ürünü olan demokratizmi aşmak ve net bir sosyalizm perspektifine ulaşmak; demokrasi mücadelesini bu perspektif içinde yerli yerine oturtmak; pratik sınıf yönelimini olayların baskısıyla ve kendiliğinden değil, fakat marksist dünya görüşünün özüne dayalı bir ideolojik açıklık temelinde yaşamak; karşı-devrimin baskısına, tasfiyeci basınca ve dönemin güçlüklerine birarada göğüs gererek, illegal temellere dayalı ihtilalci bir sınıf örgütlenmesi yaratma çizgisinde kesin bir kararlılık göstermek; bu çerçevede, illegalite-legalite ilişkisinde isabetli bir ilkesel ve pratik davranış çizgisi göstermek; Kürt özgürlük mücadelesinin özel politik önemini daha başından itibaren ve doğru kapsamıyla görmek, fakat bunu ulusal özgürlük mücadelesinin toplumsal-siyasal karakteri ve tarihsel sınırlarıyla

ilgili açık bir kavrayışla birleştirmek; tasfiyeci savrulmaları zamanında teşhis etmek, ideolojik içeriğiyle olduğu kadar dış koşullarla da bağlantısı içerisinde tahlil etmek ve buna karşı sistematik bir mücadele yürütmek, vb., vb...

Bir hareketin konumu ve kimliği konusunda kritik öneme sahip tüm bu sorunlardaki ayırdedici marksist-leninist devrimci tutumunu, EKİM, tam da ideolojik gelişmesinin özüne ve temel esaslarına borçludur. Bunlara daha genel planda. Türkiye devrimci hareketinin ve dünya komünist hareketinin tarihsel geçmişi-ne, ideolojik ve pratik mirasına yaklaşılmındaki kendine özgü tutum da eklenebilir. Geçmişin devrimci mirasını ve birikimini her alanda sahiplenmek, fakat onu tüm zayıf ve hatalı alanlarda marksist-leninist bir eleştiriye tabi tutarak aşma perspektifiyle hareket etmek, bu konuda liberal inkarcılığa olduğu kadar dar kafalı tutuculuğu da prim vermemek, hareketimizin bir başka ayırdedici özelliğidir ve ancak marksist-leninist bir ideolojik bakış açısına sahip olmak sayesinde olanaklıdır.

Devrimci siyasal mücadelede ideolojik çalışma ve gelişmenin sonu gelmez bir süreç olduğu gerçeği bir yana, parti kimliğini kazanmanın asgari sınırları çerçevesinde düşünüldüğünde bile, bu alanda hareketimizin önünde hala çok önemli görevler durmaktadır. Fakat yine de, bu asgari çerçeve üzerinden bakıldığında, hareketimizin bu cephedeki görevlerinin amaca uygun bir yoğunlaşmayla üstesinden gelinecek denli kolaylaştığı da bir gerçektir. Sürecin bugünkü aşamasında asıl güç, sancılı ve bizi hala da zorlayan alan ise, gelişmenin pratik cephesidir. Demek oluyor ki, öncü kimliği, öncü örgüt düzeyi ve kapasitesi ile de yaratabilmek sorunudur.

Partileşme süreci bakış açısı çerçevesinde. *MK Değerlendirmeleri*'nin asıl kapsamı da zaten bu sorun etrafında odaklaşmaktadır. Geleneksel küçük-burjuva sosyalizminin ideolojik cephede açık bir yenilgiye uğratıldığını tespit eden *MK Değerlendirmeleri*, şöyle devam etmektedir: "Bununla birlikte bu henüz eksik ya

da yarım bir başarıdır. Zira marksist-leninist kavrayış henüz kendine uygun bir pratiğin açık başarısı ile taçlanmamıştır. Devrimci proleter sosyalizmi ile sınıf hareketinin örgütlü birliğinin ifadesi bir komünist partisi henüz yaratılamamıştır.

“Sınıf hareketinin pratik seyrine etkili ve sistemli bir siyasal müdahale, sürekli ve ısrarlı bir siyasal propaganda-ajitasyon faaliyeti ile sınıf kitlelerinin bilincini ve eylemini geliştirme, onun halen içinde kıvranıp durduğu dar sendikal zemini parçalama, sınıf hareketinin öne çıkardığı ileri işçi kuşağını komünist hareketin saflarına kazanma, komünist örgütlenmeyi bu unsurlarla geliştirme ve fabrikalar zeminine artık nihayet oturtma, tüm bunlar partileşme sürecinin pratik yönüdür. Komünistler yıllardır bu perspektife dayalı bir pratik yönelim içindedirler ve bunda ısrarlı olmuşlardır. Fakat ortada henüz az-çok tatmin edici sayılabilecek bir pratik mesafe yoktur.” (s.25)

Alınan “mesafe”nin bu sınırlılığı, öncü parti düzeyi ile bugünkü örgüt gerçeğimiz arasındaki mesafeye de kendiliğinden işaret etmektedir. Ve parti ile aramızdaki mesafenin esas alanı bu olduğuna göre, bundan, içinde bulunduğumuz parti yılında yoğunlaşma ve yüklenmenin esas alanının ne olması gerektiği de aynı şekilde kendiliğinden çıkmaktadır.

Öncü parti düzeyini yakalama mücadelesinde, gelişmenin salt pratik-örgütsel yönü açısından bakıldığında bile, önümüzde sınırsız ölçüde bir sorunlar alanı var. Gelişmemizin sorunlarını ve bundan çıkan görevleri, bu çeşitliliği ve karmaşıklığı içinde kavramak ve gerçekleştirmek durumundayız. Yine de, gözönünde bulundurmamız gereken kritik bir nokta var. Sınıf hareketinin politik ve örgütsel gelişimini hızlandırmak ve bu çaba içinde sınıfın ileri unsurlarını sosyalizme ve komünist örgüt saflarına kazanmak süreci, bugünkü koşullarda tüm öteki örgütsel-pratik sorunların ortak zeminidir. Örgütümüzü geliştirip yaymayı, sağlam temellere oturtmayı, mevcut kadrolarımızı devrimcileştirmeyi, yeni kadrolar kazanmayı, illegalitemizi kuvvetlendirmeyi, disiplinimizi pekiştirmeyi, kitle bağlarımızı geliştirmeyi, kitlelere önderlik etme yeteneği kazanmayı vb., vb., tüm bu sorunları, sınıfı devrimcileştirme

ve sınıfın ileri kesimlerini sosyalizme kazanma mücadelesi ekseninde çözmek perspektifiyle hareket etmek durumundayız.

EKİM'in ideolojik çizgisi ile, bundan kaynaklanan sınıf yönelimi ve ihtilalci örgüt çizgisi arasında, kelimenin en tam anlamıyla bir teorik-organik bütünlük vardır. Ve gelişmesinin bugünkü aşamasında, bu bütünlüğü korumanın, geliştirmenin ve sağlamlaştırmanın kritik halkası, "sınıf yönelimi"dir. Sınıf hareketine fiilen önderlik etmek yeteneği kazanmak ve örgütsel gelişmeyi bu zemine oturtmaktır.

Bu alandaki ilk anlamlı adımlar, sınıfın öncü örgütü niteliğini yakalamış olduğumuzun somut göstergeleri olacak ve bize, güvenle kendimizi öncü parti olarak ilan etme olanağını ve hakkını verecektir.

Şubat '95

EKİM 3. Genel Konferansı Bildirisi

Mart ayı içinde toplanan EKİM 3. Genel Konferansı çalışmalarını başarıyla sonuçlandırdı. Mevcut tüm örgütlerimizin seçilmiş delegelerinin temsiline dayanan Konferansımız, 8 gün süren yoğun bir çalışmayla, gündemine aldığı sorunların büyük bir bölümünü ayrıntılı tartışmalar içinde sonuca bağladı.

Konferansımız, sorunlarımız ve sorumluluklarımız üzerine açık yürekli tartışmaların yürütüldüğü gerçek bir mücadele platformu oldu. Örgütümüzün bir an önce parti niteliği kazanmasını engelleyen ya da geciktiren sorunlar tüm açıklığıyla ortaya konuldu, zaaf lar ve zayıflıkların üzerine gidildi. Bu devrimci tutum konferansımızın başarısını güvenceledi. Böylece, konferansımız şahsında, ideolojik ve örgütsel birliğimiz yeni bir düzeyde pekiştirilmiş oldu.

Hareketimizin 7 yıllık bir siyasal geçmişi var. Zorlu ve sancılı bir gelişme süreci olarak yaşanan bu 7 yıla üç örgüt konferan-

sını sığdırmış olmamızın bizim için ayrı bir anlamı var. Bunu yalnızca örgütsel demokrasinin bir ifadesi değil, fakat bizzat kazanılan örgütsel düzeyin de somut bir göstergesi sayıyoruz. Sorunların ve görevlerin en ileri düzeyde tartışıldığı ve bu temel üzerinde örgüt iradesinin açığa çıktığı en üst platformlar olan kongre ya da konferansların ciddi bir devrimci siyasal örgütün yaşamındaki anlamı ve önemi herhangi bir özel açıklama gerektirmez. Fakat eğer sözkonusu olan oluşum sürecindeki bir parti öncesi örgüt ise, bunu örgütsel gelişme ve olgunlaşma düzeyinin de önemli göstergelerinden biri saymak gerekir.

Örgütümüz tarafından “Atılımlar ve Parti Yılı” olarak ilan edilen bir sürecin daha ilk aylarında yeni bir genel konferansımızın toplanmış olmasının kuşkusuz ayrı bir önemi var. Bu bize, partileşme sürecinin sorunlarını en üst örgüt platformumuzda ele alıp tartışma ve sonuçlarını bağlayıcı bir örgüt iradesi olarak ortaya koyma olanağı vermiştir. Konferansımız sorunlarımızın ve işçi sınıfının öncü komünist partisini inşasına ilişkin sorumluluklarımızın ayrıntılı bir değerlendirmesini yapmakla kalmamış; bunun önümüze koyduğu yakıcı görevlerin gerçekleştirilmesinde, tüm örgütümüzün irade birliği içinde ve en ileri bir motivasyonla harekete geçirilmesinin de koşullarını yaratmıştır.

Komünistler olarak siyasal mücadele sahnesine çıktığımız andan itibaren işçi sınıfının devrimci öncü partisinin yaratılmasını kendimize öncelikli görev olarak saptadık. Stratejik önemdeki bu temel sorun çözülmeyen devrimci siyasal mücadelede anlamlı ve kalıcı herhangi bir adım atamayacağımızın bilinciyle hareket ettik. Fakat 7 önemli yılı geride bırakmış olmamıza rağmen bu ilk ve temel adımı henüz atabilmiş değiliz. Bunu kendi payımıza açık bir başarısızlık sayıyoruz. Bunun bizi aşan nedenlerini bir yana koyuyoruz. İçinden geçmekte olduğumuz özel tarihsel dönemin dünya ölçüsünde hiç de elverişli olmayan genel koşulları, ülke içinde bir yenilgi ve yıkıntı sonrasının kendine özgü ortamı, ve nihayet, çok sınırlı güçlerle ve geçmişten hemen hiçbir ön örgütsel birikim devralmadan ortaya çıkmış olmamız vb. faktörlerin elbette bu başarısızlıkta önemli bir rolü vardır. Yine de biz,

devrimci sınıf öncüsünün ideolojik ve örgütsel temellerini yaratmada ve dolayısıyla parti kimliği kazanmada yaşadığımız gecikmeyi daha çok kendi zaaf ve yetersizliklerimizle ilgili görüyoruz. Bunlar hareketimizin gelişme süreçleriyle bağlantılı olarak çok değişik vesilelerle ve tam bir açıklık içinde ortaya konulmuş, değerlendirilmiştir. 3. Genel Konferansımız da bu doğrultudaki bir çabanın yeni bir vesilesi ve platformu olmuştur.

Öte yandan, 7 yıllık uzun bir zaman diliminde parti sorununu henüz çözememiş olmanın sorumluluğu ne olursa olsun, hareketimizin bu zaman dilimi içinde katettiği mesafe ve sağladığı birikimin onu bugün partiye hayli yaklaştırmış bulunduğu da bir gerçektir. Bu birikimi en iyi biçimde değerlendirerek partileşme sürecimizi hızlandırmak, içinde bulunduğumuz yıl içinde tüm cephelerdeki çabalarımızın ortak eksenini olacaktır. 1995 yılını parti yılı ilan etmemiz bu doğrultudaki kararlılığın bir ifadesiydi. Konferansımızın çalışmaları ve ortaya çıkardığı sonuçlar, ortaya koyduğumuz iddianın dayanaksız olmadığını somut olarak göstermiştir.

Elbette, bizzat konferans çalışmalarımız içinde de vurgulandığı gibi, sorun biçimsel bir ele alışla parti kuruluş tarihinin 1995 yılı içine sığdırılması değildir bizim için. Zira biz sorunu, partinin biçimsel bir ilanı değil, fakat örgütümüzü işçi sınıfının öncü partisi olarak adlandırılmaya hak kazanabilecek bir gelişme düzeyine çıkarabilmek olarak ele alıyoruz. İçinde bulunduğumuz yıl içinde bunu başarmak hedefi ve kararlılığı içindeyiz. Ve biz bunu başardığımız andan itibaren ki, partinin kuruluş kongresinin toplanması bazı ön hazırlıklara bağlı bir pratik zamanlama sorunu olarak duracaktır önümüzde.

Her zaman böyle olmayabilir; fakat bugünün Türkiye'sinde, sınıf hareketinin ileriye sıçrayamaması ile yaşadığı devrimci önderlik boşluğu arasında kopmaz bir ilişki vardır. Komünistler bu düşünceyi ve bundan çıkan sonuçları bir dönemdir özel bir ısrarla işlemektedirler. İşçi sınıfı hareketinde bir türlü aşılamayan darlığa ve bunun ifade ettiği tıkanıklığa, sermaye düzeninin devrimci öncü

oluşumları ezme ya da ehlileştirme politikalarına, tasfiyeci oportünizmin sürmekte olan tahribatına ve sınıf hareketi için hazırladığı yeni tuzaklara, nihayet kendi sorumluluklarına ve bu çerçevede bir an önce parti kimliği kazanma görevinin yakıcılığına, hep bu kritik ilişkiden bakmaya çalıştılar. Aynı şekilde, daha genel planda, işçi sınıfı hareketinin politik bir sıçrama yapamaması ile toplum genelinde sosyal-siyasal gelişme süreçlerinde yaşanan çürütücü tıkanıklık arasındaki dolaysız bağlantıya olduğu kadar, Kürt sorununun çözümünde bugün yaşanmakta olan kilitlenmeye ve bunun devrimci ulusal harekette yarattığı sağlıklı arayışlara da yine sözünü ettiğimiz kritik ilişki üzerinden baktılar.

Sermaye düzeni bugün tüm Cumhuriyet döneminin en ağır bunalımını yaşamaktadır. Yapısal nedenlere dayalı bu bunalım sosyal bünyeyi çürütmekte, görülmemiş bir ideolojik-kültürel dejenerasyonun kaynağını oluşturmaktadır. Kendisini yıkacak toplumsal siyasal güçler yaşanmakta olan toplumsal bunalımı devrimci bir çıkış doğrultusunda kullanmayı başaramadıkları ölçüde, çürümekte olan sermaye düzeni kendisiyle birlikte tüm toplumu da bu çürüme sürecinin bir parçası haline getirebilmektedir. Bunalımın işçi sınıfı ve emekçi katmanlar için ekonomik ve sosyal faturası ise, yaşam koşullarının çekilmez boyutlarda ağırlaşması olmaktadır.

Topluma hükmeden tekelci burjuvazinin bu bunalım için herhangi bir çözümü yoktur. İzlenen politikalarla başarılmaya çalışılan şey, bunalımın yarattığı ekonomik yükleri işçi sınıfı ve öteki çalışan sınıfların omuzlarına yüklemek ve kitlelerin buna karşı gelecek mücadelelerini dizginlemek ve saptırmak için de çeşitli önlemler almaktan ibarettir. Baskı ve terör aygıtının tahkim edilmesi, reformist ve dinci akımların desteklenmesi, çalışan sınıfların sahte ayrımlar ve ikilemler içinde bölünüp atomize edilmeye çalışılması, devrimci örgütlerin vahşi bir terörle ezilmek ve sindirilmek istenmesi, bu önlemlerin bazılarıdır.

Bugünkü koşullarda rejimi tehdit eden gerçek ve potansiyel toplumsal-siyasal kuvvetler; işçi sınıfı hareketi, büyük kentlerin yoksul emekçi yığınları ve Kürt özgürlük hareketidir. İlk ikisi

yaşadıkları derin hoşnutsuzluğa rağmen henüz kendilerini etkin bir politik tutumla ortaya koyabilmiş değiller. İşçi sınıfı yıllardır inişli çıkışlı bir hareketlilik içindedir. Ne var ki iktisadi mücadele- nin dar ve kısır zeminini kıracak politik sıçramayı bir türlü ger- çekleştirememenin sancısını ve sorunlarını yaşıyor. Politik mü- cadele sahasına bir türlü çıkamamak ile bunu kolaylaştıracak ve hızlandıracak bir devrimci önderlikten yoksunluk, sınıf hareketinin birbirine sıkışıkıya bağlı iki temel zaafı durumundadır. Devrim- ci bir parti önderliğinden, onun öncü müdahalesinden yoksun du- rumdaki işçi hareketi, bugün için, kendi dinamizmiyle militan bir politik mücadele mecrasına girmekte zorlanıyor.

Fakat devrimci bir sınıf önderliğini bir an önce yaratmak ihtiyacına yapılan vurgu, hiç de yalnızca, bugünün bu zorlanma- sının aşılmasında öncü bir devrimci müdahalenin taşıdığı özel önemden dolayı değildir. Sermayenin sınır tanımaz keyfilikleri- nin işçi sınıfı saflarında sürekli çoğalttığı hoşnutsuzluk ve öfke, yarın kendini beklenmedik patlamalar biçiminde de ortaya koya- bilir. İdeolojik ve örgütsel açıdan iyi hazırlanmış, mücadele içinde kendini bulmuş ve sınıfla ciddi bağlar kurmuş bir devrimci öncü örgütlenmenin yokluğu durumunda, sınıf hareketi rejimle bu tür bir politik çatışmayı güçsüz, dağınık ve hedefsiz olarak yaşayacak, kolay yenilgilerle yüzyüze kalacak, böylece yılların mücadele bi- rikimi de boşa gitmiş olacaktır. Bundan çıkacak sonuç, taşıdığı genel ilkesel önemden öteye, komünistlerin sınıfın öncü partisi- ni vakit geçirmeksizin inşa etme sorununu sınıf hareketinin bugün- kü durumu ve yakın geleceği açısından ele almak zorunda olduk- larıdır.

Öte yandan, bugünün Türkiye'sinde ve özellikle büyük kent- lerin varoşlarında, işçilerle içiçe yaşayan muazzam bir kent yok- sulları kitlesi var. Ekonomik, toplumsal, ulusal ve mezhepsel so- runlar karmaşası bu kitlede rejime karşı büyük bir hoşnutsuzluğu ve nefretı mayalamaktadır. Bir çok belirti ve bu arada Gazi emek- çilerinin konferansımızla aynı günlere denk gelen geniş çaplı devlet karşıtı direnişi, bu hoşnutsuzluk ve nefretin sarsıcı patlamalara dönüşebileceğini göstermektedir. Gazi Mahallesi halkının direnişi

göstermiştir ki, şehrin yarı-proleter kitleleri ile küçük-burjuvazinin yoksul alt katmanlarının politik aktivite kazanacakları bir döneme giriyoruz. Öncü kesimi örgütlü bir kimlik kazanarak partileşmiş bir sınıf hareketi, bu katmanları kolaylıkla kendi politik etkisi altına alabilecek, sermaye iktidarıyla çatışmasında onlardan büyük bir destek görebilecektir. Bunun başarılacağı koşullarda ise, kent yoksullarının bu hareketliliği, burjuvaziyle hesaplaşmaya yetenekli biricik sınıfın önderliğinden yoksun olmanın tüm olumsuz sonuçlarıyla yüzyüze kalacaktır. '80 öncesinin politik mücadeleleri bu konuda fazlasıyla aydınlatıcıdır.

Aynı şeyler, bugün nispi bir politizasyon düzeyi yakalamış bulunan kamu çalışanları hareketi için de geçerlidir. Bugünkü kitlesel gücü, coşkusu ve ileri sürdüğü taleplerdeki kararlılığı ne olursa olsun, devrimci bir işçi hareketinin önderlik koşullarına kavuşamayan bir kamu çalışanları hareketi kendi başına hiç bir yere varamaz. Herşey bir yana, bu hareketin heterojen dokusu bile buna müsait değildir. Onun bugünkü gücü, başta grevli-toplu-sözleşmeli sendika hakkı olmak üzere bazı demokratik hakların elde edilmesi çerçevesinde kazandığı kendine özgü dinamizminden gelmektedir.

Kürt hareketinde durum daha farklıdır. Kürt halkı devrimci bir önderlik altında ulusal özgürlük ve eşitlik talepleriyle ayağa kalkmıştır. Siyasal planda gerçek bir kuvvettir ve rejimin bugün için ciddi başağrısıdır. Kürdistan'daki devrimci sürecin en büyük avantajı, toplumsal güçlerle devrimci politik öncünün buluşması, mücadelede devrimci bir önderliğin varlığıdır. Fakat tam da bugüne kadarki mücadeleyle katedilen mesafe ve yaratılan birikim, Kürt özgürlük hareketini belli bir gelişme sınırına da getirip dayamış bulunmaktadır. Son birkaç yılın olayları, Kürt ulusal hareketinin bu sınırları kendi gücüyle aşamadığını, tüm çabalarına rağmen bunda zorlandığını göstermektedir. Bunun hareketin önüne çıkardığı ikilem de bugün artık netleşmiştir. Ya Türkiye işçi sınıfı ve emekçilerinden alınacak destekle Kürdistan'daki devrimci sürecin derinleştirilmesi yoluna gidilecek, gerçek bir eşitlik ve özgürlük mücadelesinde ısrar edilecektir. Ya da, bugüne kadarki

kazanımlar sömürgeci düzeni bir “siyasal çözüm”e zorlamak doğrultusunda değerlendirilmeye, emperyalistlerin “siyasal çözüm” baskısından da yararlanılarak bu iğreti sonuca ulaşılmaya çalışılacaktır.

Birinci alternatifin gerçeklik kazanması, Kürdistan cephesinde değil fakat Türkiye’de yaşanacak gelişmelere, daha somut olarak işçi hareketinin yaşayabileceği gelişmelere bağlıdır. Fakat sınıf hareketinin bugünkü zayıflığı ve genel planda Türkiye’deki sınıflar mücadelesinin güçsüzlüğü, Kürt ulusal hareketini son zamanlarda “siyasal çözüm”e özel bir ağırlık vermeye yöneltmiştir. “Siyasal çözüm” arayışlarına uygun düşen politik ve diplomatik açılımlara sürekli yenileri eklenmektedir. Böyle bir süreç kaçınılmaz olarak ulusal hareket içinde Kürt burjuvazisine yeni etkinlik alanları açmakta ve onun ağırlığını artırmaktadır. Sürgünde Kürt Parlamentosu adımı bunun en son örneğidir. Türkiye’de devrimci siyasal mücadele bugünkü siyasal güç ilişkilerini değiştirecek bir sıçrama yaşayamazsa eğer, Kürt sorununa adına “siyasal çözüm” denilen sistem içi çözüm arayışı, kendi mecrasında derinleşmeye devam edecektir. Türkiye devrimci ve işçi hareketinden gerekli desteği yıllardır bulamayan Kürt özgürlük hareketinin bugünkü bu yönelimi şaşkıncı değildir. Zira temelde köylülüğe ve şehir küçük-burjuvazisine dayanan bir hareket kendi başına ulusal sorunun kurulu düzeni aşan bir çözümünü gerçekleştiremez. Dolayısıyla sorun hareketin önderliğinin kararlılığıyla değil, dayandığı toplumsal güçlerin gücü ve ufkuyla ilgilidir.

Tüm bunlar birarada, bugünün Türkiye’sinde, işçi hareketinin devrimci bir çizgide sağlıklı bir gelişme yaşayabilmesinin temel önkoşulu olan öncü parti sorununun taşıdığı olağanüstü önemi ve aciliyeti göstermektedir.

Türkiye’de işçi sınıfı hareketinin, daha genel planda devrimci siyasal mücadelenin bugünkü en temel zaaf alanı olan devrimci önderlik boşluğu, yalnızca bugünün değil, gerçekte tüm Cumhuriyet döneminin temel bir olgusudur. Bununla birlikte, önderlik ihtiyacı-

nın ve elbette karşılanamadığı ölçüde önderlik zaafının kendini özel bir tarzda gösterdiği evre '60'lar sonrası, demek oluyor ki son 30-35 yıldır. Bu, sözkonusu dönemin Türkiye'sinde modern sınıf çatışmalarının serpilip gelişmesiyle bağlantılı bir durumdur.

Türkiye'nin son 30-35 yıllık dönemi sarsıcı sosyal-siyasal çalkantılara sahne oldu. '60'lı yılların başından itibaren işçi sınıfı ve öteki emekçi katmanlar, zaman içinde gitgide daha geniş kesimler halinde mücadele sahnesine çıktılar. İşçi-emekçi hareketi Cumhuriyet tarihinde bir dönüm noktası oluşturacak kuvvet ve etkinlikle toplum yaşamında yeni bir evre başlattı. Düzenin yapısal sorunlardan kaynaklanan bunalımı, alt sınıfların siyasal mücadelelerinin sarsıcı etkisiyle derinleşerek yeni boyutlar kazandı. Bu büyük uyanışı ve hareketliliği olağan yöntemlerle kontrol edemeyen sermaye sınıfı, ancak faşist askeri darbelerle uygulamaya konulan geniş çaplı karşı-devrim operasyonları sayesinde geçici de olsa sonuç alabildi.

Cumhuriyet döneminin uzun yılları boyunca politik bir kuvvet alanı bulamayarak sınıftan ve kitlelerden kopuk bir aydın hareketi olarak kalan Türkiye sol hareketi, '60'lı yıllardan itibaren başgösteren alt sınıfların bu sosyal-siyasal hareketliliği zemininde hızla güç kazandı. Tuttuğu ideolojik-politik konumun gerçek içeriği ve sınırları ne olursa olsun, toplum genelinde düzene karşı alternatif bir güç olarak algılandı. Özellikle '70'li yılların ikinci yarısında, geniş çaplı kitle mücadeleleri ile içiçe geçmiş bir devrimci hareket gerçeği, düzen ve devrim ikilemine özel bir kuvvet kazandırdı. (Ancak 12 Eylül karşı-devrimi ve onu daha sonra dünya çapında izleyen olayların özel etkisi altındadır ki, sermaye düzeni bu ikilemi geçici bir süre için de olsa geri plana itmeyi başarabildi.)

Fakat yakın dönem tarihinin sosyal hareketlilik ve devrimci siyasal mücadele açısından yaşadığı bu sıçrama, yazık ki ortaya bu hareketliliği ve mücadeleleri devrim amacına ve iktidar hedefine yönlendirebilecek devrimci önderlik odağı çıkaramadı. Belirtmeye gerek yok ki, modern Türkiye'de, bu ancak işçi sınıfının adına layık devrimci öncü partisi olabilirdi.

Dikkate değer olan olgu, bu süre zarfında bu iddiayla sayısız

grup ve akımın siyaset sahnesinde ortaya çıkmasıdır. Önemli bir bölümü bu iddialarında samimi olan ve bu doğrultuda içtenlikle çaba gösteren bu grup ve akımlar, doğdukları toplumsal-siyasal ortamın koşulladığı sınırlılıkları ve yapısal yetersizlikleri aşamaya-rak bu çabalarında başarısız kaldılar. İçlerinden bir kısmı kendile-rini işçi sınıfının öncü partisi ilan ettiler. Fakat zaman onların gerçekte bu nitelikten yoksun olduklarını pratik içinde yeterli açık-lıkta gösterdi. Diğer bir kısmı ise geride uzun yıllar bırakmalarına rağmen bunu iddia etmek gücü bile bulamadılar kendilerinde. Bu-güne kadar hala “parti inşa hareketi” ya da “parti öncesi örgüt”ler olarak kaldılar. Komünistler, devrimci hareketimizin yakın geçmişi-ne ilişkin değerlendirmelerinde, bu genel başarısızlığın ideolojik ve sınıfsal nedenlerini çözümlədiler.

Son 30 yılın sol hareketinin ortak paydası iktidar perspektifi ve iradesinden yoksunluktur. Revizyonist ve sosyal-reformist akımlar için özel bir açıklama gerektirmeyen bu olgu, gerçekte devrim-ci akımların da temel özelliğidir. Bu akımlar teorik perspektif, politik program, taktik çizgi ve örgüt cephelerinde bir önderlik düzeyi ve kapasitesine ulaşmak bir yana, buna yaklaşmamışlardır bile. En iyi durumda oynadıkları rol, kitle mücadelelerine stratejik hedefler doğrultusunda yön vermek değil fakat bu mücadelelerden etkilenerek ve elbette onları etkileyerek birlikte sürüklenmek olmuş-tur. Popülist önyargıların yarattığı sınırlılık ve dizginlemeler ne-deniyse, modern toplumun tek tutarlı devrimci sınıfı olan işçi sınıfı-nı teorik ve pratik ilgilerinin odağına koymayı bile başaramayan bu akımların, devrimci önderlik boşluğunu dolduramamalarına şaş-mak için de bir neden yoktur gerçekte.

Modern sınıf ilişkilerinin egemen olduğu bir toplumda, top-lum genelinde bir devrimci önderliği geliştirebilmenin tek olanaklı yolu işçi sınıfını hareket noktası olarak almaktan geçer. Bu bilin-cin ve yönelimin olmadığı bir durumda, demek oluyor ki işçi sınıfıyla kopmaz bağlar içinde bir komünist sınıf öncüsü inşa edilmeden genel devrimci önderlik ihtiyacına yanıt verilemeye-ceği temel gerçeğinin kavranamadığı koşullarda, önderlik iddiasın-daki başarısızlık her türlü niyeti aşan bir kaçınılmazlık olarak

kendini gösterir.

Her biri en az 20 yıllık bir siyasal geçmişe sahip olan geleneksel örgütlerin bugünkü durumuna bakmak bile bu alandaki başarısızlığı tüm açıklığıyla görmek için yeterlidir. Bunlardan bir kısmı karşı-devrim döneminin ve Doğu Avrupa'daki yıkılışın basıncı altında ideolojik ve örgütsel açıdan tümenden çöktüler ve tasfiye oldular. Diğer bir kısmı devrimci konumlarını süreç içinde adım adım yitirerek sosyal-reformist akımlara dönüşmede büyük mesafeler aldılar. Herşeye rağmen devrimci mücadele çizgisinde ısrarlı olmayı başaran ve bugün ayakta kalmayı sürdürenler ise, geçmişin ideolojik sınırlılıklarını ve zaafalarını aşmak planında herhangi bir dinamizme sahip olmadıklarını aradan geçen yıllar içinde fazlasıyla kanıtladılar. Devrimci samimiyetleri ve mücadelede gösterdikleri ısrarın bugünkü gücü ve önemi ne olursa olsun, eğer bu sonuncular dünyada ve Türkiye'de kapandığı kesinleşen bir dönem içinde şekillenmiş mevcut ideolojik kimliklerini ileriye doğru aşmak gücü gösteremezlerse, zaman içinde kesin bir biçimde geriye düşeceklerdir. Bunun belirtileri şimdiden vardır ve politik kitle hareketindeki gelişmelerin ortaya çıkaracağı devrimci imkanlar bunu ancak bir ölçüde sınırlayabilecektir.

Kuşkusuz bugün, daha doğrusu son 7 yıldan beridir, işçi sınıfı içindeki çalışmaya özel bir ağırlık vermek, devrimci saflarda önemli bir pratik ayırım çizgisi olmaktan çıkmıştır artık. Zira sınıf çalışması, geline yerde, küçük-burjuva devrimci demokratik kimlikle özdeşleşmiş bir-iki istisna dışında, komünist olmak iddiasındaki tüm sol grupların ortak pratiğidir. Bugün "sınıf yönelimi" bir ayırım çizgisi olmak bir yana, sözü edilen istisnalar dışında hemen tüm grupları kesen ortak bir payda durumundadır. 12 Eylül yenilgisi, küçük-burjuva yığınları saran politik pasiflik ve nihayet '80'lerin ikinci yarısında işçi sınıfı hareketindeki belirgin öne çıkış, popülist ideolojiye bu alanda büyük bir darbe vurdu ve bu sorunu kavrayışta olmasa da pratikte kendiliğinden çözdü.

Bugünün ayırım çizgisi, sınıfa hangi ideolojik çizgi ve perspektiflerle gidileceği, sınıf hareketine hangi temel ve taktik politikalarla müdahale edileceği sorununda odaklaşmaktadır. Dolayısıyla

la, sol harekette işçi sınıfına yönelik şeklindeki genel eğilim, bugün ideolojik ayrım çizgilerine apayrı bir önem kazandırmıştır.

Geleneksel devrimci hareketin 12 Eylül sonrasında reformizme kayan kesimleri, program planında “burjuva toplumun tam demokratikleşmesi” çizgisine oturdular. Açık ya da legal bir “işçi partisi” yaratmak ya da buna dönüşmek, bu reformist çizginin zorunlu örgütsel uzantısı oldu. Taktik çizgide ise bu akımlar sınıf hareketinin bugünkü geriliğini politika düzeyine çıkardılar ve buradan giderek sınıf hareketi içinde güç olmaya çalıştılar. Sınıf hareketinin bugünkü darlığı alt kademe sendika bürokratlarının solcu sendikacılık manevralarına uygun düştüğü ölçüde, geleneksel hareketin reformculaşan kesimleri ile bu alt kademe sendika yöneticilerinin buluşması kolaylaşmakta, liberal sol işçi politikacılığına dayalı bir “açık işçi partisi” için daha uygun bir zemin oluşmaktadır. (Komünistlerin bu akıma geride kaldığımız yıl içinde yönelttiği ve devrimci saflarda yankı bulan ideolojik saldırısı bu açıdan özel bir önem taşımaktadır.)

Geleneksel devrimci hareketin devrimci mücadele çizgisinde ısrar eden kesimleri ise, ‘80 öncesinin kendine özgü toplumsal-siyasal ortamında şekillenmiş ideolojik çizgilerine bugün işçi sınıfı içinde bir toplumsal dayanak oluşturma gayretindedirler. Bu alanda elde edebilecekleri pratik başarı ölçüsünden bağımsız olarak, bu gruplar, teoride, taktikte, örgütte ve pratik mücadelede Türkiye işçi sınıfının sosyalist siyasal hareketini yaratmak şansından yoksundurlar. Çünkü onlar, özel ürünü oldukları bir geçmişten kopmak, onunla devrimci bir hesaplaşmayı gerçekleştirmek yeteneğinden yoksundurlar. Çünkü onlar, Türkiye ve dünyada bir dönemin kapanmış bulunduğunu bir türlü anlayamamakta, dolayısıyla bu kapanmış dönemi anlamak ve aşmak gücünü de kendilerinde bulamamaktadırlar.

Geleneksel hareketten koptuğu, onun küçük-burjuva ideolojik ve sınıfsal kimliğini aştığı, bugünün sol akımları içinde proleter sosyalizmini temsil ettiği, bu nedenle de, tuttuğu bu objektif konum itibarıyla proletaryanın devrimci öncü partisini yaratmaya

tek yetenekli örgüt olduğu düşünce ve iddiasındaki hareketimizin ayırdedici özelliklerini saptamak, özellikle parti yılı hedefi çerçevesinde ayrı bir önem taşımaktadır.

'80'li yılların ikinci yarısı, Türkiye sol hareketinin yakın tarihinde bir dönemin kesin bir biçimde son bulduğunu ve temel özellikleri bakımından yeni bir dönemin başladığını açıkça göstermiştir.

'80'lerin ikinci yarısı, yalnızca solun yakın tarihinde değil, onun yaşam ortamı olan toplumsal hareketliliğin yakın tarihinde de yeni bir dönemdir. Kapanan döneme toplumsal planda küçük-burjuva sosyal katmanlar, siyasal planda bu sosyal katmanların heterojenliğini yansıtan bir çeşitlilikte çeşitli küçük-burjuva siyasal akımlar damgasını vurmuştur. Açılan yeni döneme toplumsal planda işçi sınıfının damgasını vurduğu ve vuracağı şimdiden kesinleşmiştir. Siyasal planda ise proleter sosyalizminin, onun politik ifadesi olan komünist hareketin damgasını vuracağının birçok olgusal kanıtı bugünden mevcuttur.

Solun tarihi içinde siyasal ve toplumsal düzlemlerdeki bu paralel rol değişimi arasında anlamlı bir uyum vardır ve bu, hiçbir biçimde rastlantı değildir. Küçük-burjuva toplumsal hareketteki çözülüş ve gerileme, tersinden işçi sınıfı hareketinde gelişme ve öne çıkma, geçmişe dönük olarak geleneksel teorilerin yıkılışını ve akımların çözülüşünü koşullarken, geleceğe dönük olarak da marksist-leninist akımın şekillenmesini, bir gelişme gücü ve kararlılığı göstermesini kolaylaştıran bir toplumsal-siyasal zemin oluşturmuştur.

Hareketimizi doğuran dinamikler geleneksel devrimci hareketin yakın geçmişiyle sıkı sıkıya bağlantılıdır. '60'lı yıllarda burjuva sosyalizmi, '70'li yıllarda devrimci küçük-burjuva sosyalizmi tarafından temsil edilen geleneksel sol hareket, kendi iç evrimi, farklılaşması ve bu farklılaşma içinde hareketin bir kesiminin biriktirdiği olumlu özellikler, öznel planda hareketimizin içinden fıskırdığı tarihsel zemini oluşturmuştur.

Hareketimiz '80'li yılların bunalım ve çözülüş ortamında teslimiyete karşı direniş tutumundan kök almaktadır. Onun gösterdiği

gelişme gücünün moral kaynakları buradan köklenmektedir. Fakat ona oluşum gücü ve dinamiği kazandıran asıl etken, geleneksel hareketin yaşadığı yenilginin sonuçlarına karşı aldığı tutumdur. Hareketimiz, yenilginin derslerini bütünlüğü içinde ele alma, yaşanan bunalımın ideolojik ve sınıfsal anlamını ve köklerini derinlemesine çözümleme tutumu ve pratiği içinde şekillenmeye başlamıştır.

Geleneksel hareketi ideolojik, politik, örgütsel ve bunları birarada kesen sınıfsal yönleriyle bir bütün olarak ve 25-30 yıllık geçmişi içinde değerlendirme yöntemsel tutumu sayesinde, hareketimiz geleneksel hareketi doğru çözümlemek ve tanımlamak olanağı elde etmiştir.

'80'li yıllarda tüm geleneksel harekete egemen bunalımın küçük-burjuva karakterini teşhis, burada temel bir başarı halkasıdır. Hareketin gerek tarihsel-toplumsal, gerekse ideolojik-örgütsel oluşumunu bu temel teşhisten giderek çözümlemek, onun genel karakterini anlamayı kolaylaştırmıştır. Temel ideolojik kimliği (popülizm ve demokratizm), siyasal konumu (devrimci-demokrasi) ve sınıfsal karakteri (küçük-burjuva) arasındaki bütünsel iç mantık ve tutarlılık böylece açığa çıkmıştır.

Geleneksel hareketin yapısal bunalımının sınıf karakterini doğru teşhis etmek ve geçmiş sorgulamasına buradan girişmek, hareketimize gerçek bir ideolojik sıçrama yapma, böylece geleneksel hareketten kopma olanağını vermiştir.

Bu ileriye çıkışın iki temel ve dinamik ögesi, marksist dünya görüşünün proleter sınıf özü ve bilimsel devrimci yöntemi konusunda ulaşılan açıklıklar olmuştur. Birincisi halkçılığı anlama ve aşmanın itici gücü olurken, ikincisi onun dogmatik, donmuş teorik önyargılarını ve kalıplarını bir bir kırıp geride bırakmak olanağı sağlamıştır.

Bu sayede, hareketimiz geleneksel hareketin ideolojik ve sınıfsal kimliğinin eleştirisini, doğal olarak onun programatik ve taktik konumunun ve örgüt anlayışının eleştirisiyle birleştirmiştir.

Halkçı demokratizmin genel ideolojik eleştirisi, somutta onun Türkiye devriminin sorunlarına yaklaşımının eleştirisiyle birleşmiştir. Geleneksel hareketin bu sorunlara bakışını belirleyen temel

yöntemsel, ideolojik ve sınıfsal etkenler; sırasıyla, dogmatizm ve şablonculuk, popülizm ve demokratizm, ve nihayet sınıfsal planda da küçük-burjuvazinin demokrasiyi ve yurtseverliği aşamayan dar sınıfsal ufktur.

Tüm bu açıklıklar temeli üzerinde geçmiş hareketle köklü bir hesaplaşmaya giren hareketimiz, bunu onun devrimci mirasını sahiplenme, olumlu devrimci değerlerini ve geleneklerini savunma ve onlara işçi sınıfı devrimciliği çerçevesinde daha ileri bir anlam kazandırma çabası ile birleştirmiştir.

Bu perspektif ve çaba içinde, bir yandan, sosyal pratiğin yetersizliklerini ve zayıflıklarını açığa çıkardığı geçmiş platformda ayak direyen tutucu darkafalılıkla mücadele ederken; öte yandan ise, geçmiş hareketin zaaflarını devrimciliğe fatura eden inkarcı liberalizmle mücadele etmiştir. Aradan geçen zaman, komünistlerin tutumunun, geçmişin devrimci mirasını sürdürebilmenin de en uygun yolu olduğunu kanıtlamıştır. Dün geçmiş platformu sürdürmekte darkafalıcı ayak direyenler, bugün onun çok çok gerisine düşmüşler, birçok sorunda dünkü inkarcı liberalizmin ideolojik-politik platformuna sürüklenmişlerdir. (Komünistler bu akibete yıllar öncesinden işaret ettiler ve döne döne uyarılarda bulundular.)

Hareketimiz diyalektik bir bakış açısının ürünü olan geçmişe karşı bu doğru devrimci tutumu, uluslararası komünist hareketin tarihsel geçmişinin sorunlarına yaklaşırken de göstermiştir. Bilindiği gibi hareketimiz, Gorbaçov'un 70. yıl konuşmasıyla birlikte, sosyalizmin ve dünya komünist hareketinin tarihine yöneltilen kapsamlı saldırının başladığı bir sırada ortaya çıktı. Bu gerici saldırıya karşı kararlı bir tutum aldı. Sosyalizmin ve dünya komünist hareketinin tarihsel mirasını savunmada en küçük bir tereddüt bile göstermedi. Modern revizyonist akımın tarihsel ihanetini teşhir etti ve ona karşı verilmiş tarihsel mücadeleye sahip çıktı.

Fakat öte yandan, uluslararası devrimci tarihsel mirası savunmanın, asla onun tarihsel deneyimle açığa çıkmış düşünsel ve pratik hatalarını darkafalıcı görmezlikten gelmek anlamına gelmediği bilinciyle hareket etti. Bu konuda sorumlu olduğu kadar cesaretli davranmasını bildi. Tarihsel sürecin biriktirdiği teo-

rik ve pratik sorunlara gözlerini kapamadı. Bu çerçevede, bir kez daha, liberal ve troçkist inkarcılığa olduğu kadar darkafalı dogmatik küçük-burjuva tapınmasına karşı da mücadele yürüttü.

Dogmatizme vurulan darbe ve marksist teorinin yaşayan devrimci özü çerçevesinde ulaşılan teorik ve yöntemsel açıklıklar, hareketimiz için beraberinde, Türkiye devriminin sorunlarını toplumumuzun gelişme düzeyi, temel sınıf ilişkileri ve dünya ölçüsündeki tarihsel deneyimin genel sonuçları temelinde değerlendirme olanağını getirdi. Hareketimizin sosyalist devrim stratejisi bu bakış açısıyla yürütülen bir teorik-ideolojik çalışma içinde şekillendi.

Aynı teorik-ideolojik açıklıklar, devrim stratejisi çerçevesinde geleneksel devrimci hareketin en temel teorik zaaflarından birini oluşturan sermaye iktidarı koşullarında demokrasi mücadelesi ve sosyalizm ilişkisini de doğru bir biçimde ortaya koyma ve çözümleme olanağı verdi bize. Bu küçük-burjuva demokratizmine ve onun demokrasi mücadelesi ufkuyla sınırlı devrim anlayışına vurulmuş çok temel bir ideolojik darbe oldu.

Popülizm, işçi sınıfını modern burjuva toplum içindeki kendine özgü konumu ve bu çerçevede şekillenen temel tarihsel rolüyle ele alan marksist bilimsel kavrayıştan yoksundur. Temel ideolojik karakteri popülizm olan geleneksel devrimci hareket, bu kavrayışsızlığı yalnızca geçmişteki belirgin küçük-burjuva konumuyla değil, fakat aynı zamanda, yeni dönemde girdiği sözde “sınıf yönelimi” ile de kanıtlamıştır.

Geleneksel devrimci hareket için bu kavrayışsızlığın geçmişteki politik-pratik sonucu, işçi sınıfına yabancılaşma ve güvensizlik olmuştur. İşçi sınıfı toplumsal varlığı ve hareketliliği ile bunda gedik açtığı ölçüde ise, bu güvensizlik zaman içinde kılık değiştirmiş; bugün varılan yerde, proleter devrim programına duyulan güvensizlikle en incelmış ifadesini kazanmıştır.

Hareketimizin ortaya çıkışı bu ideolojik-politik geleneğe büyük bir darbe olmuştur. EKİM bu geleneğe vurarak ve popülist önyargıları yıkararak, Marksizm-Leninizmin özü demek olan proletaryanın modern toplum içindeki yerinden kaynaklanan özel ta-

rihsel rolü düşüncesini, boş bir söz kalıbı olmaktan çıkarıp yerli yerine oturtmuştur. Yaşadığı sınıf yönelimi bu temel düşünceden köklenmiş, işçi sınıfının belirgin öne çıkışına bağlı olarak geleneksel hareketi saran “sınıf yönelimi” modasından özünde ve ruhunda tümüyle farklı olmuştur. EKİM için marksist-leninist teorinin özü ve temeli demek olan bu sorunla bağlantılı olarak, yani proletaryanın tarihsel devrimci misyonu çerçevesinde oluşmuş politik-örgütsel bir yönelim; geleneksel hareket için, kısmi düşünsel bir ilerlemeye rağmen, temelde sınıf hareketinin yarattığı etkinin yolaçtığı kendiliğinden ve zorunlu bir gelişme olmuştur.

Özetle, hareketimiz için sınıf yönelimi; işçi sınıfını, gündemdeki partileşme çabasının şaşmaz toplumsal tabanı ve dayanağı, temel kadro kaynağı, bugünün kitle hareketinin ve geleceğin devrimci sınıf mücadelelerinin ana eksenini, devrim ve iktidar mücadelesinin öncüsü ve temel gücü, sosyalizm ve sınıfsız toplum mücadelesinin biricik toplumsal güvencesi ve taşıyıcısı olarak ele alan bir kavrayışın ürünüydü. Dolayısıyla, işçi sınıfına pratik yönelimde ifadesini bulan bu süreç, tarihsel ve güncel devrimci amaçları ve ihtiyaçları birarada gözetmekteydi.

Bu temel sorundaki ideolojik açıklık, komünistlere, proletarya partisi sorununu da teorik planda doğru bir biçimde ele alma ve partileşme sürecinin pratik sürecini bunun ışığında kavrama ve yaşama olanağı verdi. Partiyi, sosyalizmin ve sınıf hareketinin birliği olarak ele alan temel marksist-leninist düşünce, komünistler için kanıksanmış boş bir söz kalıbı değil, fakat canlı bir içerik ve pratik bir devrimci gelişme sürecinin ifadesiydi.

Net bir sosyalizm perspektifine ulaşan, işçi sınıfının tarihsel ve güncel hedeflerini genel bir çerçevede içinde doğru saptayan komünistler için, bu ideolojik gelişmenin pratik boyutu, ona sınıf hareketinin politik-örgütsel gelişimini sağlama çabasıyla kopmaz bağlar içinde politik-örgütsel bir gerçeklik kazandırmaktı. Komünistler güç ve olanaklarının en sınırlı olduğu başlangıç anından itibaren bu tür bir pratik çaba içinde oldular. Sosyalizmin işçi sınıfı hareketiyle birliğinin bu kesintisiz çaba içinde gerçekleşeceği, partinin bu birliğin cisimleşmiş bir politik-örgütsel ifade-

si olarak inşa edileceği ve ancak böyle inşa edilmiş bir partinin sınıfın devrimci öncüsü olarak nitelenmeye hak kazanabileceği perspektifiyle hareket ettiler.

Hareketimiz, teorik programatik sorunlarda yaşanan suskunluktan dolayı kendini daha çok politik örgütsel sorunlarda gösteren tasfiyeci akıma karşı başından itibaren sistematik bir mücadele yürüttü. "SHP solculuğu"na saldırdı. Legalist eğilimin içyüzünü sergiledi ve örgütsel sonuçlarına işaret etti. Demokrasi mücadelesini stratejik eksen olarak ele alan reformist politik taktikleri eleştirdi. Bunun sendikalizm, kendiliğindencilik ve kuyrukçulukla organik ideolojik bağlantılarını gösterdi.

İdeolojik belirsizliğin, ideolojik ayırım çizgilerini küçümsemenin ve önemsizleştirmenin, politik iddiasızlığın ve güçsüzlük ruh halinin çok özel bir kuvvet kazandırdığı liberal birlik eğilimine karşı doğru ilkesel tutum ve etkili bir mücadele hareketimizin bir başka temel ayırıcı özelliği oldu.

Temel ideolojik-politik sorunlardaki devrimci konum ve tutum, beraberinde illegal temeller üzerinde inşa edilmiş bir örgüt/parti kavrayışı ve pratiğini getirdi. Komünistlerin en amansız mücadeleyi tasfiyeci legalizme karşı vermeleri bu açıdan bir rastlantı değildir. Bu ihtilalci bir örgüt yaratma kararlılığının ideolojik mücadele cephesindeki yansımasıdır.

Komünistler, bu ideolojik konumla tutarlı olarak, yeni bir hareket olmanın tüm güçlüklerine ve olanaksızlıklarına aldırmaksızın, illegal araç ve yöntemlere öncelik tanımak konusunda tavizsiz davrandılar. Bunu, illegal temeller üzerinde yükselmesi gereken bir örgütlenme ve çalışma tarzının zorunlu bir koşulu saydılar. Fakat asla legaliteyi küçümsemek türünden bir zaafa da düşmediler. İlegalite ile legalite arasındaki zorunlu diyalektik ilişkiyi doğru bir kavrayışla ele aldılar. İlegal bir temelin yaratılmasındaki ilk başarıların harekete legaliteyi en etkin ve amaca en uygun bir biçimde kullanma olanağı vereceği bilinciyle hareket ettiler ve süreç içinde bunu somut faaliyetleriyle kanıtladılar.

Ve nihayet, geleneksel hareketten kopuşu yeni bir örgüt kültürünü geliştirmek sahasında da gerçekleştirmek için mücadele

ettiler. Bu konuda geleneksel küçük-burjuva örgütlerin olumsuz pratiğinden olduğu kadar, uluslararası komünist hareketin yaşadığı bürokratik yozlaşmanın derslerinden de öğrenmeye çalıştılar. Elbette devrimci bir örgüt yaşamı ve değerler sistemi yaratma sorununu sağlam bir ideolojik çizgi, militan bir devrimci mücadele pratiği ve devrimci sınıfla kopmaz bağlar biçimindeki temel önkoşullardan ayrı ele almak hatasına düşmediler. Ancak bu sayede sağlam ve kalıcı bir temele oturabileceği gerçeğini gözden kaçırmaksızın, örgüt içi yaşamı düzenleyen ilke ve esaslara, gelenek ve değerler sistemine özel bir önem verdiler. Bu çaba, daha şimdiden bize geleneksel örgütlerden farklı bir değerler sistemi ve davranış pratiği kazandırmış bulunmaktadır.

Hareketimizin bugüne kadarki gelişme süreci içinde yarattığı ideolojik ve örgütsel birikimi hiçbir biçimde küçümsemiyoruz. Biz onu en elverişsiz koşullarda ve büyük emekler pahasına oluşturduk. Hazır devralmadık; geleneksel hareketin düşünce ve pratiğinin devrimci eleştirisi temelinde ulaştığımız ideolojik kimlik ve bunun ürünü olan politik mücadele çizgisi sayesinde adım adım yarattık.

Bununla birlikte gerek ideolojik ve gerekse örgütsel cephede, bugün parti düzeyi ile bugünkü durumumuz arasında henüz katedilmesi gereken ciddi mesafeler bulunduğunu düşünüyoruz. Ve eğer, ideolojik ve örgütsel cephede, içinde bulunduğumuz yılda sıçrama olarak tanımlanabilecek bir gelişme temposuna ulaşamazsak, bu mesafeyi tüketemeyeceğimizin de bilincindeyiz.

Tam da bu nedenle, bugüne kadarki birikimimizi ve onun ifade ettiği üstünlükleri hiçbir biçimde küçümsemeden ve gözden kaçırmadan, konferansımız, dikkatini esas olarak zaf ve yetersizliklerimiz üzerinde yoğunlaştırmıştır. Konferansımızın gündemini, çok büyük bir bölümüyle pratik siyasetteki yetersizliklerimiz ile örgüt cephesindeki sorunlarımız oluşturmuştur. Bu bilinçli tutum, içinde bulunduğumuz gelişme evresinde, partileşme sürecinin asıl zayıf kalan cephesinin pratik gelişme cephesi olduğu

değerlendirmesinin bir ürünüdür.

Pratik cephe, daha somut olarak, partileşme sürecinin sınıfın öncüsünü kazanma ve örgütsel yapımızı fabrikalar zeminine oturtma olarak tanımladığımız boyutu, hala da belirgin bir zorlanma ve zayıflık yaşadığımız bir alandır. Pratik siyasette ustalaşmak ve örgütsel yetersizliklerimizi aşmak, bizim için tam da, sınıfla birleşme sürecinde öncü kimliği oluşturacak bir ilk anlamlı mesafeyi alabilmek bakımından özel bir önem taşımaktadır.

Buradaki ilişki elbetteki tek yönlü değildir. Sınıf çalışmasına özel bir tarzda yüklenmedikçe ve bunda pratik ilerlemeler sağlamadıkça, ne pratik siyaset ve çalışmada ustalaşmanın, ve ne de, bugünkü şekliyle bir dizi örgütsel zaafi giderebilmenin olanaklı olamayacağı bizim için yeterince açıktır. Tüm sorun, bizzat sınıfı devrimcileştirme pratik çabası ve mücadelesi içinde, kendi devrimci örgütsel kimliğimizi geliştirmek ve yetkinleştirmektir. Sınıfı devrimcileştirme çabasını bugün daha çok ideolojik konumda ifadesini bulan kendi sınıf devrimcisi kimliğimize somut bir devrimci proleter içerik kazandırmak bilinciyle yürütebilmektir.

Elbette bu perspektif bizim için yeni değildir. Örneğin “*Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin!*” başlıklı belgede bu sorun şöyle özetlenmişti:

“EKİM’de kazandığı güçleri yeniden biçimlendirme sorunu, bu güçlerin ortaya konulmuş bulunan partileşme çizgisi doğrultusunda bir pratik seferberliği görevi ile örtüşür. Bu pratik görev, sınıfı eksen alan, ısrara dayalı sürekli ve sistemli bir politik faaliyetten başka bir şey değildir. Çok daha somut ifade edersek, sözkonusu olan, işçi sınıfı içinde belirlenmiş alanları ve fabrika birimlerini ısrarlı ve sürekli bir biçimde “döven” bir politik faaliyet çizgisine oturmaktır. Örgütsel biçimlenmemiz ancak bu faaliyet içinde asıl şekline kavuşacaktır. İdeolojik planda proleter sosyalizmi perspektifine ulaşmış kadroların, pratikte sınıf devrimciliğine uygun bir yeniden biçimlenmesi ancak bu faaliyet içinde gerçekleşecektir. Sınıfın en ileri, sınıf bilincine ulaşmış devrimci ögeleri bize ancak bu tür bir çabanın ürünü olarak akacak, saflarımızı devrimci sınıfsal özellikleriyle güçlendirebileceklerdir. Bu

süreç, bu tür bir çalışma, bir yanıyla sınıf öncülerini bize iterken, öteki yönüyle sınıf kitlesi üzerindeki politik etkimizi günbegün artıracak, yayacaktır. Politik ve örgütsel kültürümüz, mücadele değerlerimiz, ihtilalcı geleneklerimiz de, sınıfı devrimcileştirme çabasında ifadesini bulan bu pratik mücadele süreci içinde oluşacak, gelişecek, yerleşecektir. Fabrika hücreleri temeline kavuştuğu ölçüde gerçek bir komünist sınıf örgütü olarak adlandırılmaya hak kazanacak bir devrimci sınıf partisi de, ancak bu çizgide bir çabanın ürünü olabilecektir.”

Bununla birlikte, sorunun bu açıklıkta ortaya konulduğu bir dönemde örgütümüzün içinde bulunduğu somut durum ve yaşadığı sorunlar, onu bu doğrultuda kararlı bir çaba gösterebilmekten alıkoyuyordu. Tasfiyeciliğin tasfiyesi ve onu izleyen yeniden toparlanma dönemi, bu doğrultuda ilk ciddi çabaların da ortaya konulduğu ve sınıf çalışmasında anlamlı bazı ilk adımların atılabildiği bir dönem oldu. 3. Genel Konferansımız bu dönemin ardından ve onun yarattığı gelişme birikimi üzerinde toplandı. Ve bugün, sınıf hareketinin politik ve örgütsel gelişmesini hızlandırmak, bu çalışma içinde ileri işçileri sosyalizme kazanmak ve örgütsel varlığımızı bu çalışmaların yürütüldüğü fabrika birimleri zeminine oturtmak ve nihayet bu toplam çalışma içinde tüm örgütümüzü ve tüm kadrolarımızı sınıf devrimciliği çizgisinde yeniden şekillendirmek olanaklarına ve önkoşullarına önemli ölçüde sahibiz. Geline aşamada bizim için sorun, perspektiflerde kesin bir ısrarı, bunun gerektirdiği iradeyi ortaya koyabilmek sorunudur.

Örgütümüzün genel politikalarımızı özgüleştirme ve faaliyet alanının somut sorunlarıyla başarılı bir biçimde birleştirme anlamında, pratik siyasette de belirgin bir yetersizliği var. Bu yetersizlik sınıf çalışmamızın en önemli güçlüklerinden ve dolayısıyla yürüttüğümüz pratik çalışmanın yeterli sonuçları verememesinin en önemli nedenlerinden biridir. Bundan dolayıdır ki, Konferansımız bu sorunu değişik yönleriyle ele alıp tartışmaya ayrı bir önem vermiştir. Geçmiş pratiğimizi bu açıdan irdilemiş, bundan sonuçlar çıkarmıştır.

Başarılı bir devrimci pratik siyasetin temel önkoşulu, devrimci

mücadelenin stratejik ve taktik sorunlarında ideolojik ve ilkesel bir açıklığa sahip olmaktır. Bu olmadığı sürece, pratik siyasal çalışmanın kendi içinde bir başarısı olsa bile, bu çalışma temel amaçlara ve stratejik hedeflere doğru bir biçimde bağlanamadığı için, genel devrimci siyasal mücadele açısından fazla bir anlam taşımaz ve kalıcı sonuçlar da yaratmaz. Hiçbir somut siyasal ya da pratik sorun yoktur ki, gerisinde temel bir ideolojik yaklaşım ya da devrimci ilke sorunu olmasın. Temel ve taktik sorunların ideolojik çerçevesi konusunda belirsizlik içinde olanların pratik çalışmadaki kendiliğindenciliği, tam da bu basit fakat temel önemde gerçeğin gözden kaçırılmasından kaynaklanır.

Hareketimizin temel meselelerde ideolojik ve ilkesel açıklık sorununa verdiği özel önem de buradan gelmektedir. Ve kuşku yok ki, bu alandaki başarımız ölçüsünde, pratik siyasette başarılı olmanın da en temel önkoşuluna sahibiz demektir. Ne var ki ideolojik açıklıktan doğan genel siyasal sonuçlara bir uygulama gücü kazandırabilmek, onları somutlayıp özgüleştirmek ölçüsünde olanaklıdır. Demek oluyor ki, bu genel siyasetlerin dönemin özelliklerine, siyasal olayların akışına, siyasal güç ilişkilerindeki değişimlerin seyrine, ve en nihayet, hedeflenen kitlenin somut durumuna ve özgül sorunlarına doğru ve başarılı bir biçimde uygulanabilmesi gerekir. Somut politikalar geliştirmek sorunu bu tür bir çaba içinde gerçek anlamını bulur.

Konferansımız, bugünün Türkiye’inde gündemi oluşturan tüm politik sorunları, içinden geçmekte olduğumuz siyasal süreçle de bağlantılı bir biçimde ele almış ve özgül yaklaşımlar geliştirmeye çalışmıştır. Fakat hareketimizin pratik siyasetteki yetersizliğinin kaynaklarının doğru anlaşılabilmesi için de, şu temel gerçeğe özellikle dikkat çekilmiştir. Genel politikaları özgüleştirmeyi, onlara bir uygulama gücü kazandırmayı kolaylaştırmanın bir yönü, elbette bu politikaları mümkün merteye ayrıntılarda işlemektir. Fakat buna sıkı sıkıya bağlı bir öteki yönü ise, bir politik yaklaşımı ayrıntılarda işleyebilmenin çok büyük ölçüde, onun konulmuş bulunan genel çerçevesinden çıkan ilk sonuçları pratiğe geçirme çabasından geçtiğini bir an bile unutmamaktır. Pratikte sorunların

içine gerçek anlamda girilmedikçe, pratik çalışma içinde sorunların pratik yönüyle bizzat karşı karşıya kalınmadıkça, bizzat bunun yaratacağı zorlanma ve ortaya çıkaracağı somut ihtiyaçlar doğrultusunda bir genel politik yaklaşımı ayrıntılarda işlemek, somut ve özgül bir politika olarak geliştirmek de mümkün olmayacaktır. Temelde bu teorik gelişme ile pratik çalışma arasındaki kendine özgü bir diyalektik ilişki sorunudur. Teorik çalışmanın pratik çalışma ve mücadelenin ortaya çıkaracağı sorunların ihtiyaçlarına yöneltmesi de ancak bu ölçüde kolaylaşabilecektir. Özetle, pratik siyasette ustalaşmak sorunu, bizim için çok büyük ölçüde pratik çalışmamızı geliştirmek ve zenginleştirmek somut çabası içinde (teoride ve pratikte) gerçek çözümünü bulabilecektir.

Hareketimiz 1987 yılında ortaya çıktığında, 12 Eylül sonrası-
nın ilk ciddi işçi eylemleri de grev hareketi biçiminde kendini göstermeye başlamıştı. İşçi hareketindeki bu yeni gelişme '91 yılı başına kadar kesikli fakat sürekli büyüyen dalgalar halinde sürdü.

Ne var ki, yeni dönem sınıf hareketinin bu ilk gelişme döneminden hareketimiz elle tutulur herhangi bir somut kazanım elde edemedi. Zira bunu başaracak bir ideolojik ve örgütsel ön hazırlıktan yoksundu. Yeniydi, çok güçsüzdü, olanakları çok sınırlıydı ve Merkez Yayın Organı dışında herhangi bir araçtan yoksundu. '89 yılı baharı geniş çaplı işçi eylemlerine sahne olurken, bizim kalıcı bir ilk örgütlenmeye geçişimiz bile ancak aynı yılın sonuna denk gelebildi.

İdeolojik ve örgütsel gelişmede belli bir ilk mesafeyi katıdip bu temel üzerinde I. Genel Konferansımızı topladığımız bir sırada ise, bu kez işçi hareketi hız kesti, bir durgunluk ve gerileme dönemine girdi. Sınıf hareketine artık nihayet etkin bir çalışmayla yöneleceğini düşündüğü bu aynı cvrede, örgütümüz beklenmedik bir iç bunalıma girdi ve yıkıcı bir tasfiyeci girişimle yüzyüze kaldı.

Sınıf hareketinin yerel mücadelelerle yeniden canlanmaya

başladığı sonraki evre, hareketimiz için de tasfiyeci tahribatı giderme, yeniden toparlanma ve güç biriktirme dönemi oldu. Bu dönem 3. Genel Konferansımızla noktalanmış bulunuyor. Şimdi gelişmenin çeşitli alanlarında yaşayacağımız atılımlarla parti inşa sürecini hızlandırabileceğimiz bir birikime sahibiz.

Tam da böyle bir dönemde Türkiye’de siyasal olaylar hızlanıyor ve yeni bir kitle hareketliliği yaşanıyor. İşçilerin bu hareketlilikte özel bir ağırlıkla yer alacağından kuşku duymuyoruz. Ve geçmişten farklı olarak, bugün biz ideolojik ve örgütsel cephede önemli bir birikime ve hazırlığa sahibiz. Bu aynı zamanda, sınıf hareketindeki yeni gelişmeden bu kez mutlaka en iyi biçimde yararlanabilmek için uygun önkoşullara sahip olmak anlamına geliyor.

Bir yanda politik mücadele alanına sıçramanın sancıları içindeki bir işçi hareketi ve öte yanda parti kimliği kazanmanın eşliğinde bulunan, fakat bunu sınıf hareketiyle buluşmada yaşayacağı bir sıçramalı gelişme ile sıkı sıkıya ilişkilendiren bir komünist hareket gerçeği -bugün durumu böyle görüyoruz.

Sınıf hareketinin, sancısını çektiği sıçramayı kolaylaştıracak bir öncü devrimci müdahaleye ihtiyacı var. Hareketimizin ise, sınıf hareketine bu tür bir öncü müdahale içinde dönüşmeye, kendi gerçek siyasal-sınıfsal ortamını bulmaya, militan sınıf kimliğini geliştirmeye ve gerçek örgütsel zemine oturmaya ihtiyacı var.

Bunlar nesnel olarak örtüşen ihtiyaçlardır. Herşey komünistlerin kendi görev ve sorumluluklarına bu bilinçle sarılmalarına bağlıdır. Bu doğrultuda elde edilecek her başarı bizi adım adım partiye yaklaştıracaktır.

Her şey parti için!

Her şey devrimin ve sosyalizmin ancak parti ile elde edilecek zaferi için!

**EKİM 3. Genel Konferansı
Mart 1995**

'80'li yılların ikinci yarısı:

Bir dönemin sonu

(Parça)

Örgütümüz 1995'i parti yılı ilan etmiş bulunmaktadır. Elbette bu, biçimsel bir ele alışla, parti kuruluş tarihinin 1995 yılı içine sığdırılması olarak anlaşılmalıdır. Sorun partinin biçimsel ilanı değil, fakat örgütümüzü işçi sınıfının öncü partisi olarak adlandırılmaya hak kazanabilecek bir gelişme düzeyine çıkarabilmektir. İçinde bulunduğumuz yıl içinde başarmamız gereken budur. Ve biz bunu başardığımızda, partinin kuruluş kongresinin toplanması, bazı ön hazırlıklara bağlı bir pratik zamanlama sorunu olarak çıkacaktır karşımıza. Bunun içinde bulunduğumuz yıla sığması özel bir önem taşımadığı gibi, özel bir pratik hedef olarak da ele alınmamalıdır.

3. Genel Konferansımızı parti yılı ilan ettiğimiz bir zaman diliminin hemen başında topluyor olmamızın elbette ayrı bir önemi vardır. Zira bu, partileşme sürecinin önümüzdeki sorunlarını örgütümüzün en üst platformunda ele alma ve tüm örgüt için

bağlayıcı bir sonuca bağlama olanağı demektir. Konferansımızın çalışmalarında göstereceği başarı ölçüsünde, örgütümüz içinde bulunduğumuz mücadele yılını en verimli biçimde değerlendirme ve partinin kuruluşunu gerçekleştirme hedefi çerçevesinde bu kritik yılı kazanma olanağı elde etmiş olacaktır.

Bilindiği gibi, 1995'i yalnızca parti yılı değil, fakat "atılımlar ve parti yılı" olarak tanımlamış bulunuyoruz. Hareketin gelişmesinin çeşitli cephelerinde yaşanması gereken bir dizi "atılım"a bu vurgu elbette nedensiz değildir. Atılımları yaşama ihtiyacı ve zorunluluğu ile partiye ulaşma hedefi arasında çok sıkı bir bağ vardır. Olağan tempolu bir çalışma ve bunun ürünü başarılarla içinde bulunduğumuz yıla elbette belli kazanımları herşeye rağmen sığdırabiliriz. Fakat sınıfın öncü partisi düzeyi ve kapasitesini bu tür çalışmayla asla kazanamayız. Atılımlar yılı vurgusu, bu çerçevede, ciddi bir uyarı amacı taşımaktadır.

Gelişmede zorlanma, durgunluk ve bu arada gerileme evreleri ile sıçramalı gelişme evreleri birbirini izledi. Örgütümüzün geride kalan 7 yıllık gelişme sürecinin farklı safhaları son derece eşitsiz bir biçimde yaşandı.

Geleneksel hareketten kopuşun verdiği dinamizm, başlangıç yıllarının tüm güçlüklerini herşeye rağmen göğüsleme ve aradan daha yalnızca 3 yılı biraz aşan bir süre geçmişken 1. Genel Konferansımızı toplama olanağını verdi bize. Oysa ilk gelişme döneminin doruğu olan bu konferansı sonradan "iki kayıp yıl" olarak tanımladığımız bir durgunluk ve gerileme dönemi izledi.

Bu zaaf dönemi, dış koşullar temeli üzerinde, fakat bir önceki dönemin hızlı gelişme süreciyle bağlantılıydı. İdeolojik güç ve etkimizin yanısıra, yeni, genç ve gelişme dinamizmi taşıyan bir hareket olmanın cazibesi, safklarımıza önemli bir güç akışı yaratmıştı. EKİM'in biriktirdiği güç ve olanakları kendi ideolojik çizgisi temeli üzerinde etkili bir politik sınıf çalışmasına yönelteceği safhanın olağan güçlükleri, dış koşulların ağırlığı ile de birleşince, zayıf öğelerin dökülmesine uygun bir zemin doğdu. O güne kadar ideolojik mücadele süreci içinde kazandığımız, fikren anlaşmış görüldüğümüz kadroların bir kısmı pratiğin sınavından

başarıyla geçemedi. Bunlara bir kısım “yönetici” unsurun da dahil olması, bir önderlik zaafiyeti yaratınca, hareketimizin gelişmesi de kaçınılmaz olarak bir süre zaafa uğradı.

Fakat hareketin pratik önderlik cephesinde yaşanan bu zaafa rağmen EKİM büyük bir bölümüyle kendi ideolojik-politik platformunda direndi. Sol hareketin toplamındaki yeni tasfiyeci dalgayı karşı direnç ve mücadele, bunun içte artık tasfiyeci bir eğilim halini almış yankılarına yöneltildi ve hareketin safları bu geçici yol arkadaşlarından temizlendi.

Liberal tasfiyeciliğin tasfiyesi acil ihtiyacı çerçevesinde olağanüstü toplanmak zorunda kalan II. Genel Konferansımız, EKİM’in bu zaaf dönemine kesin bir biçimde son verdi ve hareketimizin yeni bir döneme girdiğini kuvvetli bir inançla ilan etti:

“EKİM bir dönemi geride bırakmış bulunmaktadır.

“I. Genel Konferansımızı izleyen bu dönem, Türkiye devrimci hareketinde yeni bir tasfiyeci dalga olarak yaşandı ve bizim saflarımızda da önemli bir tahribata yolaçtı. Hareketin örgütsel cephesinde ciddi bir önderlik zayıflığı olarak kendini gösteren ve gelişme süreçlerimizde çarpıklıklara yolaçan bu dönem, Olağanüstü Konferansımızla birlikte bugün artık geride kalmıştır.

“EKİM yeni döneme yalnızca ayakbağlarını çözerken, yozlaşmış ve yabancılaşmış öğelerden saflarını temizleyerek değil, çok daha önemli olarak, kusurlarını, gelişmesini bozup sınırlayan zaafiyet alanlarını sert ve uzlaşmaz bir mücadele konusu haline getirerek girmektedir. Bu önemli bir başarı ve yeni bir dönemin başında büyük bir avantajdır.”

“Şimdi EKİM yeniden, bu kez bizi partiye ulaştıracak bir perspektif ve ruhla, cüret edecek ve kazanacaktır.” (*Tasfiyeciliğe Karşı Konuşma ve Yazılar*, s.7-9)

Zaman, örgütümüzün somut gelişme süreci, bu iddia ve öngörüye doğruladı. Bir yıllık tempolu bir gelişme süreci bize yalnızca kayıp dönemi telafî etme başarısı değil, fakat ‘94 yılını parti kimliği kazanma sürecinde bir dönemeç yılı ilan etme olanağı da verdi. ‘94 yılına bazı önemli kazanımlar sığdırmayı elbette başardık. Ne var ki, bu bir yıllık gelişmenin “dönemeç yılı” hedefi

çerçevesinde amacına ulaşamadığını da açıklıkla tespit etmek durumunda kaldık.

'95 yılı için "atılımlar" vurgusu işte tam da bu nispi başarısızlıktan gelmektedir. Bu yılı, atılım vurgusuyla aynı anlama gelmek üzere, gerçek bir sıçrama yılı olarak kazanmak zorundayız. Sıçrayacağımız hedef partidir; dolayısıyla sorun, işçi sınıfının öncü partisi düzeyi ile bugünkü gelişme düzeyimiz arasında varolan mesafeleri her cephede tüketmektir.

Böyle olunca, bir başka açıdan sorun, öncelikle partiyle aramızdaki mesafeyi doğru değerlendirmek ve tanımlamak olarak çıkmaktadır karşımıza. Bu değerlendirme bize, görevlerimizi belirlemek, öncelikleri ve yüklenme alanlarını doğru saptamak, güç ve imkanlarımızı buna göre planlamak ve yoğunlaştırmak olanağını verecektir. Bunu başarırız ve çok olağandışı gelişmeler yolumuzu kesmezse eğer, partiyle aramızdaki mesafeyi bilinçli ve planlı bir çalışmayla tüketmeyi güvencelemiş olacağız.

En öncelikli ve kritik sorun bu mesafeyi doğru tanımlamak olduğuna göre, hareketimizin gelişme sürecinin sorunlarını ve bu sürecin sonunda bugün ulaştığı düzeyi değerlendirmek ayrı önem taşımaktadır. Bu aslında, hareketimizi, doğduğu koşullar ve kendisini doğuran dinamiklerle birlikte değerlendirmek, böylece geleneksel küçük-burjuva devrimci hareketten kopan yeni bir siyasal akım olarak onun ayırdedici özelliklerini de ortaya koymak demektir. Bu komünist hareketin kendine özgü konumunu tanımlamak, neden bugünkü durumuyla sınıfın öncü partisini yaratmaya aday tek gerçek örgüt olduğunu gerekçelendirmek anlamına gelecektir.

Hareketimiz, kuşkusuz geleneksel hareketin bünyesindeki iç süreçlerin yarattığı birikim temeli üzerinde, '80'li yılların ikinci yarısında, Türkiye sol hareketi için olduğu kadar işçi hareketi için de öncelikli bir dönemeç yılı olan 1987'de doğdu. Bu nedenle öncelikle bu yılların dünyadaki ve Türkiye'deki özet bir tablosunu çıkarmamız gerekmektedir.

'80'li yılların ikinci yarısına bakıldığında, bu zaman diliminin gerek uluslararası planda gerekse Türkiye'de çok önemli bir

dizi yeni gelişmeye sahne olduğu bugün artık tüm açıklığı ile görülebilmektedir. Bu gelişmeler, yalnızca bir kaç on yılı kapsamış bir dizi toplumsal-siyasal sürecin noktalanması yönüyle değil, fakat yolaçtıkları ya da yolunu açtıkları yeni süreçler bakımından da ayrı bir önem taşımaktadırlar. Bu gelişmelerin daha özel plandaki anlamı ise, gerek dünya ölçüsünde gerekse Türkiye’de, geleneksel sol hareket için bir dönemin sonunu işaretlemeleri olmuştur.

(...)

C- Geleneksel devrimci harekette yol ayrımı

‘60’lı yılların büyük sosyal-siyasal hareketliliği içinde yeniden şekillenen yakın dönem sol hareketi, ‘70’lerin başında kendi içinde devrimci ve reformist iki ana akım halinde farklılaştı. Küçük-burjuvazinin devrimci ve reformist eğilimlerinin iki ayrı politik ifadesi olan bu iki ana akım, kendi içinde ayrıca belli farklılaşmalar yaşayarak evrimleşti. ‘70’li yılların ikinci yarısını sarsan siyasal hareketlilik içinde önemli bir gelişme gücü kazanan sol hareket, ‘80’li yılların eşiğine ulaşıldığında, gerçekte eski temeller üzerindeki gelişmesinin sınırlarına ulaştığının da işaretlerini vermeye başladı. 12 Eylül karşı-devrimi bunun üzerine geldi. Sol örgütler ağır bir yenilgi aldılar ve büyük bir dağılma yaşadılar. Devrimci ya da reformist tüm bu parti ve örgütlerin temel toplumsal dayanağı olan küçük-burjuva demokratik hareket de, aynı şekilde büyük bir kırılma ve çözülmeye uğradı.

Bu temel üzerinde, ‘80’li yılların ilk yarısının solun tarihi bakımından ayırıcı özelliği, reformist ve devrimci kanatlarıyla bir bütün olarak geleneksel sol hareketin, kolay bir yenilgi ve dağılma ortamında içine düştüğü çok yönlü bunalımdır. Bu bunalımın temel öğeleri ve dinamikleri, hareketin 20 yıllık evrimi içinde adım adım oluşup olgunlaşmıştı. Karşı-devrim bunu en belirgin biçimde açığa çıkaran ve elbetteki yaşattığı ağır yenilgiyle derinleştirip boyutlandıran bir rol oynadı. Dolayısıyla, sonraki toparlanma döneminin de daha açık anlaşılabilir hale getirdiği gibi, geleneksel sol hareketin içine düştüğü bunalım,

hiç de karşı-devrim saldırısının yol açtığı sınırlı ve geçici bir olgu değildi. Fakat tersine, kökü derinlerde bir yapısal bunalımdı sözkonusu olan.

Komünistlerin bir çok vesileyle ayrıntılı biçimde tahlil ettikleri gibi, bu, herşeyden önce ve temelde, bir küçük-burjuva bunalımıydı. Bu bunalımın toplumsal-siyasal anlamı; iki yükseliş döneminin yükünü taşıyan, ona hakim öge olarak ideolojik-politik rengini veren bir sınıfın, küçük-burjuvazinin, zor döneme ve modern burjuva toplumdaki zorlu mücadelelere dayanaksızlığının açığa çıkması; bu sınıfın, tüm sosyalizm iddialarına rağmen, temelde demokratik nitelikte olan siyasal hareketinin çözülüp dağılmasıdır. İdeolojik ve örgütsel anlamı ise; küçük-burjuvaziye dayalı bir devrimcilik anlayışının; onun ufkunun teorik ifadesi olan bir programın; bu toplumsal taban üzerinde şekillenmiş, maddi ve moral değerlerini burada oluşturmuş bir örgütsel kimliğin, çöküntüsü ve iflasıdır.

'80'li yılların ikinci yarısında uluslararası planda yaşanan gelişmeler, geleneksel hareketin kendine özgü yapısından köklenen bu bunalımın üzerine geldiler. Böylece Türkiye'nin geleneksel sol hareketi için bir dönemin noktalandığı gerçeğini kesinleştirmiş oldular.

Geleneksel sol hareketin '80'li yıllarda içine girdiği bu bunalımın kapsamını ve ana öğelerini, I. Genel Konferansımız şöyle özetlemişti:

"İlkin, doğuş ve gelişme döneminde hareketi besleyen geleneksel toplumsal dayanaklar yitirilmişti. Küçük-burjuva toplumsal katmanlar belirgin bir biçimde mücadeleden kopmuş, yorgun ve yılgın düşmüşlerdi. Öğrenci hareketi kitlesel karakterini kaybetmiş, geçmiş dönemlerin görkemiyle kıyaslandığında, tanınmaz hale gelmişti. Aydınlar hemen tümüyle düzene yamanmışlardı. Sol sendika bürokrasisi ise DİSK'in tasfiyesiyle birlikte büyük güç kaybetmiş, yeni dönemde şekillenen kesimi ise burjuva reformizminin destekçisi haline gelmişti. O güne dek hareketi beslemiş toplumsal tabandaki bu dağılma, geleneksel sol hareketin yaşadığı bunalımın maddi zeminiydi.

“İkinci olarak, bunalım ideolojik cepheleydi. Solun reformist kanadı tam bir ideolojik çöküş ve çürümeye uğradı, açıkça düzen yanlısı bir konuma geçti. Devrimci-demokrasi ise, halkçı teori ve programları etkili ve cazip kılan küçük-burjuva dalganın kırılmasıyla, bir ideolojik kimlik bunalımına girdi. Türkiye’nin modern gerçeklerinin artık daha iyi görülebiliyor olması da, eski teorilere derin bir güvensizliği besleyen bir başka etken oldu. Yeni dönemin hareketliliğine damgasını vuran işçi sınıfına yöneliş, bu bunalımı iyice artırdı. Zira tam da bu sayede, eski ideolojik şekilleniş ile yeni sınıfsal yöneliş arasındaki çelişki, daha açık görülür hale geldi.

“Yapısal bunalımın üçüncü temel kaynağı ise, şekilleniş ve gelişme döneminde solun değişik kesimlerine uluslararası dayanak olmuş, onları ideolojik, politik ve moral yönden beslemiş başlıca odakların yaşadığı çözülme ve çöküş oldu. Eski toplumsal dayanaklarını kaybeden, eski ideolojik konumuna artık güvensizlik duyan sola son darbe, uluslararası dayanaklarından da yoksun kalmak oldu. Bu son gelişme dünya sosyalizminin tarihsel geçmişinden ve akibetinden gelen sorunların daha derinden ve sarsıcı bir biçimde hissedilmesine yolaçtı. Tüm bu etkenlerin içiçe geçmiş baskısı altında, geleneksel yapılarda bir çözülme, ayrışma ve bir yeniden saflaşma kaçınılmazdı.” (*Değerlendirme ve Kararlar*, s.136-137)

EKİM şahsında, proletaryanın dünya görüşü ve devrimcilik anlayışına dayalı bir komünist hareketin doğuşu, tam da bu iç ayrışma ve saflaşmaların bir ürünü olarak gerçekleşti. 1987 yılı, Türkiye’de olayların seyri ve devrimci hareket için gerçek bir dönüm noktası olan bu kritik yıl, aynı zamanda hareketimizin siyasal yaşama doğduğu bir yıldır.

Bu dönemde iki önemli gelişme üst üste düştü. İlk, uzun yıllar sürmüş bir yenilgi döneminin ardından, devrimci örgütler nihayet bir ilk ciddi yeniden toparlanma çabasına tam da 1987’de giriştiler. Ve ikinci olarak, bunun artık küçük-burjuva bir taban üzerinde olamayacağı, zira bu sınıfın eski coşkulu mücadele ruhu ve isteğini kaybettiği, yeni dönem toplumsal hareketliliğinin

artık işçi sınıfının damgasını taşıyacağı bu sıralar kendini gösteren somut olgularla hissedilmeye başlandı.

EKİM'in işte tam da bu iki önemli olgunun örtüşme momentinde doğması dikkate değer bir olgudur: Bu elbette basit bir raslantı değildi. EKİM'i yaratan koşullar ve dinamiklerle birlikte düşünüldüğünde, açık ve anlaşılır nedenlere dayalı son derece mantıksal bir gelişmeydi.

“1987 yılı, Türkiye'nin yakın geçmişine damgasını vuran küçük-burjuva hareketliliğin ve bu temel üzerinde, bu hareketlilik içinde kendini bulmuş ve oluşturmuş küçük-burjuva devrimciliğinin/sosyalizminin artık geride kaldığı gerçeğinin daha net görülebildiği bir dönemeci işaretler. EKİM, bu gerçekliğin bilincidir.” (*Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi*, s.28)

EKİM, bu gerçeğin bilincidir! Bu ifade, hareketimizin ideolojik konumunu, bugünkü sol hareket içinde tuttuğu özel yeri, geleneksel hareketle kendi arasındaki derin ve kalın ayrım çizgilerini en iyi ve özlü bir biçimde özetliyor.

Zira geleneksel devrimci hareketin yeni dönemdeki en temel tutarsızlığı, bir başka toplumsal zeminde şekillenmiş ve olgunlaşmış bir devrimcilik anlayışını, köklü bir muhasebe ve eleştirisini yapmak gereği duymaksızın bu kez işçi sınıfı içinde sürdürmeye kalkmak olmuştur. Oysa bu hareket 20 yıllık evrimini küçük-burjuva bir toplumsal zeminde yaşamıştı. İdeolojik kimliğini ve teorik-programatik şekillenmesini bu temel üzerinde bulmuş, gelenek ve değerlerini burada oluşturmuş, politika ve örgüt anlayışını ve pratiğini bu sınıf içinde yaşamıştı.

Özetle kendini burada bulmuş, burada büyümüş, burada olgunlaşmış ve nihayet yenilgi ve bunalımı da bu temel üzerinde bu sınıfla içiçe yaşamıştı. Dolayısıyla, yeni dönemde toplumsal kimliğini gerçekten değiştirebilmesi için, öncelikle kendi eski kimliği ile hesaplaşması, onun ürünü olan teorik bakış açısını, ideolojik çizgiyi ve örgüt anlayışını terketmesi gerekirdi.

EKİM, bu yolu tutan tek gerçek hareket oldu; zira EKİM bir dönemin geride kaldığının bilinciydi ve bizzat bu geride kalan dönemle köklü hesaplaşmanın bir ürünüydü.

Sosyalizm iddiası taşıyan küçük-burjuva bir siyasal hareket, gerek toplumsal özellikleri nedeniyle, gerekse bundan ayrı düşünülemez olan demokratik ve sosyalist kimliklerin eklektik karışımı nedeniyle, bir iç ayrışmaya ve saflaşmaya müsait bir potansiyeli her zaman içinde taşır. Tüm sorun, düşünsel-siyasal evrimin bunu olgunlaştırması ve sınıf mücadelesinin seyriyle ise bunu açığa çıkarmasıdır. Türkiye’de ‘60’lardan ‘80’lere 20 yıllık evrimin olgunlaştırıp hazırladığı ve 12 Eylül’de yaşanan ağır yenilginin ise açığa çıkardığı iç ayrışma ve yeni temeller üzerinde saflaşma, bunun somut bir ifadesinden başka bir şey değildir.

‘60’larda kendini reformist temelleri üzerinde bir burjuva sosyalizmi olarak gösteren sol hareket, ‘70’lerin başındaki ilk büyük iç ayrışmasıyla kendi bünyesinden devrimci bir akım doğurdu. Tüm temel özellikleri itibarıyla küçük-burjuva sınıfın devrimcilik anlayışını temsil eden bu yeni devrimci-demokratik akım belli gelişme safhalarından geçti. ‘70’li yılların ikinci yarısında kendi içinde belirgin bir yeni iç farklılaşma yaşadı. Bazı devrimci gruplar reformizme ve revizyonizme karşı mücadele içinde Marksizme daha çok yakınlaştırlarken, öteki bazıları tersinden bir eğilimle revizyonizmle uzlaştılar ve burjuva reformizmine karşı kronik bir zayıflık gösterdiler.

‘80’li yılların karşı-devrim döneminde yaşadıkları ağır yenilgi, devrimci-demokrasinin bu iki kanadını yeni süreçlerle yüz yüze bıraktı. Sağ kanat neredeyse tümünden liberal-tasfiyeci bir evrime girdi. Sol kanat ise kendi içinde yeni bir iç ayrışmanın sancılarını yaşamaya başladı. Temelde küçük-burjuva olarak kalan ideolojik ve toplumsal kimlik bunu şiddetle zorladı. Yeniden toparlanma çabasına bağlı ve bunun bir önkoşulu olarak, yenilgi döneminin ve bundan hareketle yakın geçmişin muhasebesi sorunu gündeme girince, iç ayrışma kendini kaçınılmaz biçimde dayattı. Yenilginin sonuçlarına devrimci ve oportünist yaklaşım, bu iç ayrışmanın ana kutuplarının oluşmasının ilk temel etkeni oldu.

EKİM; devrimci hareketin o güne dek biriktirdiği devrimci mirasın sahiplenilmesi temeli üzerinde, geçmiş hareketin küçük-burjuva ideolojik sınıfsal yapısının köklü bir eleştirisi tutumunun

temsilcisi olan eğilimin şekillenmesiyle ortaya çıktı. Geçmişin mirasına ve yenilginin sonuçlarına bu tür bir devrimci yaklaşımın, yeni dönemde, devrimci kimliği koruyabilmenin ve daha ileri bir düzeyde onu yeniden üretebilmenin olmazsa olmaz koşulu olduğunu, sonraki gelişmeler daha iyi gösterdiler. Dün küçük-burjuva bir sınıfsal özün yansıması olan geçmiş devrimci-demokrat kimliği sürdürmek tutuculuğu gösterenlerin, bugün devrimcilikten demokratlığa nasıl bir düşüş yaşadıklarını ibretle izlemek mümkündür.

Bu bizim için ne şaşırtıcıydı, ne de beklenmeyen bir gelişmeydi. Tersine komünistler, '80'lerin ikinci yarısındaki iç ayrışmada, sözde geçmişi savunmak adına, geçmiş hareketten ileriye doğru bir kopuşa karşı tutucu bir direniş gösterenlerin bugün içine düşükleri bu durumu, yeni dönem tasfiyeciliğini çözümleyen yazılarda şöyle tanımlanmışlardı:

“Dün geçmişle hesaplaşmanın önünü tıkayanlar, bugün o geçmişin de gerisine düşmenin başını çekiyorlar. Dünün eskide direnme tutuculuğu, yeni iç ve uluslararası koşullarda, bugün legalist reformist bir kimliğe dönüşüyor. Dün geçmişi devrimci bir temelde aşmaya ayak direyerek, böylece geçmişin liberal eleştirisine girişenlerin işlerini kolaylaştıranlar, bugün kendileri de aynı liberal platforma sürükleniyorlar.” (*Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi*, s.13)

Fakat dikkate değer bir başka olgu, bu gerçeği tamamlamaktadır. Bu aynı geçmişin tüm devrimci mirasını ve mevzilerini korumak ve savunmak görevi de, bugün, tam da bu geçmişe proleter sosyalizmi platformundan en sert ve kapsamlı eleştirileri yönelten komünistlere kalmıştır. Bu objektif olgu, tümüyle mantıksal bir sonuçtur. Zira geçmiş devrimci mirası savunmanın ve sürdürmenin bu geçmişi ileriye doğru aşmaktan başkaca bir yolu yoktur.

EKİM 3. Genel Konferansı Değerlendirmelerinden...

Mart '95

Yeni bir yılın başında sol harekette durum

Geride kalan yılın sol hareket açısından ilk göze çarpan özelliği, çeşitli grupların yaşadığı nispi güçlenmedir. Bu güçlenme nitelik değil, nicelik planındadır ve kitle ilişkilerindeki bazı ilk adımlardan ibarettir. Bu güçlenmeyi besleyen gelişmeler, tersinden de, bu grupların ideolojik ve örgütsel zayıflıklarının görülmesini kolaylaştırıcı bir rol oynamışlardır.

* '95 yılı kitle hareketinde önemli gelişmelere sahne oldu. Fakat, ani bir patlama olan Gazi direnişi sayılmazsa, devrimci ve reformist kanatlarıyla bir bütün olarak sol hareket kitle hareketindeki bu gelişmeye müdahalede herhangi bir kayda değer rol oynayamadı. Dolayısıyla kitle ilişkilerindeki bazı ilk adımlar da bu tür bir müdahale içinde sağlanan bir etkinliğin ürünü değildir. Bu ilişkiler daha çok Gazi direnişinin yarattığı uygun atmosfer ve sağladığı itkiyle girilen semt faaliyetleri içinde sağlanmış şekilsiz ve istikrarsız bağlardan ibarettir. Yine de, yıllardır kitle

dışılığın, sözü edilebilir bir kitle tabanından yoksunluğun sıkıntılarını yaşayan sol gruplar için kitle ilişkilerinde sağlanan bu ilk adımların moral açıdan belli bir anlamı ve önemi vardır. Bu gelişme özgüven yoksunluğunu bir ölçüde kırmakta ve sol grupları bu ilk ilişkiler üzerinden daha etkin bir siyasal çalışma yönünde cesaretlendirmektedir. Aynı şekilde, bu ilk adımlarla sağlanan güven, çeşitli iç sıkıntıları da hafifletmektedir. Fakat tersinden olarak, bu iç sıkıntıların gerçek kaynakları olan ideolojik ve örgütsel plandaki yapısal zaafı örterek, yarınki daha büyük sıkıntıların da zeminini hazırlamaktadır. Daha da önemlisi, kitle desteğindeki bu ilk başarıların esas alanı olan semtlerin sosyal ve kültürel özellikleri bu yapısal zaafı ayrıca beslemekte, güçlenme ölçüsünde ise, mevcut zaafı kimliğe (popülizme ve demokratizme) belli bir rasyonalite kazandırmaktadır. Bunu geleneksel harekete mensup bazı devrimci grupların '70'li yıllarda kendilerini yeşerten ve besleyen toprağa yeni bir yönelimi de sayabiliriz.

Fakat daha çok belli bazı gruplara özgü olan bu olguyu, '95 yılı içinde genel sol hareket bünyesindeki daha genel plandaki gelişmelerin bir parçası olarak ele almak daha açıklayıcı olacaktır. Daha genel planda ele alındığında, geride kalan yılın sol hareket açısından en önemli olgusu, iç saflaşmalarda yaşanan yeni gelişmeler ve ulaşılan yeni açıklıklar olmuştur. Bu öncelikle sosyalizm iddiası taşıyan genel sol hareketin devrimci ve reformist kutupları arasında yaşanmıştır. Sol hareketin devlet ve düzen karşısındaki konumlarıyla iki ana kesimini oluşturan devrimci ve reformist akımlar, bugün artık birbirlerinden gitgide daha açık çizgilerle ayrılmış durumdadırlar. Bu saflaşma yalnızca olayların akışıyla ve baskısıyla kendiliğinden yaşanmakla kalmıyor. Daha da önemlisi, özellikle devrimci saflarda, gitgide daha çok bilinçli çıkarılıyor ve bilinçli bir tutumun konusu haline getiriliyor. Bu son nokta, devrimci siyasal mücadele açısından '95 yılının en önemli kazanımlarından biri sayılmalıdır.

Öte yandan aynı 1995 yılı, yine gelişmelerin dolaysız etkisi altında, özellikle de Gazi'deki halk direnişinin karmaşık etkileri sayesinde, sol hareketin devrimci kanadının kendi içindeki gerçek

konum farklılıklarının da gitgide daha belirgin hale gelmesine sahne oldu. Bu komünist hareket ile geleneksel harekete mensup çeşitli devrimci gruplar arasındaki temel konum ve tutum farklılıkları için sözkonusudur.

Komünistler, komünist hareket ile geleneksel devrimci-demokrat hareket arasındaki temel ayrım çizgilerini bugüne kadar yalnızca temel ideolojik-programatik farklılıklar üzerinden değil, fakat taktik ve örgütsel sorunlar üzerinden de yeterli açıklıkta ortaya koymuşlardır. Bununla birlikte, yeniden toparlanma döneminde devrimci hareketin geniş bir keşimine egemen hale gelen sosyalizm söylemi ve pratik sınıf yönelimi, bu ayrım çizgilerinin bulanıklaştırılmasını da kolaylaştırabilmiştir. Sınıf hareketinde 1987-1991 yılları arasında yaşanan gelişmenin uğradığı ilk büyük kırılma, bahsi geçen söylem ve yönelimin ideolojik açıdan köksüzlüğünün kanıtlarını çeşitli savrulmalar içinde açığa çıkarmıştı. Gazi’de patlak veren anti-faşist halk direnişinin bazı devrimci gruplar üzerindeki somut etkileri ise, aynı köksüzlüğü semt eksenli genel çalışmaya gösterilen güçlü eğilim ve bunu tamamlayan anti-faşist demokratik söylem içinde açığa çıkardı. Komünist hareket ile devrimci-demokrat hareket arasındaki ayrım çizgileri, bu son gelişmelerin baskısı altında yeni ideolojik ve pratik açıklıklar kazandı.

Özetle, ‘95 yılının gelişmeleri, genel sol hareketin üç ana akımından ve onların arasına serpilmiş bir dizi ara akımdan oluşan tablosunu daha açık ve belirgin hale getirmiştir. Bunu biraz daha yakından görelim.

Solda üç ana reformist odak

‘80 öncesinde, ara konumlar ve bunlar üzerinden yaşanan geçişler ne olursa olsun, sosyalizm iddiası taşıyan solun devrimci akımlardan ve reformist akımlardan oluşan iki ana kampı vardı. Kendi aralarında farklılaşan ve farklı kümeler oluşturan devrimci-demokrat gruplar hareketin devrimci kanadını, revizyonist partiler ise reformist kanadı oluşturuyorlardı. Devrimci-demokrat

gruplar bünye olarak daha çok öğrencilere ve küçük-burjuvazinin alt katmanlarına, reformist akımlar ise orta sınıf aydınlarına ve sol sendika bürokrasisine dayanıyorlardı.

Bu tablo 12 Eylül karşı-devriminin dolaysız baskısı altında ve '89 çöküşüyle birlikte köklü değişikliklere uğradı.

ÇKP'nin üç dünyacı revizyonizminden beslense de daha çok kemalist-milliyetçi bir "yerli" köke sahip olan ve bugün kendini İP bünyesinde ifade eden akım dışında Sovyet revizyonizmine dayanan öteki sosyal-reformist odaklar çözülüp dağıldılar. Geride kendini ifade edecek yeni reformist kanallar arayan bazı artıklar bıraktılar yalnızca. Fakat bu hiç de sosyal-reformist akımın sol içindeki etki gücünü kaybetmesi demek değildi. Tam tersine, '80 öncesinin ana devrimci-demokrat akımlarında '80 sonrasında yaşanan tasfiyeci çürüme, yeni döneme güçlü fakat şekilsiz bir sosyal-reformist potansiyel bıraktı. Dünün devrimcileriye, kolay yenilginin ve karşı-devrimin dolaysız baskısı altında '80'li yıllar boyunca liberalleşenler, '89 çöküşünün ardından ve '90'lı yıllarla birlikte, bu yeni konumlarına açık ideolojik ifadeler kazandırdılar.

Böylece İP'in yanısıra, önce revizyonist partilerin artıklarından SBP, sonra Kurtuluş ve TKEP türünden akımların katılımıyla BSP, yeni bir sosyal-reformist akımlar koalisyonu olarak şekillendi. '95 yılı ise, BSP'de biraraya gelmiş eski ve yeni reformistlerle, Dev-Yol'dan arta kalan ve tamamen reformizme kaymış bulunan çevrelerin birleşme çabalarına tanık oldu. Devrimden ve sosyalizmden uzak durmanın derecesi üzerine süren zorlu pazarlıkların ardından, nihayet mutlu sona ulaşıldı. Yeni yıla ÖDP denilen ve en çok da sermaye mediasındaki dönek eski solcuları heyecandıran yeni bir sosyal-reformist oluşumla girildi.

Kendine "sosyalist" demekten geri durmayan liberal solcu orta sınıf aydınları ile yenilmiş, yorulmuş ve devrime inancını tümünden yitirmiş küçük-burjuva demokratlarının bu yeni partisinin konumu ve kimliği hakkında devrimci saflarda bugün herhangi bir tereddüt bulunmuyor. Dün SBP, ardından BSP ve bugün ise ÖDP, ortalama bir devrimcide herhangi bir tereddüt bırakmayacak açıklıkta bir reformist kimliğe sahip partiler oldular.

Son bir yıla kadar asıl tereddütler, sosyal-reformizmin üçüncü ana odağını oluşturan ve bugün artık yerini Emek Partisi Girişimi'ne (EPG) bırakmış bulunan TDKP üzerinde yaşanmaktaydı. Ve '95 yılı içinde asıl açıklık da, bu hareketin son yıllarda belirgin bir biçimde kazanmış bulunduğu yeni kimlik üzerine sağlandı.

Birçok devrimci çevre bu hareketteki liberal tasfiyeci süreci görmek ve eleştirmekle birlikte, kazandığı yeni kimliğin açık tanımından belirgin bir zayıflıkla kaçınılabiliyorlardı. Dahası, bugün MLKP'yi oluşturanlar, daha 3-5 ay öncesine kadar, yıllardır liberal-tasfiyeci bir çürüme yaşayan bu hareketi sağcı kusurları bulunan bir "komünist örgüt" bile sayabiliyorlardı. Ama '95 yılı içinde, bir yandan gerçek konumları sınayan olayların etkisi, öte yandan bizzat bu hareketin tasfiyeyi ideolojik ve örgütsel planda yeni boyutlara vardırان yeni adımları her türlü tereddütü sildi ve bu akım sosyal-reformist cephede yerli yerine oturdu.

İP, ÖDP ve EPG,bugün birarada, solun sosyal-reformist üç ana odağını oluşturunyorlar.

İP, kemalist-milliyetçi çizgisiyle orta sınıf aydınları ve kuyrukçu liberal işçi politikacılığı ile gerici ve reformist sendika bürokrasisi için bir toplanma merkezi olmaya çalışıyor. Gazi Direnişine karşı tutumunda açıkça görüldüğü gibi, devrimci temeller üzerindeki bir siyasal mücadelenin açıkça karşısına dikilen, devrimci hareket ve Kürt özgürlük hareketine karşı açık bir düşmanlık çizgisi izleyen bu parti, düzen ve devlet yanlısı konumuyla karşı-devrimci bir mevzide bulunuyor. Çoktandır sol hareket bünyesinde teşhir ve tecrit olmuştur ve bir süredir kendine resmi düzen solunu oluşturan sosyal-demokrasıyla ilişkiler içinde bir yer açmaya çalışmaktadır.

Sayırsız grup ve çevrenin şekilsiz bir koalisyonu olarak bir parti bile sayılmayacak olan ÖDP ise, daha çok güçten, iradeden ve dolayısıyla siyasal gelişmelere müdahale gücünden yoksun bir ilerici muhalefet hareketi olarak görülebilir. Toplumun temel sorunlarına temel sınıf ilişkilerinden giderek ve sorunların çözüm gücü olabilecek temel sınıf ya da sınıflara dayanarak müdahale etmek, bu çerçevede bir politik mücadele yürütmek diye bir sorunu

olmayan ÖDP'nin gerçekte yaşama gücü bile tartışmalıdır. Fakat bu onun devrimden, devrimci mücadeleden ve örgütten kaçanların bir yığılma alanı olarak tuttuğu konumun gerici özünü hiç de azaltmaz. Dahası, sermaye medyasının, özellikle de bu medyada yuvalanmış dönek solcuların ÖDP'ye gösterdiği sıcak ilgi, düzenin bu yeni reformist odak üzerinden devrimci siyasal mücadeleye karşı yaptığı hesaplar konusunda ilk ipuçlarını vermektedir. Bu şekilsiz, iradesiz, güçten ve etkinlikten yoksun yorgun ve yılmış demokratlar topluluğunu kitlelere yeni bir sol alternatif olarak sunma faaliyetine şimdiden başlanmıştır. Bizzat bu desteğin kendisi, parlamenter zeminde "sosyalist" politikacılığa zaten hevesli bu eski ve yeni reformist koalisyon için cesaretlendirici olabildiği ölçüde, ÖDP'nin devrimci siyasal mücadelenin karşısına gerici bir barikat olarak dikilme misyonu da belirgin hale gelecektir.

EPG'ye gelince; bu yeni reformist odağın kendine özgü konumu ise, reformist sol aydınlar ile sol sendika bürokratları için bir toplanma odağı olabilmek ve eğer mümkün olabilirse, bunu işçi sınıfı hareketi içinde '80 öncesinde TIP-TKP'nin tuttuğu konuma benzer bir etkinlikle birleştirebilmektir. Bu kendine özgü sentez girişiminin birleştirici ögesi ise, haliyle, dünün devrimci bugünün liberal demokrat öğeleri olacaklardır. Zaman zaman "devrim ve sosyalizm" cilasını çekilen "demokrasi ve özgürlük" hedefleri ile sınıf hareketinin geriliği üzerinden oluşturulmuş kuyrukçu politikalar bunun ideolojik-politik çerçevesini, legal parti örgütsel zeminini ve sendikalist-parlamentarist faaliyet ise pratik içeriğini oluşturacaktır. Hiç değilse bugün için, işçi sınıfı üzerine politika yapmak ve ara kademe sendika bürokrasisi üzerinden bu sınıf içinde güç olmak hevesi ve çabası içerisinde bulunduğu içindir ki, işçi sınıfı hareketinin devrimci politik ve örgütsel gelişmesi önüne bir engel olarak dikilme potansiyeli taşıyan bu sosyal-reformist odağa komünistler ayrı bir ilgi göstermek durumundadırlar.

Devrimci-demokrasinin iki ana temsilcisi

Geleneksel devrimci-demokrat hareket içinde '80 öncesinden

gelen ve başlangıçta kazandıkları kimliği esası itibarıyla koruyan iki ana hareket var. Bunlardan ilki DHKP-C ve ikincisi çeşitli kanatlarıyla TKP-ML/TİKKO'dur. İdeolojik konumlarıyla, gerçek siyasal hedeflerinin niteliği ve içeriğiyle, devrim ve mücadele anlayışlarıyla, sosyal ve kültürel özellikleriyle, toplumsal tabanları ve çalışma alanlarıyla, bu iki ana hareket devrimci-demokrat akımın tipik temsilcileri durumundadır. Bu iki hareket, Türkiye sol hareketinin genel tablosu içinde, devrimci-demokrasi denilince ilk akla gelen ve bu konumu belirgin bir ısrar ve güçle koruyan iki ana akımdır.

DHKP-C, esas olarak kent kökenlidir; kentin yoksul küçük-burjuva katmanlarına ve öğrenci gençliğe dayanmaktadır. TKP-ML/TİKKO ise, esas olarak kır kökenlidir. Kırın küçük-burjuva katmanlarından ve yoksul köylülükten beslenmektedir. Gerek öğrenci hareketi içinde varolan etkinliği ve gerekse kırdan kente sürekli göç, kır kökenli bu akıma kent yoksulları ve kısmen işçiler arasında da her zaman belli bir varolma zemini sağlamıştır. Benzer bir olgu, DHKP-C için geçerlidir. Öğrenci gençlik içindeki etkinliği ve kentlerdeki varlığının genel etkisi, bu harekete tersinden, taşrada ve kırsal kesimde her zaman belli bir etki gücü sağlamıştır.

Devrimci-demokrat akımın kent ve kır ağırlıklı iki tipik temsilcisi olarak değerlendirdiğimiz bu iki siyasal hareket elbetteki açık bir sosyalizm iddiası taşımaktadırlar. Fakat genel ideolojik konumları kadar 25 yıllık siyasal pratikleri de bu sosyalizmin niteliği ve sınırları konusunda yeterli açıklıkta veriler sağlamaktadır. Sözkonusu olan yoksul halk katmanlarının kapitalist baskı ve sömürüye karşıtlığını dile getiren bulanık bir küçük-burjuva sosyalizmidir. Bunun bilimsel-teorik temellere ve işçi sınıfını eksen alan bir siyasal-örgütsel oluşuma dayalı proleter sosyalizmi ile ilişkisi duygusal sınırların ötesine geçmemektedir. Nitekim yeni partileşen DHKP-C'nin "vatan" vurgusuna bağlı bir yurtseverlik ve faşizme karşı siyasal özgürlük eksenine dayalı bir demokratik kimliğin ifadesi mücadele platformu, kendine dair "halk partisi" ve "halk hareketi" tanımları, ezilen ve sömürülen sınıflar

inde işçi sınıfının tuttuğu tümüyle farklı yeri artık açıktan reddeden ideolojik yaklaşımları, temsil ettiği küçük-burjuva sosyalizmi konumunu son bir yıl içinde getirilen ek açıklıklar olmuştur. Aynı şey TKP-ML'nin köylü sosyalizmi ile özdeşleşmiş maoist kimliği çok belirgin bir tutumla öne çıkarması için de söylenebilir.

Türkiye'nin kendine özgü koşulları ve Türkiye devriminin kendine özgü sorunları nedeniyle, sosyalizm iddiası taşıyan genel sol hareket içinde, belli bir güce ve yaşama kapasitesine sahip devrimci-demokrat bir akım hep varolacaktır. Komünistler daha en baştan, geleneksel devrimci demokrat hareketin kısmen ileriye (proleter sosyalizmine) ve esas olarak da yenilginin basıncı altında geriye (küçük-burjuva reformizmine) doğru bir çözülme yaşadığı bir evrede, kuvvetli bir nesnel toplumsal mantığı olan bu olguya yeterli açıklıkta işaret ettiler. *Ekim*'in 1. sayısında ve "*Herkes Kendi Bayrağı Altında!*" çağrısı içinde, bu olgu şöyle ifade edildi: "Türkiye kapitalizminin nispi geriliğinde ifadesini bulan toplumsal koşullar, küçük-burjuvazinin sayıca önemli bir tabaka olarak varlığının da ifadesi oluyor. Bu nesnel olgu, küçük-burjuva demokrasisi için hep bir varlık ve yaşam ortamı olacaktır. Burjuva gelişmenin geride bıraktığı görevleri, demokratik ve yurtsever özlemleri kendine program edinerek siyaset sahnesinde hep yer alacaktır." (*Devrimci Harekette Reformist Eğilim*, s.12)

Yineleyelim ki, '80 öncesinde halkçı devrimci hareketin tamamı tarafından tutulan bu konumun bugünkü sürdürücüleri, DHKP-C ve TKP-ML/TİKKO'dur. Genel gelişmelerin ve yenilginin baskısı altında '80'li yıllar boyunca çözülen ve farklılaşan '80 öncesinin ana devrimci-demokrat akımları içinde yalnızca bu iki hareket kendi devrimci radikal kimliklerini esas itibarıyla korumuş ve sürdürmüşlerdir. '95 yılının gelişmeleri, büyük kentlerin varoşlarında uç veren yeni devrimci hareketlilik, bu akımların yaşama gücünü ve etkinliğini artıracaktır.

'80 öncesinin öteki ana devrimci-demokrat akımlarının akibetine ise sol hareketteki yeni reformist odakları tanımlarken zaten işaret etmiş olduk. ÖDP ve EPG, dünün Devrimci Yol, Kurtuluş ve TDKP'nin bugünkü akibetini temsil ediyorlar, Yükseliş dönemi-

nin küçük-burjuva devrimci radikalizmi, yenilginin çözücü ve dağıtıcı etkisi altında, yerini legalist-tasfiyeci bir küçük-burjuva reformizmine bıraktı.

Ve solda ara akımlar

Ulusal özgürlük istemi etrafında şekillenen ve kendi içinde ulusal devrimci (PKK) ve ulusal reformist (PSK) iki ana akım ile bunların ara tonlarını barındıran Kürt solu bir yana bırakılırsa, Türkiye'nin bugün sol siyaset sahnesinde üç temel akım var. Bunlardan ikisi, İP, ÖDP ve EPG tarafından temsil edilen liberal-reformist akım ile DHKP-C ve TKP-ML/TİKKO tarafından temsil edilen devrimci-demokrat akım üzerinde durmuş olduk. Üçüncü temel akımı ise, 1980'lerin ikinci yarısında yaşanan iç ayrışma ve kopma süreci içinde şekillenen ve EKİM tarafından temsil edilen komünist hareket oluşturmaktadır.

İşte solda ara akımlar, bu üç ana akım arasında yer alan, birinden birine yakın bir konum ve potansiyel taşıyan çeşitli siyasal gruplardan oluşmaktadır. Sol hareketin bu ara akımlarının en dik-kate değer özellikleri, kendi geçmişleriyle ve genç olarak geleneksel hareketle açık bir hesaplaşma yaşamaksızın kendini yeni koşullarda, bu koşulların belli özgünlüklerini de az-çok gözeterek, devam ettirmeye çalışmalarıdır.

Bir kaç önemsiz grup bir yana bırakılırsa, bu ara akımlar başlıcaları TİKB, MLKP, TKP-Kıvılcım ve SİP'tir. Bunlardan her biri, ana akımlardan birine belli bir yakınlıkta, ya da herbirine belli yönleriyle bir parça yakın düşen bir ara konumda bulunmaktadır. Örneğin TİKB sosyalizme ve MLKP devrimci-demok-rasiye yakın hareketlerdir. TİKB, Gazi Direnişinin somut etkileri vesilesiyle de görülebildiği gibi, geleneksel halkçı-demokratik konuma kolayca eğilim duyabilmektedir. MLKP, yakın zamana kadar TDKP'ye bakışında ve son olarak 24 Aralık seçimlerinde reformist "Emek-Barış Özgürlük" blokuyla ilişkilerinde görülebildiği gibi, reformizme belli bir potansiyel eğilim gösterebilmektedir. TKP-Kıvılcım sosyalizmden, devrimci-demokrasiden ve

reformizmden bir şeyler taşıyabilen, reformizme kolayca güç aktarabilen kendine özgü bir hareketken; SLP, sosyalizm söylemine ve taktik plandaki bazı radikal eğilimlerine rağmen, özü itibariyle, TİP-TKP'nin legalist-reformist geleneğinin bugünkü koşullarda kendine özgü bir devamı durumundadır. Kaba legal konumu bir yana; tüm keskin sosyalist ve radikal ideolojik-politik söylemine rağmen, 24 Aralık seçimlerinde, reformist parti ve gruplar koalisyonu içinde kendine en rahat biçimde yer bulabilmesi onun gerçek konumuna ışık tutmaktadır.

Bu kısa değinmelerin bu hareketlerin belli bakımlardan karmaşık bir gerçekliği yansıtan konum ve özelliklerini yeterli açıklıkta vermediğinin bilincindeyiz. Ne var ki, komünistlerin geçmişteki, bugünkü ve gündemdeki çözümlene ve eleştirileri bu konumlara gerekli açıklığı getirmektedir ve getirecektir. Bu öncelikle konumların netleştirilmesi ve herkesin yerli yerine oturtulması için gereklidir. Fakat yanısıra, sosyalizm potansiyelinin açığa çıkartılması ve aynı kanalda birleştirilmesi, partileşme sürecinin bu yanıyla da gözetilmesi ve bir çözüme bağlanması görevleri bakımından da gündemdeki bir ihtiyaçtır.

1 Şubat '96

'96'ya girerken komünist hareket

“Parti yılı” devam ediyor... Geride kalan yıla hareketimiz açısından bakıldığında söylenmesi gereken öncelikle budur. Bu girilen başarılı bir gelişme sürecinin partileşme hedefi çerçevesinde bir sıçramayı ifade edecek bir gelişme düzeyine ulaşmasına takvim yılının yetmediğini anlatmaktadır.

Gelişmenin sonuçlarını '95 yılına sığdırmak arzusu ve hedefi ile yola çıkmıştık. Bizden kaynaklanan ve bizi aşan nedenlerin birleşik etkisi sonucunda bu mümkün olamadı. Gelişmeyi istenilen kapsama ve tempoya gecikerek oturtmaktaki sorumluluğumuz küçümsememekle birlikte, arzulanan sıçramanın '95 yılına sığmamasının bizim için esasa ilişkin bir önemi yoktur. Önemli olan bizi parti kimliğine ulaştıracak bir gelişme çizgisine oturmayı başarabilmiş olmaktır. Eğer '95 yılının deneyimlerini de en iyi biçimde değerlendirmeyi başarabilirsek, girdiğimiz süreci parti kimliğine ulaştırarak taçlandıracağımıza kesin bir gözle bakabiliriz.

Önemli olan budur ve hareketimiz '96 yılına bu gerçeğin verdiği güç ve iyimserlikle girmektedir.

EKİM 3. Genel Konferansı: Örgütte yeni bir dönemin başlangıcı

'95 yılı başında "Parti yılı"nı ilan eden değerlendirmede şunlar söylenmekteydi: "‘94 yılı partiye ulaşmada gerçek bir dönemeç yılı olmadı. Fakat bunun nedenleri konusunda paha biçilmez açıklıklar kazandırdı. Örgütümüzün üst platformu bunun daha kapsamlı ve derinlemesine bir değerlendirmesini muhakkak ki ortaya koyacaktır."

Sözü edilen örgüt üst platformunun Mart 1995'te toplanan EKİM 3. Genel Konferansı olduğu bugün artık bilinmektedir. Çalışmaları Mart ayı içine yayılan bu konferans, gerçekte, partileşme sürecinin yeni aşamasının, bu anlamda "parti yılı"nın asıl başlangıç noktasını oluşturdu. Bu konferansın belgeleri ve tutanakları incelendiğinde açıklıkla görülmektedir ki, örgütümüzün 3. Genel Konferansı, önüne koyduğu gündem çerçevesinde, yalnızca '94 yılının değil, fakat hareketimizin bütün bir geçmiş sürecinin derine inen bir değerlendirmesini yapmış, yeni dönemin sorunlarını ve görevlerini bunun ışığında saptamıştır.

Her açıdan başarılı geçen bu konferans '95 yılının ilk büyük kazanımı olmuş, örgütte yeni bir dönemi başlatmıştır.

Komünistler, "parti yılı" çerçevesinde, gelişmenin örgütsel-pratik cephesini esas yüklenme alanı olarak saptamışlardı. Bu nedendir ki, buna ilişkin sorunlar konferansımızın gündeminde de ağırlıklı bir yer tuttu. Konferansta, örgüt, önderlik ve kadro sorunları; siyasal faaliyetin ve çalışma tarzının çeşitli sorunları; temel yoğunlaşma alanı olan sınıf çalışmasının bir dizi sorunu üzerine, geçmiş tüm süreçlerimiz gözetilerek, fakat özellikle kendini önceleyen son iki yılın verileri ve deneyimleri irdelenerek temel önemde açıklıklar sağlandı. Örgütteki zaaf noktalarına en açık şekliyle işaret edilerek çözücü ve yolaçıcı değerlendirmeler ortaya konuldu.

“Parti yılı” hedefi çerçevesinde güçlü bir başlangıçtı bu. Bunu izleyecek adım konferansın sonuçlarını tüm örgüte malederek saptanan hedefler doğrultusunda etkin bir pratik-siyasal çalışmaya girişmekti. Konferansın hemen ardından güçlü bir kampanya olarak örgütlenen 1 Mayıs faaliyetleri siyasal polisin iki büyük kentteki genel saldırısına yolaçınca, bu önemli güç kayıplarına neden olmakla kalmadı; yanısıra, yarattığı sorunlar nedeniyle, konferans sonuçlarının örgüte maledilmesi sürecini de geciktirdi ve faaliyetimizin hızını bir süre için önemli ölçüde kesti. Bu saldırı önemli bir çelmeydi; örgütümüz bunun yarattığı sorunları birkaç ay içinde telafi etmek iradesi göstermekle birlikte, yılın toplamı üzerinden düşünüldüğünde, bu bize değerli bir zaman dilimini de kaybettirdi. Kayıpların yarattığı boşlukları gidermek, faaliyete yeniden hız ve kapsam kazandırmak başarısını gösterdiğimizde ise, süreç yılın ortalarını bulmuştu. Örgüt başarılı bir gelişme çizgisine oturtulduğu halde, faaliyetin çeşitli cephelerinde hedeflediğimiz atılımın ‘95 yılına sığamamış olmasında, kuşkusuz bunun önemli bir payı vardır.

Saldırının yarattığı bu güç ve zaman kaybının önemi ne olursa olsun, 3. Genel Konferansımız, yılın toplamı üzerinden bakıldığında örgütümüzün bütünü üzerinde önemli bir sarsıntı yaratmış, onu yeni bir gelişme aşaması içine sokmayı başarabilmiştir.

3. Genel Konferans öncelikle içe dönük bir müdahalenin platformu oldu. Dışa, sınıfa dönük etkili ve sonuç alıcı bir siyasal faaliyete geçişin önkoşulu, örgüt bünyesinde oluşmuş zaaf alanlarına ve birikmiş sorunlara sert bir müdahalede bulunmaktı. Bu elbette kendi başına örgütü dönüştürmeye yetmeyecek, fakat böyle bir dönüşümün biricik gerçek zemini olan sınıf çalışmasına etkili bir geçişi olanaklı kılacaktı.

Örgüt yaşamı ve çalışma tarzına ilişkin kapsamlı değerlendirmeler bu açıdan örgütte ciddi bir iç atmosfer ve zihniyet değişiminin önünü açtı. Sorunlara ilişkin bir bilinç açıklığının ötesinde, kadrolara moral ve motivasyon kazandırdı. Ve somut deneyim, içe dönük isabetli ve etkili bir müdahalenin başarılı bir siyasal çalışmanın zorunlu bir önkoşulu olduğunu bir kez daha gösterdi.

Sınıf çalışması: Yeni bir aşamaya geçiş

“Parti yılı” çerçevesinde gelişmenin örgütsel-pratik cephesine ilişkin en önemli hedef, “sınıf hareketine fiilen önderlik etmek yeteneği kazanmak ve örgütsel gelişmeyi bu zemine oturtmak” olarak saptanmıştı. Bu herşeyden önce sınıfa yönelik çalışmanın kapsamı ve niteliğinde köklü bir değişimi gerektiriyordu. Sınıfa yönelik bir çalışmayı yıllardır sürdürmekteydik. Fakat bu daha çok “dıştan seslenme” biçiminde bir propaganda-ajitasyon çalışmasıydı. Bunu içerden seslenme ve işçi eylemlerine doğrudan müdahale etme düzeyine çıkarmak, sınıf hareketiyle ilişkilerde mesafe katetmenin de temel bir koşulu durumundaydı.

Geride kalan yıl içinde bu doğrultuda ilk ciddi adımların atılması anlamında bu nihayet başarıldı. Hedef fabrikalar üzerinde yoğunlaşan bir çalışmanın ötesinde, özellikle mahalli direnişlere müdahalede yeni bir düzey yakalandı. Komünistler ‘95 yılı süresince kamuoyunun gündemine giren ve sınıf hareketinin ilgi odağı haline gelen bir dizi direnişe doğrudan müdahalelerde bulundular ve belli bir etki sağladılar. Bu sınıf çalışmamızda yeni bir aşamanın başlangıcı sayılmalıdır. Sınıf çalışmasında, artık yalnızca dışardan değil içerden de seslenen; artık yalnızca seslenmekle kalmayan eyleme de çekmeye çalışan; mahalli direnişlere dayanışma girişimlerinin ötesinde somut müdahalelerde bulunmayı başaraabilen bir gelişme aşamasına geçmiş bulunuyoruz.

3. Genel Konferansımızın en önemli (ve kuşkusuz en rahatsız edici) tespitlerinden biri, EKİM’in hala esas olarak “sınıf dışı” bir örgüt olduğu gerçeği idi. Gelişme süreci bu tespiti hızla eskitmektedir. 3. Genel Konferans bu gelişmenin önünü açmıştır. Örgütümüz bugün artık çalışma alanları ve hedef olarak seçtiği çalışma birimleri üzerinden sınıf kitleleri ile doğrudan temasa geçmeyi başarmış durumdadır.

Kuşkusuz buna henüz yeni gelişme aşamasının bazı ilk adımlarının atılmış olmasının ötesinde abartılı bir anlam atfedilmemelidir. Sınıf hareketiyle somut politik ve örgütsel bağlar geliştirmenin henüz yalnızca ilk adımlarıdır bunlar. Fakat işin

bu cephesinde nihayet buz kırılmış, yol açılmıştır. Bu açıdan bakıldığında, '95 yılının bu ilk adımları sınıf çalışmamızda önemli bir gelişmenin ifadesidirler. Şimdi görev, bu adımları güçlendirmek, büyük bir hızla yaymak, bu doğrultuda gerekli ısrar ve kararlılığı göstermektir. Bunu başarabilirsek eğer, '96 yılı hareketimizi sınıf hareketi ekseninde bir politik ve örgütsel gelişme çizgisine oturttuğumuz bir yıl olacaktır ki, bu partileşme sürecinin bu cephesinde zaferi kazanmak anlamına gelecektir.

Fakat eğer açılan yol yeni bir gelişme aşamasının ifadesiyse, bu, bu gelişme aşamasının bir dizi yeni sorunuyla yüzyüze kalmak anlamına da gelir. Eğer bu sorunlar zamanında görülmez ve gerekli çözümler zamanında üretilemezse, gelişme süreci tıkanacak ve hedefe yine ulaşamayacaktır.

'95 yılı bu konuda ilk ciddi olumsuz sinyalleri vermiştir. Polisan deneyimi buna en somut örnektir. Bütün yıl boyunca işçi hareketinin gündeminde kalan bu direnişe herkesten önce komünistler ulaştılar ve yaptıkları ilk müdahalelerle direnişçi işçilerle ilişkilerde hızla önemli bir mesafe katettiler. Fakat yalnızca müdahalede yeterli ısrarı gösteremedikleri için değil, yanısıra bir dizi sorunda kaba yanlışlara düştükleri içindir ki, sonuçta kazandıkları çok önemli ilk mevzileri geliştiremediler. Böylece başarılı ve ısrarlı müdahalenin sürdürülebilmesi durumunda hareketimizin adıyla özdeşleşecek bu önemli mahalli direnişin sunduğu olanaklar yeterli ve sonuç alıcı bir biçimde kullanılamadı.

Yalnızca Polisan'ın değil, İpragaz, Özel Tekstil, Çukobirlik, Küçükçekmece Belediyesi vb. direnişlerin, geride kalan yıl içinde sınıf çalışmasının sorunları çerçevesinde bize sağladıkları çok önemli olumlu ve olumsuz deneyimler var. Bu deneyimleri en iyi biçimde irdeleyip sindirir ve sınıf çalışmasının ortaya çıkarcığı yeni sorunları hızla kavramaya ve çözmeye kendimizi önden hazırlarsak eğer, yeni çalışma yılında sınıf hareketiyle ilişkilerde sıçramalı bir gelişmeyi de böylece güvence altına almış oluruz. (Bu deneyimlerin ilk sonuçları parça parça basınımıza yansımaktadır ve daha derine inen irdelemelerle bu sürdürülecektir.)

Sınıf çalışması alanında altı çizilmesi gereken bir başka önemli sorun, bugün belirgin bir hareketsizliği yaşıyor olsalar da, orta ve uzun vadede sınıf hareketi açısından temel çalışma alanı olarak saptanmış bulunan fabrikalara müdahalede sürmekte olan zayıflıktır. 3. Genel Konferansımız sınıf çalışmasında üç ayrı çalışma alanı kategorisi saptamıştı. Bunlar temel öneme sahip fabrika ve işletmeler, içinden geçilmekte olan dönemde belli bir genel hareketliliği yaşayan sektörler (tekstil, belediye vb.) ve grev ve direnişe geçmiş birimlerden oluşmaktaydı. Sınıf çalışmamızda atılan ilk adımlar daha çok son iki alanda yoğunlaştı. Bugün durgunluğu yaşıyor olsalar da temel öneme sahip bulunan fabrikalara yönelik çalışmada ise eski zaafılar hala sürmektedir. Bizi aşan güçlükler bir yana bırakılırsa, sürmekte olan bu zaafın gerisinde hareketli alanlara müdahale kolaycılığı, tersinden ise, durgun birimlere müdahalenin gerektirdiği sabırdan ve ısrardan yoksunluk vardır. Bu zayıflığın üzerine gitmek sınıf çalışmamızın gündemdeki bir diğer temel sorunudur.

“Sınıf yönelimi” bizim için ilk kez bu denli somut ve pratik bir anlam kazanmıştır. Herşey yüklenmeye, yoğunlaşmaya, ısrarlı olmaya, pratik güçlükleri sabır ve inatla göğüslemeye kalmıştır. Herşey bu yeni çalışma düzeyinin ortaya çıkardığı ve çıkaracağı sorunları zamanında görmeye ve onlara hızla çözümler bulmaya, yeni yol, yöntem ve araçları zamanında devreye sokmayı başarmaya kalmıştır. Herşey mahalli örgütlerin, onların bünyesindeki örgütçülerin, sonuç alıcı bir çalışmadaki inat ve kararlılığına, göstermeyi başarabilecekleri esneklik ve yaratıcılığa kalmıştır. Mahalli örgütlerimizin sınıf çalışmasındaki somut başarılarıyla harekete belli bir gönül rahatlığı içinde, bizim de il önderliklerimiz var, bizim de gerçek örgütçülerimiz var dedirttikleri bir aşama, gerçekte, işin pratik cephesinde parti olmayı başarabildiğimiz bir gelişme aşaması ile aynı anlama gelecektir.

Örgüt sorunlarının değişmekte olan çözüm zemini

“Yine de, gözönünde bulundurmamız gereken kritik bir nokta

var. Sınıf hareketinin politik ve örgütsel gelişimini hızlandırmak ve bu çaba içinde sınıfın ileri unsurlarını sosyalizme ve komünist örgüt saflarına kazanmak süreci, bugünkü koşullarda tüm öteki örgütsel-pratik sorunların ortak zeminidir. Örgütümüzü geliştirip yaymayı, sağlam temellere oturtmayı, mevcut kadrolarımızı devrimcileştirmeyi, yeni kadrolar kazanmayı, illegalitemizi kuvvetlendirmeyi, disiplinimizi pekiştirmeyi, kitle bağlarımızı geliştirmeyi, kitlelere önderlik etme yeteneği kazanmayı, vb., vb., tüm bu sorunları, sınıfı devrimcileştirme ve sınıfın ileri kesimlerini sosyalizme kazanma mücadelesi ekseninde çözmek perspektifiyle hareket etmek durumundayız.” (*Parti Yılı ve Partileşme Süreci, Ekim*, sayı:14, Şubat 1995)

Bu temel değerlendirme, 3. Genel Konferansımızın partileşme sürecinin pratik-örgütsel yönüne ilişkin tartışmalarında çok önemli bir yer tuttu. Örgüt alanına ve yaşamına ilişkin olarak bahsi geçen tüm sorunların sağlıklı ve kalıcı bir çözümü, sınıf hareketine etkin ve başarılı bir devrimci müdahalenin maddi ve manevi kazanımlarının yaratacağı olanaklarla sıkı sıkıya ilişkilendirildi. Sınıf çalışmasında katedilen her anlamlı mesafe, örgütsel gelişmemize sağlam bir temel kazandırmakla kalmayacak, aynı zamanda örgüt kimliğine, yaşamına ve işleyişine ilişkin bir dizi sorunun çözümü için en uygun bir maddi zemine de kavuşturacaktır hareketi. 3 Genel Konferansımız bunu, sınıfı devrimcileştirme süreci içinde kadroların ve bir bütün olarak örgütün proleter sınıf devrimcisi kimliğini geliştirmek olarak da ifade etmişti.

Ve aynı konferans, örgütü ve kadroları sınıfla fiziki temasa ve bu doğrultuda ilk başarılarla yönelterek, böylece önemini vurguladığı dönüşümün de önünü açmış oldu. Fakat bu dönüşüm, hiç de sınıf çalışmasının seyrine bağlı olarak kendiliğinden yaşanmaz. Burada bilinçli ve sistematik bir müdahale şarttır. Sınıf kitlelerinden ve sınıf çalışmamızın somut pratiğinden sürekli öğrenmenin sonuçlarını, yalnızca başarılı bir çalışma tarzı ve doğru bir siyasal müdahale için değil, fakat örgüt yaşamımızın sorunlarını çözmeye de bilinçli bir biçimde kullanmak zorundayız. 3. Genel Konferansın özellikle kadro sorunlarına ilişkin değeri-

dirmeleri, burada kastedilen şeyin anlamı konusunda yeterli açıklıklar sunmaktadır. Sınıf çalışmasında pratik bir gelişme süreci içine girdiğimiz şu aşamada bahsi geçen değerlendirmeleri özellikle gözetmek ve bilinçli bir tutuma konu etmek gerekir.

Genel siyasal çalışmamızın büyüyen kapsamı ve genişleyen etkisi

Örgütümüzün siyasal çalışma kapasitesindeki büyüme, kullandığı araçlardaki çeşitlenme ve zenginleşme, legal olanakların ve açık alanın daha etkin bir biçimde kullanılması alanındaki yeni adımlar, '95 yılının öteki önemli kazanımlarıdır. Bugün örgüt, faaliyet gösterdiği tüm merkezlerde, gerek illegal ve gerekse legal araç ve yöntemleri kullanarak yürütülen yaygın bir siyasal faaliyet kapasitesine kavuşmuş durumdadır.

Yalnızca iki temel siyasal yayın organı ve gençlik yayını değil, yanısıra, yıl boyunca sayısız illegal-legal bildiri, broşür, afiş, pul vb. kullanılmış, bu yolla hareketin adı, şiarları, çağrıları ve görüşleri daha geniş emekçi kesimlere ulaştırılmıştır. Bu faaliyet belli dönemlerde siyasal kampanyalar biçimini almış; yılın başlangıcında etkili bir 1 Mayıs faaliyeti, ortalarında "sınıf dayanışması" kampanyası ve nihayet sonunda ise, etkin bir seçim kampanyası yürütülmüştür.

Daha çok hedef alanlar üzerinde yoğunlaşsa da, genel planda da yürütülen bu faaliyetler, giderek hareketi bir siyasal odak haline getirmekte, bugün için en azından sol hareketin gündemine sokmaktadır. Bu faaliyetin toplumun geneli üzerinde ağırlığını ve etkisini hissettirdiği bir gelişme düzeyi ise, parti kimliği kazanmakta olduğumuzun bir başka göstergesi olacaktır.

Komünistler, sınıf kitleleri üzerinde yoğunlaşan ve bu alanda sonuç almayı hedefleyen siyasal faaliyetlerini mutlaka genel plandaki siyasal etkinliklerle birleştirmeyi başarabilmelidirler. Bu yalnızca devrimci bir siyasal mihrak olmayı başarmanın zorunlu bir koşulu değil, fakat aynı zamanda hedef kitle olan işçilere güven vermenin, onların desteğini kazanabilmenin de zorunlu bir gereğidir.

Gelişme sürecinin tüm cephelerini sıkı tutarak partiye yürüyoruz

'95 yılını genel sol hareket açısından değerlendirirken altını çizdiğimiz en önemli olgu, "iç saflaşmalarda yaşanan yeni gelişmeler ve ulaşılan yeni açıklıklar" olmuştur. Bunun yalnızca devrimci-reformcu saflaşması yönünden değil, fakat aynı zamanda devrimci hareketin kendi içinde gerçek konumların yeni açıklıklar kazanması bakımından da geçerli olduğunu yine aynı yerde vurgulamıştık.

EKİM, başlangıç yıllarında geleneksel devrimci-demokrat akımlardan konum ve kimlik farkını daha çok ideolojik açıdan ortaya koyabiliyor, fakat bu farklılığı örgütsel ve siyasal kimlik farkı olarak göstermekte zorlanıyordu. Bu zorlanma elbette partileşme sürecinin pratik-örgütsel cephedeki zayıflığının bir yansımasından başka bir şey değildi.

Fakat özellikle tasfiyeciliğin tasfiyesini izleyen ve bizim "EKİM'in yeni dönemi" olarak nitelediğimiz gelişme safhası, ağır ve sancılı bir biçimde de olsa, bu zayıflığı gidermek ve geleneksel hareketten konum ve kimlik farkını pratikte de göstermek olanaklarını adım adım biriktirdi. Örgütümüzün 3. Genel Konferansı üzerinden bu zayıflık alanına kapsamlı bir biçimde yüklenmesi ve bunun ilk pratik sonuçları, farklı konumumuzu bir çok bakımdan gitgide daha belirgin hale getirmektedir.

Geride kalan yıl üzerinden buna vurucu bir örnek: Gazi'deki halk direnişinin sarsıntısı istisnasız tüm devrimci grupları semt çalışması ekseninde özel bir yoğunlaşmaya yöneltirken, bir tek EKİM, sınıf ve fabrika eksenli bir çalışmada ısrar gücü gösterebilmiştir. Pratikteki bu farklılığın, gerçekte, dünya görüşü ve temel ideolojik perspektifler planındaki farklılığın pratik bir izdüşümü olduğunu belirtmek bile gereksizdir.

Siyasal mücadele sahnesine yeni bir akım olarak çıkmanın güçlükleri kadar, kendi gelişme sürecimizin zaafı nedeniyle de partileşme sürecinin teorik ve pratik gelişme cepheleeri arasında gerekli uyumu yakın zamana kadar yeterli bir başarıyla kuramadık.

“Parti yılı” çerçevesinde, partileşme sürecinin pratik-örgütsel gelişme cephesi üzerinde özel bir tarzda yoğunlaşma ihtiyacı, tam da bu uyumu yeterli düzeyde kurabilmek içindi.

3. Genel Konferans bu doğrultuda etkili bir müdahale oldu ve bu uyumu kolaylaştıran bir gelişme dönemi başlattı. Bunun henüz yalnızca bir başlangıç olduğu bir gerçektir. Fakat sorunun çözüm sürecine girilmiştir ve bu alanda artık herşey, konferansın değerlendirme ve perspektifleri ışığında bu süreci ilerletmek kararlılığına kalmıştır.

Şimdi artık partileşme sürecinin ideolojik, politik ve örgütsel tüm cephelerinde işi aynı ölçüde sıkı tutarak, güçleri buna uygun mevzilendirerek, planlamayı buna göre yaparak, tüm süreci hızlandırmak ve partiyle taçlandırmak sorumluluğuyla yüzyüzeyiz.

Geride kalan yılın çeşitli açılardan toplu bir değerlendirmesini yapan Merkez Komitemiz girmekte olduğumuz yeni dönemi bu açıdan ele almış, hareketin görev ve hedeflerini buna uygun olarak saptamıştır. Yeni yıl içinde katedeceğimiz mesafenin parti hedefi açısından toplu bir bilançosunu ise yeni bir örgüt üst platformu çıkaracak ve bu çerçevede parti sorununda son sözü de o söyleyecektir.

15 Şubat ‘96

Yıldönümünde durum değerlendirmeleri

(Parça)

Komünist hareket: Parti olmanın eşiğindeyiz

İşçi sınıfının komünist öncüsü olarak partinin inşası, siyasal mücadelede her komünist hareketin en öncelikle görevidir. Parti olmak, komünistler için ciddi bir siyasal iktidar mücadelesinin ilk temel adımı ve en temel önkoşuludur. Bu açıdan bakıldığında ve geride 9 yıl bıraktığımız düşünüldüğünde, parti inşa sürecimizin fazla uzadığı açık bir gerçektir.

Gelişme sürecimiz hiçbir dönem arzuladığımız ve somut olarak hedeflediğimiz bir tempoya ulaşamadı. Teorik ve pratik cephede önden ortaya koyduğumuz hedeflerin genellikle gerisinde kaldık. Fakat bu belirlenmeler, başarısız bir gelişme sürecini değil, yalnızca hedeflenen başarı düzeyinin gerisinde kalmak, daha sınırlı bir başarı elde etmek ve sonuçta partileşmekte nispi bir gecikmeyle yüzyüze kalmak anlamına gelmektedir.

Sancılı ve nispeten ağır tempolu bir parti inşa süreci yaşadığımız açık bir olgudur. Fakat yılları bulan çok yönlü bir gelişme

sürecinin bugün bizi parti olmanın eşiğine getirdiği de aynı ölçüde açık bir gerçektir. İdeolojik birikimimiz, politik birikim ve deneyimimiz, örgütsel önderlik ve kadro birikimi alanındaki katettiğimiz açık mesafe, sınıf çalışmasında ve sınıf hareketiyle ilişkilerde attığımız adımlar ve kazandığımız ilk mevziler, tüm bunlar birarada, bugün artık belirgin bir yeni kimliğin somut ifadeleridir.

Parti herşeyden önce bir niteliktir. Bu nitelik birçok açıdan yaratılmıştır; hareketimizin mevcut ideolojik ve örgütsel kimliği bunun somut ifadesidir. Parti kimliğini niceliğe ilişkin ölçüler içinde ele almak büyük bir yanılgıdır. Partinin kuruluş sürecinde nicel ölçüler esasa ilişkin bir önem taşımadığı gibi, nicel gelişmenin düzeyi sınıf mücadelesinin genel gidişine, sınıf ve kitle hareketinin genel plandaki politik seyrine kopmaz biçimde bağlıdır. '70'li yılların uygun kitle hareketleri ortamında büyük niceliklere ulaşmış da parti düzeyi ve kimliğine ulaşmayı başaramayan akımlar, ifade etmeye çalıştığımız durumun tersinden, olumsuz yönden örnekleridir. Yılları bulan bir gelişme süreci içinde marksist-leninist ideolojik kimlik kazanılıp içselleştirilmiş, bu örgütsel bir kimlikle cisimleştirilmiş, bu örgüt siyasal çalışmasını sınıf çalışması eksenine oturtmuş, sınıf hareketine örgütsel müdahale içinde kendini nicelik ve nitelik olarak üretme sürecine girmiştir. Aslolan budur ve bu, partinin eşiğidir.

Artık partinin kuruluşunu güncelleştirmek sorumluluğu ile yüzyüzcüyüz. Artık hareketin çeşitli cephelerdeki görev ve sorumluluklarını bu çerçevede bir pratik planlamaya tabi tutmalı, güçlerimizi buna göre mevzilendirmeli, bizi partinin kuruluş kongresini toplamaya götürececek somut bir çalışma dönemi içine girmeliyiz.

İdeolojik cephede program çalışmasını somutlamak görevi var önümüzde. Program sorunu çerçevesinde önemli bir teorik-ideolojik birikime zaten sahibiz. Şimdi bu birikimi programın gerekleri doğrultusunda somutlamak göreviyle yüzyüzcüyüz. Öte yandan, bir programın köşe taşlarını oluşturup da bugüne kadar yeterli somutlukta ele alamadığımız bazı sorunlar üzerinde özel bir tarzda yoğunlaşmak durumundayız. Bu tür bir çalışmanın so-

mut ürünleri basınımızda peyder pey yayınlanmalı, böylece tüm devrimci kadroların incelemesine de sunulmalıdır.

Komünist işçi partisinin devrimci programını ortaya çıkarma çalışması halihazırda bu iddiayı taşıyan programlarla bir ideolojik hesaplaşmayla birleştirilmelidir. Bugüne kadarki ideolojik gelişmemizde geleneksel akımların programa ilişkin temel görüşlerinin eleştirisi belirgin bir yer tuttu. Örneğin, *Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm* ile *Demokratizmi Savunmanın Sınırları* kitapları, eski ve yeni programların en kritik noktalardan bir ideolojik eleştirisini kapsamaktadır. Buna rağmen, program cephesinde yeni bir ideolojik saldırı, parti programını somutlama sürecimizin temel bir boyutu olabilmelidir. Son yıllarda yeni yeni “öncü parti”lerin birer “yeni” programla ortaya çıkması bu tür bir mücadeleyi ayrıca gerektiriyor. Komünist işçi partisinin kuruluş süreci, mevcut “parti”lerin sınıfı temsil etmedikleri olgusunun öteki şeyler yanında program üzerinden de ortaya konulduğu bir ideolojik mücadele süreci ile birleşebilmelidir.

Parti kuruluş kongresini hazırlama sürecinin ideolojik cephesinde bir başka temel görev ise, mevcut ideolojik birikimimizin tüm örgüte daha derinlemesine maledilmesidir. Hareketimizin ideolojik birikimi, bu birikimin ifadesi olan ideolojik kimlik, her düzeydeki tüm kadrolarımızca edinilmeli ve özümsemelidir. Bu toplam olarak örgütün ideolojik düzeyini ve kavrayışını geliştirme çabasının temel bir yönüdür. Bu yapılırsa ve program çalışmasının ortaya çıkardığı yeni sonuçların özümsemesiyle de birleştirilirse, örgütün ideolojik düzeyi belirgin biçimde yükselmekle kalmayacak, partinin ideolojik kimliği bugünkü kadro birikimi şahsında güvenceye de alınmış olacaktır.

Doğal olarak, mevcut ideolojik birikimimizin daha derinlemesine özümsemesi demek, herşeyden önce onun tüm kadrolar tarafından sistematik bir yeniden incelenmesi demektir. Bu incelemeye hareketin ideolojik gelişme süreçlerinin adım adım izlenmesi biçiminde başlanabileceği gibi, temel konular üzerinden bir inceleme yöntemi de tercih edilebilir. Bu yeniden inceleme, önderliğin ve tek tek organların kollektif yönlendirmesiyle. fakat

temelde her bir kadronun kişisel çabası olarak gerçekleşecektir.

Hareketimizin bugüne gelişme süreçlerimizden süzülüp gelen, bir dizi sınavdan geçen bir önderlik ekibi ve kadro birikimi var. Bu önderlik ekibi ile kadro birikimi, ideolojik çizgimizin ve birikimimizin yanısıra, hareketimizin komünist kimliğinin güvencesi ve taşıyıcısıdır. Bugünkü örgütsel omurgamızı oluşturan bu güçler, partimizin de profesyonel çekirdeğini oluşturacaklardır. Siyasi polisin yakın dönemdeki tüm çabası bu omurgayı çökertmeye yöneliktir. Bu çabayı özel bir dikkatle boşa çıkarmak, partileşme sürecini somutladığımız bir evrede ayrı bir önem taşımaktadır. Zira siyasi polisin bu alandaki önemli bir başarısı partileşme sürecimizi ciddi biçimde zaafa uğratacaktır.

Hareketin sürekliliğini güvenceye almanın ötesinde, örgütsel cephe üzerinde önemle durulması gereken bir başka sorun var. Partileşmenin artık somut pratik bir süreç haline geldiği bir evrede, grup ruhu ve tarzından parti ruhu ve tarzına geçişe özel bir önem vermektir. Kuşkusuz bu geçiş, normal olarak, inşa sürecinin tümünde oluşur. Eğer yılların çabası ve birikimi bizi bugün artık bir sınıf partisi olmanın eşiğine getirmiştir diyebiliyorsak, bunun kendisini en başta sözkonusu değişimde gösteriyor, hissettiriyor olması lazımdır ve bu böyledir de. Fakat buna rağmen, gelinen yerde sorunlara, görev ve sorumluluklara, “biz artık parti oluyoruz!” gerçeğini gözeten, bunun uyarıcı ve düzeltici basıncını duyan ayrı bir ruh, bilinç ve tarzda yaklaşabilmek durumundayız. Yılları bulan parti öncesi grup yaşamının yarattığı etki ve alışkanlıkları özel bir çabayla yıkmalı, devrimci bir sınıfın öncü partisi olma konumunun gerektirdiği ruhu ve tarzı bilinçli bir çabayla her düzeyde egemen kılmalıyız.

Örgütümüz son birkaç yıldır örgütsel çalışmasının asıl kapsamını sınıf çalışması eksenine oturtmuş durumda. Tüm dış basınçlara rağmen bu yönde gösterilen ısrar ve bu çaba içinde elde edilen somut kazanımlar, sınıf örgütü bilincini ve ruhunu besleyen uygun bir zemin oluşturmaktadır. Farklı kökenden gelen örgüt militanlarımız, tam da döneme ilişkin kadro politikalarımızda öngörüldüğü gibi, bu çalışma içinde pratik bir dönüşü-

mü yaşamaktadırlar. Bu aynı çalışma sınıf içinde kadrolaşma politikamızda somutlanmakta, işçi kökenli militan ve kadrolarımızın sayısı günden güne artmaktadır.

Yine de, sınıf hareketiyle organik ilişkileri geliştirme ve sınıf hareketinin öne çıkardığı öncü öğeler üzerinden kadrolaşma, bugün parti inşa sürecimizin hala en zayıf kalan alanıdır. Bu zayıflığın nedenlerini doğru anlamak durumundayız. Bunda kendi zaaf ve yetersizliklerimizin elbette belirgin bir payı vardır. Fakat sorunu sadece bu çerçevede görmek, başarıyı salt öznel müdahalenin düzeyi ve kapsamıyla ölçmek yanıltıcıdır. Sınıf hareketinin bugünkü somut durumu, yapısal zaaflarla birleşen bugünkü gerilik ve durgunluk, gösterilen çabaların verimini bir hayli düşürmektedir. Sınırlı güç ve olanaklarımızı bir hayli zorladığımız halde, hızlı mesafe alamamamızın gerisinde aynı zamanda bu etkenin de özel bir rolü vardır. Bu kuşkusuz çabamızın boşa gittiğini göstermiyor. Yürütülen çalışma hareketimizi sınıf kitlelerine gitgide daha çok hissettiriyor, onlar üzerinde belli etkiler, izler bırakıyor. Fakat bugün için bu henüz çok dar sınırların ötesinde bir somut kitle bağına ve desteğine dönüşemiyor. Siyasal polislin çalışma birikimini sık sık dağıtan ve kesintiye uğratan sistematik saldırılarının da kuşkusuz bunda önemli bir payı var.

Partiye büyümenin çeşitli sorunlarıyla birlikte üzerinde ayrıca duracağımız bu sorun hakkında şimdiden söylenmesi gereken şudur. Önemli olan, sınıf yönelimindeki ısrardır, önemli olan örgütün asıl gövdesiyle sınıf çalışması ekseninde konumlanmasıdır. Bu ısrar ve konum korunduğu sürece, partimizin proleter sınıf tabanına ve fabrika hücrelerinden oluşan bir örgütsel zemine oturması, böylece proleter sınıf bileşiminin de güvenceye alınması yalnızca bir zaman sorunu olacaktır. Unutmamak gerekir ki, partinin kuruluş kongresi, parti inşa sürecini yeni bir düzeyde devam ettirmeye de yalnızca yeni bir başlangıçtır.

1 Ekim '96

Herşey parti için!

Herşey parti kuruluş kongresi için!

Geçmiş aşanlar geleceği kucaklıyor

Komünist hareketimiz, geleneksel sol hareketin ideolojik ve sınıfsal kimliğinin teşhisi, tahlili ve köklü bir eleştirisinin ürünü oldu. Türkiye'nin '60'lı yılları izleyen sosyal hareketliliği içinde doğup gelişen sol akımların, bu doğrultudaki tüm iddialarına rağmen, gerek teoride gerekse pratikte proletarya sosyalizmini temsil etmedikleri, küçük-burjuvazinin devrimci ya da reformist siyasal temsilcileri olmaktan ileriye gidemedikleri, marksist-leninist eleştiri içinde ortaya konuldu. '60'lı ve özellikle bu akımların ideolojik ve pratik planda gelişip serpilme dönemi olan '70'li yıllar, bu küçük-burjuva sınıf kimliğinin ideolojik ve pratik yönden sergilenmesi için zaten zengin bir olgusal malzeme sunmaktaydı. 12 Eylül yenilgisinin geleneksel hareketin tamamında yarattığı bunalım ise, bu kimliğin teşhisini ayrıca kolaylaştırmıştı. Komünist hareket değerlendirmeye ve eleştirilerini geleneksel hareketin bu

olgunlaşma ve bunalım süreçleri üzerinden ortaya koymuştu.

Yenilgi sonrası bir yeniden toparlanma evresinde ortaya konulan bu değerlendirme ve eleştiriler, aynı zamanda, devrim ve sosyalizm davasında samimi olan çevrelere bir uyarı ve yardım niteliği taşıyor, böyle bir amaç bilinçli olarak gözetiliyordu. Bugün aradan on yıl geçmiştir. Bu yeni on yıllık dönem, geleneksel hareketin ideolojik ve pratik gerçekliğinin sınıfsal anlamı üzerine söylediğimiz herşeyi bütün açıklığı ile ayrıca doğrulamıştır. '70'li yıllardan bugüne kalan ve bugün sayıları bir hayli azalmış olan geleneksel örgütler, sürekli bir yapısal bunalım içinde, teorik ve pratik açıdan kısır birer küçük-burjuva akım olmaktan öte bir kimlik ve anlam ifade etmediklerini yeterli açıklıkta göstermişlerdir.

Komünistlerin geleneksel hareketin ideolojik ve örgütsel gerçeğinin sınıfsal anlamına ilişkin teşhisi ve eleştirisi, zamanında "inkarcılık", "tarihi kendisiyle başlatmak" türünden tepkilere konu edilmişti. Komünist hareketin yolaçıcı çıkışı, geçmişe karşı tutucu bir bağlılık içindeki çevrelerce duygusallık yüklü bu türden bir demagojiyle bloke edilmeye çalışılmıştı. Oysa bugünün sol hareket gerçekliği, komünistlerin yaptığının yalnızca olguyu kendi gerçekliği içinde tanımlamaktan ibaret olduğunu göstermektedir. Biz zamanında, 1987'de ortaya çıktığımız ilk andan itibaren, bu gerçeklik bütün açıklığıyla tespit edilmeden ve onunla Marksizm-Leninizme dayalı köklü bir hesaplaşmaya girilmeden, ileriye doğru tek bir ciddi adımın atılamayacağını söylemiştik. İşte daha baştan bu doğrultuda yaptığımız uyarılara bir örnek: *"Bunalımı aşmak ve kalıcı bir toparlanmayı sağlamak, bunalıma yolaçan temel etkenleri doğru bir şekilde tespit etmek, çözümlenmek ve anlamak ölçüsünde olanaklıdır. Devrimci hareketin büyük bir bölümü bu bakıştan yoksundur. Ayakta kalmış az sayıda kadroyu çok sınırlı bazı yeni güçlerle takviye ederek siyasal faaliyetin bazı kısa dönemli gereklerine yöneltmek çabasını bunalımdan çıkış ve toparlanma sananlar var. Kaba bir yanılgıdır bu ve köklü sorunları perdeleyerek bunalımı geçici süreler için küllemeye hizmet eder yalnızca."* (Ekim, 1988)

On yıllık süreç, bugün teorik ve pratik bir kısırılık içinde buna-

lan akımlar şahsında bu öngörünün isabetliliğini sınıadı. Fakat biz aynı çerçevede bir başka iddia daha ileri sürmüştük. Geçmişte gerek teorik ve gerekse pratik planda olumlu ve devrimci ne varsa onu yaşatmanın, yeni bir düzeyde yeniden üretmenin biricik koşulunun da yine geçmişin kendisiyle köklü bir hesaplaşmadan geçtiğini söylemiştik. Bizi “inkarcılık”la itham edenlere yanıtımız bu olmuştı. Bugün EKİM, onun temsil ettiği teorik ve pratik birikim, onun bugün gelip ulaştığı partili kimlik aşaması, bu iddianın kesin bir pratik kanıtlanmasıdır. Bizi “inkarcılık”la suçlayanlar ise, ya düzen içi platformlarda çürüyorlar ya da geçmişe sarılmanın kısırlığı içinde bunalıp duruyorlar. Daha da kötüsü, teorik ve pratik birçok açıdan geçmişteki konumlarının bile gerisine düşüyorlar.

Başarı ideolojik çizgimizin, bu çizgide sarsılmaz ısrarın başarısıdır

Komünistler siyasal mücadele sahnesine yeni çıkmış her marksist-leninist akımın yapması gerekeni yaparak, tüm dikkatlerini partinin inşası sorunu üzerinde yoğunlaştırdılar. Teorik, politik ve örgütsel cephedeki görev ve hedeflerini bu çerçevede saptadılar. Hiçbir konjonktürel dalgalanma, hiçbir dış basınç, hiçbir iç güçlük bu ana doğrultuyu ve buna uygun bir pratik yoğunlaşmayı engelleyemedi. Ortaya çıktığımız ilk yıllarda (ki bu bizim her türlü güç ve olanaktan yoksun olduğumuz bir dönemdi) sınıf hareketinin yarattığı kısa süreli bir iyimser evre sayılmazsa, parti inşası için tükettiğimiz yıllar devrimci siyasal mücadele için en zor, en elverişsiz bir tarihsel dönemi işaretlemektedir. Buna rağmen ideolojik tutarlılığı, pratik kararlılığı ve parti inşasına kilitlenmiş bir ısrarı sürdürerek bugün artık partiyi resmen kuracak aşamaya gelmemizi, kendimiz için devrimci siyasal mücadelenin bir ilk temel sınavı sayıyoruz.

Geleneksel hareketin küçük-burjuva parti anlayışı ve pratiğinin çok yönlü bir eleştirisini yapan komünist hareketimiz, partiyi en başından itibaren sosyalizm ile sınıf hareketinin devrimci te-

mellere dayalı örgütlü birliği olarak tanımladı. Bu aynı zamanda kendi parti inşa sürecimizin genel çerçevesini ve temel esaslarını veren bir tanımdı. En ileri devrimci teoriye, onun yaratıcı yeniden üretimine dayanmayan; nesnel konumuyla toplumdaki en devrimci sınıf içinde kendini varetmeye çalışmayan; burjuva düzene ve devlete karşı devrimci teorinin özüne ve devrimci sınıfın kimliğine uygun düşen bir ihtilalci örgütsel konumlanışı seçmeyen; tüm bunlara uygun bir mücadele anlayışı ve değerler sistemi üzerinde yükselmeyen hiçbir hareket, komünist sıfatını hak kazanamaz ve işçi sınıfının devrimci öncüsü olacak bir partiyi inşa edemezdi. Bunlar bizim yaşadığımız zorlu parti inşa sürecinin kıskançlıkla gözetilen esasları oldular. Süreci pratikte ne ölçüde başarıyla yaşadığımızdan, bu süreç içerisinde hangi yetersizliklere ve zaafılara düşmekten kendimizi kurtaramamış olmamızdan bağımsız olarak, yön ve hedef belirleyen bu esaslara açık bir bilinç ve sarsılmaz bir iradeyle hep bağlı kaldık. Zaafıları, yetersizlikleri, gecikmeleri elbette fazlasıyla yaşadık. Fakat bunları her zaman açıklıkla da ortaya koyduk, irdeledik, tahlil ettik ve acımasızca eleştirdik. Ve zaten bu sayededir ki, doğrultumuzu ve bu doğrultudaki ısrarımızı bütün bir süreç boyunca koruduk.

Bugün bilanço ortadadır. Dünyada ve Türkiye’de her açıdan elverişsiz olan bir dönemde, geçmişle devrimci bir hesaplaşmayı başaran, bunu ideolojik bir kimlik olarak özümseyen, ihtilalci bir örgütsel kimlikte somutlayan ve sınıf içinde etc-kemiğe büründürmeye çalışan bir hareket yaratılmıştır ve bu hareket bugün kendini parti olarak ilan edecek bir aşamaya gelmiştir. Başarı ideolojik çizginin başarısıdır. Başarı, ulusal ve uluslararası ölçekte, tüm devrimci birikimi özümseyen, hatalı ve eskimiş olanla hesaplaşan, fakat devrimci bir akımı ileriye taşıyacak tüm birikim ve kazanımları da özenle, titizlikle sahiplenen tutumun başarısıdır. Bu sonuncu noktayı her zaman vurguladık ve burada bir kez daha özellikle vurguluyoruz. Komünist hareket Türkiye’nin yakın dönemdeki devrimci teorik ve pratik birikiminin olgunlaştırdığı zemin üzerinde, bu zeminden ileriye doğru bir sıçramanın ürünü olmuştur. Tüm temel değerlendirmelerimiz bu gerçeği her zaman

açıklıkla dile getirmiştir.

Devrimci teori, devrimci örgüt, devrimci sınıf...

Komünist hareketin teorik cephedeki başarısı bugün çok nettir. Marksizm-Leninizmin temel ilke ve esasları ile bilimsel yöntemine bağlılıkta büyük bir kararlılık gösterilmiş, fakat tam da bu tür bir bağlılığın gereği olarak, marksist-leninist teori toplumumuzun gerçeklerine ve günümüzün sorunlarına yaratıcı bir biçimde uygulanmıştır. Komünist hareketimizin kendine özgü ideolojik kimliği bu çabanın ürünü olmuştur. Bu kimlik her türlü tasfiyeci basınca karşı bir sınamadan geçmekle kalmamış, dahası bu basınçların göğüslenmesinde devrimci hareket için yol açıcı olmuştur. Kendi kimliğini geleneksel devrimci hareketin halkçı platformuyla hesaplaşma içerisinde bulan hareketimiz, aynı zamanda, yeni dönemde devrimci saflarda boy veren her türlü reformist-liberal etkiye karşı mücadelenin de başını çekmiştir.

Teorik-ideolojik cephede şimdi yeni bir atılım süreci içindeyiz. Bugüne kadarki tüm ideolojik birikimimizi program sorunları çerçevesinde değerlendirerek, bu çaba içinde yeni bir düzeye çıkarmaya çalışıyoruz. Partiye yürüdüğümüz şu dönemin ideolojik cephedeki esas anlamı, bugüne kadarki birikimimizi program biçiminde somutlamak, bu çaba içinde zenginleştirmektir. Bu tür bir çaba, doğal olarak, program cephesinde geleneksel akımlarla yeni bir ideolojik hesaplaşmayı da içermektedir. Bu çeşitli program sorunları üzerinden yürütülecek bir çaba olmanın yanısıra, önümüzdeki günlerde bizzat çeşitli programların gerçek mahiyetinin sergilenmesi biçimini de alacaktır.

Örgüt cephesi bir başka açık başarı alanıdır. Türkiye’de ve dünyada üstüste binen iki büyük yenilginin bunaltıcı ortamında, tasfiyeciliğin kol gezdiği ve devrimcilikte en iddialı grupları bile şu veya bu biçimde etkisi altına aldığı bir özel tarihsel evrede, komünistler, ihtilalci örgüt fikrinde büyük bir katılık göstermekle kalmamışlar, onu pratikte gerçekleştirmede de büyük bir kararlılık göstermişlerdir. Bugün bu cephedeki bilanço da ortadadır. Ko-

münist hareket kendi öz örgütsel kimliğini, birikimini, değerlerini, geleneklerini, tüm bunların temsilcisi ve taşıyıcısı olan kadrolarını yaratmayı başarmıştır. İç ve dış tüm karşı etkenlere rağmen, bunların dizginleyici ve saptırıcı etkileri göğüslenerck, her durumda zor fakat doğru olan tercih edilerek, bu açık başarıya ulaşılmıştır.

İhtilalci bir örgütsel temele, bu çerçevede illegal konum, biçim, araç ve yöntemlere ilişkin olarak gösterilen titizlik, öte yandan legalitenin, legal olanakların, araç ve yöntemlerin doğru bir biçimde kullanılmasıyla da birleştirilmiştir. Tam da bu sayededir ki, illegal örgütsel temel korunmuş, geliştirilmiş ve amaca uygun, esnek bir hareket kabiliyetine kavuşturulmuştur. İllegal temel ile legal biçimleri doğru ve başarılı bir biçimde birleştirmek, örgütsel alanın ve çalışma tarzının en zor sorunlarından biri, denebilir ki birincisidir. Komünist hareket geleneksel hareketin bu alandaki geçmiş başarısız pratiğinin derslerini en iyi biçimde değerlendirmeye çalışarak, bundan gerekli sonuçları çıkararak, bunu kendi pratiğinde gözetmiş, bu alanda kendi tarzını yaratmıştır. Komünistler bugün illegal örgütsel yapıyı temel alan ilkesel tutum ile legalitenin etkin bir kullanımı biçimindeki taktik tutumu başarılı bir biçimde birleştiriyorlar. Bu doğru örgütsel çizginin ve çalışma tarzının bir başka temel başarısıdır. Özetle, örgütsel ve ondan ayrı düşünülemeyecek olan kadrosal birikim, komünist hareketi bugün parti olma aşamasına getiren bir başka temel kazanımdır.

Partili kimliğin, dolayısıyla partileşme sürecinin başarısının sınındığı bir başka temel alan ise sınıf hareketiyle birleşme, bu birleşme içinde kendini üretme alanıdır. Partiyi sosyalizm ile sınıf hareketinin birliği olarak ele alan bir hareket için bunun anlamı ve önemi açıktır. Sınıf sorununun teorik ve pratik önemini kavrayamayan bir küçük-burjuva gelenekle hesaplaşma içinde doğmuş bir hareket için bunun apayrı bir anlamı ve önemi olduğu da yeterince açıktır. Komünistlerin tüm konjonktürel dalgalanmalara, kolay olanın cazipliğine, sınıf hareketinin durgunluğuna, pratik sınıf çalışmasının bundan gelen güçlüklerine rağmen, kesin bir inat ve ısrar gösterdiği temel sorunlardan biri de doğal olarak bu olmuştur.

Örgüt basınıımızın son bir yıldır üzerinde özel olarak yoğunlaştığı bu alanda durumumuzun ne olduğu iyi bilinmektedir. Bir yıl önceki bir temel değerlendirmede bu alandaki başarı bilançosu şöyle özetlenmişti:

“Örgütümüz son bir kaç yıldır örgütsel çalışmasının asıl kapsamını sınıf çalışması eksenine oturtmuş durumda. Tüm dış basınçlara rağmen bu yönelimde gösterilen ısrar ve bu çaba içinde elde edilen somut kazanımlar, sınıf örgütü bilincini ve ruhunu besleyen uygun bir zemin oluşturmaktadır. Farklı kökenden gelen örgüt militanlarımız, tam da döneme ilişkin kadro politikalarımızda öngörüldüğü gibi, bu çalışma içinde pratik bir dönüşümü yaşamaktadırlar. Bu aynı çalışma sınıf içinde kadrolaşma politikamızda somutlanmakta, işçi kökenli militan ve kadrolarımızın sayısı günden güne artmaktadır.

“Yine de, sınıf hareketiyle organik ilişkileri geliştirme ve sınıf hareketinin öne çıkardığı öncü öğeler üzerinden kadrolaşma, bugün parti inşa sürecimizin hala en zayıf kalan alanıdır.” (Yıldönümünde Durum Değerlendirmeleri, Ekim, sayı: 154, 1 Ekim 1996)

“Bu zayıflığın nedenlerini doğru anlamak zorundayız” sözleriyle süren bu değerlendirme, buna ilişkin açıklamalarını şu sözlerle noktalamıştı: “... Önemli olan, sınıf yönelimindeki ısrardır, önemli olan örgütün asıl gövdesiyle sınıf çalışması ekseninde konumlanmasıdır. Bu ısrar ve konum korunduğu sürece, partimizin proleter sınıf tabanına ve fabrika hücrelerinden oluşan bir örgütsel zemine oturması, böylece proleter sınıf bileşiminin de güvenceye alınması yalnızca bir zaman sorunu olacaktır. Unutmamak gerekir ki, partinin kuruluş kongresi, parti inşa sürecini yeni bir düzeyde devam ettirmeye de yalnızca yeni bir başlangıçtır.”

Aradan geçen bir yıllık süre içinde katedilen belirgin mesafe bu değerlendirmenin isabetliliğini göstermiştir. Komünist hareket bugün artık herşeyiyle sınıfın içindedir, onun devrimci politik ve örgütsel gelişmesine kilitlenmiştir. Sınıf hareketinin bu en durgun döneminde bile kendini bu alanda üretmeye çalışmakta, tüm güçlülere rağmen bunda günden güne artan başarılar sağlamaktadır.

Tüm komünistler EKİM saflarına! Komünist işçi partisi bayrağı altına!

Devrimci teori, devrimci örgüt ve devrimci sınıf -komünist hareket, bu üç temel boyut üzerinden bir siyasal-örgütsel kimlik oluşturmuş, partileşme sürecini bu cephelerde belirgin mesafeler katederek bugün belli bir yere getirmiştir. Bu üç alandaki gelişmenin organik ifadesi olan bir komünist gelişme süreci, komünist hareketin teorik ve pratik başarısının tartışmasız kanıtıdır. Türkiye'nin 30 yıllık sürecine önyargısız bakan herkes, bu üç temel niteliğin ilk kez olarak bir hareketin şahsında organik olarak etekemiğe büründüğünü görmekte bir güçlük çekmeyecektir. Bu sürecin kendine özgü, kendine uygun düşen bir kültür, bir ahlak, bir değerler sistemi yarattığını belirtmek ise gereksizdir.

Bu aynı zamanda geleneksel sol hareketimize damgasını vuran küçük-burjuva sosyalist kimliğe karşı kazanılmış bir başarıdır da. Bu nokta özellikle öncemlidir. Bugün hala siyasal yaşamını sürdüren devrimci küçük-burjuva akımların saflarında gerçekten işçi sınıfı davasına ve sosyalizme gönül vermiş çok sayıda devrimci kadro vardır. Komünist hareketin teorik ve pratik olarak sınanmış kimliği bu kadrolar için bir çıkış noktasıdır. İşçi sınıfı davası ve sosyalizm konusunda samimi olan her devrimci şimdi durumu yeniden değerlendirmek, doğru yerde durup durmadığını sorumlulukla gözden geçirmek durumundadır. Dürüst devrimciler, geleneksel örgütler hazır bir birikimi ve mirası heba ederken, EKİM'in sıfırdan bir örgüt yaratmayı ve bugünkü teorik ve pratik birikimcile ulaşmayı nasıl başardığı üzerinde önyargısızca düşünmek sorumluluğu ile yüzyüzedirler.

Komünist hareketin pratik bir kongre sürecine girdiği, işçi sınıfının öncü devrimci partisinin kurmak aşamasına ulaştığı bir sırada bu özellikle gereklidir. Biz devrim ve sosyalizm mücadelesinin belirleyici önemde bir temel adımını atma onurunu, küçük-burjuva devrimciliğine karşı proletarya sosyalizminin denenmiş ve sınanmış bayrağını seçecek her kişi ve çevre ile paylaşmaya hazırız. Bizim bugünkü başarımız, daha önce de ifade ettiğimiz

gibi, Türkiye'nin son 30 yıllık devrimci birikiminin bir üst düzeyde yeniden üretiminin ve geliştirilmesinin somut bir ifadesinden başka bir şey değildir. Proletarya davasına bağlı olduğunu düşünen samimi devrimciler bunu böyle görmeyi başarabilmelidirler. Biz on yıl önce siyaset sahnesine çıktığımızda demokratizmle sosyalizmi içiçe, ama temelde bir küçük-burjuva kimlik zemininde temsil eden geleneksel harekete karşı "Herkes kendi bayrağı altına!" şiarını yükseltmiştik. Bu saflaşmaya ve ayrışmaya bir çağrıydı. Partili kimliğe ulaşmakta olduğumuz bir evrede bu çağrıyı bir kez daha yineliyor, fakat bunu, yaşanan on yıllık sürecin EKİM şahsında ortaya çıkardığı birikime ve kimliğe ilişkin ek bir şiarla birleştiriyoruz: "Tüm komünistler EKİM saflarına, komünist işçi partisi bayrağı altına!"

Şimdi herşey kuruluş kongresi için!

Artık yeni ve özgün bir sürecin içindeyiz. Yılların zorlu teorik ve pratik mücadeleleri, devrim mücadelesinin stratejik önemdeki bir temel tarihsel adımını atmak aşamasına nihayet getirip ulaştırdı bizi. Hızlandırılan adımlarla partiye yürüyoruz. Bugün hareketimiz bunun övücü, gururu ve coşkusu içindedir. Öte yandan, bu büyük tarihsel adımı en güçlü bir biçimde atabilmenin ağır sorumluluğu ile yüzyüzedir. Kongre öncesi süreci bu açıdan en iyi ve en enerjik biçimde değerlendirme sorumluluğu var önümüzde.

Görevlerde ve hedeflerde gerekli açıklığı sağlayan, bunun genel planlamasını yapan Merkez Komitemiz, ulaştığı sonuçları tüm örgüte maletme, bu açıdan örgüt çapında tam bir birlik ve kenetlenme sağlama, genel planları yerel düzeyde özgüleştirme ve nihayet bu temel üzerinde tüm örgüt güçlerini çok yönlü bir seferberlik içine sokma acil sorumluluğuyla yüzyüzedir.

On yıllık inşa sürecimizin burada özeti sunulan başarı bilançosu hiçbir biçimde bize bugün karşı karşıya bulunduğumuz sorunları, yetersizlikleri ve zaafı unutturmamalıdır. Geride kalan on yılın her bir özel evresinde biz yetersizliklerimizi ve kusurlarımızı hiçbir zaman görmezlikten gelmediğimiz içindir ki, bilan-

ço-u çıkarılan başarılı adımlarla bugüne gelebildik. Başta kuruluş kongresi olmak üzere bundan sonraki süreci de aynı başarı çizgisinde ilerletebilmemiz, bir kez daha kendimizde zayıf ve yetersiz kalana, hata ve zaafı oluşturana çok özel bir biçimde yüklenmemiz ölçüsünde olanaklı olabilir.

Bugüne kadar partileşme süreci açısından zayıf ya da yetersiz kaldığımız belli alanları çok özel bir tarzda öne çıkarır, bu alanı özel bir yüklenme konusu haline getirirdik. Şimdi inşa sürecinin son evresindeyiz ve doğal olarak tüm cephelere paralel biçimde yüklenmek zorundayız. Fakat illa da bir özel alana işaret etmek gerekliyse, bunun örgüt cephesi, örgütsel yapının hızla genişletilmesi ve iç örgütsel yaşama çeki düzen verilmesi olduğunu belirtmek durumundayız. Örgütsel yapının geliştirilmesine vurgu, çevremizde bugün hala örgütsüz durumda bulunan önemli bir militan potansiyelin varlığının getirdiği bir özel ihtiyacın ürünüdür. İç örgütsel yaşama çeki düzen verilmesinden ise, herşeyden önce, partinin örgütsel normlarının, iç işleyişinin, hak ve görevlerin parti tüzüğünü oluşturma somut görevi çerçevesinde açık ve kesin tanım ve esaslara bağlanmasını kastediyoruz. Basını-mızda bir süredir özel bir tarzda işlenen ve önümüzdeki günlerde işlenecek olan örgütsel zaaf ve yetersizliklere ise burada girmiyoruz. Şu kadarını söyleyelim ki, bugün örgütün sınıf çalışması ekseninde konumlanmış ve bu alanda ilk önemli mevzileri kazanmış olması, bu zaaf ve yetersizliklerle mücadeleyi kolaylaştıran temel önemde bir maddi etkidir.

“Herşey parti için!” şiarı, şimdi “Herşey parti kuruluş kongresi için!” şiarında daha somut bir anlam ve içerik kazanmak durumundadır. “Herşey kuruluş kongresi için!” demek, on yıllık çok yönlü teorik ve pratik mücadelelerimizin yarattığı birikimi partili kimlik yönünden en iyi biçimde değerlendirmek demektir. Kongreyi böylesine yoğunlaştırılmış bir özel sürecin taçlandırılması olarak ele almak demektir.

Herşey parti kuruluş kongresi için!

Eylül '97

Partili kimliğin birikimleri

Geride bıraktığımız toplam on yıllık süreç bir parti inşa süreciydi bizim için. Siyaset sahnesine yeni çıkmış her marksist siyasal akım için öncelikli olması gereken şeyin kendisiydi. Bu on yıllık sürecin belli bir aşamasında, bu '94 yılı oluyor, '94 *Dönemeci* başlıklı bir değerlendirme yaptık. Geride bıraktığımız yılların sağladığı birikimi özel bir yoğunlaşmayla partileşme düzeyine vardırarak gibi bir hedefi tanımlıyordu bu değerlendirme. Kısa bir değerlendirmeydi, ama böyle bir temel hedefi özlü bir biçimde tanımlıyordu. Tanımlanan bu hedefi üç yıllık bir zaman dilimine yaymak zorunda kaldık. Üç yıla yaymak zorunda kaldık ama, geçen yılın değerlendirmesinde de belirtildiği gibi, biraz daha geniş bir zaman dilimine yayılsa da, çok sıçramalı bir gelişme olarak kendini göstermese de, nispeten sancılı ve yavaş bir süreç olarak yaşansa da, bu üç yıllık evrimin ardından bugün sonuçta belli bir yere geldik.

İdeolojik cephe açık başarı

Hareketin toplamına baktığımız zaman partileşme sürecinin tüm temel cephelelerinde katedilmiş belirgin mesafeler görüyoruz. Herşeyden önce ideolojik cephe oluşturulmuş belirgin bir kimlik var. İdeolojik cephe zaten her dönem en az tartışılan yönümüz oldu. Toplam sürece bakıldığında bu alanda belirgin bir başarı var orta yerde. İşin bu cephesi fazlasıyla gözler önünde olduğu için üzerinde uzun boylu durmamız gereksizdir.

Belki şu kadarı söylenebilir. Yeni dönemde, dahası Türkiye'nin yakın döneminde, marksist-leninist dünya görüşünün temellerine ortodoks bir bağlılık ile onun günümüzün sorunlarına ve gerçeklerine yaratıcı bir uygulanmasını birleştirebilen tek hareket, EKİM olmuştur. Hareketimizin kendine özgü ideolojik kimliğinin temel ayırıcı yönü budur. Bu temel üzerinde Türkiye sol hareketinin geçmişi değerlendirilmiş ve çok yönlü bir eleştiriye tabi tutulmuştur. Aynı şekilde, henüz belli sınırlar içinde olsa bile dünya komünist hareketinin tarihsel deneyimleri ele alınmış, bundan temel önemde bazı ilk sonuçlar çıkarılmıştır. Devrimimizin temel sorunlarına, marksist ilkelere ve yönetime sıkı sıkıya bağlı kalınarak, özgün açıklamalar getirilmiştir. Tüm bu ideolojik çaba, oportünizmin her türlüşününün marksist ilkelere dayalı çok yönlü bir eleştirisi ile birleştirilmiştir. Burada bugüne kadar yeterince dikkat edilmeyen bir noktayı da hatırlatmakta fayda var. Türkiye sol hareketinde yeni dönemin tasfiyeci-reformist sapmaları, çok büyük ölçüde, eski geleneksel devrimci-demokrat ideolojik kimlikteki bozulmanın ürünü oldular. EKİM bu geleneksel kimliğin çok yönlü kavranışının ürünü bir hareket olduğu içindir ki, geleneksel çizginin dejenerasyonu ile ortaya çıkan bu sapmalara karşı da başarılı bir mücadele yürütebilmiştir. Bu sapmanın geleneksel çizgideki köklerine inen bir eleştirinin başarısı anlamında söylüyorum. Son olarak şunu da ekleyeyim ki; ideolojik konumuzun ve birikimimizin gerçek anlamı ve kapsamı, tüm program sorunları üzerine bir süredir ortaya koymakta olduğumuz görüşler tamamlandığında çok daha iyi anlaşılacaktır.

İhtilalci bir örgütsel yapı ve çok yönlü örgütsel birikim

Örgüt cephesine geçiyorum. İhtilalci örgüt alanında da teorik ve pratik olarak sağlanmış bir başarı, kazanılmış açık bir mesafe var. İhtilalci örgüt sorunu, ideolojik planda açık ve kararlı bir tutumla savunulmuş, pratik olarak da gerekleri aynı kararlılıkla yerine getirilmeye çalışılmıştır. Unutmamak gerekir ki, biz bunu tasfiyeci yıkımın kol gezdiği, legalizmin moda eğilim olduğu kendine özgü bir ortamda başardık. Gelinek yende, oluştuğundan beri sürekliliğini hiçbir zaman kaybetmeyen, fiziki örgütsel varlığını hep koruyabilen ihtilalci bir örgütsel yapı ve kimlik yaratılmıştır. İhtilalci bir ideolojik çizgi ihtilalci bir örgütlenme pratiğiyle birleştirilmiş, bu alanda açık bir başarıya ulaşılmıştır. Fikir olarak bu konuda ısrar her zaman belirgin bir biçimde vardı, fikri tutarlılık her zaman net bir biçimde ortaya kondu ve korundu. Fakat asıl önemli ve kuşkusuz asıl belirleyici olan pratik alanda da aynı tutarlılık ve kararlılık gösterildi. Geride kalan on yıllık süreç bu konuda ortaya net bir tablo çıkarıyor. Kusurlarımız ve yetersizliklerimiz elbetteki fazlasıyla oldu. Ama biz bunları her zaman açıkça ortaya koyduk, enine boyuna irdeledik, eleştiriye tabi tuttuk. Tam da bu sayededir ki, sürecin toplamı içerisinde, örgütsel sürekliliğimizi hep korumakla kalmadık, zaman içerisinde örgütsel yapımızı güçlendirdik ve sonuçta bugün belli bir yere geldik.

Bunu daha genel planda, örgütsel birikim olarak da söylüyorum, salt bir fiziki örgütsel varlığı kasetmiyorum. Zor bir dönemde ve tasfiyeci bir ortamda fiziki anlamda sürekliliği olan ihtilalci bir örgütsel bünye yaratmak elbetteki küçümsenemez. Bununla birlikte, Türkiye sol hareketinin toplamındaki legalist tasfiyeciliğe karşı sistematik bir mücadeleyle içiçe yürüttüğümüz bu çaba, illegal temellere dayalı örgütsel inşa, bir yerde bizim için sorunun yine de nispeten daha kolay bir boyutuydu. Bundan daha önemli olan, bunu devrimci hareketin ulusal ve uluslararası deneyimlerinin eleştirel bir değerlendirmesine dayanan bir örgütsel anlayış ve değerler sistemi üzerinde yükseltebilmektir. Bizim “yeni

bir gelenek, yeni bir kültür” vurgumuz, bilinçli bir tutumla bu amacı gözetiyordu. Mükün merteye bu amaca uygun bir örgütsel gelişme çizgisi izlemeye çalıştık. Bugün vardığımız yerden bakarak, Türkiye sol hareketinin örgütsel yaşam alanındaki temel zaaflarından gerçek bir kopuş yaşadığımızı rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bu sayededir ki, terimin en geniş anlamıyla, çok yönlü bir örgütsel birikim oluşturduk ve kendine özgü bir örgütsel gelenek yarattık. Belirgin bir ihtilalci örgüt kimliği kazandık. On yıllık emeğin, on yıllık bilinçli ve inatçı bir çabanın ürünü açık seçik bir olgudur bu artık. Bugün bunu artık bizim dışımızda bir takım devrimci çevreler de ifade edebiliyorlar. Bir kimlik kazandınız, kendinize özgü bir gelenek oluşturduunuz, belli değerler yarattınız diyebiliyorlar. Ki bizim süreçlerimize fazlasıyla eleştirel bakan çevrelerdir bunlar. ‘80 yenilgisini izleyen dönemde mücadele sahnesine çıkıp da bunu başarabilen tek gerçek devrimci siyasal akım olduğumuz gözönünde tutulursa, bunun anlamı ve önemi çok daha iyi anlaşılır.

Sınıf yönelimi ve pratik sınavlar

Bu aynı süreci sınıf meselesinin ideolojik alanında ve pratik cephesinde de belli bir başarıyla yaşadık. Sınıf meselesinin marksist devrimci açıdan kavranması ve bu kavrayışa uygun bir pratiğin sergilenmesi alanında da açık bir başarı kazandık. Bu konuda fikri başarı çok nettir. Popülizmden kopan bir siyasal hareket olduğumuz için, dünyada popülizmin çok etkin olduğu birkaç on yılın ardından siyaset sahnesine çıkmış bir akım olduğumuz için, Türkiye’nin geleneksel devrimci hareketine popülist bir kimlik, yani sınıf sorununun kavranamaması gerçeği damgasını vurduğu için, bu sorun apayrı bir kritik önem taşıyordu. Bu sorunun ideolojik, ilkesel ve pratik önemi çok büyüktü. Bu nedenle konunun ideolojik anlamı ve önemi üzerinde ısrarla durduk. Bu konudaki marksist bakış açısını büyük bir ideolojik kesinlik ve katılıkla savunduk. Hiçbir darlığa düşmeden, onu marksist devrimci içeriğiyle başarılı bir biçimde savunduk ve bu savunu, bu kavrayış,

bu kavrayışın oluşturduğu ideolojik konum ve kimlik süreç içerisinde belli sınavlardan geçti.

Hareketimizin doğuş ve ilk oluşum evresi, sınıf hareketinin yükselişine, küçük-burjuva yığınların ise durgunluk içinde bulunmasına denk gelen bir dönemdi. Geçmişte geleneksel örgütlere yaşam alanı oluşturmuş küçük-burjuva katmanların durgun olduğu bu dönemde, solun genelinde bir “sınıfa yönelim” modası vardı. O dönem eylem sahnesinde sadece işçiler vardı ve bu nedendir ki, herkesin söylemine de sınıf vurgusu egemendi. Bu nedenle başlangıçta ideolojik çıkışımızın anlamı ve önemi çok fazla anlaşılamıyordu. Ama biz aynı fikri ve onun pratik gereklerini, sınıf hareketi dalgasının büyük umutlar yarattığı bir momentin ardından, bu dalganın kırılıp çekildiği bir sırada da ısrarla savunmayı sürdürdük. Tasfiyecilikle mücadelemiz bunun ayrıca somut bir platformu oldu. Sınıf hareketinin ‘87-91 dalgasının kırıldığı evre, marksist dünya görüşünün sınıf özü ve eksenine ilişkin gerçek bir kavrayış ile, pratik olayların basıncı altında kendiliğindenci bir sürükleniş arasındaki farkı açığa çıkardı. Geleneksel akımlar pratik gelişmelerin yüzeysel bir ürününden başka birşey olmayan “sınıf heyecanı”nı çabuk kaybettiler. Eski önyargılarıyla birlikte, eski varlık ve yaşam alanlarına yöneldiler. Bir tek EKİM, bir tek biz konumumuzu ve tutumumuzu koruduk. Bu rastlantı değildir; zira içimizdeki tasfiyeci posayı temizleme vesilesiyle de söylediğimiz gibi, bizimki konjonktürel pratik etkenlerin değil, fakat sağlam temellere oturan marksist teorik kavrayışın ürünü bir sınıf yönelimiydi. Dolayısıyla, böyle olduğu burada bir ilk pratik sınamadan geçti. Bu birinci sınavımızdı.

İkinci sınamayı, sentin küçük-burjuva katmanlarının belli bir hareketlilik gösterdiği bir evrede yaşadık. Gazi halk direnişi gibi, Türkiye toplumunda özellikle 12 Eylül dönemi sonrasında yaşanan son derece sarsıcı bir olayın ardından da, biz, sınıf sorunundaki ideolojik kavrayışımızın pratik gereklerine uygun davranma kararlılığı ve tutarlılığını sürdürdük. Hiçbir tereddüt geçirmediğimiz, net tavırlar aldık. Büyük bir ideolojik tutarlılık ve pratik kararlılık gösterdik. Küçük-burjuva akımları, daha baştan, depresen ha-

yalleri konusunda, yanılırları konusunda, geçmiş yanılırlarına yeniden dönmeleri konusunda uyardık. Zaman bizi utandırmadı, tümüyle haklı çıkardı. Kendimiz zaten pratik olarak tutarlı davrandık. Ama sonuçta Gazi sonrası süreçten ideolojik bir zaferle de çıktık. TİKB eleştirilerinin bugün herhangi bir biçimde tartışma götürmez bir değer taşımasının gerisinde bu var. Bugün Gazi'den iki sene sonra bakıyoruz, geleneksel küçük-burjuva akımlar yeniden belirgin bir sınıf vurgusuyla ortaya çıkma eğilimi gösterebiliyorlar. Bunu MLKP şahsında izleyebiliyoruz, bunu TİKB şahsında izleyebiliyoruz. '96 1 Mayıs'ı semt katmanlarına dayalı gelişme çizgisi konusunda Gazi Direnişi'nin yarattığı türden umutlar yaratmıştı. Oysa bazı yayınların '97 1 Mayıs'ını izleyen ilk değerlendirmeleri, "sınıfın önemi" sonucuna, yani Amerika'nın bir yeniden keşfine bağlanabilmiştir.

Dolayısıyla ben hareketin ideolojik başarısının bu pratik yansımalarını, pratik boyutlarını çok daha önemli görüyorum. Zaten bizi partiye yaklaştıran kimliği de ancak buradan anlamlandırabiliriz. Sorun yalnızca ideolojik çerçevenin doğruluğu değil. Önemli olan kendi başına doğru bir fikri, yaklaşımı ortaya koymak değildi. Asıl önemli ve sınavıcı olan, bu temel ve ilkesel fikri, pratik süreçlerin şu veya bu şekilde seyretmiş olmasından bağımsız olarak, yani, konjonktürel dalgalanmalara rağmen ısrarla koruyabilmek, bu doğrultuda bir pratik tutarlılık ve kararlılık gösterebilmektir. Bu tutarlılığı, bu pratik ısrarı sınıf sorununda da gösterdik ve zaman bizi utandırmadı.

Sınıf çalışmasında belirgin mesafe

Bunu yalnızca az önce örneklemediğim dönemler açısından söylemiyorum. Geline yerde hareket gerçekten sınıf çalışması içerisinde belirgin bir pratik mesafe ve önemli bir deneyim de kazandı. Daha 3. Genel Konferans evresinde bile, sınıfla fiziki bağları yakalamak, bizim önümüzde hala çözülmesi gereken bir sorun olarak duruyordu. '95 yazında, konferanstan üç-dört ay sonra işçi hareketine ilişkin olarak kaleme alınmış bir başyazı var

önümde. Bu yazıda; sınıf çalışmasında yeni bir çalışma tarzına geçiş önümüzde ciddi bir sorun olarak durmaktadır; konferans bu meseleyi enine-boyuna tartıştı; şimdi biz bu sorunu pratikte çözme ile yüzyüzeyiz, önümüzdeki süreç bunu gerektirmektedir, deniliyor. Ama bugün, iki yılın ardından, bakıyoruz ve gerçekten çok açık, çok belirgin bir mesafe katettiğimizi görüyoruz. Yerel örgütlerimiz fabrikalara, işçi platformlarına, somut işçi ilişkilerine inatçı ve ısrarlı bir çabayla ulaşmayı başardılar.

Bu çalışma elbetteki henüz başlangıç evresinde. Bu bir süre önce kaleme alınan bir başyazıda özellikle, altı çizilerek belirtiliyordu. Biz sınıf çalışmasının gerçek sorunları alanına daha yeni yeni gelmiş oluyoruz deniliyor orada. Ama durgun bir dönemde sınıfla ilişki alanları yaratmak, sınıfla fiziki temas problemini pratikte çözmek bizim için büyük bir başarı. Tekrar ediyorum, sınıf hareketinin, neredeyse Zonguldak'tan bu yana genel bir durgunluğun (mevzi direnişleri ya da örneğin '95 sonbaharındaki büyük grev esnasında yaşanan türden çıkışları saymazsanız), büyük bir durgunluk içerisinde olduğu bir sırada, bizim bu katı pratik ısrarı göstermemiz ve geline aşamada bunun bazı ilk sonuçlarını görmemiz, elbette birşeyler anlatmaktadır.

İllegal temel üzerinde etkin bir legalite istismarı

Öte yandan bir başka önemli nokta şudur. Biz sadece ilkesel planda ihtilalci bir örgütsel varlığı katı bir biçimde (katılığı hep bir tutarlılık anlamında, rüzgarlara kapılmamak, güçlüklerden etkilenmemek anlamında söylüyorum), bu fikri ideolojik açıdan hep büyük bir tutarlılıkla savunmakla kalmadık, ihtilalci bir örgütsel pratiğin inşasında karşılaştığımız güçlükleri yenmek konusunda da büyük bir inat gösterdik. İl örgütlerimiz tahrip edildi (ama tasfiyecilik tarafından, ama başka bazı etkenler tarafından, ama siyasi polisin saldırıları tarafından), döne döne örgütsel darbeler aldık. Ama biz örgütlerimizi döne döne yeniden inşa ettik. Illegalitede bu noktada büyük bir ısrar gösterdik. Bu önemli bir başarıydı.

Ama biz bu başarıyı, şimdi bir dördüncü faktör olarak belirtiyorum, başka bir temel başarıyla da birleştirdik. Biz ihtilalci örgütlenme çizgisinde ısrarı legalitenin etkin bir kullanımı çizgisiyle de birleştirmeyi başarabildik. Bu sürece daha erken girebilirdik, biraz daha geç kaldık. Bunun bizim kendi gelişme süreçlerimizle bağlantılı nedenleri vardı, ki tasfiyeciliğin eleştirisi sırasında bunlar ortaya da konuldu. İdeolojik ve pratik açıdan ihtilalci örgütlenmede bazı mevzileri güvenceye almadan, bazı şeylerin kavrandığını, içselleştirildiğini göremeden, legalitede biz cesur bir açılıma giremezdik. Bu bir çokaçıdan çok sakıncalıydı, nitekim bazı örgütlerin ayağına dolanan legal adımlar da bunu gösterdi.

Ama biz hedeflediğimiz illegal temeli ve birikimi kazandık ve bunu kazandığımızı inandığımız bir aşamadan itibaren de, legalitenin daha etkin, daha cesur bir kullanımına geçtik. Ve bugün legaliteyi, bana göre, Türkiye’de en iyi kullanan hareketlerden biriyiz. Daha açıkçası, amaca en uygun biçimde en iyi kullanan tek hareketiz. İlegalite-legalite ilişkisi alanında oluşturduğumuz sağlam kavrayış ve kültüre açıklayıcı bir örnek vereceğim. Bize legal çalışma üzerinden katılmış bulunan ve hala bu alanda çalışan yoldaşlarımız bile; illegal örgüt herşeyin başı olmalıdır, onun faaliyeti herşeyi belirleyebilmelidir, onun ağırlığı bizim çalışmamızı gölgeleyebilmelidir, diyorlar ve bu sorunda hassasiyet gösterebiliyorlarsa, burada gerçekte sağlam bir kavrayış ve sağlıklı bir davranış var. Bunu, bu ideolojik kazanımımızdan, yani legalitenin etkin istismarını mutlaka illegal örgütün varlığı ve etkinliği temelinde değerlendirmek şeklindeki ideolojik kazanımımızdan ayrı düşünemeyiz. Bu açıdan bu alandan zaman zaman gelen eleştirilerde olumlu ve sağlıklı bir yan var. Bunu özellikle görmek ve gözetmek gerekir. Bu, hareketin ideolojik mevzilerine maddi-pratik bir içerik kazandırdığını, kadrolar nezdinde onu ete-kemiğe büründürdüğünü göstermektedir. Bu tür olguları artık harekette ideolojik kimliğin maddileşmesinin örnekleri olarak alıyorum. Aynı şeyi sınıf hareketinin sorunlarına yaklaşımda görüyorum. Aynı şeyi bir takım ideolojik sorunlardaki hassasiyette görüyorum. Belki yoldaşlarımız hassasiyetlerini doğru biçimlerde gösteremiyorlar,

kendi yanılıgı burda önplana geçebiliyorlar. Ama hareket noktası olarak bakıldığında, hareketin ideolojik konumuna bağıllık kaygısı, bu davranışlarda belirgin bir rol oynayabiliyor. Legalitenin istismarı üzerinde bir başka temel kazanımımızdır bu.

Genç ve dinamik güçlerle büyüyoruz

Genç insanlar kazanıyoruz, bu önemlidir. Ve bunlar düşünebilen, marksist teoriye ve dünya görüşüne gerçekten önem veren gençler oluyorlar. Duygularıyla ya da bir takım şaşaalı şeylerle, gençliklerinden gelebilecek sergüzeştçi eğilimlere denk düşen etkilenmelerle değil de, gerçekten ideolojik etkilenme ile saflarımıza katılıyorlar. Kelimenin olumlu anlamıyla idealist devrimciliği kendi kişiliğinde gerçekleştirmeye çalışan ya da buna yatkın olan gençler kazanıyoruz. Böyle gençler giderek çok daha geniş bir kesim halinde akacaklar saflarımıza. Bunun önü daha yeni açılıyor, bunun asıl sonuçlarını girdiğimiz yeni dönemde göreceğiz.

Bunun ötesinde, hareketin kadroları açısından da aynı durum sözkonusu. Hareket bugün, sürekliliği sağlayan bir grup eski yoldaşı saymazsanız, yeni dönemin siyasal yaşama yönelttiği devrimci genç insanlar üzerinde yükselecek aşamaya da geldi. Hareketin yükünü taşıyan insanlar açısından söylüyorum bunu. Bu önemli bir kazanım. Çok mu kadromuz var diyeceksiniz. Hayır, henüz çok fazla kadromuz yok. Bugün en temel sorunlarımızdan biri hala yeterli sayıda yetişmiş kadrodan yoksunluktur. Ama Türkiye sol hareketinde bu kadar belirgin yer tutmaya başlayan bir hareketi varedecek kadar da bir gücümüz, bir kadrosal birikimimiz var. Bu da bir şeyi anlatıyor. Varsanız baksanız, 25 yılın örgütlerinde o kadar çok yetişmiş kadro bulamazsınız. Bugün bazı örgütlerin yöneticileri bizim kitlemiz var ama yeterli kadromuz yok diyor. Kadrosu olmayan kitle tabanı gerçekten varolabilir mi, bu ayrı sorun. Ama bizde ilişki tam tersinedir. Bizim kadromuz var, ama sözü edilebilir kitle tabanımız yok. Bizimki yeni bir hareketin gelişme diyalektiğine uygun bir durumdur, sorunumuzun çözümü kolaydır. Aslolan niteliktir, niteliğini yaratan niceliğini

de yaratır. Ve kadro gücü niteliğın en temel unsurlarından biridir. Örgüt cephesinde, örgüt iç yaşamında, çalışma tarzında, işle-yişinde, davranış kalıplarında belli sorunlarımız var. Bu bir sorunlar ve doğal olarak bir müdahale alanıdır. Sorunun mahiyeti buradaki yoldaşlar tarafından biliniyor, ayrıntısına girmiyorum. Ama bütün öteki kazanımlar bu sorunun çözümünü de kolaylaştıracak nitelikte önemli kazanımlardır. Bu hareketin ideolojik çizgisi burada bir güvence ve bir imkansa, birleştirici bir faktörse; sınıf çalış-ması zeminine oturmuş olmak, o maddi zemine nihayet kavuşmuş olmak önemli bir kazanımsa, sözünü ettiğim türden sorunların çözümü de bu temel üzerinde önemli kolaylıklar taşıyor demektir. Biz bu kolaylıkları, bu temel önemde avantajları değerlendirek bu özel alandaki sorunlarımızı da kısa zamanda çözeceğiz. Bundan kuşku duymamak gerekir. Tüm bunlara yetecek bir örgütsel birikimimiz, kadrosal gücümüz var.

Yayın cephesindeki dikkate değer başarı

Ve kritik bir nokta; bizim hiçbir temel yayınıımız bugün görevi salt bu olan özel kurullar tarafından çıkarılmıyor. Redaksiyon gibi özel işler dışında, yayınlarımız tüm örgütün, siyasal pratik içindeki tüm kadroların kolektif katkılarıyla çıkıyor. Bu elbetteki kurumlaşma alanında belli zayıflıklar anlamına da geliyor. Ama temelde olumlu ve sağlıklı bir yan var. Açıktır ki yayın cephesinde hareketimiz, tüm sorunlarına, sıkıntılarına ve kadro yetersizliğine rağmen, önemli bir mesafe kaydetmiştir. Ki yayın cephesi siyasal yaşamda çok temel bir alandır. Her ciddi siyasal hareket için işlevi tartışılmaz bir alandır. Haftalık bir siyasal yayın çıkarabiliyoruz. Merkez Yayın Organımız bir dönemdir belli bakınlardan zayıflamış olmakla birlikte düzenli olarak çıkıyor (ki mevcut zayıflamayı gidermek zor değildir, bu toplantı bunu da başaracaktır). Bir gençlik yayınıımız var, tümüyle gençlik kadrolarına dayalı olarak çıkıyor, işlevine uygundur ve bu nedenle yaygın bir beğeni konusudur. Bültenlerimiz var, aynı şekilde işlevsel yayınlardır ve gittikçe çeşitleniyorlar. Tüm bunlar için gerekli

güç ve imkanları yaratıyoruz, bu önemli bir şeydir. Bugün öteki her şey bir yana, çok değişik akımlar, bu bir PKK'lı ya da EMEP'li olabiliyor, siz bu kadar yayını hangi kadro güçleriyle ve hangi olanaklarla çıkarabiliyorsunuz diyerek şaşkınlıklarını dile getirebiliyorlar. Tüm bu yayınları maddi ve siyasi açıdan besleyebilmemiz, bu imkanları yaratabilmemiz, küçümsenemeyecek bir başarıdır bizim için. 20 yılın örgütlerinin başaramadığı işleri başarabiliyoruz. Ve en önemlisi, bunun hiçbir biçimde bizim pratik çalışmalarımızı zayıflatmamış, tam tersine, tam da bu sayede pratik çalışmalarımızın mesafe katetmiş olmasıdır. Haftalık gazeteyi çıkarırken bazı yoldaşlarla tartışığımızda, en çok kaygısını duydukları noktaya buydu. Haftalık bir gazetenin yoğunluğu ve temposu bazı güçleri pratikten belli ölçülerde koparabilir deniliyordu. Oysa beklenenin tam tersi oldu. Haftalık gazete bizim siyasal pratiğimize yeni bir soluk, yeni bir kuvvet kazandırmıştır. Bu çok tartışmasızdır. Son beş-altı ayın pratik bilançosuna bakıldığında, yayın cephesindeki başarılarla örtüşen, ondan beslenen ve ona paralel giden bir pratik başarı vardır orta yerde.

Bir başka faktör, sahip olduğumuz siyasal faaliyet kapasitesidir. Bunu çok fazla somutlamak, tanımlamak istemiyorum. Ama örneğin 1 Mayıs vesilesiyle ortaya koyduğumuz bir kapasite vardı: Mart-Nisan faaliyetleri, siyasal faaliyet kapasitesinde belli bir düzeyi yakaladığımızı, mevcut örgütlerle kıyaslanamaz bir başarı performansı sergilediğimizi açıkça gösterdi. Örgüt bu kapasitesini zaman zaman gereğince kullanmıyor olabilir, ama bu bir ölçü değil. Ölçü, gerçek ya da potansiyel olarak böyle bir kapasitenin varlığıdır ve belli zamanlarda bunun kullanılabilmesinin pratikte kanıtlanmasıdır.

Gerçek önderlik kapasitemizi gerçek bir kitle hareketi sınamacaktır

Geriye ne kalıyor? Geriye, benim özellikle 3. Genel Konferans sırasında vurguladığım bir faktör kalıyor. Geriye partili kimlik aşamasına ulaşan hareketimizin pratikte kitlelerin gerçek öncüsü

olabildiğini gösterebilmesi kalıyor. Zira parti, kitlelerin önüne düşebilir, onlara önderlik etme, onları seferber etme yeteneği ve kapasitesi gösterebilendir. Şimdilik bu noktayı tartışmaya açık bırakıyorum. Şu faktörü hesaba katmamız lazım; kitlelerin durgunluk içerisinde olduğu bir dönemden geçiyoruz. Bugün harekete geçmiş kitlelerin gerisinde kalmamız gibi bir olgu sözkonusu değil. Bugün ulaştığımız konum ve kapasite üzerinden söylüyorum. Oysa dün öyle değildi. Harekete geçmiş işçi kitlelerinin gerisindeydik, çünkü uzağındaydık. Yetişemiyorduk, sınıfla fiziki temasımız yoktu, kadromuz yoktu, araçlarımız yoktu. Bugün bunlar var, ama kitle hareketinde belirgin bir durgunluk var. Ne oluyor? Bakıyoruz, işçi direnişleri patlak veriyor, kitle hareketinin bugünkü biçimi olarak... Biz belki peşinen önüne bulunmuyoruz, ama önüne düşmek doğrultusunda ortaya bir inisiyatif koyabiliyoruz. Belli bir üstünlük sağlayabiliyor bu bize. Bu konuda güçlü reflekslerimiz var. Bu alanda giderek güçlenen ve zenginleşen araçlarımız var, bu konuda ısrarlı bir girişimimiz var, özgüvenimiz var. Son birkaç yılın en önemli yerel işçi direnişlerinin yanında ya da başından itibaren içinde biz genellikle varız. Sayısız örneği var bunun, bu örnekler basınımızdan izlenebiliyor. Örneğin son Mutlu Akü grevine çok gecikmeksizin müdahale edebildik. Bu direniş için bir dizi bülten çıkarabildik. İşçilerle kurduğumuz ilişkiler temeli üzerinde sendika yönetimi karşısında bir karşı denge oluşturabildik. İşte bugünün koşullarında kitlelerin önüne düşmeyi başarabilmenin alabileceği somut biçime somut bir taze örnek. Harekete geçmemiş kitlelerin zaten önüne düşülemez.

Fakat buna rağmen “bunu açıkta bırakıyorum” dedim. Çünkü kitle hareketindeki beklenmedik gelişmeler bizim bu konudaki gerçek performansımızı gösterecek, pratik olarak sınavacaktır. Doğal olarak partiğin sorunlarıdır bunlar, soyut tartışmanın ve iddianın bir anlamı yok burada. Burada Susurluk dönemi kitle hareketlenmesi karşısındaki durum var. Bu dönem belirgin biçimde zayıf kaldığımız bir gerçek. Susurluk olayları döneminde sınıf kitleleri belirgin bir durgunluk gösterdiler. Halbuki bizim esas çabamız, bütün günlük emeğimiz çok büyük ölçüde bu alana

yönelikti. Şu veya bu semtteki kitlelerin etkinliğine biz isteseydik de önderlik edemezdik, çünkü buralar halihazırda bizim çalışma alanımız değil. Buralarda sözü edilebilir bir kitle çalışmamız yok. Kaldı ki buna rağmen gerekli esnekliği bir ölçüde göstererek buralarda da birşeyler yapmaya çalıştık.

Zor ve kısır bir tarihsel evrede küçümsenemez bir başarı...

İşte tüm bunlar küçümsenebilecek birikimler değil. Biz bunları genel bir siyasal kısırlık döneminde, hiç de elverişli olmayan bir tarihsel evrede yarattık ya da başardık. Herkes için açık olan bu olguya birçok kez işaret ettik. Bir süre önce ikinci baskısı yapılan bir kitabımıza yazdığımız yeni önsözde, bir durgunluk dönemini işaretleyen '90'lı yılların hiçbir biçimde '70'li yıllarla, bereketli bir devrimci yükselişi işaretleyen bir dönemle kıyaslanamayacağını hatırlattık. Bu önsözde şöyle söyleniyordu: Evet aradan 8 yıl geçmiştir, ama '74-80 döneminin bir tek yılı bile yeni dönemin bu 8 yılıyla kıyaslanamaz. O bir kendiliğinden devrimci yükseliş, bir toplumsal patlama dönemiydi. Oysa şimdiki bir durgunluk dönemidir. Bu kitle hareketinin iktisadi sınırların dışına bir türlü çıkmayı başaramadığı bir dönemdir. Bu iki karşıdevrim yenilgisinin üstüste bindiği bir dönemdir. Bu dünya ölçüsünde bir gericilik dönemidir. Bu dünyada devrim dalgasının geri çekildiği bir dönemdir. Oysa gerek Türkiye'de gerekse dünyada '70'li yıllar ne kadar farklıydı. '74 yılından itibaren Türkiye'de bir toplumsal patlama vardı. Ve '70'li yılların ortalarında bir okulda, bir meydanda, bir fabrika önünde kürsüye çıktığınız zaman, Vitenam, Kamboçya, Laos, Angola, Mozambik, Zimbabve halklarının mücadelesi vb.den konuşurdunuz. Dünyada ve Türkiye'de bir devrimci yükseliş dönemi '70'li yıllar. O dönemin birikimi, o dönemin verimi, o dönemin kadrosu, o dönemin inancı tümüyle farklıydı. O dönemin en sıradan devrimcileri bile kendilerini devrime adayabiliyorlardı. Bugünün önplandaki bir kısım sözde devrimcileri bile devrim için fedakarlığa gelince hesap yapabiliyorlar. Geri

durabiliyorlar, ilk ciddi badirelerin ardından safları terk edebiliyorlar.

Böyle bir dönemde bir hareketi var etmek, böyle bir dönemde bir hareketi bir yerden bir yere getirmek, böyle bir dönemde bir hareketi 20-25 yıllık geleneksel hareketlerle kıyaslanabilir bir gelişme aşamasına getirmek -bunun anlamı, önemi ve elbetteki değeri tümüyle farklıdır. Yıl ölçüsü burada çok farklıdır. Eğer biz imkansızlıklar içerisinde bu imkanları biriktirmeyi başarabilmişsek, bunu çok iyi değerlendirebilmek lazım. Bunu böyle anlamadığınız zaman, böyle değerlendirmedığınız zaman, hiçbir şeyi yerli yerine oturtamazsınız. Dönemler birbirinden o kadar farklı ki...

Kaldı ki '74 yılında yeniden siyaset sahnesinde kendini gösteren akımların hazır bir manevi-siyasal birikimi, bunun oluşturduğu peşin avantajları da vardı. Birisinin arkasında THKP-C ve Kızılderle mirası vardı. Diğerinin arkasında THKO direnişi, Deniz'lerin, Nurhak'ların mirası vardı. Bir başkasının arkasında Diyarbakır zindanındaki "ser verip sır vermeme" tutumunun politik-moral gücü duruyordu. İşte bu dönemin akımları bir yükseliş ortamında ve bu birikim üzerinden, denilebilir ki kendiliğinden meyve devşirdiler. Biz ise çıkış dönemimizde yalnızca üç-beş devrimci insan konumunda bulunuyorduk. Siyasal yaşamda henüz hiçbir varlığımız, hiçbir ön birikimimiz, hiçbir hazır olanağımız yoktu. İşte biz böyle bir ortamda, içten ve dıştan bir dizi badirenin ardından, bugün bir yere gelmiş bulunuyoruz.

Bunun elbetteki bir anlamı, açık-seçik bir mantığı var. Eğer sağlam ideolojik çizgimiz olmasaydı, bu hiçbir biçimde mümkün olamazdı. İdeolojik çizginin bir değeri ve gücü olmasaydı, kendi maddi gücünü de yaratamazdı. Eğer bir çizginin gerçek yaşamda bir karşılığı yoksa, o çizgi maddi hiçbir şey üretmez. Bu iş öyle şaşaa ile, göz boyama ile, aldatmaca ile olmaz. Bir sene olur, iki sene olur, üçüncü senesinde herşey kendiliğinden çöker. Bu hareket eğer on senenin badirelerine dayanılabilmişse ve bir yere gelebilmişse, bu elbette bir şey anlatır. Saflarımızdan bir takım insanlar mücadeleyi terkettiğinde eğer yaprak kımıldamıyorsa (kelimenin en olumlu anlamıyla söylüyorum), bu bir şeyi anlatıyor. Bu hareketin bir kimlik kazandığını, bireylere bağlı olmaktan

çıkıldığını anlatıyor.

Yetersizliklerimizi partili kimliğin gücüyle aşacağız

Kuşkusuz genelde tanımladığımız parti ölçüleriyle baktığımız zaman, hala pek çok zayıflık sıralamak mümkün. Bu zayıflıklarımızı görmeli, ama parti iddiası üzerinden baktığımızda, bu zayıflıkları aşabilmenin güç ve imkanlarına sahip olduğumuz rahatlığıyla davranabilmeliyiz. Partimizde eksik kalan öteki herşeyi parti olduktan sonra gidereceğiz. Kaldı ki gerçek yaşamda partiler her zaman böyle kurulmuştur. Size daha önce de örnek olarak vermişim. Rusya'da 1900 yılı başında parti inşa sürecine giriliyor. 1903 yılında nihayet kongre toplanıyor ve parti kuruluyor. Fakat kongrenin arkası işin aslında gerçek bir dağılma oluyor. Sürece bütün gücünü katan Lenin bir süre için çok güç bir durumda kalabiliyor. Ama yaşam budur işte. Bu asla o birikimi, o emeği, o sürecin kazanımlarını ortadan kaldırmıyor. Süreç parti olduktan sonra da devam ediyor. Ancak 1912 yılında nihayet gerçek bir parti olunabiliyor. Kriterlere uygun bir parti kimliğine ancak 1912'de ulaşabiliyor.

Partimiz kurulduktan sonra da parti inşa sürecimiz devam edecektir. Partinin kuruluş kongresi bizim için parti inşa sürecinin yeni bir biçim altında devam ettiği bir süreç olacaktır. Ama ön sürecimizi biraz daha ilerletsek de kuruluşu ondan sonra gündeme getirsek daha doğru olmaz mı? denilebilir. Geldiğimiz noktada, konuşmamın başından beri sıraladığım bir takım üstünlükler ve mevziler üzerinden baktığımızda, bizim kendimize parti demememiz için ortada hiçbir neden yoktur.

Herşeyden önce biz bugün artık gerçek bir siyasal akımız. İdeolojik konumdan bakıldığında bir siyasal akımız. Politik konum ve pratik siyasal çalışma kapasitesi üzerinden bakıldığında bir siyasal akımız. Kendi ideolojik çizgisinin gereği olan toplumsal yönelim, somutta sınıf yönelimi açısından bakıldığında, gerçek bir siyasal akımın ciddiyetine uygun bir davranış içerisindeyiz.

Örgüt alanından bakıldığında bir siyasal akımız. Örgüt kimliğimizi hiçbir zaman kimse tartışmadı; hatta zaman zaman abartılı bir örgütsel varlık olarak bile algılanabildik. Abartı payını düşseniz bile, bu algılamanın bir gerçekliği var. Kendi dışını etkilemek gücüne sahip bir siyasal hareketiz.

Ben size çok pratik bir ölçü vereyim; etkisi kendi varlığının dışına taşan, kendi dışında bir etki gücüne sahip her hareket gerçek bir siyasal harekettir. Bugün bu açıdan bakıldığında, örneğin PKK ya da DHKP-C, gerçek birer siyasal harekettirler. Ve bugün bu açıdan bakıldığında biz de artık yerini, konumunu, kimliğini bulmuş bir siyasal hareketiz.

Bugün çok değişik akımlardan kopan ve tutarlı bir devrimci odak arayışı içinde olan insanların başını kaldırdığında bizi görebilmesi bunu anlatıyor. Neden başını kaldıran başka bir akımı görmüyor da EKİM'i görüyor? Bunun elbette bir anlamı, bir mantığı var. Biz bugün gerçek bir siyasal hareketiz ve gerçek bir siyasal hareket olmak demek, gerçekte bir siyasal parti olmak demektir.

Zaten siyasal hareket kavramını da bu anlamda kullanıyorum, kendi çapında bir siyasal grubuz anlamında değil. Biz bir siyasal akımız ve yerimizi artık pratik olarak da tutuyoruz. Bizi dikkatle izleyen, ama aynı ölçüde de "güç beğenir" ölçüler içerisinde değerlendiren kimilerine, bugün gelinen yerde, sınıf çalışmasında çok belirgin bir inat ve ısrar içindesiniz, dedirtebiliyoruz. Bir dönem sonra da, sınıf çalışmasında gerçekten belli mevziler kazandınız dedirteceğiz.

İşte bunca güçlüğü, bunca dezavantaja rağmen böyle bir mesafe varsa, bunun bir mantığı, bunun bir anlamı vardır. Bu artık parti kimliğine ulaşabilmiş olmak demektir. Artık bunun adını koymalıyız, bu işi daha fazla geciktirmemeliyiz.

Parti olunmadan toplum çapında kuvvet de olunamaz

Bir noktayı daha eklemek istiyordum. Özellikle geleneksel

kavrayış içerisinde bir yeri olduğu için bu noktayı önemli görüyorum. Bize denilebiliyor ki, "ama toplum genelinde bir politik güç değilsiniz henüz, toplum genelinde bir politik güç olmadan da parti olamazsınız." Sorunun bu konuluş tarzı, geleneksel hareketin geleneksel düşünüş tarzına, parti anlayışındaki o kendiliğindenciliğine iyi bir göstergedir. Ben de diyorum ki, önce toplum çapında bir güç olunup sonra parti olunmaz. Tam tersine, ancak parti olunarak toplum çapında bir güç olunabilir. Çünkü bu gücü size tam da parti kimliği, parti iddiasının ciddiyeti sağlar. Siz ortaya bir parti adı, bir parti programı, bir parti iddiası, onun bayraklaştığı bir kimlik koymadığınız sürece o gücü kazanamazsınız. İşçiler örgüt ya da grubu ciddiye almazlar, işçiler partiyi ciddiye alırlar, işçiler parti ararlar. Bu gerçekten de böyledir. Genel olarak kitleler partiye, partili konuma güveniyorlar.

Bugün parti öncesi bir gruba çok fazla bir anlam atfedilmez işçi kitleleri tarafından. Bir grup!.. Çok sayıda sol grup var, bu gruplardan herhangi biri diye bakılır. Parti iddiası ve buna uygun bir ruh, buna uygun bir davranış, buna uygun bir tarz, buna uygun bir kurumlaşma, buna uygun bir iddia -tüm bunların anlamı, kitleler üzerindeki etkisi çok farklıdır. "İşçiler partinizin saflarında birleşin!" diyebilmek... Bu gücü ve etkisi bakımından apayrı bir şeydir. Biz bugün işçiler EKİM'in saflarında birleşin diyebiliyor muyuz? Bu rahatlığı gösterebiliyor muyuz? Böyle bir çağrımız, böyle bir bildirimiz var mı? İşçiler sizin de artık bir partiniz var, sizin de artık kendi bayrağınız var, kendi programınız var, kendi çıkarlarınızın temsilcisi bir kuvvet var, onun etrafında kenetlenin, diyebiliyor muyuz şimdi? Oysa bunu diyebilmek apayrı bir şeydir. Bunun etkisi ve yankısı parti öncesi bir grubun seslenişiyse hiçbir biçimde kıyaslanamaz.

Kuşkusuz, bu ancak bugüne kadarki bütün kazanımlarımızın doğru bir kullanımıyla birleştiği ölçüde, ancak bu temel üzerinde bir anlam taşır. Yoksa kuru bir parti iddiası elbetteki kendi başına bir anlam taşımaz, herhangi bir etki ya da özel yarar da sağlamaz. Mevcut örneklerden de görülebileceği gibi basit bir oyuna dönüşür.

İşçiler tek tek insanlara (onlar ne kadar iyiniyetli olurlarsa olsunlar) ya da o insanların oluşturduğu çevrelere, belirsiz grupsal yapılara güvenmezler. İşçiler güvenciblecekleri ciddi bir siyasal hareket ararlar. Arkalarında partiyi hissettikleri zaman güven duyarlar. Yerleşik bir önyargı var; işçiler illegal örgütlerden çekiniyorlar deniliyor. Herşeyden önce bu çekingenliğin geleneksel örgütlerin gerçekliğiyle sıkı sıkıya bir ilişkisi var, bunu hiçbir zaman gözden kaçırmamak lazım. Sayısız zaaf ve sorumsuzluğun taşıyıcısı olarak geleneksel örgütler kitlelere güven vermiyor.

Kaldı ki mesele kitleleri illegal konumlara çekmek değil, fakat açık politik mücadelede onlara güven verebilmektir. Önemli olan kitlelerin buldukları doğal, meşru, legal, o kendilerine uygun alanlarda bile güvencibleceği bir ihtilalci hareketin, ciddi bir devrimci hareketin varlığını duyabilmesidir. Bugün örneğin yurtsever kitle de büyük bir tedirginlik, yılgınlık ya da zaman zaman hesaplılık içerisinde olabildiği halde, güvencibleceği bir parti var gene de. Bütün o kusurlu yapısına rağmen ulusal hareketin devrimci önderliğine güven duyabiliyor, bu güvenden güç ve moral alabiliyor.

Tutarlı ve kararlı bir devrimci sınıf partisi, kendi devrimci kimliğiyle, iddiasıyla kitlelere, işçilere güven verebildiği ölçüde kitleler ona içtenlikle, sıcak duygularla bağlanırlar. Mesele işçileri alıp illegal ilişkiler içerisine çekmek değildir ki. Bu sizin parti kadrosu olarak değerlendireceğiniz sınıf bilinçli işçiler için geçerlidir ki, onlar için de zaten illegaliteden çekingenlik diye bir durum sözkonusu olamaz.

Biz şimdi araçlarını, platformlarını yaratamadığımız için, esnek biçimlerini bulamadığımız için, işçi kitleleri ile doğal buluşma biçimleri yaratamıyoruz. İşçileri kazanmak. sanki onları alıp somut bir bağla illegal örgüte bağlamak olarak anlaşılabilir.. Oysa yineliyorum, bu sizin öncü, sınıf bilinçli devrimci işçiler ile ilişki alanınızdır. İşçi kitlelerini siz zaten ancak kendi doğal konularından ve alanlarından kucaklayabilirsiniz. Polisan işçisi kendi normal direnişi içerisinde olacak, ama faşist saldırıya karşı, ya da sendikanın kaba tutarsızlıklarına karşı, ya da diyelim ki herhangi

bir karmaşık durumda ne yapması gerektiğine dair, kendisine yardım eden, yol gösteren bir partinin varlığını duyacaktır. Bütün mesele budur. Önemli olan işçilerin “parti var” diyebilmesidir. Bu gücü gördüğü zaman, kendi o sıradan gündelik mücadelesini bile daha bir güçlü, güvenli ve cesaretle yürütebilecektir. Mutlu Akü işçisi, parti doğru söylüyor, biz nedir kapanmışız bekçi kulübesine, hani bizim grev çadırımız, hani masamız, hani afişimiz-pankartımız, diyebildiği bir noktada partiyi hissediyor, onun önderliğine ihtiyaç duyuyor ve ona güveniyor demektir.

Şunu da ekleyeyim ki, parti adımı daha en baştan kendi içimizde büyük bir güç ve moral duygusu yaratacaktır. Bu ise enerjimizi en ileri noktada toparlayarak görev ve hedeflerimize en etkin bir biçimde yönelmemizi ayrıca kolaylaştıracaktır. Parti adımı saflarımızda daha üst düzeyde bir birliğin ve kaynaşmanın vesilesi olacaktır. Özetle, bugün bize partili kimliğe göre eksik ya da yetersizlik olarak görünen birçok şeyi hızla geride bırakma imkanına tam da partili kimliğin ilanı sayesinde kavuşmuş olacağız.

Ağustos '97

Sol hareket üzerine değerlendirmeler

- Sol hareketin genel tablosu '96 yılbaşında kaleme alınan temel önemde bir değerlendirme yazımızda açık ve özlü bir biçimde ortaya konulmuştu. Bugün aradan birbuçuk yıllık bir zaman geçmiş bulunuyor. Bu nispeten kısa süre bu tabloyu doğrulamakla kalmadı, gitgide daha da netleştirdi. Yıllardır söylediğimiz bir şey var; görünürdeki tüm karmaşıklığına rağmen Türkiye sol hareketinin tablosu gerçekte fazlasıyla nettir. Yeniden toparlanma dönemini izleyen yeni ayrışma ve saflaşmaların ardından, '90'lı yıllara dönüldüğünde, bu netleşme sağlandı. Biz bunu çok değişik vesilelerle tahlil edip ortaya koyduk. "Solda tasfiyeciliğin yeni dönemi" kapsamındaki değerlendirme buna örnektir.

Türkiye'de çok sayıda, birbirine benzeyen, neden ayrı durdukları da pek anlaşılamayan, hareketi toplam olarak güçten düşüren bir sol hareket tablosu olduğu hep söylenir. Bölük pörçük bir sol örgüt, grup, dergi çevresi yığını olduğu doğrudur. Ama ortada

hiç de karışık bir tablo yoktur. Bu yanılgıyı yaratan her dergi çevresinin gerisinde bir “hareket” ya da örgütün varolduğunun sanılmasıdır. Şekilsiz, salt örgütsel açıdan değil ideolojik açıdan da şekilsiz çok sayıda dergi çevresini siyasal akım saymak ya da sanmak ciddiyyetten yoksun bir yanılgıdır.

Bugünün Türkiye’inde az-çok ciddiyetinden sözedilebilir 5-6 devrimci örgüt ile 3-4 reformist legal sol parti var. Bu ise, hala da çok parçalı bir görünüm sunmakla birlikte, gerçekte temel siyasal akımlar üzerinden bir netleşmenin tablosudur. Görünürdeki tüm karışıklığa rağmen, Kürt ulusal hareketini dışında tutarsanız, bugünün Türkiye’inde üç temel sol siyasal kanal var. Bunlar; komünist hareket, devrimci-demokrat hareket ve reformist hareket kanallarıdır. Tüm sol gruplar sosyalizm iddiası taşıdığına göre, biz bu kanalları proleter sosyalizmi, küçük-burjuva sosyalizmi ve burjuva sosyalizmi kanalları olarak da tanımlayabiliriz. Zaten sık sık sözünü ettiğimiz netleşme de bu temel kimlikler üzerinden yaşanıyor. Bugünün Türkiye’inde sol adına komünistler, devrimci demokratlar ve reformistler var. Bu ana akımların her biri artık belli örgütler üzerinden kendini somutlamış, ortaya koymuştur. Şekilsiz dergi çevrelerinin bir ciddiyeti olmadığına göre, geriye birkaç temel siyasal akım ve bunların her birine şu veya bu ölçüde, şu veya bu yönüyle yakın birkaç ara siyasal akım var.

Türkiye gibi bir ülkede sosyalizm adına ortaya çıkan ve bütün bir devrim öncesi dönem için kalıcı olduğu artık pratik olarak da anlaşılan üç temel siyasal kanal bunlardan oluşuyor, üç ana siyasal akımın tablosu böyle. Bu tablo içerisinde yeri ve konumu en net çizgilerle bütün ötekilerden ayrılan hareket biziz. Komünist kanalı, proletarya sosyalizminin teorik ve pratik cephesini biz, hareketimiz, EKİM tutuyor. Düne kadar buna dudak bükenlerin, ya da belli üstünlükleri açıklıkla görmekle birlikte genel kimliğimizi hala da bazı kuşkuyla karşılayanların ya da ülkenin genel sosyalist potansiyeli düşünüldüğünde, devrimci sosyalizm akımını bizim temsil ettiğimiz iddiasını biraz abartılı, belki “inkarcı” bulanların sayısı hiç de az değildi. Dıştan bakanlar bir yana, bizzat tasfiyeci

öğelerin kendileri bu yaklaşımların tam da içimizdeki yansımaları olmuşlardı. Fakat zaman ve pratik sorunu çözmüş, tartışmayı temel noktalar üzerinden bitirmiştir. Aradan geçen zaman hareketimizin çok net bir biçimde farklı bir yer tuttuğunu soldaki herkese gösterdi. Bu henüz genel devrimci kitle tabanı açısından yeterince fark-edilebilen, değerlendirilebilen bir olgu değil kuşkusuz. Ama sol hareketin kendi bünyesinde, onun özellikle ileri yönetici kadroları için, bu yeterince açık bir olgu bence.

Bu gerçeğin çıplak gözle bile değerlendirilebilecek olan olgusal göstergeleri var artık. Herşeyden önce teorik temelimiz ve ideolojik kimliğimiz bunun bir göstergesidir. Hareketimiz, Marksizmin devrimci teorisine, marksist teorinin devrimci temeline büyük bir sadakat göstermiştir. Bunu tamamlayan bir tutum olarak, tam da marksist yöntemin gereklerine uygun yaratıcı bir yaklaşım içinde hareket edilmiş ve bu sayede hareket ideolojik cephede kendini üretmeyi başarmıştır.

Marksist-leninist dünya görüşünün temel ilke ve esaslarına kesin, ortadoksça bir bağlılık ile onun devrimci yönteminin gerçek olgulara ve yeni sorunlara marksist bilimin gereklerine uygun bir tutumla uygulanması -birarada olmaksızın, bu ikisi organik bir ideolojik kimlik olarak cisimleşmeksizin herhangi bir komünist kimlik olanaklı değildir. Bu herşeyin başıdır. Bu, proleter sosyalizmi konumunu tutacak, bu kimliği oluşturup üretecek bir hareket olarak şekillenmenin temel koşuludur. EKİM, doğumunu, yaşama gücünü, en zor bir tarih kesitinde kendini varedebilme yeteneğini, işte herşeyden önce buna borçludur. Bu olmasaydı öteki hiçbir şey olmazdı, olamazdı.

Bu herşeyin başıdır dedim. Bunu demekle, aynı zamanda, hiç değilse niyetler yönünden samimi geleneksel devrimci akımların çarpık şekillenme süreçlerinin gerisindeki temel bir zaafa da işaret etmiş oluyorum. Bu akımlar, teoriye ve gerçek teorik sorunlara. bu çerçevede bir ideolojik kimlik oluşturmanın bu temel önkoşuluna küçümsemeyle bakmayı bir marifet, adeta devrimciliğin bir belirtisi sayabilmişlerdir. Dar bir pratiği ve kısır bir örgütçülüğü kendi içinde yüceltmiş, kendi sözümona tutarlı devrimciliklerinin

kanıtı sayabınmışlardır. Oysa bunlar, bu tutum ve yaklaşımlar, tam da kendilerini doğuran küçük-burjuva toplumsal ögeye uygun düşen bir dar kafalılığın, bir dar görüşlülüğünün ideal yansımalarından başka bir şey değildir.

Lenin'in sosyalizm tarihinin en büyük devrimci pratikçisi ve örgütçü olduğu konusunda bugün kimse bir kuşku taşımamaktadır. Lenin'in bu üstünlüğünün, tam da teori ile pratik ilişkisini doğru ele almaktan geldiğini de herkes bilir. Fakat bunun ne anlama geldiği ve nasıl başarıldığı üzerine çok kimse doğru dürüst düşünmez. Lenin, 1920'lerde, bizzat önderlik ettiği Bolşevizm geleneğinin deneyimlerini genellerken; Bolşevizmin, başlangıçta, 1903'te, marksist teorinin son derece sağlam temeli üzerinde, bu "kaya gibi temel" üzerinde yükseldiğini söyler.

Peki bu kaya gibi temele sahip olmak, marksist teorinin bazı ilke ve esaslarını kuru kuruya savunmak ya da savunduğunu sanmaktan ibaret olabilir mi? Türkiye'de, geçmişte ve bugün, çok kimse, Lenin'in temel eseri "*Ne Yapmalı?*"yı kendi dar pratiğini ve onun ürünü mezhepsel örgütlenme pratiğini meşrulaştırmak için kullanmaya kalkmıştır. Çok kimse, bu eseri, "pratik" ve "örgütsel" sorunların ortaya konulduğu bir eser gibi algılanmıştır. Oysa bu eserin ele aldığı pratik ve örgütsel sorunların doğru marksist çözümüne ilişkin temel fikri, tam da "teori"nin ve "teorik çalışma"nın önemi üzerinedir. Zaten konuya da buradan girilir. Ekonomizmin, kendiliğindenci akımın, onun öteki yüzü olan "çeleş-tiri özgürlüğü"nü, tam da devrimci teorinin, onun gereklerinin küçümsenmesinden doğduğu belirtilir. Bu eserde, devrimci teori olmadan devrimci pratik, dolayısıyla devrimci siyasal ve örgütsel kimlik olmaz, denir. Gerçek sorunları, yeni gelişmeleri ele alan ciddi bir devrimci teorik çalışma olmaksızın, hareketin başarılı bir büyümesinin olanaksız olduğu vurgulanır. Lenin, burada, "*Teorik Mücadelenin Önemi Konusunda Engels*" başlığı altında, Engels gibi bir otoriteyi tanık gösterir. Marksist dünya görüşünün her şeyden önce "bir öğreti değil, ama bir yöntem" olduğunu sık sık hatırlatmış olan Engels gibi bir teorik otoriteyi kendine dolaysız dayanak yapar. Engels'in, teorik sorunlara hakim olmanın önemi,

“geleneksel lakırdıların etkisinden” kurtulmanın gerekleri, sosyalizmin, sosyalist dünya görüşünün bir bilim olarak ele alınması ve indelenmesi üzerine görüşlerine dayanır. Zira marksist teorinin sağlam zeminine kavuşmak, onu “kaya gibi” temeline oturtmayı başarabilmek ancak bununla olanaklı olabilirdi. Bugün de ancak bununla olanaklı olabileceğini bizzat geleneksel devrimci akımların olumsuz ve başarısız deneyimleri bize göstermektedir.

Hareketimizin üstünlüğü, geleneksel akımlardan temel önemde bir farkı, işte bunun bilincinde olmak olmuştur. Kaldı ki zaten doğumunu ve başarılı şekillenmesini bizzat buna borçludur. Pe ki bunu başarmak kolay bir iş miydi? Sorunun yanıtı için ortaya çıktığımız döneme bakabiliriz. Bu bir yenilgi sonrası dönemdi ve dünyadan, çok geçmeden ‘89 çöküşüyle yeni bir ivme kazanan, çok güçlü bir liberal sol rüzgar esiyordu. Bunun karşısında geleneksel solda egemen iki temel eğilim vardı. Ya yenilginin düzlediği zeminde uluslararası liberal sol dalgadan da güç alarak sosyalizmin, marksist dünya görüşünün tüm devrimci özünü boşaltmak yoluna gidiliyordu, ya da Marksizm adına benimsenegelmiş bazı kalıplara ve formüllere dogmatik bir tutumla sarılma yoluna gidiliyordu. Yani bir yanda ölçsüz bir liberal savrulma, öte yanda cansız ve kuru bir dogmatik tutum. Dönüp gelişme dönemimizin tartışmalarına ve değerlendirmelerine bakın; EKİM bu iki tutuma karşı mücadele içinde gelişmiştir. Çözümü; Marksizmin devrimci özünü ve bu özden ayrı kavranamayacak devrimci yöntemine sıkı sıkıya bir bağlılıkta bulmuştur. Bir başka ifadeyle, marksist dünya görüşünün temel esaslarına sağlam bir bağlılık ile bunu sorunlara uygulanmasında düşünsel bir ataklığı bir arada göstermiştir. Ve daha kritik bir nokta; devrimci bir konumda tutarlı bir biçimde tutunmanın bundan başka bir yolu olmadığı hep öncemle vurgulanmıştır. Geleneksel devrimci akımlara egemen dogmatik katılığın, koşulları oluştuğunda çözülüp reformizm ve liberalizme dönüştüğü somut cleştiri içinde gösterilmiştir. Şu son on yıldaki örgütler, çevreler ve insanlar mezarlığına baktığımızda, bu çok “katı” ve dogmatik görünenlerin bir kısmının çok geçmeden soluğu tüketip düzene kapaklandıklarını görüyoruz.

Kuşku yok ki aradan geçen on yıllık süreye rağmen biz de teorik gelişme denilen sürecin gerçekte henüz başındayız. Daha henüz enine boyuna incelenmesi gereken bir dizi sorunla yüzyüzeyiz. Deyim uygunsa, daha henüz “el değmemiş” bir dizi sorun var önümüzde. Henüz inceleyemediğimiz, yeterli açıklığa kavuşturamadığımız çeşitli sorunlar var. Ama bunlar yine deyim uygunsu konuyu önüne çekmemekten gelen sorunlar. Yani bu bir belirsizliği, ya da konuya ilişkin bir kafa karışıklığını anlatmıyor. Sözkonusu şu veya bu soruna nasıl yaklaşmak gerektiği konusundaki bir tereddütten ya da zayıflıktan kaynaklanmıyor. O konuyu gündeme alıp enine boyuna incelemek yoluna gidilemediği, buna zaman ve imkan bulunamadığı için bu sonuç doğuyor.

Özellikle bugün artık önümüzde, gündemimizde olan “devrimci şiddet” sorununu buna bir örnek olarak vermek istiyorum. Bugün bizim devrimci şiddet sorunu çerçevesinde söyleyeceklerimizin özü ve esası on sene önce ya da diyclim beş sene sonra söyleyeceklerimizin aynısıdır. Hareketimizin genel idolojik konumu, temel politik perspektifleri, devrimcilik anlayışının sınıfsal özü, politik mücadeleye, sınıflar mücadelesine, devlet ve iktidar sorunlarına yaklaşımı, tüm bu konulardaki açıklık, zaten kendiliğinden, devrimci şiddet sorununda da, onun özü ve esasları yönünden de bir açıklık demektir. Bununla birlikte, biz hala, bu sorunları enine boyuna inceleyen, geleneksel devrimci hareketin anlayış ve pratiğini bu açıdan da çok yönlü bir eleştiriye tabi tutan ideolojik-sınıfsal kimlik farklılaşmasını bu sorun üzerinden de enine boyuna irdeleyen anlamlı bir çaba ortaya koyabilmiş değiliz. Bu ancak çok gerekli durumlarda ve halihazırda çok dar sınırlar içerisinde, örneğin DHKP-C polemiklerinde, ya da örneğin Latin Amerika deneyimi irdelenirken ya da Kürt ulusal hareketinin “siyasal çözüm” yönelimi eleştirilirken, “silahlı reformizm” kavramı çerçevesinde, idolojik-politik çizgi ile şiddet ilişkisi irdelenirken kabaca ortaya konulabilmiştir. Kuşkusuz bu sorunun bugüne kadar enine boyuna irdelenmemiş olmasının gerisinde siyasal mücadelenin mevcut seyrinin de bir etkisi olmuştur. Bu doğrudan siyasal mücadelenin ve kitle hareketinin seyri ile de bağlantılı bir olaydır.

Türkiye’de geleneksel küçük-burjuva akımlar devrimci şiddeti küçük silahlı grupların bireysel eylemine indirgedikleri için, devrimci şiddeti her zaman güncel zannedebiliyorlar. Oysa Marksizmde devrimci şiddet kitlelerin eyleminden, kitlelerin siyasal eyleminin aldığı belli biçimlerden ayrı düşünülemez. Bunun ötesinde, sorunun bir hareketin kendisini ilgilendiren “özel” yönleri vardır. Bir polemik vesilesiyle de söylendiği gibi, bu sorunun devrimci bir örgütü ilgilendiren dar “teknik” bir yönüdür. Bu yönün her zaman bilincinde olduk ve gereklerini gözettilik. Bireysel şiddeti ilke olarak hiçbir zaman reddetmedik ve gerekli olduğu durumlarda uygulamaktan da geri durmadık. Fakat önümüzdeki sorunun genel teorik, felsefi ve ideolojik-politik kapsamı düşünüldüğünde, dar örgüt yaşamını, onun gündelik faaliyetlerinin gereklerini ve ihtiyaçlarını ilgilendiren bu tür eylemler, gerçekten “özel” ve “teknik” bir mahiyet taşır. Devrimci şiddet sorununun eksenine bunu koymak bir darlığı ve dar kafalılığı anlatır yalnızca. Ama marksist teoride devrimci şiddet sorunu siyasal mücadelenin aldığı belli biçimlerden ayrı düşünülemez.

Bu tümüyle bir ideolojik kavrayış sorunudur. Bunun bir yanı kurulu düzene karşı tutumdur, bir yanı mevcut devlet iktidarına karşı tutumdur, bir yanı bu tutumu gösterecek toplumsal kuvvetlerdir, bir yanı bu toplumsal kuvvetlerin siyasal eyleminin şiddet biçimine ulaşabilmesidir. Bütün bunlar konusunda yeterli açıklık olduğu takdirde, öncünün buradaki müdahalesi nedir, kendi cephesinden, kitlelerin devrimci şiddetini geliştirmede kendi katkısı nedir, bu zaten bunun içinde anlamını bulur. Yani sorun kendisini hissettirdiği zaman, onun öncü tarafından çözümü de gecikmeksizin kendini gösterir. Ama Türkiye’de siyasal mücadelenin bunu zorladığı herhangi bir süreci biz son on yıldır göremedik. Bir Gazi olayları patlak verdi, bunu dışında tutun, bunun dışında kitle mücadelesinin kendi dinamizmi içinde aldığı ya da zorladığı bir biçim olarak devrimci şiddet sorununu güncelleştiren ciddi kitle etkinlikleri göremedik. Geçtik yığınların eyleminin şiddet biçimini almasından, henüz iktisadi-sendikal karakteri aşır az-çok militan siyasal biçimler bile kazanamadığından yakınıyoruz. Ya da belli siyasal

biçimler kazansa bile, henüz devrimci militan bir içerik taşımadığından yakınabiliyoruz. Sorun kendini hissettirmedikçe, çözüm de, sorunun enine boyuna bir irdelenişi de kendini acilen ortaya koymayabiliyor. Buna rağmen ortaya konamaz mı? Buna rağmen de konulabilirdi. Ama örneğin biz anti-emperyalizm üzerine ciddi bir incelemeyi de ancak şimdilerde ortaya koyabiliyoruz. Önümüzde politik sonuçları bakımından hayli önemli bir dizi teorik sorun hala da duruyor. Bunları incelemek, öteki şeyler yanında bir güç, imkan ve zaman sorunu.

Şimdi, ideolojik açıdan bu hareketin kimliğini, tuttuğu yerin farklılığını vurgulamaya çalışıyordum, anlatımımı biraz dağıtmış oldum. Hareket bence kendini bu konuda kanıtlamıştır, bunun tartışılacak bir yanı kalmamıştır. Fakat hareketimize kendine özgü kimliğini veren bundan öte temel önemde faktörler vardır. Zaten ideolojik çizgisinin, ideolojik konumunun gelinen yerde daha belirgin bir biçimde, daha dikkat çekici bir biçimde ilgiye konu olmasını da buna borçludur. Bu, devrimci teorik çabanın yanında, onunla kopmaz bir ilişki içinde, ihtilalci örgüt sorunu ve pratiğinde ısrar eden bir hareket olmasıdır. Devrimci teoriye gösterdiği özel ilgiyi aynı ölçüde ihtilalci örgütlenme pratiğinde de gösteren bir akım, bunu kesinlikle iddia ediyorum, Türkiye’de ilk kez ortaya çıkıyor. Bugüne kadar elbette çeşitli çevrelerce teorik çabanın önemine özel vurgular yapılmış, bu iddia çerçevesinde bir çaba içine de girilmiştir. Ne değer ifade ettiğinden bağımsız olarak, çeşitli çevrelerce teoriye önem verilmiş, belli teorik ürünler de ortaya konulmuştur. Ama bunu ihtilalci bir örgüt zemininde ve ihtilalci bir örgütlenmeyi de bu teorik gelişmeye paralel olarak yaratma ısrarı gösteren bir hareket olmak -işte bu, farklı bir durumdur. Bunu, teoriye gösterilen ilginin hiç de aydınca bir eğilim olmadığını, fakat devrimci bir örgütün kendi teorik temelini yaratmak, kendi programını ortaya çıkarmak, kendi stratejik ve taktik mücadele hattını çizmek çabası olduğunun kesin bir kanıtı saymak gerekiyor.

Hareketimizin, ortaya çıktığından itibaren ve gelişme sürecinin her evresinde örgüt sorununa, genel olarak örgüt sorununa da

değil, fakat ihtilalci bir öncü sınıf örgütü sorununa gösterdiği çok özel ilgi herkesçe bilinmektedir. İhtilalci temellere sahip ve sınıf zemini üzerinde gerçek varlığını bulabilecek bir örgüt sorunu, bizim gelişme süreçlerimizin önceliklerini her zaman belirlemiştir. Bizim parti sorununa ilişkin temel metinlerimiz, örgütü, sosyalizm ile sınıf hareketinin maddi organik birliğinin gerçekleştiği alan olarak tanımlamışlardır. Partinin ideolojik kimliği ile sınıfsal kimliğinin ancak örgüt yapısı içinde birleşip kaynaşabileceğine ancak böylece bir anlam ve istikrar kazanabileceğine ilişkin açık bir görüşün ifadesidir. Örgüt, sağlıklı ve tutarlı bir ideolojik kimliğin taşıyıcısı ve güvencesi sayılmıştır. Teoriye önem vermek adı altında oportünist aydın eğilimine meşruluk kazandırmaya çalışan girişimler bu çerçevede ideolojik bir saldırının hedefi haline getirilmiştir. Teoriyi küçümseyen dar pratikçi eğilimlere olduğu kadar, ihtilalci örgütü küçümseyen oportünist aydın eğilimlerine de sürekli vurulmuştur. Devrimci teori ve devrimci örgüt, bizim düşünce ve pratiğimizde organik bir bütün oluşturmuş, örgütsel gelişme süreçlerimizin açıkça gösterdiği gibi, bunda çok özel bir titizlik, deyim uygunsuz büyük bir kıskançlık gösterilmiştir. Ve yineliyorum, genel olarak örgüt değil, fakat düzen karşısında ihtilalci bir konumlanışa ve sınıf içinde maddi bir varoluşa sahip bir örgüt. Buradan, bu son vurgudan, hareketimizin komünist kimliğinin üçüncü temel göstergesine geçebilirim.

Bir üçüncü faktör, gene bu ikisini tamamlayacak bir biçimde, yakın tarihimizin devrimci akımları içinde ilk kez olarak hareketimiz, sınıf sorununu teorik açıdan doğru bir biçimde ele almakla kalmamış, pratik planda, siyasal çalışmada da bunun gereklerini gözetmiş, pratikte buna uygun davranış ısrarlı bir sınıf çalışması içinde olmuştur.

Bu, bir marksist hareket için kuşkusuz en olağan kavrayış ve pratik davranıştır. Ama bunun anlamı ve değeri Türkiye'nin kendi somutunda, geleneksel devrimci hareketimizin gerçekliği üzerinden düşünüldüğünde anlaşılabilir ancak. Türkiye'nin halkçı gelenekleri düşünüldüğü zaman, o işçi sınıfının modern toplumda kendine özgü konumu üzerine vurguladıklarımızın, bu temelde

üzerinde yürüttüğümüz ideolojik mücadelenin çok özel bir önemi olduğu anlaşılır. Genelde bu Marksizmin, marksist dünya görüşünün basit bir doğrusudur, alfabesidir, normalde bunu herkes bilir. Ama bu ülkede herkes bunu soyutta bildiği halde, hiç kimse bunun gereklerini somutta, gerçek pratik yaşamda gözetmemiştir (ki biz bu olguyu yakın zamanda "*Popülizm ve Sosyalizm*" başlıklı makalelerde bir kez daha ortaya koyduk). Hiç kimse derken burada elbette devrimci konumdaki akımları kastediyorum. Yoksa revizyonistler, sosyal-reformist akımlar, her dönem sınıfı özel bir ilgi ve pratik çalışma konusu yaptılar. TSİP, TKP ve TİP için '70'li yıllarda hep işçi sınıfı esas ilgi ve çalışma alanı durumundaydı. Ama ilk kez olarak, devrimci teoriyi devrimci örgütle birleştiren bir hareket, bunu somutta devrimci bir sınıf yönelimi ile de bütünleştirebiliyor. Sınıf yöneliminde gösterilen özel ısrar ve bunun sonucu olarak bugün katedilmiş bulunan mesafe üzerine son dönemlerde basınımda bir çok değerlendirme ve tartışma yer aldığı için bunu uzatmak burada gerekli değil. Burada önemli olan, komünist siyasal akımın kimliğinin bu üç temel boyutunu birarada vurgulamaktı. Önemli olan bu farklı öğeleri kendi kimliğinde bütünleştirebilen bir hareket olduğumuzu, ideolojik açıklığa dayalı bu bütünsel komünist kimliğin ısrarlı bir çaba ile bugün pratik olarak, maddi olarak yaratılabildiğini, komünist kanalın bu temelde hareketimizce doldurulduğunu ortaya koymaktı. Fark burada, EKİM'in tuttuğu farklı yerin önemi ve anlamı burada. Geçmişte ya da bugün, öyle akımlar var ki, bakıyorsunuz teorik yönden biraz gelişmiş görünürler, ama bir örgüt konumundan ve kimliğinden yoksunlar. Öyleleri var ki, pratik olarak sınıfa yönelik bir politik çalışma içindedirler (Türkiye'de bugün de böyle bazı küçük çevreler, bir takım mezhepler var), ama bunların ne ciddi bir devrimci teorik temeli, ne de ciddi bir devrimci örgütsel varlıkları var. Nihayet geçmişte ve bugün sınıfı eksen alan, sınıf çalışmasına önem veren sosyal reformist akımlar örneği var. Her şey bir yana, bunlarda devrimcilik yok, devrimci siyasal kimlik yok, adı üzerinde, sosyal-reformist akımlar bunlar.

Sonuç olarak; devrimci bir sınıf partisinin, komünist bir işçi

partisinin temel niteliğini veren farklı ögelerde aynı ilkesel ve pratik tutarlılığı ve kararlılığı göstermek, bunu tek bir kimlikte bütünleştirerek varetmeye çalışmak; yani, devrimci teori, devrimci örgüt ve devrimci sınıf ögelerini, ki bunlar bir partinin üç temel bileşeni, üç ana ögesidir, bu üçünü bir hareketin şahsında varetmeye, sentezlemeye kalkmak, işte bu yeni ve değişik bir durumdur. Bu, EKİM'in komünist kimliğine ilişkin pratik bir kanıtlamadır.

Adını nasıl koyarsa koysun bugün herkesin bize belirgin biçimde farklı bir yer atfetmesinin nedeni bu. Çok değişik akımlardan kopan insanların başını kaldırırken bize bakmasının gerisinde de, geleneksel hareketi oluşturan o çok sayıda gruptan bu tür bir farklılık var. Teoriye ciddiye alan, örgütü ciddiye alan, sınıfı ciddiye alan, devrimci siyasal mücadelede ciddiyet sergileyen, buna uygun değerleri olan bir harekettir EKİM. Bu değişik bir durum, insanların bunu farketmesi çok normaldir. İnsanlar devrimci sezgileriyle de olsa, pratik gözlemleriyle de olsa bunu farkedebiliyorlar.

Sol hareketin ikinci ana kanalına geçiyorum. Bu, devrimci demokrasi olarak bildiğimiz geleneksel kanaldır. Burada birden fazla parti ya da örgüt var. Ama geleneksel kimliği en iyi temsil eden, geleneksel eğilimleri bugün devam ettiren ve bunu kompleksiz olarak teorize de eden bir akım olarak karşımızda bir DHKP-C var. Türkiye'nin kendi modern gerçeklerine uygun olarak bizim halkçı hareketimiz gelinen yerde artık çok daha belirgin bir biçimde şehir eksenli bir harekettir. Kırlarda bir takım politik kaygılarla oluşturulan gerilla birlikleri vb. girişimleri saymazsanız (ki bunlar genellikle başarısız pratiklerdir), devrimci küçük-burjuva akımlar artık kent eksenli gelişen, kentlerde yerleşen hareketlerdir. Bu gerçi çok yeni bir olgu da değil. '80 öncesi dönemde de köylülük ve toprak devrimi üzerine koparılan tüm gürültüye rağmen, belli başlı küçük-burjuva devrimci akımlar kent eksenli bir gelişme ve güçlenme pratiği içinde idiler. Bugün ise bu artık daha güçlü, daha açık bir olgudur. Bugün TKP-ML bile kendini kentlerde üretmeye zorlanıyor. Devrimci Sol '80 öncesinde kırlar ve köylülük temel diyor, fakat kentlerde kendini varediyordu. Bugün ise, zaman zaman farklı sözler edilse bile, varoşlar temeldir

deniliyor.

Bu yeni halkçı akımların kent eksenli olması, kent eksenli bir çalışmaya oturması, tipik bir olgudur. Bu, Türkiye'nin modern gerçeklerinin bir kanıtı olması bakımından tipik bir olgudur. Türkiye böyle bir ülkedir; kentlerin belirleyiciliği kendini pratik olarak göstermiştir ve teoriden çok pratik sezgilerle hareket eden, bu çerçevede kendiliğindenci olan küçük-burjuva demokrat akımların, kentlerde, kentlerin varoşlarında bulunmaları, kendilerini bu alanda üretmeye çalışmaları son derece anlaşılır bir durumdur.

'96 yılı başına ait değerlendirmemizde (*Yeni Bir Yılın Başında Sol Hareketinde Durum, Ekim*, sayı:138, 1 Şubat '96, başyazı) TKP-ML/TİKKO'ya da belirgin bir yer ayrılıyordu. Ama aradan geçen zaman bu hareketin ciddi bir çözülme, bunun da ötesinde belirgin bir yapısal bozulma yaşadığını gösteriyor. Bu hareket artık kendisini üretmiyor, bozuluyor ve dağılıyor. DHKP-C'nin durumu bu açıdan farklı. DHKP-C kendini üretiyor. DHKP-C, bunu her zaman vurguluyoruz, politikayı ciddiye alan ve politikanın gerektirdiği ciddiyeti belli bir düzeyde gösteren, en kısır ortamda bile kendini üretmek için belli yol, yöntem, biçimler bulan bir hareket.

TKP-ML/TİKKO'nun bozulması ve dağılması çok değişik faktörlere bağlı. Bunun öznel nedenlerini bir yana koyuyorum. Daha genel planda nesnel bir yanı var yaşananların. Kürdistan'daki özgürlük mücadelesi bu hareketin potansiyel kitle temelini, hareket alanını, coğrafyasını, deyim uygunsu, eline geçirdi. Onu aşan farklı bir pratik ortaya koyamadığı ölçüde (ki büyük kentler dışında çok büyük ölçüde kendini Kürdistan coğrafyasının belli alanlarında üretmiş bir hareket), Kürt ulusal hareketinin gelişmesi karşısında zaten açmaza düşmüştü. Ve bu açmaz, son birkaç yıldır artık yavaş yavaş kendi sonuçlarını üretiyor. Önemli ölçüde kentlere de kayan, ama kentlerde kendini üretme başarısı gösteremeyen bir hareket. Zaman tüneline yaşayan, bugünün Türkiye'sine 1920'lerin, '30'ların Çin'i üzerinden bakan, Kaypakaya'nın 25 yıl önce söylediklerini aşmak bir yana, buna yönelik girişimleri "çizgiye ihanet" sayan bir akımın yaşama gücünü gitgide tüketmesi çok da şaşırtıcı değildir.

Geriyeye bugünün Türkiye'sinde az-çok ciddi bir örgütsel kimliğe ve varlığa sahip iki akım daha kalıyor. Bunlar MLKP ile TİKB'dir. Bunları ara akım olarak tanımladığımız biliniyor. Ara akım tanımı, herhangi bir temel kimliğe ya da sol siyasal kanala belirgin bir bütünsel kimlikle oturamayan akımları anlatıyor. Yani bu, bu akımların güçlü ya da zayıf olmasıyla bağlantılı bir sorun değil. Tuttukları ideolojik konumun kendine özgü yerinden geliyor. Bence '96 yılı başında bu akımlara ilişkin olarak yaptığımız değerlendirmeler bugün hala geçerliliğini koruyor. MLKP'yi devrimci demokrat bir kökene ve geleneğe sahip olan, ama bir yanıla reformizme, bir yanıla da sosyalizme yönelik potansiyel eğilim taşıyan bir hareket olarak nitelemiştik. Bir dönem reformizmden çok belirgin bir biçimde etkilendiğini, reformizme kayma potansiyeli gösterdiğini biliyoruz. Bu, TDKP hayranlığı, bu hayranlığı kaba bir TDKP taklitçiliğine vardırıldığı, bu arada TDKP'de liberal kimlik dönüşümünün doludizgin ilerlediği bir sırada onu "kardeş komünist hareket" payesiyle onurlandırdığı bir dönemdir. Bilindiği gibi bu hareketin öncelleri, çok belirgin bir biçimde TDKP'nin yeni yöneliminin etkisi altında kaldılar. Ama iki şey sonuçta MLKP'yi bundan alıkoydu. Bunlardan ilki, kendi dışında TDKP'yi hedef alan sistematik ideolojik saldırı ve bunun TDKP'nin yaşadığı sürecin uyarıcı etkileri ile çıplak gözle görülebilir hale gelmesi. İkincisi, Gazi Direnişi ile birlikte semt eksenli çalışmanın daha belirgin bir biçimde önplana çıkması. Bu hareket semt eksenli bu faaliyete yöneldiği ölçüde, orada DHKP-C, TİKKO, TİKB vb. akımları buldu. Bu kez bu akımların o genel devrimci ortamından ve tarzından etkilenmeye başladı, oradan kendini üretme yoluna girdi. TDKP hayranlığı ve taklitçiliği bu kez yerini DHKP-C hayranlığına ve taklitçiliğine bıraktı. TDKP taklitçiliği dönemi aynı zamanda bir "sınıf yönelimi" dönemiydi MLKP öncelleri için. TDKP taklitçiliği ve buna dayalı sınıf yönelimi, bu hareketin öncelleri için bir reformistleşme sürecine dönüşebilirdi. Semt yönelimi, "Gazi ruhu" söylemi ve DHKP-C taklitçiliği bu süreci durdurdu. DHKP-C taklitçiliğinin bu harekette bir başka temel üzerinden besleyebileceği bir reformist eğilimin

önünü ise komünistlerin ideolojik mücadelesi aldı. Bunu açmıyorum. Fakat şunu söyleyerek bağlamak istiyorum; herşeye rağmen bu hareket kendi bünyesinde ciddiye alınması gereken bir sosyalist potansiyel de taşıyor.

TİKB ise sosyalizme yakın bir hareket. Bunu neyden hareketle söyledik ve söylüyoruz? Bu hareket genel planda bakıldığı zaman marksist teorinin temel esaslarını gerçekte bilen bir hareket. Düşünsel planda bunu ifade edebiliyor. Diyeceksiniz ki, ötekiler de ifade edebiliyor. Hayır, daha farklı bir anlamda, daha ileri anlamda söylüyorum bunu. Yani klasik marksist teorinin içeriğini öteki gruplardan farklı bir tarzda ve belli sınırlar içerisinde doğru kavrayabildiğini, bu akımın belli temel metinleri bize gösteriyor. Ama bunun TİKB'nin ideolojik ve örgütsel kimliğini belirlemediğini, TİKB'nin düşünsel planda farkında olduğu bazı temel önemde doğruları kendi gerçek oluşumunda ve pratiğinde gözetmediği de bir gerçek. TİKB ile yapılmış polemiklerin bu konuya yeterli açıklığı getirdiğini sanıyorum. '80 öncesinde, geleneksel hareketin ideolojik zemininde, aynı toplumsal-siyasal ortamda, aynı politik anlayış çerçevesinde şekillenmiş ve bu geleneksel kimlikle açık bir hesaplaşmaya girmemiş bir hareketin başka türlü davranamamasının bu açıdan anlaşılır bir mantığı var.

Sosyal hareketin seyrinin ve konjonktürel dalgalanmaların bu hareketi arkasından sürüklediğini de gene bize olaylar gösterdi. Öyle ki, bu tür gelişmelerin etkisiyle teorik gerçekler, temel doğrular bir anda anlamını yitirebiliyor. En temel belgeleri üzerinden, başyazıları, konferans metinleri, bir takım başka metinleri üzerinde gösterilmiştir ki, TİKB sınıf sorununa, siyasal mücadele sorununa, bir takım başka sorunlara, hiç de bu ülkenin geleneksel halkçı akımlardan farklı yaklaşmıyor. Hatta bazı bakımlardan onların gerisine bile düşebiliyor. Bazı şeyleri karikatürize bile edebiliyor. AFMK'lar pratiği bence buna en somut örnek. Anti-faşist mücadele bu akımın siyasal çizgisinde çok özel, çok abartılı, çarpık bir yer tutuyor; AFMK'ları, buradaki kaba tutarsızlıkları bu çerçevede düşüneceksiniz.

İkincisi, bu hareketin kendine göre, kendi çapında bir "öncü

savaş” anlayışı var. Korsan gösteri pratiğini, bir takım cezalandırma ya da bombalama eylemlerini, kitleleri örgütlemenin, kitleler içinde itibar kazanmanın, devrimci sempatizan tabanı arkasından sürüklencinin bir olanağı olarak görebiliyor. Böyle görmesinin gerisinde, pragmatizmle de birleşmiş bildiğimiz “öncü savaş” anlayışı var. TİKB’nin bu konudaki zaafı aslında çok belirgin. Hiçbir zaman bunun ciddi bir değerlendirilmesini de yapmadılar. Yazık ki yapılmış bulunan eleştirilerimiz kapsamında biz de henüz bu meselelere giremedik. Aslında planlamada vardı, genel ideolojik çizginin eleştirisinin bir parçası olacaktı, ama bu eleştiri tamamlanamadı ve sorunlar ele alınmadan kaldı. Zannediyorum “devrimci şiddet” sorununu işlediğimizde bu meseleyi de ortaya koyacağız. TİKB’nin bu konudaki temel zaafını da nihayet ortaya koyabileceğiz. TİKB’nin bu yanını akılda tutmak gerekiyor. Bu açıdan çok ciddi kavrayış zayıflıkları ve çarpık pratikleri olan bir hareket. Bu açıdan Marksizmden, işçi sınıfı devrimciliğinden bir hayli uzak. Bu bir de pragmatizmle birleşiyor, bu tür çıkışlar kestirmeden durumu toparlamanın bir olanağı olarak görülebiliyor.

Bugün için ciddiye alınabilir devrimci örgüt konumuna sahip bu akımlara TKP-Kıvılcım, TDP, Direniş hareketi gibi devrimci demokrat kimliğe ve geleneğe sahip birkaç çevre daha eklenebilir. Fakat bunlar gelinen yerde gelişme güç ve olanaklarını yitirmiş birer önemsiz çevre durumundadırlar.

Bunun dışında ne bir önemi, ne bir ciddiyeti, ne bir kimliği olan, örgütsel varlığı ise hiç olmayan bazı dergi çevreleri var. Ben bunların varlığını sol hareketin bugünkü tablosunun anormal yönü sayıyorum. Elbetteki temel sol akımların yanısıra bir sürü irili-ufaklı grup ve çevrenin varlığında kendi başına bir anormallik yok. Bu bir yerde doğal bir siyasal olgudur. Gelgelelim bu sözünü ettiğim dergi çevreleri gerçekten bir anormal, bir ciddiyetsiz durum göstergeleridir ve bunun gerisinde ana akımların kendi konularını yeterince güçlü bir biçimde dolduramamaları olgusu var. Aynı şekilde, bunun gerisinde devrimci sosyal-siyasal mücadele açısından Türkiye’nin bugünkü durgun ortamı var. Gerçek bir siyasal hareketlenmede bu tür ciddiyetsiz ve dejenere çevreler

silinip gideceklerdir. Ama bugünün nesnel ve öznel ortamı yazık ki böyle çevrelerin sol ve sosyalizm adına ortaya çıkıp bir kısım genç devrimciyi amaçsızca kendi etraflarında oyalamalarına ve tüketmelerine elverebiliyor.

Soldaki üçüncü ana kanala, reformist sol kanala, sosyal-reformist akımlara geçiyorum.

Yazık ki, son on yıl içerisinde toplum genelinde büyük bir güç kaybeden Türkiye sol hareketi içerisinde sosyal-reformist hareket bugün çok özel bir ağırlık kazanmış bulunmaktadır. Gittikçe de bu ağırlık artıyor. Örneğin iki yıl önce böyle değildi. Gazi direnişinin patlak verdiği dönemde ilk bakışta reformist hareket tecrit olmuş gibi görünüyordu. Bugün Susurluk süreci sonrasına baktığımız zaman, devrimci hareketin kitle tabanından koptuğu (buna her zaman belli bir kitle gücü tutmuş DHKP-C de dahil), buna karşın reformist akımların belli bir kitle gücüyle ortaya çıktığını görebiliyoruz. Bunun belli nedenleri var, buna burada girmeyeceğim. Bu olguyu hem bugün için ciddiye almak, ama hem de abartmamak gerekiyor. Zira bu kof bir güçlenmedir. ÖDP'nin gücü çok kof bir güçtür. Özellikle düzen medyası ÖDP'ye desteğini veriyor, önünü açıyor, reklamını yapıyor. Bugün için ciddi bir devrimci hareket de onun utanç verici konumunun karşısına çıkamadığı ölçüde, tabandaki bir takım güçleri bu sayede tutuyor. Varlığını kendisini başarıyla üretbilmesine değil, önemli ölçüde düzenin doğrudan ya da dolaylı yollarla kayırmasına borçlu. Bu utanç verici bir durum kuşkusuz. Edindiği gücün kofluğu aynı zamanda buradan geliyor.

EMEP için de aynı şeyi söylemek mümkün. Bugün sınıf içerisinde katettiği mesafe, genel olarak kendi siyasal çalışmasında yarattığı bir takım mevziler, günlük gazete vb. şeyler ne olursa olsun, gerçekte o da kof bir hareket. Ayrıca da sorunları, iç zaaf- ları, artık üstünü örtemediği iç gerilimleri gelinen yerde dışa da vuruyor. 220 imzalı bildiride ifadesini bulan çıkış bunun göstergesi. Bu bildirinin devrimci vurguları çok şey ifade ediyor. Bu, reformist akımların gerçekte bir kısım samimi devrimci güçleri tuttuğunu, devrimci akımların güçlenmesi ve reformizme karşı

mücadelenin gücü ölçüsünde bu güçlerin de reformist akımlardan kopartılacağını gösteriyor. Ayrıca bir çok öteki belirti EMEP reformizminin genel bir tıkanma ve gerileme süreci içine girdiğini gösteriyor. Uzun hazırlıklara konu edilen başarısız Merter Kurultayı'ndan üzerine yıllardır politika yapılan "dürüst sendikacılar"ın artan mesafeli tutumuna kadar.

Gerek ÖDP ve gerekse EMEP'in bir özelliğine dikkat çekmek istiyorum. Bu iki partinin omurgasını yenilginin devrimden kopardığı güçler tutuyor. Yani yenilmiş ve yılmış eski devrimci yeni liberal akım ve çevrelerin yığıldığı, rengini ve ruhunu verdiği partiler bunlar. Bu, bir bozulma ve dejenerasyonunun ürünü olduklarını gösterir.

Her modern toplumda reformist hareketler olur, ama bunların oluşumunun bir doğallığı vardır. Nedir? Küçük-burjuva aydınları, orta sınıf aydınları, sosyalizmi kendilerine göre yorumlarlar; sosyalist düşünce içerisinde sınıfın yerini bilirler, sınıfa yönelirler, orada işçi aristokrasisi bulurlar, sendika bürokrasisi bulurlar. Çok doğal bir biçimde kendi konumlarına da uyan bir reformist kimliği buradan üretirler. Ama bu akımlar böyle değiller. Bu akımlar 12 Eylül karşı-devriminin yorduğu, yıldırıldığı, umutsuzluğu düşürdüğü, devrimciliğine pişman ettiği akımlar. Yani bir tasfiyeci çürüme döneminin reformist ürünleri bunlar. Kendi ülkemizin bugünkü sosyal-reformist akımlarını değerlendirirken bu özelliği mutlaka göz önünde bulundurmalıyız. Hem bu hareketlerin yapısını, karakterini, iç dengelerini doğru kavrayabilmek, bu noktadaki zayıflıklarını görebilmek için, hem de siyasal faaliyette, gündelik teşhirde bu yanını çok özel bir biçimde kitleler önünde açığa çıkarabilmek için bu gereklidir.

Bizim *Ekim*'de yeniden yayınladığımız "*Solda Üç Reformist Odak*" yazısında bu akımların bu karakterine çok belirgin bir biçimde işaret ediliyor. Bunu bilmemiz ve teşhir etmemiz gerekiyor. Siyasal mücadele içinde yıldığı, yorulduğu ve devrim konusunda umutsuzluğa düştüğü için reformizme kayan bir akım, her zaman yapısal-içsel bir zayıflık taşır. Oradan gelen bir kofluğudur.

Mesela batıdaki sosyal-reformist akımlar böyle değildir, bunların şekillenmesi çok doğal bir biçimde reformist bir çizgide oluşmuştur. Alman SPD'si gibi partiler bir zamanlar militan devrimciydiler de sonradan bozulmaya uğradılar diyebileceğimiz partiler değil. Zaten barışçıl, yumuşak, çok büyük ölçüde sendika bürokrasisine, işçi aristokrasisine dayanan, parlamenter biçimler içerisinde bu karakterini geliştiren akımlar. Ama genel planda, söylem planında devrimci bir iddia taşıyorlar; bu devrimci iddia ve söylemle gerçek pratik arasındaki çelişkiyi devrimci bunalımın olgunlaşması açığa çıkarınca, Rosa Luxemburg'un dediği durum, yani "kokmuş ceset" gerçekliği ortaya çıkıyor. O iddialara, o söyleme yabancılaşma anlamında bir kokuşmuşluk bu. Yoksa onların reformist kimliği, Lenin'in 2. Enternasyonal tahlillerinde de çok açıkça var; Paris Komünü sonrası barışçıl gelişme döneminin ürettiği legal çalışmanın, sendikal çalışmanın, parlamenter çalışmanın uzun yıllar içinde ürettiği ve olgunlaştırdığı, bozduğu ve kokuşturduğu bir kimlik.

Türkiye'nin bugünkü sosyalizm söylemli sosyal-reformist akımlarının durumu ise daha farklı. Bunlar zamanında az-çok devrimciydi, bunların hepsi silahlı mücadele yanlısıydı, illegal örgütlenme yanlısıydı, bunlar legaliteye geçmek bir yana, legal bir devrimci partinin legal uzantısını yaratmaya kalkmanın bile tasfiyecilik olduğunu söyleyen akımlardı... Bütün bu inançlarını bunlara çiğneten ne oldu? Yeni ideolojik açılımlar mı? İdeolojik olgunlaşmalar mı? Biz önden ortaya hiçbir konuda hiçbir ciddi bir fikir koymadıklarını biliyoruz. Bunlar karşı-devrimin devrimci kimlik ve devrimci örgüt konusunda yarattığı yıldırıcı etkinin sonuçlarını yaşadılar. Bunlar pratiğini yaşayamayacakları fikirlerini sessizce terk ettiler. Yeni fikirler, yeni ideolojik kimlik ardından bunu tamamladı. Böyle akımlar bunlar.

İşçi Partisi bu açıdan farklı mesela. Perinçek'in partisi demin SPD üzerinden örneklediğim türden bir parti. Bu açıdan farklı, doğal bir politik reformizmi var onun. Doğrusunu isterseniz oradan gelen bir gücü de var. Otuz yıllık Perinçek'in bu ülkede sürekliliği temsil eden "sol" bir lider olmasının, partisinin her dönem siyasal

yaşamda belli bir yer tutmasının gerisinde de bu aynı olgu var. İstedığınız kadar lanetleyin, herkes döne döne bu çevreye saldırma ihtiyacı duyuyor mu? Bu onun politik bir güç olduğunu gösteriyor. Bu doğallıktan gelen onun kendine özgü güçlü bir yanı var. Ötekilerden farkı burada.

Reformist akımlardaki güçlenmenin gerisinde ne var? Kuşku yok ki bu akımlar kendi tarzlarında politika yapıyorlar, çalışma yürütüyorlar; ama başarıyı temelde buna borçlu değiller. Onlar ne anlamlı bir politika üretiyorlar, ne de çok anlamlı, kararlı bir çalışmaları var. Ortada koca bir devrimci alternatif boşluğu var ve onlar tam da bu boşluk üzerinden güç kazanıyorlar. Utanç verici konuma, kimliğe, platforma sahip bu akımları büyük bir açmaza, büyük bir sıkıntıya düşürecek bir devrimci alternatifin yokluğu var, burdan kazanıyorlar. Artı geleneksel devrimci grupların hamlıkları, çocuklukları, ciddiyetsizlikleri bu akımlara ayrıca güç kazandırıyor. Mevcut devrimci hareket kitlelere güven veremediği ölçüde, kitleler sol ve sosyalist bir söylem kullanan bu akımları ciddiye alabiliyor. Çünkü bunlar tüm samimiyetsizliklerine rağmen, bir ciddiyet, bir olgunluk görüntüsü verebiliyorlar kitleler önünde. İnandırıcı olabiliyorlar.

İşte bu ortamda, herşeye rağmen sola akan bir takım kesimlerin, ciddiyeti tartışmalı, hamlıkları bol, inandırıcılıkları zayıf geleneksel devrimci akımlar yerine reformist partilere yönelmesinin bir mantığı var. Parti adımı ile birlikte ciddi bir siyasal kimlikle kitlelerin karşısına çıkabildiğimiz ölçüde kitlelere farklı bir alternatif sunmuş oluruz. Kitlelerin ileri kesimlerini, bu sola, sosyalizme açık kesimlerini kastediyorum. Bir an önce parti kimliği ile ortaya çıkmamızı gerektiren temel nedenlerden biri de budur. Bunu biz, bu ilkel, bu ciddiyetsiz, gelinen yerde bu sorumsuz küçük-burjuva devrimci akımlarla araya daha belirgin bir mesafe koymakla mutlaka birleştirmek durumundayız. Kitleler bizim hareketimizi onlarla karıştırmamalıdır. Gürbüz işçi sınıfı devrimciliği ile yıpranmış ve bozulmuş küçük-burjuva devrimciliği arasındaki farkı kitleler kendi gözlemleri ile açıkça görebilmelidirler. Reformizme karşı başarılı ve sonuç alıcı bir mücadelenin temel önkoşullarından

biri de bugün için budur. Bu konuda söyleyeceklerim bundan ibaret değil. Fakat önce kısaca reformist cephenin kendine özgü bir akımı olarak SİP üzerine de bir kaç şey söyleyip, sol hareketin genel tablosundan çıkarmamız gereken bazı sonuçlara bunun ardından geçmek istiyorum.

SİP konusunda söylenecekler çok fazla değil. Daha önceki değerlendirmede de var. Söyleminde sosyalizme yakın görünen, oysa gerçek pratiğinde, reformizme yakın demeyeceğim, reformist konumu belirgin olan bir parti. Peki bu durumda söyleminde sosyalizme yakınlığını belirtmenin bir anlamı var mı diye sorulabilir. Kuşkusuz var. Çünkü bu söylem bir takım devrimci unsurları etkileyip kendine çekebiliyor. Komünist hareketin henüz yeni yeni pratik yerini dolduruyor olması nedeniyle, demek oluyor ki bugüne kadarki ciddi boşluk ortamının da sağladığı avantajla, bu söylem işe yarayabilmiştir. Normalde komünist hareketin kazanabileceği bazı güçleri bu çevre kazanmış ve sonuçta reformist-legalist bir zeminde kötürümleştirebilmiştir.

Sol hareketin bugünkü tablosu genel çizgiler içinde bu. Peki bu tabloda çıkarılması gereken güncel siyasal sonuçlar nedir?

Öncelikle, mevcut durumun, reformizme karşı sıkı bir ideolojik mücadele ile siyasal teşhire apayrı bir önem kazandırdığını vurgulamak istiyorum. Gerek sınıf ve kitle mücadelesinin uzayan görece durgun ortamı, gerek burjuvazinin çok bilinçli kollayıcı politikaları ve gerekse devrimci akımların ciddi zaafı ve yetersizlikleri, reformist sola şu son bir yılda belirgin bir biçimde güç kazandırdı. Daha önce de vurguladığım bu hususu önemle gözönünde bulundurmalı, reformizme karşı daha güçlü, daha sistemli bir mücadele yürütmeliyiz. Her zaman önemsedığımız bu mücadele parti olarak ortaya çıkacağımız bir evrede bizim için apayrı bir anlam ve önem kazanmaktadır. Bu, birinci ve öncelikle sonuç oluyor. Bu konuda tek tek reformist akımlardan gidilerek de bir şeyler söylenebilir. Zira bugün reformist solda üç belli başlı parti var ve her birine karşı mücadelenin kendine özgü bazı yönleri var.

İP'ten başlıyorum. Bilindiği gibi İP devlet solunu temsil edi-

yor. Son bir yılın olayları içinde bu parti devleti savunmada işi tam bir arsızlığa vardırdı. Yıllardır devrimcilere ve Kürt yurtseverlerine düşmanlığı bir çizgi haline getirmişti. Son bir yılda bunu, tekelci burjuvazinin sınıf egemenliğinin belkemiği ve gerçek icra gücü olan Amerikancı ordu savunuculuğuyla birleştirdi. Perinçek egemen sınıfın faşist ordusunu, Pentagon hizmetindeki bir orduyu, Kürdistan'da kirli savaş yürüten bir orduyu, Ortadoğu'da halklara karşı siyonist İsrail ile kolkola giren bir orduyu, ciddi ciddi "devrimci" ilan edebildi. Tüm bunlar bir yerde bu kemalist ve sosyal-şoven odağa karşı mücadelenin gereklerinin açık ve kolay olduğunu gösteriyor. Ne var ki bu aynı kolaylık, bu akıma karşı sistematik bir ideolojik mücadelenin ve siyasal teşhirin küçümsemesini de beraberinde getirebiliyor. Söylenenler "Perinçek haini" söylemini fazlaca aşmıyor. Bu tutumu bir yana bırakmak gerekir. Bu partinin gerçek kimliğini geniş yığınlar önünde sergileme işini ciddiye almak gerekir. İP'in ve Perinçek'in konumuna ilişkin o çok güvenilen "açıklık"ın yalnızca dar bir devrimci çevre, onların etkisindeki kitle ve belki de biraz daha geniş bir Kürt kitlesi için sözkonusu olduğunu, işçi ve emekçilerin daha geniş kesimleri için ise sözkonusu olmadığını hatırd tutmamız gerekiyor.

İP'ten EMEP'e geçiyorum. EMEP sol adına sınıf içindeki asıl muhatabımız durumundaki bir reformist parti. Bu partiye karşı genel planda ideolojik mücadele ve teşhiri bugüne kadar asgari bir başarıyla yürüttük. Buna devam edeceğiz. Ama başta sınıf içindeki örgütücü yoldaşlarımız olmak üzere yerel kadrolarımızın bu partinin pratiğine özel bir dikkat göstermeleri. onu yakından izlemeleri gerekmektedir. Çünkü bu harekete karşı ideolojik mücadele ve siyasal teşhir gelinen yerde pratik bir içerik kazanmak zorundadır. Son başyazılarımızdan birinde EMEP'i sınıf içerisindeki temel reformist engel ilan ettik. Bu akımı orta vadede sınıf hareketi içerisinde yenilgiye uğratma hedefini ortaya koyduk. Bunun gereklerini gözeten bir pratik tutum içerisinde olmak durumundayız. Sınıf hareketi içinde gerçek bir mesafe katedebilmek, öteki şeylerin yanında, sınıf içerisindeki sosyal-reformizmi yenilgiye uğratmakla mümkündür. Eğer EMEP reformizmini sınıf iç-

risinde etkisizleştirip tecrit edemezsek, bu sınıf hareketini devrimcileştirme genel görevinin de gereğince yerine getirilememesi demek olacaktır. Zira hiç değilse bugün için, ileriye akan, normalde bir devrimci sınıf partisine akması gereken güçlerin barikatı konumdadır EMEP. Bu reformist barikatı parçalamak sınıf içinde devrimcileşmeye eğilimli güçleri devrimci sınıf çizgisine kazanmanın temel önkoşullarından biridir. Bu açıdan bu akımın durumu bizi çok dolaysız olarak ilgilendirmektedir.

Üçüncü reformist odak olan ÖDP'ye geçiyorum. Bu liberal odağa karşı mücadeleyi önemli ölçüde ihmal ediyoruz. Nasılsa ÖDP'nin ne olduğu biliniyor diye bakıyoruz ve ona karşı mücadelenin gereklerini küçümsüyoruz. Bu tehlikeli bir yanılgıdır. ÖDP'nin ne olduğu daha çok devrimci akımların mevcut tabanı tarafından biliniyor. Ama ÖDP bir kutlamaya ya da mitinge binlerce insan getirebiliyor. Özellikle de taşradan. Devrimci akımlar bugün taşrada geniş kitlelere ulaşamıyorlar. Yani orada devrim ve sosyalizm potansiyeli var ve bu insanlar bizim bildiğimiz ÖDP'nin gerçekliğini bilmiyorlar. Biz geniş kesimlere açılarak politik mücadele yürüteceksek, ÖDP'nin bugün devrime ve sosyalizme herşeye rağmen akan güçlerin önemli bir kesimini kendi denetim altında tuttuğunu bilmek durumundayız. İşin bir yanı bu.

Meselenin bir başka yanı daha var. EMEP'de yaşanan son devrimci kopma da açıkça gösterdi ki, reformist hareketin tabanında önemli bir devrimci potansiyel var ve bu potansiyel içinde bir arayış yaşanıyor. Bu aynı şey ÖDP tabanı için de geçerli. Kaldı ki, kendi tabanındaki devrimci damarı tümüyle öldürememiş olan bazı akımların (TKEP, Kurtuluş vb.) ÖDP'nin bileşenlerini oluşturduklarını da biliyoruz. Bu güçlerin bir kısmı elbetteki bu arada ÖDP çizgisi ve ruhu temelinde şekillendi. Ama bir kısmı da arayışlarını sürdürmektedirler. Biz bu olguyu somut bir takım bilgiler ve gözlemler üzerinden de biliyoruz.

Bu akımların somut teşhiri ve onlara karşı sürekli bir ideolojik mücadele bu açılardan çok önemli. Olaylar bu akımların gerçek kimliğinin anlaşılmasını daha da kolaylaştıracaktır. Bunların

hepsi bir seçim döneminde CHP ile sol blok kurmaya hazırlanıyor. ÖDP için bu çok büyük bir problem değil, ÖDP bunu şimdiden deniyor. Ama EMEP için bu tutum çok büyük bir sıkıntıya dönüşecektir. EMEP, 220 imzalı bir bildiri ile ayrılan devrimcilerin ortaya koyduğu bilgilere göre, bunu şimdiden alttan alta deniyor. Ve yine bu daha şimdiden sıkıntılara ve tepkilere neden oluyor tabanda. *Özgürlük Dünyası*'nın son zamanlarda milli burjuvaziyi yeniden "devrimci" ve müttefik ilan etmeye yönelik teorik kılıflı çabalarını da bu sıkıntıyı aşmaya çalışmanın bir göstergesi saymak gerekiyor. Günü geldiğinde, ki bu bir ilk seçimdir, EMEP zorunlu olarak CHP ile ittifak arayacaktır. Düzene kurulacak olan bu yeni köprü bu akımın reformist kimliği üzerindeki her türlü tereddütü silecektir. Ama biz bunu şimdiden sistematik bir mücadeledenin konusu yapabilmeliyiz. Liberal yöneticilerin herşeyce rağmen devrimci potansiyel taşıyan tabanı bu kez de bu gerici adıma hazırlamasına olanak tanımamalıyız. EMEP tabanından kazacağımız güçler olduğu bilinciyle hareket etmeliyiz.

Özellikle yayın organlarımızın yayın çizgisi çerçevesinde söylüyorum; zaten yapısal zaafılar içerisinde çoğu sürekli bir gerileme yaşayan geleneksel devrimci akımlara zaman ayırmayı bir yana bırakalım, dikkatlerimizi büyük ölçüde reformist siyasal akımlara verelim. Gerek ideolojik mücadelede, gerekse siyasal teşhirde asıl gücümüzü, enerjimizi bunlara ayıralım. Siyasal mücadelenin önünü kimler tıkıyorsa onlarla uğraşmak zorundayız. Eğer bugün güçlenen reformist akımlarsa, herşeyce rağmen sola, sosyalizme akan kitleleri asıl olarak bunlar tutuyorlarsa, o halde biz bunlarla uğraşmalıyız.

Mevcut tablodan geleneksel devrimci akımlar payına çıkarılacak sonuçlara gelince. Bu konuda gerekli sonuçları bir bakıma '96 yılının birlik deneyiminin ve son olarak da 1 Mayıs'ın sağladığı açıklıkların ışığında zaten çıkarmış durumdayız. Biz bir dönem, '96 yılı içerisinde, özellikle tabandaki süreçlerin de yarattığı birikimleri görerek ve gözeterek, devrimci güç ve eylem birliğini devrimci siyasal mücadele için önemli bir taktik imkan olarak düşündük. Buradan giderek birlik politikası çerçevesinde bu akım-

larla birlikte iş yapmaya çalıştık. Ama bu politikadan sonuç alınmadığı, alınacak gibi olmadığı da pratikte görüldü.

Burada kritik bir nokta var. Birlikte ciddi bir iş yapmadığımız halde bu akımlarla birarada görülmek bizim yığınlar karşısındaki imajımızı da olumsuz etkiledi. Onlarla aynı kategoride, aynı değerlerin ve mücadele anlayışının temsilcileriymişiz gibi algılanabildik. Devrimci siyasal mücadeleyi güçlendirmek için birlikte gerçekten iş yapabilirsek, biz bu “yan sonuçlar” a katlanırdık da. Kaldı ki, gerçek bir ortak iş yapma sürecinde biz farklılığımızı ortaya koymakta yine zorlanmazdık. Ama birlikte ciddi bir iş yapmadığımız halde, çoğu buna samimiyetle yanaşmadığı halde, işin sadece görüntüsü ile oyalandığı halde, birlikteymişiz gibi göründük. Bunun imajımızı olumsuz etkilediğini, bizi bu akımların yapısal ve güncel zaaflarının oluşturduğu imaja ortak ettiğini görmemiz gerekir. Nitekim 1 Mayıs sonrasında bu akımlarla araya koymaya başladığımız belirgin mesafe aynı zamanda bu çerçevedeki bir değerlendirmenin de bir sonucudur.

Biz bu akımlardan iddiada, konumda, söylemde, değerler sisteminde ve pratikte farklıyız. Bunun kitleler tarafından anlaşılmasını kolaylaştıracak bir tutum izlemeliyiz. Bu geçen seneki birlik politikasının mahkum edilmesi anlamına gelmiyor. Bu politikayı o gün için izlemek güncel bir devrimci sorumluluktu. Tersine bir tutum, o günkü birikimleri, o günkü imkanları, o imkanlar kullanılırsa sağlanabilecek adımları gözetememek olurdu. Gelgelelim bu politika denendi, gösterdiğimiz tüm iyi niyete ve pratik çabaya rağmen, sonuçta umduğumuz karşılığı bulamadı. Yine de bu onun bir yanlış tutum olduğunu göstermez, zira denemek gerçektir. Karşılığını bulup bulamayacağı gerçekte biraz da pratiğin sorunuydu.

Bu akımları tanımıyor muyduk diyeceksiniz. Elbette tanıyoruz. Ama öte yandan da bizzat bu akımların tabanını oluşturan güçlerle pratikte oluşmuş birlik süreçleri vardı. Gençlikte bunu gördük, cezaevlerinde gördük, kamu çalışanlarında gördük, yurtdışında iyi kötü bu vardı, semtlerde iyi kötü vardı. Basın platformunda iyi kötü belli yakınlaşmalar ve ortak tutum almaları vardı. Özetle ortada bir taban birikimi, bir yerel güç ve eylem birliği

birikimi vardı. Bu olumlu pratik birikime dayanarak, bunu gözönüne alarak, merkezileştirilmiş bir güç ve eylem birliğinin olup olamayacağına somut olarak bakmak zorundaydık. Ve bu işin olup olmayacağını da pratikte görmek ve göstermek zorundaydık. Terisi bir durumda, birlikten kaçan sektör bir hareket konumuna düşerdik. Oysa bugün, birlik için en samimi çabayı harcayan, ama karşılık bulamadığı için de karşılık vermeyenlerin sorumsuzluğunu açıkça ortaya koyarak onlardan yolunu ayıran bir hareket konumundayız.

Son olarak ana akımlar arasında ara konumda bulunan gruplara ilişkin birkaç noktayı ekleyebilirim. İlk bu grupların bir süreden beridir ya bir tıkanıklık içerisinde bocaladıklarını ya da sürekli gerilediklerini görmeliyiz. Bu bir yerde doğaldır da. Ana akımların gitgide daha belirgin bir konum kazandıkları, bu konuma daha güçlü bir biçimde oturdukları bir süreç, bu tür akımlarda bir zayıflama ya da çözülüşü kaçınılmaz bir biçimde zorlar. Bunu doğal karşılamak ve son tahlilde sağlıklı bir gelişmenin işareti saymak gerekir. Bir takım ara ve melez biçimlerin 20-30 yıldır aynı ara ve belirsiz konumu korumalarını devrimci siyasal mücadeleye çok da bir yararı yok. Ya da özellikle işçi sınıfının devrimci sosyalizm kanalının ideolojik ve pratik olarak tutulmadığı bir durumda bunun kuşkusuz bir anlamı vardı da geline yerinde artık yok. Biz bu tür akımların durumuna tüm sosyalizm potansiyelinin tek bir devrimci sınıf partisinde birleştirilmesi ihtiyacı ve zorunluluğu açısından da bakmak durumundayız. İleriye çıkanlarla ileriden birleşmek için her türlü çabayı sarfederiz, bunun gerektirdiği bir takım esneklikler varsa gösteririz. Ama ara konumda ısrar eden, bu konumda tutuculara karşı tavrımız, gerektiğinde onları eriterek ya da parçalayarak, gerçekte sosyalizme ait olan tüm güçleri sınıf partisi çizgisine ve zeminine kazanma olmak durumundadır.

Devrimci demokrasi kanalını tutan DHKP-C türünden akımların, ideolojik ve sınıfsal yapılarındaki zaafın sonucu olarak, koşulları oluştuğunda reformizme duydukları eğilimi, son bir yılın olayları bir kez daha kanıtladı. Bu tür akımların küçük-burjuva devrimciliği denilen konumda çok da tutarlı ve istikrarlı olmadık-

larını olaylar bir kez daha gösterdi. Bunun kapsamlı bir değerlendirilmesi ve eleştirisi zaten yapıldığı için fazla girmiyorum. Şimdilik söyleyeceklerim bundan ibaret.

- Yoldaşın tanımladığı çerçeveye katılıyorum. Bu çerçevede bazı sorunları açmaya çalışacağımı. Yalnızca son 1 Mayıs değil, geçen sene girdiğimiz eylem birliği sürecinin deneyimlerinin ve sol hareketin pratiğinin ortaya çıkardığı bazı sonuçlar var. Aslında Türkiye, çözümsüz sorunlar ülkesi olması nedeniyle, ha bire devrimci güç ve potansiyel imkanlar çıkarıyor ortaya. Bunu devrimci gruplar kısmen çekip alıyorlar da. Ama az-çok istikrarlı, doğru temeller üzerinde gelişen, sonuç almaya doğru gidebilen bir politik mücadele çizgisi izleyemedikleri ölçüde de, bu güçler bir taraftan geliyor, ama çok geçmeden de devrimci gruplardan umudunu keserek gerisin geri düzene akıyor. Bu hep böyle bir sirkülasyon olarak yaşanıyor. Bir kısır döngü bu.

Gerçekte bugün Türkiye’de devrimci güç ve imkanlar fazlasıyla çıkıyor ortaya. Tüm sorun bunu istikrarlı bir mücadele çizgisine çekmeyi başarabilmektir. Devrimci hareketin yapamadığı da budur. Bugün siyasal süreçler üzerinden sorunu çözecek ana sorumluluk da budur. Yani bir odak olmayı başarabilmektir. Ama bir odak olmayı başarmak, yalnızca gücü kendinde toplamak değil, bu gücü siyasal mücadeleye çekmeyi ve sonuç alıcı bir mücadele çizgisinde harekete geçirmeyi başamaktır. Belli güçleri etkileyip bunu az çok istikrarlı bir mücadeleye çekmek başarısız olduğu ölçüde, bu kez umutsuzluk geliyor, insanlar alternatifsiz hale geliyor, ki aslında devrimci alternatiften de uzaklaşmış oluyorlar. Küçük-burjuva devrimci hareketler belli bir kitle desteği kazandıklarında, bunu devrimci siyasal mücadelede daha etkin bir rol oynama imkanına çevireceklerine, bir baş dönmesi yaşıyorlar. Bu defa bu gücü bir başka nokta üzerinde harcıyorlar, dolayısıyla hiçbir istikrar ortaya çıkmıyor.

Güç birliği meselesi az çok belli bir imkan ortaya çıkarsa bile (çeşitli yerlerde eylem birlikleri gibi), herkes tutup bunu kendine yontmaya, kendi reklamını yapmanın bir aracı olarak kullanmaya çalışıyor. Dolayısıyla devrimci güçbirliği denilen ilişki

aslında kendi işlevini oynamaktan uzaklaştırılıyor, bir tür yozlaşıyor, bunun üzerinde de çekişmeler başlıyor.

Özellikle son bir yılın toplam deneyiminin ortaya çıkarttığı soru şu: Biz kendi pratiğimizi yaratarak ortaya çıkan potansiyel imkanları tutarlı bir biçimde değerlendirmeyi başarabilecek miyiz? Bu temel üzerinde bir çekim gücü olmayı başarabilecek miyiz? Bu başarılmadığı koşullarda, bu sirkülasyonun da, bu çaresizliğin de, bu alternatifsizliğin de hep devam edeceğini bilmek durumundayız. Aslında bunun tek alternatifi proleter sosyalist harekettir. Çünkü böyle bir kuvveti ancak işçi sınıfı temeli üzerinde gerçekleştirecek bir siyasal mücadele ortaya koyabilir ve bunun tek alternatifi de EKİM'dir.

Sorumluluklarımızın bu yanını önemle görmeli, güçbirliği girişimlerinin ortaya bir sonuç çıkarmadığını gözeterek hareket etmeliyiz. Bu olguyu, kendi pratiğimizi yaratmanın ve burada odak olmanın bir dayanağına dönüştürmeliyiz. Devrimci gruplarla, deyim uygunsa, kaderimizi ayıramadığımız ve kendi yolumuzu işçi sınıfı zemini üzerinden yürümeyi başaramadığımız ölçüde, kaba bir atalet kendi saflarımızda ortaya çıkar. Biz kesin bir tarzda hem özgün gelişme süreçlerimizin gerekleri ve hem de devrimci kitle hareketinin ihtiyaçları açısından, kaderimizi ayırmak ve kendi rotamızda ısrar etmek durumundayız.

Sorun basitçe güçbirliğinin ortaya bir sonuç çıkarmaması değildir. Biz güçbirliği konusunda herhangi bir kompleks duymuyoruz, duymamalıyız. Bunun imkanlarının olduğu her yerde ve her biçimde bunu denemeliyiz. İmkanların olduğu yerde bundan uzak durmamalı, ama olmadığı yerde de çok özel bir tarzda zorlamamalıyız. Ya da şöyle ifade etmek daha doğrudur. Kendi politik faaliyetimizi hiçbir zaman güçbirliğine endekslememeliyiz. Bağımsız faaliyetimizi daima esas almalıyız.

Bu son nokta saflarımızda tartışılması, militanlarımıza kavratılması gereken bir meseledir. Çünkü bu bağımsız çalışma ve kendi işine bakma sorunu yeterince anlaşılamiyabiliyor. Dahası (bu büyük ölçüde geçmişe ilişkin olmakla birlikte yarın yeni biçimler altında yaşanmayacağı anlamına gelmiyor), devrimci gruplar

kendi dar gündemleri üzerine gerçekleştirdikleri eylemleri şaşaalı olarak sunmayı başardıkları ölçüde, bu bizim insanlarımızı da yer yer etkileyen bir faktör olabiliyor. Ve dönüp biz niye yokuz diye sorulabiliyor. Bizim ilgisiz kalamayacağımız, seyirci kalamayacağımız bir takım sorunlar, gelişmeler elbette var. Toplumun genelini, işçi-emekçi kesimleri ilgilendiren süreçlerde açıktır ki tavırsız ve edilgen kalamayız. Ama sol grupların kendi dar pratiklerine, takvim devrimciliğine takılmamalı, hatta dönüp hiç bakmamalıyız. Üç beş tane devrimci grup birleşmiş, bir yerde sayısı 50-100'ü aşmayan (bazan bu çok daha komik rakamlar da olabiliyor) korsan gösteri adına sözümona eylem yapmışlar. Sonra da bunun reklamını yapıyorlar. Bu durumda soruluyor. Biz niye yokuz? Bu soru çok anlamsızdır. Niye olacaktık ki? Biz orada olamayız. Biz bir başka sınıfın hareketiyiz, biz başka bir perspektifi taşıyan bir hareketiz. Ama örneğin soru şöyle gelirse bu çok anlamlı olur; bir işçi kitle eylemi oluyor, bir grev ve direniş oluyor, ya da bir gelişme oluyor. Buralarda biz niye yokuz? Belli dönemlerde, hiç değilse temel olarak çalıştığımız alanlardaki işçi kitesini biz niye seferber edemiyoruz, harekete geçiremiyoruz? Bizim çalışmayı sorgulamayı artık bu eksene çekmeyi başarabilmemiz gerekiyor. Saflarımızda bu konuda açık bir bilinç yaratmamız gerekiyor.

Kitlesellik olgusu ve kitleleri harekete geçirmek tartışmaya değer bir başka noktadır. Bugünkü potansiyel imkanlarımızı iyi değerlendirebilirsek, bu alandaki görece zayıflığı giderebiliriz. Elbette kitle kavramı göreceli bir olgudur. Bunu hiçbir zaman unutmamak gerekiyor. Kitlesellik alanındaki görece zayıflığı aşmak herşeyden önce doğru politik çizgi ve çalışma tarzı sorunudur. Bu iki alanda çizgimize uygun bir istikrar gösterebildiğimiz oranda görece zayıflığı da kısa sürede aşabileceğiz. Geçmişte saflarımızda güç zayıflığından gelen özgüven eksikliğiyle karşılaştığımız durumlar oldu. Bunun izleri hala var mıdır? Varsa eğer, buna kesin tarzda yüklenmeliyiz. Olabildiği kadarıyla kendi gücümüze güvenmeyi, bu güce dayanarak sınıf kitleleri içerisinde güç olmayı ve bunu politik planda harekete geçirmeyi başarmayı hedefleyen

bir hareket olmalıyız.

Bazı birimlerdeki tutum ve davranışlar 1 Mayıs'ın ardından yaptığımız tartışmanın yeterince kavranmadığını gösteriyor. Bazı girişimler ve faaliyetler devrimci gruplarla yapılabilecek güç birliğine endekslenebiliyor. Zindan direnişleri gibi. Kendimizi onlara niye bağlayacağız ki? Biz burada daha özel bir tarzda ağırlık koyabilecek miyiz? Sorun budur. Bağımsız girişim zayıf, kalır mı, ortaya ne türden sonuçlar çıkarır türünden kaygılar, örneğin kurultay sorununa yaklaşım, bu kurultay bizi nereye götürür sorusu... Bunlar son derece anlamsızdır. Sen ortaya koyduğun hedeflere uygun davran, yaptığın planı uygulamaya çalış, propagandanın içeriğini doğru belirle, ajitasyonunu başarılı yap, siyasal teşhirini etkili gerçekleştir, ortaya ne sonuç çıkarsa odur. Bu bir yerde de politik yaşamın o canlı diyalektiğidir. Önden bir takım ideal sonuçlar ortaya koyup, sonra da bunu gerçekleştiremeyeceğimiz kaygısıyla böyle bir çabadan uzak durmak, bizi yalnızca atalete götürür, ulaşmak istediğimiz düzeye hiçbir biçimde ulaşamamaya götürür. Önemli olan bizim orada çalışmamızın içeriği, biçimi, hızını iyi ayarlamamız, sonuçlarını sorgulamayı başarabilmemizdir. Bu çerçevede bağımsız politik faaliyetimizi yoğunlaştırmayı başarabilmemizdir. Bu koşullarda bu ne sonuç doğuracaktır? Bu bizim çok özel olarak tayin edebileceğimiz bir şey değildir.

DHKP-C türü, kendince iyi bir siyasal çalışma yürüten örgütleri dışta bırakırsan, aslında devrimci hareket politik bir faaliyet yürütüyor gerçekte. Kitlelerin bilincine seslenen, onu değiştirmeye, kitlelerin eylemini geliştirmeye çalışan bir çaba yoktur devrimci gruplarda. Dar grupsal kaygılara ve ihtiyaçlara kilitlenen bir faaliyetten de başka bir sonuç zaten beklenemez.

Yalnızca devrimci birikimi kucaklamak açısından değil, bugün reformist grupların emanette tuttuğu potansiyeli çekip alacak; devrimci arayış üzerinden alternatifini bulamadığı ölçüde reformist hareketlerin etrafında toplanan potansiyelin çürümesinin önüne geçecek tek şey, ciddi bir devrimci siyasal pratiktir. Bunu ise gelinen yerde ancak biz gerçekleştirebiliriz ve daha şimdiden bunu başarabileceğimizin sayısız pratik kanıtı var orta yerde.

Gündemimizi, ilgi ve yoğunlaşma alanımızı kesin bir tarzda işçi sınıfı hareketinin, işçi ve emekçi hareketinin sorunlarına kilitleyebilmemiz gerekiyor. Devrimci grupların dar sorunlarından ve gündemlerinden mutlak biçimde kurtulmamız gerekiyor. Zaten devrimci gruplardan kaderimizi ayırmak derken ben herşeyden önce bunu kastediyorum.

(...)

- Ben konulan çerçeveye katılıyorum. Netleştirmemiz gereken birkaç nokta üzerinde durmak istiyorum.

Bence bizim devrimci harekete ilişkin bir değerlendirme yapmamız zorunluydu. 1 Mayıs sadece bu değerlendirmenin yapılması gerektiği konusunda bizi uyarmış, bunu acil hale getirmiştir. Ama 1 Mayıs değil de başka bir pratik gelişme de ister istemez bir değerlendirme yapmamızı zorunlu hale getirecekti. Ayrıca bizim yaşamakta olduğumuz süreç de bunu zorunlu hale getiriyordu. Yani program düzeyine çıktığımız, programın şahsında açık bir taraf olduğumuz ve partiyi ilan etmenin öngünlerine geldiğimiz bir sırada, zaten böyle bir değerlendirmeyi yapmak zorundaydık. 1 Mayıs yalnızca bunu kolaylaştırdı ve hızlandırdı.

Biz devrimci hareketin içinden çıktık, ama farklı olduğumuzu söyledik. Yeni dönemin yeni hareketi olduğumuzu söyledik, kendimizi teorik, ideolojik her bakımdan farklı bir çizgi olarak tanımlamaya çalıştık. Devrimci hareketi tanımlamaya çalıştık. Bir süreç yaşandı ve bugün bir yere gelindi. Ama bugüne kadar tüm farklılıklarımıza rağmen devrimci hareketle birlikte algılandık ya da onunla birlikte tanımlandık. Geline yerde artık, yoldaşın tabiriyle, kendimi ayırmak dediğimiz şeyi gerçekleştirmemiz gerekiyor. Hem yaşadığımız süreç bunu kaçınılmaz hale getiriyor, hem de sadece ideolojik-programatik düzeyde değil, pratik olarak da ayırmak gerekiyor. Sosyal ortamımızı tümüyle değiştirmemiz gerekiyor. Artık kendimizi devrimci hareketin gerçekçi içinde değil sınıfla birlikte tanımlamamız gerekiyor.

Bu konuda “popülizm” denilebilecek şeylerden özellikle uzak durmalıyız. “Popülizm” derken şunu söylemek istiyorum. Örneğin ölüm orucu yıldönümlerinde devrimci hareketinin yaptığı herşeyi

yapmak zorunda değiliz ya da Gazi'nin yıldönümünde 30-40 kişilik korsan gösterilere katılmak zorunda değiliz vb. Daha çok tabanımızda geçmiş süreçte böyle bir zayıflık kendini ortaya koyabiliyordu. Yıllardır Türkiye'de yaşanmış bir devrimcilik varsa, siz de bunun içinden çıkmışsanız, onun getirdiği kimi alışkanlıklar, kimi önyargılar, popülist kültür ve değerler vb.nin saflarınızda kalıntılarının yaşaması da doğaldır. Popülizmden önemli bir kopuş gerçekleştirilmekle birlikte, sanki biz her olay ve gelişmede onlarla birlikte olmak, kendimizi onlarla birlikte ifade etmek zorundaymışız gibi gelebiliyordu. Böyle olmaması gerekiyor bundan sonra. Çok net bir biçimde şunu ortaya koymalıyız. Biz bir sınıfın hareketiyiz, temel siyasal akımız ve kendimizi bu sınıf üzerinden ifade edeceğiz. Biz politik amacımızı da, pratiğimizi de bütünüyle bu zeminde gerçekleştireceğiz. Devrimci güç ve eylem birliği de bu alan üzerinden gerçekleştirilebilecektir. Ama düzene karşı mücadelede zaman zaman geleneksel devrimci hareketlerle bir çakışma olmayacak mıdır? Olmanması mümkün değildir. Ama bu da tümüyle bu alan üzerinden gerçekleşmek durumundadır.

Örgütsel-siyasal çalışmasını ve pratiğini kapsamlı bir biçimde bu zeminde gerçekleştiren, burada kendini tanımlayan, genel politik etkiyi öncelikle bu alana yaratan bir hareket olmak zorundayız. Eğer bir birikim varsa, bu birikimin kucaklanıp örgütlenmesi gibi bir sorun varsa ya da bu birikimin öncülerinin kazanılması düşünülüyorsa, yine öncelikle alanımız burasıdır. Yani devrimci hareketin birikimini kazanmayı bu eksen üzerinde gerçekleştirmek zorundayız. Bunlar aslında bizim konuya ilişkin tüm temel metinlerimizde var. Gerçek manada bir siyasal sınıf çalışması pratiği içinde olmamız, yani sınıfla fiziki teması geliştirecek düzeyde bir pratiğin içine girmiş olmamız bugün daha somut bir hal aldığı için bunu özellikle belirtiyorum. Bunun devrimci hareketin hem genel birikimini etkilemede, hem de özellikle sınıf içindeki bir takım güçlerini kazanmada çok daha etkili olacağını düşünüyorum.

Bir sınıf hareketi olduğumuza göre, bizim muhabatımız bellidir. Bu EMEP'tir, bunu sık sık tekrarlıyoruz. Sınıfın içindeki bu reformist akıma karşı ideolojik-politik mücadele önem taşıyor. Dev-

rimci hareketin sınıf içindeki diri, özellikle de genç unsurlarını çekip almada da EMEP'e karşı mücadelenin önemli rolü olacaktır. Devrimci hareket içinde bir-birbuçuk sene öncesine kadar birbirine geçişler oluyordu. Bugün böyle geçişler olmuyor. İnsanlar ya tükenip düşüyorlar ya da devrimcilik konusunda diri olan unsurlar tatminsizlik içerisine bir arayışa girdikleri zaman karşılarında buldukları ilk güç biz oluyoruz. Bunun, somut bir parti iddiasıyla birleştiği zaman, çok daha somut bir hale geleceği açıktır.

Ben buradan yoldaşın altını çizdiği noktaya gelmek istiyorum. Biz iddiamızda çok tok olmalıyız. Çok net ve tok bir biçimde bu ara akım dediğimiz grupların gereksizliğini ortaya koymalı, sosyalizm potansiyel diye tabir ettiğimiz potansiyele tümüyle talip olmalıyız. Tersine bir tutum, bizim kendi iddiamızın farkında olmamamız demektir. Ben bunu bir tartışma açmak için değil, partinin ajitasyonunda, yapılacak çağrılarda sosyalizme ait ne varsa tümüne seslenmek gerektiğini vurgulamak için söylüyorum.

Bir noktayı daha eklemek istiyorum. Bizim devrimci hareketten kendimizi ayırmayı başarmamızın özellikle pratik planda yararı olacaktır. Hareketimiz kısa vadeli, konjonktürel bir takım beklentilere göre davranamaz artık. Şu gruptan şöyle bir potansiyel gelir mi? Bir imkan mıdır? Bunlar pratik şeylerdir ve tartışılacaktır. Ama bunun ötesinde bizim kendimizi artık geleceğe hazırlamamız gerekiyor. Yani şimdiden kendi ayakları üzerinde duran ciddi bir parti çalışması pratiği içine girmemiz gerekiyor. Biz sınıf üzerinden iddiamızı ortaya koyuyoruz. Temel bir sınıfın partisi olacağız diyoruz. Bugünkü durgun koşullarda bile az-çok kapsamlı bir pratik içerisine girdiğimizde karşılık buluyoruz. Az-çok ciddi bir yöneliş, kapsamlı bir pratik, yöntemli-hedefli bir çalışmanın karşılığını bulabiliyoruz. Bugün ulaştığımız bu aşamanın saflarımızda en ileri kadrolarından tabandaki militanlara kadar çok iyi içselleştirilmesi gerekiyor. Biz günlük olarak faaliyet yürütüyoruz, bu çok önemli bir avantajdır. Fiziki temas da yakalanmıştır sınıfla. Bunu bilince çıkarmak ve geleceğe dönük olarak güvencelemek gerekiyor. İşçi hareketinin bugünkü durgunluğu elbette sürmeyecektir. Yarın diyelim '80 öncesi gibi bir çıkış olduğunda, eğer biz buna hazırlıysak

(ki sınıf adına en hazırlıklı olması gereken biziz), bu hızla bir biçimde bizim güçlenmemizi sağlayacaktır. Bu bilinçle davranmalı ve bu bilinçle hazırlanmalıyız. Halihazırda ulaşılan niteliğin bilince çıkarılmasını sağlamalı, şekillendirmeli ve geleceğe hazırlamalıyız. Bunun bizi bugün, güç ve benzeri açıdan kimi zaman sıkıntı duymamıza neden olan şeylerden kurtaracağını, dolayısıyla hazırlığın son derece önemli bir rol oynayacağını düşünüyorum.

Devrimci güçbirliği konusunda da kısaca bir şeyler söylemek istiyorum. 1 Mayıs'da ortaya çıkan devrimci hareket gerçekliği, bizim özellikle açlık grevleri-ölüm oruçları döneminde devrimci güç ve eylem birliğine ilişkin girişimlerimizi tartışmalı hale getiren bir şey değildir. Bazı şeyler bir yere geldikten sonra ancak bugünkü açıklığıyla tartışılabilir. Yani bu sürecin yaşanması gerekiyordu. Biz kendi hakkımızda net bir tanımlamayı ancak bir süreci yaşayarak yapabildik. Bizim teorimiz sınana sınana buraya geldi. Bizim ihtilalci bir örgüt olduğumuz, bir sınıf hareketi olduğumuz on yıllık bir birikimin üzerinden söylenen bir şeydir. Biz bir süreci yaşamak zorundaydık ve yaşadık. Dünkü iddiamız bugün somut bir gerçeklik haline gelmiştir. Bu güçbirliği girişimi deneyiminin de yaşanması ve olup olmayacağını görülmesi gerekiyordu. Bu süreç yaşandı ve bugün bu sorunun bizim için mahiyeti tümüyle değişti. Dün bizim için daha farklı bir mahiyet taşıyordu, siyasal mücadele açısından da, başka açılardan da, bugün daha farklı bir mahiyet taşıyor.

- Ben esas olarak şu noktayı vurgulamak istiyorum. Sol hareketin genel tablosu apaçık ortada. Ve biz bugüne kadar geleneksel sol hareketin yapısal zaaflarını sürekli olarak irdeledik ve ortaya koyduk. Ama bugün geldiği nokta üzerinden bakıldığında, durum daha farklı. Biz bugün artık sol hareket bir çözülme, dağılma, hatta kimileri üzerinden bir dejenarasyon sürecine girmiştir diyoruz. Devrimci hareket gerçekliğini bu boyutuyla önümüzdeki süreçte, özellikle parti adımı çerçevesinde özel bir yüklenme alanı haline getirebilmeliyiz. Geleneksel devrimci hareketin bugün yüzyüze kaldığı sorunların gerisinde yatan yapısal zaafı çok daha bilinçli bir tarzda, daha çok da irdeleyici bir biçimde ortaya koyabilmeliyiz.

Zira sol harekette ortaya çıkan zayıflama ve dağılma tablosunun gerçek nedenlerinin bilinci çıkartılamaması, bir güçsüzlük duygusuna ya da moral bakımından zayıflamaya yolaçabilecektir. Gerçekten de çözülen ve dağılan bir sol hareket gerçekliği, özellikle de ideolojik bakımdan zayıf unsurlarda güçsüzlük duygusu yaratabiliyor. Bunun üzerine bilinçli bir tarzda gidebilmek gerekiyor. Bunun esas yolunun nerden geçtiği zaten tartışıldı. Bunun pratiğini yaratabilmekten geçiyor. Ama bu önümüzdeki süreçte sol hareketin yapısal zaaflarının özel bir yüklenme alanı haline getirilmesinin taşıdığı önemi azaltmıyor.

Örneğin bugün sol hareketin genelinde sürekliliğini koruyabilecek örgütlenmelerin varlığından söz etmek mümkün değildir. Bu alanda yaşanan zaafların ve zayıflıkların gerisinde ne vardır? Bunun ideolojik-siyasal kaynaklarını ortaya koymalıyız. Yoksa sürekli olarak, sol hareket şöyle güç kaybetti, böyle güç kaybetti diye tekrarlamak kimseye hiçbir şey anlatmayacaktır. Sorunu irdeleyen, zaafların kaynağını ortaya koyan bir tarzda yaklaşabilmeliyiz. Bu noktanın önemli olduğunu düşünüyorum. Bunu başaramadığımız koşullarda, söylediklerimiz belli kalıplara dönüşen itici bir söyleme dönüşür.

- Tartışmanın ortaya çıkardığı bazı sonuçlar var. Bu sonuçların altını yeniden çizmemiz gerekiyor. İlk olarak ulaştığımız sonuçları saflarımızda eğitim konusu haline getirmemiz gerekiyor. Burada gerçekten yeni bazı değerlendirmeler, yeni bazı öneriler var. Bu temel üzerinde kadro ve militanlarımızın eğitilmesi gerekiyor. İkinci olarak, buradaki değerlendirmelerin klavuz olarak gözetilmesi ve politik yayın çizgimize yansımaları gerekiyor.

Bence birinci sonuç şudur. Biz ideolojik-siyasal çizgimizle, değerlerimizle, kültürümüzle, geleneklerimizle farklı bir hareket olduğumuzu her zaman söyledik. Ama biz pratik olarak da farklıyız ve gelinen yerde bu pratik farklılığımızı gösterebilmek imkanına sahibiz. Biz kendimizi geleneksel sol hareketten ayıracağız; kendi öz kimliğimiz, kendi öz ilgi alanımız, kendi önceliklerimiz üzerinden kendi bağımsız faaliyetimizi yürüteceğiz. Birlikte bir faaliyet yürütebilmek için bile öncelikle bağımsız bir faaliyet kapasitesine

sahip olabilmek gerekiyor. Eğer parti ipini göğüsleme aşamasına gelmiş bir hareket isek, kendi bağımsız gücümüzle kendi bağımsız faaliyetimizi, eylemimizi ortaya koyabiliriz. Ve bunda başarılı olabildiğimiz ölçüde başkalarıyla birlikte sağlıklı bir biçimde iş yapmak, aslında onları kendi arkamızdan sürükleyerek iş yapabilmek başarısı da gösterebiliriz. Çünkü bağımsız iş yapabilme kapasitesi kazanmak, başkalarını sürükleme gücünü çok doğal bir biçimde bize verir. Gerek sorunlara yaklaşımımız, gerek ciddiyetimiz, gerek sosyal tabanımız bu imkanı bize fazlasıyla sağlar.

Biz farklıyız dedim. Bu bir takım pratiklere ya da güç ve eylem birliğine bağlanan belli umutların boşa çıkmasına bir tepki değil kesinlikle. Öyle bir yanı kuşkusuz var. Ama bunu daha çok uyarıcı bir faktör olarak değerlendiriyorum. Bu soruna daha geniş bakmak, değişik yönlerini gözönünde bulundurmak bakımından uyarıcı olmuştur. Farklılığımız nereden gelmektedir? Birincisi, bizim gerçekten yönelim alanlarımız farklı. İkincisi gündemimiz farklı, önceliklerimiz farklı. Örneğin geçtiğimiz yaz dönemini kimilerinin zindan direnişlerinin yıldönümüyle değerlendirmesi, bizim ise sınıfın ya da toplumun genel gündemi üzerinden giderek değerlendirmeye çalışmamız bile bunu gösteriyor. Üçüncüsü, çok belirgin bir biçimde bizim perspektiflerimiz farklı, anlayışımız farklı. Ben perspektifler derken, çok soyut planda devrimin ya da stratejinin şu veya bu sorununa yaklaşımdan sözctmüyorum. Sözüünü ettiğim anlayışın bir ruhu var. Bu sorumluluktur, bu ciddiyettir, bu ideolojik özdür, bu pragmatizmden uzaklıktır, gerçekten bir davayı, bir sınıfın sorumluluğunu gözetmektir. Ve nihayet bizim değerlerimiz farklı, kültürümüz farklı. Örneğin ben geçmiş bir olaydan haftalarca söz edip de, o olay içerisinde yeralan ve içten içe de belli bir ilgiyle izlenen bir devrimci hareketi yok saymayı hiçbir biçimde anlayamıyorum. Burdaki ahlakı, kültürü, değerler sistemini anlayamıyorum.

Biz bütün bu açılardan geleneksel devrimci gruplardan farklıyız. Kendi sosyal tabanımız haline getirmek istediğimiz sınıf içerisine nihayet bazı ilk mevziler yakaladık. Şimdi buraya yüklenmek, kendimizi bu alanda üretmek, siyasal mücadele eksenini buradan

oluşturmak sorumluluğuyla yüzyüzeyiz. Küçük-burjuvazi kendi etkinliğini örneğin öğrenci gençlik içerisinde gösterebilir, bir takım reformist akımlar kamu çalışanları içerisinde gösterebilir. İP gibi kemalist bir akım genel burjuva kamuoyunu etkileme üzerinden sergileyebilir. DHKP-C bunu semtler üzerinden sergileyebilir.

Biz de kendi alanımız, kendi eksenimiz üzerinden bir politik mücadele odağı yaratmaya başarabilmeliyiz. Bunun için kendi alanımıza, kendi gündemimize yüklenmeliyiz. Bu alanda kim karşımıza çıkıyorsa, dövüşmek gerekiyorsa dövüşmeli, omuz omuza iş yapmak mümkün oluyorsa iş yapmalıyız. Güç ve eylem birliği sorununa artık böyle bakmak zorundayız. Daha önce yoldaşın da söylediği gibi bu konuda bir kompleksimiz olmamalıdır; gerektiğinde birlikte iş yapabilmeliyiz. Ama biz, kendi gündemimiz, kendi yönelimimiz neyse, birlikte iş yapabilmek imkanını da bu açıdan aramalıyız. Biz Merter’de işçi kurultayı mı düzenlemek istiyoruz, bir takım devrimci grupların da burada varlığı, faaliyeti, etkisi mi var? Evet onlarla orada birlikte iş yapabilmeliyiz. Ama onların kendilerine özgü, sınıftan ve kitlelerden kopuk kendi kapalı gündemleri sözkonusu olduğunda, biz onlarla birlikte iş yapmak zorunda değiliz. Biz salt geleneksel akımlar için önem taşıyan bir takım etkinliklere katılmak zorunda değiliz. Bu konuda gerçekten bir rahatlık kazanmalıyız. Bu dar ve kısır gündemlerden tümüyle koptuğumuz.

Bir başka nokta şudur. Bu genel “devrimci hareket” kavramını artık daha dikkatli, daha özenli bir biçimde kullanmamız gerekiyor. Evet bir toplumda genel devrimci hareketi meydana getiren bir dizi akım ve parti olur. Ama bu devrimci parti ve akımlar hep şu veya bu halk sınıf ve tabakasına denk düşen sınıfsal-siyasal kimliklerinin yanısıra, pratikte bunu tamamlayan sosyal tabanlarıyla birlikte bir anlam kazanırlar. Bir ülkede farklı bileşenleri olan genel bir devrimci hareketin varlığı, o ülkede bir sosyal hareketliliğin, bir sosyal muhalefetin varlığının da dolaysız bir göstergesidir. Oysa bugünün Türkiye’sine baktığımızda ne görüyoruz? Siyasi yaşamları 25-30 yılı bulan bir takım grup ve çevreler bugün herhangi bir sosyal zemine oturmadıkları gibi, bunu

başaramamanın getirdiği bir tükeniş süreci içerisinde buluyorlar. Onyılları bulan geçmişini olan bir takım örgütler gelinen yerde marjinalleşmiş, içe kapanık dar insan gruplarına dönüşmüşlerdir. Bu anlamda, genel bir devrimci hareketin unsurları olma konumuna karşılık düşüyor onların varlığı.

Bu ülkede bir birikim anlamında elbette bir devrimci hareket var. Ama bu birikim ne bu sözünü ettiğim gruplar tarafından temsil ediliyor, ne de onlar bugün onun taşıyıcısı durumundalar. Düne kadar bunu söylemek belki bu kadar kolay değildi. Ama bu akımların bir takım fırsatları nasıl heba ettiğini ve gelinen yerde marjinal bir konuma nasıl düştüklerini hep birlikte görüyoruz.

Oysa örneğin PKK, genel devrimci hareketin temel bir unsurudur; girdiği yönelime, taşıdığı açık zaaf ve zayıflıklara rağmen. Aynı şekilde DHKP-C devrimci hareketin bir temel unsurudur. Buna karşılık, tarihsel ömrünü doldurmayı siyasal ömrünü doldurmak aşamasıyla birleştiren bir takım geleneksel gruplar, bugün artık genel devrimci hareket kavramı içinde çok bir şey ifade etmiyorlar.

İşin bir başka bir yanını daha vurgulayamam istiyorum. “Devrimci hareket” bir bakıma ayırımı çizgilerini de karartan bir kavram. Belki reformizme karşı, belki düzene karşı kullanılan söylemde bunun bir anlamı var. Ama zaman zaman yayınlarımıza yansıyan söylem bunu aşıyor. Örneğin deniliyor ki, işte şöyle şöyle fırsatlar var, şöyle şöyle görevler var, devrimci hareket bu konuda üstüne düşeni yapmalıdır, vb. Bu söylem gerçek yaşama uymuyor. Çünkü bu akımlar bunu yapmıyorlar, yapamıyorlar, daha da önemlisi yapacak durumda da değiller. Herşey bir yana bu akımlar bu tür görev ve sorumlulukların farkında bile değiller. Bu böyleyse eğer, bu gerçeği hesaba katmak, fırsatları değerlendirmek sorumluluğunun, görevlerini yerine getirmek yükümlülüğünün herşeyden önce komünist harekete düştüğünü vurgulayan bir söylemi öne çıkarmak durumundayız. Komünistler bunu değerlendirmesini bilebilmelidirler; bugün küçük-burjuva akımların bu alandaki ilgisizliğine, yabancılaşmasına hiçbir biçimde aldırış etmeksizin bu konuda kendilerini ortaya koyabilmelidirler diyen, buna uygun düşen bir söylem kul-

lanabilmeliyiz.

Ayrıca, nasıl ki devrimci ve reformist kanatlarıyla sol hareket diyorsak, komünist, devrimci-demokrat ve reformist kanatlarıyla sol hareket de diyebilmeliyiz. Çünkü ilke açısından bakıldığında, devrimci sosyalizm ile devrimci demokrasi arasındaki ayrım, devrimci demokrasi ile reformizm arasındaki ayırımdan daha büyüktür. Devrimci demokrasi ile reformizm birbirini besleyen akımlardır. Reformizmden koptu devrimci demokrasi, gerisin geri reformizme dönebildi. Biz bunu '70'li yıllara damgasını vuran grupların şahsında gördük. '71 kopuşu ne demektir? THKO demektir, THKP-C demektir, TIKKO demektir. THKP-C'nin büyük bir bölümü gerisin geri reformizme döndü. THKO'nun büyük bir bölümü TDKP şahsında reformizme döndü. TIKKO'nun büyük bir bölümü ya düzene ya Perinçek'e ya da bir başka yerlere döndü. Nasıl devrimci konum ile reformist konum arasında belirgin bir fark varsa, devrimci sosyalist konum ile devrimci de olsa demokratik konum arasında belirgin bir fark vardır. Bu fark gelinen yerde apayrı bir önem taşımaktadır.

Devrimci hareketin egemen sınıfa karşı, düzene karşı genel bir kuvvet olarak kendini gösterebildiği bir dönemde değiliz. Değerlendirmelerimiz gerçekçi olabilmek durumunda. Eğer gerçekten düzenle devrim güçleri birbiriyle boy ölçüşecek aşamada olsalardı, çok farklı devrimci akımlar farklı sınıfları, farklı alanları tutuyor olabilirdi. Bunların birleşik eğilimini bu düzenin karşısına dikmek mümkün olabilirdi. Bugün böyle bir durum sözkonusu değil. Devrimci hareketin kendi dar çalışma alanları var, bu dar çalışma alanlarında düzene, devlete karşı mevzi kazanma, kitle etkinliği kazanma savaşımı veriyor. Birisi bunu varoşlardan ya da kendi küçük-burjuva tarzının gereği olarak belli legal platformları üzerinden veriyor. Bir başkası başka bir alandan veriyor. Ama bizim faaliyet yürüttüğümüz, mevzi kazanmaya, mesafe katetmeye çalıştığımız alan çok farklı.

Sınıf çalışmasına kilitleneceğimize göre bu alandaki muhataplarımıza ilgi göstereceğiz. Bu tartışmanın toplamının en kolay ulaştığı sonuçlardan biri de budur. Sınıf alanında EMEP'le karşı

karşıyayız ve bu partiye ilgi göstermek ve onunla sıkı bir mücadeleyle girmek sorumluluğuyla yüzyüzeyiz. Bu mücadeleyi dikkatli yürütmek, sorunları kounusunda açıklıklar taşımak gerekiyor. Hem bu akıma karşı etkili ve uzlaşmaz bir ideolojik mücadele yürütmek, hem de aynı platformlarda, aynı fabrikalarda, aynı işçi ilişkileri içerisinde zorunlu olarak birarada bulunmanın gerektirdiği esneklikleri gösterebilmek gerekiyor. Bu ikisini bağdaştırabilmek durumundayız. Bunu başaramazsak, bu alanda bir sürü problemle yüzyüze kalırız.

Güç birliği çerçevesinde de birşeyler söylemek istiyorum. Sınıf içerisinde çeşitli siyasal akımların taraftarı devrimci işçiler var. Devrimci akımlar sınıf içerisinde çalışmadıkları için, bu ilişkilerini semtler ya da genel politik etkinlikler üzerinden değerlendiriyorlar. Biz sınıf çalışması platformu yarttığımız için bu unsurlarla yüzyüze geliyoruz ve bazı deneyimler onları orada etkileyebileceğimizi, kendi faaliyetimizin bir parçası haline getirebileceğimizi ve çok geçmeden de kazanabileceğimizi gösteriyor. Bu küçümsenecek bir sorun değil kesinlikle. Sınıf hareketi içerisinde bugün politize olmuş devrimci öğelerin azlığı da düşünülürse, bu potansiyelin taşıdığı önem açıktır.

Söylediklerini kendi özgücüne dayanarak yapan bir hareket olabilmenin taşıdığı önem çok vurgulandı. Bu sorunun özünü oluşturuyor. Partili bir düzeye ulaşıp ulaşamadığımızın sınanacağı en önemli alanlardan da biri durumundadır. Şimdi bizim gücümüz yeterli değil, onun için yapamıyoruz söylemini kesinlikle terk etmeliyiz. Çünkü kendi özgücümüze dayanmadan güç yaratmak mümkün değildir. Yani halihazırda yeterli olmayan gücümüzü yeterli hale getirebilmenin yolu da, en yetersiz güçlerle bile bir takım şeyleri yapabilmekten geçiyor. Örneğin biz 70 kişiyle de bir işçi kurultayı yapabiliriz. 300 kişi geleceğini sanırsanız, 70 kişi gelir, yaparız. O gün için bu iş 70 kişiyle yapılabilir demektir. Ama 70 kişiyle yapıyorsak, bu en azından bir takım insanları kazandığımızın bir göstergesidir. Girmekte olduğumuz pratik süreç içerisinde göz önünde bulundurmamız gereken kritik sorunlardan biri budur. Kendi özgücümüzle iş yapmalıyız. Başkalarını kata-

biliyorsak katmalı, ama kendi yapmaya çalıştığımız işe katmalıyız.

Bir de yoldaş konuşmasında, oradan buradan ne alırız biçimindeki parakendeci hesabını bir yana bırakmalıyız, dedi. Biz program cephesinde, sınıf çalışması cephesinde, yayın cephesinde en sıkı bir biçimde sorumluluklarımıza sarılırsak, her yerden güç alırız. Nereden ne kadar gücün nasıl ve ne zaman bize geleceği hiç belli olmaz. Güç kazanmanın, güven vermenin, yeni güçler için arayış konusu ve toplanma eksenine haline gelebilmenin tek gerçek, tek sağlıklı, tek başarılı yolu, ortaya koyulan iddianın gerekleri konusunda tutarlı bir teorik ve pratik çalışma içerisinde olmaktır. Bunu yaparsak, bize en ilgisiz akımlardan bile güçler kazanabiliriz. Mesele basitçe o güçler bize ne kadar yarar meselesi değildir. İşçi sınıfının ve yığınların karşısına devrimin gerçek temsilcisi olarak çıkabilmek, ötesinin bu açıdan bir şey ifade etmediğini gösterebilmek bakımından önemlidir. Bu "49 parçalı sol hareket" görüntüsünü yıkabilmek bakımından önemlidir. Hiçbir mevzi tutmayan akımların güç kaybetmesi, çözülmesi bir kayıp değildir kesinlikle. Yalnızca aldatıcı bir görünüm yaratıyorlar. Örneğin DHKP-C için durum farklıdır, DHKP-C bir mevzi tutmaktadır. Ama öyle grup ve çevreler var ki, bunların faydadan çok zararı oluyor. 300 kişiyi etkilediği için bir yer tuttuğu zannediliyor. Ama konumuyla, pratiğiyle, anlayışıyla, kültürüyle binlerce kişinin de gelmesini engelliyor. Böyle grup ve çevreleri ciddiye almanın, onları meşrulaştırmanın devrime hiçbir faydası yok. Devrim bir takım grupların ayakta tutulmasıyla başarıya ulaşmayacaktır. Devrim sorumsuz ve ciddiyetsiz grupların sahneden silinmesiyle, ideolojisiyle, politikasıyla, örgütüyle, ciddiyetiyle, değerleriyle, kararlılığıyla, toplam kimliği ile süreci devrimle taçlandırarak nitelikte bir akımın gerçekten oluşmasıyla başarıya ulaşacaktır.

Bu ara akımları tasfiye etmemiz gerektiğini söylemiştim. Bu tasfiyenin bir yolu, kendi kimliğini kanıtlamak, kendi işini yapmaktır. İkinci yolu ortaya bir program koymak, bu çerçevede onlara sert bir biçimde vuraktır. Üçüncü yolu, onların ciddiyetsiz ve sorumsuz davranışlarını teşhir etmektir. Biz bugüne kadar bunu gereğince yapamadık. Bizim emekçilere sunduğumuz devrimci

hareket gerçekliği tekyanlı kaldı. Çünkü hep iyi yanlarını gördük, sahiplendik. Oysa bir sürü kötü şey yapıyorlar, bunları teşhir etmiyoruz. Çeşitli ikellikler yapıyorlar, tepki göstermiyoruz. Ortak iş içinde kaba sorumsuzluklar yapıyorlar, sesimizi çıkarmıyoruz. Halbuki bunları yapmamız, bu zaafın eleştirisini ve teşhirini ihmal etmememiz gerekiyor. Çünkü gerçeğin öteki yüzü bu. Bu gerçeği kitlelere ve devrimcilerden gizlememeliyiz.

Yayın cephesindeki yoldaşlara burada tartışılan perspektifleri, ulaşılan sonuçları kavratmak çerçevesinde büyük bir sorumluluk düşüyor. Çünkü bu konuda bir perspektif dönüşümüne ihtiyacımız var. Yayın organları bu dönüşümün araçları olacakları için, yazı yazan yoldaşların bu meseleyi özellikle ve öncelikle kavraması gerekiyor.

- Devrimci hareket şöyle yapmalıdır, böyle yapmalıdır söylemini kesinlikle bırakmalıyız. Hayır, küçük-burjuva devrimci akımlar içinde buldukları kavrayış ve pratik zaafiyetlerden dolayı bunları yapamaz demeliyiz...

- Yapamıyor ve yapamaz demek lazım gerçekten de. Ama biz yapacağız, biz yapmak durumundayız. Biz de yapamıyorsak, yapmaya çalışıyoruz gücümüz yetmiyor, bunun için de fırsat heba oluyor, deriz. Çünkü gerçekten nesnel durum bu. Devrimci hareket yapmalıdır denilerek bir şey yapılmıyor, bir şey değişmiyor ki... Sadece devrimci harekete ilişkin dayanaksız umutlar yaşatılmış oluyor. Bu devrimci akımlar bunu yapamaz, biz yapmaya çalışıyoruz, ama bugün için gücümüz yetmiyor, ancak kısmen yapabiliyoruz, deriz. Çünkü gerçeğin özü bu aslında.

- Sol hareket üzerine yaptığımız tartışmalardan ortaya çıkan sonuçlardan biri de geçmiş devrimci birikimi en ileri noktada kucaklama perspektifinin pratik sorumluluklarıdır. EKİM'in değil, tüm devrimci birikimi kucaklamaya aday işçi sınıfının devrimci partisini kuruyoruz dedik. Peki bu pratikte nasıl mümkün olacaktır? Bunun için gözetmemiz gereken öncelikler nelerdir?

Bu sorulara kendi içinde cevap vermek doğru bir tutum olmaz. Ya da şöyle söylenebilir; gerçek siyasal süreçlerin öne çıkardığı görevlerden, partileşme sürecinin sorumluluklarından ayrı ele

alınmaz. Devrimci birikimi tek kanalda toplamanın ve kucaklayarak örgütlemenin tek gerçek çözümü, bunu olanaklı kılacak bir politik kuvvet yaratabilmektir. Zerrecikleri toplayarak biraraya getirmek ve bunlardan daha büyük bir kuvvet yaratmak, mıknatıs görevi görecek bir odaktan ayrı düşünülemez. Böyle bir odağı yaratmak ise bir kez daha pratikte ortaya konulacak güce, sınıf içindeki devrimci çalışmanın etki ve sonuçlarına bağlıdır.

Deniliyor ki, bazı çevreler sosyalizm söylemi üzerinden özellikle genç devrimcileri etkiliyor, ciddiyetsiz çevreler sosyalizm söylemiyle sosyalist potansiyelin tek kanala akmasını engelliyor. O halde bu potansiyelin heba edilmesini engellemek için, böylesi potansiyellerin ihtiyacına yanıt olacak alternatif projeler üretilmesi gerekiyor. Örneğin tarihsel sorunların irdelenmesi lazım. Sosyalizm alternatifini veya sosyalist düzeni propaganda etmek durgun atmosferde özel bir önem taşıyor. İşçi sınıfı, emekçiler düzenden, devletten nefret ediyor, kin duyuyor. Ama bir alternatif göremiyor. Bu nedenle gerçekte tek alternatif olan sosyalizmi güçlü bir biçimde propaganda etmemiz lazım vs.

Şimdi düzenin sürekli olarak etkili teşhiri ve sosyalizmi propaganda etme sorumluluğunu bir yana bırakıyorum. Bu nihayet her dönem gözetilmesi gereken bir husustur. Ama sosyalizm propagandasıyla, alternatif projelerle kitlelerin harekete geçirilebileceği, böylesi bir çabanın sosyalist potansiyeli tek kanala akıtılabileceği savının bilimsel ve pratik bir değeri yoktur. Bu, sınıflar arası mücadelenin gerçek süreçleri dışında sorunların sözümona çözülebileceğini iddia etmenin bir yansımasıdır. Sorunun dar, mekanik ve çarpık kavranışıdır. Sınıf ve kitle dışı bir bakışın göstergesidir. Sınıfın devrimci partisini kurma, işçi sınıfı hareketine karşı devrimci görevler perspektifinden uzak, dar çevre oluşturma politikasıdır. Böyle bir bakışın sonuçlarını biliyoruz. Bu ha bire güçleri bölen ve bölündükçe marjinalleşerek yozlaşan çevreler üretmekten başka bir sonuç vermiyor. Devrimci birikimi, sosyalist potansiyeli tek kanalda birleştirmek mi istiyoruz? O halde birleştirici kuvvet, mıknatıs görevi görecek bir odak yaratın. Sorun kendiliğinden ve en sağlıklı bir tarzda çözülmüş olur.

Biz bugün bunun çabasını veriyoruz. Biz bugün dar çevre çalışması yürütmüyoruz. Sınıf içinde, sınıf kitlelerine dönük bir siyasal çalışma yürütüyoruz. Sınıf kitlelerinin ve sınıf hareketinin verili durumu bu alandaki öncelikli görevlerimize de işaret etmektedir.

Henüz anlamlı bir kitle çalışmasına giremediğimiz bir dönemde genele hitap eden bir siyasal faaliyettin gerekli fakat yetersiz olduğunu söylüyorduk. Ama o gün için yakıcı durumda bir sorun olmadığı ölçüde, önceliklerimiz arasında başka sorunlar olduğu için, özel bir müdahale konusu edilemeyebiliyordu. Fakat şimdi durum tümüyle farklı ve bu alandaki zayıflıklar ciddi kusurlar olarak kendini gösterir. Çünkü biz o dönemi geride bıraktık. Sınıf kitlelerine sesleniyoruz. Sınıf kitlelerini harekete geçirmeye çalışıyoruz. Ya da iktisadi-sendikal hak ve talepleri için harekete geçmiş bulunan kitlelerle yüzyüze geliyoruz.

Sınıfın kitlesine, ama bilinç, örgütlenme mücadele düzeyi bakımından gerçekliği bilinen kitlelere sesleniyoruz. Kitleler size, sosyalizmi ne kadar tutarlı savunuyorsunuz, ya da sosyalizm deneyimlerini ne kadar bilince çıkarttınız diye sormuyor. Kitleler sizi teorinin sorunlarından, bunun bir alanı olan tarihsel deneyimin derslerinden giderek sorgulamıyor. Diyor ki; güzel şeyler söylüyorsunuz, ama gerçekten sizin dediğiniz düzene ulaşmayı olanaklı kılacak, bu kötü düzeni ve zulüm devletini yenebilecek bir kuvvet var mı? Çünkü, devrimci harekete bir güven duyamıyor, yanındaki insana güven duyamıyor, kendi sınıfına bu aynı güveni duyamıyor, en başta da kendisine güveni yok. Kendine, sınıfına ve öncüsüne güvenmeyen, sermaye sınıfı tarafından yaşamı çökölmez hale getirildiği, ağır bir sömürüye tabi tutulduğu ve her türlü zalimce davranışa hedef edildiği halde örgütlü bir karşı koyuş gücü gösteremeyen ve dahası bu konuda ciddi inançsızlık içinde olan bir topluluğa istediğiniz kadar sosyalizmi anlatın, mükemmel alternatif sistem önerin. Sizin idealinizdeki sistem yığınlar için bu durumda birşey ifade etmez. Yığınlar teoriyle, propagandayla değil, politikayla ve politik güçle mücadeleye çekilir. Mücadele içinde propagandaya alıcı duruma gelir. Kararlarını bizzat özdeneimleri

üzerinden verir. Kitleler bilinç alanında hazırlandıktan sonra mücadeleye atılabilir savı kaba bir yanılgıdır. Kitleler daha iyi yaşam koşulları için mücadele sürecine girer. Mücadelenin seyri ve öncünün öznel çabasıyla ki, kitleler özdeneyimleri üzerinden eğitilerek bilinçlendirilir. Sınıf kını bu süreçte artar, mücadele azmi bu süreçte bilenir, gücünü böyle bir süreçte sınıyarak sınıfının gücüne olan güveni gelişip, pekişir.

Yani öncü ile sınıf kitlelerinin durum ve düzeylerini birbirine karıştırmamak lazım. Öncü nesnel bir süreci kendi öznel katkısıyla besleyerek geliştirir. Yığınlar nesnel bir süreç üzerinden sınıf bilinciyle bütünleştikleri oranda özne rolü oynayabilir. Aydınlanmış, sosyalizme sempati duyan, politik arayışlar içinde olan azınlığı kazanma, ya da öğrenci gençliğin sosyalizm potansiyeli taşıyan kesimini kazanma çabasıyla, sınıfın kitlelerini sosyalizme kazanmak iki farklı şeydir. Bunları birbirine karıştırmamak gerekiyor. Bir takım şekilsiz çevrelerin etkilediği, gerçekte sosyalizm potansiyeli taşıyan gençleri etkilemek, çekip almak başka şeydir. Sınıf kitlelerini etkilemek, onları siyasal mücadele alanına çekmek, onları siyasi olarak bilinçlendirmek, donatmak ve örgütlemek tümüyle başka bir şeydir. Bu iki şeyi birbirine karıştırmamalıyız

“Sosyalist potansiyel”in bir parçası olarak tanımlanan kesimlere yaklaşımda özel bir dikkat göstermemiz gerekiyor. Sosyalist potansiyel taşıyan ve bu nedenle sosyalizme açık ilerici işçi kesimini ve devrimci gençliği bir an tartışma dışı tutalım. Çünkü bu kesimlere ilişkin yaklaşımımız bellidir ve biz zaten bu kesimi kazanmanın özel çabası içindeyiz. Kaygımız, grubunu nicel olarak büyütme değil, bir nitelik yaratmak, partiyi inşa etmek olduğuna göre, tüm çabamız zaten bu asli ve acil göreve yoğunlaşmış durumda. Dikkat edilirse, teori, taktik ve örgütsel gelişme alanlarında tüm önceliklerimizi belirleyen bu acil ve yakıcı görevdir. Parti arayan, sosyalizm şahsında öncü bir partiyle bütünleşme çabasındaki her samimi sosyalistin devrimci arayışının yanıtı hareketimiz/örgütümüzdür. Teori, politika ve örgüt alanında bu yeterince açık bir durumdur. Denilebilir ki, bu durum yeterince hissedilemiyor ya da algılanmıyor. O halde sorunun çözümü bir kez daha politika prati-

ğindedir.

Sosyalizm alternatifi ya da söylemi üzerinden o bir takım şekil-siz çevrelerin kazandığı insanlara gelince: Bu insanlar marksist teorin temellerini kavrayarak tercihlerini yapmıyorlar. Marksizmi, devrim ve sosyalizmi bildikleri ve kavradıkları için bir tercih içine girmiş değiller. Karşılıklarına ilk olarak kim çıkıyorsa, sosyal çevrelerinde kim varsa onlardan etkileniyorlar. Ben diyorum ki, kuvvet ortaya koyalım, karşısına ilk biz çıkalım. Onları kazanmanın hiçbir güçlüğü yoktur bu durumda.

Bugün gençlik saflarından yarı-aydın bir potansiyel var ve biz henüz bu potansiyelin çok azını kazanabilmiş durumdayız. Bu potansiyelin önemli bir bölümü liberal reformistler ve bir takım tasfiyeci çevreler tarafından kazanılıyor. Devrimci teorinin zerresi yok bunlarda, örgüt desen boylu boyuna legalizmin batağındalar, en küçük bir devrimci duruşun izine rastlayamazsınız. Özellikle bir takım gençleri kazanan tasfiyeci çevrelere bakın. Politik mücadele alanında yoktur bunlar. Herkesin katıldığı kitle gösterilerine politik ilişkiden çok bir sosyal çevre olan ilişkilerini taşıyorlar. Kocaman bir pankart açıyorlar. Sonra da kendilerine hareket diyorlar. Bu tip çevrelerin bir ciddiyeti yoktur. Devrimi, mücadeleyi, iddiasını ciddiye alanların böylesi çevrelere gidebileceğini ancak ciddi kayıtlarla söyleyebiliriz. Bu tür çevrelerin devrimle, sosyalizmle bir alakaları da yok. Hatta çoğunluğu tastamam tasfiyeci bir güruhtur. Bunlar kelimenin gerçek anlamıyla tam bir çürüme içerisindedir. Bir takım gençler bunlara bulaştıktan sonra hızla bozuluyorlar. İdeolojik bakımdan, siyasal bakımdan, alışkanlıkları bakımından, devrimci yaşama bakış ve nihayet kültürel ve ahlaki bakımdan... Kaldı ki, birçokları devrimci kimliğin gereği bir mücadeleden kaçtıkları için de bu çevreleri bilinçli olarak seçiyorlar. Risk yok, bedel ödemek yok, örgüt çalışmasının sıkı disiplinine gelmek yok, yaşam tarzlarından fedakarlık etmek yok, işçi kitleleriyle bir sosyal yaşam birliği kurarak dönüşme diye bir dertleri yok vb. Ya ne var? Bolca lafazanlık yapmak, tartışma tüketmek, hakkını vermediği halde devrimciliğin rantını yemek, yalandan sosyalist geçinmek var. Bir kısmı bu ikiyüzlülüğü bile bile yapıyor.

Bir kısmı bu ikiyüzlülüğü görüyor, ama devrimci mücadeleye atılma gücünü kendinde bulamadığı için bu duruma bile bile katlanıyor ve zamanla onlara benziyor.

- İdeolojik mücadele ile siyasal mücadele diyalektiği kavranmadığı için işlevlerinin farklılığı da görülemiyor. Böyle olunca da soruna doğru yaklaşılamıyor. Soruna yaklaşımda çok temelli bir yanılğı var. İdeolojik mücadeleyle ya da propagandayla her zaman ancak öncü kazanılır. Ama politize olmuş öncü, sosyalizme yönelmiş öncü kazanılır. Oportünizme, sosyal-reformizme, küçük-burjuva devrimciliğine karşı ideolojik mücadele vererek sosyalizme yönelmiş öncüyü kazanabilirsin. İdeolojik mücadele, ideolojik esaslar bu kesimler içerisinde anlam bulabilir. Bunlar, tekrar ediyorum, devrimci ya da sosyalist açıdan politize olmuş öncü kesimlerdir. Bir teorik dergi her zaman böylelerine hitap eder. Genel sosyalist propaganda bunlarda bir anlam bulabilir.

Kitleler ve hareketlenen kitlelerin önündeki unsurlar ise, sizin yürüteceğiniz siyasal çalışmaya, bu çalışmada göstereceğiniz tutarlılığa, kararlılığa, onlara vereceğiniz güvene bağlı olarak kazanılır. Siz, kitle hareketinin önündeki insanları kazandıktan ve kitleleri siyasal mücadele alanına çektikten sonra, ancak o zaman sosyalizm bilinci verebilirsiniz, ya da onu ideolojik olarak donatmak sizin için daha özel, daha yeni bir mesele haline gelir. Burada çok belirgin bir biçimde çok farklı şeylerin birbirine karıştırılması var. Eğer biz kitlelerin kazanılmasının ya da bir toplumun umutsuzluğunun sosyalizm propagandasıyla gidcrilebileceğine inanırsak çok büyük bir yanılğıya düşeriz. Sosyalizm denemeleri pratikte başarısızlığa uğramıştır. ama biz teorik propagandayla asla o izlenimi değiştiremeyiz. Bugün umutsuz kitlelerin arayışı nedir? Arayışı, bu düzene karşı mücadele edebilecek gücü kendinde görebilmesidir. Yani sosyalizm için mücadele etmeye değer mi meselesi değil. Yığınlar zaten genel bir program üzerinden mücadeleye girmezler. Yığınlar haksızlıklarla, baskılarla, kötüleşen yaşam koşullarıyla karşı karşıyadırlar. Mesele, bütün bunlara karşı bir direnme gücü gösterilebilmesidir, kitlelerin sorunu budur. Böylesi bir direnişe onları çekebilmektir. Bu konuda onlara güven ve-

rebilmektir. Bunu kolaylaştıracak politikalar izleyebilmektir ve bu politik sürecin içine kitleleri (pratik mücadele anlamında söylüyorum) çektiğiniz andan itibaren, o kitle sosyalist propaganda konusunda sizin için geniş bir alıcı kitledir. Yani önce Gintem işçilerini, işten atılmanın kader olmadığını, bunun bir haksızlık olduğunu, buna karşı direnilirse bunun püskürtülebileceğine inandırabilmeniz lazım. Onu o eyleme çekebilmeniz lazım. Kitleyi eyleme çektiğiniz zaman patronla, patronun polisiyle, arkasındaki devletiyle, yasalarıyla, Ankara'daki hükümetiyle karşı karşıya geliyor. İşte bu zemin üzerinde siz ona, bu bizim düzenimiz değildir, bu onların düzenidir propagandasını yaparsanız etkili olabilirsiniz. Kitlelerle bu mücadelesi içerisinde, Gintem işçileriyle onun mücadelesi içerisinde buluşmadığınız sürece, onlar soyut bir sosyalizm propagandasını hiçbir biçimde dikkat almazlar. Dinlemezler bile bu propagandayı. Yani yığınların bu düzenden umut kesmesi ile bir başka düzene bağlanması tümüyle iki farklı şeydir.

-Araya girip çarpıcı bir örnek vermek istiyorum. Reformistler, özellikle de EMEP, işçiler içerisinde devrimcileri karalıyorlar. Bu karalama çabası yer yer etkili de oluyor. Neden? Çünkü geleneksel devrimci akımlar bugüne dek işçi sınıfını kazanma yöntemlerinde doğru bir yol izleyemedi. Yığınların duyarlılık alanlarına seslenerek harekete geçirmek ve böylelikle eylemini ilerleterek politikleştirmeye açık hale getirmek yerine "gündem dayatıyorlar" demagojilerini etkili kılacak yollar izliyorlar. Bu ya keskin bir sözümona devrimci çıkış oluyor, ya da soyut bir sosyalizm propagandası. Böyle olunca, kitleler haklı olan bir tepki duyuyorlar. Böylelerine geçmişte "talebe" deniyordu, bugün "dışardan gelenler" deniyor. Böylesi bir pratik işçi kitlelerine itici geliyor. Reformist gericiler bunu alıp kullanarak, işçi kitlelerinin geri bilinci ve önyargılarına seslenerek etkili olabiliyorlar.

- İlgili yoldaşın kendi yanılığını savunmak için verdiği örnekler, gerçekte yine benim anlatmaya çalıştığım şeyi doğruluyor. Arayış içerisindeki insanlar şu veya bu akıma gidiyorlar, deniliyor. Onlar gerçekten sosyalist arayışı olan insanlar ama. Yani onlar sosyalist eğilimli gençler, yarı-aydın gençler. Onların

kazanılmasında ideolojik mücadelenin, sosyalizm propagandasının, sosyalizm deneyimlerinin başarılı bir değerlendirmesinin elbetteki büyük bir önemi var. '89 çöküşünün ardından, ki bunun asıl ağırlığı '91 yılında çöktü ortaya, tam o dönemde sosyalizm sorunları üzerine bizim yaptığımız tartışmaların devrimci okur çevrelerinde (ki teorik dergiyi ancak kendisine devrimciyim, sosyalistim diyen insanlar alabilirdi) geniş bir ilgi görmesi de bunu kanıtıyor. O bir başka alan ama.

Eleştirdiğim bakışın temel yanılması şudur: Öncünün kazanılmasıyla kitle çalışması, ya da sınıf çalışması ile sınıf çalışması içerisinde kazanılması gereken öncüye yaklaşım birbirine karıştıyor. Önemle belirtiyorum, sözünü ettiğim öncü sosyalist, politize olmuş, devrimciliği tercih haline getirmiş kişiler ya da insan kümeleri, insan gruplarıdır. Yoksa bir fabrikadaki hareketliliğin ya da bir birimdeki haksızlıklara karşı oluşmuş bir tepkinin önüne düşen insanları kastedmiyorum. Onların çoğu sosyalizme uzak oluyor, devrimciliğe uzak oluyor, güven duymuyor, ciddiye almıyor. O öncüyle bu benim sözünü ettiğim öncü farklıdır. Ben burada öncüyü kelimenin doğru anlamıyla, ideolojik-politik anlamıyla kullanıyorum. Ama bir fabrikadaki ileri işçiyi sen ancak gerçekten fabrikaya yaptığın genel müdahaledeki başarın ölçüsünde kazanabilirsin, ona ancak öylece güven verebilirsin. Gintem işçisine güven verebilmek için, onun kendi duyarlı olduğu sorunlar üzerinden oluşmuş eylemine katılabilmelisin, polisle karşı karşıya kaldığı zaman onun yanında olabilmelisin ki, senin ona yapacağın sosyalist propagandanın da zemini oluşabilsin.

Çok temel bir leninist taktik kuraldır; öncü ideolojik mücadeleyle, yığınlar politika pratiği içerisinde kendi özdeneyimleri üzerinde eğitilerek kazanılırlar. Öncü ideolojik mücadeleyle kazanılır diyorum da, bu bile bu şekliyle eksik oluyor. Ancak ciddi bir siyasal akım, güven veren bir siyasal akım eğer etkili de bir ideolojik mücadele yürütüyorsa, yani politik güveni ideolojik üstünlükle birleştiriyorsa, ideolojik mücadele ancak bu temelde kazandırıcı olabilir. Kendi başına ideolojik propagandanın gücü kimseyi kimseye kazandırmaz. Kazandırabilseydi en çok da Yalçın

Küçük'ün çevresine kazandırır. Hiç kimseyi de kazandıramadı. Genel bir etki yarattı, sonra da buharlaşıp dağıldı.

Yığınların ihtiyacı kendi özgücüne güven duymaktır. Yoksa bir sosyalist projeye güven duymak değil kesinlikle. Bu yanlış bir düşünce. Biz bunu başından itibaren eleştirdik. Çünkü sosyalizm üzerine tüm sağlıksız tartışmaların gerisinde şu var: Peki bizim alternatif projemiz ne? Yığınlara ne sunacağız? Hiçbir ciddi marksist yığınlara hazır bir sosyalizm projesi sunmak iddiasında olmamıştır. Lenin'i okuyun, Rosa Luxemburg'u okuyun. Onlar bunun bilim dışı olduğunu iddia ediyorlar. Yani yığınların ihtiyaç duyduğu şey, hoşnutsuz oldukları düzene karşı mücadele edebileceklerine dair kendilerine özgüven duymalarıdır. Bu güven pratikte duyulur. Bu güven mücadele edilerek duyulur. Yani bir fırsat yakalanır, kitleler eyleme çekilir, o eylem içerisinde kitle kendine güven kazanır. Evet bu olabiliyormuş der ve artık başka şeyler demesi ve yapması kolaylaşır.

- Komünistlerin sendikal mücadeleye, iktisadi mücadeleye, demokratik siyasal mücadeleye özel bir ilgi göstermesinin gerisinde de bu yatmıyor mu? İktisadi mücadele, demokratik-siyasal istemler uğruna mücadele kendi başına hiçbir sorunu kalıcı bir çözüme ulaştıramaz. Bu yeterince açık bir perspektiftir bizde. Ama bu, bu talepler uğruna mücadelenin önemini zerre kadar azaltmaz. Böylesi talepleri programlaştırarak kendi içinde amaç haline getirmek ile bu talepler uğruna mücadelenin gerekliliğini yadsımak aynı madalyonun iki yüzüdür. Yığınları, sorunları çözmek üzere harekete geçirmek mi istiyorsunuz? O halde harekete geçirci manivelaları kullanamamazlık edemezsiniz. Harekete geçiremediğiniz yığınlara sosyalizmi anlatamazsınız. Anlatmaya kalkışsanız bile sizinki havanda su dövmek olur. Kitlelerin duyarlılık alanlarına başkaları seslenir ve onlar sürükler. Aslında bu sorunlar bizde yeterince işlendi. *"Teori ve Program Sorunları"*nda TDKP ile yapılan polemikte bir başka açıdan da olsa bu sorun işleniyor. 1. Genel Konferans Belgelerindeki *"Demokratik İstemler ve Sosyalizm Perspektifi"*nden *"Liberal Demokratizmin Politik Platformu"*na, *"20 Temmuz Dersleri"*nden demokrasi sorununa ilişkin

öteki yazılar ve en son olarak da “*Demokrasi Konferansı*” metinlerine kadar hep bu sorunlara yaklaşım işlenmiştir. Yaşamın değişik alanlarında karşı karşıya geldiğimiz çeşitli sol grupların kadrolarını ya da sempatanlarını bir tarafa koyun, bizim ideal bir sosyalizm programına ne kadar sahip olduğumuz, teoriyi ne kadar derinleştirdiğimiz işçi ve emekçi yığınları ne kadar ilgilendiriyor ki? Bırakalım yığınları, bugünün ortamında kendine devrimciyim, hatta sosyalistim diyenler bile devrimci teoriye gereken ilgiyi göstermiyorlar. Bu açıdan solun genelini kesen bir cehalet ve apolitizm var. Yaşama dönüp bakalım. Sözünü ettiğimiz solcu, ilerici ve devrimci insanlar ideolojik-teorik alandaki gücümüzü teslim ediyorlar. Ama ne diyorlar? Pratikte nesiniz, gücünüz ne kadar? Herkesin sorduğu sorular bunlar. Peki kitleler ne diyor? Diyorlar ki, siz gerçekten bu düzeni değiştirme gücü ortaya koyabilecek misiniz? Bugüne kadar devrimci gruplar koyamadı diyorlar. Ya da bugüne kadar koyanı biz görmedik diyorlar. Sizin sözünüze niye inanalım, sizin üstünlüğünüz ne? Teorimizi anlatarak onlara üstünlüğümüzü gösteremeyiz. Görmezler, onu anlamazlar, yani o bir kulaktan girer bir kulaktan çıkar. Şimdi dönüp bakalım, bizim kitaplarımızı bu tür işçiler okumazlar. Ama roman okurlar. Bunun bize bir şeyi göstermesi gerekiyor. Orta sayfasını okumaz, ama Gintem işçisi direnişte ne yapmış, buna ilgi gösterir. *Ekim*'de örgüt üzerine yazılan yazıları okumaz, çünkü ona göre örgüt kendi faaliyetlerini anlatıyor. Yani onu algılayamıyor. Ama herhangi bir işçi mektubunu okuyabiliyor. İşçilerin bizim *Ekim*'de en fazla okudukları sayfa “*Okurlardan/Yoldaşlardan*” sayfasıdır. Bunun bize bir şey öğretmesi gerekiyor. Bunlar gazeteyi verdiğimiz insanlar. İşçilerin ileri kesimleri oluyor. Sınıfın geniş kitleleri açısından, sosyalizm propagandasını ne kadar başarıyla yapıp yapmadığımız onları gerçekten ilgilendirmiyor.

(...)

- Tabi bu kitlelere yönelik genel sosyalist propagandanın önemini hiçbir biçimde azaltmıyor. Yalnızca bu kitlenin o propaganda-ya alıcı olabilmesi, o kulağına döne döne çalınan sözlere bir anlam verebilmesi pratiğin sorunudur. Mesele bu zaten. İdeolojik pro-

paganda-ajitasyon hiçbir zaman boş gitmez denir. Bu ne anlama gelir? Günü geldiğinde kendi öz deneyimleri ile söylenenlerin doğru olduğunu işçi farkedir. Evet söylüyorlardı, demek ki doğruymuş, ben bunu yaşayarak gördüm, der. Yani böyle kavrar. Şimdi siz özellikle sınıf öncüleri açısından bunu tartıştığınız zaman, o noktada çok sakıncalı bir tartışma yapıyorsunuz. Çünkü işçi hareketinin önünde bugün öyle sosyalizmle çok ilgili bir kitle yok. Öncelikle onları mücadeleye çekebilmek, ikincisi mücadele konusunda onlara güven verebilmek gerekiyor. Böyle bir kuşak mesela '89-90'da vardı. Biçildi o kuşak. Arta kalanlarının da derdi, sosyalizm için ölmeye değer inancı kazanıp kazanmamak değil. Sen ne yapsan o inancı ona soyut olarak veremezsin. Ama ne olur, sen kuvvetli bir hareket olarak etkili bir çalışma yürütürsün, günden güne güven verirsin, o bağlanabileceği bir parti görür, işte o zaman umutsuzluğunu gidermeye başlar, yeniden bir güç toplar, yeniden bu dava için savaşması gerektiğine kanaat getirir.

İdeolojik mücadele aslında sosyalist propagandanın bir türüdür. Bizde bu tümüyle aksamıyor da, bizim orta sayfalarımız bir şey anlatıyor. O da bu tür bir propagandadır. Yani insanlar sadece gelecek toplum projesi konusunda değil, devrimin sorunlarına yaklaşım konusunda büyük bir karışıklık ve umutsuzluk içerisindedirler. Başarısızlığa götüren nedir? Reformizmin yedeğine götüren nedir? Yenilgiye götüren nedir? Bunun perspektifle bağlantısı nedir? Şu veya bu konudaki zaafın, açmazın ideolojik politik perspektifle bağlantısı nedir? Tartıştığımız herşey oraya çıkıyor. Biz bugün 1925-27 Çin Devrimi'nin neden bu kadar kolay yenilgiye gittiğini, dönüp ulusal burjuvaziyle ittifak politikasına mahkum olmaya bağlayabiliyoruz. Bu bir şey anlatıyor. Ama bu ülkede başkaları, biz eğer proleter devrim perspektifi izlersek, o zaman ulusal burjuvazinin devrimci potansiyelini olduğu kadarıyla değerlendirmek imkanını kaybederiz, diyebiliyorlar. Şimdi bu hep propagandadır. Yani bu noktada ideolojik sorunlarda yaratılan açıklık, devrimci ya da genel planda sol hareketin tabanındaki bütün kadrolarına yönelik bir ideolojik propagandadır. Bu propaganda

alıcısını buluyor, bulmuyor da değil.

Ve gene kritik bir nokta. Belirtildi ama altını çizmek için söylüyorum. İdeolojik propagandayla yarattığın etkiyi değerlendirmek mi istiyorsun? Yanısıra örneğin sınıf çalışmasında etkin olduğunu, başarılı olduğunu gösterebilmelisin. Evet bu hem meseleleri doğru koyuyor hem de iyi çalışıyor dedirttiğin bir noktada, sana bütün çevrelerden güç gelir. Bu kimlikler biraraya gelmediği zaman insanlar tercih yapmıyorlar. Bu ciddiyetsiz gruplardan örnekleriverirken, ben gene de bir parça dikkatli olmakta fayda olduğuna inanıyorum. Şu doğrudur. Bizim X yoldaş türünden bir takım insanlar gerçekten bizi zamanında bulamadıkları için sağlıklı çevrelere kapılıyorlar ve orada tükenebiliyorlar. Ama bu tercihlerin gerisinde başka bazı şeyler de yok mudur? Onlara da mutlaka bakmamız gerekiyor. Gevezelik, işin salt lafında olmak... Örneğin ben yoldaşlara anti-empyrializme ilişkin bir yazı varmış, bunu niye göndermiyorsunuz diyorum. Yoldaş bana, adam gevezenin teki, örgütten kaçıyor, diye cevap veriyor. Dikkat edin sözünü ettiğim yazının yazarı çok akıllı, TDKP'nin uluslararası akımı üzerine değerlendirme yapıp ideolojik eleştiri yöneltebilecek kadar da meseleleri biliyor. Ama Maya bunun için biçilmiş bir yer. DSİH bunun için biçilmiş bir ortam. EKİM'e gelmez o, bir yükümlülük var orda. Mümkünse kıyısından yazarı olmak ister. İşte o "akıllı" insanların o aklının bir de böyle bir yanı var. Yani hesapçılığı var, devrimciliğe kendini adama tutumundan uzaklığı var.

Yani EKİM gibi bir hareket, siyasal mücadeleyi uzlaşmaz bir devrimci çizgide sürdürmek bilinci ve pratiğiyle yüzyüze olan bir hareket sözkonusu olduğunda, daha doğrusu bu çizginin pratik gerekleri kendini ortaya koyduğunda, bazı insanlar için ürkütücü olabiliyor. Hem de meseleleri en iyi bilen insanlar için. Böyleleri SİP, DSİH vb. yerlerde kendilerine uygun bir konum buluyorlar. Ama buna rağmen devrime gerçekten kendini adama hazır bir takım temiz devrimciler de gidiyor, bu da bir başka gerçek.

Ağustos '97

Reformizm, siyasal mücadele ve sınıf hareketi

I

Reformizm, toplumun devrimci dönüşümü çizgisi ve pratiği karşısında, kurulu düzenin aşırılıklarının törpülenmesi ve çelişkilerinin yumuşatılması (sol iddialı burjuva reformizmi), ya da en iyi durumda onun genel barışçı ve evrimci değişimi (sosyalizm iddialı küçük-burjuva reformizmi) çizgisi ve pratiğidir. Burjuva ya da küçük-burjuva sosyal kökene sahip reformist ya da sosyal-reformist akımlar, toplumsal muhalefeti dizginlemek, düzen içi kanallarda tutmak ve bu arada işçi sınıfı hareketinin bağımsız bir devrimci konum ve kimlik kazanmasını engellemek gibi olumsuz ve yıkıcı bir rol oynadıkları için, reformizmi altetmek her zaman devrimci siyasal mücadelenin temel bir sorunu olmuştur. Devrimci siyasal mücadeleler tarihi, bir toplumda devrimci mücadelenin az-çok başarılı bir seyrinin ve kuşkusuz sonuçta devrimin zaferinin, her türden reformist akıma karşı kesin, kararlı ve kesintisiz bir mücadele olmaksızın olanaksız olduğunu döne

döne kanıtlamıştır.

Türkiye'nin modern temellere dayalı sosyal çalkantılara ve çatışmalara sahne olan son 30-35 yıllık döneminde, çeşitli akımlarıyla reformizm, hep güçlü bir biçimde varolageldi. Orta sınıf kökenli burjuva sol reformist akım, açıkça devrime ve sosyalizme karşıt olan konumuna rağmen, toplumsal muhalefetin de ötesinde devrimci hareketin belli kesimlerini bile belirgin biçimde etkileyebildi. Bu etkiyi devrimci saflara taşımada bir ara halka rolü de oynayan sosyal-reformist akımlar (revizyonist parti ve gruplar), sınıf hareketinin devrimcileşmeye en yatkın olduğu bir dönemde, bu hareketi kontrol etmeyi ve burjuva reformizmi üzerinden düzene bağlamayı başarabildiler. Türkiye'nin yakın tarihi, çeşitli akımlarıyla reformizmin, devrimci siyasal mücadele üzerinde ve sınıf hareketinin devrimcileşmesi karşısında nasıl da ağır bir tahrip edici rol oynayabildiğini somut olarak gösterdi.

12 Eylül faşist darbesinin ardından yığın hareketinde yeni bir gelişme ve sol harekette yeni bir toparlanma dönemini işaretleyen 1987'den bu yana on yıl geçti. Bu on yılın toplamı üzerinden bakıldığında, toplumdaki görece ağırlığı belirgin biçimde azalmış bulunan sol hareket içinde reformizmin belirgin bir ağırlık kazandığı görülür. Oysa bu aynı dönemde reformizmin sol içindeki etki alanını görünürde sınırlaması gereken iki önemli gelişme yaşandı. Bunlardan ilki, burjuva reformist akımın kendi reformcu söylemini bile büyük ölçüde bir yana bırakacak denli MGK-TÜSİAD merkezli sermaye politikaları ile özdeşleşmesi oldu. Bu kendiliğinden bir biçimde devrimci ve sosyalist olmak iddiasındaki sol akımlar ile düzen solu arasındaki mesafeyi açtı, böylece de düzen solunun sol hareket üzerindeki etkisini geçmişe göre bir hayli sınırladı. Yeni dönemdeki ikinci önemli gelişme ise, '70'li yıllarda burjuva reformizmi ile devrimci hareket arasında ara bir halkayı oluşturan geleneksel sol reformist akımların (modern revizyonist akıma bağlı partilerin)revizyonist akımın uluslararası çaptaki çöküşünün de etkisiyle siyaset sahnesinden silinmeleri oldu.

Bu iki önemli gelişmeye rağmen yeni dönemin sol hareketi

içinde reformist akımın belirgin bir güç kazanması nasıl açıklanabilir. Bunun gerisinde her şeyden önce '70'li yılların devrimci akımlarının büyük bir bölümüyle yeni dönemde reformizme kayması vardır. Bu doğrultudaki ilk büyük dönüşüm 12 Eylül karşıdevriminin ezici ağırlığı altında yaşandı. Süreç '89 çöküşüyle tamamlandı ve böylece, '70'li yıllarda coşkulu bir devrimciliğin tem-silcisi olan küçük-burjuva akım, yeni dönemde, yenilginin ve yılgınlığın ürünü ve ifadesi yeni türden bir reformizmin temsilcisi ve taşıyıcısı haline geldi. ÖDP ve EMEP gibi sosyal-reformist partiler bu gelişmenin bugünkü ifadesi ve temsilcisi oldular.

Elbette bu söylenenler daha çok yeni türden sosyal-reformist akımların kökenine ve başlangıçtaki gücüne bir açıklık getirmektedir. Oysa aradan geçen yıllar içinde bu güç ve ağırlık gitgide arttı. Bunun gerisinde ne gibi etkenler var?

İlkin, yeni dönemde kitle hareketinin bir türlü devrimcileşmemesi olgusu var. Nedenlerine burada giremeyeceğimiz bu olgu, anlaşılacağı üzere reformizme doğal bir varlık ve etki alanı sağlıyor. Sınıf ve kitle hareketinin geri, zayıf ve barışçı karakteri her zaman reformizmin güçlenmesine uygun bir nesnel ortam oluşturmuştur.

İkinci etmen, askeri faşist rejimin biçim olarak geride kalmış olması olgusuna rağmen, 12 Eylül'le birlikte toplumsal muhalefete ve devrimci harekete yöneltilen sistematik saldırının bugüne dek kesintisiz biçimde devam etmiş olmasıdır. Bunun yarattığı yıldırıcı etki devrimci akımlara sürekli güç kaybettirirken reformizmi doğrudan ve dolaylı olarak ayrıca beslemiştir. Örneğin, devrimci örgütten kaçışın ve legal particiliğin bu kadar güç kazanmasının gerisinde, öteki etmenlerin yanında, dolaysız biçimde sistematik faşist terör saldırısı vardır.

Üçüncü bir etken, devrimci hareketin kendi yapısal zaf ve zayıflıklarıdır. 12 Eylül yenilgisine ve '89 çöküşüne rağmen ayakta kalmak gücü gösteren bazı devrimci örgütler, yenilgiden herhangi bir ciddi sonuç çıkaramadıkları için yeni dönemde eski zafalarının olgunlaşmış sonuçları ile yüzyüze kaldılar. Gitgide kısır, ciddiyetsiz ve birçok durumda sorumsuz bir politika ve pratiğin

temsilcileri olarak yığınlara güven veremediler ve bu reformist akımın güçlenmesini ayrıca kolaylaştıran bir etken oldu.

Son olarak, Kürt ulusal hareketinin çelişik etkisinden sözedilebilir. '80'li yılların ikinci yarısından ve '90'lı ilk yıllarda Kürt halkının ulusal uyanışı ve eyleminin devrimci hareketi moral açıdan beslediği açık bir olgudur. Ne var ki Kürt ulusal hareketi "siyasal çözüm" çizgisine kaydığından beri, bu kez tersinden, Türkiye sol hareketi içinde reformizmi siyasal ve moral açıdan beslemektedir. "Siyasal çözüm" çizgisi, yalnızca reformist politikalara meşruluk kazandırarak değil, yanısıra, Türkiye cephesindeki siyasal mücadelesinde, reformist akımları en iyi anlayabildiği müttefikler olarak seçtiği içindir ki, bu sayede reformizmi ayrıca güçlendirmektedir.

Tüm bu etkenlerin birleşik etkisi altında, reformizmin, devrimci akımların güç kaybettiği bir evrede nasıl da nispi bir güç kazandığını son bir yılın olayları daha açık bir biçimde gösterdi. Özellikle de Susurluk sonrası süreç bu rahatsız edici gelişmeye tanıklık etti. Bu aynı dönemde bazı devrimci akımların reformist politik yönelimler içine girmesi, anayasal hayalleri bizzat körüklemesi, reformist akımın güçlenmesinin bir başka göstergesi sayılmalıdır. Şu son dönemde araya yeniden mesafeler konulmaya çalışılsa da, aynı devrimci çevrelerin reformist eğilimlerine, başta ÖDP olmak üzere reformist akımlarla ittifak ilişkilerine duyulan özel eğilim eşlik etmekteydi. Bu ise, doğal olarak reformist akıma ayrı bir politik meşruluk ve dolayısıyla güç kazandırmaktaydı.

Sosyal-reformist akımlar, kendi konum ve çizgileriyle devrimci siyasal mücadeleyi zayıflattıkları ölçüde, nesnel olarak düzene hizmet etmiş olmaktadır. Bu her zaman böyledir. Fakat son zamanlarda bazı örneklerini yaşadığımız yeni bir durumla karşı karşıyayız. Kuruluşundan beri ÖDP'yi birleşik bir tutumla kollayan düzen cephesi, gerek Susurluk sonrası evrede ve gerekse ordu-Refah gerginliği döneminde, bu akıma daha özel bir destek vermiş, çok bilinçli bir tutumla onu öne çıkarmış ve elbetteki kendi ihtiyaçları çerçevesinde yönlendirmiştir. Sultanahmet mitingi bunun en taze ve en açık örneği olmuştur. Susurluk sonrasında "de-

mokratik devlet” şian atan ve hızla bu yeni çizgide yeni bir platformu açıkça ortaya koyan EMEP ise, aynı rolü 1 Mayıs kutlamaları esnasında oynamıştır. Susurluk sonrası süreçte açıkça MGK çizgisinde hareket eden merkezi sendika bürokrasisi, son 1 Mayıs’ta, yine çok bilinçli bir tutumla, EMEP’i kullanma yoluna gitmiştir. 1 Mayıs kutlamalarını kendi cephesinden bugüne dek görülmemiş uysallıkta bir seremoniye dönüştürerek EMEP de, sendika merkezlerinin bu hain çizgisine gerekli karşılığı vermiştir.

Doğal olarak tüm bu gelişmeler, devrimci akımların aynı dönemdeki genel güçsüzlüğü ve güç kaybetme eğilimi de düşünülürse, reformizme karşı mücadeleye apayrı bir önem ve anlam kazandırmaktadır.

Komünistler, yıllar önce, 12 Eylül’ün yıldönümünü vesile ederek, kitle hareketinde bir türlü aşılamayan tıkanıklığı “reformist kuşatma” yönünden irdeleme yoluna giden bir değerlendirme yapmışlardı. Bu değerlendirmeden, reformizme karşı mücadelenin devrimci siyasal mücadele açısından taşıdığı özel anlamı özetleyen ve bugün hala güncelliğini olduğu gibi koruyan uzunca bir bölümü buraya aktarmakta yarar görüyoruz:

“Tüm bunlar işçi sınıfını ve çalışan yığınları ideolojik-politik ve kültürel cephelede saran genel bir düzen kuşatmasının değişik halkaları ve biçimleridir. Ne var ki bu kuşatmanın çok daha özel bir alanı var ki, burada asıl ona gelmek istiyoruz. Bu, yığınların bugünkü büyük hoşnutsuzluğuna rağmen, yığın hareketinin bir türlü kendine devrimci gelişme yolu bulamamasının önündeki çok temelli bir engelde ifadesini bulmaktadır. Reformist kuşatmadan sözediyoruz. Reformizmi burada terimin en geniş anlamında kullanıyoruz. Yani en kaba biçimlerinden devrimci kılığa bürünmüş en incelikli biçimlerine kadar tüm reformist eğilim ve akımları kastediyoruz. Kuşku yok ki bugünün genel kuşatma ortamında üzerinde asıl durulması gereken de bu özel alan, yani reformizmdir. Basit bir evrensel gerçekten dolayı bu böyledir. Her toplumda ve her zaman, düzen, yığınların nispeten ileri kesimlerini, her çeşidiyle reformizmi en etkin biçimde kullanarak şu veya bu ölçüde dizginlemeyi ve kontrol altında tutmayı başaramıştır. Oysa

yığınların nispeten ileri kesimleri, toplumda ileriye doğru bir hareketlenmenin, devrimci yığın hareketindeki yolaçıcı bir gelişmenin potansiyel motorudur. Yığınların en ileri kesimlerindeki bir hareketlenme, onların ortaya koyabilecekleri her ciddi etkinlik, daha geniş ve daha geri kesimlerin sarsılmasında, uyanmasında ve giderek hareketlenmesinde temelli bir rol oynar. Yığın hareketinin gelişme diyalektiğinin bir temel özelliğidir bu.

"Oysa bugün, bugünün Türkiye'sinde, tam da bu en ileri kesim, her renkten reformizmin yoğun bir kuşatması altındadır. (...)

"Kaba burjuva reformizmi yığınların ileriye, sola açık daha geniş kesimlerini dizginleme rolü oynarken, "sosyalist" ya da "devrimci" kılıklı olanlar bu sola açık kitlenin en ileri kesimlerini düzen içi bir bakışa ve davranışa mahkum etmektedirler. (...)

"Devrimci gelişmeyi ilerletmek, her alanda ve her biçimde reformizme karşı dişe diş bir mücadeleyi gerektirmektedir. Fakat bu mücadelenin ideolojik alanı ile pratik alanı organik bir biçimde kaynaşmaz, mücadele bu ikisinin bütünlüğü içinde yürütülemezse, başarı şansı da olmaz. Pratik cephe yığınlarına yönelik devrimci pratik görevlere sıkı sıkıya sarılmak, kitle hareketindeki her gelişmeden en iyi biçimde yararlanmayı başarmak demektir.

"Unutulmamalıdır ki, reformizm yalnızca militan devrimci görevlerden uzak durmada ve yığın hareketini geriye çekmede ifade bulmakla kalmaz. Fakat o aynı zamanda, tam da devrimci faaliyetteki aşılamayan yetersizlikten ve kitle eylemindeki gerilikten güç almaya, kendi durumunu ve tutumunu bununla mazur ve meşru göstermeye çalışır."(Reformist Kuşatma, Ekim, başyazı, sayı: 105, 15 Eylül 1994)

Komünist hareket, bu değerlendirmenin yapıldığı dönemce göre bir dizi alanda önemli mesafeler kaydetmiştir ve bugün parti olmanın arifesindedir. Siyasal mücadele sahnesine partili kimliği ile çıkışı, siyasal mücadelede bu konumun gereği olan bir rolü (siyasal mücadelede tutarlı devrimci önderlik) yeni bir güçle üstlenmesi anlamına gelecektir. Partimiz, reformizme karşı mücadeleyi devrimci siyasal mücadeleyi ilerletebilmemizin olmazsa olmaz koşulu olarak ele alan perspektifiyle, bu akımın gerek sınıf harc-

keti gerekse sol hareket içindeki etkinliğine karşı sistemli, çok boyutlu ve kesintisiz bir mücadele yürütecektir.

Ortaya çıktığı andan itibaren reformizme karşı kararlı bir ilkel tavrı gösteren; devrimci harekete her seferinde yeni maddi ve moral güçler ile ideolojik mevziler kaybettiren tasfiyeci dalgaları sarsılmaz bir tutunla göğüsleyen; ve en önemlisi, reformizmin dünya ölçüsünde güçlü bir gerici cereyana dönüştüğü bir evrede, Marksizm-Leninizmin devrimci hattında kendini vareden ve büyüten bir hareketin bu alandaki yüz ağartıcı pratiği, bu hareketten doğacak bir partinin de mücadelenin bu cephesinde nasıl bir rol oynayacağı konusunda daha bugünden yeterli bir fikir vermektedir.

II

Küçük-burjuva devrimci akımın geneline geçmişten beri ege-men olagelen ve bugün hala varlığını koruyan bir inanç var. Buna göre, Türkiye’de işçi sınıfı hareketi genellikle reformizm üretmektedir. Bu inanç ‘70’li yılların bir döneminde öyle derinlemesine bir etkiye sahipti ki, bazı akımlar işçi sınıfını esas almayı reformizmin dolaysız bir göstergesi sayabilme cüreti bile gösterebiliyorlardı. Bu inancın kaynağı, işçi sınıfı hareketi içinde geçmişten bugüne genellikle reformist akımların bir güç ve etkinlik alanı bulabilmesidir. Küçük-burjuva akımlar kuşkusuz doğru olan bu son olguya bakıp burada kendi inançlarının bir doğrulanmasını bulabilmektedirler. Oysa bakıp gördükleri yalnızca bir sonuçtur. Eğer aynı olgunun bir de nedenlerine baksalardı, muhakkak ki başka bazı gerçeklerle de yüzyüze kalacaklardı.

Türkiye’nin son 30 yılına toplamı içinde baktığımızda, gerçekten de işçi sınıfı hareketi içinde her dönem sosyal-reformizmin etkin olduğunu görürüz. Bu doğaldır; zira aynı dönem içinde sınıf hareketini esas alan akımlar hep de sosyal-reformist akımlar olmuşlardır. Devrimci akımlar ise, sözde ne söylerlerse söylesinler, pratikte genellikle sınıf dışı kesimleri, daha çok da kent ve kır küçük-burjuvazisini esas alma yoluna gitmişlerdir. Öylesine ki, ‘70’li yıllar bir yana, bugün bile bazıları hala bunun teorisini yapmakta bir sakınca görmemektedirler. Böyle olunca, devrimci

akımların bizzat içinden doğdukları küçük-burjuva hareketi devrimcileştirme çabalarına, aynı süreç içinde reformist akımların işçi hareketini reformist-sendikalist cendereye hapsetme çabaları eşlik etmiştir. Demek oluyor ki, işçi sınıfı hareketi reformizm üretmemiş, ama kendi dışında oluşan ve kendisine yönelen reformist akımların etki ve denetimine girmek yoluyla reformizm tarafından sakatlanmış, kötürümleştirilmiştir. Bu ifadeden de anlaşılacağı gibi, Türkiye’de reformist akımlar, işçi sınıfı hareketinin kendi öz ürünleri değildir. Bu akımlar, burjuva ya da küçük-burjuva aydın kökenli akımlardır. Sınıf hareketi dışında ilk şekillenmelerini yaşamış, ardından kendi burjuva ya da küçük-burjuva sosyalizm anlayışlarına işçi sınıfı içinde bir temel kazandırmaya çalışmışlardır. Ve dikkate değer bir olgudur; bunu hiç de sınıf tabanında sabırlı bir çalışmaya girişerek değil, fakat başlangıçta sendika kademelerinde şu veya bu yolla tepeden güç olmak, sonra da sendikal aygıtı kullanarak tepeden inme yöntemlerle tabana hakim olmak yoluyla başarmışlardır. ‘70’li yılların TKP-TİP-TSİP pratiği bu açıdan son derece açıktır. Fakat ilginçtir; onların ‘70’lerdeki konumuna ve misyonuna ‘90’lı yıllarda heveslenen ve bu doğrultuda bazı ilk mevziler kazananlar da (bugünün EMEP’inde temsil ediliyorlar), işe “dürüst ve namuslu sendikacılar” söylemiyle başlamışlardır. Reformist sol çizgideki alt kademe sendika yönetimlerine bu yaranma çizgisi beklenen sonuçları bir ölçüde vermiştir. Sosyal-reformistler bugün sınıf hareketi içinde tuttıkları mevzilerin kazanılmasında, “sınıftan yana” payesiyle onurlandırdıkları bu alt kademe sendika bürokratlarından gerekli desteği görmüşlerdir.

Türkiye işçi sınıfı hareketinin militan geleneğinin zayıflığı, sendikaları aşamayan örgütlenme ve sendikal hareketi aşamayan mücadele pratiği, elbetteki reformist etkiye uygun bir zemin yaratmaktadır. Fakat bu bir durumdur ve bir kez daha asıl önemli olan bu durumu süreklileştiren nedenlerdir. Zira sözkonusu durum hiç de esası yönünden iktisadi bir nedene (nispi refah, emperyalist aşırı kârlardan pay, ya da bunlara dayalı aristokrat bir işçi tabakası vb.) dayalı değildir. Sözkonusu zaafılar sınıf hareke-

tinin öznel zaafıdır. Reformizmi bu zaafılar üretmemiş, tersine bu zaafılar, reformist akımlar ve sendika bürokrasisi tarafından harcanan sistematik çabayla güçlendirilip süreklileştirilmiştir. Ve ancak bu sayede ve bu ölçüdedir ki, bu zaafılar gerisin geri reformizmi besleyen bir zemine de dönüşebilmişlerdir.

Türkiye işçi sınıfının esas gövdesi yönünden henüz genç olduğu, nitel ve nicel açıdan asıl gücünü '50'ler sonrasında bulduğu düşünülürse, bu genç sınıfın '60'lı yılların başından itibaren, yani daha şekillenmesinin ilk evrelerinde, ortaya dikkate değer militan mücadele örnekleri koyduğu görülür. Kavel Direnişi ile başlayan bu militan eğilim, '60'lı yıllar boyunca polis ve jandarmayla çatışmalara sahne olan bir dizi grev ve direnişin ardından, '70'li yıllara sarsıcı 15-16 Haziran direnişiyle girmiştir. Yine '70'li yıllarda sınıf hareketi ileri kesimleri şahsında önemli bir politizasyon yaşamış ve ortaya küçümsenemeyecek bir mücadele direnci koymuştur. Gelgelelim bu aynı dönemlerde, '60'lı ve '70'li yıllarda, sınıf hareketi üzerinde etkinlik kurma çizgisi izleyenler (ve bu sayede onun devrimci potansiyelini daha baştan boğanlar) sosyal-reformist akımlar olmuşlardır. Bu tarihsel gerçekler ortadayken, sınıf hareketinin reformist etkiyi kolaylaştıran zaaflarını, reformizmin bu zaafıları besleyip güçlendiren çabasından (ve elbetteki devrimci akımların bu sürece seyirci kalmasından) ayrı düşünmek olanaklı mıdır?

Reformizmin genel planda devrimci siyasal mücadele üzerindeki tahrip edici etkisi üzerinde hep durulur da, nedense bu aynı akımın sınıf hareketi üzerindeki yıkıcı etkisi yeterince gözetilmez. Oysa, sonuçları genel devrimci siyasal mücadeleyi etkilemenin de ötesinde belirleyen asıl yıkıcı tahribat, bizzat bu ikinci alandadır. Şu basit nedenle bu böyledir: İşçi sınıfı hareketinin her türlü burjuva ve küçük-burjuva etkiden kurtularak bağımsız bir devrimci kimlik kazanması, genel planda, devrimci mücadelenin sağlıklı ve istikrarlı bir çizgide geliştirilebilmesinin de temel bir güvenesidir. Bir başka ifadeyle, modern bir toplumda sınıf hareketi cephesinde reformizmin altilmesi, onun genel mücadele sahnesinde altildebilmesinin de zorunlu bir koşuludur.

EKİM'in taktik planda sınıfa kilitlenen çalışması, siyasal mücadeleye ilişkin bu genel stratejik kavrayışın da bir gereğidir. Geleneksel küçük-burjuva akımlar bu alandaki geleneksel kavrayışsızlıklarını yeni dönemde de sürdürdükleri içindir ki, sınıfı bir kez daha gönlü rahat bir biçimde reformist akıma bırakmışlardır. Yine bunun yarattığı cömert boşluk nedeniyle ki, 12 Eylül yenilgisinin ürünü olan omurgasız ve pelteleşmiş bir reformist akım, son yıllarda bu alanda bazı mevzileri belli bir kolaylıkla elde edebilmiştir. Gelenen yerde daha büyük bir güvenle söyleyebiliriz ki, sınıf hareketi cephesinde reformizm karşısında ilk kez olarak EKİM şahsında ciddi bir devrimci akım görmektedir. Bugün sınıf hareketi içinde sosyalizm adına EKİM ve EMEP, iki temel akım olarak karşı karşıyadırlar. EKİM sosyalizmin devrimci marksist, EMEP ise liberal-reformist temsilcisidir. Düne kadar daha çok ideolojik cephede karşı karşıya duran bu iki akım, gelenen yerde artık sınıf çalışmasının, sınıf hareketine politik ve örgütsel müdahalenin pratik cephesinde karşı karşıyadırlar. Bu karşı karşıya geliş gündün güne daha açık bir hal alacaktır. Komünist hareketin sınıfa kilitlenen çalışmasında gündün güne güçlenen mevzileri ve atmakta olduğu yeni adımlar bunu göstermektedir.

EKİM, geçmişin yapısal zaaflarıyla hesaplaşmış, bu arada, Türkiye'de 12 Eylül yenilgisinin, dünyada '89 çöküşünün dersleriyle donanmış dinamik bir komünist akımken, EMEP bu aynı süreçler içinde devrimci kimliğini yitirmiş gevşek ve ruhsuz bir liberal akımdır. Dönemin reformist-liberal akımlarının politik güç kazanmasını kolaylaştıran özellikleri ne olursa olsun, kimlikler arasındaki bu temel fark, orta vadede komünist olanın liberal olanı sınıf hareketi cephesinde yenilgiye uğratacağının temel bir güvencesidir. Partili kimlik bu alandaki mücadelemize yeni bir güç ve kuvvet kazandıracaktır.

Sınıf hareketi içinde reformizme karşı bu zaferin kesinleştirilmesi için gerekli her şey yapılacaktır. Zira sınıf hareketinin ideolojik ve örgütsel bağımsızlığının sınıf partisi şahsında etekemiğe bürünmesi, ve bunun, devrimci siyasal mücadelenin sey-

rini belirleyen bir etkene dönüşmesi, öteki şeyler yanında, sınıf hareketi içindeki sosyal-reformist akımın kesin bir yenilgiye uğratılmasına sıkı sıkıya bağlıdır. Bu akımı başından itibaren tanıyor olmamız, onu yalnızca devrimcilikten liberalliğe geçiş süreci içinde değil, sınıf hareketi içinde güç olmaya çalıştığı dönemde de adım adım izlememiz ve ilkeli bir ideolojik mücadelenin hedefi haline getirmiş olmamız, sınıf içindeki bugünkü pratiğini dolaysız olarak izleme ve teşhir etme olanağına sahip bulunmamız -tüm bunlar, bu akımla yeni bir hesaplaşma dönemine girdiğimiz şu sırada bizim için öteki önemli avantajlardır.

Ağustos '97

Önderlik boşluğu ve önderlik iddiası

Komünist hareket siyasal yaşamının onuncu yılında. Onuncu yılı partili ilk yıl olarak yaşayacağız. Devrimci siyasal yaşamımızın bir ilk büyük dönemeci, bir ilk büyük kilometre taşıdır parti adımı. “Herşey parti için! Herşey parti kuruluş kongresi için!” başlıklı değerlendirme bu adımı gerekçelendirdiği için, burada bu konuda yeni bir şey söylemeyeceğiz. Zira bu değerlendirmede ortaya konulan çerçevenin ötesindeki herşey ayrıntıdır. Ayrıntılar basınımızda fazlasıyla tartışılmaktadır ve tartışılacaktır. Bu durumda biz burada bir güveni dile getirmekle yetinebiliriz. Siyasal açıdan zor ve o ölçüde kısır bir tarih evresine böylesine bir büyük devrimci adımı sığdırmayı başaranlar, böylece siyasal mücadelelerinin yeni evreleri için yeterli güveni ve güvenceyi de yaratmış durumdadırlar.

Devrimci açıdan önderlik sorunu, siyasal mücadelenin başarısını ve devrimin zaferini belirleyen en temel etkidir. Kendi

önderliğini yaratamayan bir siyasal mücadele hiçbir kalıcı sonuç elde edemez ve kendi önderliğini bulamayan hiçbir devrim gerçek bir zafere ulaşamaz. Bir başka ifadeyle, devrimci mücadelenin az-çok başarılı bir gelişme seyri izleyebilmesi ve bir bütün olarak devrimin kaderi, devrimci önderlik sorununun başarılı bir çözümüne sıkı sıkıya bağlıdır.

Kuşkusuz bu kadarı, devrimci olmak iddiasındaki her siyasal akımın kabul edebileceği genel düşüncelerin bir ifadesidir. Devrimci olmak iddiasıyla siyasal mücadele sahnesinde kendini gösteren her ciddi siyasal akım, gerçekte bunu devrimci önderlik bilinci ve misyonuyla birleştirmek iddiasındadır. Bu kadarında bir sorun yoktur. Asıl sorun önderlik sorununun ideolojik ve sınıfsal içeriğinde yatmaktadır ki, sayısız devrimci önderlik iddiasının boşlukta kalmasının ve başarısızlığa uğramasının gerisinde, sorunun bu içeriğinin doğru kavranamaması ve dolayısıyla pratikte başarılı bir çözüme bağlanamaması vardır. Modern kapitalist toplumda burjuvazinin sınıf egemenliğine karşı mücadelede önderlik kapasitesine sahip tek gerçek sınıf işçi sınıfıdır. Düşünsel planda bu sınıfın dünya görüşüne dayanmayan ve pratik planda bu sınıfın hareketini eksen almayan hiçbir girişim devrimci önderlik sorununun başarılı bir çözümünü gerçekleştirmez. Marksizmin özüne ilişkin bu temel doğru, Türkiye'nin büyük sosyal hareketliliklere sahne olan yakın tarihi tarafından bir kez daha doğrulanmıştır.

Türkiye'nin son 30 yılı içinde iki devrimci yükseliş yaşandı. Fakat bu sosyal-siyasal hareketliliği kucaklayacak ve sağlam bir stratejik devrimci çizgide yönlendirecek bir devrimci önderlik ortaya çıkamadı. Türkiye gibi modern sınıf ilişkilerinin egemen olduğu bir ülkede bu önderlik, marksist dünya görüşüne dayanan ve işçi sınıfı hareketi eksenine oturan devrimci bir sınıf partisi şahsında ifadesini bulabilirdi ancak. Böyle bir partiyi '60'lı yıllarla birlikte büyük sosyal çalkantılar içine giren Türkiye geçmişten devralmamıştı ve bu çalkantılı döneminde de yaratamadı. Bunun nedenlerinin tahlili, Türkiye'nin yakın tarihinin ve bu tarihin ürünü olan geleneksel sol hareketin tahlili demektir. Kendi siyasal doğumunu öznel açıdan zaten bu tür bir tahlile borçlu olan konün-

ist hareket, bu konudaki son değerlendirmelerinin birinde sorunu temel çizgileriyle şöyle özetlemişti:

“Türkiye’de işçi sınıfı hareketinin, daha genel planda devrimci siyasal mücadelenin bugünkü en temel zaaf alanı olan devrimci önderlik boşluğu, yalnızca bugünün değil, gerçekte tüm Cumhuriyet döneminin temel bir olgusudur. Bununla birlikte, önderlik ihtiyacının ve elbette karşılanamadığı ölçüde önderlik zaafının kendini özel bir tarzda gösterdiği evre ‘60’lar sonrası, demek oluyor ki son 30-35 yıldır. Bu, sözkonusu dönemin Türkiye’inde modern sınıf çatışmalarının serpilip gelişmesiyle bağlantılı bir durumdur.

“Türkiye’nin son 30-35 yıllık dönemi sarsıcı sosyal-siyasal çalkantılara sahne oldu. ‘60’lı yılların başından itibaren işçi sınıfı ve öteki emekçi katmanlar, zaman içinde gitgide daha geniş kesimler halinde mücadele sahnesine çıktılar. İşçi-emekçi hareketi Cumhuriyet tarihinde bir dönüm noktası oluşturacak kuvvet ve etkinlikle toplum yaşamında yeni bir evre başlattı. Düzenin yapısal sorunlardan kaynaklanan bunalımı, alt sınıfların siyasal mücadelelerinin sarsıcı etkisiyle derinleşerek yeni boyutlar kazandı. Bu büyük uyanışı ve hareketliliği olağan yöntemlerle kontrol edemeyen sermaye sınıfı ancak faşist askeri darbelerle uygulamaya konulan geniş çaplı karşı-devrim operasyonları sayesinde geçici de olsa sonuç alabildi.

“Cumhuriyet döneminin uzun yılları boyunca politik bir kuvvet alanı bulamayarak sınıftan ve kitlelerden kopuk bir aydın hareketi olarak kalan Türkiye sol hareketi, ‘60’lı yıllardan itibaren başgösteren alt sınıfların bu sosyal-siyasal hareketliliği zemininde hızla güç kazandı. Tuttuğu ideolojik-politik konumun gerçek içeriği ve sınırları ne olursa olsun, toplum genelinde düzene karşı alternatif bir güç olarak algılandı. Özellikle ‘70’li yılların ikinci yarısında, geniş çaplı kitle mücadeleleri ile içiçe geçmiş bir devrimci hareket gerçeği, düzen ve devrim ikilemine özel bir kuvvet kazandırdı. (Ancak 12 Eylül karşı-devrimi ve onu daha sonra dünya çapında izleyen olayların özel etkisi altındadır ki, sermaye düzeni bu ikilemi geçici bir süre için de olsa geri plana itmeyi başarabildi.)

“Fakat yakın dönem tarihinin sosyal hareketlilik ve devrimci siyasal mücadele açısından yaşadığı bu sıçrama, yazık ki ortaya bu hareketliliği ve mücadeleleri devrim amacına ve iktidar hedefine yönlendirebilecek bir devrimci önderlik odağı çıkaramadı. Belirtmeye gerek yok ki, modern Türkiye’de, bu ancak işçi sınıfının adına layık devrimci öncü partisi olabilirdi.

“Dikkate değer olan olgu, bu süre zarfında bu iddiayla sayısız grup ve akımın siyaset sahnesinde ortaya çıkmasıdır. Önemli bir bölümü bu iddialarında samimi olan ve bu doğrultuda içtenlikle çaba gösteren bu grup ve akımlar, doğdukları toplumsal-siyasal ortamın koşulladığı sınırlılıkları ve yapısal yetersizlikleri aşamayaarak bu çabalarında başarısız kaldılar. İçlerinden bir kısmı kendilerini işçi sınıfının öncü partisi ilan ettiler. Fakat zaman onların gerçekte bu nitelikten yoksun olduklarını pratik içinde yeterli açıklıkta gösterdi. Diğer bir kısmı ise geride uzun yıllar bırakmalarına rağmen bunu iddia etmek gücü bile bulamadılar kendilerinde. Bugüne kadar hala “parti inşa hareketi” ya da “parti öncesi örgüt”ler olarak kaldılar. Komünistler, devrimci hareketimizin yakın geçmişine ilişkin değerlendirmelerinde, bu genel başarısızlığın ideolojik ve sınıfsal nedenlerini çözümlədiler.

“Son 30 yılın sol hareketinin ortak paydası iktidar perspektifi ve iradesinden yoksunluktur. Revizyonist ve sosyal-reformist akımlar için özel bir açıklama gerektirmeyen bu olgu, gerçekte devrimci akımların da temel özelliğidir. Bu akımlar teorik perspektif, politik program, taktik çizgi ve örgüt cephelelerinde bir önderlik düzeyi ve kapasitesine ulaşmak bir yana, buna yaklaşamamışlardır bile. En iyi durumda oynadıkları rol, kitle mücadelelerine stratejik hedefler doğrultusunda yön vermek değil fakat bu mücadelelerden etkilenerek ve elbette onları etkileyerek birlikte sürüklenmek olmuştur. Popülist önyargıların yarattığı sınırlılık ve dizginlemeler nedeniyle, modern toplumun tek tutarlı devrimci sınıfı olan işçi sınıfını teorik ve pratik ilgilerinin odağına koymayı bile başaramayan bu akımların, devrimci önderlik boşluğunu dolduramamalarına şaşmak için de bir neden yoktur gerçekte.

“Modern sınıf ilişkilerinin egemen olduğu bir toplumda, toplum

genelinde bir devrimci önderliği geliştirebilmenin tek olanaklı yolu işçi sınıfını hareket noktası olarak almaktan geçer. Bu bilincin ve yönelimin olmadığı bir durumda, demek oluyor ki işçi sınıfıyla kopmaz bağlar içinde bir komünist sınıf öncüsü inşa edilmeden genel devrimci önderlik ihtiyacına yanıt verilemeyeceği temel gerçeğinin kavranmadığı koşullarda, önderlik iddiasındaki başarısızlık her türlü niyeti aşan bir kaçınılmazlık olarak kendini gösterir. (*EKİM 3. Genel Konferansı/ Siyasal ve Örgütsel Değerlendirmeler*, Eksen Yayıncılık., s.17-20)

Bu değerlendirme, her biri en az 20 yıllık bir siyasal geçmişe sahip olan geleneksel örgütlerin bugünkü durumuna bakmak bile bu alandaki başarısızlığı tüm açıklığıyla görmek için yeterlidir, sözleriyle sürüyor. Türkiye'nin son 30 yıllık tarihi üzerinden bakıldığında, devrimci önderlik iddiasıyla ortaya çıkan akımların birer siyasal mezhep olmaktan öteye gidemedikleri görülür. Küçük-burjuva bir toprakta yeşeren ve kendiliğinden bir yükseliş içinde serpiyen akımların -ki geleneksel akımlarının tümünün durumu budur- bir siyasal mezhep olmaktan öteye gidememelerinin toplumsal mantığı yeterince açıktır. Bu akımların "işçi sınıfını teorik ve pratik ilgilerinin odağına koymayı başaramamaları", özel bir kanıtlama gerektirmeyen bu açık olgu bile, kendi başına, bu akımların marksist dünya görüşünün dışında kaldıklarının en sağlam bir göstergesidir. Zira bu, marksist dünya görüşünün özüne ve esasına ilişkin bir sorundur. Elbetteki işçi sınıfını eksen almak, kendi başına, herhangi bir akımın değil marksist ya da komünist, devrimci olduğunu bile kanıtlamaz. İkinci Enternasyonal partilerinin tümü işçi sınıfı eksenli partiler oldukları halde, reformist-parlamentarist bir siyasal kimliğin temsilcileri olmuşlardır. Uzağa gitmeye gerek de yok, bugün 20 yıllık bir gecikmeyle de olsa sınıfı nihayet keşfeden eski devrimci yeni liberal bazı çevreler, işçi sınıfı hareketi içinde en bayağı bir reformizmin temsilcileri olarak gösteriyorlar kendilerini. İşçi sınıfını eksen almak kendi başına herhangi bir akımın marksist kimliğine bir kanıt oluşturmaz ama, işçi sınıfına dayanmayan, onun siyasal hareketi olarak gelişme yönelimi ve çabası içinde olmayan hiçbir marksist siyasal akım

da düşünülemez. Tüm sorun teoride marksist dünya görüşünün devrimci özüne ve esaslarına dayanan bir hareketin pratikte de kendini sınıfla birleşme devrimci çabası içinde üretmesi, varetmesidir. İşçi sınıfının siyasal hareketi ve devrimci öncüsü olarak bir komünist partisi başka türlü oluşamaz ve öncülük sıfatına hak kazanamaz. Ve en önemlisi, ne sınıf ve dolayısıyla ne de toplum içinde devrimci önderlik rolünü yerine getiremez. Küçük-burjuvazinin şu veya bu kesiminin içinde bir “devrimci önderlik” üretmek elbetteki belli sınırlar içinde mümkündür. Ama böyle akımların önderlik kapasitesi, dayandıkları sınıf ya da katmanı aşamaz. Tam da bu nedenle kalıcı ve tutarlı da olamaz. Bu tür “önderlikler”in sonu gelmez siyasal yalpalamalarının ve mezhepleşme eğilimlerinin gerisinde, dayandıkları toplumsal katmanların istikrarsızlıkları ve sınıfsal sınırlılıkları vardır.

Modern sınıfsal ilişkilerin çok fazla gelişmediği, büyük ölçüde kırsal nüfusa ve köylü ağırlığa sahip bazı toplumlarda, küçük-burjuva devrimci siyasal önderliklerin gösterdiği başarının, küçük-burjuvaziye dayalı bir önderlik iddiası konusunda yerli halkçı akımlara güç ve esin kaynağı oluşturduğu bilinmektedir. Gelgelelim modern sınıf ilişkilerinin egemen hale geldiği, toplumun emek-sermaye ekseninde bölündüğü, işçi sınıfının toplumda özel bir toplumsal ağırlığa kavuştuğu bir ülkede, somutta Türkiye’de, böyle si heveslere dayalı siyasal girişimlerin hiçbir başarı şansı yoktur. Türkiye’nin yakın tarihi bunu pratik olarak kanıtladı. Neyin olmayacağını mücadele pratiği yeterli açıklıkta gösterdi. Şimdi tersinden, olumlu yönden, bir kanıtlamaya ihtiyaç var.

Partili kimliğini ilan etmeye hazırlanan komünist hareket, sağlam marksist devrimci bakışı, bunun ifadesi olan ideolojik çizgisiyle ve işçi sınıfını eksen alan inatçı siyasal faaliyet ve mücadelesiyle bu kanıtlamanın öznel etkeni olmak iddiasındadır. Doğal olarak bunun nesnel etkeni de işçi sınıfı hareketidir. Devrimci öncüsüyle buluşma süreci içinde politik ve örgütsel bağımsızlığını kazanacak bir devrimci işçi hareketi, Türkiye’deki devrimci önderlik boşluğunu giderebilmenin biricik olanağı ve tek gerçek güvencesidir.

1 Ekim ‘97

Komünistler siyasal mücadele sahnesine yeni çıkmış her marksist-leninist akımın yapması gerekeni yaparak, tüm dikkatlerini partinin inşası sorunu üzerinde yoğunlaştırdular. Teorik, politik ve örgütsel cephedeki görev ve hedeflerini bu çerçevede saptadılar. Hiçbir konjonktürel dalgalanma, hiçbir dış basınç, hiçbir iç güçlük bu ana doğrultuyu ve buna uygun bir pratik yoğunlaşmayı engellemedi. (...)

Geleneksel hareketin küçük-burjuva parti anlayışı ve pratiğinin çok yönlü bir eleştirisini yapan komünist hareketimiz, partiyi en başından itibaren sosyalizm ile sınıf hareketinin devrimci temellere dayalı örgütlü birliği olarak tanımladı. Bu aynı zamanda kendi parti inşa sürecimizin genel çerçevesini ve temel esaslarını veren bir tanımdı. En ileri devrimci teoriye, onun yaratıcı yeniden üretimine dayanmayan; nesnel konumuyla toplumdaki en devrimci sınıf içinde kendini varetmeye çalışmayan; burjuva düzene ve devlete karşı devrimci teorinin özüne ve devrimci sınıfın kimliğine uygun düşen bir ihtilalci örgütsel konumlanışı seçmeyen; tüm bunlara uygun bir mücadele anlayışı ve değerler sistemi üzerinde yükselmeyen hiçbir hareket komünist sınıfa hak kazanamaz ve işçi sınıfının devrimci öncüsü olacak bir partiyi inşa edemezdi. Bunlar bizim yaşadığımız zorlu parti inşa sürecinin kıskançlıkla gözetilen esasları oldular. Süreci pratikte ne ölçüde başarıyla yaşadığımızdan, bu süreç içerisinde hangi yetersizliklere ve zaaflara düşmekten kendimizi kurtaramamız olmamızdan bağımsız olarak yön ve hedef belirleyen bu esaslara açık bir bilinç ve sarsılmaz bir iradeyle hep bağlı kaldık. Zaafları, yetersizlikleri, gecikmeleri elbette fazlasıyla yaşadık. Fakat bunları her zaman açıklıkla da ortaya koyduk, irdeledik, tahsis ettik ve acımasızca eleştirdik. Ve zaten bu sayededir ki, doğrultumuzu ve bu doğrultudaki ısrarımızı bütün bir süreç boyunca koruduk.